This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

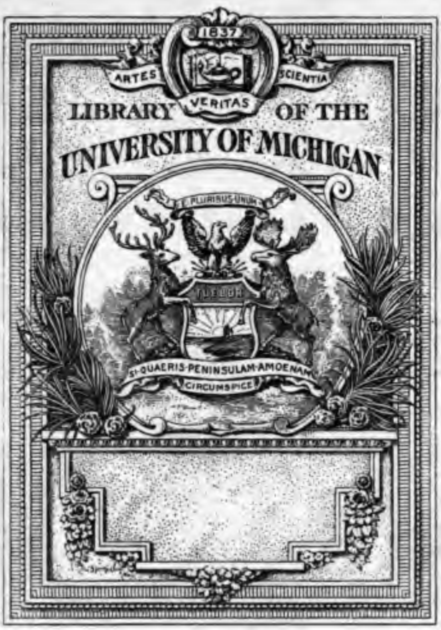
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

1837
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
E PLURIBUS UNUM
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

P6m
W99

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
ΤΟΥ ΧΑΙΡΩΝΕΩΣ
ΤΑ ΗΘΙΚΑ.

PLUTARCHI
CHÆRONENSIS
MORALIA,

ID EST

OPERA, EXCEPTIS VITIS, RELIQUA.

GRÆCA EMENDAVIT,
NOTATIONEM EMENDATIONUM, ET LATINAM XYLANDRI
INTERPRETATIONEM CASTIGATAM, SUBJUNXIT,
ANIMADVERSIONES EXPLICANDIS REBUS AC VERBIS, ITEM
INDICES COPIOSOS, ADJECIT,

DANIEL WYTTENBACH,
HIST. ELOQ. LITT. GR. ET LAT.
IN ILLUSTRI ATHEN. AMSTELOD. PROFESSOR.

TOMUS III.

OXONII,
E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO.
MDCCXCVII.

Hoc Volumine III, continentur,

PLUTARCHI MORALIA,

GRÆCE ET LATINE,

INTERJECTA EMENDATIONUM NOTATIONE.

		PAG.
XXXVII.	ΕΙ ΑΥΤΑΡΚΗΣ Η ΚΑΚΙΑ ΠΡΟΣ ΚΑΚΟΔΑΙΜΟΝΙΑΝ.	1
	An Vitioſitas ad Infelicitatem ſufficiat.	
XXXVIII.	ΠΟΤΕΡΟΝ ΤΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ Η ΤΑ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΠΑΘΗ ΧΕΙΡΟΝΑ.	13
	Animi ne an Corporis Affectiones ſint pejores.	
XXXIX.	ΠΕΡΙ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ.	23
	De Garrulitate.	
XL.	ΠΕΡΙ ΠΟΛΥΠΡΑΓΜΟΣΥΝΗΣ.	73
	De Curioſitate.	
XLI.	ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΠΛΟΥΤΙΑΣ.	107
	De Cupiditate Divitiarum.	
XLII.	ΠΕΡΙ ΔΥΣΩΠΙΑΣ.	129
	De vitioſo Pudore.	
XLIII.	ΠΕΡΙ ΦΘΟΝΟΥ ΚΑΙ ΜΙΣΟΥΣ.	163
	De Invidia et Odio.	
XLIV.	ΠΕΡΙ ΤΟΥ ῾ΕΑΥΤΟΝ ΕΠΑΙΝΕΙΝ ΑΝΕΠΙΦΘΟΝΩΣ.	175
	Qua quis Ratione ſeipſe ſine Invidia laudet.	
XLV.	ΠΕΡΙ ΤΩΝ ῾ΥΠΟ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΒΡΑΔΕΩΣ ΤΙΜΩΡΟΥΜΕΝΩΝ.	211
	De his qui ſero a Numine puniuntur.	

299287

		PAGE
XLVI.	ΠΕΡΙ ΕΙΜΑΡΜΕΝΗΣ. *De Fato.*	287
XLVII.	ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΔΑΙΜΟΝΙΟΥ. *De Genio Socratis.*	317
XLVIII.	ΠΕΡΙ ΦΥΓΗΣ. *De Exilio.*	413
XLIX.	ΠΑΡΑΜΥΘΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΔΙΑΝ ΓΥΝΑΙΚΑ. *Conſolatio ad Uxorem ſuam.*	449
L.	ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Α. *Convivalium Diſputationum Liber I.*	469
LI.	ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Β. *Convivalium Diſputationum Liber II.*	545
LII.	ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Γ. *Convivalium Diſputationum Liber III.*	619
LIII.	ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Δ. *Convivalium Diſputationum Liber IV.*	691
LIV.	ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Ε. *Convivalium Diſputationum Liber V.*	749
LV.	ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Ϛ. *Convivalium Diſputationum Liber VI.*	813
LVI.	ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Ζ. *Convivalium Diſputationum Liber VII.*	867
LVII.	ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Η. *Convivalium Diſputationum Liber VIII.*	951
LVIII.	ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Θ. *Convivalium Diſputationum Liber IX.*	1037

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΕΙ ΑΥΤΑΡΚΗΣ Η ΚΑΚΙΑ ΠΡΟΣ ΚΑΚΟΔΑΙΜΟΝΙΑΝ.

498

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΕΙ ΑΥΤΑΡΚΗΣ Η ΚΑΚΙΑ ΠΡΟΣ ΚΑΚΟΔΑΙΜΟΜΙΑΝ.

PLUTARCHI

AN VITIOSITAS AD INFELICITATEM SUFFICIAT.

α΄. ——ʽΥΠΟΜΕΝΕΙ, τὸ σῶμα πεπραμένον τῆς φέρνης ἔχων, ὡς Εὐριπίδης φησὶν, βραχέα δεδήλωται καὶ ἀβέβαια· τῷ δὲ οὐ πολλῆς διὰ τέφρας, ἀλλὰ πυρκαϊ-
B ᾶς τινος βασιλικῆς πορευομένῳ καὶ περιφλεγομένῳ, ἄσθματος καὶ φόβου μεστῷ, καὶ ἱδρῶτος διαποντίου, πλοῦτον

A. 5. *ὑπομένει*] Initii quæ perierunt, pauca et hujuſmodi fere fuiſſe putem: *Ἦ πολλὰ καὶ μεγάλα τοὺς ἀνοήτους σφάλλει ἡ τῆς εὐδαιμονίας ὄρεξις καὶ ψευδὴς δόξα, καὶ πολλοῖς περιβάλλει κακοῖς· ὧν ἓν μὲν τῷ θρυλλουμένῳ τῆς πλουσίας γυναικὸς ἀνδρὶ, ὃς τέφρας ἀναπλησθεὶς ὑπ' αὐτῆς, ὑπομένει; Πεπράμενον τὸ σῶμα τῆς φέρνης ἔχων, ὡς Εὐριπίδης φησὶν, βραχέα δεδήλωται*—. Verſus eſt ex Phaethonte, Fragm. 15. Muſgrav. Ed. Valck. Diatr. p. 274.

I. —— Suſtinet,

Muliebri dote corpus venditum gerens,

ut eſt apud Euripidem: ſed pauca ſignificata ſunt et inſtabilia: huic autem non multum per cinerem, ſed per regium incedenti rogum atque ambuſto, anhelitus pleno et metus, et ſudoris tranſmarini, divitias ea apponit Tantalicas,

τινα προσθεῖσα Ταντάλειον, ἀπολαῦσαι δι' ἀσχολίαν οὐ δυνάμενον. Ὁ μὲν γὰρ Σικυώνιος ἐκεῖνος ἱπποτρόφος εὖ φρονῶν, ἔδωκε τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀχαιῶν θήλειαν ἵππον δρομάδα δῶρον,

—ἵνα μή οἱ ἕποιθ' ὑπὸ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν,

ἀλλὰ τέρποιτο μένων, εἰς βαθεῖαν εὐπορίαν καὶ σχολὴν ἄλυπον ἀνακλίνας ἑαυτόν. Οἱ δὲ νῦν, ἄλυποι καὶ πρακτικοὶ δοκοῦντες εἶναι, μηδενὸς καλοῦντος, ὠθοῦνται δι' αὑτῶν ἐπὶ τράχηλον εἰς αὐλὰς καὶ προπομπὰς καὶ θυ- C ρωλίας ἐπιπόνους, ἵνα ἵππου τινὸς ἢ πόρπης ἢ τοιαύτης τινὸς εὐημερίας τύχωσι.

Τοῦ δὲ καὶ ἀμφιδρυφὴς ἄλοχος Φυλάκῃ ἐλέλειπτο,
Καὶ δόμος ἡμιτελής·———

σύρεται δὲ καὶ πλανᾶται τριβόμενος ἐν ποσιν ἐλπίζων καὶ περιπλακιζόμενος· ἂν δὲ καὶ τύχῃ τινὸς ὧν ποθεῖ, περιενεχθεὶς καὶ σκοτοδινιάσας πρὸς τὸν τῆς τύχης πε-

B. 3. προσθεῖσα] Forte, προτίθησι.
B. 9. ἄλυποι] Amiot. Mez. αὐλικοί. Reiſkius ἄυπνοι, ἄτρυτοι, ἄγρυπνοι. Sententia πλούσιοι, vel ſimile, requirere videtur.
C. 6. ἐν τισιν] Corrigo, ἔντευξιν.

ob occupationem frui non valenti. Etenim Sicyonius ille equos alens, bono uſus conſilio equam Agamemnoni velocem curſu dono dedit,

Una ventoſum ne miles ad Ilion iret,

ſed domi manens oblectaretur, in amplas divitias et otium moleſtiæ expers ſe reclinans. At qui nunc citra moleſtiam vivere, et rebus agendis deditі videntur, nemine vocante ultro ſe præcipites devolvunt in aulas, comitatus, excubiaſque laborioſas, ut equum aliquem, fibulam, aut aliud quippiam iſtarum quæ beare putantur rerum conſequantur.

Eſt et cui laniata genas ſit in ædibus uxor,
Et domus imperfecta :—

cum ipſe interim trahatur et oberret inter alios, ſperans ac contumelias tolerans. Quod ſi adipiſcatur eorum quæ deſiderabat aliquid, circumagitatus, et oborta ad ludum

ζαυρισμὸν, ἀπόβασιν ζητεῖ, καὶ μακαρίζει τοὺς ἀδόξους καὶ ἀσφαλῶς ζῶντας· οἱ δ' ἐκεῖνον πάλιν, ἄνω βλέποντες ὑπὲρ αὐτοὺς φερόμενον.

D β'. Πάντως ἡ Κακία διατίθησι πάντας ἀνθρώπους,
αὐτοτελής τις οὖσα τῆς κακοδαιμονίας δημιουργός· οὔτε γὰρ ὀργάνων οὔτε ὑπηρετῶν ἔχει χρείαν. Ἄλλοι δὲ τύραννοι σπουδάζοντες οὓς ἂν κολάζωσιν ἀθλίους ποιεῖν, δημίους τρέφουσι καὶ βασανιστὰς, ἢ καυτήρια καὶ σφῆνας ἐπιμηχανῶνται, ἀλόγου ψυχῆς· ἡ δὲ Κακία, δίχα πάσης παρασκευῆς, τῇ ψυχῇ συνελθοῦσα, συνέτριψε καὶ κατέβαλε, λύπης ἐνέπλησε, θρήνων, βαρυθυμίας, μεταμελείας τὸν ἄνθρωπον. Τεκμήριον δέ· τεμνόμενοι πολλοὶ σιωπῶσι, καὶ μαστιγούμενοι καρτεροῦσι, καὶ σφιγγούμε-
E νοι ὑπὸ δεσποτῶν ἢ τυράννων, φωνὴν οὐκ ἀφῆκαν,
ὅταν ἡ ψυχὴ μύσασα τῷ λόγῳ τὸν τόνον ὥσπερ χειρὶ πιέσῃ καὶ κατάσχῃ· θυμῷ δὲ οὐκ ἂν ἐπιτάξειας ἡσυ-

D. 1. Πάντως] Forte, Παντοίως.
D. 3. Ἄλλοι δὲ] Legendum, Ἀλλ' οἵ γε.
D. 6. ἀλόγου] Forte, ἄλγος vel εἰς ἄλγος.

fortunæ vertigine, diſceſſum quærit, et beatos prædicat eos qui obſcuri vitam ſecuram agunt. At hi contra eum ſupra ipſos ſitum ſuſpicientes, felicem deputant.

II. Sic Vitioſitas afficit homines, omnia in ſe habens ad infelicitatem fabricandam poſita, neque inſtrumentorum egens, neque famulorum. Alii vero tyranni operam dantes ut quos puniunt miſeros faciant, carnifices alunt et tortores, et cauteria ac cuneos bruto animo fabricantur. Vitioſitas abſque ullo apparatu, atque animum attingens, adfligit atque dejicit, implet dolore, lamentis, mœſtitia, pœnitentia hominem. Documento eſt, quod multi tacent dum ſecantur, tolerant flagrorum ictus, cuneis adactis torti a dominis aut tyrannis vocem emittunt nullam; quandoquidem animus connuens vehementiam affectionis tanquam manu injectâ comprimit atque cohibet. Excandeſcentiæ au-

χίαν, οὐδὲ πένθει σιωπὴν, οὔτε φοβουμένον στῆναι πείσας, οὔτε δυσφοροῦντα μετανοίᾳ μὴ βοῆσαι, μηδὲ τῶν τριχῶν λαβέσθαι ἢ τὸν μηρὸν κροῦσαι. Οὕτω καὶ πυρός ἐστιν ἡ κακία καὶ σιδήρου βιαιοτέρα.

γ'. Αἱ πόλεις δήπουθεν ὅταν ἔκδοσιν ναῶν ἢ κολοσσῶν προγράφωσιν, ἀκροῶνται τῶν τεχνιτῶν ἁμιλλωμένων περὶ τῆς ἐργολαβίας, καὶ λόγους καὶ παραδείγματα κομιζόντων· εἶτα αἱροῦνται τὸν ἀπ' ἐλάττονος δαπάνης τὸ αὐτὸ ποιοῦντα καὶ βέλτιον καὶ τάχιον. Φέρε δὴ καὶ ἡμᾶς F ἔκδοσίν τινα βίου καὶ ἀνθρώπου κακοδαίμονος προκηρύσσειν, εἶτα προσιέναι τῇ ἐργολαβίᾳ τὴν Τύχην καὶ τὴν Κακίαν διαφερομένας· τὴν μὲν ὀργάνων τε παντοδαπῶν κατάπλεων καὶ παρασκευῆς πολυτελοῦς εἰς ἀπεργασίαν κακοδαίμονος ζωῆς καὶ οἰκτρᾶς· λῃστήριά τινα καὶ πολέμους καὶ τυράννων μιαιφονίας καὶ χειμῶνας ἐκ θαλάττης καὶ κεραυνὸν ἐξ ἀέρος ἐφελκομένην, καὶ κώνεια

F. 2. προκηρύσσειν] Sic Xyl. P. Venet. Vulgo, προσκηρύσσειν.

tem nunquam quietem impoſueris, aut luctui ſilentium, aut metuenti ut ſubſiſtat perſuaſeris, aut ob pœnitentiam ægro ne vociferetur, neve in crines involet ſuos, aut femur pulſet. Adeo vitium et igne eſt et ferro violentius.

III. Civitates quando locationem templorum aut coloſſorum proſcribunt, artifices audiunt de conducendo opere certantes, rationeſque et exempla adferentes: eum deinde deligunt, qui minori ſumtu opus videtur confecturus et melius et celerius. Finge nos quoque publice propoſito ſcripto invitare, qui navare velint mercede conducti operam ad vitam hominis miſeram efficiendam: venire dicatam ſuam operam Fortunam et Vitioſitatem, inter ſe contendentes. Fortunam adferre abundantiam omnis generis inſtrumentorum, quibus vita miſera et miſeranda poſſit effici: puta, latrocinia, bella, tyrannorum homicidia, tempeſtates marinas, fulmen de cœlo immiſſum; tum cicutas, gla-

499 τελοῦσαν, καὶ ξίφη φέρουσαν, καὶ συκοφάντας ξενολογοῦσαν, καὶ πυρετοὺς ἐξάπτουσαν, καὶ πέδας περιαρμόττουσαν, καὶ περιοικοδομοῦσαν εἱρκτάς· καίτοι τούτων τὰ πλεῖστα τῆς Κακίας μᾶλλον ἢ τῆς Τύχης ἐστίν· ἀλλὰ πάντα ἔστω τῆς Τύχης. Ἡ δὲ Κακία παρεστῶσα γυμνὴ καὶ μηδενὸς δεομένη τῶν ἔξωθεν ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον, ἐρωτάτω καὶ τὴν Τύχην πῶς ποιήσει κακοδαίμονα καὶ ἄθυμον τὸν ἄνθρωπον. Τύχη, πενίαν ἀπειλεῖς; καταγελᾷ σου Μητροκλῆς, ὃς χειμῶνος ἐν τοῖς προβάτοις καθεύδων, καὶ θέρους ἐν τοῖς προπυλαίοις τῶν ἱερῶν, τὸν ἐν Βαβυλῶνι χειμάζοντα, καὶ περὶ
B Μηδίαν θερίζοντα Περσῶν βασιλέα περὶ εὐδαιμονίας εἰς ἀγῶνα προὐκαλεῖτο. Δουλείαν καὶ δεσμὰ καὶ πρᾶσιν ἐπάγεις; καταφρονεῖ σου Διογένης, ὃς ὑπὸ τῶν λῃστῶν πωλούμενος, ἐκήρυττε, Τίς ὠνήσασθαι βούλεται δεσπότην; Κύλικα φαρμάκου ταράττεις; οὐχὶ καὶ Σωκράτει ταύτην προέπιες; ὁ δὲ ἵλεως καὶ πρᾶος, οὐ τρέσας, οὐδὲ διαφθείρας οὐδὲ χρώματος οὐδὲν, οὐδὲ σχήματος, μάλ' εὐκόλως ἐξέ-

dios, calumniatorum conductas copias, febrium incendia, compedes, carcerum circumventionem: quanquam pleraque horum Vitioſitati potius debentur quam Fortunæ: ſed ſint omnia Fortunæ. Vitioſitatem porro nudam adſtare, neque adverſus hominem ulla re externa indigentem: et e Fortuna quærere: Fortuna, quo pacto miſerum efficies hominem? Minaris paupertatem? Deridet te Metrocles, qui hyeme inter oves, æſtate in veſtibulis templorum dormiens, provocat ad certamen de felicitate Perſarum regem Babylone hyemantem, et æſtivo tempore in Media degentem. Servitutem, vincula, venditionem inducis? Spernit te Diogenes, qui cum a prædonibus venderetur, præconis voce proclamavit, *Ecquis emere vult dominum?* Venenatum temperas poculum? Nonne et Socrati id præbibiſti? ille tamen placido ſedatoque animo, nihil territus; et neque colore neque vultu mutato, admodum facile ebi-

πιεν· ἀποθνήσκοντα δὲ αὐτὸν ἐμακάριζον οἱ ζῶντες, ὡς οὐδ' ἐν ᾅδου θείας ἄνευ μοίρας ἐσόμενον. Καὶ μὴν τὸ πῦρ σου Δέκιος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς προέλαβεν, ὅτε τῶν C
στρατοπέδων ἐν μέσῳ πυρὰν νήσας, τῷ Κρόνῳ κατ' εὐχὴν αὐτὸς ἑαυτὸν ἐκαλλιέρησεν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας. Ἰνδῶν δ' φίλανδροι καὶ σώφρονες γυναῖκες ὑπὲρ τοῦ πυρὸς ἐρίζουσι καὶ μάχονται πρὸς ἀλλήλας, τὴν δὲ νικήσασαν τεθνηκότι τῷ ἀνδρὶ συγκαταφλεγῆναι, μακαρίαν ᾄδουσιν αἱ λοιπαί· τῶν δὲ ἐκεῖ σοφῶν οὐδεὶς ζηλωτὸς οὐδὲ μακαριστός ἐστιν, ἂν μὴ ζῶν ἔτι καὶ φρονῶν καὶ ὑγιαίνων, τοῦ σώματος τὴν ψυχὴν πυρὶ διαστήσῃ, καὶ καθαρὸς ἐκβῇ τῆς σαρκός, ἐκνιψάμενος τὸ θνητόν. Ἀλλ' ἐξ οὐσίας λαμπρᾶς καὶ οἴκου καὶ τραπέζης καὶ πολυτελείας εἰς τρίβωνα καὶ πήραν καὶ προσαίτησιν ἐφημέρου τροφῆς D
κατάξεις; ταῦτα εὐδαιμονίας ἀρχαὶ Διογένει, ταῦτα

C. 1. Ῥωμαίων] Sic Venet. et P. Vulgo, Ῥωμαῖος ὤν.
C. 2. πυρὰν νήσας] Recte ita Xyl. Vulgo, τυραννήσας.

bit: mortui vero beatitatem laudaverunt viventes, ut ne apud inferos quidem abſque ſorte divina futuri. Sane ignem tuum Decius Romanorum imperator antevertit, quo tempore exſtructo in medio exercituum rogo, ex voto ſeſe pro patriæ principatu Saturno immolavit. Et apud Indos caſtæ maritorumque amantes uxores de igni litigant atque certant: victricem, quia cum mortuo marito comburitur, reliquæ ut felicem laudibus ferunt atque decantant: ac qui ſapientes ibi ſunt, nullus eorum dignus admiratione, nullus beatus habetur, niſi vivus etiamnum, et animo ac corpore valens, animam a corpore igni diſcernat, puruſque a carne diſcedat eluta mortalitate. At enim e magnis opibus, domo ſplendida, victu magnifico ad lacernam, peram et quotidiani cibi emendicationem rediges? Hæc vero beatitatis principia Diogeni, libertatis gloriæque Crateti

ἐλευθερίας κρείττονι καὶ δόξης. Ἀλλὰ εἰς σταυρὸν καθηλώσεις, ἢ σκόλοπι πήξεις; καὶ τί Θεοδώρῳ μέλει πότερον ὑπὲρ γῆς ἢ ὑπὸ γῆς σήπεται; Σκυθῶν εὐδαίμονες ταφαὶ αὗται· Ὑρκανῶν δὲ κύνες, Βακτριανῶν δὲ ὄρνιθες νεκροὺς ἐσθίουσιν κατὰ νόμους, ὅταν μακαρίου τέλους τυγχάνωσιν.

δʹ. Τίνας οὖν ταῦτα κακοδαίμονας ποιεῖ; τοὺς ἀνάνδρους καὶ ἀλογίστους, τοὺς ἀθρέπτους, καὶ ἀγυμνάστους, τοὺς ἐκ νηπίων ἃς ἔχουσιν δόξας φυλάττοντας; Οὐκοῦν οὐκ ἔστιν ἡ Τύχη κακοδαιμονίας τελεσιουργὸς, ἂν μὴ
E Κακίαν ἔχῃ συνεργοῦσαν. Ὡς γὰρ ἡ κρόκη τὸ ὀστέον πρίει, τέφρᾳ καὶ ὄξει διάβροχον γενόμενον, καὶ τὸν ἐλέφαντα τῷ ζύθει μαλακὸν γενόμενον καὶ χαλῶντα κάμπτουσι καὶ διασχηματίζουσιν, ἄλλως δὲ οὐ δύνανται· οὕτως ἡ Τύχη τὸ πεπονθὸς ἐξ αὑτοῦ καὶ μαλακὸν Κακία προσπεσοῦσα κοιλαίνει καὶ τιτρώσκει. Καὶ καθάπερ ὁ

D. 10. ἀθρέπτους] Legendum ἀτρίπτους, vel ἀθεωρήτους.

fuerunt. Inquies, in crucem te ſuffigam, aut ad palum? Atqui Theodori nihil intereſt, humine an ſublime putreſcat: ſepultura iſthæc Scythis beata putatur: canes Hyrcanorum, Bactrianorum volucres cadavera præſcripto legum vorant, ubi feliciter vitam finiverunt.

IV. Quos ergo iſta faciunt miſeros? eos qui molles ſunt et parum habent rationis, male educatos, non exercitatos, qui opiniones a teneris conceptas unguiculis ſervant. Proinde non Fortuna infelicitatem perficit, niſi Vitioſitate utatur adjutrice. Sicut enim oſſa finduntur filo, poſtquam ſunt aceto et cinere perhumectata: ac ſicut ebur zytho emollitum atque laxatum flectunt, inque varias formas fingunt, cum id fieri alias non poſſit: ſic Fortuna quod a ſeſe male affectum, mollitumque eſt vitiis, ſuperveniens vulnerat atque perforat. Et quemadmodum Parthicus ſuccus

πάροικος τῶν ἄλλων οὐδενὶ βλαβερὸς ὤν, οὐδὲ λυπῶν ἁπτομένους καὶ περιφέροντας, ἐὰν τετρωμένος ἐπεισενεχθῇ μόνον, εὐθὺς ἀπόλλυσι τῷ παραπεπονθότι καὶ τὴν ἀποῤῥοὴν δεχομένῳ· οὕτω τὸν ὑπὸ τῆς Τύχης συντριβήσεσθαι μέλλοντα τὴν ψυχὴν, ἴδιον F
ἕλκος ἐν ἑαυτῷ καὶ κακὸν ἔχειν δεῖ ἐντὸς σαρκὸς, ὅπως τὰ προσπίπτοντα ἔξωθεν οἰκτρὰ καὶ ὀδυρτὰ ποιήσῃ.

ε΄. Ἆρ' οὖν ἡ Κακία τοιοῦτον ὥστε τῆς Τύχης δεῖσθαι πρὸς κακοδαιμονίας ἀπεργασίαν; πόθεν; οὐ τραχὺ καὶ δυσχείμερον ἐπαίρεται πέλαγος, οὐ λῃστῶν ἐνοδίοις διαζώννυσιν ἐνέδραις ἐρήμους ὑπωρείας, οὐ νέφη χαλαζοβόλα πεδίοις περιῤῥήγνυσι καρποφόροις, οὐ Μέλιτον οὐδὲ Ἄνυτον οὐδὲ Καλλίξενον ἐπί τι συκοφάντην, οὐκ ἀφαιρεῖται πλοῦτον, οὐκ ἀπείργει στρατηγίας, ἵνα 500

E. 7. πάροικος] In promtu eſt παρθικὸς corrigere: quod melius vulgato, nec tamen ſincerum videtur. Amiot. vertit φαρικόν. Moſ. du Soul ad Vit. Plut. T. V. p. 438. item Reiſk. h. l. corrigunt Παρθικὸς ὀπός· quod verſioni addidi vacuæ a Xylandro relictæ.

E. 8. τετρωμένος] Reiſk. recte, τετρωμένοις.

F. 6. πόθεν; οὐ] Sic Xyl. ex codice ſuo. Vulgo πόθεν οὖν.

F. 10. ἐπί τι] Corrigendum vel ἐπάγει, vel cum Xyl. ἐπισείει. Ald. Baſ. Xyl. ἐπεί τι.

nulli noxius, neque lædens tangentes et geſtantes, ſi duntaxat vulneratus aliquis inferatur, ſtatim eum interficit affectionis quendam defluxum in ſe recipientem: ita cujus animus a Fortuna ſit ſubvertendus, eum intra corpus ſuum oportet peculiare vulnus malumque habere aliquod: foris accidentia quod miſeranda et lamentabilia redigat.

V. Eſtne Vitioſitas etiam talis, ut ad inferendam miſeriam Fortunæ requirat opem? Nequaquam. Non aſperum ac tempeſtuoſum excitat Vitioſitas mare, non deſerto imminentes montium radices occupat ac cingit latronum inſidiis, non agris frugiferis nubes grandinem ejaculantes immittit, non Melitum, Anytum, aut Callixenum ſubornat ſycophantam, non repulſam præturæ conficit, ut miſeros

ποιήσῃ κακοδαίμονας· ἀλλὰ ποιεῖ πλουτοῦντας, εὐφρονοῦντας, κληρονομοῦντας· ἐν γῇ, διὰ θαλάττης, ἐνδέδυκε, περιπέφυκεν, ἐκτήκουσα ταῖς ἐπιθυμίαις, διαχέουσα τοῖς θυμοῖς, συντρίβουσα ταῖς δεισιδαιμονίαις, διασύρουσα τοῖς ὀφθαλμοῖς.

A. 2. ποιεῖ] πλιεῖ conjicit Xyl. Bene.
A. 2. εὐφρονοῦντας] Legendum εὐροῦντας vel εὐποροῦντας.
A. 6. ὀφθαλμοῖς] Corrigo φθόνοις ut Mez. itaque verti.

faciat: ſed percellit divites, rebus abundantes, hæreditatem adeuntes: terra marique ſubit et inhæret, cupiditatibus colliquans, iris incendens, ſuperſtitionibus conficiens, invidia diſtrahens.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΟΤΕΡΟΝ

ΤΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ Η ΤΑ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΠΑΘΗ

ΧΕΙΡΟΝΑ.

B # ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΟΤΕΡΟΝ

ΤΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ Η ΤΑ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΠΑΘΗ

ΧΕΙΡΟΝΑ.

PLUTARCHI

ANIMI NE AN CORPORIS AFFECTIONES SINT PEJORES.

α΄. Ὅμηρος μὲν ἐπιβλέψας τὰ θνητὰ τῶν ζώων γένη, καὶ πρὸς ἄλληλα συγκρίνας κατὰ τοὺς βίους καὶ τὰς διαιτήσεις, ἐξεφώνησεν ὡς οὐδέν ἐστιν

—— οἰζυρώτερον ἀνδρός,
Πάντων ὅσσά τι γαῖαν ἐπιπνείει τι καὶ ἕρπει·

c πρωτεῖον οὐκ εὐτυχὲς εἰς κακῶν ὑπεροχὴν ἀποδιδοὺς

I. HOMERUS mortalia animalium genera contemplatus, facta vitæ inſtitutorum atque rationum comparatione exclamavit,

Nil homine in terra ſpirat miſerum magis alma,
Nil repit.—

primas homini minime felices tribuens, dum mala omnium

τῷ ἀνθρώπῳ. Ἡμεῖς δὲ ὥσπερ ἤδη νικῶντα κακοδαιμονίᾳ τὸν ἄνθρωπον, καὶ τῶν ἄλλων ἀθλιώτερον ζώων ἀνηγορευμένον, αὐτὸν αὑτῷ συγκρίνομεν εἰς ἰδίων κακῶν ἀγῶνα, σῶμα καὶ ψυχὴν διαιροῦντες οὐκ ἀχρήστως, ἀλλὰ καὶ πάνυ δεόντως· ἵνα μάθωμεν πότερον διὰ τὴν τύχην ἢ δι' ἑαυτοὺς ἀθλιώτερον ζῶμεν. Νόσος μὲν γὰρ ἐν σώματι φύεται διὰ φύσιν· κακία δὲ καὶ μοχθηρία περὶ ψυχὴν, ἔργον ἐστὶ πρῶτον, εἶτα πάθος αὐτῇ· οὐ μικρὸν δὲ πρὸς εὐθυμίαν ὄφελος, ἐὰν ἰάσιμον ᾖ τὸ χεῖρον καὶ κουφότερον καὶ ἄσφυκτον.

β'. Ἡ μὲν οὖν Αἰσώπειος ἀλώπηξ περὶ ποικιλίας δικαζομένη πρὸς τὴν πάρδαλιν, ὡς ἐκείνη τὸ σῶμα καὶ τὴν ἐπιφάνειαν εὐανθῆ καὶ κατάστικτον D
ἐπεδείξατο, τῇ δὲ ἦν τὸ ξανθὸν αὐχμηρὸν καὶ οὐχ ἡδὺ προσιδεῖν· Ἀλλ' ἐμοῦ τοι τὸ ἐντὸς, ἔφη, σκοπῶν, ὦ

C. 4. συγκρίνομεν] συγκρίνωμεν. Reiſk.
C. 6. διὰ τὴν τύχην] Sic D. et Cod. Xyl. Vulgo, διὰ τὴν ψυχήν.
C. 9. πάθος αὐτῇ] Legendum αὐτῆς· ut Reiſk.
C. 11. ἄσφυκτον] Recepi ex Colleg. Nov. Sententia non ſatis integra, ut aliæ in hoc libello, epitomam redolent.

maxima ei aſſignat. Nos autem hominem, ut jam infelicitate ſuperantem, omniumque animalium miſerrimum proclamatum, ipſum ſecum comparabimus, inſtituta peculiarium corporis cum peculiaribus animi malis contentione: quæ diſtributio inutilis non eſt, ſed admodum conveniens; ut diſcamus fortunane an noſtra culpa plus miſeriæ nobis eveniat. Morbus quidem in corpore exſiſtit a natura; pravitas autem et malitia, quæ in animo eſt, primo ejus opus, deinde etiam morbus eſt. Non parvum autem ad animi tranquillitatem momentum adfert, ſi ſanabile ſit malum, allevarique poſſit et impetu careat.

II. Apud Æſopum vulpes de varietate cum panthera diſceptans, cum hæc ſuperficiem corporis variegatam maculiſque nitentibus compunctam oſtentaſſet, ipſa autem rufum colorem ſquallidum gereret et ingratum aſpectu, *Quin tu*, inquit, *o judex, mea quæ intus*

διαστὰ, ποικιλωτέραν με τῆσδε ὄψει, δηλοῦσα τὴν περὶ τὸ ἦθος εὐτροπίαν ἐπὶ πολλὰ ταῖς χρείαις ἀμειβομένην. Λέγομεν οὖν ἐν ἡμῖν ὅτι πολλὰ μὲν, ὦ ἄνθρωπε, σοῦ καὶ τὸ σῶμα καὶ νοσήματα καὶ πάθη φύσει τε ἀνίησιν ἐξ ἑαυτοῦ καὶ προσπίπτοντα δέχεται θύραθεν· ἂν δὲ σαυτὸν ἔνδοθεν ἀνοίξῃς, ποικίλον τι καὶ πολυπαθὲς κακῶν ταμεῖον εὑρήσεις καὶ θησαύρισμα, ὥς φησι Δημόκριτος· οὐκ ἔξωθεν
E ἐπιρρεόντων, ἀλλ' ὥσπερ ἐγγείους καὶ αὐτόχθονας πηγὰς ἐχόντων, ἃς ἀνίησιν ἡ κακία, πολύχυτος καὶ δαψιλὴς οὖσα τοῖς πάθεσιν. Εἰ δὲ τὰ μὲν ἐν σαρκὶ νοσήματα σφυγμοῖς καὶ χροιαῖς ἐρυθραινόμενα φωρᾶται, καὶ θερμότητες αὐτὰ καὶ πόνοι προσπετεῖς ἐλέγχουσι, τὰ δὲ ἐν ψυχῇ λανθάνει τοὺς πολλοὺς κακὰ ὄντα, διὰ τοῦτό ἐστι χείρω, προσαφαιρούμενα τὴν ἐπ' αὐτοῖς τοῦ πάσχοντος αἴσθησιν. Τῶν μὲν γὰρ περὶ τὸ σῶμα νοσημάτων

D. 6. Λέγομεν οὖν ἐν ἡμῖν] λέγωμεν οὖν καὶ ἡμεῖς, Mez. λέγοιμεν οὖν ἂν ἡμῖν, Reiſk.
E. 4. χροιαῖς] ὤχραις plerique libri, C. D. Moſc. 2. Colleg. Nov. Collat. Muret. Schott. Jannot. Anon. Jun. T. V. B. Suſpicor legendum ὠχριάσεσι, καὶ ἐρυθήμασι.

ſunt inſpiciens, magis me quam eſt panthera variam cernes; ingenii oſtendens volubilitatem, varie prout uſus incideret verſatilis. Ita nobis quoque dicamus, Multos tibi, O homo, morbos, multos affectus corpus cum ex ſe ob naturam effert, tum extrinſecus recipit: quod ſi vero intus teipſum aperias, varium aliquem et multis affectum modis penum malorum invenies, atque, ut ait Democritus, theſaurum: non extrinſecus affluentium, ſed inſitos et indigenas fontes habentium, quos pravitas aperit copioſe largiterque varias fundens affectiones. Quod ſi corporis morbi pulſibus et rubore cutis, calore, ac ſubitis doloribus indicantur, animi autem morbi pleroſque fallunt non animadvertentes ſe in malo eſſe, hi tanto ſunt deteriores, quod ſic affecto ſui ſenſum auferunt. Nam ratio ſana morbos cor-

ἐῤῥωμένος ὁ λογισμὸς αἰσθάνεται· τοῖς δὲ τῆς ψυχῆς συν- F
νοσῶν αὐτὸς, οὐκ ἔχει κρίσιν ἐν οἷς πάσχει· πάσχει γὰρ ᾧ κρίνει· καὶ δεῖ τῶν ψυχικῶν πρῶτον καὶ μέγιστον ἀριθμεῖν τὴν ἄνοιαν, δι' ἧς ἀνήκεστος ἡ κακία τοῖς πολλοῖς συνοικεῖ καὶ συγκαταβιοῖ καὶ συναποθνήσκει. Ἀρχὴ γὰρ ἀπαλλαγῆς νόσου μὲν αἴσθησις εἰς χρείαν ἄγουσα τοῦ βοηθοῦντος τὸ πάσχον· ὁ δὲ ἀπιστίᾳ τοῦ νοσεῖν, οὐκ εἰδὼς ὧν δεῖται, κἂν παρῇ τὸ θεραπεῦον, ἀρνεῖται. Καὶ γὰρ
τῶν περὶ τὸ σῶμα νοσημάτων, τὰ μετὰ ἀναισθησίας 501
χείρονα, λήθαργοι, κεφαλαλγίαι, ἐπιληψίαι, ἀποπληξίαι, αὐτοί τε πυρετοὶ συντείναντες εἰς παρακοπὴν τὸ φλεγμαῖνον, καὶ τὴν αἴσθησιν ὥσπερ ἐν ὀργάνῳ διαταράξαντες,

Κινοῦσι χορδὰς τὰς ἀκινήτους φρενῶν.

γ'. Διὸ παῖδες ἰατρῶν βούλονται μὲν μὴ νοσεῖν τὸν ἄνθρωπον, νοσοῦντα δὲ, μὴ ἀγνοεῖν ὅτι νοσεῖ· ὁ τοῖς ψυ-

F. 1. ἐῤῥωμένος] Sic Baſ. Xyl. C. D. Colleg. Nov. Collat. Muret. Schott. Mez. T. B. Vulgo, ἐῤῥωμένως.
F. 4. ἄνοιαν] Forte, ἄγνοιαν.

poris ſentit: de animi morbis, ſimul ipſa laborans, judicium ferre non poteſt, affecto eo ipſo, cujus erat judicare. Proinde inter morbos animi primus maximuſque eſt cenſendus dementia, quæ facit ut multis pravitas inſanabilis per omnem vitam inhæreat atque commoriatur. Principium enim profligandi morbi eſt ſenſus ejus, qui male affectum ducit ad uſum ejus quod opitulatur: qui ægrotare ſe non credit, ideoque neſcit qua re indigeat, is remedium etiam ſi adſit, repudiat. Nam et corporis morbi ii ſunt pejores, qui ſtuporem ſenſuum habent adjunctum, ut veternus, ut dolor capitis, ut morbus comitialis, ipſæque illæ febres, quæ vehementi inflammatione animum abalienant, ſenſum tanquam in inſtrumento quodam conturbantes,

Non ante motas mentis commovent fides.

III. Itaque medici hoc volunt, ut ne ægrotet homo: ſi ægrotet, ne hoc neſciat. At

χνοια τοῖς πάθεσι πᾶσι συμβέβηκεν. Οὔτε γὰρ ἀφραίνοντες, οὔτε ἀσελγαίνοντες, οὔτε ἀδικοπραγοῦντες ἁμαρτάνειν δοκοῦσιν· ἀλλ' ἔνιοι καὶ κατορθοῦν. Πυρετὸν μὲν γὰρ οὐδεὶς ὑγείαν
B ὠνόμασεν, οὐδὲ φθίσιν εὐεξίαν, οὐδὲ ποδάγραν ποδώκειαν, οὐδὲ ὠχρίασιν ἐρύθημα· θυμὸν δὲ πολλοὶ καλοῦσιν ἀνδρίαν, καὶ ἔρωτα φιλίαν, καὶ φθόνον ἅμιλλαν, καὶ δειλίαν ἀσφάλειαν. Εἶθ' οἱ μὲν καλοῦσι τοὺς ἰατρούς, αἰσθάνονται γὰρ ὧν δέονται πρὸς ἃ νοσοῦσιν· οἱ δὲ φεύγουσι τοὺς φιλοσόφους, οἴονται γὰρ ἐπιτυγχάνειν ἐν οἷς διαμαρτάνουσιν. Ἐπὶ τούτῳ γε τῷ λόγῳ χρώμενοι λέγομεν ὅτι κουφότερόν ἐστιν ὀφθαλμία μανίας, καὶ ποδάγρα φρενίτιδος. Ὁ μὲν γὰρ αἰσθάνεται καὶ καλεῖ τὸν ἰατρὸν κεκραγώς· καὶ παρόντι τὴν ὄψιν ἀλεῖψαι παρέχει, τὴν φλέβα τεμεῖν, τὴν κεφαλὴν θεραπεῦσαι παραδίδωσιν. Τῆς δὲ μαινομένης Ἀ-
C γαύης ἀκούεις ὑπὸ τοῦ πάθους τὰ φίλτατα ἠγνοηκυίας,

B. 6. Ἐπὶ τούτῳ] Forte, Ἔτι τούτῳ. Xyl. Mez. Reiſk. ἔτι conjiciunt.
B. 11. θεραπεῦσαι] Sumſi a D. et Xyl. θεραπεύειν præbet Mez. Vulgo deeſt.

ignoratio fere omnibus animi morbis accidit. Nam neque inſanientes, neque libidinoſe, neque injuſte agentes peccare ſe putant: quidam etiam rem a ſe præclare tum geri cenſent. Nemo quidem febrem ſanitatis, aut tabem firmæ corporis affectionis, aut podagram velocitatis pedum, aut pallorem ruboris nomine afficit: animi excandeſcentiam multi fortitudinis, amorem amicitiæ, invidiam certaminis, metum cautionis tutæ, titulo donant. Inde fit, ut corpore male affecto medicos vocent, ſentientes quo remedio adverſus quem morbum indigeant: animo vitiato, fugiunt philoſophos, quod quibus in rebus peccant, eas ſe recte gerere opinantur. Quam nos ſecuti rationem dicimus, lippitudinem inſania levius eſſe malum, et podagram phrenitide. Corpore enim ægrotans, ſentit, et medicum invocat, eique oculum inungendum, venam ſecandam, caput curandum præbet. At inſanientem Agaven audis ob animi morbum etiam cariſſima non agnoſcere,

Ἄγομεν ἐξ ὄρεως ἕλικα,
Νεότομον ἐπὶ μέλαθρα
Μακάριον θήραμα.

Καὶ γὰρ ὁ μὲν τῷ σώματι νοσῶν, εὐθὺς ἐνδὺς καὶ καθεὶς
ἑαυτὸν εἰς τὸ κλινίδιον, ἡσυχίαν ἄγει θεραπευόμενος· ἂν
δέ που μικρὸν ἐξάξῃ καὶ διασκιρτήσῃ τὸ σῶμα φλεγμο-
νῆς προσπεσούσης, εἰπών τις τῶν παρακαθημένων, πράως

Μέν᾽, ὦ ταλαίπωρ᾽, ἀτρέμα σοῖς ἐν δεμνίοις,

ἐπέστησε καὶ κατέσχεν. Οἱ δὲ ἐν τοῖς ψυχικοῖς πάθεσιν ὄν-
τες, τότε μάλιστα πράττουσι, τότε ἥκιστα ἡσυχάζουσιν·
αἱ γὰρ ὁρμαὶ, τῶν πράξεων ἀρχαὶ, τὰ δὲ πάθη, σφοδρό-
τητες ὁρμῶν. Διὸ τὴν ψυχὴν ἠρεμεῖν οὐκ ἐῶσιν, ἀλλ᾽ D
ὅτε μάλιστα δεῖται μονῆς καὶ σιωπῆς καὶ ἀποστολῆς ὁ
ἄνθρωπος, τότε αὐτὸν εἰς ὕπαιθρον ἕλκουσι, τότε ἀπο-
καλύπτουσιν οἱ θυμοὶ, αἱ φιλονεικίαι, οἱ ἔρωτες, αἱ λῦπαι,
πολλὰ καὶ δρᾶν ἄνομα καὶ λαλεῖν ἀνάρμοστα τοῖς και-
ροῖς ἀναγκαζόμενον.

C. 7. ἐξάξῃ] Immo ἐξαΐξῃ.
C. 8. πράως, Μέν᾽] Ita diſtinxi cum Schott. et Xyl. ut eſt apud Eurip. Oreſt. 258. Vulgo, Πράως μένε ὦ ταλαίπωρε ἀτρέμα σοῖς ἐν δεμνίοις.
C. 12. ἀρχαὶ] Dedi ex C. Vulgo, ἀρχή.
D. 2. μονῆς] Sic C. D. Moſc. 2. Vulgo, ὑπομονῆς.

Ferimus e monte capreolum
Recens laniatum,
Prædam felicem.

Etenim qui morbo corporis infeſtatur, is ſtatim concedit ſeque in lectulum demittit, ibique quiete curationes ſuſtinet: et ſicubi inflammatione accidente nonnihil corpus ſe commoveat et exſiliat, aliquis eorum qui adſident, placide fatus,

Mane tuis in ſtratis tranquille, miſer,

inhibuerit atque detinuerit. Qui vero in morbis animi ſunt, tunc maxime agunt, tunc minime quieſcunt: incitationes enim animi, principia ſunt agendi: morbi autem animi, ſunt vehementiores ejus incitationes. Itaque quieſcere eum non ſinunt, ſed quando maxime patientia, ſilentio, et quiete opus eſt homini, tunc eum ſub dium protrahunt et detegunt iræ, ſtudium contendendi, amores, offenſæ, coguntque pro re nata multa facere inique et loqui inconvenienter.

δ'. Ὥσπερ οὖν ἐπισφαλέστερος χειμὼν τοῦ πλεῖν οὐκ ἐῶντος, ὁ κωλύων καθορμίσασθαι· οὕτως οἱ κατὰ ψυχὴν χειμῶνες βαρύτεροι, στείλασθαι τὸν ἄνθρωπον οὐκ ἐῶντες, οὐδὲ ἐπιστῆσαι τεταραγμένον τὸν λογισμόν· ἀλλὰ ἀκυβέρνητος καὶ ἀνερμάτιστος ἐν ταραχῇ καὶ πλάνῃ δρόμοις
E ὀλεθρίοις καὶ παραφόροις διατραχηλιζόμενος εἴς τι ναυάγιον φοβερὸν ἐξέπεσε, καὶ συνέτριψε τὸν ἑαυτοῦ βίον. Ὥστε καὶ τούτοις χεῖρον νοσεῖν ταῖς ψυχαῖς ἢ τοῖς σώμασι· τοῖς μὲν γὰρ πάσχειν μόνον, τοῖς δὲ καὶ πάσχειν καὶ ποιεῖν κακῶς συμβέβηκε. Καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν τῶν παθῶν; αὐτὸς ὁ καιρὸς ὑπόμνησίς ἐστιν. Ὁρᾶτε τὸν πολὺν καὶ παμμιγῆ τοῦτον τὸν ἐνταῦθα συνηραγμένον καὶ κυκώμενον ὄχλον περὶ τὸ βῆμα καὶ τὴν ἀγοράν; Οὐ θύσοντες οὗτοι συνεληλύθασι πατρίοις θεοῖς, οὐδὲ ὁμογνίων μεθέξοντες ἱερῶν
F ἀλλήλοις; οὐκ Ἀσκραίῳ Διῒ Λυδίων καρπῶν ἀπαρχὰς φέ-

E. 2. Ὥστε καὶ τούτοις] Subeſt quid vitii. D. Pol. Jannot. Codex Xyl. Ὥστε καὶ τούτοις διὰ ταῦτα. Latius patet corruptela: forte legendum, Ἔτι δὲ καὶ ταύτῃ χεῖρον ν.

IV. Sicut ergo periculoſior eſt tempeſtas quæ navim ad portum appellere non ſinit, quam quæ navigare prohibet: ita difficiliores ſunt animi tempeſtates, cohibere ſe hominem, et perturbatam rationem placare ac ſedare non ſinentes; itaque gubernatore et retinaculis carens homo per tumultum vagumque errorem curſibus pernicioſis et incertis quaſi obtorto collo raptus, tandem in terribilem aliquem ſcopulum impingens naufragium facit, vitamque ſuam diſperdit. Quapropter eo quoque præſtat corpore quam animo ægrotare: quod corpus tantum afficitur male, animus et afficitur male, et afficit. Et quid attinet multos animi morbos recenſere? ipſum temporis punctum nos de re admonet. Videtis ingentem iſtam et promiſcuam turbam hominum, quæ huc in forum et ad tribunal confluxit? Non hi convenerunt ut Diis more majorum colendis rem ſacram facerent, non ut gentilibus ſacrificiis communicarent, non ut Jovi Aſcræo Lydiorum fructuum primitias offerrent,

ερντες, οὐδὲ Διονύσῳ βεβακχευμένον θύσθλον ἱεραῖς νυξὶ καὶ κοινοῖς ὀργιάζοντες κώμοις, ἀλλ' ὥσπερ ἐτησίοις περιόδοις ἀκμὴ νοσήματος ἐκτραχύνουσα τὴν οὐσίαν ἐπὶ δίκας καὶ ἀγῶνας ἐμπροθέσμους ἥκουσιν ἐνταῦθα συμβαλεῖν· τὸ δὲ τῶν πραγμάτων πλῆθος ὥσπερ ῥευμάτων ἀθρόων, 502
εἰς μίαν ἐμπέπτωκεν ἀγορὰν, καὶ φλεγμαίνει καὶ συνέρραγεν ὀλλύντων τε καὶ ὀλλυμένων. Ποίων ταῦτα πυρετῶν ἔργα; ποίων ἠπιάλων; τίνες ἐνστάσεις, ἢ παρεμπτώσεις, ἢ δυσκρασία θερμῶν, ἢ ὑπέρχυσις ὑγρῶν; Ἂν ἑκάστην δίκην ὥσπερ ἄνθρωπον ἀνακρίνῃς, πόθεν πέφυκε, πόθεν ἥκει· τὴν μὲν θυμὸς αὐθάδης πεποίηκε, τὴν δὲ μανιώδης φιλονεικία, τὴν δὲ ἄδικος ἐπιθυμία.

F. 4. ἀκμὴ νοσήματος ἐκτραχύνουσα τὴν οὐσίαν] Locus mendoſus, diſſenſu etiam codicum turbatus. Pro οὐσίαν dant Ἀσίαν D. Moſc. 2. Codex Xyl. Mez. quod an melius ſit vulgato, hic non eſt quærendi locus. Ceterum Pol. Jannot. ἀκμὴν νοσήματος ἐκτραχυνούσαις, ſenſu certe neƈtit locum.

non ut Baccho communibus per ſacras noƈtes orgiis atque bacchationibus et comeſſationibus conſecrarent libum: ſed tanquam anniverſariis circuitionibus vigor morbi exaſperans Aſiam huc eos coëgit, ut judicia et contentiones, quibus certus dies eſt conſtitutus, hic peragant: multitudo autem cauſarum tanquam fluminum magnorum confertim in unum incidit forum, fervetque res, et commiſſa ſunt certamina *perdentium et pereuntium*. Quæ febres, qui epiali tale aliquid efficiant, quæ inſtantia aut illapſus aut mala temperies caloris, quæ abundantia humoris? Si ut homines, ita cauſam quoque et litem unamquamque examines, unde orta, unde profeƈta ſit: invenies aliam a contumaci ira, aliam a furioſo contendendi ſtudio, aliam ab injuſta cupiditate originem traxiſſe.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ.

γὰρ αὐθαίρετός ἐςιν, ἀνθρώπων, οἶμαι, μεμφομένων τὴν φύσιν, ὅτι μίαν γλῶτ7αν, δύο δ' ὦτα ἔχουσιν. Εἰ γὰρ οὖν ὁ Εὐριπίδης καλῶς εἶπε πρὸς τὸν ἀσύνετον ἀκροατὴν,

Οὐκ ἂν δυναίμην μὴ ςέγοντα πιμπλάναι,
Σοφοὺς ἐπαντλῶν ἀνδρὶ μὴ σοφῷ λόγους·

δικαιότερον ἄν τις εἴποι πρὸς τὸν ἀδολέσχην, μᾶλλον δὲ περὶ τοῦ ἀδολέσχου,

Οὐκ ἂν δυναίμην μὴ δεχόμενον πιμπλάναι,
Σοφοὺς ἐπαντλῶν ἀνδρὶ μὴ σοφῷ λόγους·

μᾶλλον δὲ περιαντλῶν λόγους ἀνθρώπῳ λαλοῦντι μὲν πρὸς τοὺς οὐκ ἀκούοντας, μὴ ἀκούοντι δὲ τῶν λαλούν- D
των· καὶ γὰρ ἂν ἀκούσῃ τι βραχὺ, τῆς Ἀδολεσχίας ὥσπερ ἄμπωτιν λαβούσης τοῦτο, παραχρῆμα πολλαπλάσιον ἀνταποδίδωσι. Τὴν μὲν γὰρ ἐν Ὀλυμπίᾳ ςοὰν ἀπὸ μιᾶς φωνῆς πολλὰς ἀντανακλάσεις ποιοῦσαν, ἑπτάφωνον καλοῦσι· τῆς δ' Ἀδολεσχίας ἂν ἐλάχιςος ἅψηται λόγος, εὐθὺς ἀντιπεριηχεῖ,

Κινοῦσα χορδὰς τὰς ἀκινήτους φρενῶν.

tro accita quædam ſurditas, hominum, ut apparet, naturam culpantium, quod unicam ea linguam, duas aures dedit. Ergo ſi Euripides recte dixit in auditorem ſtupidum,

Implere te nequeo capientem ego nihil,
Sapientia dicta infundens in fatuum virum:

meliori jure hoc in garrulum, aut potius de garrulo dixerit aliquis,

Implere te nihil admittentem ego nequeo,
Sapientia dicta infundens in fatuum virum:

aut verius circumfundens ſermones homini loquenti ad non audientes, non audienti loquentes: quippe ut exiguum aliquid inaudiverit, id arreptum Garrulitas veluti æſtus affluentis maris illico multiplicatum reddit. Porticum Olympiæ, quæ unam vocem multis reflexionibus reſonat, Heptaphonum vocant, (id eſt Septivocem:) at garrulitas vel minima voce ſi tangitur, ſtatim ſonitus reddit varios,

Immotas ante mentis commovens fides.

Μήποτε οὖν αὐτοῖς οὐκ εἰς τὴν ψυχὴν, ἀλλ' εἰς τὴν γλῶτταν, ἡ ἀκοὴ συντέτρηται· διὸ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐμ-
E μένουσιν οἱ λόγοι, τῶν δὲ ἀδολέσχων διαῤῥέουσιν· εἶθ' ὥσπερ ἀγγεῖα, κενοὶ φρενῶν, ἤχου δὲ μεστοὶ περιίασιν.

β'. Εἰ δ' οὖν δοκεῖ πεῖραν μηδὲν ἐλλελεῖφθαι, εἴπωμεν πρὸς τὸν ἀδόλεσχον,

Ὦ παῖ, σιώπα· πόλλ' ἔχ' ἡ σιγὴ καλά·

δύο δὲ τὰ πρῶτα καὶ μέγιστα, τὸ ἀκοῦσαι καὶ ἀκουσθῆναι· ὧν οὐδ' ἑτέρου τυχεῖν ἐγγίνεται τοῖς ἀδολέσχοις, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν ἀποδυσπετοῦσι. Τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις νοσήμασι τῆς ψυχῆς, οἷον φιλαργυ-
F ρίᾳ, φιλοδοξίᾳ, φιληδονίᾳ, τὸ γοῦν τυγχάνειν ὧν ἐφίενται πάρεστι· τοῖς δ' ἀδολέσχοις τοῦτο συμβαίνει χαλεπώτατον· ἐπιθυμοῦντες γὰρ ἀκροατῶν, οὐ τυγχάνουσιν, ἀλλὰ πᾶς φεύγει προτροπάδην· κἂν ἐν ἡμικυκλίῳ τινὶ καθεζόμενοι, κἂν περιπατοῦντες ἐν ταὐτῷ θεάσωνται προσφοιτῶντα, ταχέως ἀνάζευξιν αὐτοῖς παρεγγυῶσι. Καὶ κα-

Proinde in eam venire poſſis cogitationem, auditus foramina garrulis non in animum, ſed in linguam deſinere; cum aliis perdurent auditæ voces, garrulis autem effluant, ac vaſa tanquam mente vacua, ſono plena, obambulent.

II. Si tamen videbitur nihil intentatum eſſe relinquendum, hoc dicamus ad garrulum,

Sile puer, bona multa habet ſilentium:

duo autem hæc et prima et maxima, Audire, et Audiri: quorum neutrum contingit garrulis, ſed et eo ipſo quod appetunt, infeliciter, ac cum animi moleſtia excidunt. Nam reliquis quidem animi morbis, avaritiæ puta, ambitioni, voluptatum nimio ſtudio, hoc ſaltem contingit, ut potiantur iis quæ appetiverunt: garrulis hoc moleſtiſſimum accidit, quod auditores ab iis fruſtra expetuntur; quippe nemo non eos effuſe fugit: ac, ſive in ſemicirculo ſedentes, ſive una ambulantes ubi vident garrulum accedere, illico migrationem ſibi ipſis indicunt. Et

καθάπερ ὅταν ἐν συλλόγῳ τινὶ γένηται σιωπή, τὸν Ἑρμῆν
ἐπεισεληλυθέναι λέγουσιν, οὕτως ὅταν εἰς συμπόσιον ἢ συν-
έδριον γνωρίμων λάλος εἰσέλθῃ, πάντες ἀποσιωπῶσι, 503
μὴ βουλόμενοι λαβὴν παρασχεῖν· ἂν δ' αὐτὸς ἄρξηται
διαίρειν τὸ στόμα,

Πρὸ χείματος, ὥστ' ἀνὰ ποντίαν ἄκραν Βορέου πνέοντος,

ὑφορώμενοι σάλον καὶ ναυτίαν, ἐξανέστησαν. Ὅθεν αὐτοῖς
συμβαίνει μήτε παρὰ δεῖπνον συγκλήτων, μήτε συσκή-
νων τυγχάνειν προθύμων, ὅταν ὁδοιπορῶσιν ἢ πλέωσιν,
ἀλλ' ἀναγκαστῶν· πρόσκειται γὰρ ἁπανταχοῦ, τῶν ἱμα-
τίων ἀντιλαμβανόμενος, τοῦ γενείου, τὴν πλευρὰν θυρο-
κοπῶν τῇ χειρί·

—— πόδες δὴ κεῖθι τιμιώτατοι,

κατὰ τὸν Ἀρχίλοχον· καί, νὴ Δία, κατὰ τὸν σοφὸν Ἀριστο-
τέλην. Καὶ γὰρ αὐτὸς ἐνοχλούμενος ὑπὸ ἀδολέσχου
καὶ κοπτόμενος ἀτόποις τισὶ διηγήμασι, πολλάκις αὐτοῦ B

A. 4. ὥς' ἀνὰ] ὥς τινα· ſupra p. 455. B.
A. 6. συγκλήτων] Forte συγκλίτων, ut D.

quemadmodum orto ſilentio in collocutione aliqua, Mercurium aiunt ſubintraſſe: ita eum in conſeſſum aut convivium notorum garrulus aliquis ſe infert, omnes obticent, quia anſam præbere loquendi ei nolunt: et ſi ipſe ultro hiſcit, illico univerſi digrediuntur, æſtum et nauſeam, veluti

Borea circa maritimam promontorium fremente,

prævidentes. Quo fit, ut neque in convivio una adeſſe quiſquam velit, neque niſi coactus contubernio eorum comitatuque in itinere aut navigatione utatur: adeo uſquequaque urgent veſtes prehendendo, et barbam, ac manu latus fodiendo. Qua in re *ſummus honor pedibus debetur*, ſecundum Archilochum: immo autem de ſapientiſſimi Ariſtotelis ſententia. Hic enim a garrulo quodam vexatus et abſurdis quibuſdam narrationibus exagitatus, ſub-

λέγοντος, Οὐ θαυμαστὸν Ἀριστότελες; Οὐ τοῦτο, φησὶ, θαυμαστὸν, ἀλλ' εἴ τις πόδας ἔχων σε ὑπομένει· ἑτέρῳ δέ τινι τοιούτῳ μετὰ πολλοὺς λόγους εἰπόντι, Κατηδολέσχηκά σου, φιλόσοφε, Μὰ Δί', εἶπεν, οὐ γὰρ προσεῖχον. Καὶ γὰρ ἂν βιάσωνται λαλεῖν οἱ ἀδολέσχαι, παρέδωκεν αὐτοῖς ἡ ψυχὴ τὰ ὦτα περιαντλεῖν ἔξωθεν, αὐτὴ δὲ ἐντὸς ἑτέρας τινὰς ἀναπλύουσι καὶ διέξεισι πρὸς αὐτὴν φροντίδας. Ὅθεν οὔτε προσεχόντων, οὔτε πιστευόντων
C ἀκροατῶν εὐποροῦσι. Τῶν μὲν γὰρ πρὸς τὰς συνουσίας ἐπικαταφόρων ἄγονον εἶναι τὸ σπέρμα λέγουσι· τῶν δ' ἀδολέσχων ὁ λόγος, ἀτελὴς καὶ ἄκαρπός ἐστι.

γ'. Καί τοι γε οὐδὲν οὕτως ἡ φύσις εὐερκῶς κεχαράκωκε τῶν παρ' ἡμῖν ὡς τὴν γλῶτταν, βαλομένη φρουρὰν πρὸ αὐτῆς τοὺς ὀδόντας· ἵν', ἐὰν ἐντὸς κατατείνοντος ἡνία σιγαλόεντα τοῦ λογισμοῦ μὴ ὑπακούῃ μηδὲ ἀνειλλῆται, δήγμασιν αὐτῆς κατέχωμεν τὴν ἀκρα-

B. 6. λαλεῖν] ἀκούειν Schott. Jannot. Collat. Muret. Anon. T. V. B.

inde dicenti, *Nonne hoc mirum eſt, Ariſtoteles?* reſpondit, *Non profecto hoc eſt mirum, ſed ſi quis pedibus præditus te ſuſtinet.* Aliique cuidam id genus homini poſt multa verba dicenti, *Moleſtus tibi mea loquacitate fui, philoſophe: Non mehercle,* inquit, *non enim adverti animum.* Etenim garruli cum vi obtinuerunt ut dicant, animus audientis præbet iis aures extra circumfundendas vocibus, ipſe interim alias intus ſecum explicat atque perſequitur curas: itaque audientes neque attendentes neque credentes umquam nanciſcuntur. Qui in Venerem ſunt proclives, eorum ſemen aiunt eſſe ſterile: ita et garrulorum ſermo imperfectus eſt atque inutilis.

III. At vero nullum noſtrorum membrorum natura perinde atque linguam vallo coërcuit, poſitis ante eam præſidii loco dentibus: ut ſi ratione intus,

— Reſonantia fræna premente,

obedire nolens proſiliret, morſibus eam lancinantes, ejus compeſceremus intemperan-

σίαν ζημιοῦντες. Ἀχαλίνων γὰρ οὐ ταμιείων, οὐδ' οἰκημάτων, ἀλλὰ στομάτων τὸ τέλος δυστυχίαν ὁ Εὐριπίδης φησίν. Οἱ δ' οἰκημάτων μὲν ἀθύρων, καὶ βαλλαντίων ἀδέσμων μηδὲν ὄφελος οἰόμενοι τοῖς κεκτημένοις εἶναι, στόμασι δ' ἀκλείστοις καὶ ἀθύροις, ὥσπερ τὸ τοῦ πόντου, διὰ παντὸς ἔξω ῥέουσι χρώμενοι, πάντων ἀτιμότατον ἡγεῖσθαι D τὸν λόγον ἐοίκασιν. Ὅθεν οὐδὲ πίστιν ἔχουσιν, ἧς πᾶς λόγος ἐφίεται· τὸ γὰρ οἰκεῖον αὐτοῦ τέλος, τοῦτ' ἐστι, πίστιν ἐνεργάσασθαι τοῖς ἀκούουσιν· ἀπιστοῦνται δ' οἱ λάλοι, κἂν ἀληθεύωσιν. Ὥσπερ γὰρ ὁ πυρὸς εἰς ἀγγεῖον κατακλεισθεὶς, τῷ μὲν μέτρῳ πλείων εὑρίσκεται, τῇ δὲ χρείᾳ μοχθηρότερος· οὕτω λόγος εἰς ἀδόλεσχον ἐμπεσὼν ἄνθρωπον, πολὺ ποιεῖ τοῦ ψεύδους ἐπίμετρον, ᾧ διαφθείρει τὴν πίστιν.

δ'. Ἔτι τοίνυν τὸ μεθύειν πᾶς ἄνθρωπος αἰδήμων καὶ κόσμιος φυλάξαιτ' ἄν· μανία γὰρ ὁμόστοιχος μὲν ἡ

D. 11. ὁμόστοιχος] ὁμότοιχος, Mez.

tiam. Non enim fera obicibuſve carentium penuum aut conclavium, ſed *oris effrænis finem eſſe calamitatem*, dixit Euripides. Qui vero exiſtimant ædes foribus carentes, et crumenam quæ claudi non poſſit, nullo uſui eſſe: ore interim ſemper aperto ſemper foras diffluentes, quo modo Pontus per ſuum oſtium ſemper in Propontidem effluit, ii videntur ſermonem pro re omnium abjectiſſima ducere. Unde eſt, quod fides iis non habetur: quam quidem omnis oratio expetit. Eſt enim ſuus orationis finis, fidem facere audientibus: loquacibus, ne ſi vera quidem dicant, fides habetur. Nam ſicut triticum vaſi incluſum, menſura amplius reperitur, uſu deterius: ſic loquacis hominis ſermo additamentum mendacii largum habet, quod fidem vero derogat.

IV. Jam ebrietatem verecundus quiſque et modeſtus vitat: nam, quod fert quo-

E ὀργὴ κατ᾽ ἐνίους, ἡ δὲ μέθη σύνοικος· μᾶλλον δὲ μανία, τῷ μὲν χρόνῳ ἧττων, τῷ δ᾽ ἑκουσίῳ μείζων, ὅτι τὸ αὐθαίρετον αὐτῇ πρόσεστι. Τῆς δὲ μέθης οὐδὲν οὕτω κατηγοροῦσιν ὡς τὸ περὶ τοὺς λόγους ἀκρατὲς καὶ ἀόριστον.

Οἶνος γάρ τ᾽ ἐφέηκε πολύφρονά περ μάλ᾽ ἀεῖσαι,
Καί θ᾽ ἁπαλὸν γελάσαι, καί τ᾽ ὀρχήσασθαι ἀνῆκε.

καί τοι τὸ δεινότατον, ᾠδὴ καὶ γέλως καὶ ὄρχησις· οὐδὲν ἄχρι τούτων.

F *Καί τι ἔπος προέηκεν, ὅπερ τ᾽ ἄῤῥητον ἄμεινον·*

τοῦτο ἤδη δεινὸν καὶ ἐπικίνδυνον. Καὶ μή ποτε τὸ ζητούμενον παρὰ τοῖς φιλοσόφοις λύων ὁ ποιητής, οἰνώσεως καὶ μέθης διαφορὰν εἴρηκεν· οἰνώσεως μὲν, ἄνεσιν· μέθης δὲ, φλυαρίαν. Τὸ γὰρ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ νήφοντος, ἐπὶ τῆς γλώττης ἐστὶ τοῦ μεθύοντος, ὡς οἱ παροιμιαζόμενοί φασιν. Ὅθεν ὁ μὲν Βίας ἔν τινι πότῳ σιωπῶν,

E. 1. *μᾶλλον δὲ μανία—πρόσεστι*] Neque univerſe conſtat ſibi ſententia, neque in *ἑκουσίῳ*, a quo *αὐθαίρετον* non ſatis differt. Putem tale quid ſcriptum fuiſſe, *κακὸν δὲ μανίας ὀργὴ τῷ μὲν χρόνῳ ἧττον, τῇ δ᾽ ἐξουσίᾳ μεῖζον ὅτι τὸ αὐθαίρετον αὐτῇ πρόσεστι.*

E. 7. *καί τοι—ἄχρι τούτων*] Legendum *καὶ τί τὸ δεινὸν, ᾠδὴ, καὶ γέλως, καὶ ὄρχησις; οὐδὲν ἄχαρι τούτων.* Vel *καίτοι δεινὸν οὐδὲν ἄχρι τούτων, ᾠδὴ, καὶ γέλως, καὶ ὄρχησις.* Ceterum *ᾠδὴ* pro vulgato *ὡς δὴ*, recepi a D. Cod. Xyl. Mez.

rundam opinio, inſaniæ comes eſt ira, contubernalis ebrietas: immo ut inſaniæ cedit duratione, ita eam hoc ſuperat, quod ultro adſciſcitur. At nullo tantopere culpatur nomine ebrietas, atque intemperantia, et infinitate loquendi.

Nam vinum vel prudentem cantare coëgit,
Et tenerum ridere, pedeſque inferre choreis.

Et hactenus quidem nil eſt noxium, cantus, riſus, ſaltatio. At vero proximum

Atque tacenda loqui, nec idonea dicere dictis:

hoc vero jam noxium eſt et cum periculo conjunctum. Quid autem, ſi hoc ſit a poëta propoſitum ad id quod apud philoſophos quæritur ſolvendum de vinolentiæ et ebrietatis diſcrimine? ut vinolentiæ animi quandam remiſſionem et levitatem, ebrietati futilitatem tribuerit. Quod enim eſt in corde ſobrii, id eſt in lingua ebrii, ut proverbio fertur. Hinc Bias in quo-

καὶ σκωπτόμενος εἰς ἀβελτηρίαν ὑπό τινος ἀδολέσχου, Καὶ τίς ἄν, ἔφη, δύναιτο μωρὸς ὢν ἐν οἴνῳ σιωπᾶν; Ἀθήνησι δέ τις ἑστιῶν πρέσβεις βασιλικούς, ἐφιλοτιμήθη 504 σπουδάζουσιν αὐτοῖς συναγαγεῖν εἰς ταὐτὸ τοὺς φιλοσόφους· χρωμένων δὲ τῶν ἄλλων κοινολογίᾳ καὶ τὰς συμβολὰς ἀποδιδόντων, τοῦ δὲ Ζήνωνος ἡσυχίαν ἄγοντος, φιλοφρονησάμενοι καὶ προπιόντες οἱ ξένοι, Περὶ σοῦ δὲ τί χρὴ λέγειν, ἔφασαν, ὦ Ζήνων, τῷ βασιλεῖ; Κἀκεῖνος, Ἄλλο μηδέν, εἶπεν, ἢ ὅτι πρεσβύτης ἐστὶν ἐν Ἀθήναις, παρὰ πότον σιωπᾶν δυνάμενος. Οὕτω τι βαθὺ καὶ μυστηριῶδες ἡ σιγὴ καὶ νηφάλιον· ἡ δὲ μέθη, λάλον· ἄνουν γὰρ καὶ ὀλιγόφρον, διὰ τοῦτο καὶ πολύφωνον. Οἱ δὲ φιλόσοφοι, καὶ ὁριζόμενοι τὴν μέθην, λέ- B γουσιν εἶναι λήρησιν πάροινον· οὕτως οὐ ψέγεται τὸ πίνειν, εἰ προσείη τῷ πίνειν τὸ σιωπᾶν· ἀλλ' ἡ μωρολογία μέθην ποιεῖ τὴν οἴνωσιν. Ὁ μὲν οὖν μεθύων, ληρεῖ παρ' οἶνον· ὁ δ' ἀδόλεσχος, πανταχοῦ ληρεῖ, ἐν ἀγορᾷ, ἐν θεάτρῳ,

dam convivio cum ſibi tacenti a garrulo quodam ſtoliditas objiceretur: *Quis vero*, dixit, *ſtultus inter pocula poſſit tacere?* Athenis autem quidam convivium regiis legatis præbens, operam dedit ut iis hoc cupientibus philoſophos eodem conduceret: ibi cum reliqui colloquio inſtituto ultro citroque pro ſua quiſque perſona diſſeruiſſent, Zenonem, qui tacitus ſe continebat, comiter allocuti hoſpites cum ſalutaſſent poculo, *De te vero*, aiebant, *quid dicemus regi?* Reſpondit Zeno, *Aliud nihil, quam eſſe ſenem Athenis, qui inter pocula ſilere ſciat.* Adeo profundum quiddam, et arcani ſacri ſimile, ac ſobrium eſt ſilentium: at ebrietas loquax eſt: mente enim et prudentia vacat, ideoque vocalis eſt. Philoſophi porro ebrietatem definientes, vaniloquentiam in vino aiunt eſſe: ita potatio non culpatur, ſi conjunctum ei ſit ſilentium: ſed ſtulta loquela de vinolentia redigit ebrietatem. Enimvero ebrius in vino nugatur: garrulus ubique, in foro, in theatro, in ambulatione, interdiu, noctu:

ἐν περιπάτῳ, μεθ' ἡμέραν, νύκτωρ· ἔστι δὲ θεραπεύων, τῆς νόσου βαρύτερος· συμπλέων, τῆς ναυτίας ἀηδέστερος· ἐπαινῶν, τοῦ ψέγοντος ἐπαχθέστερος. Ἥδιον γέ τοι πονηροῖς ὁμιλοῦσιν ἐπιδεξίοις, ἢ χρηστοῖς ἀδολέσχαις. Ὁ μὲν γὰρ Σοφοκλέους Νέστωρ, τὸν Αἴαντα τραχυνόμενον τῷ
C λόγῳ πραΰνων, ἠθικῶς τοῦτο εἴρηκεν,

Οὐ μέμφομαί σε· δρῶν γὰρ εὖ, κακῶς λέγεις·

πρὸς δὲ τὸν ἀδολέσχην οὐχ οὕτως ἔχομεν, ἀλλὰ πᾶσαν ἔργου χάριν ἡ τῶν λόγων ἀκαιρία διαφθείρει καὶ ἀπόλλυσι.

ε. Λυσίας τινὶ δίκην ἔχοντι λόγον συγγράψας ἔδωκεν· ὁ δὲ πολλάκις ἀναγνοὺς, ἧκε πρὸς τὸν Λυσίαν ἀθυμῶν καὶ λέγων, τὸ μὲν πρῶτον αὐτῷ διεξιόντι θαυμαστὸν φανῆναι τὸν λόγον, αὖθις δὲ καὶ τρίτον ἀναλαμβάνοντι, παντελῶς ἀμβλὺν καὶ ἄπρακτον· ὁ δὲ Λυσίας γελάσας, Τί οὖν, εἶπεν, οὐχ ἅπαξ μέλλεις λέγειν αὐτὸν ἐπὶ
D τῶν δικαστῶν; Καὶ σκόπει τὴν Λυσίου πειθὼ καὶ χάριν· κἀκεῖνον γὰρ

ægrotum curans ipſo morbo moleſtior eſt, una navigans quam nauſea, laudans reprehendente. Malunt etiam colloqui cum pravis hominibus linguæ potentibus, quam cum bonis garrulis. Neſtor Sophocleus Ajacem exaſperatum verbis demitigans, morate hoc dixit,

Non culpo te: maledicis enim, faciens bene.

Adverſus garrulum vero non ſic ſumus affecti, ſed omnem factis initam gratiam dictorum importunitas corrumpit atque diſperdit.

V. Reo cuidam Lyſias orationem a ſe conſcriptam dederat: eam cum ille ſæpius relegiſſet, venit ad Lyſiam, mœſtuſque ſignificavit, ſibi primum eam cognoſcenti mirabilem viſam fuiſſe, cum autem denuo atque tertium repetiiſſet, prorſum enervatam et languidam. Lyſias vero ridens, *Quid*, inquit, *Nonne ſemel tantum apud judices eras recitaturus?* Ac mihi Lyſiæ vim ad perſuadendum venuſtatemque conſidera: nam et hunc ego affirmo

Ἐγὼ φαμὶ ἰοπλοκάμων μοισᾶν εὖ λαχεῖν.

Τῶν δὲ περὶ τοῦ ποιητοῦ λεγομένων ἀληθέστατόν ἐστιν, ὅτι μόνος Ὅμηρος τῆς τῶν ἀνθρώπων ἀψικορίας περιγέγονεν, ἀεὶ καινὸς ὢν καὶ πρὸς χάριν ἀκμάζων· ἀλλ' ὅμως εἰπὼν καὶ ἀναφωνήσας ἐκεῖνο περὶ αὐτοῦ, τὸ

—— ἐχθρὸν δέ μοι ἐστὶν
Αὖθις ἀριζήλως εἰρημένα μυθολογεύειν,

φεύγει καὶ φοβεῖται τὸν ἐφεδρεύοντα παντὶ λόγῳ κόρον, εἰς ἄλλα ἐξ ἄλλων διηγήματα τὴν ἀκοὴν ἄγων, καὶ τῇ καινότητι τὴν πλησμονὴν αὐτῆς παραμυθούμενος. Οἱ δὲ ἀποκναίουσι δή που τὰ ὦτα, ταῖς ταυτολογίαις ὥσπερ παλίμψηστα διαμολύνοντες.

ϛʹ. Τοῦτο τοίνυν πρῶτον ὑπομιμνήσκωμεν αὐτοὺς, E ὅτι καθάπερ τὸν οἶνον ἡδονῆς ἕνεκα καὶ φιλοφροσύνης εὑρημένον, οἱ προσβιαζόμενοι πολὺν πίνειν καὶ ἄκρατον, ἐνίους εἰς ἀηδίαν καὶ παροινίαν τρέπουσιν, οὕτω τὸν λόγον ἥδιστον ὄντα καὶ φιλανθρωπότατον συμβόλαιον, οἱ χρώμενοι

E. 1. ὑπομιμνήσκωμεν] Sic C. Moſc. 1. 2. Vulgo, ὑπομιμνήσκομεν.
E. 2. καθάπερ τὸν οἶνον] Sic Moſc. 1. 2. Vulgo, τὸν οἶνον καθάπερ.

A Muſis quæ violis caput
Redimiunt probe ornatum fuiſſe.

Inter ea autem quæ de Homero dicta ſunt, hoc omnium eſt veriſſimum, ſolum hunc poëtam faſtidia hominum evitaſſe, novum ſemper et ad captandum gratiam florentem: et tamen hoc de ſeſe pronuncians,

—— *Scilicet odi*
Res clare dictas verboſa iterare loquela,

fugit atque averſatur inſidiantem cuivis ſermoni ſatietatem, auditorem ad alias ex aliis narrationes trahens, ac novitate faſtidium amoliens. At garruli aures palimpſeſtorum in morem iterationibus moleſtis eorundem ſermonum obtundunt.

VI. Primum ergo id ejus in mentem revocemus, quod ſicut nonnulli vinum voluptatis blandæque conſuetudinis gratia inventum, nimium alios et merum bibere cogentes, quoſdam in triſtitiam ac temulentiam conjiciunt: ita ſermonem, cujus ſuaviſſimum eſt et humaniſſimum commer-

κακῶς καὶ παρέργως, ἀπάνθρωπον ποιοῦσι καὶ ἄμικτον,
οἷς οἴονται χαρίζεσθαι, λυποῦντες, καὶ ἀφ' ὧν θαυμά-
ζεσθαι, καταγελώμενοι, καὶ δι' ὧν φιλεῖσθαι, δυσχεραινό-
F μενοι. Ὥσπερ οὖν ὁ τῷ κεστῷ τοὺς ὁμιλοῦντας ἀποστρέ-
φων καὶ ἀπελαύνων, ἀναφρόδιτος· οὕτως ὁ τῷ λόγῳ λυ-
πῶν καὶ ἀπεχθανόμενος, ἄμουσός τις καὶ ἄτεχνός ἐστι.

ζʹ. Τῶν μὲν οὖν ἄλλων παθῶν καὶ νοσημάτων τὰ μὲν
ἐστιν ἐπικίνδυνα, τὰ δὲ μισητά, τὰ δὲ καταγέλαστα·
τῇ δὲ Ἀδολεσχίᾳ πάντα συμβέβηκε· χλευάζονται μὲν
γὰρ ἐν ταῖς κοιναῖς διηγήσεσι, μισοῦνται δὲ διὰ τὰς τῶν
κακῶν προσαγγελίας, κινδυνεύουσι δὲ τῶν ἀπορρήτων μὴ
505 κρατοῦντες. Ὅθεν Ἀνάχαρσις ἑστιαθεὶς παρὰ Σόλωνι, καὶ
κοιμώμενος, ὤφθη τὴν μὲν ἀριστερὰν χεῖρα τοῖς μορίοις, τὴν
δὲ δεξιὰν τῷ στόματι προσκειμένην ἔχων· ἐγκρατεστέρου
γὰρ ᾤετο χαλινοῦ δεῖσθαι τὴν γλῶτταν, ὀρθῶς οἰόμενος.
Οὐ γὰρ ἄν τις ἐξαριθμήσαιτο ῥᾳδίως ἄνδρας τοσούτους
ἀφροδισίων ἀκρασίᾳ πεπτωκότας, ὅσας πόλεις καὶ ἡγε-

cium, qui male eo ac temere utuntur, inhumanum, ac inſociabilem reddunt, moleſtiaque afficiunt eos quibus ſe putant gratificari, et deridentur ab iis quibus ſe miros videri volunt, inviſique eorum cauſa fiunt ob quæ ſe amari cupiunt. Itaque ſicut a Venere alienus ſit, qui ceſto avertat atque abigat conſueſcentes: ità Muſarum expers inſcituſque eſt, qui verbis moleſtiam exhibet ac ſe inviſum reddit.

VII. Jam reliquorum vitia quædam cum periculo conjuncta ſint, alia odioſa, partim ridicula: omnia hæc Garrulitati congruunt: ſubſannantur enim cum narrant communia: in odium incurrunt mala aınunciantes: in periculum veniunt arcanorum incontinentes. Non abs re Anacharſis a Solone convivio exceptus, cum poſtea obdormiviſſet, conſpectus eſt læva manu pudendis, dextra ori impoſita: cenſuit namque, recteque cenſuit, linguam validiori coërcendam fræno. Non enim facile tot viros numerare poſſis qui ob Veneream

μανίας λόγος ἐξενεχθεὶς ἀπόρρητος ἀναστάτους ἐποίησε. Σύλλας ἐπολιόρκει τὰς Ἀθήνας, οὐκ ἔχων σχολὴν ἐνδιατρίψαι χρόνον πολύν· ἐπεὶ πόνος ἄλλος ἔπειγεν, ἡρπακότος μὲν Ἀσίαν Μιθριδάτου, τῶν δὲ περὶ Μάριον αὖθις ἐν Ῥώμῃ κρατούντων. Ἀλλὰ πρεσβυτῶν τινων ἐπὶ κουρείου διαλεγομένων ὡς οὐ φυλάττεται τὸ Ἑπτάχαλκον, B καὶ κινδυνεύει τὸ ἄστυ κατ' ἐκεῖνο ληφθῆναι τὸ μέρος, ἀκούσαντες οἱ κατάσκοποι πρὸς τὸν Σύλλαν ἐξήγγειλαν. Ὁ δὲ εὐθὺς τὴν δύναμιν προσαγαγὼν, περὶ μέσας νύκτας εἰσήγαγε τὸ στράτευμα, καὶ μικροῦ μὲν κατέσκαψε τὴν πόλιν, ἐνέπλησε δὲ φόνου καὶ νεκρῶν, ὥστε τὸν Κεραμεικὸν αἵματι ῥυῆναι. Χαλεπῶς δὲ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἔσχε διὰ τοὺς λόγους μᾶλλον ἢ διὰ τὰ ἔργα· κακῶς γὰρ αὐτὸν ἔλεγον, καὶ τὴν Μετέλλαν, ἀναπηδῶντες ἐπὶ τὰ τείχη καὶ σκώπτοντες,

Συκάμινον ἔσθ' ὁ Σύλλας, ἀλφίτῳ πεπασμένον, C

καὶ τοιαῦτα πολλὰ φλυαροῦντες, ἐπεσπάσαντο κουφοτάτου πράγματος, λόγων, ὥς φησιν ὁ Πλάτων, βαρυτά-

libidinem perierint, quot urbes et imperia ſecretum proditum evertit. Obſidebat Athenas Sylla, neque ei vacabat trahere obſidionem, alio urgente negotio: cum et Aſiam ſubito cepiſſet Mithridates, et Mariana factio rurſum Romæ obtineret. Sed cum ſenes quidam in tonſtrina diſputarent, Heptachalcum non teneri præſidio, ac periculum eſſe ne ea parte urbs caperetur: exploratores eum ſermonem exceptum ad Syllam retulerunt. Sylla ſtatim exercitum adduxit, et circa mediam noctem in urbem perduxit: ac parum ſane abfuit, quin Athenas ſolo æquaret: cædibus quidem et cadaveribus ita opplevit, ut Ceramicus ſanguine fluxerit. Iratus autem Athenienſibus Sylla magis ob dicta quam ob facta erat: maledictis enim petierant ipſum et Metellam, exſilientes in muros, et convicia jactantes,

Morum farina conſperſum Syllas ſonat,

et multa alia id genus nugantes, rei, ut Plato ait, leviſſimæ, ſermonis pœnam graviſſi-

τὴν ζημίαν. Τὴν δὲ Ῥωμαίων πόλιν ἐκώλυσεν ἐλευθέραν γενέσθαι Νέρωνος ἀπαλλαγεῖσαν, ἑνὸς ἀνδρὸς ἀδολεσχία. Μία γὰρ ἦν νὺξ μεθ' ἣν ἔδει τὸν τύραννον ἀπολωλέναι, παρεσκευασμένων ἁπάντων· ὁ δὲ μέλλων αὐτὸν ἀποκτιννύναι πορευόμενος εἰς θέατρον, ἰδών τινα τῶν δεδεμένων ἐπὶ θύραις μέλλοντα προσάγεσθαι Νέρωνι, καὶ τὴν αὑτοῦ τύχην ἀποδυρόμενον, ἐγγὺς προσῆλθεν αὐτῷ, καὶ προσψιθυρίσας, Εὔχου, φησὶν, ὦ ἄνθρωπε, τὴν σήμε-
D ρον ἡμέραν παρελθεῖν μόνον, αὔριον δέ μοι εὐχαριστήσεις. Ἁρπάσας οὖν τὸ αἰνιχθὲν ἐκεῖνος καὶ νοήσας, οἶμαι, ὅτι

Νήπιος ὃς τὰ ἕτοιμα λιπὼν, ἀνέτοιμα διώκει,

τὴν βεβαιοτέραν εἵλετο σωτηρίαν πρὸ τῆς δικαιοτέρας· ἐμήνυσε γὰρ τῷ Νέρωνι τὴν φωνὴν τοῦ ἀνθρώπου. Κἀκεῖνος εὐθὺς ἀνήρπαστο, καὶ βάσανοι, καὶ πῦρ, καὶ μάστιγες ἐπ' αὐτὸν, ἀρνούμενον πρὸς τὴν ἀνάγκην ἃ χωρὶς ἀνάγκης ἐμήνυσε.

η'. Ζήνων δὲ ὁ φιλόσοφος, ἵνα μηδὲ ἄκοντος αὐτοῦ προέηταί τι τῶν ἀπορρήτων ἐκβιαζόμενον τὸ σῶμα ταῖς

mam ſibi acciverunt. Ne Roma Neróne exonerata libertatem conſequeretur, unius factum eſt hominis futilitate. Unica reſtabat nox, poſt quam pereundum fuerat tyranno, omnibus jam ad hoc inſtructis rebus. Qui autem eum erat interfecturus, in theatrum vadens, conſpicatus in foribus quendam vinctum qui ad Neronem ducendus ſuam lamentabatur fortunam, prope accedens in aurem homini inſuſurravit, *Precare tantum ut hæc dies abeat, cras mihi ages gratias.* Is vero hoc oblique dictum arripuit, ac nimirum intelligens eſſe

Stultum qui quærit certis incerta relictis:

certiorem ſalutem juſtiori prætulit, Neronique vocem iſtam renunciavit. Ille ergo ſtatim arreptus eſt, et tormenta homini, ignes, ac flagella adhibita, neganti neceſſitate impoſita dicendi, quæ ante nulla re cogente prodiderat.

VIII. At Zeno philoſophus, ne corpus neceſſitate expugnatum arcanum animi

ἀνάγκαις, διαφαγὼν τὴν γλῶτταν, προσέπτυσε τῷ τυ-
ράννῳ. Καλὸν δὲ καὶ Λέαινα τῆς ἐγκρατείας ἔχει γέρας·
ἑταίρα τῶν περὶ Ἁρμόδιον ἦν καὶ Ἀριστογείτονα, καὶ τῆς E
ἐπὶ τοὺς τυράννους συνωμοσίας ἐκοινώνει ταῖς ἐλπίσιν,
ὡς γυνή· καὶ γὰρ αὕτη περὶ τὸν καλὸν ἐκεῖνον ἐβάκχευσε
κρατῆρα τοῦ ἔρωτος, καὶ κατωργίαστο διὰ τοῦ θεοῦ τοῖς
ἀπορρήτοις. Ὡς οὖν ἐκεῖνοι πταίσαντες ἀνῃρέθησαν,
ἀνακρινομένη καὶ κελευομένη φράσαι τοὺς ἔτι λανθάνοντας,
οὐκ ἔφρασεν, ἀλλ' ἐνεκαρτέρησεν, ἐπιδείξασα τοὺς ἄν-
δρας οὐδὲν ἀνάξιον ἑαυτῶν παθόντας, εἰ τοιαύτην ἠγάπη- F
σαν. Ἀθηναῖοι δὲ χαλκῆν ποιησάμενοι Λέαιναν, ἄγλωσ-
σον, ἐν πύλαις τῆς ἀκροπόλεως ἀνέθηκαν, τῷ μὲν θυ-
μοειδεῖ τοῦ ζώου τὸ ἀήττητον αὐτῆς, τῷ δὲ ἀγλώσσῳ τὸ
σιωπηλὸν καὶ μυστηριῶδες ἐμφαίνοντες. Οὐδεὶς γὰρ οὕτω
λόγος ὠφέλησε ῥηθεὶς, ὡς πολλοὶ σιωπηθέντες. Ἔστι γὰρ
εἰπεῖν ποτε τὸ σιγηθὲν, οὐ μὴν σιωπῆσαί γε τὸ λεχθὲν,

ullum poſſet efferre, linguam dentibus abſciſſam in tyrannum exſpuit. Præclarum etiam Leæna habet ſuæ taciturnitatis præmium, amica Harmodii et Ariſtogitonis, et, ut mulier, in partem ſpei conjuratione in tyrannos conceptæ venerat: nam et ipſa pulchro illo Amoris cratere ebria bacchabatur, et propter deum illum arcanis his orgiis erat initiata. Poſtquam ergo illi, fruſtrante ipſos conatu, ſunt interfecti, quæſtioni ſubjecta, ac juſſa indicium facere de adhuc ignoratis ſociis, nihil dixit, ſed tormenta continenter pertulit: demonſtrans nihil illos viros ſeipſis indignum admiſiſſe, qui talem amaſſent mulierem. Athenienſes autem æneam leænam lingua carentem fecerunt, inque foribus arcis dedicaverunt, iracundia animalis pervicacitatem feminæ, linguæ abſentia taciturnitatem et arcani continentiam ſignificantes. Etenim nulla una ita oratio dicta profuit, ut multæ ſilentio preſſæ: quippe quod tacitum eſt, aliquando tamen dici poteſt: non item quod dictum

ἀλλ' ἐκκέχυται καὶ διαπεφοίτηκεν. Ὅθεν, οἶμαι, τοῦ μὲν λέγειν ἀνθρώπους, τοῦ δὲ σιωπᾷν θεοὺς διδασκάλους ἔχομεν, ἐν τελεταῖς καὶ μυστηρίοις σιωπὴν παραλαμβάνοντες.
506 Ὁ δὲ ποιητὴς τὸν λογιώτατον Ὀδυσσέα, σιωπηλότατον πεποίηκε, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὴν τροφόν. Ἀκούεις γὰρ λεγούσης,

Ἕξω δ' ἠΰτε περ κρατερὴ δρῦς, ἠὲ σίδηρος.

αὐτὸς δὲ τῇ Πηνελόπῃ παρακαθήμενος,

Θυμῷ μὲν γοόωσαν ἑὴν ἐλέαιρε γυναῖκα,
Ὀφθαλμοὶ δ' ὡσεὶ κέρα ἕστασαν ἠὲ σίδηρος,
Ἀτρέμας ἐν βλεφάροισιν.—

οὕτω τὸ σῶμα μεστὸν ἦν αὐτοῦ πανταχόθεν ἐγκρατείας, καὶ
B πάντα ἔχων ὁ λόγος εὐπειθῆ καὶ ὑποχείρια, προσέταττε τοῖς ὄμμασι μὴ δακρύειν, τῇ γλώττῃ μὴ φθέγγεσθαι, τῇ καρδίᾳ μὴ τρέμειν μηδ' ὑλακτεῖν.

Τῷ δ' αὖτ' ἐν πείσῃ κραδίη μένε τετληυῖα,

μέχρι τῶν ἀλόγων κινημάτων διήκοντος τοῦ λογισμοῦ, καὶ

A. 9. σῶμα] Sic D. C. Colleg. Nov. Cod. Xyl. Collat. Muret. Schott. Jannot. Anon. Mez. T. V. B. Vulgo, στόμα.

eſt, taceri, cum jam effuſum ac diditum ſit. Unde, puto, eſt, quod loquendi magiſtros habemus homines, tacendi deos: adhibito ad ſacrificia et arcanos ritus ſilentio. Homerus porro Ulyſſi facundiſſimo homini ſummam adſcripſit taciturnitatem: itemque filio ejus, et uxori, et nutrici. Audis enim dicentem hanc,

Hæc tacita ut ferrum vel quercus dura tenebo.

Ipſe autem Penelopæ adſidens,

Uxoris lachrymas miſeratus mente pudicæ,
Intra palpebras ceu cornu immota tenebat
Lumina, vel ferrum.—

adeo totum corpus plenum gerens continentiæ, omniaque rationi habens parentia et ſubjecta, oculis imperavit fletu, linguæ verbis, cordi tremore et latratu abſtinere.

Paruit extemplo menti cor plurima paſſum:

uſque ad brutos motus penetrante ratione, ſpiritumque et

τὸ πνεῦμα καὶ τὸ αἷμα πεποιημένη κατήκοον ἑαυτῷ καὶ χειροήθες. Τοιοῦτοι δὲ καὶ οἱ πολλοὶ τῶν ἑταίρων· τὸ γὰρ ἑλκομένους καὶ προσουδιζομένους ὑπὸ τοῦ Κύκλωπος, μὴ κατειπεῖν τοῦ Ὀδυσσέως, μηδὲ δεῖξαι τὸ πεπυρακτωμένον ἐκεῖνο καὶ παρεσκευασμένον ὄργανον ἐπὶ τὸν ὀφθαλμὸν, ἀλλ' ὠμοὺς ἐσθίεσθαι μᾶλλον ἢ φράσαι τι τῶν ἀπορρήτων, C ὑπερβολὴν ἐγκρατείας καὶ πίστεως οὐκ ἐκλέλοιπεν. Ὅθεν ὁ Πιττακὸς οὐ κακῶς, τοῦ Αἰγυπτίων βασιλέως πέμψαντος ἱερεῖον αὐτῷ, καὶ κελεύσαντος τὸ κάλλιστον καὶ τὸ χείριστον ἐξελεῖν κρέας, ἔπεμψεν ἐξελὼν τὴν γλῶτταν, ὡς ὄργανον μὲν ἀγαθῶν, ὄργανον δὲ τῶν κακῶν τῶν μεγίστων οὖσαν.

θ'. Ἡ δ' Εὐριπίδειος Ἰνὼ, παῤῥησίαν ἄγουσα περὶ αὐτῆς, εἰδέναι φησὶ

Σιγᾶν θ' ὅπη δεῖ, καὶ λέγειν ἵν' ἀσφαλές.

Οἱ γὰρ εὐγενοῦς καὶ βασιλικῆς τῷ ὄντι παιδείας τυχόντες, πρῶτον σιγᾶν, εἶτα λαλεῖν μανθάνουσιν. Ἀντίγονος οὖν

B. 7. ἑταίρων] Vera et antiqua hæc lectio Ald. Baſ. Xyl. D. Moſc. 1. Colleg. Nov. At Stephanus invexit ἑτέρων.
C. 2. ἐκλέλοιπεν] Immo λέλοιπεν, vel ἀπολέλοιπεν cum Reiſkio.

ſanguinem ſibi obedientem domando adepta. Tales etiam plerique ſociorum Ulyſſis fuerunt: quod enim raptati, ſoloque alliſi a Cyclope Ulyſſem non prodiderunt, neque ignitum illud, et ad oculum eruendum adornatum inſtrumentum indicaverunt, ſed crudi vorari quam arcanum quicquam efferre maluerunt, majoris fuit quam quæ excedi poſſet continentiæ ac fidei. Proinde Pittacus recte, cum ei hoſtiam miſiſſet rex Ægypti, juſſiſſetque optimam et peſſimam carnem eximere, exemtam linguam ei miſit: ut cum bonorum, tum malorum maximorum inſtrumentum.

IX. Ino autem Euripidea libere ſeſe prædicans, ait ſe ſcire

Tacereque in loco: et cum tutum eſt eloqui.

qui enim generoſe, et re vera regio more inſtituuntur, primum tacere, deinde loqui diſcunt. Antigonus ille rex,

D ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος, ἐρωτήσαντος αὐτὸν τοῦ υἱοῦ, πη-
νίκα μέλλουσιν ἀναζευγνύειν, Τί δέδοικας, εἶπε, μὴ μό-
νος οὐκ ἀκούσῃς τῆς σάλπιγγος; Οὐκ ἄρα φωνὴν ἐπίστευεν
ἀπόρρητον, ᾧ τὴν βασιλείαν ἀπολείπειν ἔμελλεν· ἐδίδασκε
δὲ μᾶλλον αὐτὸν ἐγκρατῶς ἔχειν πρὸς τὰ τοιαῦτα καὶ πεφυ-
λαγμένως. Μέτελλος δὲ ὁ γέρων ἕτερόν τι τοιοῦτο ἐρωτώ-
μενος ἐπὶ στρατείας, Εἰ, φησὶν, ᾤμην τὸν χιτῶνα μοι
συνειδέναι τοῦτο τὸ ἀπόρρητον, ἀποδυσάμενος ἂν αὐτὸν
ἐπὶ πῦρ ἔθηκα. Εὐμένης δὲ ἀκούσας ἐπέρχεσθαι Κρατε-
E ρὸν, οὐδενὶ τῶν φίλων ἔφρασεν, ἀλλ' ἐψεύσατο Νεοπτό-
λεμον εἶναι· τοῦτον γὰρ οἱ στρατιῶται κατεφρόνουν, ἐκείνου
δὲ καὶ τὴν δόξαν ἐθαύμαζον, καὶ τὴν ἀρετὴν ἠγάπων· ἔγνω
δὲ οὐδεὶς ἄλλος, ἀλλὰ συμβαλόντες ἐκράτησαν, καὶ
ἀπέκτειναν αὐτὸν ἀγνοοῦντες, καὶ νεκρὸν ἐπέγνωσαν. Οὕ-
τως ἐστρατήγησεν ἡ σιωπὴ τὸν ἀγῶνα, καὶ τηλικοῦτον ἀντα-
γωνιστὴν ἀπέκρυψεν· ὥστε τοὺς φίλους αὐτὸν μὴ προειπόντα
θαυμάζειν μᾶλλον ἢ μέμφεσθαι. Κἂν μέμφηταί δέ τις,

filio quærenti quando caſtra eſſent moturi, *Quid?* inquit, *metuis ne ſolus tu non audias tubam?* Ergo vocem ei arcanam non credidit, quem erat regni hæredem habiturus? Immo autem docuit eum in talibus rebus continenter ſe et caute gerere. Metellus ſenex militiæ ſimile aliquid interrogatus, *Si*, inquit, *ſcirem tunicam meam arcani mihi conſciam, exutam profecto in ignem abjicerem.* Eumenes cum audiviſſet Craterum adverſus ſe cum copiis venire, nemini amicorum rem aperuit, ſed Neoptolemum eſſe finxit: hunc enim milites Eumenis contemnebant, illius et gloriam admirabantur, et virtutem diligebant: rem ipſam, excepto Eumene, norat nemo. Commiſſa igitur pugna vicerunt, Craterumque ignari interfecerunt, mortuumque demum agnoverunt. Ita taciturnitas callide certamen hoc geſſit, tantumque adverſarium occultavit: atque adeo amici magis admirati ſunt Eumenem qui non prædixiſſet, quam reprehenderunt. Tametſi ut maxime culperis in tali caſu,

ἐγκαλεῖσθαι βέλτιόν ἐστι σωθέντα δι' ἀπιστίαν, ἢ κατηγορεῖν ἀπολλύμενον διὰ τὸ πιστεῦσαι.

ι'. Τίς δὲ ὅλως ἑαυτῷ παῤῥησίαν ἀπολέλοιπε κατὰ F
τοῦ μὴ σιωπήσαντος; εἰ γὰρ ἀγνοεῖσθαι τὸν λόγον ἔδει, κακῶς ἐλέχθη πρὸς ἄλλον· εἰ δὲ ἀφεὶς ἐκ σεαυτοῦ κατέχεις ἐν ἑτέρῳ τὸ ἀπόῤῥητον, εἰς ἀλλοτρίαν πίστιν καταπέφευγας, τὴν σεαυτοῦ προέμενος· κἂν μὲν ἐκεῖνος ὅμοιός σοι γένηται, δικαίως ἀπολώλας· ἂν δὲ βελτίων, σώζῃ παραλόγως, ἕτερον εὑρὼν ὑπὲρ σεαυτοῦ πιστότερον. Ἀλλὰ φίλος οὗτος ἐμοί. Τούτῳ δὲ ἕτερός τις, ᾧ πιστεύσει καὶ οὗτος, ὡς ἐγὼ τούτῳ· κἀκεῖνος ἄλλῳ πάλιν· εἶτα οὕτως ἐπιγονὴν λαμβάνει καὶ πολλαπλασιασμὸν, εἰρομένης τῆς ἀκρασίας, ὁ λόγος. Ὡς γὰρ ἡ μονὰς οὐκ ἐκβαίνει τὸν ἑαυτῆς ὅρον, ἀλλ' ἅπαξ τὸ ἓν μένει, διὸ 507
κέκληται μονάς· ἡ δὲ δυὰς ἀρχὴ διαφορᾶς ἀόριστος, εὐθὺς γὰρ ἑαυτὴν ἐξίστησι, τῷ διπλασιασμῷ εἰς τὸ πλῆθος

F. 1. ὅλως] Ita D. et Xyl. ex codice ſuo. C. ἄλλως. Mez. λάλος.
F. 7. ὑπὲρ σεαυτοῦ] Dedi ex Colleg. Nov. Vulgo, ὑπὲρ σεαυτόν.

præſtat ſalvis rebus ob non habitam fidem incuſari, quam eos accuſare, quorum fidem ſecutus perieris.

X. Omnino autem quo ore objurgabis eum qui non tacuit id, quod tu ei dixiſti? Si enim tacitum et ignoratum oportuit, male alteri fuit indicatum: ſi vero rem arcanam ex te dimittens in alio continere vis, jam tua prodita in alius confugiſti fidem: qui ſi tui ſimilis eſt, jure peris: ſi melior, præter rationem ſervaris, invento qui tibi ſit quam tu ipſe fidelior. Inquies, At meus eſt amicus iſte. Sane. Sed et hic amicum habuerit, cui tantundem credat, iſque rurſum alii; ita deinceps incrementum facit multiplicaturque continuata incontinentia oratio. Quemadmodum enim unitas non egreditur ſuum terminum, ſed (quod et nominis ratio docet) ſimpliciter unum manet: binarius autem principium infinitum eſt diverſitatis, qui ſtatim duplicando ſuam mutat naturam, et ad multitudinem

τρεπομένη· οὕτω λόγος ἐν τῷ πρώτῳ καταμένων, ἀπόρρητος ὡς ἀληθῶς ἐστιν· ἂν δ' εἰς ἕτερον ἐκβῇ, φήμης ἔσχε τάξιν. Ἔπεα γὰρ πτερόεντα φησὶν ὁ ποιητής· οὔτε γὰρ πτηνὸν ἐκ τῶν χειρῶν ἀφέντα ῥᾴδιόν ἐστιν αὖθις κατασχεῖν, οὔτε λόγον ἐκ τοῦ στόματος προϊέμενον, κρατῆσαι καὶ συλλαβεῖν δυνατὸν, ἀλλὰ φέρεται

—— λαιψηρὰ κυκλώσας πτερὰ,

δι' ἄλλων ἐπὶ ἄλλους σκιδνάμενος. Νεὼς μὲν γὰρ ἁρπαγείσης ὑπὸ πνεύματος ἐπιλαμβάνονται, σπείραις καὶ
B ἀγκύραις τὸ τάχος ἀμβλύνοντες· τοῦ λόγου δὲ, ὥσπερ ἐκ λιμένων ἐκδραμόντος, οὐκ ἔστιν ὅρμος, οὐδὲ ἀγκυροβόλιον, ἀλλὰ ψόφῳ πολλῷ καὶ ἤχῳ φερόμενος, προσέρρηξε καὶ κατέδυσεν εἰς μέγαν καὶ δεινόν τινα, τὸν φθεγξάμενον, κίνδυνον.

Μικροῦ γὰρ ἐκ λαμπτῆρος Ἰδαῖον λέπας
Πρήσειεν ἄν τις· καὶ πρὸς ἄνδρ' εἰπὼν ἕνα
Πύθοιντ' ἂν ἀστοὶ πάντες——.

ια'. Ἡ Ῥωμαίων σύγκλητος ἀπόρρητόν τινα βουλὴν ἐβουλεύετο καθ' αὑτὴν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας· ἀσάφειαν

vergit: ſic ſermo in primo manens, vere arcanus eſt: ſi ad alterum inferatur, jam famæ locum obtinet. Verba enim alata vocat Homerus. Nam neque avem e manibus dimiſſam facile eſt denuo comprehendere: neque poteſt ſermo ex ore emiſſus rurſum capi et teneri: ſed ab aliis ad alios diditus,

Fertur rotans volucres alas impete.

Quippe navim a vento correptam funibus et anchoris inhibent, ejuſque velocitatem frangunt: orationi tanquam e portu ſemel egreſſæ nulla ſtatio, nullus anchoræ jactus eſt reliquus: ſed magno cum ſonitu et fragore vecta autorem in grave magnumque aliquod conjicit ac demergit periculum.

Namque exigua de lampade Idæum nemus
Succendere poſſis: atque uni quod dixeris,
Facile hoc per civium aures iverit omnium.

XI. Romanus Senatus occultum quoddam conſilium per aliquot dies intra ſe agitaverat: cumque res ea multum

δὲ πολλὴν καὶ ὑπόνοιαν ἔχοντος τοῦ πράγματος, γυνὴ C
τἆλλα σώφρων, γυνὴ δὲ, προσέκειτο τῷ ἑαυτῆς ἀνδρὶ,
λιπαρῶς δεομένη πυθέσθαι τὸ ἀπόρρητον· ὅρκοι δὲ καὶ κα-
τάραι περὶ σιωπῆς ἐγίγνοντο, καὶ δάκρυα ποτνιωμένης αὐ-
τῆς, ὡς πίστιν οὐκ ἐχούσης. Ὁ δὲ Ῥωμαῖος ἐξελέγξαι
βουλόμενος αὐτῆς τὴν ἀβελτηρίαν, Νικᾷς, ὦ γύναι, εἶπεν,
ἀλλ' ἄκουε φοβερὸν πρᾶγμα καὶ τεράστιον· προσήγγελται
γὰρ ἡμῖν ὑπὸ τῶν ἱερέων, κόρυδον ὦφθαι πετόμενον, κρά-
νος ἔχοντα χρυσοῦν καὶ δόρυ· σκεπτόμεθα δὴ τὸ τέρας
εἴτε χρηστὸν εἴτε φαῦλόν ἐστι, καὶ συνδιαπορούμεθα τοῖς
μάντεσιν· ἀλλὰ σιώπα. Ταῦτα εἰπὼν, ᾤχετο εἰς τὴν
ἀγοράν· ἡ δὲ τῶν θεραπαινίδων μίαν εὐθὺς ἐφελκυσαμένη D
τὴν πρώτην εἰσελθοῦσαν, ἔπαιε τὸ στῆθος αὐτῆς, καὶ τὰς
τρίχας ἐσπάραττεν, Οἴμοι, λέγουσα, τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς πα-
τρίδος· τί πεισόμεθα; βουλομένη καὶ διδάσκουσα τὴν θερά-
παιναν εἰπεῖν, Τί γὰρ γέγονεν; Ὡς δ' οὖν πυθομένης διη-
γήσατο, καὶ προσέθηκε τὸ κοινὸν ἁπάσης ἀδολεσχίας ἐπῳ-

obſcuritatis haberet, variaſque excitaret ſuſpiciones quendam ſenatorum uxor, mulier alias pudica, ſed tamen mulier, majorem in modum precibus inſtando urgebat, ut arcanum ſibi aperiret: dejerans interim ſe ſilentio rem tecturam, et ni faceret, diris ſeſe devovens exſecrationibus, flenſque et quiritans fidem ſibi non haberi. Ille ut ſtultitiæ eam ſuæ coargueret, *Vincis*, ait, *mea uxor: proinde audi terribilem rem atque prodigioſam: relatum ad nos eſt a ſacerdotibus, caſſitam viſam eſſe volantem cum galea aurea et haſta: de eo oſtento una cum auguribus deliberamus, et anxie diſquirimus, bonine an mali aliquid denunciet: tu vero tace.* Hæc locutus, in forum proceſſit. At vero mulier ancillam, quæ primum intraverat, arripiens, pectus ſuum plangens et crines ſcindens, *Eheu*, inquit, *mi vir*, *mea patria*, *quid' nobis fiet?* volens doceſque ancillam quærere, *Quidnam igitur evenit?* Ancilla, poſtquam interroganti mulier rem narravit, addiditque communem omnis loqua-

δὲν, τὸ, Ταῦτα μηδενὶ φράσῃς, ἀλλὰ σιώπα· οὐ φθάνει
τὸ θεραπαινίδιον ἀποχωρῆσαν αὐτῆς, καὶ τῶν ὁμοδούλων εὐ-
θὺς ἣν μάλιστα εἶδε σχολάζουσαν, ἐμβάλλει τὸν λόγον·
E ἐκείνη δὲ τῷ ἐραστῇ παραγενομένῳ πρὸς αὐτὴν, ἔφρα-
σεν. Οὕτω δ' εἰς ἀγορὰν τοῦ διηγήματος ἐκκυλισθέντος
ὥστε προδραμεῖν τὸν πλασάμενον τὴν φήμην, ἀπαντήσας
τις αὐτῷ τῶν γνωρίμων, Ἀρτίως, εἶπεν, οἴκοθεν εἰς ἀγορὰν
καταβαίνεις; Ἀρτίως, ἔφη ἐκεῖνος. Οὐκοῦν οὐδὲν ἀκή-
κοας; Γέγονε γάρ τι καινὸν ἄλλο; Κόρυδος ὦφθαι πε-
τόμενος, κράνος ἔχων χρυσοῦν καὶ δόρυ, καὶ μέλλουσι περὶ
τούτου σύγκλητον ἔχειν οἱ ἄρχοντες. Κἀκεῖνος γελάσας,
Εὖ τοῦ τάχους, εἶπεν, ὦ γύναι, τὸ καὶ φθάσαι με τὸν λό-
γον εἰς ἀγορὰν προϊόντα. Τοὺς μὲν οὖν ἄρχοντας ἐν-
F τυχὼν ἀπήλλαξε τῆς ταραχῆς· τὴν δὲ γυναῖκα τιμωρού-
μενος, ὡς οἴκαδε εἰσῆλθεν, Ἀπώλεσάς με, εἶπεν, ὦ γύ-
ναι· τὸ γὰρ ἀπόρρητον ἐκ τῆς ἐμῆς οἰκίας πεφώραται
δεδημοσιωμένον· ὥστε μοι φευκτέον ἐστὶ τὴν πατρίδα διὰ
τὴν σὴν ἀκρασίαν. Τρεπομένης δὲ πρὸς ἄρνησιν αὐτῆς,

citatis clauſulam, *Cave ne cui hæc dixeris, et tace:* vix dum a domina ut eſt digreſſa, una ſervienti alteri, quam maxime videbat otioſam, narrationem injicit: illa amatori ſuo ad ſe venienti exponit. Hoc modo fabula in forum devoluta, ita ut præcurreret auctorem, quidam ad eum notus accurrit, et an recens domo adveniat quærit. Ait ille. *Nihil ergo,* inquit, *novi inaudiviſti? Quid,* ait ille, *an novi aliquid evenit?* Tum alter, *Caſſita,* inquit, *conſpecta eſt volans, baſtata, aurea caſſide, ac de eo principes ſenatum habebunt oſtento.* Ibi ridens iſte, *Laudo,* ait, *mulier, celeritatem tuam, qua factum eſt ut me in forum euntem ſermo hic anteverteret.* Proinde ad magiſtratum acceſſit, eoſque trepidatione liberavit. Ut autem mulierem ulciſceretur, domum reverſus, *Perdidiſti me,* inquit, *mulier: compertum eſt enim e domo mea in publicum elatum eſſe arcanum: itaque ob tuam incontinentiam ſolum mutare cogor.* Euntique inficias, et dicenti,

καὶ λεγούσης, Οὐ γὰρ ταῦτα μετὰ τριακοσίων ἤκουσας; Ποίων, ἔφη, τριακοσίων; σοῦ βιαζομένης, ἐπλασάμην ἀποπειρώμενος. Οὗτος μὲν οὖν ἀσφαλῶς πάνυ καὶ μετ' εὐλαβείας, ὥσπερ εἰς ἀγγεῖον σαθρὸν, οὐκ οἶνον, οὐκ ἔλαιον,
ἀλλ' ὕδωρ ἐγχέας, ἐπείρασε τὴν γυναῖκα. Φύλβιος δὲ 508
ὁ Καίσαρος ἑταῖρος τοῦ Σεβαστοῦ, γέροντος ἤδη γεγονότος, ἀκούσας ὀδυρομένου τὴν περὶ τὸν οἶκον ἐρημίαν, καὶ ὅτι τῶν μὲν δυεῖν θυγατριδῶν αὐτῷ ἀπολωλότων, Ποστουμίου δὲ, ὃς ἔτι λοιπὸς ἐστὶν, ἐκ διαβολῆς τινος ἐν φυγῇ ὄντος, ἀναγκάζεται τὸν τῆς γυναικὸς υἱὸν ἐπεισάγειν τῇ διαδοχῇ τῆς ἡγεμονίας, καίπερ οἰκτείρων καὶ βουλόμενος ἐκ τῆς ὑπερορίας ἀνακαλεῖσθαι τὸν θυγατριδοῦν· ταῦτα ὁ Φούλβιος ἀκούσας ἐξήνεγκε πρὸς τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, πρὸς δὲ Λιβίαν ἐκείνη, Λιβία δὲ καθήψατο πικρῶς Καίσαρος, εἰ πάλαι ταῦτα ἐγνωκὼς οὐ μεταπέμπεται
τὸν θυγατριδοῦν, ἀλλ' εἰς ἔχθραν καὶ πόλεμον αὐτὴν B
τῷ διαδόχῳ τῆς ἀρχῆς καθίστησιν. Ἐλθόντος οὖν ἕωθεν, ὡς

A. 1. Φύλβιος] Mez. Φάβιος: atque ita res poſtulat et auctoritas Taciti Ann. I, 5. Πέπλιος habent C. Colleg. Nov. Collat. Muret. Jun.

Quaſi vero tu non trecenteſimus ipſe hæc audiveris? Quomodo, inquit, *trecenteſimus*, *qui te urgente ut periculum facerem poſſeſne audita reticere iſtbuc confinxerim?* Atque hic quidem mulieris ſuæ continentiam tuto et caute probavit, veluti in vas fatiſcens non vinum aut oleum, ſed aquam infundens. Fulvius autem amicus Auguſti Cæſaris, cum hunc deplorare audiviſſet domus ſuæ ſolitudinem, quod duobus e filia nepotibus morte ſublatis, Poſtumio propter calumniam in exſilio vivente, cogeretur privignum imperii ſucceſſorem relinquere, quanquam miſeraretur, cuperetque ex exſilio nepotem revocare: hæc cum audiviſſet Fulvius, narravit uxori: uxor porro Liviæ indicavit: Livia acerbe cum Auguſto expoſtulavit, quod jampridem hoc decreto, nepotem non revocaret, ſed ipſam inviſam imperii ſucceſſori redderet. Mane cum pro more ad Auguſtum veniſſet

εἰώθει, τοῦ Φουλβίου πρὸς αὐτὸν, καὶ εἰπόντος Χαῖρε Καῖσαρ, Ὑγίαινε, εἶπε, Φούλβιε. Κἀκεῖνος νοήσας ᾤχετο εὐθὺς ἀπιὼν οἴκαδε, καὶ τὴν γυναῖκα μεταπεμψάμενος, Ἔγνωκεν, ἔφη, Καῖσαρ ὅτι τὸ ἀπόρρητον οὐκ ἐσιώπησα· καὶ διὰ τοῦτο μέλλω ἀναιρεῖν ἐμαυτόν. Ἡ δὲ γυνὴ, Δικαίως, εἶπεν, ὅτι μοι τοσοῦτον συνοικῶν χρόνον, οὐκ ἔγνως οὐδ' ἐφύλαξω τὴν ἀκρασίαν· ἀλλ' ἔασον ἐμὲ προτέραν. Καὶ λαβοῦσα τὸ ξίφος, ἑαυτὴν προανεῖλε τοῦ ἀνδρός.

ιβ'. Ὀρθῶς οὖν Φιλιππίδης ὁ κωμῳδοποιὸς, φιλοφρονουμένου τοῦ βασιλέως αὐτὸν Λυσιμάχου πρὸς ἑαυτὸν
C καὶ λέγοντος, Τίνος σοι μεταδῶ τῶν ἐμῶν, Οὗ βούλει, φησὶ, βασιλεῦ, πλὴν τῶν ἀπορρήτων. Τῇ δὲ Ἀδολεσχίᾳ καὶ ἡ περιεργία κακὸν οὐκ ἔλαττον πρόσεστι· πολλὰ γὰρ ἀκούειν θέλουσιν, ἵνα πολλὰ λέγειν ἔχωσι· καὶ μάλιστα τοὺς ἀπορρήτους καὶ κεκρυμμένους τῶν λόγων περιιόντες ἐξιχνεύουσι καὶ ἀνερευνῶσιν, ὥσπερ ὕλην παλαιάν τινα φορ-

C. 4. πρὸς ἑαυτὸν] Abeſt a D. et Xyl. et forte delendum.
C. 10. φορτίων] An φορυτοῦ, vel φορυτῶν ?

Fulvius, eumque ſalutaſſet, Auguſtus contra, *Sanam mentem, Fulvi.* Senſit rem Fulvius, rectaque domum reverſus uxorem accivit, et, *Animadvertit*, inquit, *Auguſtus arcanum me non reticuiſſe, ideoque ſtatui mortem mihi conſciſcere.* Cui uxor, *Merito, qui cum tandiu mecum vixeris, non ſenſeris, neque vitaveris meam futilitatem: ſed me ſine tibi præcedere.* Simulque arrepto gladio ſe ante maritum occidit.

XII. Recte itaque Philippides comœdiarum ſcriptor, amice eum compellanti Lyſimacho regi, ac quærenti, *Quanam mearum rerum vis te impertiam?* reſpondit, *Quacunque volueris, o rex, dum modo nullo arcano.* Præterea garrulitati malum hoc ipſo non minus malo adeſt curioſitas. Multa enim audire volunt garruli, ut multa habeant quæ dicant: ac maxime arcana et abſcondita ſcrutantur atque inveſtigant, futilitati tanquam ma-

τίων τῇ φλυαρίᾳ προςαπτιθέμενοι, εἶτα ὥσπερ οἱ παῖδες τὸν
κρύσταλλον οὔτε κατέχειν οὔτε ἀφεῖναι θέλουσι· μᾶλλον δὲ D
ὥσπερ ἑρπετὰ τοὺς ἀποῤῥήτους λόγους ἐγκολπισάμενοι καὶ
συλλαβόντες, οὐ συγκρατοῦσιν, ἀλλὰ διαβιβρώσκονται
ὑπ᾽ αὐτῶν. Τὰς μὲν γὰρ βελόνας φασὶ ῥήγνυσθαι
τικτούσας, καὶ τὰς ἐχίδνας· οἱ δ᾽ ἀπόῤῥητοι λόγοι τοὺς
μὴ στέγοντας ἐκπίπτοντες ἀπολλύουσι καὶ διαφθείρουσι.
Σέλευκος ὁ Καλλίνικος, ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας μάχῃ
πᾶν ἀποβαλὼν τὸ στράτευμα καὶ τὴν δύναμιν, αὐτοῦ
δὲ περισπάσας τὸ διάδημα, καὶ φυγὼν ἵππῳ μετὰ τριῶν
ἢ τεττάρων ἀνοδίαις καὶ πλάναις πολὺν δρόμον, ἤδη δὲ
ἔνδειαν ἀπαγορεύων, ἐπαυλίᾳ τινὶ προςῆλθε, καὶ τὸν δεσ-
πότην αὐτὸν εὑρὼν κατὰ τύχην, ἄρτον καὶ ὕδωρ ᾔτησεν· E
ὁ δὲ καὶ ταῦτα καὶ τῶν ἄλλων ὅσα παρῆν ἐν τῷ ἀγρῷ,
δαψιλῶς ἐπιδιδοὺς καὶ φιλοφρονούμενος, ἐγνώρισε τὸ πρόσ-
ωπον τοῦ βασιλέως· καὶ περιχαρὴς γενόμενος τῇ συντυ-
χίᾳ τῆς χρείας, οὐ κατέσχεν, οὐδὲ συνεψεύσατο βουλο-

D. 8. αὐτοῦ δὲ] Revoçavi ex Ald. Baſ. Xyl. Moſc. 1. 2. Vulgo,—δύναμιν αὐτοῦ, καὶ—.

teriem quandam obſoletam ſarcinarum apponentes. Deinde ſunt inſtar puerorum, qui glaciem neque tenere volunt neque dimittere: immo veluti ſerpentibus in ſinum collectis, non continent, ſed ab iis perroduntur. Belonas piſces, et viperas partu rumpi aiunt. Arcana autem eos qui non continent, foras elapſa perdunt. Seleucus Callinicus in pugna adverſus Galatas, omni exercitu, omnibus copiis amiſſis, abjecto diademate eques tribus vel quatuor comitantibus profugit: et per avia longum iter vagatus, et jamque animum ob inopiam deſpondens, ad caſam quandam pervenit, ac cum forte fortuna in dominum ejus incidiſſet, panem et aquam petiit: is non iſta modo, ſed et quæ alia ruri aderant liberaliter comiterque præbuit: cumque faciem regis agnoviſſet, non continuit ſe præ gaudio iſtius caſus, neque cupientis latere regis diſſimulationem adjuvit: ſed cum

μένῳ λανθάνειν, ἀλλ' ἄχρι τῆς ὁδοῦ προπέμψας, καὶ ἀπολυόμενος, Ὑγίαινε, εἶπεν, ὦ βασιλεῦ Σέλευκε. Κἀκεῖνος ἐκτείνας τὴν δεξιὰν αὐτῷ καὶ προσελκόμενος ὡς φιλήσων, ἔνευσεν ἑνὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, ξίφει τὸν τράχηλον ἀποκόψαι τοῦ ἀνθρώπου·

Φθεγγομένου δ' ἄρα τοῦ γε κάρη κονίῃσιν ἐμίχθη·

F εἰ δὲ ἐσίγησε τότε, καρτερήσας ὀλίγον χρόνον, εὐτυχήσαντος ὕστερον τοῦ βασιλέως καὶ μεγάλου γενομένου, μείζονας ἂν, οἶμαι, χάριτας ἐκομίσατο ἀντὶ τῆς σιωπῆς ἢ τῆς φιλοξενίας. Οὗτος μὲν οὖν ἁμωσγέπως ἔσχε πρόφασιν τῆς ἀκρασίας, τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν φιλοφροσύνην.

ιγ'. Οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν ἀδολέσχων οὐδὲ αἰτίαν ἔχοντες ἀπολλύουσιν αὑτούς. Οἷον, ἐν κουρείῳ τινὶ λόγων γινομένων περὶ τῆς Διονυσίου τυραννίδος, ὡς ἀδαμαντίνη καὶ ἄρρηκτός ἐστι, γελάσας ὁ κουρεὺς, Ταῦτα ὑμᾶς, ἔφη, περὶ Διονυσίου λέγειν, οὗ ἐγὼ παρ' ἡμέρας ὀλίγας ἐπὶ τοῦ τρα-
509. χήλου τὸ ξυρὸν ἔχω; Ταῦτα ἀκούσας ὁ Διονύσιος ἀνε-

ad viam uſque deduxiſſet, et jam diſcederet, *Salve*, dixit, *o rex Seleuce.* Tum rex porrecta dextra, eum ad ſe trahens veluti oſculaturus, uni comitum innuit ut cervicem homini præcideret:

Sic caput eſtque loquentis adbuc cum pulvere miſtum:

qui ſi tacuiſſet, et ſe aliquantulum repreſſiſſet, paulo poſt a rege rurſum florente et opibus aucto majorem, puto, pro ſilentio quam pro hoſpitalitate gratiam retuliſſet. Quanquam hic quidem utcunque ſuæ incontinentiæ excuſationem habuit ſpem, et exhibitum officium.

XIII. Plerique autem garrulorum etiam ſine cauſa ſeipſos produnt. In tonſtrina quadam (ut exemplis res pateſiat) orto ſermone de tyrannide Dionyſii, quod ea adamantina et inexpugnabilis eſſet, tonſor ridens, *Hæccine*, inquit, *vos de Dionyſio dicere, cujus ego cervici paucis itidem interpoſitis diebus novaculam adhibeo?* Hæc cum ad Dionyſium eſſent allata, hominem

σταύρωσεν αὐτόν. Ἐπιεικῶς δὲ λάλον ἐστὶ τὸ τῶν κουρέων γένος· οἱ γὰρ ἀδολεσχότατοι προσρέουσι καὶ προσκαθίζουσιν, ὥστε αὐτοὺς ἀναπίμπλασθαι τῆς συνηθείας. Χαριέντως γοῦν ὁ βασιλεὺς Ἀρχέλαος, ἀδολέσχου κουρέως περιβαλόντος αὐτῷ τὸ ὠμόλινον, καὶ πυθομένου, Πῶς σε κείρω, βασιλεῦ; Σιωπῶν, ἔφη. Κουρεὺς δὲ καὶ τὴν ἐν Σικελίᾳ τῶν Ἀθηναίων μεγάλην κακοπραγίαν ἀπήγγειλε, πρῶτος ἐν Πειραιεῖ πυθόμενος οἰκέτου τινὸς τῶν ἀποδεδρακότων ἐκεῖθεν· εἶτα ἀφεὶς τὸ ἐργαστήριον, εἰς ἄστυ συνέτεινε B
δρόμῳ,

Μή τις κῦδος ἄροιτο,——

τὸν λόγον εἰς τὴν πόλιν ἐμβαλών,

—— ὁ δὲ δεύτερος ἔλθοι.

Γενομένης δὲ ταραχῆς, ὡς εἰκὸς, εἰς ἐκκλησίαν ἀθροισθεὶς ὁ δῆμος, ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐβάδιζε τῆς φήμης. Ἤγετο οὖν ὁ κουρεὺς καὶ ἀνεκρίνετο, μηδὲ τοὔνομα τοῦ φράσαντος εἰδὼς, ἀλλ᾽ εἰς ἀνώνυμον καὶ ἄγνωστον ἀναφέρων τὴν ἀρχὴν πρόσωπον. Ὀργὴ δὲ καὶ βοὴ τοῦ θεάτρου, Βασα-

in crucem ſuſtulit. Non autem eſt abs re tonſores eſſe loquaces: nam loquaciſſimi ad eos confluunt iiſque adſident, ita ut conſuetudinem garriendi inde parent. Itaque eleganter Archelaus rex garrulo tonſori, qui jam tectis linteo humeris quærebat, *Quomodo te tondebo, rex?* reſpondit, *Tacens.* Sed et Athenienſium magnam in Sicilia acceptam cladem tonſor primus annuntiavit: qui cum de ea inaudiviſſet in Peiræo ex inde fuga elapſorum cujuſdam ſervo, ſtatim officina relicta contento curſu in Aſtu ſe proripuit,

Ne quis præriperet decus hoc,—

famam in urbem apportans,

——poſt ipſe veniret.

Ibi orto, ut ſolet, tumultu, populus in concionem collectus, autorem rumoris quæſivit. Adducitur ergo tonſor ille, examinatur: qui ſane etiam nomen indicis ignorabat, et principium rumoris ſparſi in ignotam ac nomine carentem perſonam referebat. Exinde fremitus et clamor in theatro, *Torque et excrucia*

ἧκε καὶ στρέβλου τὸν ἀλάστορα· πέπλασται ταῦτα καὶ συντέθειται· τίς δὲ ἄλλος ἤκουσε; τίς δὲ ἐπίστευσεν; Ἐκομίσθη τροχός, κατετάθη ὁ ἄνθρωπος. Ἐν τούτῳ παρῆσαν

C οἱ τὴν συμφορὰν ἀπαγγέλλοντες, ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου διαπεφευγότες. Ἐσκεδάσθησαν οὖν πάντες ἐπὶ τὰ οἰκεῖα πένθη, καταλιπόντες ἐν τῷ τροχῷ τὸν ἄθλιον ἐνδεδεμένον. Ὀψὲ δὲ λυθεὶς ἤδη πρὸς ἑσπέραν, ἠρώτα τὸν δημόσιον, εἰ καὶ περὶ Νικίου τοῦ στρατηγοῦ ὃν τρόπον ἀπόλωλεν ἀκηκόασιν. Οὕτως ἄμαχόν τι κακὸν καὶ ἀνουθέτητον ἡ συνήθεια ποιεῖ τὴν ἀδολεσχίαν.

ιδ'. Καίτοι γε ὥσπερ οἱ τὰ πικρὰ καὶ δυσώδη φάρμακα πίνοντες δυσχεραίνουσι καὶ τὰς κύλικας, οὕτως οἱ τὰ κακὰ προσαγγέλλοντες, ὑπὸ τῶν ἀκουόντων δυσχεραίνονται καὶ μισοῦνται. Ὅθεν χαριέντως ὁ Σοφοκλῆς διηπόρηκεν,

Ἐν τοῖσιν ὠσὶν ἢ ᾽πὶ τῇ ψυχῇ δάκνῃ;
D Τί δαί; ῥυθμίζεις τὴν ἐμὴν λύπην, ὅπη;
Ὁ δρῶν σ᾽ ἀνιᾷ τὰς φρένας, τὰ δ᾽ ὦτ᾽ ἐγώ.

C. 11. Ὅθεν] Sic D. et Jannot. Vulgo, καίτοιγε.
D. 1. ὅπη] ὅπου Schott. Jan. ut auctor dicti Sophocles Antig. 328.

ſceleſtum, qui iſthæc finxit atque compoſuit: quis enim alius audivit, quis credidit? Adfertur rota, intenditur tonſor. Sub hoc ipſum adſunt nuncii calamitatis, qui ex ipſa clade profugerant. Itaque omnes diſſipati ſinguli ad ſuos ſunt luctus, miſerum tonſorem rotæ illigatum relinquentes. Atque is ſero et jam ſub veſperam ſolutus, e lictore quæſivit, *Audiviſſentne etiam de Nicia duce exercitus, quo is modo perierit.* Adeo inexpugnabile et inemendabile malum fit conſuetudine garrulitas.

XIV. Et vero ſicut qui amara et male olentia medicamenta biberunt, ipſa etiam oderunt pocula: ſic qui mala annunciant, auditoribus inviſi ſunt. Sane Sophocles venuſte iſtam dubitationem propoſuit,

In mente numnam, vel morderis in auribus?
Cur tu, dolor meus jam ubi ſiet, rogas?
Facti autor ægra menti facit, ego auribus.

δοκῶμεν, οὕς φασιν, ὅταν ὑπερβάλλωσιν ἐκ Κιλικίας τὸν Ταῦρον ἀετῶν ὄντα μεστὸν, εἰς τὸ στόμα λαμβάνειν εὐ- B μεγέθη λίθον, ὥσπερ κλεῖθρον ἢ χαλινὸν ἐμβάλλοντας τῇ φωνῇ, καὶ νυκτὸς οὕτως ὑπερφέρεσθαι λανθάνοντας.

ιε'. Εἰ τοίνυν ἔροιτό τις τὸν κάκιστον ὅστις ἐστὶ καὶ τὸν ἐξωλέστατον, οὐδεὶς ἂν ἄλλον εἴποι ἢ τὸν προδότην παρελθών. Εὐθυκράτης μὲν οὖν ἤρεψε τὴν οἰκίαν τοῖς ἐκ Μακεδονίας ξύλοις, ὥς φησι Δημοσθένης· Φιλοκράτης δὲ χρυσίον πολὺ λαβὼν, πόρνας καὶ ἰχθῦς ἠγόραζεν· Εὐφόρβῳ δὲ καὶ Φιλάγρῳ τοῖς Ἐρέτριαν προδοῦσι χώραν ὁ βασιλεὺς ἔδωκεν. Ὁ δὲ ἀδόλεσχος ἄμισθός ἐστι προδότης, καὶ αὐτεπάγγελτος, οὐχ ἵππους οὐδὲ τείχη C προδιδοὺς, ἀλλὰ λόγους ἐκφέρων ἀπορρήτους, ἐν δίκαις, ἐν στάσεσιν, ἐν πολιτείαις, μηδενὸς αὐτῷ χάριν ἔχοντος· ἀλλ' ἂν αὐτὸς ἀκούηται, προσοφείλων χάριν. Ὥστε

B. 5. ἢ τὸν προδότην] ἢ abeſt in D. et Codice Xylandri: hic item vertit. Puto ἢ retinendum, ac ſubeſſe poetæ dictum, ut oratio arguit.

bere; ne ſtultiores anſeribus videamur eſſe, quos aiunt cum e Cilicia tranſvolant Taurum montem aquilarum plenum, ſingulos recepto in os juſtæ magnitudinis lapide, quo tanquam fræno aut clauſtro vocem compeſcant, ita noctu latentes tacite trajicere.

XV. Jam ſi quis quærat quiſnam hominum peſſimus atque perditiſſimus ſit, nemo utique proditore omiſſo alium quenquam reſponderet. At enim Euthycrates domui ſuæ e Macedonicis lignis faſtigium impoſuit, ut ait Demoſthenes: Philocrates multo accepto argento ſcorta piſceſque emit: Euphorbo et Philagro, qui Eretriam prodiderunt, agrum rex adſignavit. Garrulus autem proditor eſt nullo conductus pretio, ultroque ſuam offert operam: non equos prodens, aut munitiones: ſed arcana publicans dicta in judiciis, in ſeditionibus, in certaminibus de republica: nemine ipſi agente gratias, quas ipſe ultro debet ſi audiatur. Ergo quod dictum eſt in eum

τὸ λελεγμένον πρὸς τὸν εἰκῇ καὶ ἀκρίτως ἐκχέοντα τὰ ἑαυτοῦ καὶ καταχαριζόμενον,

> Οὗτοι φιλάνθρωπος σύ γ' ἐσσ'· ἔχεις νόσον,
> Χαίρεις διδούς,——

ἐναρμόττει καὶ πρὸς τὸν φλύαρον, Οὐ φίλος εἶ σὺ ταῦτα μηνύων, οὐδὲ εὔνους· ἔχεις νόσον, χαίρεις λαλῶν καὶ φλυαρῶν.

ις'. Ταῦτα δὲ οὐ κατηγορίαι ἡγητέον, ἀλλ' ἰατρεί-
D αι τῆς ἀδολεσχίας· τῶν γὰρ παθῶν κρίσει καὶ ἀσκήσει περιγινόμεθα, προτέρα δὲ ἡ κρίσις ἐστίν. Οὐδεὶς γὰρ ἐθίζεται φεύγειν καὶ ἀποτρίβεσθαι τῆς ψυχῆς ὃ μὴ δυσχεραίνει. Δυσχεραίνομεν δὲ τὰ πάθη, ὅταν τὰς βλάβας καὶ τὰς αἰσχύνας τὰς ἀπ' αὐτῶν τῷ λόγῳ κατανοήσωμεν· ὥσπερ νῦν κατανοοῦμεν ἐπὶ τῶν ἀδολέσχων, ὅτι φιλεῖσθαι βουλόμενοι μισοῦνται· χαρίζεσθαι θέλοντες, ἐνοχλοῦσι· θαυμάζεσθαι δοκοῦντες, καταγελῶνται· κερδαίνοντες οὐδὲν,

C. 7. Οὗτοι φιλάνθρωπος σύ γ' ἐσσ'·] Ita diſtinxi ex Jannot. Vulgo, uno verſu, Οὐ φιλάνθρωπος σύ γ' ἐσσί. Pro σύ eſt τύ apud Plutarch. Vit. Publicol. p. 105. B. ubi Epicharmo tribuitur.

qui temere et abſque judicio ſua profundebat ac donando prodigebat,

> *Non tu humanus es, vitio laboras; nam gaudes dare.*

id etiam in garrulum competit: Non amicus es, non benevolus qui iſta indicas: morbo hoc laboras, quod gaudes loquendo et nugando.

XVI. Verum hæc non accuſandæ, ſed curandæ ſanandæque Garrulitatis gratia dici intelligendum eſt. Vitia enim judicio et exercitatione cum vincantur, judicium præcedat oportet. Nemo enim ſe adſuefacit ad vitandum et ex animo evellendum ea quæ moleſta ei non ſunt. Inviſa autem nobis fiunt vitia, cum ratione perſpicimus, quæ damna ea dent, quam adferant turpitudinem. Quo modo nunc cernimus, garrulos dum volunt amari, in odia incurrere: dum gratificari, moleſtiam adferre: dum in admiratione eſſe, rideri: nullo cum lucro ſumtus facere: injuria ami-

ἀναλίσκουσιν· ἀδικοῦσι τοὺς φίλους, ὠφελοῦσι τοὺς ἐχθρούς, ἑαυτοὺς ἀπολλύουσιν. Ὥστε τοῦτο πρῶτον ἴαμα καὶ φάρ- E μακόν ἐστι τοῦ πάθους, ὁ τῶν ἀπ' αὐτοῦ γινομένων αἰσχρῶν καὶ ὀδυνηρῶν ἐπιλογισμός.

ιη'. Δευτέρῳ δὲ χρηστέον ἐπιλογισμῷ, τῷ τῶν ἐναντίων, ἀκούοντας ἀεὶ καὶ μεμνημένους, καὶ πρόχειρα ἔχοντας τὰ τῆς ἐχεμυθίας ἐγκώμια, καὶ τὸ σεμνὸν καὶ τὸ ἅγιον καὶ τὸ μυστηριῶδες τῆς σιωπῆς, καὶ ὅτι θαυμάζονται μᾶλλον καὶ ἀγαπῶνται καὶ σοφώτεροι δοκοῦσι τῶν ἐξηνίων τούτων καὶ φερομένων, οἱ στρογγύλοι καὶ βραχυλόγοι, καὶ ἂν πολὺς νοῦς ἐν ὀλίγῃ λέξει συνέσταλται. Καὶ γὰρ Πλάτων τοὺς τοιούτους ἐπαινεῖ, δεινοῖς ἀκοντισταῖς ἐοικέναι λέγων, οὖλα F καὶ πυκνὰ καὶ συνεστραμμένα φθεγγομένους. Καὶ ὁ Λυκοῦργος εἰς ταύτην τὴν δεινότητα τοὺς πολίτας εὐθὺς ἐκ παίδων τῇ σιωπῇ πιέζων, συνῆγε καὶ κατεπύκνου. Καθάπερ γὰρ οἱ Κελτίβηρες ἐκ τοῦ σιδήρου τὸ στόμωμα ποι-

D. 9. ἀναλίσκουσιν] Sic D. Codex Xyl. Leonic. Jannot. Mez. Vulgo, κερδαίνοντες, οὐδὲν ἀλίσκουσιν.
F. 5. ἐκ τοῦ σιδήρου] Forte delendum ἐκ.

cos afficere, inimicis prodeſſe, ſemetipſos peſſundare. Itaque primum hujus morbi remedium eſt, ratiocinatio turpium atque noxiarum quæ ab eo proficiſcuntur.

XVII. Secundo loco rationes ſunt ſubducendæ eorum, quæ a contraria virtute veniunt, bonorum, ſemperque audiendæ, memoriterque tenendæ et in promtu habendæ ſunt taciturnitatis ac ſilentii laudes, eorumque majeſtas, ſanctimonia, ac cum ſacris arcanis ſimilitudo: et quod majori ſunt in admiratione, magis cari ſapienteſque habentur quam effrænes iſti et concitati, ii qui rotundi ſunt ac breviloquentes, et quorum in exigua dictione multus ineſt ſenſus. Nam et Plato hos laudat, ſimiles eſſe dicens peritorum jaculatorum, dum criſpa, ac denſa, inter ſeque convoluta verba emittunt. Et Lycurgus cives ſtatim a puero ſuos ſilentio compeſcens, ad hujuſmodi contracte ac preſſe loquendi peritiam condocefecit. Etenim ſicut Celtiberes ferro

ἐστιν, ὅταν κατορύξαντες εἰς τὴν γῆν τὸ πολὺ καὶ τὸ γεῶδες ἀποκαθάρωσιν, οὕτως ὁ Λακωνικὸς λόγος οὐκ ἔχει φλοιὸν, ἀλλ' εἰς αὐτὸ τὸ δραστήριον ἀφαιρέσει τοῦ περιττοῦ διωκόμενος στομοῦται· τὸ γὰρ ἀποφθεγματικὸν αὐτοῖς τοῦτο, καὶ τὸ μετ' εὐστροφίας ὀξὺ πρὸς τὰς ἀπαντήσεις,
511 ἐκ τῆς πολλῆς περιγίνεται σιωπῆς. Καὶ δεῖ τὰ τοιαῦτα μάλιστα τοῖς ἀδολέσχοις προβάλλειν, ὅσην χάριν ἔχει καὶ δύναμιν· οἷόν ἐστι τὸ, Λακεδαιμόνιοι Φιλίππῳ, Διονύσιος ἐν Κορίνθῳ. Καὶ πάλιν γράψαντος αὐτοῖς τοῦ Φιλίππου, Αἲ ἐμβάλλω εἰς τὴν Λακωνικὴν, ἀναστάτους ὑμᾶς ποιήσω· ἀντέγραψαν, Αἴκα. Δημητρίου δὲ τοῦ βασιλέως ἀγανακτοῦντος καὶ βοῶντος, Ἕνα πρὸς ἐμὲ Λακεδαιμόνιοι πρεσβευτὴν ἔπεμψαν· οὐ καταπλαγεὶς ὁ πρεσβευτὴς, Ἕνα, εἶπε, ποτὶ ἕνα. Θαυμάζονται δὲ καὶ τῶν παλαιῶν οἱ βραχυλόγοι. Καὶ τῷ ἱερῷ τοῦ Πυ-
B θίου Ἀπόλλωνος, οὐ τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν, οὐδὲ τοὺς Πινδάρου παιᾶνας ἐπέγραψαν οἱ Ἀμφικτύονες·

A. 2. προβάλλειν] Sumſi a D. Vulgo, προσβάλλειν.
A. 5. Αἲ] Ἂν Moſc. 1. 2. Colleg. Nov. Mox ἐμβάλω Moſc. 1.

aciem ſoliditatemque parant, eo in terram defoſſo craſſas terreſtreſque partes expurgando: ita Laconica oratio cortice carebat, et ſupervacaneorum remotione in efficacitatem coacta acuebatur: quippe illa ſcite dicendi brevitas, et verſatile in reſponſionibus acumen, multi erat ſilentii fructus. Atque id genus dicta maxime ſunt loquacibus objicienda, ut ſentiant quantum ea gratiæ habeant atque virium. Quale eſt, quod Philippo Lacedæmonii dixerunt, *Dionyſius Corinthi:* et rurſum cum Philippus ſcripſiſſet, *Si in Laconicam impreſſionem fecero, extorres vos agam:* reſcripſerunt, *Si.* Demetrio regi indignanti et clamitanti, *Unum ad me legatum miſere Spartani?* nihil territus legatus reſpondit, *Unum ad unum.* In admiratione etiam de priſcis ſunt breviloquentes: et templo Apollinis Pythii non Iliadem aut Ulyſſeam, neque Pindari Pæanes inſcripſere

ἀλλὰ τὸ Γνῶθι σαυτόν, καὶ τὸ Μηδὲν ἄγαν, καὶ τὸ Ἐγγύα, πάρα δ' ἄτα· θαυμάσαντες τῆς λέξεως τὸ εὔογκον καὶ τὸ λιτόν, ἐν βραχεῖ σφυρήλατον νοῦν περιεχούσης. Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς οὐ φιλοσύντομός ἐστι καὶ βραχυλόγος ἐν τοῖς χρησμοῖς; καὶ Λοξίας καλεῖται διὰ τὸ φεύγειν τὴν ἀδολεσχίαν μᾶλλον ἢ τὴν ἀσάφειαν. Οἱ δὲ συμβολικῶς ἄνευ φωνῆς ἃ δεῖ φράζοντες οὐκ ἐπαινοῦνται καὶ θαυμάζονται διαφερόντως; Ὡς Ἡράκλειτος, ἀξιούντων αὐτὸν τῶν πολιτῶν γνώμην τινὰ εἰπεῖν περὶ ὁμονοίας, C ἀναβὰς ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ λαβὼν ψυχροῦ κύλικα, καὶ τῶν ἀλφίτων ἐπιπάσας, καὶ τῷ γλήχωνι κινήσας, ἐκπιὼν ἀπῆλθεν· ἐνδειξάμενος αὐτοῖς, ὅτι τὸ τοῖς τυχοῦσιν ἀρκεῖσθαι, καὶ μὴ δεῖσθαι τῶν πολυτελῶν, ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ διατηρεῖ τὰς πόλεις. Σκιλοῦρος δὲ καταλιπὼν ὀγδοήκοντα παῖδας ὁ Σκυθῶν βασιλεύς, ᾔτησε δέσμην δορατίων ὅτε ἀπέθνησκε, καὶ λαβόντας ἐκέλευσε καταθραῦσαι καὶ κατεάξαι συνδεδεμένην καὶ ἀθρόαν· ὡς δὲ

Amphictyones: ſed *Noſce teipſum*, *Ne quid nimis*, *Sponde*, *præſto noxa:* admirati gravitatem tenuis ſermonis, in tanta brevitate ſenſum quaſi malleo ductum concludentis. An non ipſe ille Deus in oraculis brevitati et compendio ſtudet? et Loxias ideo vocatur, quod loquacitatem magis fugit quam obſcuritatem? Nonne qui abſque verbis aliquid per teſſeram quandam ſignificant, in admiratione ſunt, magniſque feruntur laudibus? Ut Heraclitus, qui civibus poſtulantibus ut aliquam de concordia ſententiam diceret, conſcenſo ſuggeſto calicem aqua plenum ſumſit, farinamque ei inſperſam cum pulegio agitaſſet, ea epota abiit: cum demonſtraſſet civibus, in pace et concordia conſervari civitates, ſi contenti eſſe quibuſvis, et non requirere ſumtuoſa cives noſſent. Scilurus Scytharum rex octoginta filios jam moriturus adferre faſciculum haſtilium juſſit, eumque ſingulis ita ut erat colligatus confringendum dedit: cum autem quiſque pro

ἀπεῖπον, αὐτὸς ἕλκων ἓν καθ' ἓν, πάντα ῥᾳδίως διέκλασε·
D τὴν συμφωνίαν αὐτῶν καὶ τὴν ὁμόνοιαν ἰσχυρὸν ἀποφαίνων καὶ δυσκαθαίρετον, ἀσθενὲς δὲ τὴν διάλυσιν καὶ οὐ μόνιμον.

ιη'. Εἰ δὲ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα συνεχῶς τις εἴποι καὶ ἀναλαμβάνοι, παύσαιτ' ἂν ἴσως ἡδόμενος τῷ φλυαρεῖν. Ἐμὲ δὲ κἀκεῖνος ὁ οἰκέτης εὖ μάλα δυσωπεῖ, τὸ προσέχειν τῷ λόγῳ, καὶ κρατεῖν προαιρέσεως, ἡλίκον ἐστὶν ἐνθυμούμενον. Πούπλιος Πείσων ὁ ῥήτωρ, μὴ βουλόμενος ἐνοχλεῖσθαι, προσέταξε τοῖς οἰκέταις πρὸς τὰ ἐρωτώμενα λαλεῖν, καὶ μηδὲν πλέον. Εἶτα Κλώδιον ἄρχοντα δεξιώσασθαι βουλόμενος, ἐκέλευσε κληθῆναι καὶ παρ-
E εσκευάσατο λαμπρὰν, ὡς εἰκὸς, ἑστίασιν· ἐνστάσης δὲ τῆς ὥρας οἱ μὲν ἄλλοι παρῆσαν, ὁ δὲ Κλώδιος προσεδοκᾶτο· καὶ πολλάκις ἔπεμψε τὸν εἰωθότα καλεῖν οἰκέτην, ἐπισκεψόμενον εἰ πρόσεισιν· ὡς δὲ ἦν ἑσπέρα καὶ ἀπέγνωστο, Τί δὲ, ἔφη πρὸς τὸν οἰκέτην, ἐκάλεσας αὐτόν; Ἔγωγε,

ſe id ſe præſtare poſſe negaret, ipſe uno poſt alterum extracto haſtili, omnia nullo negotio confregit: oſtendens concordiam ipſos firmos et inſuperabiles conſervaturam, diſſidio imbecilles et inſtabiles eorum res redditum iri.

XVIII. Si quis ergo hæc et ſimilia horum continenter recitet atque repetat, opinor nugis gaudendi finem eum facturum. Mihi quidem etiam ſervus, de quo dicam, pudorem admodum incutit, conſideranti quid rei ſit rationi animum advertere, et inſtitutum animi tenere. P. Piſo orator, ne interturbaretur, ſervis mandaverat ut tantum ad interrogata reſponderent, nihil præterea dicerent. Evenit, ut Clodium, qui tum magiſtratum gerebat, amicitiæ gratia ad convivium, quod, ut moris erat, ſplendidum inſtruxerat, vocari juberet. Ut hora cœnæ appetiit, cum jam adeſſent reliqui convivæ, exſpectabatur Clodius: ac ſervum qui ſolebat convivas invitare, aliquoties miſit Piſo viſum an veniret: veſpere jam facto, cum adventus ejus deſperaretur, *Quid*, inquit Piſo ſervo, *an non invitaviſti Clo-*

εἶπε· Διὰ τί οὖν οὐκ ἀφῖκται; Κἀκεῖνος, Ὅτι ἠρνήσατο· Πῶς οὖν οὐκ εὐθὺς ἔφρασας. Ὅτι τοῦτό με οὐκ ἠρώτησας. Οὕτως μὲν Ῥωμαϊκὸς οἰκέτης. Ὁ δὲ Ἀττικὸς ἐρεῖ τῷ δεσπότῃ σκάπτων, ἐφ' οἷς γεγόνασιν αἱ διαλύσεις. Οὕτως μέγα πρὸς πάντα ὁ ἐθισμός ἐστι· καὶ περὶ τούτου γε ἤδη λέγωμεν.

ιθ'. Οὐ γάρ ἐστιν ὡς χαλινῶν ἐφαπτομένους, ἐπισχεῖν F
τὴν Ἀδολεσχίαν, ἀλλ' ἔθει δεῖ κρατῆσαι τοῦ νοσήματος. Πρῶτον μὲν οὖν ἐν ταῖς τῶν πέλας ἐρωτήσεσιν, σαυτὸν ἔθιζε σιωπᾷν, μέχρις οὗ πάντες ἀπείπωνται τὴν ἀπόκρισιν·

Οὐ γάρ τι βουλῆς ταυτὸ καὶ δρόμου τέλος,

ὥς φησιν ὁ Σοφοκλῆς· οὐδέ γε φωνῆς καὶ ἀποκρίσεως· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν, ἡ νίκη τοῦ φθάσαντός ἐστιν, ἐνταῦθα δὲ, ἐὰν μὲν ἱκανῶς ἕτερος ἀποκρίνηται, καλῶς ἔχει συνεπαινέσαντα καὶ συνεπιψηφίσαντα, δόξαν εὐμενοῦς ἀνθρώπου
λαβεῖν· ἐὰν δὲ μὴ, τότε καὶ διδάξαι τὸ ἠγνοημένον, καὶ 512
ἀναπληρῶσαι τὸ ἐλλεῖπον, ἀνεπίφθονον καὶ οὐκ ἄκαιρόν ἐστι.

dium? Etiam, reſpondit: *Cur ergo non venit? Quia venturum ſe negavit: Cur id non ſtatim dixiſti? Quia de eo abs te non fui interrogatus.* Hic eſt ſervus Romanus. At Atticus domino fodiens interim narrabit, quibus conditionibus pax ſit facta. Tanta eſt in omnibus rebus vis conſuetudinis. Ac de hac quidem jam nunc dicemus.

XIX. Non enim fræno injecto cohiberi Garrulitas, ſed adſuefaciendo morbo illo obſtari poteſt. Primum itaque ubi ex iis qui una ſunt aliquid quæritur, tacere adſueſcito, donec omnes reſpondere abnuerint:

Curſus enim non finis idem, et conſilii,

ait Sophocles: neque vocis et reſponſi: quippe in curſu victoria eſt alios antevertentis: hic, ſi recte reſpondit aliquis, ſatis eſt collaudando et adſtipulando candidi hominis opinionem reportaſſe: ſin vero, tum et docere quod fuit ignoratum, et implere quod deerat, citra invidiam et importunitatem licet. Maxime au-

Μάλιστα δὲ φυλάττωμεν ἑαυτοὺς ὅπως μὴ ἑτέρου τινὸς ἐρωτηθέντος, αὐτοὶ προλαμβάνωμεν ὑποφθάνοντες τὴν ἀπόκρισιν. Ἴσως μὲν γὰρ, οὐδὲ ἄλλό τι καλῶς ἔχον ἐστὶν αἰτηθέντος ἑτέρου, παρωσαμένους ἐκεῖνον, αὐτοὺς ἐπαγγέλλεσθαι· δόξομεν γὰρ ἅμα καὶ τοῦτον ὡς παρασχεῖν ὃ αἰτεῖται μὴ δυνάμενον, κἀκεῖνον ὡς αἰτεῖν παρ' ὧν δύναται λαβεῖν, οὐκ ἐπιστάμενον, ὀνειδίζειν· μάλιστα δὲ ὕβριν φέρει περὶ τὰς ἀποκρίσεις ἡ τοιαύτη προπέτεια καὶ θρα-
B σύτης. Συνεμφαίνει γὰρ ὁ φθάνων ἐν τῷ ἀποκρίνασθαι τὸν ἐρωτώμενον, τὸ, Τί τούτου δέῃ; καὶ, Τί οὗτος οἶδε; Κἀμοῦ παρόντος, περὶ τούτων οὐδένα δεῖ ἄλλον ἐρωτᾶν. Καίτοι πολλάκις τινὰς ἐρωτῶμεν, οὐ τοῦ λόγου δεόμενοι, φωνὴν δέ τινα καὶ φιλοφροσύνην ἐκκαλούμενοι παρ' αὐτῶν, καὶ προσαγαγεῖν εἰς ὁμιλίαν ἐθέλοντες, ὡς Σωκράτης Θεαίτητον καὶ Χαρμίδην. Ὅμοιον οὖν τῷ τὸν ὑφ' ἑτέρου βουλόμενον φιληθῆναι, προσδραμόντα φιλεῖν αὐτὸν, ἢ τὸν ἑτέρῳ προσβλέποντα, μεταστρέφειν εἰς ἑαυ-

tem attendamus noſmetipſos, ne alio quodam interrogato, ipſi occupemus reſpondere. Fortaſſe enim ne alias quidem convenit, ubi quid ab alio petitur, nos, illo dimoto, a nobis hoc promittere: utrique enim videbimur exprobrare, alteri quod non poſſit præſtare quod poſcitur, alteri quod neſciat poſtulare inde, unde poſſit accipere. Maxime autem in reſponſionibus hujuſmodi temeritas et audacia cum injuria conjuncta eſt. Nam qui reſpondendo præcurrit eum qui fuit interrogatus, ſimul iſthæc ſignificat, *Quid attinebat ex iſto quæri? Quid ille novit? Me præſente non debet alius de biſce rebus interrogari.* Atqui ſæpenumero interrogamus, non quod reſponſo nobis ſit opus, ſed quod vocem aliquam, et comitatem elicere, et ad colloquium adducere interrogatum volumus: ut Socrates Theætetum et Charmidem. Ergo quale eſt accurrere et oſculari eum, qui volebat oſculum alius, aut intuentis in alium oculos in ſe

τὸν, τὸ προλαμβάνειν τὰς ἀποκρίσεις, καὶ τὰ ὦτα μετάγειν, καὶ τὴν διάνοιαν ἕλκειν, καὶ ἀποστρέφειν πρὸς ἑαυτόν· ὅπου κἂν ἀπείπηται τὸν λόγον ὁ αἰτηθεὶς, ἐπι- C σχόντα καλῶς ἔχει, καὶ πρὸς τὸ βουλόμενον τοῦ ἐρωτῶντος ἁρμοσάμενον ὡς ἐπὶ κλῆσιν ἀλλοτρίαν τὴν ἀπόκρισιν, αἰδημόνως καὶ κοσμίως ἀπαντᾶν. Καὶ γὰρ οἱ μὲν ἐρωτηθέντες ἂν σφαλῶσιν ἐν τῷ ἀποκρίνασθαι, συγγνώμης δικαίας τυγχάνουσιν· ὁ δὲ αὐθαιρέτως ὑφιστάμενος καὶ προλαμβάνων τὸν λόγον, ἀηδὴς μὲν ἐστι καὶ κατορθῶν, διαμαρτάνων δὲ, παντάπασιν ἐπίχαρτος γίνεται καὶ καταγέλαστος.

κ'. Δεύτερον τοίνυν ἄσκημα πρὸς τὰς ἰδίας ἀποκρίσεις ἐστὶν, αἷς οὐχ ἥκιστα δεῖ προσέχειν τὸν ἀδολέσχην· πρῶτον μὲν, ἵνα μὴ λάθῃ τοῖς ἐπὶ γέλωτι καὶ ὕβρει προκαλουμένοις εἰς λόγους αὐτὸν ἀποκρινόμενος μετὰ D σπουδῆς. Ἔνιοι γὰρ οὐδὲν δεόμενοι, διατριβῆς δὲ καὶ παιδιᾶς ἕνεκα συνθέντες τινὰς ἐρωτήσεις, προσβάλλουσι

C. 3. ἐπὶ κλῆσιν] Moſc. 1. a correctore, D. integre. Vulgo, ἐπίκλησιν.

avertere; tale eſt occupare reſponſionem, aureſque et cogitationes ab alio in ſe traducere: ubi etiam ſi is qui interrogatus eſt reſpondere detrectet, pulchrum eſt ſe continere, et ad voluntatem interrogantis accommodato, tanquam in provocatione aliena, reſponſo modeſte atque verecunde occurrere. Etenim interrogatus aliquis ſi non ſatis commode reſpondeat, veniam meretur ac conſequitur: qui ultro in ſe reſpondendi munus alteri præreptum ſuſcipit, is cum bene ſe gerens moleſtiam exhibet, tum aberrans gaudio et riſu omnium excipitur.

XX. Proxima condocefactio eſt, quæ ad noſtras ubi interrogati ſumus pertinet reſponſiones, ubi maxime cavere debemus futilitatem: primum quidem, ne per imprudentiam ſerio reſpondeamus iis qui riſus aut contumeliæ cauſa nos ad dicendum provocant. Quidam enim nullo uſu exigente, joci tantum et fallendi temporis gratia compoſitas ab ſeſe quæſtiones

τοῖς τοιούτοις, καὶ ἀνακινοῦσιν αὐτοῖς τὸν λῆρον· ὃ δεῖ φυ-
λάττεσθαι, καὶ μὴ ταχὺ τῷ λόγῳ, μηδ' ὥσπερ χάριν
ἔχοντας ἐπιπηδᾶν, ἀλλὰ καὶ τὸν τρόπον τοῦ πυνθανομέ-
νου σκοπεῖν καὶ τὴν χρείαν. Ὅταν δὲ φαίνηται τῷ ὄντι
βουλόμενος μαθεῖν, ἐθιστέον ἐφιστάναι, καὶ ποιεῖν τι διά-
λειμμα μεταξὺ τῆς ἐρωτήσεως καὶ τῆς ἀποκρίσεως· ἐν ᾧ
προσθεῖναι μὲν ὁ ἐρωτῶν εἴ τι βούλεται δύναται, σκέψασ-
E θαι δὲ αὐτὸς περὶ ὧν ἀποκρινεῖται, καὶ μὴ κατατρέχειν
μηδὲ καταχωννύναι τὴν ἐρώτησιν, ἔτι πυνθανομένοις
πολλάκις ὑπὸ σπουδῆς, ἄλλας ἀντ' ἄλλων ἀποκρίσεις
διδόντας. Ἡ μὲν γὰρ Πυθία καὶ πρὸ ἐρωτήσεως αὐθωρὶ
χρησμούς εἴωθε τινὰς ἐκφέρειν· ὁ γὰρ θεὸς ᾧ λατρεύει,

Καὶ κωφοῦ ξυνίησι, καὶ οὐ λαλέοντος ἀκούει.

Τὸν δὲ βουλόμενον ἐμμελῶς ἀποκρίνασθαι, δεῖ τὴν διά-
νοιαν ἀναμεῖναι, καὶ τὴν προαίρεσιν ἀκριβῶς καταμα-
F θεῖν τοῦ πυνθανομένου· μὴ γένηται τὸ κατὰ τὴν παροιμίαν,

Ἄμας ἀπῄτουν, οἱ δ' ἀπηρνοῦντο σκάφας.

ad garrulitatem proclivibus proponunt, ut eos ad nugandum pertrahant. Adhibenda eſt hic cautio, ne celeriter ad dicendum, ac veluti gratiam agentes ob oblatam verba faciendi anſam proſiliamus: ſed et mores interrogantis conſideremus, et uſum loquendi. Quod ſi videatur re vera voluiſſe aliquid cognoſcere, tum continere nos diſcamus, et inter interrogationem atque reſponſionem aliquid interjicere intervalli: ut et adjicere, ſi quid libeat, poſſit is qui interrogat: et interrogatus quid reſpondendum ſit diſpicere, ne raptim antevertat interrogantem etiamnum, et, ut ſæpe fit, feſtinando diverſum ab eo quod quærebatur reſpondeat. Sane Pythia etiam priuſquam interrogaretur aliquando oracula edebat. Deus enim, cui ſervit,

Mente videt muti ſenſa, exauditque tacentem.

Qui vero concinne reſpondere vult, ei accurate ſententia et inſtitutum interrogantis eſt percipiendum: ne id eveniat, quod eſt in proverbio,

Ego poſtulabam rutra, ſarcula hi negant.

Ἄλλως δὲ τὸ λάβρον τοῦτο καὶ πρὸς τοὺς λόγους ὀξύπεινον ἀνακρουστέον· ἵνα μὴ δοκῇ καθάπερ ῥεῦμα τῇ γλώττῃ πάλαι προσιστάμενον, ἀσμένως ἀπὸ τῆς ἐρωτήσεως ἐξαίρεσθαι. Καὶ γὰρ ὁ Σωκράτης οὕτως ἐκόλυε τὴν δίψαν, οὐκ ἐφιεὶς ἑαυτῷ πιεῖν μετὰ γυμνάσιον, εἰ μὴ τὸν πρῶτον ἐκχέαι κάδον ἀνιμήσας, ὅπως ἐθίζηται τὸν τοῦ λόγου καιρὸν ἀναμένειν τὸ ἄλογον.

κα΄. Ἔστι τοίνυν τρία γένη τῶν πρὸς τὰς ἐρωτήσεις 513 ἀποκρίσεων· τὸ μὲν, ἀναγκαῖον· τὸ δὲ, φιλάνθρωπον· τὸ δὲ, περισσόν. Οἷον πυνθανομένου τινὸς εἰ Σωκράτης ἔνδον, ὁ μὲν ὥσπερ ἄκων καὶ ἀπροθύμως, ἀποκρίνεται τὸ, Οὐκ ἔνδον· ἐὰν δὲ βούληται λακωνίζειν, καὶ τὸ ἔνδον ἀφελὼν, αὐτὴν μόνην φθέγξεται τὴν ἀπόφασιν· ὡς ἐκεῖνοι, Φιλίππου γράψαντος εἰ δέχονται τῇ πόλει αὐτὸν, εἰς χάρτην ΟΥ μέγα γράψαντες ἀπέστειλαν. Ὁ δὲ φιλανθρωπότερον ἀποκρινεῖται, Οὐκ ἔνδον, ἀλλ' ἐπὶ ταῖς τρα-

F. 6. ἐξαίρεσθαι] Forte ἐξάγεσθαι. Jun. ἐξορμᾶσθαι.

Alioquin etiam effuſa illa ad dicendum tanquam ab acri fame proficiſcens feſtinatio inhibenda eſt: ne videatur interrogatione quaſi fluxus quidam linguam occupans nobis volentibus eductus. Etenim Socrates ita ſitim reprimebat, non permittens ſibi ipſi uti a gymnaſio biberet ante, quam primam urnam hauſtam effudiſſet; ut condocefaceret brutam animæ partem ad exſpectandam loquendi opportunitatem.

XXI. Proinde tria ſunt genera reſpondendi ad interrogata: neceſſarium, come, ſupervacaneum. Ponamus exemplum. Interrogatus aliquis, *Intuſne Socrates?* tanquam invitus et nihil quicquam alacris reſpondebit, *Non eſt intus:* aut ſi placuerit Spartanos imitari, tantum hoc referet, *Non:* quomodo illi Philippo per epiſtolam ſciſcitanti an ſe in urbem admitterent, epiſtolam NON litteris magnis inſcriptis miſerunt. Alius humanius reſpondebit, *Non eſt intus, ſed in menſa:* addita-

τραπέζαις· κἂν βούληται προσεπιμετρῆσαι· ξένους τινὰς ἐκεῖ περιμένων. Ὁ δὲ περιττὸς καὶ ἀδολέσχης, ἄν γε δὴ τύ-
B χῃ καὶ τὸν Κολοφώνιον ἀνεγνωκὼς Ἀντίμαχον, Οὐκ ἔνδον, φησὶν, ἀλλ' ἐπὶ ταῖς τραπέζαις, ξένους ἀναμένων Ἴωνας, ὑπὲρ ὧν αὐτῷ γέγραφεν Ἀλκιβιάδης περὶ Μίλητον ὢν, καὶ παρὰ Τισαφέρνῃ διατρίβων, τῷ τοῦ μεγάλου σατράπῃ βασιλέως, ὃς πάλαι μὲν ἐβοήθει Λακεδαιμονίοις, νῦν δὲ προστίθεται δι' Ἀλκιβιάδην Ἀθηναίοις· ὁ γὰρ Ἀλκιβιάδης ἐπιθυμῶν κατελθεῖν εἰς τὴν πατρίδα, τὸν Τισαφέρνην μετατίθησι. Καὶ ὅλως τὴν ὀγδόην Θουκυδίδου κατατεινάμενος ἐρεῖ, καὶ καταλύσει τὸν
C ἄνθρωπον, ἕως φθάσῃ καὶ Μίλητος ἐκπολεμωθεῖσα, καὶ φυγαδευθεὶς τὸ δεύτερον Ἀλκιβιάδης. Μάλιστα δὲ περὶ τοῦτο δεῖ τὴν ἀδολεσχίαν συνέχειν, ὥσπερ εἰς ἴχνος ἐμβιβάζοντα τὴν ἐρώτησιν, καὶ ὡς κέντρῳ καὶ διαστήματι τῇ χρείᾳ τοῦ πυνθανομένου περιγράψαντα τὴν ἀποκρι-

B. 9. κατατεινάμενος] Sic A. D. Colleg. Nov. Moſc. 1. Vulgo, κατατεινόμενος.

menti quoque, ſi videbitur, loco, adjiciet, *et ibi hoſpites quoſdam præſtolatur.* Supervacaneus autem ille et loquax, ſiquidem etiam forte Antimachum legerit Colophonium, ſic reſpondebit, *Non eſt intus, ſed ad menſas, hoſpites expectans Iones, pro quibus ad ipſum ſcripſit Alcibiades, apud Miletum degens cum Tiſapherne ſatrapa regis Perſiæ, qui ante Lacedæmoniis, nunc propter Alcibiadem Athenienſibus opitulatur: nam Alcibiades conficiendi in patriam reditus gratia Tiſſaphernem ſuis conciliat.* Denique contenta oratione totum octavum Thucydidis librum recitabit: eoque auditorem proluet, donec et Miletus capiatur, et Alcibiades denuo in exſilium agatur. Hoc loco maxime inhibenda eſt garrulitas, ut interrogationis veluti veſtigia reſpondendo ſequaris, reſponſionemque interrogantis uſu tanquam centro et circino circumſcribas. Carneadem, cum

σιν. Καρνεάδην μὲν γὰρ, οὔπω μεγάλην ἔχοντα τὴν δόξαν, ἐν τῷ γυμνασίῳ διαλεγόμενον, πέμψας ὁ γυμνασίαρχος, ἐκέλευσεν ὑφεῖναι τὸ μέγεθος τῆς φωνῆς· ἦν γὰρ μεγαλοφωνότατος· εἰπόντος δὲ ἐκείνου, Δός μοι μέτρον φωνῆς, οὐ φαύλως ὑπέτυχε, Δίδωμι τὸν προσδιαλεγόμενον. Τῷ δὲ ἀποκρινομένῳ μέτρον ἔστω ἡ τοῦ ἐρωτῶντος βούλησις. D

κβ′. Καὶ μὴν ὥσπερ ὁ Σωκράτης ἐκέλευε φυλάττεσθαι τῶν σιτίων ὅσα μὴ πεινῶντας ἀναπείθει ἐσθίειν, καὶ τῶν πομάτων ὅσα πίνειν μὴ διψῶντας, οὕτω χρὴ καὶ τῶν λόγων τὸν ἀδολέσχην οἷς ἥδεται μάλιστα καὶ κέχρηται κατακόρως, τούτους φοβεῖσθαι, καὶ πρὸς τούτους ἐπιῤῥέοντας ἀντιβαίνειν. Οἷον οἱ στρατιωτικοὶ πολέμων εἰσὶ διηγηματικοί· καὶ τὸν Νέστορα ὁ ποιητὴς τοιοῦτον εἰσάγει, τὰς αὐτοῦ πολλάκις ἀριστείας καὶ πράξεις διηγούμενον. Ἐπιεικῶς δὲ καὶ τοῖς περὶ δίκας εὐτυχήσασιν, ἢ παρ' ἡγεμόσι καὶ βασιλεῦσιν ἀπροσδοκήτως εὐημερήσασιν, ὥσ-

in gymnaſio diſſereret, neque dum magnam ſibi paraſſet gloriam, præfectus gymnaſii, miſſo qui id nunciaret, juſſit de vocis magnitudine (erat autem vocaliſſimus) aliquid remittere: cumque is peteret, ut ſibi modus vocis ab eo daretur, non inepte ſubjecit præfectus, *Do tibi modi loco eum, quicum diſputas*. Reſpondenti itidem modus ſit voluntas interrogantis.

XXII. Porro autem ſicut Socrates maxime ab iis abſtinendum cibis aiebat, qui non eſurientes ad edendum, et potibus, qui non ſitientes ad bibendum pelliciunt: ſic et eos ſermones ad garrulitatem proclivis maxime vitet, ad quos cum voluptate aliqua fertur, inque iis ſolet eſſe nimius: eoſque occurrentes ſibi averſetur. Puta, bellicoſi multi ſunt in bellis narrandis: talemque facit Homerus Neſtorem, ſæpenumero ſua præclara recenſentem facinora. Eodemque modo iis qui in judicio cauſas obtinuerunt, aut præter exſpectationem apud reges vel principes viros gratioſi fuerunt, veluti morbus

E περ νόσημά τι, περιπίπτει καὶ παρακολουθεῖ τὸ μεμνῆσθαι καὶ διηγεῖσθαι πολλάκις ὃν τρόπον εἰσῆλθον, προσήχθησαν, ἠγωνίσαντο, διελέχθησαν, ἐξήλεγξαν ἀντιδίκους τινὰς ἢ κατηγόρους, ἐπῃνέθησαν. Πολλῷ γὰρ 'στὶν ἡ χαρὰ τῆς κωμικῆς ἐκείνης ἀγρυπνίας λαλίστερον, ἀναῤῥιπίζουσα πολλάκις ἑαυτὴν, καὶ πρόσφατον ποιοῦσα τοῖς διηγήμασιν. Ὅθεν ὀλισθηροὶ πρὸς τοὺς τοιούτους τῶν λόγων εἰσὶν ἐκ πάσης προφάσεως. Οὐ γὰρ μόνον

Ὅπου τις ἀλγεῖ, κεῖθι καὶ τὴν χεῖρ' ἔχει,

ἀλλὰ καὶ τὸ ἡδόμενον ἔχει τὴν φωνὴν ἐν ἑαυτῷ, καὶ
F περιάγει τὴν γλῶτταν, ἐπερείδειν ἀεὶ τῇ μνήμῃ βουλόμενον. Οὕτω καὶ τοῖς ἐρωτικοῖς ἡ πλείστη διατριβὴ περὶ λόγους μνήμην τινὰ τῶν ἐρωμένων ἀναδιδόντας· οἵ γε κἂν μὴ πρὸς ἀνθρώπους, πρὸς ἄψυχα περὶ αὐτῶν διαλέγονται,

Ὦ φιλτάτη κλίνη·———

F. 6. Ὦ φιλτάτη—δοκεῖς] Ita diſtinxi cum Xyl. et Salmaſ. Pro vulgato ἢ ſumſi εἰ ab A. D. marginibus C. et Moſc. 1. item Mez. et Salmaſ. Pro Καὶ τῶν θεῶν malim Κ' εἰ τῶν θεῶν· ut Reiſk.

quidam incidit atque comitatur, quod ſæpenumero memorant narrantque, quo modo ingreſſi, adducti ſint, certaverint, diſſeruerint, actores aut adverſarios aliquos redarguerint, laudem retulerint. Eſt enim gaudium longe comica illa vigilia loquacius, ſubinde ſeipſum exſuſcitans, et narrando innovans. Itaque proclives ad hujuſmodi ſermones quavis data anſa feruntur. Non enim tantummodo

Ubi dolor urget aliquem, ibi manum tenet,

ſed et delectatio vocem in ſe habet, ſecumque linguam circumducit, ſemper cupiens memoriam ea fulcire. Ita et amantes plerumque in eo occupatos videas, ut ſermone aliquo memoriam eorum quæ amant repræſentent: de quibus ſi non cum hominibus, ſaltem cum rebus animæ expertibus colloquuntur: ut,

O ſponda mi cariſſima:—

καὶ

Βακχὶς θεόν σ' ἐνόμισεν, εὐδαίμον λύχνε·
Καὶ τῶν θεῶν μέγιστος, εἰ ταύτῃ δοκεῖς.

Ἔστι μὲν οὖν ἀτεχνῶς ἡ λευκὴ στάθμη πρὸς τοὺς λόγους
ἀδόλεσχος· οὐ μὴν ἀλλὰ μᾶλλον ἑτέρων ἑτέροις προσ- 514
πεπονθώς, ὀφείλει τούτους φυλάττεσθαι, καὶ ἀνέχειν ἑαυ-
τὸν ἀπὸ τούτων καὶ ἀνακρούειν, ὡς πορρωτάτω προαγα-
γεῖν καὶ ἀπομηκῦναι ἀεὶ δι' ἡδονὴν δυναμένων. Τὸ δ'
αὐτὸ τοῦτο καὶ πρὸς τοὺς λόγους ἐκείνους πεπόνθασιν ἐν οἷς
κατ' ἐμπειρίαν ἢ ἕξιν τινὰ τῶν ἄλλων διαφέρειν νομί-
ζουσι. Φίλαυτος γὰρ ὢν καὶ φιλόδοξος ὁ τοιοῦτος,

Νέμει τὸ πλεῖστον ἡμέρας τούτῳ μέρος,
Ἵν' αὐτὸς αὑτοῦ τυγχάνῃ κράτιστος ὤν·

ἐν ἱστορίαις, ὁ ἀναγνωστικός· ἐν τεχνολογίαις, ὁ γραμμα-
τικός· ἐν διηγήμασι ξενικοῖς, ὁ πολλὴν χώραν ἐπεληλυ- B
θὼς καὶ πεπλανημένος. Ὥστε καὶ ταῦτα δεῖ φυλάτ-
τεσθαι· δελεαζομένη γὰρ ὑπ' αὐτῶν ἡ ἀδολεσχία,
καθάπερ ζῶον ἐπὶ νομὰς συνήθεις πρόεισι. Θαυμαστὸς

et,

Lucerna beata, Bacchis te deum putat:
Eique ſi videre, deorum es maximus.

Nimirum autem garrulus eſt ubi ad verba venitur, alba, (quod dicitur proverbio,) amuſſis: et tamen alius ad aliud ſermonis genus cum ſit propenſior, id ipſum potiſſimum vitare, ab eoque ſe abſtinere et revellere debet: qui hoc eum quam longiſſime provehere, et ob voluptatem prolixum in loquendo facere poſſit. Eodem modo affici ſolent ſermonibus de eo rerum genere, in quo ob peritiam habitumve aliquem aliis ſe præſtare cenſent. Sui enim, et gloriæ ſtudioſi tales homines, quiſque

Partem diei tribuit maximam huic rei,
In qua præſtare novit ipſus ſe ſibi.

ſic qui multæ lectionis eſt, hiſtorias: grammaticus, artificia ſermonis: peregrinas res, qui multum terræ pervagatus eſt, ſolent inculcare. Itaque hic quoque adhibenda eſt cautio: ineſcata enim garrulitas iis rebus tanquam animal ad uſitata ſibi paſcua fertur. Dig-

δὲ ὁ Κῦρος, ὅτι καὶ τὰς ἁμίλλας ἐποιεῖτο πρὸς τοὺς
ἥλικας, οὐκ ἐν οἷς κρείττων, ἀλλ' ἐν οἷς ἀπειρότερος
ἦν ἐκείνων, εἰς ταῦτα προκαλούμενος· ἵνα μήτε λυ-
πῇ παρευδοκιμῶν, καὶ μανθάνων ὠφελῆται. Ὁ δὲ ἀδο-
λέσχης τοὐναντίον, ἂν μέν τις ἐμπέσῃ λόγος ἐξ οὗ μα-
θεῖν τι δύναται καὶ πυθέσθαι τῶν ἀγνοουμένων, τοῦτον ἐξω-
θεῖ καὶ ἐκκρούει, μισθὸν αὑτῷ δοῦναι μικρὸν τοῦ σιωπῆ-
c σαι μὴ δυνάμενος· εἰς δὲ τοὺς ἑώλους καὶ πολυπατή-
τους κύκλῳ περιϊὼν εἰσελαύνει ῥαψῳδίας τὸν λόγον. Ὡς
τῶν παρ' ἡμῖν τις κατὰ τύχην ἀνεγνωκὼς δύο τῶν
Ἐφόρου βιβλίων ἢ τρία, πάντας ἀνθρώπους κατέτριβε,
καὶ πᾶν ἀνάστατον ἐποίει συμπόσιον, ἀεὶ τὴν ἐν Λεύκ-
τροις μάχην καὶ τὰ συνεχῆ διηγούμενος· ὅθεν Ἐπαμι-
νώνδας παρωνύμιον ἔσχεν.

κγ΄. Οὐ μὴν ἀλλὰ τοῦτό γε τῶν κακῶν ἐλάχιστόν ἐστι, καὶ δεῖ παρατρέπειν εἰς ταῦτα τὴν Ἀδολεσχίαν· ἧττον γὰρ ἀηδὴς ἔσται τὸ λάλον ἐν τῷ φιλολόγῳ πλεονάζον.

nus admiratione Cyrus, qui cum æqualibus contentiones ſuſceperit, non earum rerum in quibus præſtabat, ſed quarum erat imperitior: ad has provocans, ut neque contriſtaret eos vincens, et diſcendo utilitatem perciperet. Contra garrulus, ſi ſermo incidat de re aliqua, unde diſcere et cognoſcere aliquid ſibi ignotum queat, eum profligat, neſcius tacendo ei exiguam dare mercedem: orationem vero in obſoletos jam et uſu protritos centones in orbem redigit. Ita quidam apud nos, cum forte fortuna duos aut tres legiſſet Ephori libros, omnes obtundebat homines, et omnia convivia devaſtabat, ſemper Leuctricam pugnam et quæ ſequuntur narrans; unde Epaminondæ cognomentum ei factum fuit.

XXIII. Enimvero hoc quidem omnium eſt malorum minimum, eoque avertenda eſt loquacitas: minus enim eſt moleſta, quando rerum ad humanitatem pertinentium commemoratione nimia peccat.

Ἐθιστέον δὲ καὶ γράφειν τι τοὺς τοιούτους, καὶ διαλέγεσθαι D κατ' ἰδίαν. Ὁ μὲν γὰρ Στωϊκὸς Ἀντίπατρος, ὡς ἔοικε, μὴ δυνάμενος μηδὲ βουλόμενος ὁμόσε χωρεῖν τῷ Καρνεάδῃ μετὰ πολλοῦ ῥεύματος εἰς τὴν Στοὰν φερομένῳ, γράφων δὲ καὶ πληρῶν τὰ βιβλία τῶν πρὸς αὐτὸν ἀντιλογιῶν, καλαμοβόας ἐπεκλήθη· τὸν δὲ ἀδολέσχην ἴσως ἂν ἡ πρὸς τὸ γράφειν σκιαμαχία καὶ βοὴ τοῦ πλήθους ἀπερύκουσα καθ' ἡμέραν, ἐλαφρότερον παρασκευάσειε τοῖς συνοῦσιν· ὥσπερ οἱ κύνες εἰς λίθους καὶ ξύλα τὸν θυμὸν ἀφέντες, ἧττον εἰσὶ χαλεποὶ τοῖς ἀνθρώποις. Ἁρμόσει δ' αὐτοῖς E σφόδρα καὶ τὸ μετὰ κρειττόνων ἀεὶ καὶ πρεσβυτέρων ὁμιλεῖν· αἰσχυνόμενοι γὰρ αὐτῶν τὴν δόξαν, ἐν ἔθει γενήσονται τοῦ σιωπᾶν. Τούτοις δὲ δεῖ ἀεὶ καὶ συμμεμίχθαι καὶ συμπεπλέχθαι τοῖς ἐθισμοῖς τὴν προσοχὴν ἐκείνην καὶ τὸν ἐπιλογισμὸν, ὅταν τι μέλλωμεν λαλεῖν, καὶ τὰ ῥήματα τῷ στόματι προστρέχῃ, Τίς οὗτος ὁ λόγος ὁ ἐφεστὼς καὶ καταβιαζόμενος; ἐπὶ τί δὲ ἡ γλῶσσα ἀπαίρει; τί δὲ

Quin et adſuefaciendi ſunt qui vitio huic ſunt obnoxii, ut ſcribant aliquid, et ſeorſim diſſerant. Stoicus quidem Antipater, ut fertur, cum neque poſſet neque vellet congredi cum Carneade, magno cum impetu in Stoicos invehente, interim ſcribens libroſque implens contradictionibus adverſus eum, Calamoboas appellatus eſt, (quod calamo ſcilicet vociferaretur:) garrulum autem umbratilis illa ſcribendi concertatio et vociferatio a multitudine abducens, fortaſſis paulatim tolerabiliorem conſueſcentibus præbuerit: ſicut canes ubi in ligna aut lapides deſævierunt, minus adverſum homines ferociunt. Congruet illis etiam admodum perpetua cum præſtantioribus et ſenioribus conſuetudo; ut verecundia illorum exiſtimationis ducti ad tacendum adſueſcant. Atque his quidem adſuefactionibus ſemper debet adhiberi et implicari hæc obſervatio et ratiocinatio, ubi aliquid ſumus dicturi, et verba ad os procurrunt, *Quiſnam eſt hic ſermo qui inſtat et urget? quorſum tendit lingua? quid boni di-*

εἰπόντι περιγένεται καλὸν, ἢ τί σιωπήσαντι δυσχερές; Οὐ
γὰρ ὡς βάρος τι δεῖ πιέζοντα ἀποθέσθαι τὸν λόγον· ἐπεὶ
παραμένει γε καὶ ῥηθεὶς ὁμοίως· ἀλλ' ἢ δι' αὐτοὺς ἄν-
F θρωποι δεόμενοί τινος λαλοῦσιν· ἢ τοὺς ἀκούοντας ὠφελοῦν-
τες· ἢ χάριν τινὰ παρασκευάζοντες ἀλλήλοις, ὥσπερ ἁλσὶ
τοῖς λόγοις ἐφηδύνουσι τὴν διατριβὴν καὶ τὴν πρᾶξιν ἐν ᾗ
τυγχάνουσιν ὄντες. Εἰ δὲ μήτε τῷ λέγοντι χρήσιμον, οὔτε
ἀναγκαῖον τοῖς ἀκούουσι τὸ λεγόμενον, ἡδονή τε καὶ χάρις
οὐ πρόσεστι, διὰ τί λέγεται; τὸ γὰρ μάτην καὶ διακενῆς,
οὐχ ἧττον ἐν τοῖς λόγοις ἢ τοῖς ἔργοις ἐστίν. Ἐπὶ πᾶσι
δὲ καὶ παρὰ ταῦτα πάντα δεῖ πρόχειρον ἔχειν καὶ μνημο-
515 νεύειν τὸ Σιμωνίδειον, ὅτι λαλήσας μὲν, πολλάκις μετε-
νόησε, σιωπήσας δὲ, οὐδέποτε· καὶ τὴν ἄσκησιν, ὅτι πάν-
των ἐπικρατεῖ καὶ ἰσχυρόν ἐστιν· ὅπου καὶ λυγμὸν καὶ βῆχα
ἄνθρωποι τῷ μὴ προσέχειν ἀσπαζόμενοι, μετὰ πόνου καὶ
ἀλγηδόνος ἐξεχρέψαντο. Σιγὴ δὲ οὐ μόνον ἄδιψον, ὡς
φησιν Ἱπποκράτης, ἀλλὰ καὶ ἄλυπον καὶ ἀνώδυνον.

cendo, quid mali tacendo ſum conſecuturus? Neque enim oratio urgens deponenda eſt oneris in morem, cum etiam emiſſa permaneat nihilo minus. Sed aut ſuæ alicujus neceſſitatis cauſa loquuntur homines, aut ut proſint auditoribus, aut gratiæ invicem alicujus conciliandæ cauſa converſationem actionemve ſuſceptam ſermone tanquam ſale condiunt. Ubi vero neque dicenti utile, neque audienti neceſſarium eſt quod dicitur, neque voluptatem aut gratiam parit; quorſum dicitur? Vanitas enim et fruſtra eſſe, non minus in verbis quam in rebus locum habet. Præter hæc omnia poſtremo loco in promtu habeatur et memoriæ inhæreat Simonidis illud, qui dixit, *Sæpe pœnitentia ſe ductum quod locutus eſſet, nunquam quod tacuiſſet:* tum hoc, adſuefactionis magnam eſſe in omnibus rebus vim; quando ſingultum etiam et tuſſim homines attendendo profligantes, cum labore et dolore expulerunt. Silentium autem non ſiti modo, ut Hippocrates ait, ſed moleſtia etiam ac dolore vacat.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΠΟΛΥΠΡΑΓΜΟΣΥΝΗΣ.

B

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΠΟΛΥΠΡΑΓΜΟΣΥΝΗΣ.

PLUTARCHI

DE

CURIOSITATE.

α'. ΑΠΝΟΥΝ ἢ σκοτεινὴν ἢ δυσχείμερον οἰκίαν ἢ νοσώδη φυγεῖν μὲν ἴσως ἄριστον· ἂν δὲ φιλοχωρῇ τις ὑπὸ συνηθείας, ἔστι καὶ φῶτα μεταθέντα, καὶ κλίμακα μεταβαλόντα, καὶ θύρας τινὰς ἀνοίξαντα, τὰς δὲ κλείσαντα, λαμπροτέραν, εὐπνουστέραν, ὑγιεινοτέραν
C ἐργάσασθαι· καὶ πόλεις τινὲς οὕτω μεταθέντες ὠφέλη-

I. DOMUM, quæ non perfletur, aut tenebricoſa ſit, vel hyemi tempeſtatibuſque obnoxiam, deſerere fortaſſis optimum eſt: ſi quis tamen ob conſuetudinem loco eo delectetur, poteſt ea feneſtris tranſpoſitis, ſcalis mutatis, januis aliquibus apertis, aliis clauſis, ſplendidior, perſpicibilior, ac ſalubrior reddi. Quo genere mutationis quidam urbibus magnam utilitatem conciliaverunt: ſicut meam pa-

σαν· ὥσπερ τὴν ἐμὴν πατρίδα πρὸς ζέφυρον ἄνεμον κεκλιμένην, καὶ τὸν ἥλιον ἐρείδοντα δείλης ἀπὸ τοῦ Παρνασοῦ δεχομένην, ἐπὶ τὰς ἀνατολὰς τραπῆναι λέγουσιν ὑπὸ τοῦ Χαίρωνος· ὁ δὲ φυσικὸς Ἐμπεδοκλῆς ὄρους τινὰ διασφάγα βαρὺν καὶ νοσώδη κατὰ τῶν πεδίων τὸν νότον ἐμπνέουσαν ἐμφράξας, λοιμὸν ἔδοξεν ἐκκλεῖσαι τῆς χώρας. Ἐπεὶ τοίνυν ἔστι τινὰ πάθη νοσώδη καὶ βλαβερὰ καὶ χειμῶνα παρέχοντα τῇ ψυχῇ καὶ σκότος, ἄριστον μὲν ἐξωθεῖν ταῦτα καὶ καταλύειν εἰς ἔδαφος, αἰθρίαν καὶ φῶς καὶ πνεῦμα καθαρὸν διδόντας ἑαυτοῖς· εἰ δὲ μή, μεταλαμβάνειν γε καὶ μεθαρμόττειν. ἄλλως γέ πως περιάγοντας D ἢ στρέφοντας. Οἷον εὐθὺς, ἡ Πολυπραγμοσύνη, φιλομάθειά τις ἐστὶν ἀλλοτρίων κακῶν, οὔτε φθόνου δοκοῦσα καθαρεύειν νόσος, οὔτε κακοηθείας.

Τί τἀλλότριον, ἄνθρωπε βασκανώτατε,
Κακὸν ὀξυδορκεῖς, τὸ δ᾽ ἴδιον παραβλέπεις;

μετάθες ἔξωθεν, καὶ μετάστρεψον εἴσω τὴν Πολυπραγ-

triam ad Favonium ventum inclinatam, Soliſque radios ſub veſperam Parnaſo incumbentis excipientem, verſus ortum converſam a Chærone ferunt. Empedocles vero phyſicus quodam montis hiatu, unde gravis et inſalubris in planitiem exhalabat auſter, obturato, creditus eſt peſtem ea regione excluſiſſe. Quando igitur ſunt affectiones quædam morboſæ ac damnoſæ, et quæ tempeſtatem tenebraſque animo inferant, optimum quidem fuerit eas expellere et ſolo proſternere, animoque hac ratione ſerenitatem, lucem, purumque ſpiritum parare: at ſi fieri hoc nequit, ſaltem circumagendo et vertendo ita mutandæ ſunt, ut commodiores nobis aptioreſque fiant. Talis eſt, quæ ſe nobis offert, curioſitas, cupiditas quædam cognoſcendi aliorum mala, morbus neque invidiæ, ut apparet, neque malignitatis vacuus.

Aliena quorſum acute pervides mala,
In propriis cæcus, hominum invidiſſime?

transfer extrinſecus, et intro converte curioſitatem, ſiqui-

μοσύνην· εἰ χαίρεις κακῶν μεταχειριζόμενος ἱστορίαν, ἔχεις οἴκοι πολλὴν διατριβήν,

Ὅσσον ὕδωρ κατ' Ἀλιζῶνος, ἢ δρυὸς ἀμφὶ πέτηλα,

τοσοῦτον πλῆθος εὑρήσεις ἁμαρτημάτων ἐν τῷ βίῳ, καὶ παθῶν ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ παροραμάτων ἐν τοῖς καθή-
E κουσιν. Ὡς γὰρ ὁ Ξενοφῶν λέγει τοῖς οἰκονομικοῖς ἴδιον εἶναι τὸν ἀμφὶ θυσίαν σκευῶν, ἴδιον τὸν ἀμφὶ δεῖπνα τόπον, ἀλλαχοῦ κεῖσθαι τὰ γεωργικά, χωρὶς τὰ πρὸς πόλεμον· οὕτω σοι τὰ μέν ἐστιν ἀπὸ φθόνου κακὰ κείμενα, τὰ δ' ἀπὸ ζηλοτυπίας, τὰ δ' ἀπὸ δειλίας, τὰ δ' ἀπὸ μικρολογίας. Ταῦτ' ἔπελθε, ταῦτα ἀναθεώρησον· τὰς εἰς γειτόνων θυρίδας, καὶ τὰς παρόδους τῆς πολυπραγμοσύνης
F ἔμφραξον, ἑτέρας δὲ ἄνοιξον εἰς τὴν ἀνδρωνῖτιν τὴν σεαυτοῦ φερούσας, εἰς τὴν γυναικωνῖτιν, εἰς τὰς τῶν θεραπόντων διαίτας· ἐνταῦθα ἔχει διατριβὰς οὐκ ἀχρήστους, οὐδὲ κακοήθεις, ἀλλ' ὠφελίμους καὶ σωτηρίους, τὸ

D. 10. Ὅσσον—ἀμφὶ πέτηλα] Sic Xyl. quocum conſentiunt C. D. Voſſ. Vulgo, Ὅσσον—ἀμφιπέτηλα.

dem delectaris malorum tractanda hiſtoria, domi tibi copioſa eſt materia,

Quantum ad Alizona aquæ eſt, folia aut quot germinat ilex,

tantam multitudinem invenies peccatorum in vita, et perturbationum in animo, et delictorum in officio. Xenophon ait iis qui familiam probe adminiſtrant, ſuum eſſe reponendis ſacrificiorum vaſis, ſuum cœnæ, ſuum ruſticorum, ſuum bellicorum inſtrumentorum locum: tu quoque itidem habes repoſita mala quæ ab invidia, quæ ab obtrectatione, quæ a timiditate, quæ a ſordibus illiberalitatis proficiſcantur. Hæc recenſe, hæc ordine conſidera: feneſtras quibus in viciniam proſpicis, et diverticula curioſitatis occlude: alia aperi quæ in conclave tuum, quæ in gynecæum, quæ in familiæ ducant cellas: ibi negotium inveniet non inutile, non malignum, ſed conducibile et ſalutare, cu-

φιλοπευθὴς τοῦτο καὶ φιλοπράγμον, ἑκάστου πρὸς ἑαυτὸν
λέγοντος,

Πῆ παρέβην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη;

β'. Νῦν δὲ ὥσπερ ἐν τῷ μύθῳ τὴν Λαμίαν λέγου-
σιν οἴκοι μὲν ᾄδειν τυφλὴν, ἐν ἀγγείῳ τινὶ τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς ἔχουσαν ἀποκειμένους, ἔξω δὲ προϊοῦσαν ἐπιτίθεσ- 516
θαι καὶ βλέπειν· οὕτως ἡμῶν ἕκαστος ἔξω καὶ πρὸς ἑτέ-
ρους τῇ κακονοίᾳ τὴν περιεργίαν, ὥσπερ ὀφθαλμὸν, ἐν-
τίθησι· τοῖς δὲ ἑαυτῶν ἁμαρτήμασι καὶ κακοῖς πολλά-
κις περιπταίομεν ὑπ' ἀγνοίας, ὄψιν ἐπ' αὐτὰ καὶ φῶς
οὐ ποριζόμενοι. Διὸ καὶ τοῖς ἐχθροῖς ὠφελιμώτερός
ἐστιν ὁ πολυπράγμων· τὰ γὰρ ἐκείνων ἐλέγχει καὶ προ-
φέρεται, καὶ δείκνυσιν αὐτοῖς ἃ δεῖ φυλάξασθαι καὶ διορ-
θῶσαι· τῶν δὲ οἴκοι τὰ πλεῖστα παρορᾷ διὰ τὴν περὶ
τὰ ἔξω πτόησιν. Ὁ μὲν γὰρ Ὀδυσσεὺς, οὐδὲ τῇ μη-
τρὶ διαλεχθῆναι πρότερον ὑπέμεινεν, ἢ πυθέσθαι πα-

F. 9. ᾄδειν] Xyl. conjicit εὕδειν.
A. 1. ἐπιτίθεσθαι] Sic A. Voſſ. Anon. item varia lectio C. Vulgò, ἀντιτίθεσθαι.
A. 5. περιπταίομεν] Sic C. D. Colleg. Nov. Vulgo, παραπταίομεν.

piditas iſta ſciſcitandi et agendi, quovis ſe ita compellante,

Qua prætergreſſus, quid feci, quidve reliqui
Infectum, facto quod opus fuit?—

II. Nunc, quemadmodum in fabulis eſt Lamiam domi dormire cæcam, oculis in quodam vaſculo repoſitis, foras autem egreſſam inſerere oculos et videre: ita quiſque noſtrum foris et adverſum alios malignitati curioſitatem quaſi oculos aptat, in ſua ipſius peccata et mala impingens ſæpenumero ob ignorationem, viſum iis et lumen non adhibens. Quo fit ut inimicis quam ſibi utilior ſit homo curioſus: eorum enim res arguit et in lucem protrahit, oſtenditque ipſis quid cavere, quid corrigere debeant: ſuas autem majori ex parte præterit et non videt, attonitus ſtudio aliena noſcendi. Ulyſſes quidem ne cum matre quidem colloqui ſuſtinuit ante quam

B ρὰ τοῦ μάντεως ὧν ἕνεκα ἦλθεν εἰς ᾅδου· πυθόμενος δὲ τοῦτο, πρός τε ταύτην ἔτρεψεν αὐτὸν, καὶ τὰς ἄλλας γυναῖκας ἀνέκρινε, τίς ἡ Τυρὼ, καὶ τίς ἡ καλὴ Χλωρὶς, καὶ διὰ τί ἡ Ἐπικάστη ἀπέθανεν,

Ἁψαμένη βρόχον αἰπὺν ἀφ' ὑψηλοῖο δόμοιο.

Ἡμεῖς δὲ τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐν πολλῇ ῥαθυμίᾳ καὶ ἀγνοίᾳ θέμενοι καὶ ἀμελήσαντες, ἑτέρους γενεαλογοῦμεν, ὅτι τοῦ γείτονος ὁ πάππος ἦν Σύρος, Θρᾷττα δὲ ἡ τήθη· ὁ δεῖνα δὲ ὀφείλει τάλαντα τρία, καὶ τοὺς τόκους οὐκ ἀποδέδωκεν. Ἐξετάζομεν δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα, πόθεν ἡ γυνὴ τοῦ δεῖνος ἐπανήρχετο, τί δὲ ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα καθ'
C ἑαυτοὺς ἐν τῇ γωνίᾳ διελέγοντο. Σωκράτης δὲ περιῄει διαπορῶν τί Πυθαγόρας λέγων ἔπειθε. Καὶ Ἀρίστιππος Ὀλυμπιάσιν Ἰσχομάχῳ συμβαλὼν ἠρώτα, τί Σωκράτης διαλεγόμενος, οὕτω τοὺς νέους διατίθησι· καὶ μικρὰ ἄττα τῶν λόγων αὐτοῦ σπέρματα καὶ δείγματα λαβὼν, οὕτως ἐμπαθῶς ἔσχεν ὥστε τῷ σώματι συμπεσεῖν, καὶ

e vate audiviſſet ea quorum gratia ad inferos venerat: his cognitis, et ad matrem ſe convertit, et in reliquas mulieres inquiſivit, quæ Tyro eſſet, quæ formoſa Chloris, cur mortua fuerit Epicaſta

Sublimis funem tecti de culmine nectens.

Sed nos cum noſtrarum rerum ſocordia, ignoratione, et neglectu ſummo, in aliorum natales inquirimus: ſcilicet vicini noſtri avum fuiſſe Syrum, aviam Threſſam: illum tria debere talenta, neque perſolviſſe uſuras. Quin et talia indagamus, unde uxor hujus redeat, quid iſte et iſte in angulo inter ſe ſint locuti. At Socrates circumibat perſcrutans, quibus dictis Pythagoras fidem ſibi paraſſet. Et Ariſtippus in Iſchomachum ludis Olympicis incidens, quæſivit quibuſnam diſputationibus Socrates ita animos adoleſcentum afficeret: acceptiſque exiguis ſermonum ejus ſeminibus atque documentis, ita vehementem ſenſit animi ardorem, ut et corpus marceſceret, et

γενέσθαι παντάπασιν ὠχρὸς καὶ ἰσχνός· ἄχρις οὗ πλεύσας Ἀθήναζε διψῶν καὶ διακεκαυμένος, ἠρύσατο τῆς πηγῆς, καὶ τὸν ἄνδρα καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ τὴν φιλοσοφίαν ἱστόρησεν, ἧς ἦν τέλος, ἐπιγνῶναι τὰ ἑαυτοῦ κακὰ καὶ ἀπαλλαγῆναι.

γʹ. Ἀλλ' ἔνιοι τὸν ἴδιον βίον, ὡς ἀτερπέστατον θέα- D
μα, προσιδεῖν οὐχ ὑπομένουσιν, οὐδ' ἀνακλάσαι τὸν λογισμὸν, ὡς φῶς, ἐφ' ἑαυτοὺς καὶ περιαγαγεῖν· ἀλλ' ἡ ψυχὴ γέμουσα κακῶν παντοδαπῶν, καὶ φρίττουσα καὶ φοβουμένη τὰ ἔνδον, ἐκπηδᾷ θύραζε καὶ πλανᾶται περὶ τἀλλότρια, βόσκουσα καὶ πιαίνουσα τὸ κακόηθες. Ὡς γὰρ ὄρνις ἐν οἰκίᾳ πολλάκις, τροφῆς παρακειμένης εἰς γωνίαν καταδῦσα σκαλεύει,

Ἔνθά γε που διαφαίνεθ' ἅτ' ἐν κοπρίᾳ μία κριθή·

παραπλησίως οἱ πολυπράγμονες, ὑπερβάντες τοὺς ἐν μέσῳ λόγους καὶ ἱστορίας, καὶ ἃ μηδεὶς κωλύει πυνθάνεσθαι μηδὲ ἄχθεσθαι πυνθανομένοις, τὰ κρυπτόμενα καὶ λαν- E

D. 7. οἰκίᾳ] οἰκίσκῳ corrigit Valckenarius ad Herodot. p. 557.
D. 9. Ἔνθά γε που] Sic D. et Codex Xyl. Vulgo, Ἔνθά γε καὶ a Steph. Antea, Ἔνθάδε καί.

plane pallidus graciliſque redderetur: donec ſitibundus et flagrans Athenas navigavit, et ipſo de fonte hauſit, Socratemque et doctrinam ejus atque philoſophiam cognovit: cujus philoſophiæ finis eſt, perſpicere ſua mala, iiſque liberari.

III. Verum quidam ſuam ipſorum vitam, tanquam injucundiſſimum ſpectaculum, inſpicere, ac rationem veluti lumen in ſeſe reflectere non ſuſtinent; quippe anima omnigenum vitiorum plena horrens et metuens ea quæ intus ſunt, exſilit foras, et vagatur circum aliena, paſcens et ſaginans ſuam vitioſitatem. Sicut enim gallina propoſito ſæpe alimento in angulum aliquem ſeſe ſubducit, ubi vel in ſterquilinio unicum apparet hordei granum: ita curioſi in medio ſitos ſermones et hiſtorias, et de quibus nemo prohibet aut indignatur quæri prætereuntes, occultata et la-

φανέντα κακὰ πάσης οἰκίας ἐκλέγουσι. Καίτοι γε τὸ τοῦ Αἰγυπτίου χάριεν, πρὸς τὸν ἐρωτῶντα τί φέρει συγκεκαλυμμένον, Διὰ τοῦτο συγκεκάλυπται. Καὶ σὺ δὴ τί πολυπραγμονεῖς τὸ ἀποκρυπτόμενον; εἰ μή τι κακὸν ἦν οὐκ ἂν ἀπεκρύπτετο. Καίτοι μὴ κόψαντά γε θύραν εἰς οἰκίαν ἀλλοτρίαν οὐ νομίζεται παρελθεῖν· ἀλλὰ νῦν μὲν εἰσι θυρωροί, πάλαι δὲ ῥόπτρα κρουόμενα πρὸς ταῖς θύραις αἴσθησιν παρεῖχεν, ἵνα μὴ τὴν οἰκοδέσποιναν ἐν μέσῳ καταλάβῃ ὁ ἀλλότριος, ἢ τὴν παρθένον, ἢ κολαζόμενον οἰκέτην, ἢ κεκραγυίας τὰς θεραπαινίδας. Ὁ δὲ πολυπράγ-
F μων ἐπ᾽ αὐτὰ ταῦτα παραδύεται, σώφρονος μὲν οἰκίας καὶ καθεστώσης, οὐδ᾽ ἂν παρακαλῇ τις, ἡδέως γενόμενος θεατής· ὧν δὲ ἕνεκα κλεὶς καὶ μοχλὸς καὶ αὔλειος, ταῦτα ἀνακαλύπτων καὶ φέρων εἰς τὸ μέσον ἑτέροις. Καίτοι καὶ τῶν ἀνέμων μάλιστα δυσχεραίνομεν, ὡς Ἀρίστων φησίν, ὅσοι τὰς περιβολὰς ἀναστέλλουσιν ἡμῶν· ὁ δὲ πο-

E. 6. κόψαντά] Ita omnes libri, excepto Stephano et tribus Gr. Latinis, qui habent κίψαντά.

tentia cujuſque familiæ mala colligunt. Et quidem ſcitum eſt illud Ægyptii, qui interrogatus quidnam id eſſet, quod velatum gerebat, *Ideo*, inquit, *velatum eſt, ut ignoretur*. Tu quoque, dicerem curioſo, quid inquiris in rem abſconditam? non celaretur, ſi non eſſet malum. Niſi pulſato prius oſtio ingredi in alienam domum non eſt moris: et nunc ejus rei gratia janitores habentur, antiquitus, mallei januis appenſi ſignum dabant; ne ſcilicet alienus matremfamilias in medio offenderet, aut virginem, aut ſervum vapulantem, aut vociferantes ancillas. Curioſus in hæc ipſa ſe inſinuat, familiæ quidem bene conſtitutæ haud libenter, etiam ſi rogaretur, futurus ſpectator: quorum vero cauſa clavis, vectis, et fores inventæ ſunt, ea detegens aliiſque enuncians. Ventorum, aiebat Ariſto, moleſtiſſimi ſunt ii, qui amictum nobis retegunt. Curioſus non veſtes proximo-

έ. Τίς οὖν ἡ φυγή; περισπασμὸς, ὡς εἴρηται, καὶ μεθολκὴ τῆς πολυπραγμοσύνης, μάλιστα μὲν ἐπὶ τὰ βελτίω καὶ τὰ ἡδίω τρέψαντι τὴν ψυχήν· τὰ ἐν οὐρανῷ D
πολυπραγμόνει, τὰ ἐν γῇ, τὰ ἐν ἀέρι, τὰ ἐν θαλάττῃ. Μικρῶν πέφυκας ἢ μεγάλων φιλοθεάμων. Εἰ μεγάλων, ἥλιον πολυπραγμόνει, ποῦ κάτεισι, καὶ πόθεν ἄνεισι· ζήτει τὰς ἐν σελήνῃ, καθάπερ ἐν ἀνθρώπῳ μεταβολὰς, ποῦ τοσοῦτον κατηνάλωσε φῶς, πόθεν αὖθις ἐκτήσατο,

Πῶς ἐξ ἀδήλου πρῶτον ἔρχεται νέα
Πρόσωπα καλλύνουσα καὶ πληρουμένη.
Χὤταν περ αὐτῆς εὐγενεστάτη φανῇ,
Πάλιν διαρρεῖ, κἀπὶ μηδὲν ἔρχεται.

Καὶ ταῦτα ἀπόρρητά ἐστι φύσεως, ἀλλ' οὐκ ἄχθεται τοῖς ἐλέγχουσιν. Ἀλλὰ τῶν μεγάλων ἀπέγνωκας; πολυ- E
πραγμόνει τὰ μικρότερα, πῶς τῶν φυτῶν τὰ μὲν ἀεὶ τέθηλε καὶ χλοάζει καὶ ἀγάλλεται παντὶ καιρῷ, τὸν ἑαυτῶν ἐπιδεικνύμενα πλοῦτον, τὰ δὲ νῦν μέν ἐστιν ὅμοια τούτοις, νῦν δὲ, ὥσπερ ἀνοικονόμητος ἄνθρωπος, ἀθρόως ἐκ-

V. Quomodo ergo fugiam, inquis? Curioſitatem avellendo, et avertendo, ut dixi: maximè animo ad meliora et jucundiora traducto. Conſidera quæ in cœlo, terra, mari, aëre ſunt. Aut enim magnarum aut parvarum rerum contemplatione duceris. Si magnarum, de Sole inquire, quæ ejus ortuum et obituum ſit ratio: examina Lunæ tanquam hominis mutationes, quo tantum luminis inſumſerit, atque unde id recuperet:

Primum recens cur ex obſcuro prodeat,
Fulgore pleno faciem colluſtrans ſuam:
Rurſumque, poſtquam viſa fuit pulcherrima,
Spoliata ſenſim luce in nihilum diffluat.

Sunt quidem hæc naturæ arcana: ſed nec ei moleſta eſt eorum indagatio. At magnarum rerum de cognitione deſperaſti? minora ſcrutare: cur ſtirpium aliæ ſemper floreant, vireant, vigeant, ſuaſque opes omni tempore oſtentent: aliæ nunc his ſimiles, paulo poſt, veluti rei familiaris adminiſtrandæ ignarus homo, profu-

χέαντα τὴν περιουσίαν, γυμνὰ καὶ πτωχὰ καταλείπεται· διὰ τί δὲ τὰ μὲν περιμήκεις, τὰ δὲ γωνιώδεις, τὰ δὲ στρογγύλους καὶ περιφερεῖς ἐκδίδωσι τοὺς καρπούς; Ἴσως δὲ ταῦτα οὐ πολυπραγμονήσεις ὅτι τούτοις οὐδὲν κακόν ἐστιν. Ἀλλ' εἰ δεῖ πάντως τὸ περίεργον ἐν φαύλοις τισίν,
F ὥσπερ ἑρπετὸν ἐν θανασίμοις ὕλαις, ἀεὶ νέμεσθαι καὶ διατρίβειν, ἐπὶ τὰς ἱστορίας ἀγάγωμεν αὐτό, καὶ παραβάλωμεν ἀφθονίαν κακῶν καὶ περιουσίαν· ἐνταῦθα γὰρ ἔνεισι πεσήματα ἀνδρῶν καὶ ἀπολακτισμοὶ βίων, φθοραὶ γυναικῶν, ἐπιθέσεις οἰκετῶν, διαβολαὶ φίλων, παρασκευαὶ φαρμάκων, φθόνοι, ζηλοτυπίαι, ναυάγια οἴκων, ἐκπτώσεις ἡγεμόνων. Ἐμπίπλασο καὶ τέρπε σαυτόν, ἐνοχλῶν μηδενὶ τῶν συνόντων, μηδὲ λυπῶν.

ς'. Ἀλλ' ἔοικεν ἡ Πολυπραγμοσύνη μὴ χαίρειν ἑώλοις κακοῖς, ἀλλὰ θερμοῖς καὶ προσφάτοις· καὶ καινὰς
518 τραγῳδίας ἡδέως θεᾶσθαι, τοῖς δὲ κωμικοῖς καὶ ἱλαρωτέροις πράγμασιν οὐ μάλα προθύμως ὁμιλεῖν. Διὸ γάμον μέν τινος ἢ θυσίαν ἢ προπομπὴν διεξιόντος, ἀμε-

ſis confertim ſuis copiis, nudæ atque inopes relinquantur: cur aliæ oblongos, aliæ angulos habentes, aliæ teretes et rotundos edant fructus. Sed fortaſſe hæc tu noles perquirere, quia nihil iis eſt mali. Proinde ſi omnino curioſitas in malis, tanquam ſerpens in lethali materia, verſari iisque paſci debet, eam in hiſtorias traducamus, malorumque copiam immenſam fruendam præbeamus. In hiſtoriis enim inveniuntur caſus et ſubitæ mortes virorum, mulierum corruptelæ, inſidiæ ſervorum, calumniæ amicorum, veneni apparatus, invidiæ, obtrectationes, familiarum naufragia, principum de ſuo ſtatu deturbatio. Implere his, et oblecta teipſum, nulli moleſtiam, nulli dolorem tuorum exhibens.

VI. Sed apparet curioſitatem non gaudere obſoletis, verum recentibus malis: et novas tragœdias cum voluptate ſpectare, comicis et lætis actionibus non admodum libenter intereſſe. Itaque ergo nuptias aliquo, aut ſacrificium,

λὴς ὁ πολυπράγμων καὶ ῥάθυμος ἀκροατής ἐστι, καὶ προακηκοέναι τὰ πλεῖστά φησι, καὶ κελεύει ταῦτα συντέμνειν καὶ παρέρχεσθαι τὸν διηγούμενον· ἂν δ' ἢ φθοράν τις παρθένου παρακαθήμενος, ἢ μοιχείαν γυναικὸς, ἢ δίκης παρασκευὴν, ἢ στάσιν ἀδελφῶν διηγῆται, οὔτε νυστάζει, οὔτε ἀσχολεῖται,

Ἀλλά τε δίζηται ἐπέων, παρὰ τ' οὔατα βάλλει.

Καὶ τὸ,

Οἴμοι, τὸ κακὸν τῆς εὐτυχίας
Ὡς μᾶλλον ἐς οὓς φέρεται θνητῶν,

ἐπὶ τῶν πολυπραγμόνων εἰρημένον ἐστὶν ἀληθῶς. Ὡς γὰρ B
αἱ σικύαι τὸ χείριστον ἐκ τῆς σαρκὸς ἕλκουσιν, οὕτω τὰ τῶν πολυπραγμόνων ὦτα τοὺς φαυλοτάτους λόγους ἐπισπᾶται. Μᾶλλον δὲ, ὥσπερ αἱ πόλεις ἔχουσί τινας πύλας ἀποφράδας καὶ σκυθρωπὰς δι' ὧν ἐξάγουσι τοὺς θανατουμένους, καὶ τὰ λύματα καὶ τοὺς καθαρμοὺς ἐκβάλλουσιν, εὐαγὲς δὲ οὐδὲν οὐδὲ ἱερὸν εἴσεισι καὶ διέξεισι δι' αὐτῶν· οὕτω καὶ τὰ τῶν πολυπραγμόνων ὦτα χρηστὸν οὐδὲν

aut ſolennem pompam narrante, ſocors eſt negligenſque auditor homo curioſus, et pleraque ſe jam ante audiviſſe ait, jubetque iſta præteriri, et orationem contrahi: ſi vero quis aſſidens vitium virgini oblatum, matronæ adulterium, litis intentationem, diſcordiam fratrum referat; non jam dormitat aut aliis occupatus eſt rebus,

Verum aures præbet tum, verbaque plura requirit.

Et profecto dictum illud, *Heu, quod mala magis quam res proſperæ ad aures mortalium feruntur*, veriſſime in curioſos competit. Sicut enim cucurbitulæ peſſimum e carne humorem educunt, ſic aures curioſorum peſſimos ſermones ad ſe trahunt. Immo, ſicut quibuſdam in urbibus ſunt portæ quædam nefaſtæ et triſtes, per quas educuntur qui a carnifice necandi ſunt, et ſordes atque piacula, nihil autem caſtum et ſacrum per eas intrat vel exit: ſic etiam curioſorum aures bonum nihil aut elegans, ſed tantum de cædi-

οὐδὲ ἀστεῖον, ἀλλ' οἱ φονικοὶ λόγοι διέρχονται καὶ τρίβουσιν, ἐκθύσιμα καὶ μιαρὰ διηγήματα περιαχομίζοντες,

C Ἀεὶ δὲ ἀοιδᾶν μοῦνος ἐν στέγαις ἐμαῖς
Κωκυτὸς ἐμπέπτωκεν· ——

αὕτη τοῖς πολυπράγμοσι μοῦσα καὶ σειρὴν μία, τοῦτο ἥδιστον ἀκουσμάτων αὐτοῖς. Ἔστι γὰρ ἡ Πολυπραγμοσύνη, φιλοπευστία τῶν ἐν ἀποκρύψει καὶ λανθανόντων. Οὐδεὶς δὲ ἀγαθὸν ἀποκρύπτει κεκτημένος· ὅπου καὶ τὰ μὴ ὄντα προσποιοῦνται. Κακῶν οὖν ἱστορίας ὁ πολυπράγμων ὀρεγόμενος, ἐπιχαιρεκακίας συνέχεται πάθει φθόνου καὶ βασκανίας ἀδελφῷ· Φθόνος μὲν γάρ ἐστι λύπη ἐπ' ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς· ἐπιχαιρεκακία δὲ, ἡδονὴ ἐπ' ἀλλοτρίοις κακοῖς· ἀμφότερα δὲ ἐκ πάθους ἀνημέρου καὶ θηριώδους γεγένηται,
D τῆς κακοηθείας.

ζ. Οὕτω δὲ ἑκάστῳ λυπηρόν ἐστιν ἡ τῶν περὶ αὐτὸν κακῶν ἀνακάλυψις, ὥστε πολλοὺς ἀποθανεῖν ἂν πρότερον

C. 1. ἀοιδᾶν] ἀείδων A. C. Colleg. Nov.

bus ſermones, ac piaculares et impuræ narrationes perſonant atque atterunt,

Semperque ſolus curioſi in ædibus
Auditur ejulatus.—

hæc eſt unica id genus hominum Syren, hæc Muſa, hæc illi omnium auditionum eſt ſuaviſſima. Quippe curioſitas ſtudium eſt audiendi quæ occultata ſunt et latent. At bonum nemo nactus celat: atque adeo etiam quæ non habent bona ſolent ſibi affingere homines. Ergo malorum cognitionem curioſus affectans, eo tenetur morbo, quod gaudium ex aliorum adverſis rebus captat: quod vitium eſt invidentiæ germanum. Invidentia enim eſt dolor conceptus ob res alterius proſperas: gaudium ſeu voluptatem qua afficimur ob aliena mala, epichærecaciam uno verbo Græci dicunt: utrumque horum naſcitur e malignitate, ſævo et belluino animi affectu.

VII. Ita vero moleſta unicuivis ſuorum malorum eſt patefactio, ut multi inventi ſint qui mori mallent, quam

ἢ δεῖξαί τι τῶν ἀπορρήτων νοσημάτων ἰατροῖς. Φέρε γάρ, Ἡρόφιλον ἢ Ἐρασίστρατον, ἢ τὸν Ἀσκληπιὸν αὐτόν, ὅτε ἦν ἄνθρωπος, ἔχοντα τὰ φάρμακα καὶ τὰ ὄργανα, κατ' οἰκίαν παριστάμενον ἀνακρίνειν μή τις ἔχει σύριγγα παρὰ δακτύλιον, ἢ γυνὴ καρκίνον ἐν ὑστέρᾳ· καίτοι σωτήριόν ἐστι τῆς τέχνης ταύτης τὸ πολύπραγμον· ἀλλὰ πᾶς ἄν τις, οἶμαι, τὸν τοιοῦτον ἀπήλασεν, ὅτι τὴν χρείαν οὐ περιμένων, ἄκλητος ἐπ' ἀλλοτρίων κακῶν ἔρχεται κα- E τανόησιν. Οἱ δὲ πολυπράγμονες αὐτὰ ταῦτα καὶ τὰ τούτων ἔτι χείρονα ζητοῦσιν, οὐ θεραπεύοντες, ἀλλὰ μόνον ἀνακαλύπτοντες. Ὅθεν μισοῦνται δικαίως. Καὶ γὰρ τοὺς τελώνας βαρυνόμεθα καὶ δυσχεραίνομεν, οὐχ ὅταν τὰ ἐμφανῆ τῶν εἰσαγομένων ἐκλέγωσιν, ἀλλ' ὅταν τὰ κεκρυμμένα ζητοῦντες, ἐν ἀλλοτρίοις σκεύεσι καὶ φορτίοις ἀναστρέφωνται· καίτοι τοῦτο ποιεῖν ὁ νόμος δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ βλάπτονται μὴ ποιοῦντες. Οἱ δὲ πολυπράγμονες, ἀπολ-

D. 7. παρὰ δακτύλιον] περιδακτύλιον C.

ſecretos morbos ſuos medicis oſtendere. Ac mihi finge Herophilum vel Eraſiſtratum, vel ipſum, dum homo fuit, Æſculapium, medicamentis et inſtrumentis ſuis præditum domos ſingulatim obire, et ſcitari, An aliquis fiſtulam habeat juxta podicem, aut mulier cancrum in utero: quanquam ſalutaris eſſet hæc artis curioſitas: tamen quivis, puto, medicum talem repelleret: quod is non exſpectato dum ipſius imploraretur opera, ultro ad inquiſitionem alienorum malorum ſe contuliſſet. Curioſi vero hæc ipſa, hiſque adhuc pejora quærunt: neque hoc medendi, ſed tantum patefaciendi cauſa. Jure itaque inviſi et exoſi ſunt. Nam et publicanis ſuccenſemus et ægre ferimus, non quando merces apertas inſpectant, ſed cum abſcondita veſtigantes in alienis vaſis atque ſarcinis verſantur: et tamen illis hoc lex concedit, et niſi faciant, damnum accipiunt. Curioſus au-

F λύουσι καὶ προΐενται τὰ αὐτῶν, ἀσχολούμενοι περὶ τὰ ἀλλότρια. Καὶ σπανίως μὲν εἰς ἀγρὸν βαδίζουσι, τὸ ἥσυχον καὶ σιωπηρὸν τῆς ἐρημίας οὐ φέροντες· ἐὰν δὲ καὶ παραβάλλωσι διὰ χρόνου, ταῖς τῶν γειτόνων ἀμπέλοις ἐμβλέπουσι μᾶλλον ἢ ταῖς ἰδίαις· καὶ πυνθάνονται πόσοι βόες τοῦ γείτονος ἀποτεθνήκασιν, ἢ πόσος οἶνος ὀξίνης γέγονε· ταχὺ δὲ τούτων ἐμπλησθέντες, ἀποτρέχουσιν. Ὁ μὲν γὰρ ἀληθινὸς ἐκεῖνος γεωργὸς οὐδὲ τὸν αὐτομάτως ἐρχόμενον ἐκ πόλεως λόγον, ἡδέως προσδέχεται· λέγων,

519 —— εἶτά μοι σκάπτων ἐρεῖ,
Ἐφ' οἷς γεγόνασιν αἱ διαλύσεις; ταῦτα γὰρ
Νῦν πολυπραγμονῶν ὁ κατάρατος περιπατεῖ·

η'. Οἱ δὲ πολυπράγμονες, ὡς ἕωλόν τι πρᾶγμα καὶ ψυχρὸν καὶ ἀτραγῴδητον, φεύγοντες τὴν ἀγροικίαν, εἰς τὸ βῆμα καὶ τὴν ἀγορὰν καὶ τοὺς λιμένας ὠθοῦνται, Μή τι καινόν; Οὐ γὰρ ἦς πρωῒ κατ' ἀγοράν; Τί οὖν; ἐν ὥραις τρισὶν οἴει τὴν πόλιν μετακεκοσμῆσθαι; Οὐ μὴν ἀλλ' ἂν μέν τις ἔχῃ τι τοιοῦτον εἰπεῖν, καταβὰς ἀπὸ τοῦ ἵππου,

tem ſua perdens atque dimittens, circa aliena occupatur. Id genus homines raro rus abeunt; quod tranquillitatem et ſilentium ſolitudinis ferre non poſſunt. Quod ſi eo interdum accedunt, magis tum vicinorum quam ſuas inſpiciunt vites: et interrogant quot boves vicino mors abſtulerit, aut quantum vini acorem contraxerit: atque his mox impleti, curſu ſe proripiunt. Etenim verus ruſticus, ne caſu quidem allatum ex urbe rumorem lubens inaudit, ſed in hanc loquitur ſententiam,

Nunc ille mi raſtris exercenti ſolum,
Fuerit quibus pax facta conditionibus,
Narrabit: hæc enim ſceleſtus obambulans
Nunc curioſe quærit ille.—

VIII. Sed curioſi rus, ut rem obſoletam, frigidam, et tragœdiis carentem fugientes, in tribunal, forum, portuſque ſe intrudunt, quærentes *Novine aliquid? Atqui mane fueras in foro! Aut putas trium horarum ſpatio urbis ſtatum eſſe immutatum?* At enim ſi in aliquem incidit qui habet quod narret, huic ab equo deſcendens dextram injicit,

δεξιωσάμενος καὶ καταφιλήσας, ἕστηκεν ἀκροώμενος. Ἐὰν δὲ ἀπαντήσας εἴπῃ τις, ὅτι οὐδὲν καινόν· ὥσπερ ἀχθόμενος, Τί λέγεις; φησίν, Οὐ γέγονας κατ' ἀγοράν; Οὐ παρελήλυθας τὸ στρατήγιον; Οὐδὲ τοῖς ἐξ Ἰταλίας ἥκουσιν ἐντετύχηκας; Διὸ καλῶς οἱ τῶν Λοκρῶν ἄρχοντες· ἐπεὶ γάρ τις ἐξ ἀποδημίας προσιὼν ἠρώτησε, Μή τι καινόν; ἐζημίωσαν αὐτόν. Ὡς γὰρ οἱ μάγειροι φορὰν εὔχονται βοσκημάτων, οἱ δὲ ἁλιεῖς ἰχθύων, οὕτως οἱ πολυπράγμονες εὔχονται φορὰν κακῶν, καὶ πλῆθος πραγμάτων, καὶ καινότητας καὶ μεταβολάς, ἵνα ἀεί τι θηρεύειν καὶ κατακόπτειν ἔχωσιν. Εὖ δὲ καὶ ὁ τῶν Θουρίων νομοθέτης· κωμῳδεῖσθαι γὰρ ἐκώλυσε τοὺς πολίτας, πλὴν μοιχοὺς καὶ πολυπράγμονας. Ἔοικε γὰρ ἥ τε μοιχεία, πολυπραγμοσύνη τῆς ἀλλοτρίας ἡδονῆς τὶς εἶναι, καὶ ζήτησις καὶ ἔρευνα τῶν φυλαττομένων καὶ λανθανόντων τοὺς πολλούς· ἥ τε Πολυπραγμοσύνη, παράλυσίς ἐστι καὶ φθορὰ καὶ ἀπογύμνωσις τῶν ἀπορρήτων.

θ'. Τῇ μὲν οὖν πολυμαθείᾳ τὴν πολυλογίαν ἕπεσθαι

amplexuſque hominem et exoſculatus, audit. Si vero occurrens aliquis dicat nihil eſſe novi, indignabundo ſimilis, *Quid ais*, inquit, *Non fuiſti in foro? Non prætergreſſus es curiam? Non compellaſti eos qui ex Italia venere?* Egregie Locrorum principes, qui peregre venientem, et quærentem *ecquid novi*, multaverunt. Nam ſicut coqui peculium, piſcatores piſcium uberem proventum: ita curioſi multorum malorum exoptant exortum, multorumque negotiorum, et res novas ac mutationes, ut ſemper venari aliquid et mactare poſſint. Recte etiam Thuriorum legiſlator, qui vetuit ne quis civium in comœdia traduceretur, præter adulteros et curioſos. Videtur enim adulterium curioſa in alterius voluptatem eſſe inquiſitio, eorumque indagatio quæ abſconduntur et pleroſque latent: et Curioſitas corruptela eſt ac denudatio arcanorum.

IX. Jam neceſſe eſt, ut multarum rerum cognitioni

συμβαίνει· διὸ καὶ Πυθαγόρας ἔταξε τοῖς νέοις πενταετῆ σιωπὴν, ἐχεμυθίαν προσαγορεύσας· τῇ δὲ περιεργίᾳ τὴν κακολογίαν ἀνάγκη συνακολουθεῖν. Ἃ γὰρ ἡδέως ἀκούουσιν, ἡδέως λαλοῦσι· καὶ ἃ παρ᾽ ἄλλων σπουδῇ συλλέγουσι, πρὸς ἑτέρους μετὰ χαρᾶς ἐκφέρουσιν. Ὅθεν αὐτοῖς,
D μετὰ τῶν ἄλλων κακῶν, τὸ νόσημα καὶ πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν ἐμποδών ἐστι· πάντες γὰρ αὐτοὺς φυλάττονται καὶ ἀποκρύπτονται, καὶ οὔτε πρᾶξαί τι πολυπράγμονος ὁρῶντος, οὔτε εἰπεῖν ἀκούοντος, ἡδέως ἔχουσιν· ἀλλὰ καὶ βουλὰς ἀνατίθενται, καὶ σκέψεις πραγμάτων ὑπερβάλλονται, μέχρις ἂν ἐκποδὼν ὁ τοιοῦτος γένηται· κἂν ἢ λόγου τινὸς ἀποῤῥήτου παρόντος, ἢ πράξεως σπουδαίας περαινομένης, ἀνὴρ πολυπράγμων ἐπιφανῇ, καθάπερ ὄψον, γαλῆς παραδραμούσης, αἴρουσιν ἐκ μέσου καὶ ἀποκρύπτουσιν· ὥστε πολλάκις τὰ τοῖς ἄλλοις ῥητὰ καὶ θεατὰ, τούτοις μόνοις
E ἄῤῥητα καὶ ἀθέατα γίνεσθαι. Διὸ καὶ πίστεως ἁπάσης ἔρημος ὁ πολυπράγμων ἐστί. Οἰκέταις γοῦν

loquacitas comitetur: itaque Pythagoras etiam adoleſcentibus ſilentium quinquennium durans injunxit, echemythiam (a ſermone cohibendo) dictum. Curioſitatem autem non poteſt non ſubſequi maledicentia. Quæ enim libenter audiunt, libenter etiam loquuntur: et quæ ab aliis ſtudioſe colligunt, apud alios cum gaudio efferunt. Quo fit, ut, cum aliis malis, hic morbus etiam cupiditati ipſorum ſit impedimento. Omnes enim a curioſo ſibi cavent, et ſua eum celant, et neque agunt libenter curioſo inſpectante, neque loquuntur audiente: ſed et conſultationes in aliud tempus rejiciunt, et deliberationes, donec is homo ſeſe amoveat: quod ſi arcano alicui propoſito, aut rei ſeriæ tractationi ſuperveniat curioſus, veluti cibum accurrente fele tollunt e medio et occultant id de quo agebatur; ut plerumque ea, quæ aliis dicenda ſpectandaque committuntur, ſolis curioſis neque videre neque dicere contingat. Eadem de cauſa etiam omnis fides curioſo derogatur.

καὶ ξένοις πιστεύομεν μᾶλλον ἐπιστολὰς καὶ γράμματα καὶ σφραγῖδας, ἢ φίλοις καὶ οἰκείοις πολυπράγμοσιν. Ὁ δὲ Βελλεροφόντης ἐκεῖνος οὐδὲ καθ᾽ ἑαυτοῦ γράμματα κομίζων ἔλυσεν, ἀλλ᾽ ἀπέσχετο τῆς ἐπιστολῆς τοῦ βασιλέως, ὡς τῆς γυναικὸς, διὰ τὴν αὐτὴν ἐγκράτειαν. Ἀκρασίας γὰρ τὸ πολυπραγμονεῖν, ὡς καὶ τὸ μοιχεύειν· καὶ πρὸς τῇ ἀκρασίᾳ, δεινῆς ἀνοίας καὶ ἀφροσύνης. Τὸ γὰρ τοσαύτας παρελθόντα κοινὰς καὶ δεδημοσιωμένας γυναῖκας, ἐπὶ τὴν κατάκλειστον ὠθεῖσθαι καὶ πολυτελῆ, πολλάκις, ἂν οὕ- F
τω τύχῃ, καὶ ἄμορφον οὖσαν, ὑπερβολὴ μανίας καὶ παραφροσύνης. Ταυτὸν δὲ οἱ πολυπράγμονες ποιοῦσι, πολλὰ καὶ καλὰ θεάματα καὶ ἀκούσματα καὶ σχολὰς καὶ διατριβὰς παρελθόντες, ἐπιστόλια διορύττουσιν ἀλλότρια, καὶ παραβάλλουσι γειτόνων τοίχοις τὰ ὦτα, καὶ συμψιθυρίζουσιν οἰκέταις καὶ γυναίοις, πολλάκις μὲν οὐδὲ ἀκινδύνως, ἀεὶ δὲ ἀδόξως.

ι. Διὸ καὶ χρήσιμον ὡς ἔνι μάλιστα πρὸς τὴν ἀποτροπὴν τοῖς

Nam ſervis et peregrinis facilius credimus epiſtolas atque litteras et ſigilla, quam amicis et familiaribus curioſis. At Bellerophontes ille litteras, quas in ſeipſum ſcriptas ferebat, non aperuit: ſed ſua uſus continentia, tam litteris quam uxore regis abſtinuit. Incontinentiæ enim eſt curioſitas, ut et adulterium: accedente ad incontinentiam atroci ſtultitia atque inſania. Tot enim præteritis communibus et publicis mulieribus impetu ferri ad incluſam unam atque ſumtuoſam, ſæpenumero etiam deformem, extremæ eſt dementiæ. Atqui eadem eſt ratio curioſorum. Omiſſis namque pulchris multis ſpectaculis, auditionibus, ſcholis, diſputationibus, aliorum litteras reſignant, aures parietibus vicinorum applicant, et cum ſervis eorum atque mulierculis ſuſurros miſcent: plerumque id non ſine periculo, ſemper cum turpitudine.

X. Proinde ut quam fieri poteſt maxime a vitio ſuo abducantur curioſi, utile erit ip-

520 πολυπράγμοσιν, ἡ τῶν προεγνωσμένων ἀνάμνησις. Ἂν γάρ, ὥσπερ ὁ Σιμωνίδης ἔλεγε, τὰς κιβωτοὺς ἀνοίγων διὰ χρόνου, τὴν μὲν τῶν μισθῶν ἀεὶ μεστήν, τὴν δὲ τῶν χαρίτων εὑρίσκειν κενήν· οὕτως ἄν τις τῆς Πολυπραγμοσύνης τὴν ἀποθήκην ἀνοίγῃ διὰ χρόνου, καὶ κατασκέπτηται πολλῶν ἀχρήστων καὶ ματαίων καὶ ἀτερπῶν γέμουσαν, ἴσως ἂν αὐτῷ τὸ πρᾶγμα προσστῇ, φανὲν ἀηδὲς παντάπασι καὶ φλυαρῶδες. Φέρε γάρ, εἴ τις ἐπιὼν τὰ συγγράμματα τῶν παλαιῶν ἐκλαμβάνοι τὰ κάκιστα τῶν ἐν αὐτοῖς, καὶ βιβλίον ἔχοι συντεταγμένον οἷον

B Ὁμηρικῶν στίχων ἀκεφάλων, καὶ τραγικῶν σολοικισμῶν, καὶ τῶν ὑπ' Ἀρχιλόχου πρὸς τὰς γυναῖκας ἀπρεπῶς καὶ ἀκολάστως εἰρημένων, ἑαυτὸν παραδειγματίζοντος· ἆρ' οὐκ ἔστι τῆς τραγικῆς κατάρας ἄξιος;

Ὄλοιο θνητῶν ἐκλέγων τὰς συμφοράς.

Καὶ ἄνευ τῆς κατάρας, ἀπρεπὴς καὶ ἀνωφελὴς ὁ θησαυρισμὸς αὐτῷ τῶν ἀλλοτρίων ἁμαρτημάτων· ὥσπερ ἡ πόλις ἣν ἐκ τῶν κακίστων καὶ ἀναγωγοτάτων κτίσας ὁ Φίλιππος,

ſis, ſi præterita in memoriam ſibi revocent. Nam quo pacto Simonides dicebat *ſe duas ſuas ciſtas, temporis certi decurſu, aperientem, invenire eam quæ præmiorum eſt, ſemper plenam, quæ beneficiorum, ſemper vacuam reperire:* ita ſi quis interpoſito temporis ſpatio penum ſuæ Curioſitatis inſpiceret, inveniens eam multis inutilibus, vanis, atque injucundis plenam rebus, nimirum ipſa re offenſum iri arbitror, quæ ſe ita plane moleſtam futilemque declararet. Nonne enim ſi quis veterum ſcripta evolvens, peſſima quæque ex iis excerperet, librumque conderet, in quo capite carentes Homeri verſus, tragicos ſolœciſmos, et Archilochi in mulieres indecenter ac fœde dicta, quibus is ſeſe oſtentui præbuit, complecteretur: is dignus videretur tragica iſta imprecatione,

Pereas hominum calamitates male colligens?

et, exſecratione etiam demta, turpis et inutilis eſſet iſte alienorum peccatorum theſaurus: ſimiliſque ejus urbis, quam Philippus peſſimis et contu-

Πονηρόπολιν προσηγόρευσεν. Οἱ τοίνυν πολυπράγμονες, οὐ στίχων, οὐδὲ ποιημάτων, ἀλλὰ βίων ἀστοχήματα καὶ πλημμελήματα καὶ σολοικισμοὺς ἀναλεγόμενοι καὶ συνάγοντες, ἀμουσότατον καὶ ἀτερπέστατον κακῶν γραμματοφυλακεῖον τὴν ἑαυτῶν μνήμην περιφέρουσιν. Ὥσπερ οὖν ἐν C Ῥώμῃ τινὲς τὰς γραφὰς καὶ τοὺς ἀνδριάντας καὶ νὴ Δία τὰ κάλλη τῶν ὠνίων παίδων καὶ γυναικῶν ἐν μηδενὶ λόγῳ τιθέμενοι, περὶ τὴν τῶν τεράτων ἀγορὰν ἀναστρέφονται, τοὺς ἀκνήμους καὶ τοὺς γαλεάγκωνας καὶ τοὺς τριοφθάλμους καὶ τοὺς στρουθοκεφάλους καταμανθάνοντες, καὶ ζητοῦντες εἴ τι γεγένηται

Σύμμικτον εἶδος κἀποφώλιον τέρας·

ἀλλ᾽ ἐὰν συνεχῶς τις ἐπάγῃ τοῖς τοιούτοις αὐτοὺς θεάμασι, ταχὺ πλησμονὴν καὶ ναυτίαν τὸ πρᾶγμα παρέξει· οὕτως οἱ τὰ περὶ τὸν βίον ἀστοχήματα καὶ γενῶν αἴσχη καὶ διαστροφάς τινας ἐν οἴκοις ἀλλοτρίοις καὶ πλημμελείας πολυπραγμονοῦντες, τῶν πρώτων ἀναμιμνησκέτωσαν ἑαυ- D τοὺς, ὅτι χάριν καὶ ὄνησιν οὐδεμίαν ἤνεγκε.

maciſſimis a ſe frequentatam hominibus, Poneropolin, (id eſt urbem malorum,) nominavit. At vero curioſi non carminum, non poëmatum, ſed vitarum lapſus, mendas, et ſolœciſmos colligentes, archivum a Muſis et Gratiis alieniſſimum, memoriam ſuam circumferunt. Sunt Romæ qui picturis, ſtatuis, pulchritudine adeo puerorum venalium et mulierum ſpreta, in Foro monſtrorum obverſentur, et quærant ſi qui ſint vitioſis tibiis aut cubitis, tribus oculis, aut ſtruthionis capite præditi, denique an ſit aliquod natum e

Mixtis naturis monſtrum abominabile:

quos tamen ſi frequenter ad hæc adducerentur ſpectacula, mox ſatietas et nauſea invaderet. Eodem modo qui vitæ infortunia, turpitudineſque gentium et corruptelas, et peccata alienarum familiarum curioſe colligunt, recordentur illorum primo loco obſervatorum, ſentiantque nihil ea ſibi gratiæ, nihil utilitatis attuliſſe.

ια'. Μέγιστον μέντοι πρὸς τὴν τοῦ πάθους ἀποτρο-
πὴν ὁ ἐθισμός, ἐὰν πόρρωθεν ἀρξάμενοι γυμνάζωμεν ἑαυ-
τοὺς καὶ διδάσκωμεν ἐπὶ ταύτην τὴν ἐγκράτειαν· καὶ γὰρ ἡ
αὔξησις ἔθει γέγονε, τοῦ νοσήματος κατὰ μικρὸν εἰς τὸ πρόσω
χωροῦντος· ὃν δὲ τρόπον, εἰσόμεθα περὶ τῆς ἀσκήσεως ὁμοῦ
διαλεγόμενοι. Πρῶτον μὲν οὖν ἀπὸ τῶν βραχυτάτων
καὶ φαυλοτάτων ἀρξώμεθα. Τί γὰρ χαλεπόν ἐστιν ἐν ταῖς
ὁδοῖς τὰς ἐπὶ τῶν τάφων ἐπιγραφὰς μὴ ἀναγινώσκειν; ἢ
τί δυσχερὲς ἐν τοῖς περιπάτοις τὰ κατὰ τῶν τοίχων γράμ-
E ματα τῇ ὄψει παρατρέχειν; ὑποβάλλοντας αὐτοῖς ὅτι
χρήσιμον οὐθὲν οὐδ' ἐπιτερπὲς ἐν τούτοις γέγραπται· ἀλλ'
ἐμνήσθη ὁ δεῖνα τοῦ δεῖνος ἐπ' ἀγαθῷ, καὶ φίλων ἄριστος ὅδε
τις· καὶ πολλὰ τοιαύτης γέμοντα φλυαρίας· ἃ δοκεῖ μὲν
οὐ βλάπτειν ἀναγινωσκόμενα, βλάπτει δὲ λεληθότως; τῷ
μελέτην παρεμποιεῖν τοῦ ζητεῖν τὰ μὴ προσήκοντα.
Καὶ καθάπερ οἱ κυνηγοὶ τοὺς σκύλακας οὐκ ἐῶσιν ἐκ-
τρέπεσθαι καὶ διώκειν πᾶσαν ὀσμήν, ἀλλὰ τοῖς ῥυτῆρσιν

XI. Maximum ad hujus vitii propulſationem momentum adfert adſuefactio, ſi eminus orſi condocefaciamus nos et paremus ad hanc continentiam: quando conſuetudine etiam id morbi augetur, ac ſenſim ulterius progreditur. Modum hujus adſuefactionis exponere placet. Ergo initium faciamus a viliſſimis et minimis rebus. Quid enim mali eſt, in via non legere inſcriptiones monumentorum, aut in ambulationibus litteras parietibus inſcriptas viſu prætercurrere? ſi nobiſcum cogitemus nihil hinc ad nos commodi oblectationiſque rediturum, ſed certos homines certorum hominum memoriam honorificam feciſſe, ac ſcripſiſſe, *Amicorum iſte fuit optimus*, ac quæ multæ aliæ iſtius generis ſunt nugæ: quæ lectæ nihil videntur afferre damni, nocent tamen occulte, dum curam quærendi nihil ad nos pertinentia ingenerant. Et quemadmodum venatores non ſinunt canes evagari aut quemvis odorem ſectari, verum lo-

ἕλκουσι καὶ ἀνακρούουσι, καθαρὸν αὐτῶν καὶ ἄκρατον φυ- F
λάττοντες τὸ αἰσθητήριον ἐπὶ τὸ οἰκεῖον ἔργον, ἵνα εὐτο-
νώτερον ἐμφύηται τοῖς ἴχνεσι,

Τέρματα θηρίων μελέων μυκτῆρσιν ἐρευνῶν·

οὕτω δεῖ τὰς ἐπὶ πᾶν θέαμα καὶ πᾶν ἄκουσμα τοῦ πολυ-
πράγμονος ἐκδρομὰς καὶ περιπλανήσεις ἀφαιρεῖν καὶ ἀν-
τισπᾶν ἐπὶ τὰ χρήσιμα φυλάττοντας. Ὥσπερ γὰρ οἱ
ἀετοὶ καὶ οἱ λέοντες ἐν τῷ περιπατεῖν συστρέφουσιν εἴσω τοὺς
ὄνυχας, ἵνα μὴ τὴν ἀκμὴν αὐτῶν καὶ τὴν ὀξύτητα κατα-
τρίβωσιν· οὕτω τὸ πολύπραγμον τοῦ φιλομαθοῦς ἀκμήν 521
τινα καὶ στόμωμα νομίζοντες ἔχειν, μὴ καταναλίσκωμεν
μηδ' ἀπαμβλύνωμεν ἐν τοῖς χειρίστοις.

ιβ'. Δεύτερον τοίνυν ἐθιζώμεθα θύραν παριόντες ἀλλοτρίαν μὴ βλέπειν εἴσω, μηδὲ τῶν ἐντὸς ἐπιδράττεσθαι τῇ ὄψει, καθάπερ χειρὶ τῇ περιεργίᾳ· ἀλλὰ τὸ τοῦ Ξενοκράτους ἔχωμεν πρόχειρον, ὃς ἔφη, Μηδὲν διαφέρειν ἢ τοὺς πόδας ἢ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς ἀλλοτρίαν οἰκίαν

ris capita eorum ſurſum trahunt atque cohibent eos, ſenſumque ipſorum purum ſincerumque ad rem ſibi deſtinatam ſervant: nimirum ut veſtigiis poſſint eo acrius inhærere, quando

Naribus indagant miſerarum luſtra ferarum;

ſic oportet curioſi ad quævis ſpectacula et quaſvis auditiones vagabundam excurſionem inhibere, et ad utilia caute retrahere. Sicut enim aquilæ et leones inter ambulandum ungues intro avertunt, ne eorum aciem atterant: ita curioſitatis acumen, quod habere videtur in ſtudio cognoſcendi, non debemus in viliſſimis rebus retundere et hebetare.

XII. Secundum eſt proinde, ut adſueſcamus januam prætereuntes alienam non intro adſpicere, neque ob curioſitatem oculis, tanquam manu, quæ intus ſunt apprehendere; habeamuſque potius in promtu illud Xenocratis dictum, *Nihil intereſſe, pedeſne quiſquam an oculos in aliena domo po-*

τιθέναι. Οὔτε γὰρ δίκαιον οὔτε καλὸν, ἀλλ' οὐδὲ ἡδὺ τὸ θέαμα.

Δύσμορφα μέντοι τἄνδον εἰσιδεῖν, ξένε.

τὰ γὰρ πολλὰ τοιαῦτα τῶν ἐν ταῖς οἰκίαις, σκευάρια κεί-
B μενα, καὶ θεραπαινίδια καθεζόμενα, καὶ σπουδαῖον οὐδὲν οὐδὲ ἐπιτερπές. Ἡ δὲ συνδιαστρέφουσα τὴν ψυχὴν παράβλεψις αὕτη καὶ περιτόξευσις; αἰσχρά· καὶ τὸ ἔθος μοχθηρόν. Ὁ μὲν γὰρ Διογένης θεασάμενος εἰσελαύνοντα τὸν ὀλυμπιονίκην Διώξιππον ἐφ' ἅρματος, καὶ γυναικὸς εὐμόρφου θεωμένης τὴν πομπὴν, ἀποσπάσαι τὰς ὄψεις μὴ δυνάμενον, ἀλλ' ὑποβλέποντα καὶ παρεπιστρεφόμενον, Ὁρᾶτε, εἶπε, τὸν ἀθλητὴν ὑπὸ παιδισκαρίου τραχηλιζόμενον; Τοὺς δὲ πολυπράγμονας ἴδοις ἂν ἀπὸ παντὸς ὁμοίως θεάματος τραχηλιζομένους καὶ περιαγομένους, ὅταν ἔθος καὶ
C μελέτη γένηται τῆς ὄψεως αὐτοῖς πανταχοῦ διαφερομένης. Δεῖ δὲ, ὡς οἶμαι, μὴ καθάπερ θεράπαιναν, ἀνάγωγον ἔξω ῥέμβεσθαι τὴν αἴσθησιν, ἀλλ' ἀποπεμπομένην ὑπὸ τῆς ψυχῆς ἐπὶ τὰ πράγματα, συντυγχάνειν αὐτοῖς ταχὺ καὶ

nat. Nam neque juſta, neque honeſta, neque ſuavis adeo eſt iſta inſpectio.

Sunt intus, hoſpes, ſane viſu turpia.

cernuntur quippe plerumque vaſa jacentia, ancillæ ſedentes, nihil ſerium, aut adſpectu jucundum: verum obtutus iſte et ejaculatio oculorum animum ſimul convertens, turpis eſt, moriſque pravi. Diogenes cum videret Dioxippum ex Olympico certamine victorem curru invehentem, a muliercula formoſa, quæ pompam ſpectabat, oculos non poſſe avellere, ſed rejecto retro vultu eam intueri, *Videte,* inquit, *athletam, cui puella cervicem intorquet.* At curioſorum videas collum quovis ſpectaculo circumagi, quando ob ſtudium et conſuetudinem uſquequaque eorum ſe oculi obvertunt. Debet autem, puto, ſenſus non inſtar petulantis ancillæ foras evagari, ſed cum a mente emittitur ad res, celeriter eas percipere et renunciare, deinde rurſum mo-

διαγγέλλειν· εἶτα πάλιν κοσμίως ἐντὸς εἶναι τοῦ λογισμοῦ
καὶ προσέχειν αὐτῷ. Νῦν δὲ συμβαίνει τὸ τοῦ Σοφοκλέους,

> Ἔπειτα δ' Αἰνιᾶνος ἀνδρὸς ἄστομοι
> Πῶλοι βίᾳ φοροῦσιν,—

αἱ μὴ τυχοῦσαι παιδαγωγίας, ὥσπερ λέγομεν, ὀρθῆς μη-
δὲ ἀσκήσεως αἰσθήσεις, προεκτρέχουσαι καὶ συνεφελκόμε-
ναι πολλάκις, εἰς ἃ μὴ δεῖ καταβάλλουσι τὴν διάνοιαν. D
Ὅθεν ἐκεῖνο μὲν ψεῦδός ἐστι, τὸ Δημόκριτον ἑκουσίως σβέσαι
τὰς ὄψεις ἀπερεισάμενον εἰς ἔσοπτρα πυρωθέντα, καὶ τὴν
ἀπ' αὐτῶν ἀνάκλασιν δεξάμενον, ὅπως μὴ παρέχωσι θό-
ρυβον, τὴν διάνοιαν ἔξω καλοῦσαι πολλάκις, ἀλλ' ἐῶσιν
ἔνδον οἰκουρεῖν καὶ διατρίβειν πρὸς τοῖς νοητοῖς, ὥσπερ παρ-
όδιοι θυρίδες ἐμφραγεῖσαι· τοῦτο μέντοι παντὸς μᾶλλον
ἀληθές ἐστιν, ὅτι τὴν αἴσθησιν ὀλίγα κινοῦσιν οἱ πλεῖστα
τῇ διανοίᾳ χρώμενοι. Καὶ γὰρ τὰ Μουσεῖα πορρωτάτω
τῶν πόλεων ἱδρύσαντο, καὶ τὴν νύκτα προσεῖπον Εὐφρόνην,
μέγα πρὸς εὕρεσιν τῶν ζητουμένων καὶ σκέψιν ἡγούμενοι τὴν E
ἡσυχίαν καὶ τὸ ἀπερίσπαστον.

deſte intus cum ratione eſſe, eique parere. Nunc Sophocleum illud uſu venit,

> *Hinc Ænianis effrænes pulli viri*
> *Feruntur indomito ore.—*

ſcilicet ſenſus non recte inſtituti atque condocefacti, frequenter excurrere occupant, animumque una trahunt in res nihil attinentes. Equidem falſum eſt, quod dicitur, Democritum ſponte ſua oculos exſtinxiſſe, in ignitum ſpeculum eos defigentem luminiſque reflectionem accipientem; nimirum ne obturbarent, animum ſæpe foras evocando, ſed veluti feneſtræ proſpectus in viam obturatæ, intus eum manere ſinerent, et immorari rebus ſola mente cernendis. Id tamen veriſſimum eſt, qui mente plurimum utuntur, eos ſenſuum motu perparco uti. Nam et Muſea longiſſime ab urbibus ædificabant, et noctem Euphronam dixerunt Græci (a bene intelligendo,) ad conſiderationem et inventionem eorum quæ quæruntur, admodum conducere quietem aut alio abſtrahentium vacuitatem rati.

ιγ'. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνο χαλεπὸν καὶ δύσκολον, ἀνθρώπων λοιδορουμένων ἐν ἀγορᾷ καὶ κακῶς λεγόντων ἀλλήλους, μὴ προσελθεῖν· ἢ συνδρομῆς ἐπί τι πλειόνων γενομένης, μεῖναι καθήμενον· ἐὰν δὲ ἀκρατῶς ἔχῃς, ἀπελθεῖν ἀναστάντα. Χρηστοῦ μὲν γὰρ οὐδενός, τοῖς πολυπράγμοσιν ἀναμίξας σεαυτόν, ἀπολαύσεις· μεγάλα δὲ ὠφεληθήσῃ, τὸ πολύπραγμον ἀποστρέψας βίᾳ καὶ κολούσας, ὑπακούειν τῷ λογισμῷ συνεθιζόμενον. Ἐκ δὲ τούτου F μᾶλλον ἐπιτείνοντα τὴν ἄσκησιν ὀρθῶς ἔχει, καὶ θέατρον ἀκροάματος εὐημεροῦντος παρελθεῖν, καὶ φίλους ἐπ' ὀρχηστοῦ τινος ἢ κωμῳδοῦ θέαν παραλαμβάνοντας διώσασθαι, καὶ βοῆς ἐν σταδίῳ γενομένης ἢ ἱπποδρόμῳ, μὴ ἐπιστραφῆναι. Καθάπερ γὰρ ὁ Σωκράτης παρῄνει φυλάττεσθαι τῶν βρωμάτων ὅσα μὴ πεινῶντας ἐσθίειν ἀναπείθει, καὶ τῶν πομάτων ὅσα πίνειν μὴ διψῶντας· οὕτω χρὴ καὶ ἡμᾶς τῶν θεαμάτων καὶ ἀκουσμάτων φυλάττεσθαι καὶ φεύγειν ὅσα κρατεῖ καὶ προσάγεται τοὺς μηδὲν δεομένους.

XIII. Porro nec hoc quoque difficile aut arduum eſt, hominibus in foro mutuis conviciis ſe proſcindentibus, non accedere: aut ubi concurſus multorum aliquam ad rem fit, ſede ſe ſua continere: aut ſi hoc ob incontinentiam nequeas, ſurgere et domum abire. Nihil enim boni conſequeris permiſcendo te curioſis: magnam vero utilitatem percipies, Curioſitate per vim averſa et compreſſa, rationique obtemperare adſuefacta. Exinde magis intendens exercitationem recte facies, ſi theatrum in quo aliquid cum applauſu auditur prætereas, et amicos ad ſaltatoris aut comœdi alicujus ſpectaculum trahentes ſubmoveas, ac vociferatione in ſtadio aut circo ſublata, non movearis. Ut enim Socrates aiebat cavendos eſſe cibos, qui non eſurientes ad edendum alliciunt, et potus qui faciunt ut non ſitiens bibas: ita nobis fugienda ſunt ſpectacula iſta et auditiones, quæ nullo uſu exigente nos ad ſe trahunt. Cyrus quidem

Ὁ δὲ Κῦρος οὐκ ἐβούλετο τὴν Πάνθειαν ἰδεῖν, ἀλλὰ τοῦ
Ἀράσπου λέγοντος, ὡς ἄξιον θέας εἴη τὸ τῆς γυναικὸς
εἶδος, Οὐκοῦν, ἔφη, διὰ τοῦτο μᾶλλον αὐτῆς ἀφεκτέον· 52
εἰ γὰρ ὑπὸ σοῦ πεισθεὶς ἀφικοίμην πρὸς αὐτήν, ἴσως ἂν
με πάλιν ἀναπείσειεν αὐτὴ καὶ μὴ σχολάζοντα φοιτᾶν,
θεᾶσθαί τε καὶ παρακαθῆσθαι προϊέμενον πολλὰ τῶν
σπουδῆς ἀξίων. Ὁμοίως οὐδὲ Ἀλέξανδρος εἰς ὄψιν ἦλθε
τῆς Δαρείου γυναικὸς, εὐπρεπεστάτης εἶναι λεγομένης·
ἀλλὰ πρὸς τὴν μητέρα φοιτῶν αὐτῆς πρεσβύτιν οὖσαν,
οὐχ ὑπέμεινε τὴν νέαν καὶ καλὴν ἰδεῖν. Ἡμεῖς δὲ τοῖς
φορείοις τῶν γυναικῶν ὑποβάλλοντες τὰ ὄμματα, καὶ
τῶν θυρίδων ἐκκρεμαννύντες, οὐδὲν ἁμαρτάνειν δοκοῦμεν,
οὕτως ὀλισθηρὰν καὶ ῥύσιν εἰς ἅπαντα τὴν Πολυπραγ- B
μοσύνην ποιοῦντες.

ιδ΄. Ἔστι τοίνυν καὶ πρὸς δικαιοσύνης ἄσκησιν, ὑπερβῆναί ποτε λῆμμα δίκαιον, ἵνα πόῤῥω τῶν ἀδίκων ἐθίσῃς σεαυτὸν εἶναι· καὶ πρὸς σωφροσύνην ὁμοίως, ἀποσχέσθαι ποτὲ γυναικὸς ἰδίας, ἵνα μηδέ ποτε κινηθῇς ὑπ' ἀλλο-

Pantheam videre noluit, et Araſpe dicente mulieri formam eſſe ſpectatu dignam, reſpondit, *Tanto magis ergo abſtinendum; ſi enim nunc tibi parens ad eam veniam, fortaſſis ipſa rurſum mihi perſuaſerit etiam cum otioſus non ero ad ſe ventitare, ſpectare, et aſſidere, multis rebus ſeriis neglectis.* Et Alexander Darii uxorem, quia formoſiſſima dicebatur, noluit in ſuum venire conſpectum: ſed ad matrem ejus anum accedens, videre juvenem et pulchram non ſuſtinuit. Nos lecticis mulierum oculos ſubjicientes, et eos a feneſtris ſuſpendentes, nihil peccare nobis videmur, adeo lubricam et ad omnia fluentem curioſitatem facientes.

XIV. Proinde etiam ad juſtitiæ exercitationem facit, aliquando capturam honeſtam omittere, ut longe abeſſe ab inhoneſtis adſueſcas: et ad temperantiam conducit, interdum propria abſtinere uxore, ne unquam in aliena commo-

τρίας. Τοῦτο δὴ τὸ ἔθος ἐπάγων τῇ Πολυπραγμοσύνῃ, πειρῶ καὶ τῶν ἰδίων ἔνια παρακοῦσαί ποτε καὶ παριδεῖν, καὶ βουλομένου τινὸς ἀγγεῖλαί τι τῶν ἐπὶ τῆς οἰκίας, ὑπερβαλέσθαι, καὶ λόγους περὶ σοῦ λελέχθαι δοκοῦντας ἀπώσασθαι. Καὶ γὰρ τὸν Οἰδίποδα τοῖς μεγίστοις κακοῖς ἡ περιεργία περιέβαλε·
C
ζητῶν γὰρ ἑαυτὸν ὡς οὐκ ὄντα Κορίνθιον ἀλλὰ ξένον, ἀπήντησε τῷ Λαΐῳ, καὶ τοῦτον ἀνελὼν, καὶ τὴν μητέρα λαβὼν ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ γυναῖκα, καὶ δοκῶν εἶναι μακάριος, πάλιν ἑαυτὸν ἐζήτει· καὶ τῆς γυναικὸς οὐκ ἐώσης, ἔτι μᾶλλον ἤλεγχε τὸν συνειδότα γέροντα, πᾶσαν προσφέρων ἀνάγκην· τέλος δὲ τοῦ πράγματος ἤδη περιφέροντος αὐτὸν τῇ ὑπονοίᾳ, καὶ τοῦ γέροντος ἀναβοήσαντος,

Οἴμοι πρὸς αὐτῷ γ' εἰμὶ τῷ δεινῷ λέγειν,

ὅμως ἐξημμένος ὑπὸ τοῦ πάθους καὶ σφαδάζων ἀποκρίνεται,

Κἄγωγ' ἀκούειν· ἀλλ' ὅμως ἀκουστέον.

D Οὕτω τις ἐστὶ γλυκύπικρος καὶ ἀκατάσχετος ὁ τῆς Πολυ-

veare. Hunc morem in Curioſitatem introducens, conare etiam tuorum quædam aliquando ſurda aure prætermittere ac clauſis oculis: et volentem aliquid de rebus domeſticis nunciare, differre, et quæ de te dicta videbuntur non admittere. Etenim Œdipum quidem Curioſitas in extremas conjecit calamitates. Quærens enim ſeipſum, ut qui non Corinthius eſſet, ſed peregrinus, Laio occurrit, eoque necato, matrem cum dote regni uxorem duxit: cumque videretur felix, rurſum ſeipſum quærebat, et prohibente uxore tanto magis examinavit ſenem totius rei conſcium, omni neceſſitate urgens: tandem re jam ei ſuſpicionem injiciente, et ſene exclamante,

Heu, reſtat hoc nunc, dicere quod graviſſimum eſt,

tamen affectu inflammatus atque tremiſcens ait,

Mihique dirum auditu: ſed tamen audiam.

Ita pruritus quidam eſt Curioſitatis dulcedini amarorem habens permixtum et effrænis,

πραγμοσύνης γαργαλισμός, ὥσπερ ἕλκος αἱμάσσων ἑαυτὸν ὅταν ἀμύσσηται. Ὁ δὲ ἀπηλλαγμένος τῆς νόσου ταύτης καὶ φύσει πρᾶος, ἀγνοήσας τι τῶν δυσχερῶν, εἴποι ἄν,

Ὦ πότνια λήθη τῶν κακῶν, ὡς εἶ σοφή.

ιε΄. Διὸ καὶ πρὸς ταῦτα συνεθιστέον αὑτούς, ἐπιστολὴν κομισθεῖσαν μὴ ταχὺ μηδὲ κατεσπευσμένως λῦσαι· καθάπερ οἱ πολλοὶ ποιοῦσιν, ἂν αἱ χεῖρες βραδύνωσιν, τοῖς ὀδοῦσι τοὺς δεσμοὺς διαβιβρώσκοντες· ἀγγέλου ποθὲν ἥκοντος, μὴ προσδραμεῖν, μηδὲ ἐξαναστῆναι· φίλου τινὸς εἰπόντος, Ἔχω σοί τι καινὸν εἰπεῖν πρᾶγμα, Μᾶλλον, εἶπε, χρήσιμον ἔχεις ἢ ὠφέλιμον. Ἐμοῦ ποτε ἐν Ῥώμῃ E
διαλεγομένου, Ῥούστικος ἐκεῖνος ὃν ὕστερον ἀπέκτεινε Δομετιανὸς τῇ δόξῃ φθονήσας, ἠκροᾶτο, καὶ διὰ μέσου στρατιώτης παρελθὼν ἐπιστολὴν αὐτῷ Καίσαρος ἐπέδωκε· γενομένης δὲ σιωπῆς, κἀμοῦ διαλιπόντος ὅπως ἀναγνῷ τὴν ἐπιστολὴν, οὐκ ἠθέλησεν, οὐδὲ ἔλυσε πρότερον ἢ διεξελ-

tanquam vulnus ſibi ipſi ſanguinem eliciens ubi ſauciatur. Qui vero liberatus hoc morbo eſt, natura placidus, is ubi aliquid mali ignoravit, dicet ſecum,

Veneranda malorum oblivio, quantum ſapis!

XV. Quare ad hoc etiam adſueſcendum eſt, et allatam epiſtolam non ſtatim neque feſtinanter ſolvas: quod multi faciunt, manibus cunctantibus dentes vinculis injicientes, eaque morſu rumpentes: nuncio alicunde veniente, non accurras neque aſſurgas: amico aliquo dicente, *Habeo novi aliquid quod tibi dicam*, reſpondeas, *Malim utile aliquid et conducibile*. Ego cum aliquando Romæ diſſererem, Ruſtico (quem poſtea Domitianus invidia gloriæ ejus impulſus interfecit) me audienti, interveniens miles epiſtolam a Cæſare miſſam tradidit: hic ego intermittere cum vellem orationem, ipſique ſpatium legendi litteras concedere, renuit ille, neque ante epiſtolam ſolvit, quam ego perq-

θεῖν ἐμὲ τὸν λόγον, καὶ διαλυθῆναι τὸ ἀκροατήριον· ἐφ' ὧν πάντες ἐθαύμασαν τὸ βάρος τοῦ ἀνδρός. Ὅταν δέ τις οἷς ἔξεστι τρέφων τὸ πολύπραγμον, ἰσχυρὸν ἀπεργάση-
F ται καὶ βίαιον, οὐκέτι ῥᾳδίως πρὸς ἃ κεκώλυται φερομένου διὰ συνήθειαν, κρατεῖν δυνατός ἐστιν· ἀλλ' ἐπιστόλια παραλύουσιν ἤτοι φίλων, συνεδρίοις ἀπορρήτοις ἑαυτοὺς παραβάλλουσιν, ἱερῶν ἃ μὴ θέμις ὁρᾶν γίνονται θεαταί, τόπους ἀβάτους πατοῦσι, πράγματα καὶ λόγους βασιλικοὺς ἀνερευνῶσι.

ιϛ'. Καίτοι τοὺς γε τυράννους οἷς ἀνάγκη πάντα γινώσκειν, ἐπαχθεστάτους ποιεῖ τὸ τῶν λεγομένων ὤτων καὶ προσαγωγέων γένος. Ὠτακουστὰς μὲν οὖν πρῶτος ἔσχεν ὁ νέος Δαρεῖος, ἀπιστῶν ἑαυτῷ, καὶ πάντας ὑφορώμενος καὶ δεδοικώς·
523 τοὺς δὲ προσαγωγέας οἱ Διονύσιοι τοῖς Συρακουσίοις κατέ-

E. 7. ἐφ' ὧν] ἐφ' ᾧ. Colleg. Nov.
F. 3. ἤτοι φίλων, συνεδρίοις] Ita diſtinguunt C. D. Voſſ. Vulgo, οὗτοι, φίλων συνεδρίοις.
A. 1. προσαγωγέας] Hoc Stephanus dedit ex Jannot. pro προσαγωγίδας quod habent Ald. Baſ. Xyl. item A. C. D. Voſſ. Colleg. Nov. et ipſe Plutarch. Dion. p. 970. D. Sed hoc loco, vulgatum forte retinendum.

raſſem, et miſſa eſſet ſchola: omnibus viri gravitatem admirantibus. At vero ubi aliquis potentia et licentia præditus vitium Curioſitatis alit, idque vires et violentiam acquiſivit, is jam non facile abſtinere ab his, quibus ipſi interdictum eſt, poteſt: nam qui hoc modo ſunt affecti, ii et epiſtolas reſignant, et conſiliis amicorum arcanis ſeſe ingerunt, ſacra quæ cerni ab ipſis eſt nefas intuentur, loca inacceſſa calcant, res et ſermones regum ſcrutantur.

XVI. Sane tyrannos, quibus omnia cognoſcere eſt neceſſe, inviſiſſimos reddit hoc genus hominum, qui auſcultatores et delatores appellantur. Primus Darius minor auſcultatores uſurpavit, ſibi ipſi non credens, omneſque habens ſuſpectos atque metuens: Delatores, (quos ipſi Proſagogidas nominabant,) Dionyſii inter Syracuſanos ſpar-

μῖξαι· ὅθεν ἐν τῇ μεταβολῇ τῶν πραγμάτων, τούτους πρώτους οἱ Συρακούσιοι συλλαμβάνοντες ἀπετυμπάνιζον. Καὶ γὰρ τὸ τῶν συκοφαντῶν γένος ἐκ τῆς τῶν πολυπραγμόνων φρατρίας καὶ ἑστίας ἐστίν. Ἀλλ' οἱ μὲν συκοφάνται ζητοῦσιν εἴ τις ἢ βεβούλευται κακὸν, ἢ πεποίηκεν· οἱ δὲ πολυπράγμονες καὶ τὰς ἀβουλήτους ἀτυχίας τῶν πέλας ἐλέγχοντες, εἰς μέσον ἐκφέρουσι. Λέγεται δὲ καὶ τὸ ἀλιτήριον ἐκ φιλοπραγμοσύνης κατονομασθῆναι τοπρῶτον· λιμοῦ γὰρ, ὡς ἔοικεν, Ἀθηναίοις ἰσχυροῦ γενομένου, καὶ τῶν ἐχόντων πυρὸν εἰς μέσον οὐ φερόντων, ἀλλὰ κρύφα καὶ νύκτωρ ἐν ταῖς οἰκίαις ἀλούντων, περιϊόντες ἐτήρουν τῶν μύλων τὸν ψόφον· εἶτα ἀλιτήριοι προσηγορεύθησαν. B Ὁμοίως δὲ καὶ τῷ συκοφάντῃ τοὔνομα γεγενῆσθαι· κεκωλυμένου γὰρ ἐκφέρειν τὰ σῦκα, μηνύοντες καὶ φαίνοντες τοὺς ἐξάγοντας, ἐκλήθησαν συκοφάνται. Καὶ τοῦτο οὖν οὐκ ἄχρηστόν ἐστιν ἐννοεῖν τοὺς πολυπράγμο-

ſerunt: quos quidem delatores converſione rerum facta primos arripuere Syracuſani, et exquiſito tympani ſupplicio affecerunt. Calumniatorum enim genus, e tribu et curia curioſorum eſt. Quanquam calumniatores tantum id ſcrutantur, an malum aliquis conſilium ceperit, an aliquid flagitii perpetraverit: curioſi etiam calamitates quæ nolentibus acciderunt, exquirunt inque medium proferunt. Quin et aliterium, (id eſt ſceleroſum,) a Curioſitate principio aiunt inveniſſe. Narrant enim, penuria frumenti Athenis oborta, ita ut quibus eſſet triticum, ii id non in publicum promerent; ſed domi ſuæ per noctem molerent; quoſdam obambulaſſe qui molarum obſervarent ſtrepitum, atque inde hoc nomen reportaſſe, (quaſi *molarios* ſi diceres: eſt enim *alein* Græcis molere.) Similis eſt origo vocabuli Sycophanta: (quem Latini delatorem, puto, dicunt.) Eos enim ſic appellabant, qui, cum prohibitum eſſet ficus exteris vendere, indicium de iis deferebant, qui foras ficus vendidiſſent. Atque hoc non inutile eſt conſiderari a curio-

νας, ὅπως αἰσχύνωνται τὴν πρὸς τοὺς μισουμένους μάλιστα καὶ δυσχεραινομένους ὁμοιότητα καὶ συγγένειαν τοῦ ἐπιτηδεύματος.

ſis, ut ſtudii ſui pudore afficiantur, quod ipſis cum inviſiſſimis atque moleſtiſſimis hominibus ob ſimilitudinem et cognationem rei eſt commune.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΦΙΛΟΠΛΟΥΤΙΑΣ.

C

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΦΙΛΟΠΛΟΥΤΙΑΣ.

PLUTARCHI

DE

CUPIDITATE DIVITIARUM.

α'. Ἱ ΠΠΟΜΑΧΟΣ ὁ ἀλείπτης, ἐπαινούντων τινῶν ἄνθρωπον εὐμήκη καὶ μακρὰς ἔχοντα χεῖρας, ὡς
D πυκτικόν, Εἴπερ, ἔφη, καθελεῖν ἔδει τὸν στέφανον κρεμάμενον. Τοῦτ' ἔστιν εἰπεῖν πρὸς τοὺς τὰ καλὰ χωρία καὶ τὰς μεγάλας οἰκίας καὶ τὸ πολὺ ἀργύριον ὑπερεκπεπληγμένους καὶ μακαρίζοντας, Εἴγ' ἔδει πωλουμένην πρί- μ

I. HIPPOMACHUS alipta, quibuſdam hominem procerum longiſque manibus præditum laudantibus, tanquam ad pugillationem aptum, *Sane*, inquit, *ſi corona in ſublimi ſuſpenſa foret detrahenda.* Idem hoc uſurpare licet de iis qui pulchros fundos, et amplas domos, argentique copiam cum ſtupore admirantur, inque his felicitatem ponunt, *Sane, ſi quidem venalem beatitatem emere opor-*

ασθαι τὴν εὐδαιμονίαν. Καίτοι πολλοὺς ἂν ἴδοι τις οἳ μᾶλλον ἐθέλουσι πλουτεῖν καὶ κακοδαιμονοῦντες, ἢ μακάριοι γενέσθαι δόντες ἀργύριον. Ἀλλ' οὐκ ἔστι γε χρημάτων ὤνιον ἀλυπία, μεγαλοφροσύνη, εὐστάθεια, θαρραλεότης, αὐτάρκεια· τῷ πλουτεῖν οὐκ ἔνεστι τὸ πλούτου καταφρονεῖν, οὐδὲ τῷ τὰ περιττὰ κεκτῆσθαι τὸ μὴ δεῖσθαι τῶν περιττῶν.

β'. Τίνος οὖν ἀπαλλάττει τῶν ἄλλων κακῶν ὁ πλοῦ- E τος, εἰ μηδὲ Φιλοπλουτίας; Ἀλλὰ ποτῷ μὲν ἔσβεσαν τὴν τοῦ ποτοῦ ὄρεξιν, καὶ τροφῇ τὴν τῆς τροφῆς ἐπιθυμίαν ἠκέσαντο· κἀκεῖνος ὁ λέγων,

Δὸς χλαῖναν Ἱππώνακτι, κάρτα γὰρ ῥιγῶ·

πλειόνων ἐπιφερομένων, δυσανασχετεῖ καὶ διωθεῖται· Φιλαργυρίαν δὲ οὐ σβέννυσιν ἀργύριον οὐδὲ χρυσίον, οὐδὲ πλεονεξία παύεται κτωμένη τὸ πλέον. Ἀλλ' ἔστιν εἰπεῖν πρὸς τὸν πλοῦτον, ὡς πρὸς ἰατρὸν ἀλαζόνα,

Τὸ φάρμακόν σου τὴν νόσον μείζω ποιεῖ.

teret. Et vero multos videas, qui divites juxtaque miſeri eſſe malint, quam pecunia impenſa felices fieri. Atqui non eſt venalis argento vacuitas doloris, magnanimitas, conſtantia, confidentia, vita tota ex ſeſe apta: divitiæ in ſe non habent contemtum opum; neque ſupervacanearum poſſeſſio rerum hoc præſtat ut eas non requiras.

II. Quo autem alio malo divitiæ liberent, ſi ne cupiditatem quidem divitiarum tollunt? Sane potu bibendi appetitus exſtinguitur, et cibus cibi deſiderio medetur: et is qui dicit,

Da pallium Hipponacti, nam valde algeo,

ſi quis plures ingerat veſtes, non ferat ſed rejiciat. At avaritiam neque argentum neque aurum exſaturat, neque auctis opibus aboletur. Sed dici poteſt de divitiis, id quod in medicum glorioſum dictum eſt,

Tuum remedium morbum graviorem facit.

F Ἄρτου δεόμενος καὶ οἴκου καὶ σκέπης μετρίας, καὶ τοῦ τυχόντος ὄψου παραλαβὼν, ἐμπέπληκεν ἐπιθυμίας χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ ἐλέφαντος, καὶ σμαράγδων, καὶ κυνῶν καὶ ἵππων, εἰς χαλεπὰ καὶ σπάνια καὶ δυσπόριστα καὶ ἄχρηστα, μεταθεὶς ἐκ τῶν ἀναγκαίων τὴν ὄρεξιν. Ἐπεὶ τῶν γε ἀρκούντων οὐδεὶς πένης ἐστίν· οὐ δεδάνεισταί πώποτε ἀργύριον ἄνθρωπος, ἵνα ἄλφιτα πρίηται, ἢ τυρὸν, ἢ ἄρτον, ἢ ἐλαίας· ἀλλὰ τὸν μὲν οἰκία πολυτελὴς χρεωφειλέτην πε-
524 ποίηκεν· τὸν δὲ ὁμοροῦν ἐλαιόφυτον, τὸν δὲ σιτῶνες, ἀμπελῶνες, ἄλλον ἡμίονοι Γαλατικαὶ, ἄλλον ἵπποι ζυγοφόροι

Κείν' ὄχεα κροτέοντες——

συνεωσίκασιν εἰς βάραθρα συμβολαίων καὶ τόκων καὶ ὑποθηκῶν. Εἶτα ὥσπερ οἱ πίνοντες μετὰ τὸ μὴ διψῆν, ἢ ἐσθίοντες μετὰ τὸ μὴ πεινῆν, καὶ ὅσα διψῶντες ἢ πεινῶντες ἔλαβον προσεξεμοῦσιν· οὕτως οἱ τῶν ἀχρήστων ἐφιέμενοι καὶ περιττῶν, οὐδὲ τῶν ἀναγκαίων κρατοῦσιν. Οὗτοι μὲν οὖν τοιοῦτοι.

Quippe nos qui pane opus habebamus, domoque et operculo modico, ac qualicumque obſonio nactus implevit concupiſcentia auri, argenti, eboris, ſmaragdorum, canum, equorum, appetitu a rebus neceſſariis ad difficilia, rara, magno labore paranda, et inutilia averſo. Etenim rerum ad vitam tolerandam ſufficientium nemo eſt pauper: neque unquam fœnore argentum ſumſit homo ut emeret caſeum, panem, olivas, ſed alium ſumtuoſa domus debitorem fecit, alium olivetum finitimum, alium granaria, vineæ, alium mulæ Galaticæ, alios jugales equi

Pulſantes vanos currus—

præcipitaverunt in voraginem contractuum, fœnorum, pignorum: poſt, ſicut qui poſt exſtinctam ſitim bibunt, et edunt poſtquam fames ſublata fuit, una evomunt quæ eſurientes et ſitientes ingeſſerant: ita qui inutilia appetunt atque otioſa, ne neceſſaria quidem retinent. Hi quidem tales ſunt.

γʹ. Τοὺς δὲ μηδὲν ἀποβάλλοντας, ἔχοντας δὲ πολλά,
πλειόνων δὲ ἀεὶ δεομένους, ἔτι μᾶλλον θαυμάσειεν ἄν τις,
τοῦ Ἀριστίππου μεμνημένος. Ἐκεῖνος γὰρ εἰώθει λέγειν,
ὅτι πολλὰ μέν τις ἐσθίων, πολλὰ δὲ πίνων, πληρούμε- B
νος δὲ μηδέποτε, πρὸς τοὺς ἰατροὺς βαδίζει, καὶ πυνθά-
νεται τί τὸ πάθος, καὶ τίς ἡ διάθεσις, καὶ πῶς ἂν ἀπαλ-
λαγείη· εἰ δέ τις ἔχων πέντε κλίνας, δέκα ζητεῖ, καὶ κεκ-
τημένος δέκα τραπέζας, ἑτέρας συνωνεῖται τοσαύτας, καὶ
χωρίων πολλῶν παρόντων, καὶ ἀργυρίου, οὐ γίνεται μεσ-
τός, ἀλλὰ ἐπ' ἄλλα συντέταται καὶ ἀγρυπνεῖ καὶ ἀπλή-
ρωτός ἐστι πάντων, οὗτος οὐκ οἴεται δεῖσθαι τοῦ θεραπεύσον-
τος, καὶ δείξοντος ἀφ' ἧς αἰτίας τοῦτο πέπονθεν; Καίτοι
τῶν διψώντων τὸν μὲν οὐ πεπωκότα, προσδοκήσειεν ἄν τις ἀ-
παλλαγήσεσθαι πιόντα τῆς δίψης· τὸν δὲ πίνοντα συνεχῶς καὶ C
μὴ παυόμενον, οὐ πληρώσεως, ἀλλὰ καθάρσεως οἰόμεθα
δεῖσθαι· καὶ κελεύομεν ἐμεῖν, ὡς οὐχ ὑπ' ἐνδείας ὀχ-
λούμενον, ἀλλά τινος δριμύτητος ἢ θερμότητος αὐτῷ παρὰ

III. Qui vero nihil amittunt, ſed cum habeant multa, plura ſemper deſiderant, eos magis etiam miretur aliquis, Ariſtippi memor. Solebat enim is dicere, Si quis multa edens, multa bibens, nunquam ſaturaretur, eum ad medicos iturum, et interrogaturum, qualis hic morbus, quæ affectio, quis ſanandi modus eſſet: ſi quis autem quinque habens culcitras, decem requireret, et decem menſas poſſidens, alias totidem coëmeret, multiſque prædiis, multo argento parto non expleretur, ſed ad alia paranda ſe intenderet, vigilaret, neque ullis rebus ei ſatisfieret, eum non putare ſibi medico opus eſſe, qui cauſam hujus affectionis oſtenderet. Atqui ſitientem qui nondum biberit, ſpes eſt potu ſitim aboliturum: qui vero continenter bibens ſitire non deſinat, non impletione ſed purgatione cenſemus opus habere: et vomere jubemus, quia non indigentia eum vexet, ſed acrimonia aut calor aliquis contra naturam

φύσιν ἐνούσης· οὐκοῦν καὶ τῶν ποριζόντων ὁ μὲν ἐνδεὴς καὶ ἄπορος, παύσεται ἴσως, ἑστίαν κτησάμενος, ἢ θησαυρὸν εὑρών, ἢ φίλου βοηθήσαντος, ἐκτίσας καὶ ἀπαλλαγεὶς τοῦ δανειστοῦ· τὸν δὲ πλείω τῶν ἱκανῶν ἔχοντα, καὶ πλειόνων ὀρεγόμενον, οὐ χρυσίον ἐστίν, οὐδὲ ἀργύριον τὸ θεραπεῦον, οὐδ᾽ ἵπποι καὶ πρόβατα καὶ βόες, ἀλλ᾽ ἐκβολῆς δεῖται
D καὶ καθαρμοῦ. Πενία γὰρ οὐκ ἔστιν, ἀλλ᾽ ἀπληστία, τὸ πάθος αὐτοῦ, καὶ φιλοπλουτία, διὰ κρίσιν φαύλην καὶ ἀλόγιστον ἐνοῦσαν· ἣν ἂν μή τις ἐξέλῃ τῆς ψυχῆς, ὥσπερ ἕλιγμα πλάγιον, οὐ παύονται δεόμενοι τῶν περιττῶν, τουτέστιν ἐπιθυμοῦντες ὧν οὐ δέονται.

δ᾽. Ὅταν ἰατρὸς εἰσελθὼν πρὸς ἄνθρωπον ἐρριμμένον ἐν τῷ κλινιδίῳ, καὶ στένοντα καὶ μὴ βουλόμενον τροφὴν λαβεῖν, ἅψηται καὶ ἀνακρίνῃ καὶ εὕρῃ μὴ πυρέττοντα, Ψυχικὴ νόσος, ἔφη, καὶ ἀπῆλθεν· οὐκοῦν καὶ ἡμεῖς ὅταν ἴδωμεν ἄνδρα τῷ πορισμῷ προστετηκότα καὶ τοῖς ἀναλώμασιν
E ἐπιστένοντα, καὶ μηδενὸς εἰς χρηματισμὸν συντελοῦντος

inhærens. Eodem ergo modo de his qui in rebus comparandis ſunt, pauperem et indigum apparet finem facturum, ſi domum nactus fuerit, aut theſaurum invenerit, aut amico opitulante debitum perſolverit creditorique ſatisfecerit. Qui vero plura neceſſariis poſſidens plura expetit, eum non aurum et argentum, non equi, oves, boves ſanare poſſunt, ſed jactura opus habet ac purgatione. Non enim pauperie laborat, ſed inexplebili avaritia, ob pravam et rationis expertem opinionem inhærentem animo: quam niſi quis evellat, tanquam obliquum nodum, nunquam deſinet appetere ſupervacanea: hoc eſt, concupiſcere quæ nihil attinent.

IV. Medicus ſi intret ad hominem in grabato jacentem, gementem, et cibum averſantem, ſi tetigerit ac inquiſiverit omnia, et febre eum vacare deprehenderit, fatus animi eſſe morbum diſcedet. Nos quoque cum videbimus hominem rei faciendæ prorſus deditum, gementem cum ſumtus facit, nulla re turpi, nulla moleſta

αἰσχροῦ, μηδ' ἀνιαροῦ φειδόμενον, οἰκίας δὲ ἔχοντα καὶ χώρας καὶ ἀγέλας καὶ ἀνδράποδα σὺν ἱματίοις, τί φήσομεν τὸ πάθος εἶναι τοῦ ἀνθρώπου ἢ πενίαν ψυχικήν; Ἐπεὶ τήν γε χρηματικὴν, ὥς φησιν ὁ Μένανδρος, εἷς ἂν φίλος ἀπαλλάξειεν εὐεργετήσας· τὴν δὲ ψυχικὴν ἐκείνην οὐκ ἂν ἐμπλήσειαν ἅπαντες οὔτε ζῶντες οὔτε ἀποθανόντες. Ὅθεν εὖ πρὸς τούτους λέλεκται ὑπὸ τοῦ Σόλωνος,

Πλούτου δ' οὐδὲν τέρμα πεφασμένον ἀνθρώποισιν.

Ἐπεὶ τοῖς γε νοῦν ἔχουσιν ὁ τῆς φύσεως πλοῦτος ὥρισται, F καὶ τὸ τέρμα πάρεστι τῆς χρείας καθάπερ κέντρῳ καὶ διαστήματι περιγραφόμενον. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο τῆς φιλαργυρίας ἴδιον· ἐπιθυμία γάρ ἐστι μαχομένη πρὸς τὴν αὐτῆς πλήρωσιν· αἱ δὲ ἄλλαι καὶ συνεργοῦσιν· οὐδεὶς γοῦν ἀπέχεται χρηστὸς ὄψου διὰ φιλοψίαν, οὐδὲ οἴνου, δι' οἰνοφλυγίαν, ὡς χρημάτων ἀπέχονται διὰ φιλοχρηματίαν. Καίτοι πῶς οὐ μανικὸν οὐδὲ οἰκτρὸν τὸ πάθος, εἴ τις ἱματίῳ μὴ

F. 6. χρηστὸς] Corruptum videtur. Mez. corrigit χρήστεως. Jannot. et Anon. χρηστοῦ. Aliud latet: forte οἷα ἄῤῥωστος vel ſimile.

abſtinentem quæ ad lucrum conducat, poſſidentem domos, prædia, greges, ſervos, veſtes, quo alio morbo laborare dicemus, quam paupertate animi? Nam pecuniariam paupertatem, ut ait Menander, unus aliquis amicus beneficus ſanaverit: animo inhærentem illam non exſaturaverint omnes et vivi et mortui. Recte adeo in hos Solon dixit,

Divitiarum homini finis non ulla ſtatuta eſt.

Quippe qui ſana ſunt mente, iis naturæ divitiæ definitæ ſunt, terminuſque adeſt uſu tanquam centro et circino circumſcriptus. Peculiare hoc eſt amori divitiarum, quod hæc cupiditas pugnat contra ſui impletionem, ad quam reliquæ momentum afferunt: nemo enim obſoniorum cupidus, propterea obſonio abſtinet, neque vino quia vinoſus: pecunia avari ob amorem pecuniæ abſtinent. At qui non ſit hæc inſana et miſerabilis

χρῆται, διὰ τὸ ῥιγοῦν, μηδὲ ἄρτῳ διὰ τὸ πεινῆν, μηδὲ πλούτῳ διὰ τὸ φιλοπλουτεῖν; Ἀλλ' ἐν τοῖς Θρασωνίδου κακοῖς ἐστιν·

525 Παρ' ἐμοὶ γάρ ἐστιν ἔνδον, ἔξεστιν δέ μοι,
Καὶ βούλομαι τοῦτ'——

ὡς οἱ ἐμμανέστατα ἐρῶντες,

——— οὐ ποιῶ δέ·—

κατακλείσας δὲ πάντα καὶ κατασφραγισάμενος, καὶ ἀπαριθμήσας τοκισταῖς καὶ πραγματευταῖς ἄλλα συνάγω καὶ διώκω· καὶ ζυγομαχῶ πρὸς τοὺς οἰκέτας, πρὸς τοὺς γεωργούς, πρὸς τοὺς χρεώστας.

Ἄπολλον, ἀνθρώπων τίν' ἀθλιώτερον
Ἑώρακας ἄρ' ἐρῶντα δυσποτμώτερον;

ε'. Ὁ Σοφοκλῆς ἐρωτηθεὶς εἰ δύναται γυναικὶ πλησιάζειν, Εὐφήμει, ἄνθρωπε, εἶπεν, ἐλεύθερος γέγονα, λυττῶντας καὶ ἀγρίους δεσπότας διὰ τὸ γῆρας ἀποφυγών. Χάριεν γὰρ ἅμα ταῖς ἡδοναῖς συνεκλιπεῖν τὰς ἐπιθυμίας,
B μίας, ἃς μήτε ἄνδρα φησὶν Ἀλκαῖος διαφυγεῖν, μήτε

A. 1. Παρ' ἐμοὶ—δυσποτμώτερον] Verſus Menandri diſtinxi ad rationem Mss. Salmaſ. Xyl. Præterea legendum videtur κὰ 'ρῶντα et *amantem*.

animi affectio, propter frigus veſte, propter famem pane, propter avaritiam pecunia non uti? Eſt hoc de Thraſonidæ malis. *Apud me* (inquit) *intus eſt*, *licet uti*, *et volo* ut qui inſaniſſime amant, *non facio autem:* ergo cum concluſerim omnia, et obſignaverim, et numeraverim fœneratoribus ac negotiatoribus, alia colligo, et ſector, et certo cum ſervis, cum colonis, cum debitoribus. *Apollo*, *an unquam vidiſti hominem infeliciorem*, *aut qui miſerius amaret?*

V. Sophocles interrogatus utereturne rebus venereis, *Bona verba*, inquit, *homo*; *libenter vero iſthinc a furioſo et agreſti domino profugi*. Eſt enim ſcitum ſimul cum voluptatibus etiam concupiſcentias dimittere, quas Alcæus

γυναῖκα. Τοῦτο δὲ οὐκ ἔστιν ἐπὶ τῆς φιλοπλουτίας· ἀλλ',
ὥσπερ βαρεῖα καὶ πικρὰ δέσποινα, κτᾶσθαι μὲν ἀναγκάζει,
χρῆσθαι δὲ κωλύει· καὶ τὴν μὲν ἐπιθυμίαν ἐγείρει, τὴν δὲ
ἡδονὴν ἀφαιρεῖται. Τοὺς μὲν οὖν Ῥοδίους ὁ Στρατόνικος
ἐπέσκωπτεν εἰς πολυτέλειαν, οἰκοδομεῖν μὲν ὡς ἀθανά-
τους λέγων, ὀψωνεῖν δὲ ὡς ὀλιγοχρονίους· οἱ δὲ φιλάργυ-
ροι κτῶνται μὲν ὡς πολυτελεῖς, χρῶνται δὲ ὡς ἀνελεύ-
θεροι· καὶ τοὺς μὲν πόνους ὑπομένουσι, τὰς δὲ ἡδονὰς
οὐκ ἔχουσι. Ὁ γοῦν Δημάδης ἐπιστὰς ἀριστῶντί ποτε
Φωκίωνι, καὶ θεασάμενος αὐτοῦ τὴν τράπεζαν αὐστηρὰν καὶ C
λιτὴν, Θαυμάζω σε, ὦ Φωκίων, εἶπεν, ὅτι οὕτως ἀρισ-
τᾶν δυνάμενος, πολιτεύῃ. Αὐτὸς γὰρ εἰς τὴν γαστέρα
ἐδημαγώγει, καὶ τὰς Ἀθήνας μικρὸν ἡγούμενος τῆς ἀσω-
τίας ἐφόδιον, ἐκ τῆς Μακεδονίας ἐπεσιτίζετο· καὶ διὰ
τοῦτο Ἀντίπατρος εἶπε, θεασάμενος αὐτὸν γέροντα, κα-
θάπερ ἱερείου διαπεπραγμένου, μηδὲν ἔτι λοιπὸν ἢ τὴν γλῶσ-
σαν εἶναι καὶ τὴν κοιλίαν. Σὲ δὲ οὐκ ἄν τις, ὦ κακό-

ait *neque virum ſubterfugere neque mulierem.* Hoc vero in avaritia locum non habet: quæ veluti moleſta et moroſa hera parare cogit, frui prohibet: et concupiſcentiam cum excitet, voluptatem adimit. Stratonicus Rhodiorum luxum ſubſannans, *ædificare* eos aiebat *tanquam immortales, et obſonari ut breve tempus victuros.* Avari autem in parandis rebus ſumtuoſorum ſimiles, partis utuntur ut ſordidi: ac labores quidem ſuſtinent, voluptates autem non percipiunt. Demades cum aliquando prandenti Phocioni ſuperveniſſet, videretque menſam ejus tetricam et parcam, *Miror*, inquit, *te*, *qui ſic prandere poſſis*, *rempublicam tractare.* Ipſe enim ventrem ſuis actionibus in republica procurabat ſuum: et, quod Athenas exiguum putaret ſuæ luxuriæ viaticum, e Macedonia præterea commeatum petebat. Itaque Antipater cum eum vidiſſet jam ſenem, dicebat *Demadis tanquam confectæ victimæ nihil ſupereſſe præter ventrem et linguam.* Te vero, O miſer, quis non miretur,

δαίμον, θαυμάσαιμεν, εἰ δυνάμενος οὕτω ζῆν ἀνελευθέρως καὶ ἀπανθρώπως καὶ ἀμεταδότως, καὶ πρὸς φί-
D λους ἀπηνῶς, καὶ πρὸς πόλιν ἀφιλοτίμως, κακοπαθεῖς καὶ ἀγρυπνεῖς, καὶ ἐργολαβεῖς καὶ κληρονομεῖς, καὶ ὑποπίπτεις, τηλικοῦτον ἔχων τῆς ἀπραγμοσύνης ἐφόδιον, τὴν ἀνελευθερίαν; Βυζάντιόν τινα λέγουσιν ἐπὶ δυσμόρφῳ γυναικὶ μοιχὸν εὑρόντα εἰπεῖν, Ὦ ταλαίπωρε, τίς ἀνάγκη, σαπραγόρα προίξ. Ἄγε σὺ κακῶς ὑφάπτεις, ὦ πόνηρε, τοὺς βασιλεῖς πορίζεσθαι δεῖ, τοὺς ἐπιτρόπους τῶν βασιλέων, τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι πρωτεύειν καὶ ἄρχειν ἐθέλοντας· ἐκείνοις ἀνάγκη διὰ τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὴν κενὴν δόξαν ἐπιῶσιν, χαριζομένοις, δορυφοροῦσι, δῶρα πέμπουσι, στρατεύματα τρέφουσι, μο-
E νομάχους ὠνουμένοις· σὺ δὲ τοσαῦτα πράγματα συνέ-

D. 5. Ὦ ταλαίπωρε— ὦ πονηρὲ] Eſt quædam varietas in libris, major etiam in conjecturis Interpretum. Mihi leniſſima hæc videtur ratio: Ὦ ταλαίπωρε, τίς ἀνάγκη σοι· παρηγορία ἡ προίξ. Ἃ δὲ σὺ κακῶς φυλάττεις, ὦ πονηρέ—. Vel—ἀνάγκης παρηγορία προίξ. Illo modo forma dicti magis ſervatur, quod brevius Laconi tribuitur in Apophthegm. p. 235. E. Senſum probabilem verſioni adjeci.
D. 7. δεῖ] Sumſi ex D. et Codice Xyl. Vulgo, abeſt.

qui cum poſſis vivere tam illiberaliter, inhumaniter, qui neminem ulla re impertias, et erga amicos tam ſis durus, neque ullam in civitatem exerceas munificentiam: tamen te afflictes, vigiles, conducas opera, hæreditates cernas, omnibus te rebus ſubmittas, tantam habens ad vivendum abſque negotiis occaſionem, illiberalitatem? Byzantium ferunt, cum adulterum cum uxore ſua deformi comprehendiſſet, dixiſſe: *O miſer, quæ neceſſitas te huc adegit? mihi neceſſitatis ſolatium eſt dos.* Tu vero, improbe, quas male cuſtodis opes, reges neceſſe habent parare, et regii procuratores, ac qui in civitatibus principem tenere locum atque imperare volunt: his opus eſt parto, dum ambitione, jactantia, et inani oſtentatione impulſi convivia præbent ſplendida, largiuntur, ſtipant, dona mittunt, milites alunt, gladiatores emunt. Tu vero, tot tantaque poſſidens, angis ver-

χεις, καὶ ταράττεις καὶ στρεβλοῖς σεαυτὸν, κοχλίου βίον ζῶν διὰ τὴν μικρολογίαν, καὶ τὰ δυσχερῆ πάντα ὑπομένεις, οὐδὲν εὖ πάσχων· ὥσπερ ὄνος βαλανέως ξύλα καὶ φρύγανα κατακομίζων, ἀεὶ καπνοῦ καὶ τέφρας ἀναπιμπλάμενος, λουτροῦ δὲ μὴ μετέχων μηδὲ ἀλέας μηδὲ καθαριότητος.

ϛ'. Καὶ ταῦτα πρὸς τὴν ὀνώδη καὶ μυρμηκώδη λέγω ταύτην φιλοπλουτίαν. Ἑτέρα δὲ ἐστὶν ἡ θηριώδης συκοφαντοῦσα καὶ κληρονομοῦσα καὶ παραλογιζομένη, καὶ πολυπραγμονοῦσα καὶ φροντίζουσα, καὶ ἀριθμοῦσα τῶν φίλων ἔτι πόσοι ζῶσιν, εἶτα πρὸς μηδὲν ἀπολαύουσα τῶν πανταχόθεν προσποριζομένων. Ὥσπερ οὖν ἐχίδνας καὶ κανθαρίδας καὶ φαλάγγια μᾶλλον προβαλλόμεθα καὶ δυσχεραίνομεν ἄρκτων καὶ λεόντων, ὅτι κτείνει καὶ ἀπόλλυσιν ἀνθρώπους μηδὲν χρώμενα τοῖς ἀπολλυμένοις ὑπ' αὐτῶν· οὕτω δεῖ μᾶλλον δυσχεραίνειν τῶν δι' ἀσωτίαν τοὺς διὰ μικρολογίαν καὶ ἀνελευθερίαν πονηρούς· ἀφαιροῦνται γὰρ ἄλλων, οἷς αὐτοὶ

ſaſque teipſum, cochleæ vitam ob ſordes vivens, ac difficilia omnia perferens, nunquam conſequeris ut bene ſit tibi: et plane aſinum balneatoris refers, qui ligna et malleolos identidem adportans, fumo ſemper et favilla oppletus, in nullam lavacri, caloris, munditiæque partem venit.

VI. Atque hæc dicta mihi ſunt in aſininam iſtam et fornicariam divitiarum cupiditatem. Alia porro eſt belluina ac fera, quæ calumnias ſtruit, hæreditates invadit, in fraudem inducit, ſolicite inquirit ac numerat amicorum quot adhuc vivant: deinde ad nullam rem utitur bonis undique conquiſitis. Ergo ſicut viperas, cantharidas, et phalangia magis vituperamus atque odimus quam leones et urſos; quod illæ beſtiæ homines interficiunt, neque interfectorum ullus iis eſt uſus: ita majore digni ſunt odio quia propter illiberalitatem et ſordes mali ſunt, quam qui propter intemperantiam: auferunt enim aliis ea illi quibu uten-

526 χρῆσθαι μὴ δύνανται μηδὲ πεφύκασιν. Ὅθεν ἐκεῖνοι μὲν ἐκεχειρίαν ἄγουσι, ἐν ἀφθόνοις γενόμενοι, καὶ χορηγίαν ἔχοντες· ὥσπερ ὁ Δημοσθένης ἔλεγε πρὸς τοὺς νομίζοντας τῆς πονηρίας τὸν Δημάδην πεπαῦσθαι, Νῦν γὰρ, ἔφη, μεστὸν ὁρᾶτε, καθάπερ τοὺς λέοντας. Τοῖς δὲ εἰς μηδὲν ἡδὺ μηδὲ χρήσιμον πολιτευομένοις, οὐκ ἔστιν ἀνακωχὴ τοῦ πλεονεκτεῖν, οὐδὲ ἀσχολία, κενοῖς οὖσιν ἀεὶ καὶ προσδεομένοις ἁπάντων.

ζ'. Ἀλλὰ νὴ Δία, φησί τις ὅτι, παισὶν οὗτοι καὶ κληρονόμοις φυλάττουσι καὶ θησαυρίζουσιν, οἷς ζῶντες οὐδὲν με-
B ταδιδόασιν· ἀλλ' ὥσπερ τῶν μυῶν τῶν ἐν τοῖς μετάλλοις τὸ χρυσῖτιν ἐσθιόντων, οὐκ ἔστι τοῦ χρυσίου μεταλαβεῖν εἰ μὴ νεκρῶν γενομένων καὶ ἀνατμηθέντων. Παισὶ δὲ καὶ κληρονόμοις διὰ τί βούλονται πολλὰ χρήματα καὶ μεγάλην οὐσίαν ἀπολιπεῖν; ἵνα δηλονότι καὶ οὗτοι φυλάττωσιν ἑτέροις, κἀκεῖνοι παισίν· ὥσπερ οἱ κεραμεοῖ σωλῆνες, οὐδὲν

A. 5. καθάπερ τοὺς λέοντας] Aliunde adjectum videtur ex ſimile dicto de Alexandro.

di nullam habent facultatem. Itaque hi quidem copia rerum parta ferias agunt, ſuppeditante luxuriæ materia: quomodo Demoſthenes iis dixit, qui Demadem improbitati finem feciſſe putabant, *Nunc eum plenum videri inſtar leonis.* Qui vero nulla voluptate, nullo uſu propoſito opibus inhiant, eorum avaritia nullas admittit inducias, nullum otium, cum ſemper inanes ſint et omnia deſiderent.

VII. Dicat fortaſſis aliquis, liberis eos et hæredibus theſauros congerere, quibus viventes nihil dant; ſimiles muribus qui in metallis chryſitidem (ea eſt terra glebulas auri permixtas habens) vorantes, aurum non reddunt niſi mortui et diſſecti. Cur ergo liberis et hæredibus volunt multum pecuniæ et rem auctam relinquere? ſcilicet ut hi quoque aliis hæc, rurſumque illi ſuis ſervent filiis: inſtar figlinorum canalium, qui nihil in ſe retinent aquæ, ſed

ἀναλαμβάνοντες εἰς ἑαυτούς, ἀλλ' ἕκαστος εἰς ἕτερον ἐξ
ἑαυτοῦ μεθιείς· ἄχρις ἄν τις ἔξωθεν ἢ συκοφάντης ἢ τύ-
ραννος ἐκκόψας τὸν φυλάττοντα καὶ κατάξας ἀλλαχόσε
παρατρέψῃ καὶ παροχετεύσῃ τὸν πλοῦτον· ἤ, καθάπερ λέ-
γουσιν, εἷς ὁ πονηρότατος ἐν τῷ γένει γενόμενος, κατα- C
φάγῃ τὰ πάντων. Οὐ γὰρ μόνον κατὰ τὸν Εὐριπίδην,

Ἀκόλαστα πάντη γίνεται δούλων τέκνα,

ἀλλὰ καὶ μικρολόγων· ὥς που καὶ Διογένης ἐπέσκωψεν, εἰπών, Μεγαρέως ἂν ἀνδρὸς βέλτιον εἶναι κριὸν ἢ υἱὸν γενέσθαι. Καὶ γὰρ οὓς δοκοῦσι παιδεύειν, ἀπολλύουσι, καὶ προσδιαστρέφουσιν, ἐμφυτεύοντες τὴν αὐτῶν φιλαργυρίαν καὶ μικρολογίαν, ὥσπερ οὖν τι φρούριον τῆς κληρονομίας ἐνοικοδομοῦντες τοῖς κληρονόμοις. Ταῦτα γάρ ἐστιν ἃ παραινοῦσι καὶ διδάσκουσι, Κέρδαινε καὶ φείδου, καὶ τοσούτου νόμιζε σεαυτὸν ἄξιον, ὅσον ἂν ἔχῃς. Τοῦτο δὲ οὐκ ἔστι παιδεύειν, ἀλλὰ συστέλλειν καὶ ἀπορράπτειν ὥσπερ βαλάντιον, ἵνα

B. 9. κατάξας] Revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. C. E. G. Moſc. 1. 2. Voſſ. Colleg. Nov. Mez. ut magis conveniens ſententiæ quam vulgatum κατάγξας.

unuſquiſque proximo a ſe eam tradit: nempe, donec extrinſecus ſycophanta aliquis aut tyrannus, cuſtode ſublato, fractoque tubulo, alio derivet, avertatque divitias; aut, quod dici ſolet, unus in ea ſtirpe peſſimus exſiſtat, qui bona reliquorum omnia devoret. Non enim ſervorum modo, quod Euripides aiebat, ſed et avarorum filii fiunt intemperantes. Indicavit hoc ſalſe Diogenes, *præſtare* inquiens *arietem eſſe Megarenſis viri quam filium*. Etenim avari dum hæredes ſuos inſtituere et informare moribus volunt, pervertunt eos atque perdunt, avaritiam eis et ſordes inſerentes, eamque quaſi arcem et caſtellum tutandæ hæreditati aptum in animis eorum exædificantes. Hæc enim ſunt quæ docent ac præcipiunt: *Lucrare, et parce, ac tanti te crede eſſe, quantum eſt quod poſſides.* Hoc vero non eſt erudire, ſed ſtipare et conſuere tanquam crumenam, ut con-

D στέγειν καὶ φυλάττειν τὸ εἰσβληθὲν δύνηται. Καίτοι τὸ μὲν βαλάντιον, ἐμβληθέντος τοῦ ἀργυρίου, γίνεται ῥυπαρὸν καὶ δυσῶδες· οἱ δὲ τῶν φιλαργύρων παῖδες πρὶν ἢ παραλαμβάνειν τὸν πλοῦτον, ἀναπίμπλανται τῆς Φιλοπλουτίας ἀπ' αὐτῶν τῶν πατέρων. Καὶ μέντοι τῆς διδασκαλίας καὶ μισθοὺς ἀξίους ἀποτίνουσιν αὐτοῖς, οὐ φιλοῦντες, ὅτι πολλὰ λήψονται, ἀλλὰ μισοῦντες, ὅτι μήπω λαμβάνουσι· μηδὲν γὰρ ἄλλο θαυμάζειν ἢ τὸν πλοῦτον μαθόντες, μηδὲ ἐπ' ἄλλῳ τινὶ ζῆν ἢ τῷ πολλὰ κεκτῆσθαι, κώλυσιν τοῦ ἰδίου βίου τὸν ἐκείνων ποιοῦνται, καὶ νομίζουσιν αὐτῶν ἀφαιρεῖσθαι τὸν χρόνον ὅσον ἐκείνοις προστίθησιν. Διὸ καὶ
E ζώντων μὲν ἔτι τῶν πατέρων, λανθάνοντες ἀμωσγέπως παρακλέπτουσι τῆς ἡδονῆς καὶ ἀπολαύουσιν, ὥσπερ ἀλλοτρίων μεταδιδόντες φίλοις, ἀναλίσκοντες εἰς ἐπιθυμίας ὅτι ἀκούοντές τι μανθάνουσι. Ὅταν δὲ ἀποθανόντων τὰς κλεῖς παραλάβωσι καὶ τὰς σφραγῖδας, ἕτερον βίου σχῆμα αὐ

E. 3. ἔτι ἀκούοντές τι μανθάνουσι] C. D. μανθάνοντες. Unde forte legendum ἔτι ἀκούοντες καὶ μανθάνοντες. Sententiam quidem talem proxima poſtulant.

tinere ac ſervare poſſit quod injicitur. Quanquam crumena quidem injecto demum argento fit ſordida et fœtida: avarorum filii ante quam accipiant divitias, implentur paterna avaritia. Et quidem dignam diſciplinæ ſuæ mercedem hi parentibus perſolvunt, non amantes quod multa ſint accepturi, ſed infenſi iis, quod non jam nunc accipiunt. Cum enim didicerint nihil aliud admirari quam divitias, neque alium finem propoſitum vitæ habere quam multa poſſidere, parentum vitam ſuæ impedimento eſſe exiſtimant, et quantum iis accedit temporis, tantum ſibi decedere. Itaque vivis etiamnum parentibus utcunque occulte aliquid voluptatis et fruitionis ſuffurantur, tanquam de alieno amicis aliquid largientes, et in ſuas cupiditates inſumentes, doctoribus item et philoſophis aliquid operæ tribuentes. Ubi vero mortuis parentibus claves ſunt et ſigilla adepti, ibi jam aliud

τοῖς ἔθει, καὶ πρόσωπον ἀγέλαστον, αὐστηρὸν, ἀνέντευκτον· οὐ κολοφὼν, οὐ σφαῖρα, οὐ τραχηλισμὸς, οὐκ Ἀκαδημία, οὐ Λύκειον· ἀλλ' οἰκετῶν ἀνάκρισις, καὶ γραμμα- F
τείων ἐπίσκεψις, καὶ πρὸς οἰκονόμους ἢ χρεώστας διαλογισμὸς, καὶ ἀσχολία καὶ φροντὶς ἀφαιρουμένη τὸ ἄριστον, καὶ συνελαύνουσα νυκτὸς εἰς τὸ βαλανεῖον· γυμνάσια δὲ οἷσιν ἐνετράφη, Δίρκης τε ὕδωρ παρώδευται· κἂν εἴπῃ τις, Οὐκ ἀκούσῃ τοῦ φιλοσόφου; Πόθεν ἐμοί; φησίν· οὐ σχολάζω, τοῦ πατρὸς τεθνηκότος. Ὦ ταλαίπωρε, τί σοι τοιοῦτο καταλέλοιπεν, οἷον ἀφήρηται, τὴν σχολὴν καὶ τὴν ἐλευθερίαν; μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἐκεῖνος, ἀλλ' ὁ πλοῦτος περιχυθεὶς καὶ περικρατήσας ὥσπερ ἡ παρ' Ἡσιόδῳ γυνὴ

Εὔει ἄτερ δαλοῦ καὶ ἐν ὠμῷ γήραϊ θῆκεν, 527

ὥσπερ ῥυτίδας ἀώρους, ἢ πολιὰς, ἐπαγαγὼν τῆς ψυχῆς τὰς φροντίδας ἐκ τῆς φιλαργυρίας καὶ τῆς ἀσχολίας, ὑφ' ὧν μαραίνεται τὸ γαῦρον καὶ τὸ φιλότιμον καὶ τὸ φιλάνθρωπον.

vitæ initur genus, vultuſque triſtis et auſterus, et non affabilis: non jam Colophon, non pila, non lucta, non Academia, non Lyceum: ſed ſervorum examen, tabularum conſideratio, cum diſpenſatoribus aut debitoribus collocutio, occupatio, ſollicitudo privans prandio, et noctu in balneum agens: exercitationes autem a puero familiares, Dirceſque aqua prætereuntur. Quod ſi quis dicat, Non audies philoſophum? Qui poſſim? dicet: non mihi vacat a morte patris. O te miſerum! quid tantum tibi ille reliquit, quantum eſt quod tibi abſtulit, otium inquam, et libertatem? Immo autem non ille hæc ademit, ſed divitiæ circumfuſæ et imperium in te nactæ, veluti Heſiodea illa mulier,

Urunt abſque face, in crudam traduntque ſenectam.

tanquam rugas intempeſtivas, aut canos, animo inducentes ſollicitudines, cupiditates, occupationes, ob quæ elatio animi, ejuſque liberales conatus et humanitatis ſtudium concidunt atque tabeſcunt.

η'. Τί οὖν; φησί τις, οὐχ ὁρᾷς καὶ χρωμένους ἐνίους δαψιλῶς τοῖς χρήμασι; Σὺ δὲ οὐκ ἀκούεις, φήσομεν, Ἀριστοτέλους λέγοντος, ὅτι οἱ μὲν οὐ χρῶνται, οἱ δὲ παραχρῶνται; καθάπερ οὐδ' ἑτέρου προσήκοντος· ἀλλ' ἐκείνους μὲν οὐκ ὠφελεῖ τὸ οἰκεῖον οὐδὲ κοσμεῖ, τούτους δὲ καὶ βλάπτει καὶ καταισχύνει. Φέρε δὴ σκεψώμεθα τὸ πρότερον.
B Ἡ χρῆσις αὕτη δι' ἣν θαυμάζεται ὁ πλοῦτος, τίς; Πότερον τῶν ἀρκούντων; Οὐδὲν πλέον ἔχουσιν οἱ πλούσιοι τῶν μέτρια κεκτημένων· ἀλλ' ἄπλουτος ὁ πλοῦτός ἐστιν, ὥς φησι Θεόφραστος, καὶ ἄζηλος ἀληθῶς, εἰ Καλλίας πλουσιώτατος Ἀθηναίων, καὶ Ἰσμηνίας εὐπορώτατος Θηβαίων, ἐχρῶντο τούτοις οἷς Σωκράτης καὶ Ἐπαμινώνδας. Ὡς γὰρ Ἀγάθων τὸν αὐλὸν ἀπέπεμψεν ἐκ τοῦ συμποσίου πρὸς τὰς γυναῖκας, οἰόμενος ἀρκεῖν τοὺς λόγους τῶν παρόντων· οὕτως ἀποπέμψας ἂν καὶ στρωμνὰς ἁλουργοὺς, καὶ τραπέζας πολυτελεῖς, καὶ τὰ

B. 1. τίς;] D. τίνων, τίς, ἡ χρῆσις δι' ἣν ὁ πλοῦτος θαυμάζεται.
B. 3. ἀλλ' ἄπλουτος ὁ πλοῦτός] Sic C. E. Moſc. 1. Voſſ. Jannot. Jun. Vulgo, ἀλλὰ πλοῦτος.

VIII. Quid ergo? dicat aliquis: Nonne vides quoſdam ſuis opibus largiter uti? Tu autem, reſpondebimus, non audis quid dicat Ariſtoteles? *alios iis non uti, alios abuti*, neutros recte: nam neque illis ſua uſui ornamentove ſunt, et his damnum præterea ac dedecus adferunt. Agedum prius illud conſideremus. Uſus ille, ob quem divitias admirantur, quarum tandem eſt rerum? an ſufficientium ad vitam tolerandam? At hoc modo nihil amplius habent divites, quam mediocris fortunæ homines: et re vera, ut aiebat Theophraſtus, divitiæ ſunt ne divites quidem nec admirandæ, ſi Callias Athenienſium, et Iſmenias Thebanorum ditiſſimi iiſdem utebantur rebus, quibus Socrates et Epaminondas. Sicut enim Agatho fiſtulam e convivio ad mulieres emiſit, ſufficere ratus ſermones convivarum: ita repudiaveris etiam ſtragula purpurea, menſas ſumtuoſas, et

περιττὰ πάντα, τοὺς πλουσίους ὁρῶν χρωμένους οἷς οἱ πένητες· οὐκ

> Αἶψά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ καταθεῖο, E
> Ἔργα βοῶν δ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν·

ἀλλὰ χρυσοχόων καὶ τορευτῶν καὶ μυρεψῶν, καὶ μαγείρων· καλῆς καὶ σώφρονος γενομένης ξενηλασίας τῶν ἀχρήστων. Εἰ δὲ τὰ μὲν ἀρκοῦντα κοινὰ καὶ τῶν πλουσίων καὶ τῶν μὴ πλουσίων ἐστὶν, σεμνύνεται δὲ ὁ πλοῦτος ἐπὶ τοῖς περιττοῖς· καὶ Σκόπαν τὸν Θεσσαλὸν ἐπαινεῖς, ὃς αἰτηθείς τι τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν ὡς περιττὸν οὔτω καὶ ἄχρηστον, ἀλλὰ μὴν, ἔφη, τούτοις ἐσμὲν ἡμεῖς εὐδαίμονες καὶ μακάριοι τοῖς περιττοῖς, ἀλλ' οὐκ ἐκείνοις τοῖς ἀναγκαίοις· ὅρα μὴ πομπὴν ἐπαινοῦντι καὶ πανήγυριν D μᾶλλον ἢ βίον ἔοικας. Ἡ πάτριος τῶν Διονυσίων ἑορτὴ τοπαλαιὸν ἐπέμπετο δημοτικῶς καὶ ἱλαρῶς, ἀμφορεὺς οἴνου καὶ κληματὶς, εἶτα τράγον τις εἷλκεν, ἄλλος ἰσχάδων ἄῤῥι-

C. 7. ἐπαινεῖς] Sic D. Ceteri et Vulgo, ἐπαινέσαις.
C. 8. οὔτω] Legendum αὐτῷ, ut monuit item Bryan. ad Plutarch. Vit. T. II. p. 584.

ſupervacanea omnia, videns divites iiſdem uti rebus quibus pauperes: neque vero ſic

> *Ilicet et temo jam ſuſpendetur ad ignem,*
> *Jamque boum labor et mulorum cura peribit:*

ſed labor et cura peribit aurificum, tornatorum, unguentariorum, prudenter honeſteque in exſilium ejectis rebus inutilibus. Quod ſi res neceſſariæ diviti ſunt cum pauperibus communes, jactant ſe autem divites poſſeſſione rerum ſupervacanearum: et probatur tibi Scopa Theſſalus, qui petenti aliquid de ejus ſupellectile, quod id diceret ſupervacaneum ac proinde inutile eſſe, reſpondit, *At his rebus nos ſumus beati et felices, ſupervacaneis, non neceſſariis iſtis*; vide ſis, ne pompam potius aliquam et ſolennem apparatum, quam vitam laudaveris. Accepta a majoribus Bacchanalium feſtivitas antiquitus plebeio more et hilari agebatur: amphora vini, et palmitis ſarmentum, tum aliquis caprum trahebat, ſequebatur alius calathum ficis ple-

χον ἠκολούθει κομίζων, ἐπὶ πᾶσι δὲ ὁ φαλλός· ἀλλὰ νῦν ταῦτα παρορᾶται καὶ ἠφάνισται, χρυσωμάτων περιφερομένων, καὶ ἱματίων πολυτελῶν καὶ ζευγῶν ἐλαυνομένων καὶ προσωπείων. Οὕτως τὰ ἀναγκαῖα τοῦ πλούτου καὶ χρήσιμα τοῖς ἀχρήστοις κατακέχωσται καὶ τοῖς περιττοῖς.

θ'. Οἱ δὲ πολλοὶ τὸ τοῦ Τηλεμάχου πάσχομεν· καὶ
E γὰρ ἐκεῖνος ὑπὸ ἀπειρίας, μᾶλλον δὲ ἀπειροκαλίας, τὴν μὲν Νέστορος ἰδὼν οἰκίαν κλίνας ἔχουσαν, τραπέζας, ἱμάτια, στρώματα, οἶνον ἡδὺν, οὐκ ἐμακάριζε τὸν εὐποροῦντα τῶν ἀναγκαίων ἢ καὶ χρησίμων· παρὰ δὲ τῷ Μενελάῳ θεασάμενος ἐλέφαντα καὶ χρυσὸν καὶ ἤλεκτρον, ἐξεπλάγη, καὶ εἶπε

Ζηνός που τοιήδε γ' Ὀλυμπίου ἔνδοθεν αὐλή·
Ὅσσα τάδ' ἄσπετα πολλά· σέβας μ' ἔχει εἰσορόωντα.

Σωκράτης δ' ἂν εἶπεν ἢ καὶ Διογένης,

Ὅσσα τά γ' ἄθλια πολλὰ καὶ ἄχρηστα καὶ μάταια,
F —— γέλως μ' ἔχει εἰσορόωντα.

Τί λέγεις ἀβέλτερε; τῆς γυναικὸς ὀφείλων παρελεῖν τὴν

num geſtans, ultimo loco phallus: nunc ea negliguntur et obſoleta ſunt, dum interim geſtantur aurea pocula, veſtes pretioſæ, bigæ agitantur, perſonatique incedunt. Sic quæ neceſſaria et utilia habent divitiæ, ea ſupervacaneis et inutilibus obruuntur.

IX. Pleriſque autem id accidit quod Telemacho. Is enim ob imperitiam, aut ruditatem potius, cum vidiſſet domum Neſtoris culcitris, menſis, ſtragulis, veſtibus, vinoque dulci inſtructam, non laudavit fortunam neceſſariarum utiliumque rerum copia præditi: apud Menelaum autem conſpicatus ebur, aurum, et electrum, attonitus dixit,

Talem intus Jupiter, niſi fallor, Olympius aulam
Poſſidet: ut multis hæc ornatiſſima rebus
Reſplendet: me cernentem veneratio tentat.

Socrates vero aut etiam Diogenes dixiſſet,

—Ut miſeris, vanis oppletaque rebus

hæc eſt, et inutilibus:

—Mihi cernenti ridere ſubibat.

Quid ais, fatue? cum adimere uxori deberes purpuram et

πορφύραν καὶ τὸν κόσμον, ἵνα παύσηται τρυφῶσα καὶ ξενομανοῦσα, τὴν οἰκίαν πάλιν καλλωπίζεις ὡς θέατρον ἢ θυμέλην τοῖς εἰσιοῦσι;

Ι. Τοιαύτην ὁ πλοῦτος εὐδαιμονίαν ἔχει θεατῶν καὶ μαρτύρων, ἢ τὸ μηδὲν οὖσαν. Ἀλλ' οὐχ ὅμοιόν γε τὸ σωφρονεῖν, τὸ φιλοσοφεῖν, τὸ γινώσκειν ἃ δεῖ περὶ θεῶν,
κἂν λανθάνῃ πάντας ἀνθρώπους· ἴδιον δὲ σέλας ἔχει, καὶ 528
φέγγος ἐν τῇ ψυχῇ μέγα καὶ χαρὰν ποιεῖ σύνοικον αὐτῇ ἐν ἑαυτῇ ἀντιλαμβανομένῃ τἀγαθοῦ, ἄν τε ἴδῃ τις, ἄν τε λανθάνῃ καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους ἅπαντας. Τοιοῦτόν ἐστιν ἀρετὴ ἀλήθεια, μαθημάτων τε κάλλος γεωμετρικῶν, ἀστρολογικῶν· ὧν τίνι τὰ τοῦ πλούτου φάλαρα ταῦτα καὶ περιδέραια καὶ θεάματα κορασιώδη παραβαλεῖν ἄξιον; Μηδενὸς ὁρῶντος μηδὲ προσβλέποντος, ὄντως τυφλὸς γίνεται καὶ

F. 6. καὶ μαρτύρων] Addendum δεομένην cum Mez. et Reiſk. quod, ut nunc eſt, ſententiæ ſatisfacit. Major etiam antiquitus fuit varietas; indicio codicum Xyl. D. Pol. Jannot. qui ita ſupplent καὶ μαρτύρων ὡς δεῖ πᾶσιν ἐμπομπεύειν αὐτὸν, ἢ τὸ μηδὲν οὖσαν. Itaque reddidit Xyl.

A. 2. αὐτῇ—τἀγαθοῦ] Secutus ſum codicem D. Vulgo, αὐτὴν ἑαυτῆς ἀντιλαμβανομένη τἀγαθόν.

mundum muliebrem, ut luxuriandi et hoſpites depereundi finem faceret: tu interim domum exornas ut theatrum aut thymela intrantibus videatur?

X. Talem habent divitiæ felicitatem, a ſpectatoribus et teſtibus pendentem, quibus omnibus tanquam ad pompam adornatus oſtentare ſe opus habet dives: alioquin ea felicitas nulla eſt. Non ita temperantia, philoſophia, deorum recta notitia: nam hæc ut omnes homines lateant, in animo ſuum habent proprium ſplendorem, ſuam lucem magnam: animuſque bonum ſummum amplectens gaudium ſibi contubernale adſciſcit: ſive videatur virtus, ſive ſit diis hominibuſque ignota. Talis res eſt virtus, veritas mathematum, pulchritudo rerum geometricarum et aſtrologicarum: cui indignum eſt iſtas divitiarum phaleras, et bullas ac puellaria ſpectacula comparari. Quippe hæc ſi nemo videat, nemo ſpectet, vere cæca fiunt

ἀφεγγὴς ὁ πλοῦτος. Μόνος γὰρ ὁ πλούσιος δειπνῶν μετὰ τῆς γυναικὸς ἢ τῶν συνήθων, οὔτε ταῖς σιθοίναις παρέχει πράγματα τραπέζαις, οὔτε τοῖς χρυσοῖς ἐκπώμασιν, ἀλλὰ χρῆται τοῖς προστυχοῦσι· καὶ ἡ γυνὴ ἄχρυσος καὶ ἀπόρφυρος καὶ ἀφελὴς πάρεστιν. Ὅταν δὲ σύνδειπνον, τουτέστι πομπὴ καὶ θέατρον, συγκροτῆται, καὶ δρᾶμα πλουσιακὸν εἰσάγηται, νηῶν δ' ἔκφερε λέβητάς τε τρίποδάς τε· τῶν τε λύχνων ἔχονται, καὶ περιασπῶνται περὶ τὰς κύλικας, ἀλλάσσουσι τοὺς οἰνοχόους, μεταμφιεννύουσι πάντα, πάντα κινοῦσι, χρυσὸν, ἄργυρον λιθοκόλλητον, ἁπλῶς πλουτεῖν ὁμολογοῦντες. Ἀλλὰ εὐφροσύνης γε, κἂν μόνος δειπνῇ, δεῖται καὶ εὐωχίας.

B. 4. συγκροτῆται] Sic D. Vulgo, συγκεκρότηται.
B. 9. εὐφροσύνης] Item ex D. et varia lectione C. Vulgo, σωφροσύνης.

et obſcuræ divitiæ. Nam ſi ſolus aut cum familiaribus cœnat dives, non ille magnificis menſis aut aureis poculis negotium faceſſit, ſed quibuſvis utitur, mulierque ei ſine auro et purpura habitu ſimplici adeſt: ubi vero convivium, hoc eſt pompa et ſpectaculum, paratur, et fabula divitiarum agitur, ibi demum

Navibus exportant tripodas ſimul atque lebetas,

tum lychni curantur, tum occupantur circa calices, mutant pincernas, omnia veſtiunt, omne aurum, omne argentum, omnia gemmata promunt, ſimplices divitias ſuas profitentes. At vero temperantia diviti et animi hilaritate opus eſt, etiam ſi ſolus cœnet.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΔΥΣΩΠΙΑΣ.

C

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΔΥΣΩΠΙΑΣ.

PLUTARCHI

DE

VITIOSO PUDORE.

α'. ΕΝΙΑ τῶν ἐκ τῆς γῆς φυομένων, αὐτὰ μὲν ἐσ-
τιν ἄγρια τῇ φύσει καὶ ἄκαρπα καὶ βλαβερὰν
D τοῖς ἡμέροις σπέρμασι καὶ φυτοῖς τὴν αὔξησιν ἔχοντα,
σημεῖα δὲ αὐτὰ ποιοῦνται χώρας οἱ γεωργοῦντες οὐ πονη-
ρᾶς ἀλλὰ γενναίας καὶ πίονος· οὕτω δὴ καὶ πάθη ψυχῆς
ἐστὶν οὐ χρηστά, χρηστῆς δὲ φύσεως οἷον ἐξανθήματα, καὶ

I. QUÆDAM eorum quæ e terra enaſcuntur, cum ſint ipſa per ſe ſylveſtria, ſterilia, et incremento ſuo noceant hortenſibus ſeminibus atque ſtirpibus, agricolæ tamen pro certo indicio ſoli non mali, ſed egregii atque pinguis, habent. Eodem modo animi etiam quædam ſunt affectiones non bonæ, ſed quaſi germina e bo-

λόγῳ παρέχειν ἐργάσιμον ἑαυτὴν ἐπιεικῶς δυναμένης. Ἐν τούτοις τίθεμαι καὶ τὴν λεγομένην Δυσωπίαν, σημεῖον μὲν οὐ φαῦλον, αἰτίαν δὲ μοχθηρίας οὖσαν. Τὰ γὰρ αὐτὰ τοῖς ἀναισχύντοις οἱ αἰσχυνόμενοι πολλάκις ἁμαρτάνουσι· πλὴν ὅτι τὸ λυπεῖσθαι καὶ ἀλγεῖν ἐφ' οἷς διαμαρτάνουσι, τούτοις πρόσεστιν, οὐχ ὡς ἐκείνοις τὸ ἥδεσθαι. Ἀγαλγὴς μὲν γὰρ ὁ ἀναιδὴς πρὸς τὸ αἰσχρόν· εὐπαθὴς δὲ E
καὶ πρὸς τὸ φαινόμενον αἰσχρὸν ὁ εὐδυσώπητος. Ὑπερβολὴ γὰρ τοῦ αἰσχύνεσθαι, τὸ δυσωπεῖσθαι· διὸ καὶ οὕτω κέκληται, τρόπον τινὰ τοῦ προσώπου τῇ ψυχῇ συνδιατρεπομένου καὶ συνεξατονοῦντος. Ὡς γὰρ τὴν Κατήφειαν ὁρίζονται λύπην κάτω βλέπειν ποιοῦσαν, οὕτω τὴν αἰσχυντηλίαν μέχρι τοῦ μηδὲ ἀντιβλέπειν τοῖς δεομένοις ὑπείκουσαν, Δυσωπίαν ὠνόμασαν. Ὅθεν ὁ μὲν ῥήτωρ τὸν ἀναίσχυντον οὐκ ἔφη κόρας ἐν τοῖς ὄμμασιν ἔχειν, ἀλλὰ πόρνας· ὁ δ' εὐδυσώπητος αὖ πάλιν, ἄγαν τὸ θῆλυ τῆς ψυχῆς καὶ F

no pullulantia ingenio, et quod culturæ ſe ſatis exhibiturum ſit tractabile. In his etiam Vitioſum cenſeo Pudorem: qui ut ſignum eſt non malum, ita cauſam pravitati præbet. Etenim ſæpenumero in eadem cum impudentibus peccata incidunt verecundi: niſi quod his ſua errata dolorem incutiunt, non, ut illis, voluptatem afferunt; nullo enim ob turpitudinem dolore impudens afficitur: in quem facile etiam ſpecie tantum turpitudinis oblata prolabitur is qui inepte verecundus eſt. Hoc vitii *Dyſopiam* Græci dixerunt, in quo pudoris modus exceditur: quod vultus quodammodo cum anima dejiciatur. Sicut enim *Katepheiam* (hoc eſt mœſtitiam) vocant dolorem oculos in terram dejicientem: ſic verecundiam, præ qua intueri in alios non audemus, *Dyſopiam* dixerunt. Orator quidem impudentem oculis non *koras*, (quæ vox et virgines ſignificat, et luminum pupillas) ſed meretrices habere pronunciavit. At qui ad nimium propenſus eſt pudorem, animum nimis effe-

τρυφερὸν ἐμφαίνει διὰ τῆς ὄψεως, τὴν ὑπὸ τῶν ἀναισ-
χυντούντων ἧτταν, αἰσχύνην ὑποκοριζόμενος. Ὁ μὲν οὖν Κά-
των ἔλεγε τῶν νέων μᾶλλον ἀγαπᾶν τοὺς ἐρυθριῶντας, ἢ
τοὺς ὠχριῶντας· ὀρθῶς ἐθίζων καὶ διδάσκων, τὸν ψόγον
μᾶλλον ἢ τὸν ἔλεγχον δεδιέναι, καὶ τὴν ὑποψίαν μᾶλ-
λον ἢ τὸν κίνδυνον. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦ πρὸς τὸν
529 ψόγον ὑπόπτου καὶ ψοφοδεοῦς τὸ ἄγαν ἀφαιρετέον· ὡς οὐχ
ἧττον ἔνιοι πολλάκις ἀκοῦσαι κακῶς ἢ παθεῖν δείσαντες,
ἀπεδειλίασαν, καὶ προήκαντο τὸ καλόν, οὐ δυνηθέντες
ὑπομεῖναι τὸ ἄδοξον.

β΄. Οὔτε δὴ τούτους περιοπτέον οὕτως ἀσθενῶς ἔχοντας, οὔτ᾽ αὖ πάλιν ἐκείνην ἐπαινετέον τὴν ἄτρεπτον καὶ ἀτενῆ διάθεσιν,

> Ἐν δὲ τὸ θαῤῥαλέον τι καὶ ἐμμενὲς ἔπτη ὁρῶσαι
> Φαίνετ᾽ Ἀναξάρχου κύνεον μένος.

ἀλλ᾽ ἐμμελῆ τινα μηχανητέον σύγκρασιν ἀμφοῖν, τοῦ μὲν ἀτενοῦς ἄγαν τὴν ἀναίδειαν, τοῦ δὲ ἐπιεικοῦς σφόδρα τὴν

F. 6. ἔλεγχον] Forte corrigendum πόνον, quod res et ſententiæ uſus poſtulat. Huc ducit varietas lectionis C. Moſc. 2. Colleg. Nov. qui habent ἔπαινον.

minatum ac delicatum ipſo prodit viſu, verecundiæ honeſto nomine prætexens mollitiem ſuam, qua impudentibus ſuccumbit. Sane Cato dicebat adoleſcentes ſe eos magis probare qui erubeſcerent quam qui palleſcerent: recte condocefaciens probrum magis quam laborem timere, et ſuſpicionem, quam periculum. Veruntamen et nimius vituperationis metus, ac ad quemvis ſtrepitum trepidatio, coërceri debet; quando ſæpe non minore male audiendi, quam mala patiendi metu ducti, honeſtatem prodiderunt nonnulli ob impatientiam infamiæ.

II. Ergo neque horum negligenda eſt imbecillitas: et nequaquam laudanda animi pertinax illa et rigida affectio,

> *Qualis Anaxarchi vis, quo ſe cumque canina*
> *Verteret indomita, et pertendens prorſus, et audax.*

ſed concinna quædam utrinque temperanda eſt ratio, quæ et nimiæ pertinaciæ impudentiam, et modum excedenti le-

ἀσθένειαν, ἀφαιροῦσαν. Ἦ, καὶ τὸ θεράπευμα δυσχερές, καὶ οὐκ ἀκίνδυνος ἡ τῶν τοιούτων πλεονασμῶν κώλυσις. B
Ὡς γὰρ ὁ γεωργὸς ἄγριον μὲν ἐκκόπτων βλάστημα καὶ ἀγεννές, αὐτόθεν ἀφειδῶς ἐμβαλὼν τὸ σκαφεῖον, ἀνέτρεψε τὴν ῥίζαν, ἢ πῦρ προσαγαγὼν ἐπέκαυσεν· ἀμπέλῳ δὲ προσιὼν τομῆς δεομένῃ, καὶ μηλέας ἤ τινος ἐλαίας ἁπτόμενος, εὐλαβῶς ἐπιφέρει τὴν χεῖρα, δεδιὼς μή τι τοῦ ὑγιαίνοντος ἀποτυφλώσῃ· οὕτως ὁ φιλόσοφος, φθόνον μὲν ἐξαιρῶν νέου ψυχῆς, ἀγεννὲς βλάστημα καὶ δυσπθάσδυτον, ἢ φιλαργυρίαν ἄωρον, ἢ φιληδονίαν ἐπικόπτων ἀκόλαστον, αἱμάσσει καὶ πιέζει, καὶ τομὴν ποιεῖ καὶ οὐλὴν βαθεῖαν· ὅταν δὲ τρυφερῷ μέρει ψυχῆς καὶ ἁπαλῷ κολούοντα προσαγάγῃ C
λόγον, οἷόν ἐστι τὸ δυσωπούμενον καὶ διατρεπόμενον, εὐλαβεῖται μὴ λάθῃ τούτοις συναποκόψας τὸ αἰδούμενον. Καὶ γὰρ αἱ τίτθαι τῶν βρεφῶν ἐκτρίβουσαι πολλάκις τὸν ῥύπον, ἑλκοῦσιν ἐνίοτε τὴν σάρκα καὶ βασανίζουσιν. Ὅθεν

A. 12. Ἦ,] Revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. C. D. Schott. Anon. Mez. Vulgo ἦς.
B. 1. κώλυσις] κόλυσις Mez. Salmaſ. Reiſk. corrector C. Nec male Matth. κόλασις. Utrumque vulgato melius: neutrum recipere auſus ſum.

nitati imbecillitatem, auferat. Itaque correctio difficilis eſt, neque periculo vacat hujuſmodi exceſſuum coërcitio. Sicut enim colonus ſylveſtrem plantam et inutilem exſcindens, ligone viribus adacto nihil parcens radicitus etiam proruit, aut igne adhibito cremat: ad vitem autem, malum, vel oleam putandi gratia accedens, caute manum admovet, metuens ne quid utile lædat: ſic philoſophus ex animo adoleſcentis invidiam tollens degener germen et intractabile, aut avaritiam intempeſtivam, aut ſtudium voluptatis intemperans, ſauciat, premit, vulnus alte adigit, cicatricemque ducit magnam: quando autem delicatæ ac teneræ parti animæ orationem correctricem applicat, qualis eſt quæ nimio pudore ſubvertitur, ſummo ſtudio cavet, ne imprudens ſimul cum vitio verecundiam ejiciat. Nam nutrices etiam puerorum ſordes dum detergunt, interdum carnem ſauciant atque adfligunt. Itaque oportet adoleſ-

οὐ δεῖ τῶν νέων παντάπασιν ἐν χρῷ τὴν Δυσωπίαν ἐκτρίβοντας, ὀλιγώρως ποιεῖν καὶ λίαν ἀτρέπτους. Ἀλλ' ὥσπερ οἱ καταλύοντες οἰκίας ἱεροῖς γειτνιώσας, τά γε συνεχῆ καὶ πλησίον ἐῶσι καὶ διερείδουσιν· οὕτω δεῖ τὴν Δυσωπίαν κινεῖν, δεδιότας συνεφελκύσασθαι τὰ ὁμοροῦντα τῆς αἰδοῦς καὶ τῆς ἐπιεικείας καὶ τῆς ἡμερότητος, οἷς ὑποδέδυκε
D καὶ περιπέπλεκται κολακεύουσα τὸν εὐδυσώπητον, ὡς φιλάνθρωπον καὶ πολιτικὸν καὶ κοινὸν ἔχοντα νοῦν, καὶ οὐκ ἄτεγκτον οὐδὲ αὐθέκαστον. Ὅθεν εὐθὺς οἱ Στωϊκοὶ καὶ τῷ ῥήματι τὸ αἰσχύνεσθαι καὶ δυσωπεῖσθαι τοῦ αἰδεῖσθαι διέστησαν, ἵνα μηδὲ τὴν ὁμωνυμίαν τῷ πάθει πρόφασιν τοῦ βλάπτειν ἀπολίπωσιν. Ἀλλ' ἡμῖν χρῆσθαι τοῖς ὀνόμασιν ἀσυκοφαντήτως δότωσαν, μᾶλλον δὲ Ὁμηρικῶς· καὶ γὰρ ἐκεῖνος εἶπεν,

Αἰδὼς ἥτ' ἄνδρας μέγα σίνεται, ἠδ' ὀνίνησι·

καὶ οὐ κακῶς τὸ βλάπτειν αὐτῆς πρότερον εἶπε· γίνεται

centibus non ita penitus Vitioſum Pudorem eximere, ut ſecuri fiant nimiſque inverecundi. Sed ſicut qui domos demoliuntur templis vicinas, ii ſaltem continuas his partes ſinunt atque ſuffulciunt: ſic nimius Pudor ſubruendus eſt, ut tamen caveamus ne ſimul cum eo confinia verecundiæ, æquanimitatis, et manſuetudinis ejiciantur: quibus rebus ſe inſinuat ille in animum ad hoc vitii propenſum, eumque occupat, dum ſibi is humanus, civilis, communi ſenſu præditus, non durus aut obſtinatus videtur. Itaque jam inde a principio Stoici ipſis verbis pudorem a verecundia diſtinxerunt, ne ambiguitas vocabuli occaſionem vitii habens relinqueretur. Ii tamen nobis hoc relinquant, ut vocabulis citra calumniam utamur, atque adeo Homeri imitatione. Is enim dicit,

Sæpe verecundis ſua fert affectio damnum
Grande, verecundis ſua ſæpe affectio prodeſt:

et non male priore loco eam dixit nocere: utilis enim

γὰρ ὠφέλιμος ὑπὸ τοῦ λόγου τὸ πλεονάζον ἀφελόντος, καὶ τὸ μέτριον ἀπολιπόντος.

γ'. Πρῶτον οὖν δεῖ τοῦτο πεπεῖσθαι τὸν ὑπὸ πολλῆς E Δυσωπίας βιαζόμενον, ὅτι πάθει βλαβερῷ συνέχεται. Καλὸν δὲ τῶν βλαβερῶν οὐδέν, οὐδὲ δεῖ τοῖς ἐπαίνοις κηλούμενον ἥδεσθαι, κομψὸν καὶ ἱλαρὸν ἀντὶ σεμνοῦ καὶ μεγάλου καὶ δικαίου προσαγορευόμενον, μηδ' ὥσπερ ὁ Εὐριπίδου Πήγασος

Ἔπτηξ' ὑπείκων μᾶλλον ἢ θέλοι

τῷ Βελλεροφόντῃ, τοῖς δεομένοις ἑαυτὸν ἐκδιδόναι καὶ συνεκταπεινοῦν, φοβούμενον ἀκοῦσαι τό, σκληρὸς γε καὶ ἀπηνής. F Τῷ μὲν γὰρ Αἰγυπτίῳ Βοκχόριδι φύσει χαλεπῷ γενομένῳ τὴν ἀσπίδα λέγουσιν ὑπὸ τῆς Ἴσιδος ἐπιπεμφθεῖσαν, καὶ τῇ κεφαλῇ περιελιχθεῖσαν, ἄνωθεν ἐπισκιάζειν ἵνα κρίνῃ δικαίως· ἡ δέ γε Δυσωπία τοῖς ἀτόνοις καὶ ἀνάνδροις ἐπικειμένη, καὶ πρὸς μηδὲν ἀνανεῦσαι μηδὲ ἀντειπεῖν ἰσχύουσα, καὶ δικάζοντας ἀποτρέπει τοῦ δικαίου, καὶ συμβουλεύοντας ἐπιστομίζει, καὶ λέγειν πολλὰ καὶ πράττειν ἀναγκά-

tione demum fit Verecundia, quæ ſublato exceſſu mediocritatem relinquit.

III. Primo omnium perſuaſum eſſe debet ei quem nimius Pudor urget, affectu ſe damnoſo teneri. Nihil autem eorum quæ damnoſa ſunt, pulchrum eſt: neque debet laudibus delinitus gaudere, ubi comis et hilaris loco gravis, magnanimi, et juſti dicitur: neque ſicut Euripideus Pegaſus,

Pavens, magis quam vellet ille, ſubdidit

ſe Bellerophonti, ita ipſe iis qui volunt ſe dedere ac ſubmittere, metuentem ne durus et immitis audiat. Ægyptio Bocchoridi, homini ingenio intractabili ferunt ab Iſide aſpidem miſſam, quæ ſuperne capiti circumvoluta obumbraret, ut judicaret juſte. At Pudor Vitioſus languidis et mollibus incumbens, et nihil renuere, nihil dicendo refellere ſinens, cum diſceptatores a juſte dicenda ſententia abigit, tum conſulentium ora occludit, multaque cogit præ-

530 ζει τῶν ἀβελτέρων· ὁ δὲ ἀγνωμονέστατος ἀεὶ τοῦ τοιούτου δεσπότης ἐστὶ καὶ κρατεῖ, τῷ μὴ αἰδεῖσθαι, τὸ αἰδούμενον καταβιαζόμενος. Ὅθεν, ὥσπερ χωρίον ὕπτιον καὶ μαλακὸν, ἡ Δυσωπία μηδεμίαν ἔντευξιν ἐξῶσαι μηδὲ ἀποστρέψαι δυναμένη, τοῖς αἰσχίστοις βάσιμός ἐστι πράγμασι καὶ πάθεσι. Κακὴ μὲν γὰρ αὕτη παιδικῆς φρουρὸς ἡλικίας, ὡς ἔλεγε Βροῦτος, οὐ δοκεῖν αὐτῷ καλῶς τὴν ὥραν διατεθεῖσθαι τὸν πρὸς μηδὲν ἀρνούμενον· κακὴ δὲ θαλάμου καὶ γυναικωνίτιδος ἐπίτροπος, ὥς φησιν ἡ παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ μετανοοῦσα πρὸς τὸν μοιχόν,

Ἔπεισας, ἐξέθωψας.———

B Ὥσθ' ἡ Δυσωπία προσδιαφθείρασα τὸ ἀκόλαστον, ἀνώχυρα πάντα καὶ ἄκλειστα καὶ κατάντη προδίδωσι τοῖς ἐπιτιθεμένοις. Καὶ διδόντες μὲν αἱροῦσι τὰς βδελυρωτάτας τῶν φύσεων· τῷ δὲ πείθειν καὶ δυσωπεῖν, πολλάκις κατεργάζονται καὶ τὰς ἐπιεικεῖς. Ἐῶ δὴ τὰς εἰς τὰ χρή-

B. 5. χρήματα] Sumſi a Moſc. 1. et Jannot. Vulgo, χρήσιμα.

ter animi ſententiam dicere atque facere: et quanto quiſque animo iniquiore, tanto is crebrius in talem hominem imperium obtinet, impudentia ſua eum ad pudorem cogens. Unde fit, ut Dyſopia, tanquam locus humilis et mollis, quia nullum congreſſum averſari, aut detrectare poteſt, turpiſſimis quibuſque rebus et vitiis occupandam ſe præbeat. Peſſima ſane cuſtos ea puerilis ætatis: ſicut et Brutus dicebat, *male ſibi videri eum florem ætatis collocaſſe, qui nihil negare auderet.* Eadem peſſima thalami eſt et gynæcei adminiſtra: ſicut apud Sophoclem adultero quædam corrupta ab eo dicit,

Tu blandiendo perſuaſiſti mibi.—

hoc adeo vitium intemperantiam corrumpere occupans, inſidiantibus omnia expugnatu facilia, recluſa, atque prona reddit. Dando capiunt impuriſſima ingenia, perſuadendo et pudorem ineptum injiciendo ſæpe etiam proba ſubigunt. Mitto quæ damna is

ματα βλάβας ὑπὸ τοῦ δυσωπεῖσθαι, δανειζόντων οἷς ἀπιστοῦσιν, ἐγγυωμένων οἷς οὐ θέλουσιν· ἐπαινούντων μὲν τὸ, Ἐγγύα, πάρα δ' ἄτα, χρῆσθαι δ' αὐτῷ περὶ τὰ πράγματα μὴ δυναμένων.

δ'. Ὅσους δ' ἀνῄρηκε τοῦτο τὸ πάθος, οὐκ ἄν τις ἐξαριθμήσαιτο ῥᾳδίως. Καὶ γὰρ ὁ Κρέων πρὸς τὴν Μήδειαν εἰπὼν,

Κρεῖσσον δέ μοι νῦν πρός σ' ἀπέχθεσθαι, γύναι, C
Ἢ μαλθακισθένθ' ὕστερον μέγα στένειν,

ἄλλοις ἐγνωμολόγησεν· αὐτὸς δὲ τῆς Δυσωπίας ἥττων γενόμενος καὶ μίαν ἡμέραν αἰτουμένῃ δοὺς, ἀπώλεσε τὸν οἶκον. Ἔνιοι δὲ καὶ σφαγὰς ὑφορώμενοι καὶ φαρμακείας, διετράπησαν. Οὕτω παραπώλετο Δίων, οὐκ ἀγνοήσας ἐπιβουλεύοντα Κάλλιππον, ἀλλ' αἰσχυνθεὶς φυλάττεσθαι φίλον ὄντα καὶ ξένον. Οὕτως Ἀντίπατρος ὁ Κασσάνδρου Δημήτριον καλέσας ἐπὶ δεῖπνον, εἶτα κληθεὶς τῇ ὑστεραίᾳ πρὸς αὐτὸν, ᾐδέσθη πεπιστευμένος ἀπιστεῖν, καὶ πορευθεὶς ἐσφάγη μετὰ τὸ

B. 8. περὶ τὰ πράγματα] Legendum παρὰ τὰ πράγματα, cum Reiſkio.

Pudor adfert rei familiari, quando eo ducti mutuum damus quorum ſuſpecta eſt fides: ſpondemus inviti, ac laudantes illud, *Sponde, præſto noxa eſt*, uti eo in rebus nequimus.

IV. Quam multis exitio fuerit hoc vitium, non eſt enumeratu facile. Etenim Creon hæc ad Medeam dicens,

Præſtat jam nunc invisum me fieri tibi,
Ob mollitiem quam poſtmodo gemere meam,

aliis præclaram ſubjecit ſententiam: ipſe Vitioſo victus Pudore, unicam diem petenti dum aſſentitur, familiam ſuam perdidit. Nonnullos etiam cædem ſibi aut venenum parari ſuſpicantes, Pudor ineptus a tuenda ſalute deterruit. Sic periit Dion, non ignorans ſibi abs Callippo ſtrui inſidias, ſed ab amico et hoſpite ſibi cavere pudori ducens. Sic Antipater Caſſandri F. cum cœna excepiſſet Demetrium, vocatus poſtridie ab eo, quod puderet fidem non habere ſibi habitam, ivit et a cœna eſt

δεῖπνον. Ἡρακλέα δὲ τὸν Ἀλεξάνδρῳ γενόμενον ἐκ
D Βαρσίνης, ὡμολόγησε μὲν Κασσάνδρῳ Πολυσπέρχων ἀναιρήσειν ἐπὶ ταλάντοις ἑκατόν, εἶτ' ἐπὶ δεῖπνον ἐκάλει· τοῦ δὲ μειρακίου τὴν κλῆσιν ὑφορωμένου καὶ δεδοικότος, ἄλλως δὲ προφασιζομένου μαλακώτερον ἔχειν, ἐλθὼν ὁ Πολυσπέρχων, πρῶτον εἶπεν, Ὦ παῖ, μιμοῦ τοῦ πατρὸς τὸ εὔκολον καὶ φιλέταιρον, εἰ μὴ νὴ Δία δέδοικας ἡμᾶς ὡς ἐπιβουλεύοντας· αἰδεσθεὶς οὖν ἠκολούθησεν ὁ νεανίσκος· οἱ δὲ δειπνήσαντες αὐτὸν ἐστραγγάλισαν. Οὐ γελοῖον οὖν, ὥς φασί τινες, οὐδὲ ἀβέλτερον, ἀλλὰ σοφὸν τὸ τοῦ Ἡσιόδου,

Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δαῖτα καλεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν ἐᾶσαι.

E μὴ δυσωποῦ τὸν μισοῦντα, μηδ' ὑπέκβαλε πιστεύειν δοκοῦντα, κληθήσῃ γὰρ καλέσας, καὶ δειπνήσεις ἂν δειπνίσῃς, ὥσπερ βαφὴν, τὴν φυλάττουσαν ἀπιστίαν μαλαχθεῖσαν αἰσχύνῃ προέμενος.

E. 1. ὑπέκβαλε] Nil in libris ſani: plerique vulgatum exhibent: varia lectio C. et Colleg. Nov. ὑπεκκάλει. Moſc. 2. ὑπεύγαλε. Forte μηδὲ σύ γε κάλει· vel μηδ' οὐκ ἐκλαβοῦ· vel μηδ' ὑπόλαβε πιστεύειν, δοκοῦντα· quod verti.

interfectus. Herculem Alexandri Magni e Barſina F. Caſſandro Polyſperchon promiſit acceptis centum talentis ſe interfecturum, atque ad cœnam invitavit: adoleſcens, cui ſuſpecta res metum injiciebat, minus integra ſe valetudine præſcripta excuſavit: ut autem Polyſperchon venit, et, *O adoleſcentule*, dixit, *primo omnium facilitatem patris, atque erga amicos comitatem imitare, niſi mehercle nos ut inſidiatores times:* ductus pudore una ad cœnam ivit eſtque ab accumbentibus ſtrangulatus. Non ergo ridiculum eſt, ut nonnulli eſſe dixerunt, neque ſtolidum, ſed ſapiens Heſiodi præceptum,

Qui te amat, hic conviva inimico ſit tibi omiſſo.

noli ejus qui te odit pudore moveri, neque ideo, quod tibi is videtur fidem habere, puta eum fidem habere: nam vocaberis, ſi vocaveris, et cœna præbenti præbebitur, incredulitatem tanquam aciem cautionis pudore emollitam ubi dimiſeris.

ε΄. Ὡς οὖν πολλῶν κακῶν αἴτιον τὸ νόσημα ὂν τοῦ-
το, πειρατέον ἀποβιάζεσθαι τῇ ἀσκήσει, πρῶτον ἀρξα-
μένους, ὥσπερ οἱ τἆλλα μελετῶντες, ἀπὸ τῶν μικρῶν καὶ
μὴ σφόδρα δυσαντιβλέπτων. Οἷον, ἐν δείπνῳ προπίνει
τις ἄδην ἔχοντι· μὴ δυσωπηθῇς, μηδὲ προσβιάσῃ σαυ- F
τόν, ἀλλὰ κατάθου τὸ ποτήριον. Αὖθις ἕτερος παρα-
καλεῖ κυβεύειν παρὰ πότον· μὴ δυσωπηθῇς, μηδὲ δεί-
σῃς σκωπτόμενος· ἀλλ' ὥσπερ Ξενοφάνης, Λάσου τοῦ Ἑρ-
μιονέως μὴ βουλόμενον αὐτῷ συγκυβεύειν, δειλὸν ἀποκα-
λοῦντος, ὡμολόγει καὶ πάνυ δειλὸς εἶναι πρὸς τὰ αἰσχρὰ καὶ
ἄτολμος. Πάλιν, ἀδολέσχῃ συνήντηκας ἐπιλαμβανο-
μένῳ καὶ περιπλεκομένῳ· μὴ δυσωπηθῇς, ἀλλὰ δια-
κόψας ἐπείγου καὶ πέραινε τὸ προκείμενον. Αἱ γὰρ τοιαῦ-
ται φυγαὶ καὶ διακρούσεις, ἐν ἐλαφροῖς μέμψεσι τὴν με- 531
λέτην ἔχουσαι τοῦ ἀδυσωπήτου, προεθίζουσιν ἡμᾶς ἐπὶ
τὰ μείζονα. Καὶ τὸ τοῦ Δημοσθένους ἐνταῦθα καλῶς
ἔχει διαμνημονεύειν. Τῶν γὰρ Ἀθηναίων ὁρμημένων

V. Enimvero hoc vitium, utpote multorum cauſam malorum, primum conabimur amoliri, ab adſuefactione petito ad res (ut ſolemus in aliis quæ meditamur) exiguas initio, et in quibus non admodum difficulter huic malo reſiſtatur. Verbi gratia; In cœna tibi ſaturo aliquis præbibit; noli verecundia inepta ductus vim tibi facere, ſed depone poculum. Alius inter pocula poſcit ut teſſeris ſecum ludas; abjice inanem pudorem, neque metue dicteria: et Xenophanem imitare, qui timidus dictus a Laſo Hermionenſe quod ludere cum eo teſſeris nollet, faſſus eſt *ad res inhoneſtas ſe timidiſſimum etiam eſſe.* Incidiſti in garrulum qui tibi inhæret ac te detinet; noli vereri, ſed præciſo colloquio propera et age quod cœpiſti. Hujuſmodi fugæ et repulſiones, quibus vili reprehenſione comitante fatui Pudoris vacuitatem meditamur, ad majora nos præparant. Atque hoc loco tempeſtivum eſt Demoſthenicum illud commemorare. Is cum Athenienſes ad ferendam Har-

Ἁρπάλῳ βοηθεῖν, καὶ κορυσσομένων ἐπὶ τὸν Ἀλέξανδρον, ἐξαίφνης ἐπεφάνη Φιλόξενος ὁ τῶν ἐπὶ θαλάττῃ πραγμάτων Ἀλεξάνδρου στρατηγός· ἐκπλαγέντος δὲ τοῦ δήμου, καὶ σιωπῶντος διὰ τὸν φόβον, ὁ Δημοσθένης, Τί ποιήσουσιν, ἔφη, τὸν ἥλιον ἰδόντες, οἱ μὴ δυνάμενοι πρὸς τὸν λύχνον ἀντιβλέπειν; Τί γὰρ ποιήσεις ἐν πράγμασι μεγάλοις, βασιλέως ἐντυγχάνοντος, ἢ δήμου δυσωποῦντος, B εἰ ποτήριον ἀπώσασθαι μὴ δύνασαι προπίνοντος συνήθους· μηδὲ ἀδολέσχου λαβὴν διαφυγεῖν, ἀλλὰ παρέχεις ἐμπεριπατεῖν φλυάρῳ σεαυτὸν, οὐκ εὐτονῶν εἰπεῖν, Ὄψομαί σε αὖθις, νῦν δὲ οὐ σχολάζω.

ϛʹ. Καὶ μὴν οὐδὲ ἡ πρὸς τοὺς ἐπαίνους τοῦ ἀδυσωπήτου μελέτη καὶ ἄσκησις ἐν μικροῖς καὶ ἐλαφροῖς ἄχρηστός ἐστιν. Οἷον, ἐν συμποσίῳ φίλου κιθαρῳδὸς ᾄδει κακῶς, ἢ πολλοῦ κωμῳδὸς ἐωνημένος ἐπιτρίβει Μένανδρον, οἱ δὲ πολλοὶ κροτοῦσι καὶ θαυμάζουσιν· οὐδὲν, οἶμαι, χα- C λεπὸν οὐδὲ δύσκολον ἀκούειν σιωπῇ, καὶ μὴ παρὰ τὸ φαι-

palo opem ſe, et adverſus Alexandrum arma capeſſanda incitarent, ac ſubito adveniente Philoxeno, copiarum Alexandri maritimarum præfecto, populus perterritus metu conticuiſſet, *Quid*, inquit, *facient Sole conſpecto, qui adverſus lucernam oculos attollere non audent?* Quid enim facies in magnis rebus, rege aut populo pudorem tibi incutiente, ſi non audes poculum præbibente familiari repudiare, aut garruli prehenſionem effugere, ſed nugatorem tibi inſultare pateris? non tantum animi habens, ut dicas, *Alias te videbo, nunc non vacat.*

VI. Utilis eſt etiam in parvis et vilibus rebus exercitatio vacuitatis Pudoris inepti, quod ad laudandum attinet. Puta; In convivio citharœdus amici male canit, aut magno emtus hiſtrio Menandrum agendo flagellat, pleriſque laudantibus et applaudentibus: non eſt quidem ita arduum, audire cum ſilentio, neque illiberaliter contra animi ſententiam laudare. Nam

νόμενον ἀνελευθέρως ἐπαινεῖν. Ἐὰν γὰρ ἐν τούτοις μὴ κρατῇς σαυτοῦ, τί ποιήσεις φίλου ποίημα φαῦλον ἀναγινώσκοντος, ἢ λόγον ἐπιδεικνυμένου γεγραμμένον ἀβελτέρως καὶ γελοίως; ἐπαινέσεις δηλονότι, καὶ συνεπιθορυβήσεις τοῖς κολακεύουσι. Πῶς οὖν ἐν πράγμασιν ἁμαρτάνοντος ἐπιλήψῃ; πῶς δὲ περὶ ἀρχὴν ἢ γάμον ἢ πολιτείαν ἀγνωμονοῦντα νουθετήσεις; Ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδὲ τὸ τοῦ Περικλέους ἀποδέχομαι, πρὸς τὸν ἀξιοῦντα μαρτυρίαν ψευδῆ μαρτυρῆσαι φίλον, ᾧ προσῆν καὶ ὅρκος, εἰπόντος, Μέχρι τοῦ βωμοῦ φίλος εἰμί· λίαν γὰρ ἐγγὺς ἦλθεν. Ὁ δὲ πόρρωθεν ἑαυτὸν ἐθίσας μήτε λέγοντος ἐπαινεῖν παρὰ γνώμην, μήτε ᾄδοντος κροτεῖν, μήτε σκώπτοντος ἀφυῶς ἐπιγελᾶν, οὐκ ἐάσει μέχρι τούτου προελθεῖν, οὐδ᾽ εἰπεῖν πρὸς τὸν ἐν ἐκείνοις ἀδυσώπητον, Ὄμοσον ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ τὰ ψευδῆ μαρτύρησον, καὶ ἀπόφηναι παρὰ τὸ δίκαιον. D

ζ. Οὕτω δὲ δεῖ καὶ πρὸς τοὺς αἰτοῦντας ἀργύριον ἀνταίρειν, προεθιζόμενον ἐν τοῖς μήτε μεγάλοις, μήτε δυσ-

in hoc genere ſi compos tui non ſis, quid facies amico poëma ineptum recitante, aut orationem oſtendente ridicule fatueque ſcriptam? ſcilicet laudabis, et adulatorum obturbantium catervæ te ſocium addes. Quomodo ergo in rebus eum gerendis peccantem inhibebis: quomodo in magiſtratu, conjugio, aut republica delinquentem caſtigabis? Ego enim ne Periclem quidem probo, qui amico poſtulanti ut falſum pro ipſo teſtimonium, idque juratus, diceret, reſpondit, *Se uſque ad aras amicum eſſe:* nimis enim prope acceſſerat. At, qui eminus ſe adſuefecit, ut neque dicentem laudet diverſum ſentiens, neque canenti applaudat, neque ſcurrilibus dictis arrideat, is rem eo uſque deduci non patietur, ut ipſi iſtis in rebus inepti pudoris vacuo dicat aliquis, Jura pro me, falſum perhibe teſtimonium, pronuncia injuſte.

VII. Eodem modo adſueſcere debemus, ut pecuniam petentibus reluctemur in rebus neque magnis neque recuſatu difficilibus. Etenim

παραιτήτοις. Ἀρχέλαος μὲν γὰρ ὁ τῶν Μακεδόνων βα-
σιλεὺς παρὰ δεῖπνον αἰτηθεὶς ἔκπωμα χρυσοῦν ὑπ᾽
ἀνθρώπου μηδὲν ἡγουμένου καλὸν ἢ τὸ λαμβάνειν, ἐκέ-
E λευσεν Εὐριπίδῃ τὸν παῖδα δοῦναι, καὶ πρὸς τὸν ἄνθρω-
πον ἐκεῖνον ἀποβλέψας, Σὺ μὲν, εἶπεν, αἰτεῖν ἐπιτήδειος
εἶ καὶ μὴ λαμβάνειν, οὗτος δὲ λαμβάνειν καὶ μὴ αἰτῶν·
ἄριστα τοῦ διδόναι καὶ χαρίζεσθαι κύριον ποιῶν τὸ κρῖνον,
ἀλλὰ μὴ τὸ δυσωπούμενον. Ἡμεῖς δὲ πολλάκις ἀν-
θρώπους ἐπιεικεῖς καὶ οἰκείους καὶ δεομένους παρορῶντες, ἑτέ-
ροις αἰτοῦσιν ἐνδελεχῶς καὶ ἰταμῶς ἐδώκαμεν, οὐ δοῦναι
θελήσαντες, ἀλλ᾽ ἀρνήσασθαι μὴ δυνηθέντες. Ὥσπερ
Ἀντίγονος ὁ γέρων ὑπὸ Βίαντος ἐνοχληθεὶς πολλάκις,
Δότε, εἶπε, Βίαντι τάλαντον, καὶ ἀνάγκῃ. Καίτοι τῶν
F βασιλέων μάλιστα ἐμμελὴς ἦν καὶ πιθανὸς ἀποτρίβεσθαι
τὰ τοιαῦτα. Κυνικοῦ γάρ ποτε δραχμὴν αἰτήσαντος
αὐτὸν, Οὐ βασιλικὸν, ἔφη, τὸ δόμα· τοῦ δὲ ὑποτυ-

E 4. ποιῶν] Sic C. D. Moſc. 2. Colleg. Nov. Jun. Vulgo, εἰπών.
E. 9. Βίαντος—Βίαντι] Βίωνος—Βίωνι legendum monet Iſ. Caſaubon. ad Diog. Laert. IV, 48.

Archelaus Macedonum rex in cœna aureum poculum poſcente quodam, cui nihil pulchrum videbatur niſi accipere, puerum id Euripidi dare juſſit: et in alterum illum intuens, *Tu quidem*, inquit, *ad petendum idoneus es, non ad accipiendum: ille autem ad accipiendum, etiam non petens:* rectiſſime dandi ac donandi arbitrium judicio, non inepto Pudori deferens. At vero nos ſæpenumero hominibus probis, familiaribus, et indigentibus præteritis, aliis continenter ac proterve petentibus damus, non ſtudio dandi, ſed quia negare non poſſumus. Ita Antigonus ſenex a Biante crebro interpellatus, *Date*, dixit, *Bianti et neceſſitati talentum*: quanquam is quidem alias ita ut quiſquam regum in hujuſmodi petitoribus repellendis accuratus fuit atque argutus. Cynico enim cuidam drachmam poſtulanti, *Non eſt*, ait, *hoc donum regium:* et ſubjiciente illo, *Da*

χόντος, Δὸς οὖν μοι τάλαντον, ἀπῄτησεν, Ἀλλ' οὐ κυνικὸν τὸ λῆμμα. Διογένης μὲν οὖν τοὺς ἀνδριάντας ᾔτει περιιὼν ἐν Κεραμεικῷ, καὶ πρὸς τοὺς θαυμάζοντας ἔλεγεν ἀποτυγχάνειν μελετᾶν. Ἡμῖν δὲ πρῶτον ἐμμελετητέον ἐστὶ τοῖς φαύλοις, καὶ γυμναστέον περὶ τὰ μικρὰ, πρὸς τὸ ἀρνεῖσθαι τοῖς αἰτοῦσιν οὐ προσηκόντως ληψομένοις· ὡς ἂν μείζοσιν ἀποτεύξεσιν ἐπιχειρεῖν ἔχω- 532
μεν. Οὐδεὶς γὰρ, ὡς ὁ Δημοσθένης φησὶν, εἰς ἃ μὴ δεῖ καταναλώσας τὰ παρόντα, τῶν μὴ παρόντων εὐπορήσει πρὸς ἃ δεῖ. Γίγνεται δὲ ἡμῖν πολλαπλάσιον τὸ αἰσχρὸν, ὅταν ἐλλίπωμεν εἰς τὰ καλὰ, πλεονάσαντες τοῖς περιττοῖς.

η΄. Ἐπεὶ δὲ οὐ χρημάτων μόνον ἡ Δυσωπία κακὴ καὶ ἀγνώμων ἐστὶν οἰκονόμος, ἀλλὰ καὶ περὶ τὰ μείζονα παραιρεῖται τὸ συμφέρον τοῦ λογισμοῦ· καὶ γὰρ ἰατρὸν νοσοῦντες οὐ παρακαλοῦμεν τὸν ἔμπειρον, αἰσχυνόμενοι τὸν

F. 9. οὐ προσηκόντως ληψομένοις] Varie turbant libri ſcripti. Puto conſtitutum iri orationem corrigendo οὐδὲ pro οὐ.

A. 9. παραιρεῖται] Sumſi a D. Moſc. 2. et varia lectione codicis Xyl. Vulgo, παραιτεῖται.

ergo talentum, reſpondit, *Hoc accipere non eſt Cynicum.* Sane Diogenes in Ceramico ſtatuas circumibat, ab iiſque ſtipem exigebat, mirantibuſque hoc dicebat, *Meditari ſe repulſas.* Nobis autem primum in vilibus adſueſcendum eſt et parvis rebus, ut denegare poſſimus quæ petuntur inconvenienter: ut majoribus in repulſis non deſit copia opitulandi. Recte enim Demoſthenes, *Nemo*, inquit, *præſentibus in quæ non debuit inſumtis, abſentium copiam ad uſus neceſſarios conſequetur.* Multiplicatur autem nobis turpitudo, ſi abundantes in otioſis rebus, inopes ſimus in pulchris.

VIII. Enimvero Vitioſus Pudor non in pecunia modo diſpenſanda pravos nos et iniquos reddit, ſed etiam in majoribus rebus facit ut reſpuamus quod recta ratio utiliter ſuggerebat: quippe ægrotantes, non peritum accerſimus medicum, pudore nobis fami-

συνήθη· καὶ παισὶ διδασκάλους ἀντὶ τῶν χρηστῶν, τοὺς
B προσκαλοῦντας αἱρούμεθα· καὶ δίκην ἔχοντες πολλάκις
οὐκ ἐῶμεν εἰπεῖν τὸν ὠφέλιμον καὶ ἀγοραῖον, ἀλλ' οἰκείου
τινὸς συγγενοῦς υἱῷ χαριζόμενοι, παρεδώκαμεν ἐμπανηγυ-
ρίσαι· τέλος δὲ πολλοὺς ἐστιν ἰδεῖν καὶ τῶν φιλοσοφεῖν λε-
γομένων, Ἐπικουρείους καὶ Στωϊκοὺς ὄντας, οὐχ ἑλομένους
οὐδὲ κρίναντας, ἀλλὰ προστεθειμένους δυσωποῦσιν οἰκείοις καὶ
φίλοις· φέρε δὴ καὶ πρὸς ταῦτα πόρρωθεν ἐν τοῖς ἐπιτυ-
χοῦσι καὶ μικροῖς γυμνάζωμεν ἑαυτοὺς, ἐθίζοντες μήτε κου-
ρεῖ, μήτε γναφεῖ κατὰ Δυσωπίαν χρῆσθαι, μήτε κα-
ταλύειν ἐν φαύλῳ πανδοχείῳ, βελτίονος παρόντος, ὅτι
C πολλάκις ὁ πανδοχεὺς ἠσπάσατο ἡμᾶς· ἀλλ' ἔθους ἕνεκα,
κἂν ᾖ παρὰ μικρὸν, αἱρεῖσθαι τὸ βέλτιον· ὥσπερ οἱ Πυ-
θαγορικοὶ παρεφύλαττον ἀεὶ μηδέποτε τῷ δεξιῷ μηρῷ τὸν
εὐώνυμον ἐπιτιθέναι, μηδὲ τὸν ἄρτιον ἀντὶ τοῦ περιττοῦ λα-
βεῖν, τῶν ἄλλων ἐπίσης ἐχόντων. Ἐθιστέον δὲ, καὶ θυσίαν

liaris moti: et liberis magiſtros loco bonorum præficimus eos qui nobis operam ſuam obtrudunt: et litis noſtræ patrocinium non utili et in foro verſato committimus alicui, ſed gratificandi ſtudio amici alicujus aut cognati filio eam oſtentandi ſui materiam offerimus: denique invenias, qui philoſophantium nomen gerentes, Epicurei aut Stoici fiunt non judicio aliquo, ſed ob pudorem ineptum urgentibus familiaribus et amicis ſe addentes. Quæ ita cum ſint, age dum in vilibus ac quotidianis rebus eminus nos condocefaciamus, ut neque tonſore neque pictore, Pudore inepto impulſi, utamur, neque in diverſorio incommodo divertamus, omiſſo commodiore quod ad manum eſt, quia caupo nos ſæpe ſalutaverit: ſed adſueſcendi gratia utamur eo quod melius eſt, etiamſi leve ſit diſcrimen: quomodo Pythagorei obſervabant, ne unquam dextro femori ſiniſtrum imponerent, neve parem numerum pro impari acciperent, cum reliqua æquailter haberent. Adſueſcendum eſt

σίαν ἢ γάμον, ἤ τινα ἄλλην τοιαύτην ὑποδοχήν, μὴ τὸν ἀσπασάμενον καλεῖν ἢ προσδραμόντα, μᾶλλον ἢ τὸν εὔνουν καὶ χρηστόν. Ὁ γὰρ οὕτως ἐθισθεὶς καὶ ἀσκήσας, δυσάλωτός ἐστι, μᾶλλον δὲ ὅλως ἀνεπιχείρητος ἐν τοῖς μείζοσι.

θʹ. Περὶ μὲν οὖν ἀσκήσεως ἱκανὰ καὶ ταῦτα· τῶν D δὲ χρησίμων ἐπιλογισμῶν πρῶτός ἐστιν ὁ διδάσκων καὶ ὑπομιμνήσκων ὅτι πᾶσι μὲν τοῖς πάθεσιν ἀκολουθεῖ καὶ τοῖς νοσήμασιν, ἃ φεύγειν δι᾽ αὐτῶν δοκοῦμεν, ἀδοξίαι φιλοδοξίαις, καὶ λῦπαι φιληδονίαις, καὶ πόνοι μαλακίαις, καὶ φιλονεικίαις ἧτται καὶ καταδίκαι· τῇ δὲ Δυσωπίᾳ συμβέβηκεν ἀτεχνῶς φευγούσῃ καπνὸν ἀδοξίας, εἰς πῦρ ἐμβάλλειν ἑαυτήν. Αἰσχυνόμενοι γὰρ ἀντιλέγειν τοῖς ἀγνωμόνως δυσωποῦσιν, ὕστερον δυσωποῦνται τοὺς δικαίως ἐγκαλοῦντας· καὶ δεδιότες μέμψιν ἐλαφράν, πολλάκις αἰσχύνην ὁμολογουμένην ὑπομένουσι. Καὶ γὰρ αἰτοῦντος ἀργύ- E

etiam, ut ad ſacrificium, nuptias, aut convivium, invitemus non eum potius qui nos ſalutavit aut accurrit, quam benevolum et utilem. Qui enim ſic fuerit exercitatus, is in majoribus non modo non capietur, ſed ne tentabitur quidem a vitio.

IX. Atque hæc de exercitatione dicta ſufficiant. De ratiocinationibus autem utilibus prima hæc eſt qua docemur et admonemur, cum omnibus aliis affectibus ac morbis animi ea comitari ipſa mala, quæ illorum opera evitare volueramus, ut ambitioni infamiam, cupiditati voluptatum dolores, mollitiei labores, contendendi ſtudio damnationes et partes inferiores: tum vero inepto Pudori hoc plane uſu venire, ut qui eum ſecuti fumum fugiunt, in ignem incidant: dum enim verentur contradicere inique urgentibus, poſtmodo pudore turpi afficiuntur in juſtas illapſi accuſationes, et ob metum exiguæ reprehenſionis, plerumque apertum dedecus ſuſtinent. Etenim amico pecuniam flagitanti, denegare ob

ριον φίλου δυσωπηθέντες ἀντειπεῖν, οὐκ ἔχοντες, ἀσχημονοῦσι μετ' ὀλίγον ἐξελεγχόμενοι· καὶ βοηθήσειν ὁμολογήσαντες ἐνίοις δίκην ἔχουσιν, εἶτα τοὺς ἑτέρους διαστραπέντες, ἀποκρύπτονται καὶ δραπετεύουσι· πολλοὺς δὲ καὶ περὶ γάμου ἢ περὶ θυγατρὸς ἢ ἀδελφῆς εἰς ὁμολογίαν ἀλυσιτελῆ κατακλείσασα Δυσωπία, ψεύδεσθαι πάλιν ἀναγκάζει μετατιθεμένους.

ι. Ὁ μὲν γὰρ εἰπὼν ὅτι πάντες οἱ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες ἑνὶ δουλεύουσιν ἀνθρώπῳ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι
F μίαν εἰπεῖν τὴν Οὐ συλλαβήν, οὐκ ἐσπούδασεν, ἀλλ' ἔσκωψε· τοῖς δὲ δυσωπουμένοις, κἂν μηδὲν εἴπωσιν, ἔξεστιν ὀφρῦν ἐπᾶρασι μόνον ἢ κάτω κύψασι, πολλὰς ἀβουλήτους καὶ ἀτόπους ὑπουργίας διαφεύγειν. Τὴν γὰρ σιωπὴν ὁ μὲν Εὐριπίδης φησὶ τοῖς σοφοῖς ἀπόκρισιν εἶναι· κινδυνεύομεν δὲ μᾶλλον αὐτῆς δεῖσθαι πρὸς τοὺς ἀγνώμονας. Ἐπεὶ τοὺς χαριέντας ἔστι καὶ παρηγορῆσαι· καὶ πρόχειρά γε δεῖ καὶ συχνὰ τῶν ἐπιφανῶν καὶ ἀγαθῶν

ineptum Pudorem non auſi, carentes ea ipſi, paulo poſt turpiter ſtant re patefacta: eodemque modo polliciti ſe patrocinaturos alicui in judicio, pudore alterius partis ducti vadimonium deſerunt. Multos etiam Pudor Vitioſus in ſtipulationem nuptiarum filiæ ſororiſve inutilem conjectos, mentiri mutata ſententia coëgit.

X. Dixit quidam, non ſerio tamen, ſed jocans, omnes Aſiæ incolas uni ſervire homini, ideo quod unicam ſyllabam Non pronunciare nequirent: at qui improbe urgentur ad peccandum pudoris metu, ii etiam ſi nihil dicant, ſaltem ſublato ſupercilio, oculiſve in terram defixis, multa poſſunt adverſa ipſis et abſurda evitare miniſteria. Etenim *ſilentium* Euripides *ſapientibus eſſe* dixit *reſponſum.* Videmus autem magis eo adverſus iniquos opus habere. Nam verbis quidem poſſumus placare urbanos homines: ad quam rem in promtu ſunt habenda multa illuſtrium ac bonorum

ἀνδρῶν ἔχειν ἀποφθέγματα, καὶ μνημονεύειν πρὸς τοὺς δυσωποῦντας· οἷον τὸ Φωκίωνος πρὸς Ἀντίπατρον, Οὐ 535
δύνασαί μοι καὶ φίλῳ χρῆσθαι καὶ κόλακι. Καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἐπιδοῦναι κελεύοντας αὐτὸν ἐν ἑορτῇ, καὶ κροτοῦντας, Αἰσχύνομαι, εἶπεν, ὑμῖν μὲν ἐπιδιδοὺς, τούτῳ δὲ μὴ ἀποδιδούς· Καλλικλέα δείξας τὸν δανειστὴν αὐτοῦ. Πενίαν γὰρ οὐχ ὁμολογεῖν αἰσχρὸν, ὡς ὁ Θουκυδίδης φησὶν, ἀλλ᾽ ἔργῳ μὴ διαφεύγειν αἴσχιον. Ὁ δὲ ἀβελτηρίᾳ καὶ μαλακίᾳ πρὸς τὸν αἰτοῦντα δυσωπούμενος εἰπεῖν,

Οὐκ ἔστ᾽ ἐν ἄντροις λευκὸς, ὦ ξεῖν᾽, ἄργυρος·

εἶτα, ὥσπερ ἐνέχυρον, προέμενος τὴν ἐπαγγελίαν,

Αἰδοῦς ἀχαλκεύτοισιν ἔζευκται πέδαις.

Ὁ δὲ Περσαῖος ἀργύριον τινὶ τῶν γνωρίμων δανείζων, δι᾽ B
ἀγορᾶς καὶ τραπέζης ἐποιεῖτο τὸ συμβόλαιον· μεμνημένος δηλονότι τοῦ Ἡσιόδου λέγοντος,

Καί τε κασιγνήτῳ γελάσας ἐπὶ μάρτυρα θέσθαι.

θαυμάσαντος δὲ ἐκείνου καὶ εἰπόντος, Οὕτως, ὦ Περσαῖε,

virorum dicta: quale eſt Phocionis ad Antipatrum, *Non potes me ſimul et amicum habere et adulatorem.* Et Athenienſibus quadam in feſtivitate jubentibus eum ſtipem conferre ac plaudentibus, *Pudet vero me*, inquit, *ſi vobis contribuam*, *huic non retribuam*, Callicle creditore ſuo monſtrato. Paupertatem enim non fateri turpe eſt, ut ait Thucydides, ſed turpius re ipſa non effugere. At qui ob fatuitatem et mollitiem paſſus ſibi incuti pudorem, petenti dicere metuens,

Non eſt in antris argentum, hoſpes, candidum,

ac quaſi pignus deinde promiſſionem emittit,

Non ære fabricatis hunc pudor illigat Compedibus.—

Perſæus cuidam ſociorum argentum mutuo dans, in foro et apud menſarium contractum confecit, ſcilicet memor Heſiodei præcepti,

Quin etiam fratri teſtem ridens adhibeto.

cumque alter admiraretur, ac diceret, *Adeone*, *Perſæ*, *omnia*

νομικῶς; Ναὶ, εἶπεν, ἵνα φιλικῶς ἀπολάβω, καὶ μὴ νομικῶς ἀπαιτήσω. Πολλοὶ γὰρ ἐν ἀρχῇ διὰ Δυσωπίαν προέμενοι τὸ πιστὸν, ὕστερον ἐχρήσαντο τοῖς νομίμοις μετ' ἔχθρας.

ια'. Πάλιν ὁ Πλάτων Ἑλίκωνι τῷ Κυζικηνῷ διδοὺς πρὸς Διονύσιον ἐπιστολὴν, ἐπῄνεσεν αὐτὸν ὡς ἐπιει-
C κῆ καὶ μέτριον· εἶτα προσέγραψε τῇ ἐπιστολῇ τελευτώσῃ, Γράφω δέ σοι ταῦτα περὶ ἀνθρώπου, ζώου φύσει εὐμεταβόλου. Ξενοκράτης δὲ, καίπερ αὐστηρὸς ὢν τὸν τρόπον, ὅμως ὑπὸ Δυσωπίας ἐκάμφθη, καὶ συνέστησε Πολυσπέρχοντι δι' ἐπιστολῆς ἄνθρωπον οὐ χρηστὸν, ὡς τὸ ἔργον ἔδειξε· δεξιωσαμένου δὲ αὐτὸν τοῦ Μακεδόνος, καὶ πυθομένου μή τινος ἔχοι χρείαν, ᾔτησε τάλαντον· ὁ δὲ ἐκείνῳ μὲν ἔδωκε, Ξενοκράτει δὲ ἔγραψε, παραινῶν ἐπιμελέστερον τὸ λοιπὸν ἐξετάζειν οὓς συνίστησιν. Ὁ μὲν οὖν Ξενοκράτης ἠγνόησεν· ἡμεῖς δὲ καὶ πάνυ πολλάκις ἐπιστάμενοι τοὺς πονηροὺς, καὶ γράμματα προϊέμεθα καὶ χρή-

ſecundum jus? reſpondit, *Omnino, ut amice recipiam, neque jure experiar in repetendo.* Multi enim initio ob Pudorem Vitioſum omiſſa cautione, deinde lege agere ſuſcepta inimicitia opus habuerunt.

XI. Rurſum Plato Heliconi Cyziceno epiſtolam ad Dionyſium tradens, a probitate hominem et moderatione animi laudavit: ſed epiſtolam his verbis clauſit, *Hæc ad te ſcribo de homine, quod animal natura eſt mutabile.* Xenocratem vero, quamvis auſteris hominem moribus, Pudor tamen ineptus flexit, ut Polyſperchonti commendaret hominem, ut res docuit, non probum: comiter enim exceptus a Macedone, et interrogatus ecqua re opus haberet, talentum petiit: dedit hoc Polyſperchon, ſed Xenocratem monuit per litteras, ut accuratius poſthac examinaret quos commendare vellet. Atque hoc quidem Xenocrati ignoratione uſu venit. Nos autem ſæpe cum optime novimus malos, litteras tamen et

ματα, βλάπτοντες ἑαυτοὺς, οὐ μεθ' ἡδονῆς, ὥσπερ οἱ ταῖς D ἑταίραις χαριζόμενοι καὶ τοῖς κόλαξιν, ἀλλὰ δυσχεραίνοντες καὶ βαρυνόμενοι τὴν ἀναίδειαν ἀνατρέπουσαν ἡμῶν καὶ καταβιαζομένην τὸν λογισμόν. Εἰ γὰρ πρὸς ἄλλο τι, καὶ πρὸς τοὺς δυσωποῦντας ἔξεστιν εἰπεῖν τὸ,

— μανθάνω μὲν οἷα δρᾷν μέλλω κακὰ,

τὰ ψευδῆ μαρτυρῶν, ἢ τὰ μὴ δίκαια κρίνων, ἢ τὰ μὴ συμφέροντα χειροτονῶν, ἢ δανειζόμενος ὑπὲρ οὗ μὴ ἀποδώσοντος.

ιβ'. Διὸ τῶν παθῶν, πάλιστα τοῦ δυσωπεῖσθαι, τὸ μετανοεῖν οὐχ ὕστερον, ἀλλ' εὐθὺς ἐν οἷς πράττει πάρεστι· καὶ γὰρ διδόντες ἀχθόμεθα, καὶ μαρτυροῦντες αἰσχυνόμεθα, καὶ συνεργοῦντες ἀδοξοῦμεν, καὶ μὴ παρέχοντες ἐλεγ- E χόμεθα. Πολλὰ γὰρ, ὑπ' ἀσθενείας τοῦ ἀντιλέγειν, καὶ τῶν ἀδυνάτων ἡμῖν ὑπισχνούμεθα τοῖς ἀεὶ παροῦσιν·

D. 10. τοῦ δυσωπεῖσθαι] τῷ δυσωπεῖσθαι recte corrigit Matth.
E. 1. συνεργοῦντες] Forte, συνηγοροῦντες.
E. 3. ἀεὶ παροῦσιν] λιπαροῦσιν Mez.

pecuniam largimur, nobiſque ipſis nocemus: neque id cum voluptate aliqua ut qui ſcortis adulatoribuſve donant, ſed indigne interim moleſteque ferentes impudentiam hominum, noſtram rationem quæ vi facta ſubvertat. Quod ſi alias, maxime ad eos qui nobis pudorem incutere volunt, dicere licet,

Intelligo bene quid facturus ſim mali,

falſum dicturus teſtimonium, injuſte judicaturus, inutilem legem probaturus, alienum æs contrahens ejus cauſa qui non reddet.

XII. Neque vero ullus eſt animi morbus, ubi poenitentia non jam conſequatur, ſed ſtatim in ipſa actione præſto ſit: ut ſit cum inepto pudori indulgemus; nam dantes moleſtiam percipimus, et teſtimonium ferentes pudore ſuffundimur, et adjuvamus cum infamia, et promiſſa non implentes convincimur. Quod enim ad contradicendum ſumus imbecilli, ſit ut multa recipiamus iis quibuſcum vivimus, quæ præſtare non poſ-

ὡς συςάσεις ἐν αὐλαῖς, καὶ πρὸς ἡγεμόνας ἐντεύξεις, μὴ βουλόμενοι μηδὲ εὐτονοῦντες εἰπεῖν, Οὐκ οἶδεν ἡμᾶς ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' ἑτέρους ὁρᾷ μᾶλλον. Ὡς Λύσανδρος Ἀγησιλάῳ προσκεκρουκὼς, ἀξιούμενος δὲ μέγιστον δύνασθαι
E παρ' αὐτῷ διὰ τὴν δόξαν, οὐκ ᾐσχύνετο παραιτεῖσθαι τοὺς ἐντυγχάνοντας, ἀπιέναι πρὸς ἑτέρους κελεύων, καὶ πειρᾶσθαι τῶν μᾶλλον αὐτοῦ παρὰ τῷ βασιλεῖ δυναμένων. Οὐ γὰρ αἰσχρὸν τὸ μὴ πάντα δύνασθαι· τὸ δὲ, μὴ δυναμένους ἢ μὴ πεφυκότας, ἀναδέχεσθαι τὰ τοιαῦτα καὶ παραβιάζεσθαι, πρὸς τῷ αἰσχρῷ καὶ λυπηρότατόν ἐστιν.

ιγ'. Ἀπ' ἄλλης δὲ ἀρχῆς· τὰ μὲν μέτρια καὶ πρέ-
534 ποντα δεῖ προθύμως ὑπουργεῖν τοῖς ἀξιοῦσι, μὴ δυσω-
A πουμένους, ἀλλ' εἴκοντας· ἐν δὲ τοῖς βλαβεροῖς καὶ ἀτόπους τὸ τοῦ Ζήνωνος ἀεὶ πρόχειρον ἔχειν, ὃς ἀπαντήσας τινὶ νεανίσκῳ τῶν συνήθων παρὰ τὸ τεῖχος ἡσυχῆ βαδί-

E. 5. οἶδεν] Revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. quibuſcum conſentiunt A. Moſc. 1. 2. Vulgo, εἶδεν.

A. 2. εἴκοντας] Rectius ἑκόντας· ut Mez.

ſumus, ut commendationes in aulam, et ad principes; quia ſcilicet nolumus et non audemus etiam dicere, Non novit nos rex, alios magis reſpicit. Lyſander quidem, cum a ſe animum Ageſilai abalienaſſet, et ob gloriam tamen putaretur apud eum plurimum poſſe, non veritus eſt commendationem a ſe petentes ad illum rejicere, jubens ad alios ire, ac per eos rem tentare, qui largius ipſo apud regem poſſent. Non enim turpe eſt non omnia poſſe: ſed quod non poſſis, et ad quod factus non ſis, id in te recipere et vi velle conſequi, præter quam quod turpe, etiam moleſtiſſimum eſt.

XIII. Rurſum ab alio principio ordiamur. Oportet mediocria et convenientia officia petentibus præſtare alacriter, non victos incuſſo ab iis pudore, ſed ultro concedentes: in damnoſis autem et abſurdis ſemper Zenonis illud habere in promtu, qui cum obviam eſſet factus adoleſcenti cuidam familiari ſuo juxta mu-

ζοντι, καὶ πυθόμενος ὅτι φεύγει φίλον ἀξιοῦντα μαρτυρεῖν αὐτῷ τὰ ψευδῆ, Τί λέγεις, φησίν, ἀβέλτερε; σὲ μὲν ἐκεῖνος ἀγνωμονῶν καὶ ἀδικῶν οὐ δέδιεν οὐδὲ αἰσχύνεται, σὺ δὲ ἐκεῖνον ὑπὲρ τῶν δικαίων οὐ θαρρεῖς ὑποστῆναι; Ὁ μὲν γὰρ εἰπών, Ποτὶ τὸν πονηρὸν οὐκ ἄχρηστον ὅπλον ἁ πονηρία, κακῶς ἐθίζει μιμουμένους ἀμύνεσθαι τὴν κακίαν· τὸ δὲ τοὺς ἀναιδῶς καὶ ἀδυσωπήτως ἐνοχλοῦντας B ἀποτρίβεσθαι τῷ ἀδυσωπήτῳ, καὶ μὴ χαρίζεσθαι τὰ αἰσχρὰ τοῖς ἀναισχύντοις αἰσχυνόμενον, ὀρθῶς καὶ δικαίως γινόμενόν ἐστιν ὑπὸ τῶν νοῦν ἐχόντων.

ιδʹ. Ἔτι τοίνυν τῶν δυσωπούντων τοῖς μὲν ἀδόξοις καὶ ταπεινοῖς καὶ μηδενὸς ἀξίοις οὐ μέγα ἔργον ἀντισχεῖν· ἀλλὰ καὶ μετὰ γέλωτος ἔνιοι καὶ μετὰ σκώμματος ἐκκλίνουσι τοὺς τοιούτους. Ὡς Θεόκριτος δυεῖν παρ' αὐτοῦ ἐν βαλανείῳ στλεγγίδα κιχραμένων, τοῦ μὲν ξένου, τοῦ δὲ γνωρίμου κλέπτου, μετὰ παιδιᾶς ἀμφοτέρους διεκρούσατο, εἰπών, Σὲ μὲν οὐκ οἶδα, σὲ δὲ οἶδα. Λυσιμάχῃ δὲ Ἀθήνῃσιν

rum ſenſim ambulanti, et audiret eum fuga ſe ſubducere amico poſtulanti ut falſum pro ipſo diceret teſtimonium, *Quid ais*, inquit, *ſtulte? iſte improbe injuſteque agens te non fugit, neque veretur: tu eum in juſta re ſubſiſtere non audes?* Qui enim dixit *nequitiam adverſus hominem nequam non eſſe malam armaturam*, is male adſuefacit nos, imitando ulciſci malitiam. At impudenter nobis moleſtos, et ad Vitioſum urgentes Pudorem, vacuitate pudoris amoliri, neque ob verecundiam hominibus perfrictæ frontis gratificari, opus eſt juſtum ac rectum, et quidem hominis cordati.

XIV. Jam obſcuris, abjectis, et nullius pretii hominibus, cum ii nos improbe inceſſunt, reſiſtere non eſt magni laboris: ſed quidam cum riſu et ſanna tales rejiciunt. Ut Theocritus, qui cum in balneo duo ſtrigilem ab ipſo utendam peterent, alter peregrinus, alter notus furtorum, jocoſe utrumque removit, dicens, *Te non novi, te vero novi.* Et Lyſimache Athenis

C ἡ τῆς Πολιάδος ἱέρεια, τῶν τὰ ἱερὰ προσαγαγόντων ὀρεωκόμων ἐγχέαι κελευόντων, Ἀλλ' ὀκνῶ, εἶπε, μὴ καὶ τοῦτο πάτριον γένηται. Καὶ Ἀντίγονος πρός τινα νεανίσκον γεγονότα μὲν ἐκ λοχαγοῦ χαρίεντος, αὐτὸν δὲ ἄτολμον ὄντα καὶ μαλακὸν, ἀξιοῦντα δὲ προαχθῆναι, Παρ' ἐμοὶ, φησὶν, ὦ μειράκιον, ἀνδραγαθίας εἰσὶν οὐ πατραγαθίας τιμαί.

ιέ. Καὶ μὴν ἐάν περ ὁ δυσωπῶν ἔνδοξος ἢ καὶ δυνατὸς, οἳ δὴ μάλιστα καὶ δυσπαραίτητοι καὶ δυσαπότρεπτοι περὶ τὰς κρίσεις καὶ τὰς χειροτονίας ἐντυγχάνοντές εἰσιν, ὃ μὲν ἔπραξεν ὁ Κάτων νέος ἔτι ὢν πρὸς Κάτλον,
D οὐκ ἄν τινι φανείη ῥᾴδιον ἴσως οὐδ' ἀναγκαῖον. Ὁ γὰρ Κάτλος ἦν μὲν ἐν ἀξιώματι τῶν Ῥωμαίων μέγιστος, καὶ τότε τὴν τιμητικὴν ἀρχὴν εἶχεν· ἀνέβη δὲ πρὸς τὸν Κάτωνα τεταγμένον ἐπὶ τοῦ δημοσίου ταμιείου, παραιτησόμενός τινα τῶν ἐζημιωμένων ὑπ' αὐτοῦ, καὶ λιπαρὴς ἐγίνετο ταῖς δεήσεσι προσβιαζόμενος· ἄχρις οὗ δυσανασ-

C. 2. ἐγχέαι] Matth. εὔχεσθαι. Certe et Jun. notavit εὔχεαι.

Minervæ Poliadis antiſtita, cum agaſones ſacra adportantes infundere juberent, *Vereor*, inquit, *ne hoc quoque in conſuetudinem trahatur.* Et Antigonus adoleſcenti cuidam egregii centurionis filio timido atque molli, cum is ornari et produci ad honores poſtularet, *Apud me*, inquit, *O adoleſcens*, *propriæ*, *non patriæ virtutis ſunt præmia.*

XV. Verum ubi is qui inſtat nobis, in honore eſt, et cum potentia: quod genus hominum difficilime poſſunt averti et excuſationibus flecti, cum in judiciis aut comitiis ſententias noſtras expetunt: fortaſſis neque facile, neque neceſſarium facto videatur id, quod egit Cato juvenis etiamnum adverſus Catulum. Is Catulus inter Romanos dignitate princeps, quo tempore cenſuram gerebat, ad Catonem acceſſit, tunc quæſtorem, deprecaturus pro quodam cui Cato multam dixerat: cumque urgeret precando, tandem

χόντος, Δὸς οὖν μοι τάλαντον, ἀπήντησεν, Ἀλλ' οὐ κυνικὸν τὸ λῆμμα. Διογένης μὲν οὖν τοὺς ἀνδριάντας ᾔτει περιιὼν ἐν Κεραμεικῷ, καὶ πρὸς τοὺς θαυμάζοντας ἔλεγεν ἀποτυγχάνειν μελετᾶν. Ἡμῖν δὲ πρῶτον ἐμμελετητέον ἐστὶ τοῖς φαύλοις, καὶ γυμναστέον περὶ τὰ μικρά, πρὸς τὸ ἀρνεῖσθαι τοῖς αἰτοῦσιν οὐ προσηκόντως ληψομένοις· ὡς ἂν μείζοσιν ἀποτεύξεσιν ἐπιχειρεῖν ἔχωμεν. 532 Οὐδεὶς γάρ, ὡς ὁ Δημοσθένης φησίν, εἰς ἃ μὴ δεῖ καταναλώσας τὰ παρόντα, τῶν μὴ παρόντων εὐπορήσει πρὸς ἃ δεῖ. Γίγνεται δὲ ἡμῖν πολλαπλάσιον τὸ αἰσχρόν, ὅταν ἐλλίπωμεν εἰς τὰ καλά, πλεονάσαντες τοῖς περιττοῖς.

ή. Ἐπεὶ δὲ οὐ χρημάτων μόνον ἡ Δυσωπία κακὴ καὶ ἀγνώμων ἐστὶν οἰκονόμος, ἀλλὰ καὶ περὶ τὰ μείζονα παραιρεῖται τὸ συμφέρον τοῦ λογισμοῦ· καὶ γὰρ ἰατρὸν νοσοῦντες οὐ παρακαλοῦμεν τὸν ἔμπειρον, αἰσχυνόμενοι τὸν

F. 9. οὐ προσηκόντως ληψομένοις] Varie turbant libri ſcripti. Puto conſtitutum iri orationem corrigendo οὐδὲ pro οὐ.
A. 9. παραιρεῖται] Sumſi a D. Moſc. 2. et varia lectione codicis Xyl. Vulgo, παραιτεῖται.

ergo talentum, reſpondit, *Hoc accipere non eſt Cynicum.* Sane Diogenes in Ceramico ſtatuas circumibat, ab iiſque ſtipem exigebat, mirantibuſque hoc dicebat, *Meditari ſe repulſas.* Nobis autem primum in vilibus adſueſcendum eſt et parvis rebus, ut denegare poſſimus quæ petuntur inconvenienter: ut majoribus in repulſis non deſit copia opitulandi. Recte enim Demoſthenes, *Nemo*, inquit, *præſentibus in quæ non debuit inſumtis, abſentium copiam ad uſus neceſſarios conſequetur.* Multiplicatur autem nobis turpitudo, ſi abundantes in otioſis rebus, inopes ſimus in pulchris.

VIII. Enimvero Vitioſus Pudor non in pecunia modo diſpenſanda pravos nos et iniquos reddit, ſed etiam in majoribus rebus facit ut reſpuamus quod recta ratio utiliter ſuggerebat: quippe ægrotantes, non peritum accerſimus medicum, pudore nobis fami-

συνήθη· καὶ παισὶ διδασκάλους ἀντὶ τῶν χρηστῶν, τοὺς
B παρακαλοῦντας αἱρούμεθα· καὶ δίκην ἔχοντες πολλάκις
οὐκ ἐῶμεν εἰπεῖν τὸν ὠφέλιμον καὶ ἀγοραῖον, ἀλλ' οἰκείου
τινὸς συγγενοῦς υἱῷ χαριζόμενοι, παρεδώκαμεν ἐμπανηγυ-
ρίσαι· τέλος δὲ πολλοὺς ἔστιν ἰδεῖν καὶ τῶν φιλοσοφεῖν λε-
γομένων, Ἐπικουρείους καὶ Στωϊκοὺς ὄντας, οὐχ ἑλομένους
οὐδὲ κρίναντας, ἀλλὰ προσθεμένους δυσωποῦσιν οἰκείοις καὶ
φίλοις· φέρε δὴ καὶ πρὸς ταῦτα πόρρωθεν ἐν τοῖς ἐπιτυ-
χοῦσι καὶ μικροῖς γυμνάζωμεν ἑαυτοὺς, ἐθίζοντες μήτε κου-
ρεῖ, μήτε γναφεῖ κατὰ Δυσωπίαν χρῆσθαι, μήτε κα-
ταλύειν ἐν φαύλῳ πανδοχείῳ, βελτίονος παρόντος, ὅτι
C πολλάκις ὁ πανδοχεὺς ἠσπάσατο ἡμᾶς· ἀλλ' ἔθους ἕνεκα,
κἂν ᾖ παρὰ μικρὸν, αἱρεῖσθαι τὸ βέλτιον· ὥσπερ οἱ Πυ-
θαγορικοὶ παρεφύλαττον ἀεὶ μηδέποτε τῷ δεξιῷ μηρῷ τὸν
εὐώνυμον ἐπιτιθέναι, μηδὲ τὸν ἄρτιον ἀντὶ τοῦ περιττοῦ λα-
βεῖν, τῶν ἄλλων ἐπίσης ἐχόντων. Ἐθιστέον δὲ, καὶ θυσίαν

liaris moti: et liberis magiſtros loco bonorum præficimus eos qui nobis operam ſuam obtrudunt: et litis noſtræ patrocinium non utili et in foro verſato committimus alicui, ſed gratificandi ſtudio amici alicujus aut cognati filio eam oſtentandi ſui materiam offerimus: denique invenias, qui philoſophantium nomen gerentes, Epicurei aut Stoici fiunt non judicio aliquo, ſed ob pudorem ineptum urgentibus familiaribus et amicis ſe addentes. Quæ ita cum ſint, age dum in vilibus ac quotidianis rebus eminus nos condocefaciamus, ut neque tonſore neque pictore, Pudore inepto impulſi, utamur, neque in diverſorio incommodo divertamus, omiſſo commodiore quod ad manum eſt, quia caupo nos ſæpe ſalutaverit: ſed adſueſcendi gratia utamur eo quod melius eſt, etiamſi leve ſit diſcrimen: quomodo Pythagorei obſervabant, ne unquam dextro femori ſiniſtrum imponerent, neve parem numerum pro impari acciperent, cum reliqua æquailter haberent. Adſueſcendum eſt

χόντος, Δὸς οὖν μοι τάλαντον, ἀπήντησεν, Ἀλλ' οὐ κυνικὸν τὸ λῆμμα. Διογένης μὲν οὖν τοὺς ἀνδριάντας ᾔτει περιιὼν ἐν Κεραμεικῷ, καὶ πρὸς τοὺς θαυμάζοντας ἔλεγεν ἀποτυγχάνειν μελετᾶν. Ἡμῖν δὲ πρῶτον ἐμμελετητέον ἐστὶ τοῖς φαύλοις, καὶ γυμναστέον περὶ τὰ μικρά, πρὸς τὸ ἀρνεῖσθαι τοῖς αἰτοῦσιν ὐ προσηκόντως ληψομένοις· ὡς ἂν μείζοσιν ἀποτεύξεσιν ἐπιχειρεῖν ἔχωμεν. 532
Οὐδεὶς γάρ, ὡς ὁ Δημοσθένης φησίν, εἰς ἃ μὴ δεῖ καταναλώσας τὰ παρόντα, τῶν μὴ παρόντων εὐπορήσει πρὸς ἃ δεῖ. Γίγνεται δὲ ἡμῖν πολλαπλάσιον τὸ αἰσχρόν, ὅταν ἐλλίπωμεν εἰς τὰ καλά, πλεονάσαντες τοῖς περιττοῖς.

η'. Ἐπεὶ δὲ οὐ χρημάτων μόνον ἡ Δυσωπία κακὴ καὶ ἀγνώμων ἐστὶν οἰκονόμος, ἀλλὰ καὶ περὶ τὰ μείζονα παραιρεῖται τὸ συμφέρον τοῦ λογισμοῦ· καὶ γὰρ ἰατρὸν νοσοῦντες οὐ παρακαλοῦμεν τὸν ἔμπειρον, αἰσχυνόμενοι τὸν

F. 9. ὐ προσηκόντως ληψομένοις] Varie turbant libri ſcripti. Puto conſtitutum iri orationem corrigendo οὐδὲ pro ὐ.

A. 9. παραιρεῖται] Sumſi a D. Moſc. 2. et varia lectione codicis Xyl. Vulgo, παραιτεῖται.

ergo talentum, reſpondit, *Hoc accipere non eſt Cynicum.* Sane Diogenes in Ceramico ſtatuas circumibat, ab iiſque ſtipem exigebat, mirantibuſque hoc dicebat, *Meditari ſe repulſas.* Nobis autem primum in vilibus adſueſcendum eſt et parvis rebus, ut denegare poſſimus quæ petuntur inconvenienter: ut majoribus in repulſis non deſit copia opitulandi. Recte enim Demoſthenes, *Nemo*, inquit, *præſentibus in quæ non debuit inſumtis, abſentium copiam ad uſus neceſſarios conſequetur.* Multiplicatur autem nobis turpitudo, ſi abundantes in otioſis rebus, inopes ſimus in pulchris.

VIII. Enimvero Vitioſus Pudor non in pecunia modo diſpenſanda pravos nos et iniquos reddit, ſed etiam in majoribus rebus facit ut reſpuamus quod recta ratio utiliter ſuggerebat: quippe ægrotantes, non peritum accerſimus medicum, pudore nobis fami-

συνήθη· καὶ παισὶ διδασκάλους ἀντὶ τῶν χρηστῶν, τοὺς
B παρακαλοῦντας αἰσχυνόμεθα· καὶ δίκην ἔχοντες πολλάκις οὐκ ἐῶμεν εἰπεῖν τὸν ὠφέλιμον καὶ ἀγοραῖον, ἀλλ' οἰκείου τινὸς συγγενοῦς υἱῷ χαριζόμενοι, παρεδώκαμεν ἐμπανηγυρίσαι· τέλος δὲ πολλοὺς ἔστιν ἰδεῖν καὶ τῶν φιλοσοφεῖν λεγομένων, Ἐπικουρείους καὶ Στωϊκοὺς ὄντας, οὐχ ἑλομένους οὐδὲ κρίναντας, ἀλλὰ προσθεμένους δυσωποῦσιν οἰκείοις καὶ φίλοις· φέρε δὴ καὶ πρὸς ταῦτα πόῤῥωθεν ἐν τοῖς ἐπιτυχοῦσι καὶ μικροῖς γυμνάζωμεν ἑαυτοὺς, ἐθίζοντες μήτε κουρεῖ, μήτε γναφεῖ κατὰ Δυσωπίαν χρῆσθαι, μήτε καταλύειν ἐν φαύλῳ πανδοκείῳ, βελτίονος παρόντος, ὅτι
C πολλάκις ὁ πανδοκεὺς ἠσπάσατο ἡμᾶς· ἀλλ' ἔθους ἕνεκα, κἂν ᾖ παρὰ μικρὸν, αἱρεῖσθαι τὸ βέλτιον· ὥσπερ οἱ Πυθαγορικοὶ παρεφύλαττον ἀεὶ μηδέποτε τῷ δεξιῷ μηρῷ τὸν εὐώνυμον ἐπιτιθέναι, μηδὲ τὸν ἄρτιον ἀντὶ τοῦ περιττοῦ λαβεῖν, τῶν ἄλλων ἐπίσης ἐχόντων. Ἐθιστέον δὲ, καὶ θυσίαν

liaris moti: et liberis magiſtros loco bonorum præficimus eos qui nobis operam ſuam obtrudunt: et litis noſtræ patrocinium non utili et in foro verſato committimus alicui, ſed gratificandi ſtudio amici alicujus aut cognati filio eam oſtentandi ſui materiam offerimus: denique invenias, qui philoſophantium nomen gerentes, Epicurei aut Stoici fiunt non judicio aliquo, ſed ob pudorem ineptum urgentibus familiaribus et amicis ſe addentes. Quæ ita cum ſint, age dum in vilibus ac quotidianis rebus eminus nos condocefaciamus, ut neque tonſore neque pictore, Pudore inepto impulſi, utamur, neque in diverſorio incommodo divertamus, omiſſo commodiore quod ad manum eſt, quia caupo nos ſæpe ſalutaverit: ſed adſueſcendi gratia utamur eo quod melius eſt, etiamſi leve ſit diſcrimen: quomodo Pythagorei obſervabant, ne unquam dextro femori ſiniſtrum imponerent, neve parem numerum pro impari acciperent, cum reliqua æquailter haberent. Adſueſcendum eſt

πο θύμενον ἢ γάμον, ἢ τινα ἄλλην τοιαύτην ὑποδοχὴν, μὴ τὸν ἀσπασάμενον καλεῖν ἢ προσδραμόντα, μᾶλλον ἢ τὸν εὔνουν καὶ χρηστόν. Ὁ γὰρ οὕτως ἐθισθεὶς καὶ ἀσκήσας, δυσάλωτός ἐστι, μᾶλλον δὲ ὅλως ἀνεπιχείρητος ἐν τοῖς μείζοσι.

θ΄. Περὶ μὲν οὖν ἀσκήσεως ἱκανὰ καὶ ταῦτα· τῶν D δὲ χρησίμων ἐπιλογισμῶν πρῶτός ἐστιν ὁ διδάσκων καὶ ὑπομιμνήσκων ὅτι πᾶσι μὲν τοῖς πάθεσιν ἀκολουθεῖ καὶ τοῖς νοσήμασιν, ἃ φεύγειν δι' αὐτῶν δοκοῦμεν, ἀδοξίαι φιλοδοξίαις, καὶ λῦπαι φιληδονίαις, καὶ πόνοι μαλακίαις, καὶ φιλονεικίαις ἧτται καὶ καταδίκαι· τῇ δὲ Δυσωπίᾳ συμβέβηκεν ἀτεχνῶς φευγούσῃ καπνὸν ἀδοξίας, εἰς πῦρ ἐμβάλλειν ἑαυτήν. Αἰσχυνόμενοι γὰρ ἀντιλέγειν τοῖς ἀγνωμόνως δυσωποῦσιν, ὕστερον δυσωποῦνται τοὺς δικαίως ἐγκαλοῦντας· καὶ δεδιότες μέμψιν ἐλαφρὰν, πολλάκις αἰσχύνην ὁμολογουμένην ὑπομένουσι. Καὶ γὰρ αἰτοῦντος ἀργυ- E

etiam, ut ad ſacrificium, nuptias, aut convivium, invitemus non eum potius qui nos ſalutavit aut accurrit, quam benevolum et utilem. Qui enim ſic fuerit exercitatus, is in majoribus non modo non capietur, ſed ne tentabitur quidem a vitio.

IX. Atque hæc de exercitatione dicta ſufficiant. De ratiocinationibus autem utilibus prima hæc eſt qua docemur et admonemur, cum omnibus aliis affectibus ac morbis animi ea comitari ipſa mala, quæ illorum opera evitare volueramus, ut ambitioni infamiam, cupiditati voluptatum dolores, mollitiei labores, contendendi ſtudio damnationes et partes inferiores: tum vero inepto Pudori hoc plane uſu venire, ut qui eum ſecuti fumum fugiunt, in ignem incidant: dum enim verentur contradicere inique urgentibus, poſtmodo pudore turpi afficiuntur in juſtas illapſi accuſationes, et ob metum exiguæ reprehenſionis, plerumque apertum dedecus ſuſtinent. Etenim amico pecuniam flagitanti, denegare ob

ριον φίλου δυσωπηθέντες ἀντειπεῖν, οὐκ ἔχοντες, ἀσχημονοῦσι μετ' ὀλίγον ἐξελεγχόμενοι· καὶ βοηθήσειν ὁμολογήσαντες ἐνίοις δίκην ἔχουσιν, εἶτα τοὺς ἑτέρους διατραπέντες, ἀποκρύπτονται καὶ δραπετεύουσι· πολλοὺς δὲ καὶ περὶ γάμου ἢ περὶ θυγατρὸς ἢ ἀδελφῆς εἰς ὁμολογίαν ἀλυσιτελῆ κατακλείσασα Δυσωπία, ψεύδεσθαι πάλιν ἀναγκάζει μετατιθεμένους.

ι. Ὁ μὲν γὰρ εἰπὼν ὅτι πάντες οἱ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες ἑνὶ δουλεύουσιν ἀνθρώπῳ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι
F μίαν εἰπεῖν τὴν Οὐ συλλαβὴν, οὐκ ἐσπούδασεν, ἀλλ' ἔσκωψε· τοῖς δὲ δυσωπουμένοις, κἂν μηδὲν εἴπωσιν, ἔξεστιν ὀφρῦν ἐπάρασι μόνον ἢ κάτω κύψασι, πολλὰς ἀβουλήτους καὶ ἀτόπους ὑπουργίας διαφεύγειν. Τὴν γὰρ σιωπὴν ὁ μὲν Εὐριπίδης φησὶ τοῖς σοφοῖς ἀπόκρισιν εἶναι· κινδυνεύομεν δὲ μᾶλλον αὐτῆς δεῖσθαι πρὸς τοὺς ἀγνώμονας. Ἐπεὶ τοὺς χαρίεντας ἔστι καὶ παρηγορῆσαι· καὶ πρόχειρά γε δεῖ καὶ συχνὰ τῶν ἐπιφανῶν καὶ ἀγαθῶν

ineptum Pudorem non auſi, carentes ea ipſi, paulo poſt turpiter ſtant re patefacta: eodemque modo polliciti ſe patrocinaturos alicui in judicio, pudore alterius partis ducti vadimonium deſerunt. Multos etiam Pudor Vitioſus in ſtipulationem nuptiarum filiæ ſororiſve inutilem conjectos, mentiri mutata ſententia coëgit.

X. Dixit quidam, non ſerio tamen, ſed jocans, omnes Aſiæ incolas uni ſervire homini, ideo quod unicam ſyllabam Non pronunciare nequirent: at qui improbe urgentur ad peccandum pudoris metu, ii etiam ſi nihil dicant, ſaltem ſublato ſupercilio, oculiſve in terram defixis, multa poſſunt adverſa ipſis et abſurda evitare miniſteria. Etenim *ſilentium* Euripides *ſapientibus eſſe* dixit *reſponſum.* Videmus autem magis eo adverſus iniquos opus habere. Nam verbis quidem poſſumus placare urbanos homines: ad quam rem in promtu ſunt habenda multa illuſtrium ac bonorum

ἀνδρῶν ἔχειν ἀποφθέγματα, καὶ μνημονεύειν πρὸς τοὺς δυσωποῦντας· οἷον τὸ Φωκίωνος πρὸς Ἀντίπατρον, Οὐ 533
δύνασαί μοι ϗ φίλῳ χρῆσθαι ϗ κόλακι. Καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἐπιδοῦναι κελεύοντας αὐτὸν ἐν ἑορτῇ, ϗ κροτοῦντας, Αἰσχύνομαι, εἶπεν, ὑμῖν μὲν ἐπιδιδοὺς, τούτῳ δὲ μὴ ἀποδιδούς· Καλλικλέα δείξας τὸν δανειστὴν αὐτοῦ. Πενίαν γὰρ οὐχ ὁμολογεῖν αἰσχρὸν, ὡς ὁ Θουκυδίδης φησὶν, ἀλλ' ἔργῳ μὴ διαφεύγειν αἴσχιον. Ὁ δὲ ἀβελτηρίᾳ καὶ μαλακίᾳ πρὸς τὸν αἰτοῦντα δυσωπούμενος εἰπεῖν,

Οὐκ ἔστ' ἐν ἄντροις λευκὸς, ὦ ξεῖν', ἄργυρος·

εἶτα, ὥσπερ ἐνέχυρον, προϊέμενος τὴν ἐπαγγελίαν,

Αἰδοῦς ἀχαλκεύτοισιν ἔζευκται πέδαις.

Ὁ δὲ Περσαῖος ἀργύριον τινὶ τῶν γνωρίμων δανείζων, δι' B
ἀγορᾶς ϗ τραπέζης ἐποιεῖτο τὸ συμβόλαιον· μεμνημένος δηλονότι τοῦ Ἡσιόδου λέγοντος,

Καί τε κασιγνήτῳ γελάσας ἐπὶ μάρτυρα θέσθαι.

θαυμάσαντος δὲ ἐκείνου ϗ εἰπόντος, Οὕτως, ὦ Περσαῖε,

virorum dicta: quale eſt Phocionis ad Antipatrum, *Non potes me ſimul et amicum habere et adulatorem.* Et Atheniensibus quadam in feſtivitate jubentibus eum ſtipem conferre ac plaudentibus, *Pudet vero me*, inquit, *ſi vobis contribuam, huic non retribuam*, Callicle creditore ſuo monſtrato. Paupertatem enim non fateri turpe eſt, ut ait Thucydides, ſed turpius re ipſa non effugere. At qui ob fatuitatem et mollitiem paſſus ſibi incuti pudorem, petenti dicere metuens,

Non eſt in antris argentum, hoſpes, candidum,

ac quaſi pignus deinde promiſſionem emittit,

Non ære fabricatis hunc pudor illigat Compedibus.—

Perſæus cuidam ſociorum argentum mutuo dans, in foro et apud menſarium contractum confecit, ſcilicet memor Heſiodei præcepti,

Quin etiam fratri teſtem ridens adhibeto.

cumque alter admiraretur, ac diceret, *Adeone, Perſæ, omnia*

νομικῶς; Ναί, εἶπεν, ἵνα φιλικῶς ἀπολάβω, καὶ μὴ νομικῶς ἀπαιτήσω. Πολλοὶ γὰρ ἐν ἀρχῇ διὰ Δυσωπίαν προέμενοι τὸ πιστὸν, ὕστερον ἐχρήσαντο τοῖς νομίμοις μετ' ἔχθρας.

ια'. Πάλιν ὁ Πλάτων Ἑλίκωνι τῷ Κυζικηνῷ διδοὺς πρὸς Διονύσιον ἐπιστολὴν, ἐπῄνεσεν αὐτὸν ὡς ἐπιει-
C κῆ καὶ μέτριον· εἶτα προσέγραψε τῇ ἐπιστολῇ τελευτώσῃ, Γράφω δέ σοι ταῦτα περὶ ἀνθρώπου, ζώου φύσει εὐμεταβόλου. Ξενοκράτης δὲ, καίπερ αὐστηρὸς ὢν τὸν τρόπον, ὅμως ὑπὸ Δυσωπίας ἐκάμφθη, καὶ συνέστησε Πολυσπέρχοντι δι' ἐπιστολῆς ἄνθρωπον οὐ χρηστὸν, ὡς τὸ ἔργον ἔδειξε· δεξιωσαμένου δὲ αὐτὸν τοῦ Μακεδόνος, καὶ πυθομένου μή τινος ἔχοι χρείαν, ᾔτησε τάλαντον· ὁ δὲ ἐκείνῳ μὲν ἔδωκε, Ξενοκράτει δὲ ἔγραψε, παραινῶν ἐπιμελέστερον τὸ λοιπὸν ἐξετάζειν οὓς συνίστησιν. Ὁ μὲν οὖν Ξενοκράτης ἠγνόησεν· ἡμεῖς δὲ καὶ πάνυ πολλάκις ἐπιστάμενοι τοὺς πονηροὺς, καὶ γράμματα προΐεμεθα καὶ χρή-

ſecundum jus? reſpondit, *Omnino, ut amice recipiam, neque jure experiar in repetendo.* Multi enim initio ob Pudorem Vitioſum omiſſa cautione, deinde lege agere ſuſcepta inimicitia opus habuerunt.

XI. Rurſum Plato Heliconi Cyziceno epiſtolam ad Dionyſium tradens, a probitate hominem et moderatione animi laudavit: ſed epiſtolam his verbis clauſit, *Hæc ad te ſcribo de homine, quod animal natura eſt mutabile.* Xenocratem vero, quamvis auſteris hominem moribus, Pudor tamen ineptus flexit, ut Polyſperchonti commendaret hominem, ut res docuit, non probum: comiter enim exceptus a Macedone, et interrogatus ecqua re opus haberet, talentum petiit: dedit hoc Polyſperchon, ſed Xenocratem monuit per litteras, ut accuratius poſthac examinaret quos commendare vellet. Atque hoc quidem Xenocrati ignoratione uſu venit. Nos autem ſæpe cum optime novimus malos, litteras tamen et

ματα, βλάπτοντες ἑαυτοὺς, οὐ μεθ' ἡδονῆς, ὥσπερ οἱ ταῖς ἑταίραις χαριζόμενοι καὶ τοῖς κόλαξιν, ἀλλὰ δυσχεραίνοντες καὶ βαρυνόμενοι τὴν ἀναίδειαν ἀνατρέπουσαν ἡμῶν καὶ καταβιαζομένην τὸν λογισμόν. Εἰ γὰρ πρὸς ἄλλο τι, καὶ πρὸς τοὺς δυσωποῦντας ἔξεστιν εἰπεῖν τὸ, D

— μανθάνω μὲν οἷα δρᾷν μέλλω κακὰ,

τὰ ψευδῆ μαρτυρῶν, ἢ τὰ μὴ δίκαια κρίνων, ἢ τὰ μὴ συμφέροντα χειροτονῶν, ἢ δανειζόμενος ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀποδώσοντος.

ιβ'. Διὸ τῶν παθῶν, μάλιστα τοῦ δυσωπεῖσθαι, τὸ μετανοεῖν οὐχ ὕστερον, ἀλλ' εὐθὺς ἐν οἷς πράττει πάρεστι· καὶ γὰρ διδόντες ἀχθόμεθα, καὶ μαρτυροῦντες αἰσχυνόμεθα, καὶ συνεργοῦντες ἀδοξοῦμεν, καὶ μὴ παρέχοντες ἐλεγ- E
χόμεθα. Πολλὰ γὰρ, ὑπ' ἀσθενείας τοῦ ἀντιλέγειν, καὶ τῶν ἀδυνάτων ἡμῖν ὑπισχνούμεθα τοῖς ἀεὶ παροῦσιν·

D. 10. τοῦ δυσωπεῖσθαι] τῷ δυσωπεῖσθαι recte corrigit Matth.
E. 1. συνεργοῦντες] Forte, συνηγοροῦντες.
E. 3. ἀεὶ παροῦσιν] λιπαροῦσιν Mez.

pecuniam largimur, nobiſque ipſis nocemus: neque id cum voluptate aliqua ut qui ſcortis adulatoribuſve donant, ſed indigne interim moleſteque ferentes impudentiam hominum, noſtram rationem quæ vi facta ſubvertat. Quod ſi alias, maxime ad eos qui nobis pudorem incutere volunt, dicere licet,

Intelligo bene quid facturus ſim mali,

falſum dicturus teſtimonium, injuſte judicaturus, inutilem legem probaturus, alienum æs contrahens ejus cauſa qui non reddet.

XII. Neque vero ullus eſt animi morbus, ubi pœnitentia non jam conſequatur, ſed ſtatim in ipſa actione præſto ſit: ut fit cum inepto pudori indulgemus; nam dantes moleſtiam percipimus, et teſtimonium ferentes pudore ſuffundimur, et adjuvamus cum infamia, et promiſſa non implentes convincimur. Quod enim ad contradicendum ſumus imbecilli, fit ut multa recipiamus iis quibuſcum vivimus, quæ præſtare non poſ-

ὡς συςάσεις ἐν αὐλαῖς, καὶ πρὸς ἡγεμόνας ἐντεύξεις, μὴ βουλόμενοι μηδὲ εὐτονοῦντες εἰπεῖν, Οὐκ οἶδεν ἡμᾶς ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' ἑτέρους ὁρᾷ μᾶλλον. Ὡς Λύσανδρος Ἀγησιλάῳ προσκεκρουκὼς, ἀξιούμενος δὲ μέγιστον δύνασθαι
E παρ' αὐτῷ διὰ τὴν δόξαν, οὐκ ᾐσχύνετο παραιτεῖσθαι τοὺς ἐντυγχάνοντας, ἀπιέναι πρὸς ἑτέρους κελεύων, καὶ πειρᾶσθαι τῶν μᾶλλον αὐτοῦ παρὰ τῷ βασιλεῖ δυναμένων. Οὐ γὰρ αἰσχρὸν τὸ μὴ πάντα δύνασθαι· τὸ δὲ, μὴ δυναμένους ἢ μὴ πεφυκότας ἀναδέχεσθαι τὰ τοιαῦτα καὶ παραβιάζεσθαι, πρὸς τῷ αἰσχρῷ καὶ λυπηρότατόν ἐστιν.

ιγ'. Ἀπ' ἄλλης δὲ ἀρχῆς· τὰ μὲν μέτρια καὶ πρέ-
534 ποντα δεῖ προθύμως ὑπουργεῖν τοῖς ἀξιοῦσι, μὴ δυσω-
A πουμένους, ἀλλ' ἑκόντας· ἐν δὲ τοῖς βλαβεροῖς καὶ ἀτόποις τὸ τοῦ Ζήνωνος ἀεὶ πρόχειρον ἔχειν, ὃς ἀπαντήσας τινὶ νεανίσκῳ τῶν συνήθων παρὰ τὸ τεῖχος ἡσυχῇ βαδί-

E. 5. οἶδεν] Revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. quibuſcum conſentiunt A. Moſc. 1. 2. Vulgo, εἶδεν.

A. 2. εἴκοντας] Rectius ἑκόντας· ut Mez.

ſumus, ut commendationes in aulam, et ad principes; quia ſcilicet nolumus et non audemus etiam dicere, Non novit nos rex, alios magis reſpicit. Lyſander quidem, cum a ſe animum Ageſilai abalienaſſet, et ob gloriam tamen putaretur apud eum plurimum poſſe, non veritus eſt commendationem a ſe petentes ad illum rejicere, jubens ad alios ire, ac per eos rem tentare, qui largius ipſo apud regem poſſent. Non enim turpe eſt non omnia poſſe: ſed quod non poſſis, et ad quod factus non ſis, id in te recipere et vi velle conſequi, præter quam quod turpe, etiam moleſtiſſimum eſt.

XIII. Rurſum ab alio principio ordiamur. Oportet mediocria et convenientia officia petentibus præſtare alacriter, non victos incuſſo ab iis pudore, ſed ultro concedentes: in damnoſis autem et abſurdis ſemper Zenonis illud habere in promtu, qui cum obviam eſſet factus adoleſcenti cuidam familiari ſuo juxta mu-

ζοντι, καὶ πυθόμενος ὅτι φεύγει φίλον ἀξιοῦντα μαρτυρεῖν αὐτῷ τὰ ψευδῆ, Τί λέγεις, φησὶν, ἀβέλτερε; σὲ μὲν ἐκεῖνος ἀγνωμονῶν καὶ ἀδικῶν οὐ δέδιεν οὐδὲ αἰσχύνεται, σὺ δὲ ἐκεῖνον ὑπὲρ τῶν δικαίων οὐ θαρρεῖς ὑποστῆναι; Ὁ μὲν γὰρ εἰπὼν, Ποτὶ τὸν πονηρὸν οὐκ ἄχρηστον ὅπλον ἁ πονηρία, κακῶς ἐθίζει μιμούμενον ἀμύνεσθαι τὴν κακίαν· τὸ δὲ τοὺς ἀναιδῶς καὶ ἀδυσωπήτως ἐνοχλοῦντας B
ἀποτρίβεσθαι τῷ ἀδυσωπήτῳ, καὶ μὴ χαρίζεσθαι τὰ αἰσχρὰ τοῖς ἀναισχύντοις αἰσχυνόμενον, ὀρθῶς καὶ δικαίως γινόμενόν ἐστιν ὑπὸ τῶν νοῦν ἐχόντων.

ιδʹ. Ἔτι τοίνυν τῶν δυσωπούντων τοῖς μὲν ἀδόξοις καὶ ταπεινοῖς καὶ μηδενὸς ἀξίοις οὐ μέγα ἔργον ἀντισχεῖν· ἀλλὰ καὶ μετὰ γέλωτος ἔνιοι καὶ μετὰ σκώμματος ἐκκλίνουσι τοὺς τοιούτους. Ὡς Θεόκριτος δυεῖν παρ᾽ αὐτοῦ ἐν βαλανείῳ στλεγγίδα κιχραμένων, τοῦ μὲν ξένου, τοῦ δὲ γνωρίμου κλέπτου, μετὰ παιδιᾶς ἀμφοτέρους διεκρούσατο, εἰπὼν, Σὲ μὲν οὐκ οἶδα, σὲ δὲ οἶδα. Λυσιμάχῃ δὲ Ἀθήνησιν

rum ſenſim ambulanti, et audiret eum fuga ſe ſubducere amico poſtulanti ut falſum pro ipſo diceret teſtimonium, *Quid ais*, inquit, *ſtulte? iſte improbe injuſteque agens te non fugit, neque veretur: tu eum in juſta re ſubſiſtere non audes?* Qui enim dixit *nequitiam adverſus hominem nequam non eſſe malam armaturam*, is male adſuefacit nos, imitando ulciſci malitiam. At impudenter nobis moleſtos, et ad Vitioſum urgentes Pudorem, vacuitate pudoris amoliri, neque ob verecundiam hominibus perfrictæ frontis gratificari, opus eſt juſtum ac rectum, et quidem hominis cordati.

XIV. Jam obſcuris, abjectis, et nullius pretii hominibus, cum ii nos improbe inceſſunt, reſiſtere non eſt magni laboris: ſed quidam cum riſu et ſanna tales rejiciunt. Ut Theocritus, qui cum in balneo duo ſtrigilem ab ipſo utendam peterent, alter peregrinus, alter notus furtorum, jocoſe utrumque removit, dicens, *Te non novi, te vero novi.* Et Lyſimache Athenis

C ἡ τῆς Πολιάδος ἱέρεια, τῶν τὰ ἱερὰ προσαγαγόντων ὀρεωκόμων ἐγχέαι κελευόντων, Ἀλλ' ὀκνῶ, εἶπε, μὴ καὶ τοῦτο πάτριον γένηται. Καὶ Ἀντίγονος πρός τινα νεανίσκον γεγονότα μὲν ἐκ λοχαγοῦ χαρίεντος, αὐτὸν δὲ ἄτολμον ὄντα καὶ μαλακόν, ἀξιοῦντα δὲ προαχθῆναι, Παρ' ἐμοί, φησίν, ὦ μειράκιον, ἀνδραγαθίας εἰσὶν οὐ πατραγαθίας τιμαί.

ιε'. Καὶ μὴν ἐὰν περ ὁ δυσωπῶν ἔνδοξος ᾖ καὶ δυνατός, οἳ δὴ μάλιστα καὶ δυσπαραίτητοι καὶ δυσαπότρεπτοι περὶ τὰς κρίσεις καὶ τὰς χειροτονίας ἐντυγχάνοντές εἰσιν, ὃ μὲν ἔπραξεν ὁ Κάτων νέος ἔτι ὢν πρὸς Κάτλον,
D οὐκ ἄν τινι φανείη ῥᾴδιον ἴσως οὐδ' ἀναγκαῖον. Ὁ γὰρ Κάτλος ἦν μὲν ἐν ἀξιώματι τῶν Ῥωμαίων μεγίστῳ, καὶ τότε τὴν τιμητικὴν ἀρχὴν εἶχεν· ἀνέβη δὲ πρὸς τὸν Κάτωνα τεταγμένον ἐπὶ τοῦ δημοσίου ταμιείου, παραιτησόμενός τινα τῶν ἐζημιωμένων ὑπ' αὐτοῦ, καὶ λιπαρὴς ἐγίνετο ταῖς δεήσεσι προσβιαζόμενος· ἄχρις οὗ δυσανασ-

C. 2. ἐγχέαι] Matth. εὔχεσθαι. Certe et Jun. notavit εὔχεαι.

Minervæ Poliadis antiſtita, cum agaſones ſacra adportantes infundere juberent, *Vereor*, inquit, *ne hoc quoque in conſuetudinem trahatur.* Et Antigonus adoleſcenti cuidam egregii centurionis filio timido atque molli, cum is ornari et produci ad honores poſtularet, *Apud me*, inquit, *O adoleſcens*, *propriæ*, *non patriæ virtutis ſunt præmia.*

XV. Verum ubi is qui inſtat nobis, in honore eſt, et cum potentia: quod genus hominum difficilime poſſunt averti et excuſationibus flecti, cum in judiciis aut comitiis ſententias noſtras expetunt: fortaſſis neque facile, neque neceſſarium facto videatur id, quod egit Cato juvenis etiamnum adverſus Catulum. Is Catulus inter Romanos dignitate princeps, quo tempore cenſuram gerebat, ad Catonem acceſſit, tunc quæſtorem, deprecaturus pro quodam cui Cato multam dixerat: cumque urgeret precando, tandem

χετήσας ἐκεῖνος, Αἰσχρὸν ἐστὶν, ἔφη, Κάτλε, σὲ τὸν τιμητὴν ἀπαλλαγῆναι μὴ βουλόμενον ἐντεῦθεν ὑπὸ τῶν ἐμῶν ὑπηρετῶν ἕλκεσθαι· καὶ ὁ Κάτλος αἰσχυνθεὶς, πρὸς ὀργὴν ἀπῆλθε. Σκόπει δὲ μὴ τὸ τοῦ Ἀγησιλάου, καὶ τὸ τοῦ Θεμιστοκλέους ἐπιεικέστερόν ἐστι καὶ μετριώτερον. Ὁ μὲν E γὰρ Ἀγησίλαος ὑπὸ τοῦ πατρὸς κελευόμενος κρῖναί τινα δίκην παρὰ τὸν νόμον, Ἀλλ' ὑπὸ σοῦ, ἔφη, πάτερ, πείθεσθαι τοῖς νόμοις ἐδιδασκόμην ἀπ' ἀρχῆς· διὸ καὶ νῦν σοι πείθομαι μηδὲν ποιεῖν παράνομον. Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς πρὸς τὸν Σιμωνίδην ἀξιοῦντά τι τῶν μὴ δικαίων, Οὔτ' ἂν σὺ ποιητὴς ἀγαθὸς εἴης, ἔφη, παρὰ μέλος ᾄδων, οὔτ' ἂν ἐγὼ χρηστὸς ἄρχων, παρὰ νόμον κρίνων.

ιϛ'. Καίτοι οὐ διὰ τὴν τοῦ ποδὸς πρὸς τὴν λύραν ἀμετρίαν, ὡς Πλάτων ἔλεγε, καὶ πόλεις πόλεσι καὶ φίλοι φίλοις διαφερόμενοι τὰ κάκιστα δρῶσί τε καὶ πάσχουσιν, ἀλλὰ διὰ τὴν F

D. 10. Σκόπει δὲ μὴ—ἐπιεικέστερόν ἐστι] Secutus ſum Xyl. et Colleg. Nov. niſi quod καὶ retinent, aſſentiuntur C. D. Moſc. Schott. Anon. V. Vulgo, Σκόπει δὲ καὶ—ἐπιεικέστερον ἔτι.

F. 1. τὰ κάκιστα] Ita Baſ. Xyl. D. item A. pro varia lectione: melius ſane altero vulgato τἀλάχιστα· certius tamen eſt ἔσχατα ut exſtat in Platonis loco Clitophont. p. 255. E. Utrumque ἔσχατα κακὰ junxit Plutarchus ſupra p. 439. C.

impatientia impulſus Cato, *Turpe eſt*, inquit, *Catule*, *te cenſorem hinc diſcedere nolentem a lictoribus trahi:* ita Catulus pudore perfuſus, iratus abiit. Moderationis et æquitatis plus habent dicta Ageſilai et Themiſtoclis. Ageſilaus in quodam judicio juſſus a patre ſententiam a legibus alienam ferre, *A te*, inquit, *mi pater*, *jam inde ab initio edoctus ſum legibus parere: itaque etiam nunc tibi obtemperabo*, *nihil in leges peccando.* Themiſtocles Simonidi poſtulanti rem injuſtam, *Neque tu*, inquit, *poëta eſſes bonus*, *ſi contra carminis legem caneres: neque ego bonus magiſtratus*, *ſi judicarem præter civitatis legem.*

XVI. Et vero non ob pedis ad lyram inconcinnitatem, ut Plato dicebat, urbes urbibus, amici amicis infeſti redditi extrema inferunt accipiuntque damna, ſed ob juris et

περὶ τὰ νόμιμα καὶ δίκαια πλημμέλειαν. Ἀλλ' ὅμως ἔνιοι τὴν ἐν μέλεσι καὶ γράμμασι καὶ μέτροις ἀκρίβειαν αὐτοὶ φυλάττοντες, ἑτέρους ἐν ἀρχαῖς καὶ κρίσεσι καὶ πράξεσιν ἀξιοῦσιν ὀλιγωρεῖν τοῦ καλῶς ἔχοντος. Διὸ καὶ τούτῳ μάλιστα χρηστέον πρὸς αὐτούς. Ἐντυγχάνει σοι δικάζοντι ῥήτωρ, ἢ βουλεύοντι δημαγωγός· ὁμολόγησον, ἐὰν ἐκεῖνος σολοικίσῃ προοιμιαζόμενος, ἢ βαρβαρίσῃ διηγούμενος· οὐ γὰρ ἐθελήσει διὰ τὸ φαινόμενον αἰσχρόν· ἐνίους γοῦν ὁρῶμεν οὐδὲ συγκρούσαι φωνήεντι φωνῆεν ἐν τῷ
535 λέγειν ὑπομένοντας. Ἕτερον πάλιν δυσωποῦντα τῶν ἐπιφανῶν καὶ ἐνδόξων, κέλευσον ὀρχούμενον δι' ἀγορᾶς διελθεῖν, ἢ διαστρέψαντα τὸ πρόσωπον· ἐὰν δὲ ἀρνῆται, σὸς ἐστὶν ὁ καιρὸς εἰπεῖν, καὶ πυθέσθαι τί αἴσχιόν ἐστι, τὸ σολοικίσαι καὶ διαστρέψαι τὸ πρόσωπον, ἢ τὸ λῦσαι τὸν νόμον, καὶ παραβῆναι τὸν ὅρκον, καὶ πλέον νεῖμαι τῷ πονηρῷ τοῦ ἀγαθοῦ παρὰ τὸ δίκαιον. Ἔτι τοίνυν ὥσπερ Νικόστρατος ὁ Ἀργεῖος, Ἀρχιδάμου παρακαλοῦντος

legum violationem. Et tamen ſunt qui cum accuratam in cantilenis, literis, verſibuſque ſervent rationem, alios volunt in magiſtratu, judiciis, actionibuſque id quod rectum eſt negligere. Quibus maxime hoc modo occurrendum eſt. Flagitat aliquid a te jus dicente orator, aut conſulente in publicum? dic te morem ei geſturum, ſi in exordio ſolœciſmum, aut in narratione barbariſmum admittere velit: nolet enim, ob turpitudinis ſpeciem: cum videamus quoſdam etiam vócalem cum vocali concurrentem in dicendo non ferre. Rurſum aliquem illuſtrium virorum improbi aliquid abs te contendentem, jube ſaltando per forum exire, aut perverſo vultu: ſi neget hoc, jam tuum eſt quærere, Utrum ſit turpius ſolœciſmum facere, et vultum pervertere, an legem violare, perjurii ſe obligare, injuſte malo quam bono plus tribuere? Nicoſtratus Argivus, Archidamum petentem ut Cromnum ſibi traderet, ac

αὐτὸν ἐπὶ χρήμασι πολλοῖς καὶ γάμῳ γυναικὸς ἧς βούλεται Λακαίνης παραδοῦναι Κρῶμνον, οὐκ ἔφη γεγονέναι τὸν Ἀρχίδαμον ἀφ' Ἡρακλέους· ἐκεῖνον μὲν γὰρ ἀποκτιννύναι περιϊόντα τοὺς πονηρούς· τοῦτον δὲ, τοὺς χρηστοὺς B
ποιεῖν πονηρούς· οὕτω καὶ ἡμῖν πρὸς ἄνθρωπον ἀξιοῦντα καλὸν κἀγαθὸν λέγεσθαι, ῥητέον, ἂν βιάζηται καὶ δυσωπῇ, μὴ πρέποντα ποιεῖν μηδὲ ἄξια τῆς περὶ αὐτὸν εὐγενείας τε καὶ ἀρετῆς.

ιζ'. Ἐπὶ δὲ τῶν φαύλων ὁρᾶν δεῖ καὶ διαγνοεῖσθαι, τὸν φιλάργυρον εἰ δυσωπήσεις ἄνευ συμβολαίου δανεῖσαί σοι τάλαντον, ἢ τὸν φιλότιμον πείσεις ἐκστῆναι τῆς προεδρίας, ἢ τὸν φίλαρχον τῆς παραγγελίας, ἐπίδοξον ὄντα κρατήσειν. Δεινὸν γὰρ ἂν ἀληθῶς φανείη, τούτους μὲν ἐν νοσήμασι καὶ παθήμασιν ἀκάμπτους διαμένειν καὶ ἐχυροὺς C
καὶ δυσμεταθέτους, ἡμᾶς δὲ, βουλομένους καὶ φάσκοντας

A. 9. ἧς βούλεται] Hoc ex D. prætuli vulgato ᾧ βούλεται.
A. 10. παραδοῦναι] προδοῦναι Collat. Muret. Schott. Jannot. Anon. T. V. B. Mez. item ſupra Apophthegm. p. 192. A.
B. 4. περὶ αὐτὸν] Sic A. C. D. Moſc. 1. 2. Xyl. Vulgo, πρὸς αὐτόν.

promittentem eo nomine magnam vim pecuniæ, et Lacænæ mulieris quamcumque vellet matrimonium, negavit ab Hercule genus ducere; nam Herculem circumiviſſe terras, ut malos interficeret: Archidamum conari de bonis malos facere. Ita nos quoque homini, qui vir bonus atque præclarus haberi velit, poſtulanti aliquid improbius et vim facienti dicemus, Indigna eum ſua nobilitate et virtute agere.

XVII. In vitioſis autem et hoc conſiderabis, an avarus tua importunitate poſſit eo adigi, ut talentum det mutuum abſque ſyngrapha: aut ambitioſus, ut primo loco cedat: aut magiſtratus gerendi cupidus, ut petitionem dignitatis omittat ſpe propoſita potiundi. Indignum quippe fuerit revera, cum videamus hos in vitioſis iſtis affectionibus, rigidos, invictos, immutabileſque, pertendere: nos, qui profitemur honeſti et juſtitiæ

ναι φιλοκάλους καὶ φιλοδόξους, μὴ κρατεῖν ἑαυτῶν, ἀλλ' ἀνατρέπεσθαι καὶ προΐεσθαι τὴν ἀρετήν. Καὶ γὰρ εἰ μὲν οἱ δυσωποῦντες, ἐπὶ δόξῃ καὶ δυνάμει τοῦτο ποιοῦσιν, ἄτοπόν ἐστι κοσμοῦντας ἑτέρους καὶ αὔξοντας, ἀσχημονεῖν αὐτοὺς καὶ κακῶς ἀκούειν· ὥσπερ οἱ παραβραβεύοντες ἐν τοῖς ἀγῶσι, καὶ χαριζόμενοι περὶ τὰς χειροτονίας, ἐξ οὐ προσηκόντων ἀρχεῖα καὶ στεφάνους ἄλλοις καὶ δόξαν, ἀφαιροῦνται τὸ ἔνδοξον αὐτῶν καὶ τὸ καλόν. Εἰ δὲ χρημάτων ἕνεκα προσκείμενον ὁρῶμεν τὸν δυσωποῦντα, πῶς
D οὐ παρίσταται δεινὸν εἶναι τὸ τῆς ἰδίας δόξης καὶ ἀρετῆς ἀφειδεῖν, ἵνα τὸ τοῦ δεῖνος βαλάντιον βαρύτερον γένηται; Καίτοι παρίσταταί γε τοῖς πολλοῖς τὰ τοιαῦτα, καὶ οὐ λανθάνουσιν ἑαυτοὺς ἐξαμαρτάνοντες· ὥσπερ οἱ τὰς μεγάλας κύλικας ἐκπίνειν ἀναγκαζόμενοι, μόλις καὶ στένοντες, καὶ τὰ πρόσωπα διαστρέφοντες, ἐκτελοῦσι τὸ προστατ τόμενον.

C. 4. ἀνατρέπεσθαι] Revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. C. D. Moſc. 1. 2. Colleg. Nov. Vulgo, ἀνατρέπειν. Mox αὐτοὺς pro ἑαυτοὺς dedi ex Colleg. Nov.

C. 8. ἐξ οὐ προσηκόντων] Hoc quidem ſanum: ſed ad explendam ſententiam addendum νέμοντες vel ſimile: ut vidit et Reiſkius.

ſtudium, non eſſe noſtrum ipſorum compotes, ſed ſubverti et prodere virtutem. Etenim ſi qui poſcendo pudorem nobis volunt incutere, id faciunt gloriæ ac potentiæ parandæ gratia: abſurdum eſt nos ornandis augendiſque aliis, nobis ipſis dedecus et infamiam conficere: ſicut qui in certaminibus præmia injuſte tribuunt, et in deſignandis magiſtratibus ſuffragia ad gratiam ferunt: ii dum aliis perperam honores, coronas, et gloriam conciliant, ſeipſos bona opinione et honeſtate ſpoliant. Sin id pecuniæ cauſa faciunt, qui non videatur flagitium, noſtram nos gloriam et virtutem prodire, ut crumena alterius fiat onuſtior? Atqui hæc pleriſque ad animum accidunt, neque fallit ipſos peccare ſe: ſicut qui magna pocula ebibere coguntur, ægre et gementes vultumque diſtorquentes perficiunt mandatum.

ιη΄. Ἀλλ᾽ ἔοικεν ἡ τῆς ψυχῆς ἀτονία, σώματος κράσει καὶ πρὸς ἀλέαν κακῶς πεφυκυίᾳ καὶ πρὸς κρύος· ἐπαινούμενοί τε γὰρ ὑπὸ τῶν δυσωπούντων, παντάπασι θρύπτονται καὶ χαλῶνται· πρός τε τὰς μέμψεις καὶ ὑφοράσεις τῶν ἀποτυγχανόντων ψοφοδεῶς καὶ δειλῶς ἔχουσι. Δεῖ δὲ ἀντισχυρίζεσθαι πρὸς ἀμφότερα, μήτε τοῖς δεδιττο- E
μένοις, μήτε τοῖς κολακεύουσιν, ἐνδιδόντας. Ὁ μὲν οὖν Θουκυδίδης, ὡς ἀναγκαίως ἑπομένου τῷ δύνασθαι τοῦ φθονεῖσθαι, καλῶς φησι βουλεύεσθαι τὸν ἐπὶ μεγίστοις λαμβάνοντα τὸ ἐπίφθονον· ἡμεῖς δὲ τὸν μὲν φθόνον διαφεύγειν οὐ χαλεπὸν ἡγούμενοι, τὸ δὲ μέμψει μὴ περιπεσεῖν μηδὲ λυπηρόν τινι γενέσθαι τῶν χρωμένων, ἀδύνατον παντάπασιν ὁρῶντες, ὀρθῶς βουλευσόμεθα, τὰς τῶν ἀγνωμόνων F
ἀπεχθείας ἐκδεχόμενοι μᾶλλον, ἢ τὰς τῶν δικαίως ἐγκαλούντων ἐὰν ἐκείνοις μὴ δικαίως ὑπουργῶμεν. Καὶ μὴν

E. 1. πρὸς ἀμφότερα] Sic Ald. Baſ. Xyl. Colleg. Nov. Moſc. 1. 2. Vulgo, καὶ πρὸς ἀμφότερα, quod Stephanus addidit ex Pol. et Jannot.
E. 7. τινι γενέσθαι] Sic D. item A. pro varia lectione. Mez. Reiſk. Vulgo, τι γενέσθαι.

XVIII. Sed imbecillitas iſta animi ſimilis eſt temperamento corporis quod neque calorem poſſit ferre, neque frigus. Nam et laudati ab iis, qui petendo pudorem denegandi incutere volunt, protinus franguntur atque emolliuntur: et ad omnem reprehenſionis ſtrepitum, omnemque ſuſpicionem et querelam repulſorum tremunt atque expaveſcunt. Oportet autem animo adverſus utrumque obfirmato, neque terrentibus neque adulantibus cedere. Thucydides docet, quandoquidem neceſſario potentiam ſequatur invidia, recte eum ſibi conſulere, qui ob maximas res invidiam ſubeat. Nos autem invidiam haud difficulter vitari putantes, in reprehenſiones autem ut non incidamus eorum, quibuſcum vivimus, utque nunquam eos offendamus, fieri non poſſe videntes; ita bene rem inſtituemus, ſi iniquorum potius odia in nos ſuſcipiamus, quam accuſationes juſtas, ubi illis injuſte operam navaverimus.

ἔπαινόν γε τὸν παρὰ τῶν δυσωπούντων κίβδηλον ὄντα παντάπασι, δεῖ φυλάττεσθαι, καὶ μὴ πάθος πάσχειν ὑώδες, ὑπὸ κνησμοῦ καὶ γαργαλισμοῦ παρέχοντα χρῆσθαι ῥᾷστα τῷ δεομένῳ, καὶ καταβάλλειν ἑαυτὸν ὑποκατακλινόμενον. Οὐδὲν γὰρ διαφέρουσι τῶν τὰ σκέλη τοῖς ὑποσπῶσι παρεχόντων, οἱ τὰ ὦτα τοῖς κολακεύουσι πα-
536 ραδιδόντες· ἀλλ᾽ αἴσχιον ἀνατρέπονται καὶ πίπτουσιν· οἱ μὲν, ἔχθρας καὶ κολάσεις ἀνιέντες ἀνθρώποις πονηροῖς, ἵν᾽ ἐλεήμονες καὶ φιλάνθρωποι καὶ συμπαθεῖς κληθῶσιν· οἱ δὲ τοὐναντίον, ἀπεχθείας καὶ κατηγορίας οὐκ ἀναγκαίας οὐδὲ ἀκινδύνους ἀναδέξασθαι πεισθέντες, ὑπὸ τῶν ἐπαινούντων ὡς μόνους ἄνδρας καὶ μόνους ἀκολακεύτους, καὶ νὴ Δία στόματα καὶ φωνὰς προσαγορευόντων. Διὸ καὶ Βίων ἀπείκαζε τοὺς τοιούτους ἀμφορεῦσιν, ὑπὸ τῶν ὤτων ῥᾳδίως μεταφερομένοις. Ὥσπερ Ἀλεξῖνον ἱστοροῦσι τὸν σοφιστὴν πολλὰ φαῦλα λέγειν ἐν τῷ περιπάτῳ περὶ Στίλπωνος τοῦ Μεγαρέως·

A. 8. ὑπὸ τῶν ὤτων] Legendum ἀπὸ τῶν ὤτων cum Reiſkio.

Enimvero a laudibus, quas importuni iſti in nos conferunt prorſum adulterinas, cavendum eſt ſummo ſtudio; ne porcorum in morem pruritu et titillatione deliniti patiamur nos tractari ex iſtorum animi ſententia, dejicique ultro inclinantes. Nihil enim differunt ab his qui crura proſternere volentibus porrigunt, qui aures adulatoribus præbent; niſi quod turpius ſubvertuntur atque cadunt, vel inimicitias ac malorum ſupplicia hominum dimittentes, ut miſericordes, humanique videantur: vel contra inimicitias et accuſationes non neceſſarias non ſine periculo in ſe recipientes ſuaſu laudantium, ac ſolos eos viros, ſolos adulationis vacuos, adeoque ſolos qui vocem et ora habeant appellantium. Tales Bion ſimiles eſſe dicebat amphorarum, quæ auribus apprehenſæ facile circumferuntur. Quo modo Alexinum ferunt ſophiſtam inter deambulandum multa mala dixiſſe de Stilpone Megarenſi: cumque eorum

εἰπόντος δέ τινος τῶν παρόντων, Ἀλλὰ μὴν ἐκεῖνός σε πρώην ἐπῄνει· Νὴ Δία, φάναι· βέλτιστος γὰρ ἀνδρῶν ἐστι καὶ γενναιότατος. Ἀλλὰ Μενέδημος τοὐναντίον, ἀκούσας ὡς Ἀλεξῖνος αὐτὸν ἐπαινεῖ πολλάκις, Ἐγὼ δέ, εἶπεν, ἀεὶ ψέγω Ἀλεξῖνον· ὥστε κακός ἐστιν ἄνθρωπος, ἢ κακὸν ἐπαινῶν, ἢ ὑπὸ χρηστοῦ ψεγόμενος. Οὕτως ἄτρεπτος ἦν καὶ ἀνάλωτος ὑπὸ τῶν τοιούτων, καὶ κρατῶν ἐκείνης τῆς παραινέσεως ἣν ὁ Ἀντισθένειος Ἡρακλῆς παρῄνει τοῖς παισί, διακελευόμενος μηδενὶ χάριν ἔχειν ἐπαινοῦντι αὐτούς· τοῦτο δὲ ἦν οὐδὲν ἄλλο ἢ μὴ δυσωπεῖσθαι, μηδὲ ἀντικολακεύειν τοὺς ἐπαινοῦντας. Ἀρκεῖ γάρ, οἶμαι, τὸ τοῦ C
Πινδάρου, πρὸς τὸν λέγοντα πανταχοῦ καὶ πρὸς πάντας ἐπαινεῖν αὐτόν, εἰπόντος, Κἀγώ σοι χάριν ἀποδίδωμι· ποιῶ γάρ σε ἀληθεύειν.

ιθʹ. Ὃ τοίνυν πρὸς πάντα τὰ πάθη χρήσιμόν ἐστι, τοῦτο δεῖ μάλιστα τοῖς εὐδυσωπήτοις, ὅταν ἐκβιασθέντες ὑπὸ τοῦ πάθους, παρὰ γνώμην ἁμάρτωσι καὶ διαπρα-

qui aderant quidam diceret, *Atqui Stilpo te nuper laudavit:* intuliſſe, *Optimus namque vir eſt et generoſiſſimus.* Contra Menedemus, audito ſe ab Alexino ſæpe laudari, *Ego autem*, inquit, *ſemper vitupero Alexinum; malus proinde homo eſt, vel qui malum laudat, vel quem bonus vituperat.* Adeo is talibus rebus ſe mutari aut capi non ſinebat: tenens nimirum Antiſthenei illius Herculis præceptum, qui pueros jubebat nemini ipſos laudanti gratiam habere: quod nihil aliud erat, quam ne Inepta Verecundia capti, laudantibus viciſſim adularentur. Ac ſufficit, puto, illud Pindari, qui dicenti, *Ego te ubique et apud omnes laudo:* reſpondit, *Et ego tibi gratiam refero: facio enim ut verax ſis.*

XIX. Quod itaque adverſus omnes animi pravas affectiones utile eſt, eo maxime indigent, qui facile ſibi Vitioſum Pudorem incuti patiuntur: ut quando victi eo vitio præter animi propoſitum peccaverunt atque ſubverſi ſunt,

πᾶσιν, ἰσχυρῶς μνημονεύειν, καὶ τὰ σημεῖα τοῦ δηγμοῦ καὶ τῆς μεταμελείας θεμένους ἐν ἑαυτοῖς, ἀναλαμβάνειν καὶ φυλάττειν ἐπὶ πλεῖστον χρόνον. Ὡς γὰρ οἱ λίθῳ προσπταίσαντες ὁδοιπόροι, ἢ περὶ ἄκραν ἀνατραπέντες κυβερνῆ-
D ται, ἂν μνημονεύωσιν, οὐκ ἐκεῖνα μόνον ἀλλὰ καὶ τὰ παρόμοια φρίττοντες καὶ φυλαττόμενοι διατελοῦσιν· οὕτως οἱ τὰ τῆς Δυσωπίας αἰσχρὰ καὶ βλαβερὰ συνεχῶς τῷ μετανοοῦντι καὶ δακνομένῳ προσβάλλοντες, ἀντιλήψονται πάλιν ἑαυτῶν ἐν τοῖς ὁμοίοις, καὶ οὐ προήσονται ῥᾳδίως ὑποφερομένους.

D. 4. προσβάλλοντες] Legendum προλαβόντες. Ducit huc et D. qui habet προβάλλοντες.

arcte memoria complectantur, eique penitus infigant ſigna morſus atque pœnitentiæ, ac plurimum temporis iis recordandis et obſervandis tribuant. Sicut enim viatores ubi in ſaxum impegerunt, et nautæ apud promontorium aliquod navim ſicubi alliſerunt, memores ſui caſus non iſta modo ad quæ offenderunt, ſed et ſimilia horum perpetuo horrent atque vitant: ita qui Vitioſi Pudoris turpitudinem et damna continenter pœnitentiæ morſum ſentiente animo revolvunt, in ſimili re cohibebunt ſeipſos, neque facile rurſus in peccatum prolabentur.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΦΘΟΝΟΥ ΚΑΙ ΜΙΣΟΥΣ.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΦΘΟΝΟΥ ΚΑΙ ΜΙΣΟΥΣ.

PLUTARCHI

DE

INVIDIA ET ODIO.

α'. ΟΥΤΩ δὴ καὶ δοκεῖ μηθὲν τοῦ Μίσους διαφέρειν ὁ Φθόνος, ἀλλ' ὁ αὐτὸς εἶναι. Καθ' ὅλου μὲν γὰρ ὥσπερ πολυάγκιστρον ἡ κακία, τοῖς ἐξηρτημένοις αὐτῆς πάθεσι κινουμένη δεῦρο κἀκεῖσε, πολλὰς πρὸς ἄλληλα συναφὰς καὶ περιπλοκὰς ἐνδίδωσι· ταῦτα δὲ

E. 7. Οὕτω δὴ] Non eſt, quare initium libelli periiſſe putemus. Vertas *Itane?*
E. 11. ταῦτα δὲ ὥσπερ νοσήματα] Non placet. Requiro tale quid ταῦτα δὲ ἰδίως τὰ νοσήματα· *hæc peculiariter affectiones, Odium et Invidia.*

I. ITA quidem videtur nihil ab Odio differre Invidia, ſed idem eſſe. Univerſe autem malitia tanquam multis hamis prædita, pravis ab ipſa dependentibus affectionibus hinc inde, varie in ſeſe implicatur atque committitur:

ὥσπερ νοσήματα συμπαθεῖ ταῖς ἀλλήλων φλεγμοναῖς. Ὁ F γὰρ εὐτυχῶν, ὁμοίως καὶ τὸν μισοῦντα λυπεῖ καὶ τὸν φθονοῦντα. Διὸ καὶ τὴν εὔνοιαν ἀμφοτέροις νομίζομεν ἀντικεῖσθαι, βούλησιν οὖσαν ἀγαθῶν τοῖς πλησίον· καὶ τὸ μισεῖν τὸ φθονεῖν ταὐτὸ εἶναι, ὅτι τὴν ἐναντίαν τῷ φιλεῖν ἔχει προαίρεσιν. Ἐπεὶ δὲ οὐχ οὕτω ταὐτὸν αἱ ὁμοιότητες ὡς ἕτερον αἱ διαφοραὶ ποιοῦσι, κατὰ ταύτας ζητῶμεν ἐὰν μεταδιώξωμεν, ἀπὸ τῆς γενέσεως ἀρξάμενοι τῶν παθῶν.

β΄. Γεννᾶται τοίνυν ὁ Μῖσος ἐκ φαντασίας τοῦ ὅτι πονηρὸς, ἢ κοινῶς ἢ πρὸς αὐτόν, ἐστιν ὁ μισούμενος· καὶ 537
γὰρ ἀδικεῖσθαι δόξαντες αὐτοὶ, πεφύκασι μισεῖν, καὶ τοὺς ἄλλως ἀδικητικοὺς ἢ πονηροὺς, προβάλλονται καὶ δυσχεραίνουσι· φθονοῦσι δὲ ἁπλῶς τοῖς εὖ πράττειν δοκοῦσιν. Ὅθεν ἔοικεν ὁ μὲν Φθόνος ἀόριστος εἶναι, καθάπερ ὀφθαλμία πρὸς ἅπαν τὸ λαμπρὸν ἐκταρασσόμενος· τὸ δὲ

F. 7. ζητῶμεν ἐὰν μεταδιώξωμεν] Primum ſumſi ab E. pro vulgato ζητῶμεν. Ceterum, corrigenda dictio ita ζητῶμεν καὶ μεταδιώκωμεν.

A. 1. καὶ γὰρ ἀδικεῖσθαι—ἄλλως] Ita diſtinguit B. Vulgo, δόξαντες, αὐτοὶ πεφύκασι. Poſt μισεῖν forte ſupplendum, certe ſubaudiendum, τὸν ἀδικοῦντα. Denique ἄλλως mutem in ἄλλων.

quæ morborum modo una alterius inflammatione excitantur. Cui res ſunt ſecundæ, is Odium gerenti et invidenti æque eſt moleſtus: quare benevolentiam utrique vitio cenſemus opponi, quæ vult ut proximo bene ſit: et invidere atque odiſſe pro eodem ducimus, quia contrarium benevolentiæ ſtudium habent. Sed quoniam non ita conveniunt ſimilitudinibus duo hæc, ut differentiis diſcrepant: has conſectemur, initio ab origine utriuſque ducto.

II. Odium gignitur, quod quem Odio quis habet, eum vel ſimpliciter, vel erga ſe malum eſſe imaginatur. Nam et qui injuria ſe affectos putant, auctorem injuriæ odiſſe ſolent: et qui alias injurioſi aut malitioſi videntur, eos averſamur atque moleſte ferimus. Invident autem ſimpliciter iis, qui fortuna utuntur propitia. Itaque Invidentia videtur infinitum eſſe quippiam: ſicut ophthalmia, quæ eſt oculorum vitioſus affectus, omnibus ſplendidis offenditur. O-

Μῖσος ὥρισαι καθ' ὑποκειμένων ἀεί τινων ἀναφερόμενον πρὸς αὐτόν.

γ'. Δεύτερον δὲ τὸ μισεῖν γίνεται καὶ πρὸς ἄλογα ζῶα· καὶ γὰρ γαλᾶς καὶ κανθαρίδας ἔνιοι μισοῦσι, καὶ φρύνους, καὶ ὄφεις· Γερμανικὸς δὲ ἀλεκτρυόνος οὔτε φωνὴν οὔτε ὄψιν ὑπέμενεν· οἱ δὲ Περσῶν μάγοι τοὺς μῦς ἀπεκ-
B τίννυσαν, ὡς αὐτοί τε μισοῦντες καὶ τοῦ θεοῦ δυσχεραίνοντος τὸ ζῶον· ὁμοῦ τι γὰρ πάντες Ἄραβες καὶ Αἰθίοπες μυσάττονται· τὸ μέντοι φθονεῖν πρὸς μόνον ἄνθρωπον ἀνθρώπῳ γίνεται.

δ'. Κἂν τοῖς θηρίοις δὲ φθόνον μὲν οὐκ εἰκὸς ἐγγίνεσθαι πρὸς ἄλληλα· οὐ γὰρ εὖ πράττειν ἢ κακῶς ἕτερον, φαντασίαν οὐ λαμβάνουσιν, οὐδὲ ἅπτεται τὸ ἔνδοξον ἢ ἄδοξον αὐτῶν, οἷς ὁ φθόνος ἐκτραχύνεται μάλιστα· μισοῦσι δὲ ἄλληλα καὶ ἀπεχθάνονται καὶ πολεμοῦσιν ὥσπερ ἀπίστους τινάς, πολεμοῦσι δὲ ἀετοὶ καὶ δράκοντες, κορῶναι καὶ γλαῦκες, αἰ-

A. 7. ὥρισαι — πρὸς αὐτόν] Acute Mez. ὡρίσθαι — πως αὐτό.
B. 9. πολεμοῦσιν — ἀετοὶ] Legendum πολεμοῦσιν ὥσπερ ἀσπείστους τινας πολέμους τάδε, ἀετοὶ —· ut partim et Reiſkius ſuſpicatus eſt.

dium ſemper definitur ſubjecto certo, in quod incumbit.

III. Deinde, odium concipitur etiam in bruta animalia. Sunt enim qui feles, cantharidas, rubetas, ſerpentes oderunt. Et Germanicus galli gallinacei neque vocem neque adſpectum ferebat: mures magi Perſarum interficiebant, quod et ipſi eos odio haberent et Deo inviſos arbitrarentur. Ex æquo enim et Arabes omnes, et Æthiopes murem abominantur. Invidia ſoli homini adverſus hominem eſt.

IV. Neque enim probabile eſt brutam beſtiam brutæ invidere; cum de alterius vel ſecundis vel adverſis rebus nihil imaginetur, neque de bona aut mala alterius fama: quibus opinionibus maxime exaſperari ſolet Invidentia. Interim oderunt invicem bruta, exercentque inimicitias, et fide majora bella gerunt. Pugnant inter ſe aquilæ et dracones, cornices et ululæ, pa-

γίθαλλοι καὶ ἀκανθυλλίδες· ὥστε τούτων γε φασὶ μηδὲ τὸ αἷμα κίρνασθαι σφαττομένων, ἀλλὰ κἂν μίξῃς, ἰδίᾳ C πάλιν ἀποῤῥεῖ διακρινόμενον. Εἰκότως δὲ καὶ τῷ λέοντι πρὸς τὸν ἀλεκτρυόνα, καὶ τῷ ἐλέφαντι πρὸς τὴν ὗν Μῖσος ἰσχυρὸν γεγεννηκέναι τὸν φόβον· ὃ γὰρ δεδίασι, καὶ μισεῖν πεφύκασιν· ὥστε καὶ ταύτῃ φαίνεσθαι διαφέροντα τοῦ Μίσους τὸν Φθόνον, τὸ μὲν δεχομένης τῆς τῶν θηρίων φύσεως, τὸν δὲ μὴ δεχομένης.

ε'. Ἔτι τοίνυν τὸ μὲν φθονεῖν, πρὸς οὐδένα γίνεται δικαίως· οὐδεὶς γὰρ ἀδικεῖ τῷ εὐτυχεῖν, ἐπὶ τούτῳ δὲ φθονοῦνται· μισοῦνται δὲ πολλοὶ δικαίως, ὡς οὓς ἀξιομισήτους καλοῦμεν, ἂν μὴ φεύγωσι τοὺς τοιούτους μηδὲ βδελύττωνται D καὶ δυσχεραίνωσι. Μέγα δὲ τούτου τεκμήριον, ὅτι μισεῖν μὲν πολλοὺς ὁμολογοῦσιν ἔνιοι, φθονεῖν δὲ οὐδενὶ λέγουσι. Καὶ γὰρ ἡ μισοπονηρία τῶν ἐπαινουμένων ἐστί· καὶ

C. 2. ἀπορρεῖ] Rectius ſit ἀποῤῥεῖ. Ceterum μίξῃς ἰδίᾳ diſtinxi cum A. C. B.
C. 2. Εἰκότως] Recte Mez. et Reiſk. Εἰκός.
C. 4. γεγεννηκέναι] ἐγγεγεννηκέναι.
C. 10. ὡς οὓς ἀξιομισήτους] Forte ὥστε καὶ ἄλλους ἀξιομισήτους καλοῦμεν, ἂν μὴ—.

rus et carduelis, quorum etiam ſanguinem occiſorum permiſceri negant, ſed etiam ſi quis confundat, utrumque ſeorſim diffluere narrant. Probabile eſt etiam leoni adverſus gallum, et elephanto adverſus murem atrox Odium eſſe a metu natum. Quod enim timetur, id Odio eſt. Hoc ergo videntur Odium et Invidia diſcrepare, quod hanc brutorum natura non item ut illud admittit.

V. Præterea Invidia contra neminem juſte ſuſcipitur: nemo enim eo injuſte agit, quod fauſtis utitur ſucceſſibus: propter quos tamen ei invidetur. At multi merito Odio habentur: et qui eos non fugiant atque averſentur, ipſos Odio dignos dicimus. Atque hujus rei magnum hoc eſt argumentum, quod ſunt qui multos ſe odiſſe fatentur: nemini autem dicunt ſe invidere. Odium enim malorum,

τὸν ἀδελφιδοῦν τοῦ Λυκούργου Χάριλλον βασιλεύοντα τῆς Σπάρτης, ἐπιεικῆ δὲ ὄντα καὶ πρᾶον, ἐπαινούντων τινῶν, ὁ συνάρχων, Καὶ πῶς, ἔφη, χρηστός ἐστι Χάριλλος, ὃς οὐδὲ τοῖς πονηροῖς χαλεπός ἐστι; Καὶ τοῦ Θερσίτου ὁ ποιητὴς τὴν μὲν τοῦ σώματος κακίαν πολυμερῶς καὶ περιωδευμένως ἐξεμόρφωσε, τὴν δὲ τοῦ ἤθους μοχθηρίαν συν-
E τομώτατα καὶ διʼ ἑνὸς ἔφρασεν,

Ἔχθιστος δʼ Ἀχιλῆϊ μάλιστʼ ἦν, ἠδʼ Ὀδυσῆϊ.

ὑπερβολὴ γάρ τις φαυλότητος, τὸ τοῖς κρατίστοις ἐχθρὸν εἶναι. Καὶ φθονεῖν δὲ ἀρνοῦνται· κἂν ἐλέγχωνται, μυρίας σκήψεις προΐσχονται, ὀργίζεσθαι λέγοντες ἢ φοβεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον, ἢ μισεῖν· ὅ, τι ἂν τύχωσιν ἄλλο τῷ φθόνῳ τοῦ πάθους ὄνομα περιβάλλοντες, καὶ καλύπτοντες ὡς μόνον τοῦτο τῶν τῆς ψυχῆς νοσημάτων ἀπόρρητον.

ϛʹ. Ἀνάγκη τοίνυν τὰ πάθη ταῦτα τοῖς αὐτοῖς, ὥσ-

E. 4. Καὶ φθονεῖν] Delendum videtur Καί.
E. 6. μισεῖν· ὅ, τι ἂν τύχωσιν] E. P. μισεῖν· ἢ ὅ, τι ἂν τύχωσι. Mox ἀπόῤῥητον ὂν Reiſkius, probabiliter.
E. 9. Ἀνάγκη—μισοῦσι μέν γε] Nec oratio nec ſententia conſtat. Forte corrigendum, Ἀνάγκη τοίνυν τὰ πάθη τὰ αὐτὰ ὄντα τοῖς αὐτοῖς—αὔξεσθαι καὶ ἐπιτείνεσθαι· πέφυκε δʼ ἄλλως· μισοῦμεν γάρ. Senſum quidem in Latinis reddidi.

laudabile habetur: et fratre Lycurgi natum Charilaum Spartæ regem, benignum manſuetumque hominem cum laudarent nonnulli, collega ejus, *Et quomodo*, inquit, *probus iſte ſit, qui ne malis quidem ſe difficilem gerit?* Ac Therſitæ corporis vitia Homerus cum multiplici atque copioſa oratione depinxiſſet, animi pravitatem breviſſime, ac quaſi uno verbo expreſſit,

Pelidæ in primis erat, atque inimicus Ulyſſi.

nam major nulla poteſt eſſe vitioſitas, quam optimis eſſe inimicum. Quinetiam negant ſe invidere: et ſi arguantur, ſexcentas præſcriptiones adferunt: iraſci ſe dicentes, aut metuere, aut odiſſe hominem, aut quodvis aliud nomen affectioni prætendentes, quo Invidiam velent, ut ſolam omnium animi morborum infandam.

VI. Porro neceſſe eſt easdem, ut ſtirpes, ita etiam af-

περ τὰ φυτὰ, καὶ τρέφεσθαι καὶ αὔξεσθαι καὶ ἐπιγίνεσθαι
πέφυκεν ἀλλήλοις· μισοῦσι μὲν γε μᾶλλον τοὺς μᾶλλον
εἰς πονηρίαν ἐπιδιδόντας, φθονοῦσι δὲ μᾶλλον τοῖς μᾶλλον F
ἐπ' ἀρετῇ προϊέναι δοκοῦσι. Διὸ καὶ Θεμιστοκλῆς ἔτι μειράκιον ὢν, οὐδὲν ἔφη πράττειν λαμπρὸν, οὔπω γὰρ φθονεῖσθαι. Καθάπερ γὰρ αἱ κανθαρίδες ἐμφύονται μάλιστα τῷ ἀκμάζοντι σίτῳ, καὶ τοῖς εὐθαλέσι ῥόδοις· οὕτως ὁ Φθόνος ἅπτεται μάλιστα τῶν χρηστῶν καὶ αὐξομένων πρὸς ἀρετὴν καὶ δόξαν ἠθῶν καὶ προσώπων. Καὶ τοὐναντίον αὖ πάλιν, αἱ μὲν ἄκρατοι πονηρίαι συνεπιτείνουσι τὸ Μῖσος. Τοὺς
γοῦν Σωκράτη συκοφαντήσαντας, ὡς εἰς ἔσχατον κακίας 538
ἐληλακότας οὕτως ἐμίσησαν οἱ πολῖται καὶ ἀπεστράφησαν, ὡς μήτε πῦρ αὔειν, μήτε ἀποκρίνεσθαι πυνθανομένοις, μὴ λουομένοις κοινωνεῖν ὕδατος, ἀλλ' ἀναγκάζειν ἐκχεῖν ἐκεῖνο τοὺς παραχύτας ὡς μεμιασμένον· ἕως ἀπήγξαντο μὴ φέροντες τὸ Μῖσος. Αἱ δὲ τῶν εὐτυχημάτων ὑπεροχαὶ καὶ λαμπρότητες πολλάκις τὸν Φθόνον κα-

fectiones iiſdem ali, augeri, intendi cauſſis. Nunc aliter natura comparatum eſt. Nam eos magis odimus, qui deteriores fieri pergunt: invidetur iis potiſſimum, quorum virtus creſcere videtur. Itaque etiam Themiſtocles dicebat, *ſe adoleſcentem nullum ſplendidum feciſſe facinus: nondum enim ſibi fuiſſe invidum.* Sicut enim cantharides maxime adultis jam frugibus, et roſis florentibus incumbunt: ita Invidia maxime adoritur bonos, et ad virtutem proficientes atque gloriam. Rurſum extrema malitia facit ut ſimul etiam Odium fiat vehementius. Eos quidem, quorum calumnia Socrates fuit oppreſſus, ut extreme malos, ita oderunt, itaque averſati ſunt cives, ut neque ignem eis accenderent, neque interrogantibus reſponderent, neque in balneo aqua uterentur eadem, ſed qua illi laviſſent, eam tanquam pollutam juberent a miniſtris effundi: donec illi impatientia Odii ſeſe ſuſpenderunt. At rerum ſecundarum excellentia atque ſplendore ſæpenumero exſtinguitur

κατασβεννύουσιν. Οὐ γὰρ εἰκὸς Ἀλεξάνδρῳ τινὰ φθονεῖν, οὐδὲ
Κύρῳ, κρατήσασι καὶ γενομένοις κυρίοις ἁπάντων· ἀλλ'
ὥσπερ ὁ ἥλιος ὧν ἂν ὑπὲρ κορυφῆς γένηται καταχεό-
B μενος τὸ φῶς ἢ παντάπασι τὴν σκιὰν ἀνεῖλεν, ἢ μικρὰν
ἐποίησεν, οὕτω πολὺ τῶν εὐτυχημάτων ὕψος λαβόντων καὶ
γενομένων κατὰ κεφαλῆς τοῦ φθόνου, συστέλλεται καὶ ἀναχωρεῖ
καταλαμπόμενος. Τὸ μέντοι μῖσος οὐκ ἀνίησιν ἡ τῶν
ἐχθρῶν ὑπεροχὴ καὶ δύναμις. Ὁ γοῦν Ἀλέξανδρος φθο-
νοῦντα μὲν οὐδένα εἶχε, μισοῦντας δὲ πολλοὺς, ὑφ' ὧν τέ-
λος ἐπιβουλευθεὶς ἀπέθανεν. Ὁμοίως τοίνυν καὶ τὰ δυστυ-
χήματα τοὺς μὲν φθονοῦντας παύει, τὰς δ' αὖ ἔχθρας
οὐκ ἀναιρεῖ. Μισοῦσι γὰρ καὶ ταπεινοὺς, τοὺς ἐχθροὺς γενο-
μένους· φθονεῖ δὲ οὐδεὶς τῷ δυστυχοῦντι· ἀλλὰ καὶ τὸ ῥηθὲν
C ὑπό τινος τῶν καθ' ἡμᾶς σοφιστῶν, ὅτι ἥδιστα οἱ φθονοῦντες
ἐλεοῦσιν, ἀληθές ἐστιν. Ὥστε καὶ ταύτην μεγάλην εἶναι τῶν
παθῶν διαφορὰν, ὡς τὸ μὲν μῖσος, οὔτε εὐτυχούντων,

A. 8. εἰκὸς] Sumſi a P. pro vulgato ἐοικός.
C. 2. ταύτην μεγάλην] ταύτῃ μεγάλην Reiſk.

Invidia. Non enim veriſimile eſt Alexandro quenquam aut Cyro invidiſſe, poſtquam ſumma rerum ſunt potiti. Sed quemadmodum Sol quorum per verticem tranſit, in eos diffuſo lumine, aut nullam aut exiguam umbram facit: ſic qui proſperitate elati ſupra caput æmulorum eminent, ſplendore ſuo eorum Invidiam coërcent atque abolent. Odium vero potentia et excellentia inimicorum non minuit. Nam Alexander neminem quidem habuit qui invideret ipſi, qui odiſſent, multos: quorum tandem interfectus eſt etiam inſidiis. Similiter etiam adverſæ res Invidiam tollunt, Odia non perimunt: nam etiam dejectos inimicos oderunt, cum nemo invideat miſero. Sed et hoc verum eſt, quod noſtra ætate quidam ſophiſta dixit, *Invidos ad miſerandum eſſe facillimos.* Ut in hoc etiam magnum Invidiæ et Odii diſ-

[illegible] ἀφίστασθαι πέφυκεν· ὁ δὲ Φθόνος, πρὸς τὴν ἑκατέρου ὑπερβολὴν ἀπαγορεύει.

ζ. Ἔτι τοίνυν καὶ μᾶλλον οὕτως ἀπὸ τῶν ἐναντίων τὸ αὐτὸ καταμάθωμεν. Λύουσι γὰρ ἔχθρας καὶ Μῖσος, ἢ πεισθέντες μηδὲν ἀδικεῖσθαι· ἢ δόξαν ὡς χρηστῶν, οὓς ἐμίσουν ὡς πονηρούς, λαβόντες· ἢ τρίτον, εὖ παθόντες· ἡ γὰρ τελευταία χάρις, ὡς Θουκυδίδης φησὶ, κἂν ἐλάττων ᾖ, καιρὸν ἔχουσα, δύναται μεῖζον ἔγκλημα λῦσαι. Τούτων δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐ λύει τὸν Φθόνον· πεπεισμένοι γὰρ ἐξ ἀρχῆς μηδὲν ἀδικεῖσθαι, φθονοῦσι. Τὰ δὲ λοιπὰ καὶ παροξύνει· τοῖς τε γὰρ δοκοῦσι χρηστοῖς βασκαίνουσι μᾶλλον, ὡς ἐν τὸ μέγιστον ἀγαθὸν τὴν ἀρετὴν ἔχουσι· κἂν εὖ πάσχωσιν ὑπὸ τῶν εὐτυχούντων, ἀνιῶνται, φθονοῦντες αὐτοῖς καὶ τῆς προαιρέσεως καὶ τῆς δυνάμεως· τὸ μὲν γὰρ, ἀρετῆς ἐστι, τὸ δὲ, εὐτυχίας· ἀγαθὰ δὲ ἀμφότερα. Διὸ παντελῶς ἕτερόν ἐστι τοῦ Μίσους πάθος ὁ Φθόνος, εἰ δι' ὧν ἐκεῖνο πραΰνεται, τοῦτο λυπεῖται καὶ παροξύνεται. D

crimen appareat: cum hoc neutram fortunam relinquat, illa utriuſque abundantia elangueſcat.

VII. A contrario denique idem hoc intelligemus. Inimicitia et Odium tolluntur, vel ubi fides fit nos non eſſe affectos injuria: vel ubi quos ut malos oderamus, bonos eos eſſe perſuadetur: vel beneficio accepto: *ultima enim gratia*, ut Thucydides inquit, *etſi minor ſit, tamen tempeſtive inita, poteſt majus diluere crimen.* Horum primum Invidiam non perimit: oderunt enim, quantumvis conſtet nulla ſe affectos injuria. Reliqua duo etiam augent eam: nam et magis invident iis quos bonos putant, utpote virtute rerum bonarum optima præditis: et ſi beneficium a fortunatis accipiant, ægre ipſis eſt, invidentque iis et voluntatem et facultatem: quorum illa virtuti, hæc fortunæ debetur, utraque bonum eſt. Ergo plane diverſæ ſunt affectiones Odium et Invidia: quando quibus illud lenitur rebus, iis hæc exaſperatur.

η΄. Ἤδη τοίνυν καὶ τὴν προαίρεσιν αὐτὴν ἑκατέρου πάθους σκοπῶμεν. Ἔστι δὲ μισοῦντος μὲν προαίρεσις, κα-
E κῶς ποιῆσαι· καὶ τὴν δύναμιν οὕτως ὁρίζονται, διάθεσίν τινα καὶ προαίρεσιν ἐπιτηρητικὴν τοῦ κακῶς ποιῆσαι. Τῷ φθόνῳ δὲ τοῦτο γοῦν ἄπεστι· πολλοὺς οἱ φθονοῦντες τῶν συνήθων καὶ οἰκείων, ἀπολέσθαι μὲν οὐκ ἂν ἐθέλοιεν οὐδὲ δυστυχῆσαι, βαρύνονται δὲ εὐτυχοῦντας· καὶ κωλύουσι μὲν, εἰ δύναιντο, τὴν δόξαν αὐτῶν καὶ λαμπρότητα, συμφορὰς δὲ ἀνηκέστους οὐκ ἂν προσβάλοιεν· ἀλλ', ὥσπερ οἰκίας ὑπερεχούσης, τὸ ἐπισκοτοῦν αὐτῆς καθελόντες, ἀρκοῦνται.

E. 1. ποιῆσαι· καὶ τὴν δύναμιν οὕτως ὁρίζονται,] Legendum ποιῆσαι κατὰ δύναμιν· καὶ οὕτως ὁρίζονται· ut jam Xyl. vertit et Steph. monuit.
E. 3. πολλοὺς οἱ φθονοῦντες] Legendum πολλοὺς γὰρ οἱ φθονοῦντες: ut Steph. monuit.
E. 8. αὐτῆς] Forte præſtat αὐτοῖς, ut B. C. E. Jannot.

VIII. Jam nunc porro utriuſque affectionis propoſitum conſideremus. Inſtitutum eſt ejus qui odit, male, ſi poſſit, facere: atque ita Odium definiunt, affectionem quandam et propoſitum male faciendi, ejuſque occaſionem captandi. Verum hoc quidem ab Invidia abeſt. Multi familiaribus ac domeſticis ſuis invident, quos perire aut in calamitatem incidere nollent: tantum moleſta ipſis eorum eſt proſperitas, et gloriam ſplendoremque eorum pro viribus minuunt: grave autem incommodum et perniciem inferre nollent, contenti veluti excelſæ domus eam partem quæ lumini officit, dejeciſſe.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΟΥ ΕΑΥΤΟΝ ΕΠΑΙΝΕΙΝ ΑΝΕΠΙΦΘΟΝΩΣ.

539 # ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΟΥ ΕΑΥΤΟΝ ΕΠΑΙΝΕΙΝ ΑΝΕΠΙΦΘΟΝΩΣ.

PLUTARCHI

QUA QUIS RATIONE SEIPSE SINE INVIDIA LAUDET.

α΄. Τὸ περὶ ἑαυτοῦ λέγειν ὥς τι ὄντος ἢ δυναμένου πρὸς ἑτέρους, ὦ Ἡρκλανέ, λόγῳ μὲν, ἐπαχθὲς ἀποφαίνουσι πάντες καὶ ἀνελεύθερον, ἔργῳ δὲ, οὐ πολλοὶ τὴν ἀηδίαν αὐτοῦ διαπεφεύγασιν οὐδὲ τῶν ψεγόντων. Ὁ γοῦν Εὐριπίδης εἰπὼν,

B

I. NEMO eſt, Herculane, qui non dicat moleſtum atque illiberale eſſe, de ſeipſo ad alios loquendo aliquam ſibi dignitatem aut potentiam vindicare: ſed re-ipſa pauci, eorum etiam qui rem iſtam vituperant, ingratam ejus importunitatem evitaverunt. Euripides quidem qui hæc cecinit,

Εἰ δ' ἦσαν ἀνθρώποισιν ὠνητοὶ λόγοι,
Οὐδεὶς ἂν αὑτὸν εὖ λέγειν ἐβούλετο·
Νῦν δ' ἐκ βαθείας γὰρ πάρεστιν αἰθέρος
Λαβεῖν ἀμισθὶ, πᾶς τις ἥδεται λέγων
Τά τ' ὄντα καὶ μή· [ζημίαν γὰρ οὐκ ἔχει·

φορτικωτάτῃ κέχρηται μεγαλαυχίᾳ, συγκαταπλέκων τοῖς τραγῳδουμένοις πάθεσι καὶ πράγμασι μηδὲν προσήκοντα τὸν περὶ αὑτοῦ λόγον. Ὁμοίως ὁ Πίνδαρος φήσας

——— καὶ
Τὸ καυχᾶσθαι παρὰ καιρὸν,
Μανίαις ὑποκρέκειν,—

οὐ παύεται μεγαληγορῶν περὶ τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως, ἀξίας μὲν ἐγκωμίων οὔσης· τίς γὰρ οὔ φησιν; ἀλλὰ καὶ τοὺς στεφανουμένους ἐν τοῖς ἀγῶσιν, ἕτεροι νικῶντας ἀναγορεύουσι, τὴν ἀηδίαν τῆς περιαυτολογίας ἀφαιροῦντες. Ἧι καὶ τὸν Τιμόθεον ἐπὶ τῇ κατὰ Φρύνιδος νίκῃ γράφοντα, "Μακάριος ἦσθα, Τιμόθεε, ὅτε κᾶ-"ρυξ εἶπε, Νικᾷ Τιμόθεος ὁ Μιλήσιος τὸν Κάρβωνος τὸν "ἰωνοκάμπταν," εἰκότως δυσχεραίνομεν ὡς ἀμούσως καὶ παρανόμως ἀνακηρύττοντα τὴν ἑαυτοῦ νίκην. Αὐτῷ μὲν 1

C. 1. *συγκαταπλέκων*] Sic D. Vulgo, καὶ τῷ *συγκαταπλέκειν*.

Venalis oratio ſi eſſet mortalibus,
Laudes nemo ſui ipſius vellet dicere.
Nunc (ex profundo namque gratis aëre
Sumere licet) nemo non gaudet dicere
Tam falſa quam vera: hoc impune quia licet;

inſolentiſſima tamen uſus eſt jactantia, dum orationem de ſeipſo inſeruit caſibus et rebus in tragœdia propoſitis, nihil ad eas pertinentem. Similiter Pindarus quoque, qui *intempeſtivam jactantiam inſaniæ ſuccinere* dixit, nullum facit finem magnifice loquendi de ſua facultate, digna quidem laudibus: quis hoc negaret? Sed tamen et eorum qui in certaminibus coronantur, alii victoriam proclamant, ut moleſtam de ſeipſo loquendi anſam præcidant. Itaque et Timotheo in victoriam de Phrynide partam ſcribenti, *Beatus eras, Timothee, quando præco dixit, Vincit Timotheus Mileſius Carbonis filium, Ionocamptam,* non injuria ſuccenſemus, qui indocte et injuſte ſuam ipſe prædicaverit victoriam. Unicuique enim, ut

γὰρ ὁ παρ' ἄλλων ἔπαινος ἥδιστον ἀκουσμάτων ἐστὶν, ὥσπερ ὁ Ξενοφῶν εἴρηκεν· ἑτέροις δὲ ὁ περὶ αὑτοῦ, λυπηρότατον. Πρῶτον μὲν γὰρ, ἀναισχύντους ἡγούμεθα τοὺς ἑαυτοὺς ἐπαινοῦντας, αἰδεῖσθαι προσῆκον αὐτοῖς κἂν ὑπ' ἄλλων ἐπαινῶνται· δεύτερον δὲ, ἀδίκους, ἃ λαμβάνειν ἔδει παρ' ἑτέρων, αὐτοῖς διδόντας· τρίτον, ἢ σιωπῶντες ἄχθεσθαι καὶ φθονεῖν δοκοῦμεν, ἢ τοῦτο δεδοικότες, ἀναγκαζόμεθα συνεφάπτεσθαι παρὰ γνώμην τῶν ἐπαίνων, καὶ συνεπιμαρ-
E τυρεῖν, πρᾶγμα κολακείᾳ μᾶλλον ἀνελευθέρῳ προσῆκον ἢ τιμῇ, τὸ ἐπαινεῖν παρόντας, ὑπομένοντες.

β'. Οὐ μὴν ἀλλὰ καίπερ, τούτων οὕτως ἐχόντων, ἔστιν ᾗ παρακινδυνεύσειεν ἂν ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ ἅψασθαι τῆς καλουμένης περιαυτολογίας, πρὸς οὐδεμίαν αὑτοῦ δόξαν ἢ χάριν, ἀλλὰ καιροῦ καὶ πράξεως ἀπαιτούσης, ὥσπερ ἄλλό τι, καὶ περὶ αὑτοῦ λεχθῆναι τῶν ἀληθῶν· μάλιστα δὲ ὅταν ᾖ τὰ πεπραγμένα καὶ προσόντα χρηστὰ, δεῖ

E. 6. ὥσπερ ἄλλό τι] Legendum, ὡς περὶ ἄλλου τι. Item verti.

ait Xenophon, *laus ab aliis profecta ſuaviſſima eſt auditu:* aliis autem ea moleſtiſſima, quam ſibi quis ipſe tribuit. Primum enim impudentes eos arbitramur, qui ſeipſos laudant, quia decebat eos pudor, etiam ſi ab aliis laudarentur: ſecundo, injuſtos, ſibi ſumentes ſcilicet, quod tribui ab aliis debuit: tertio, aut ſilentes videbimur moleſte ferre et invidere: aut hoc dum vitamus, cogemur præter animi noſtri ſententiam ipſi quoque nos ad laudandum conferre, et ipſos teſtimonium dicendo in faciem laudare, hoc eſt, rem in nos recipere, quæ magis illiberali adulationi, quam honoris exhibitioni convenit.

II. Verum enimvero quanquam hæc ita habent, uſu venire tamen poteſt, ut audendum ſit viro civili aliquid de ſeipſo dicere, non gloriæ ullius aut gratiæ captandæ cauſa, ſed quia occaſio et res ita poſtulent, ut ſicut de alio vera, ita de ſeipſo etiam proferat: maxime cum ad præſens inſtitutum commode cadit, ut

μὴ φεισάμενον εἰπεῖν διαπράξασθαί τι τῶν ὁμοίων. Κα-
λὸν γὰρ ὁ τοιοῦτος ἔπαινος ἐκφέρει καρπὸν, ὥσπερ ἀπὸ
σπέρματος πλειόνων ἑτέρων ἀπ' αὐτοῦ καὶ κρειττόνων φυο- F
μένων ἐπαίνων. Καὶ γὰρ τὴν δόξαν ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ οὐχ
ὥς τινα μισθὸν ἢ παραμυθίαν τῆς ἀρετῆς ἀπαιτεῖ, καὶ ἀ-
γαπᾷ ταῖς πράξεσι παροῦσαν· ἀλλ' ὅτι τὸ πιστεύεσθαι
καὶ δοκεῖν χρηστὸν εἶναι πλειόνων καὶ καλλιόνων πράξεων
ἀφορμὰς δίδωσι. Πειθομένους γὰρ ἅμα καὶ φιλοῦντας ἥδιον καὶ
ῥᾴδιον ὠφελεῖν· πρὸς δὲ ὑποψίαν καὶ διαβολὴν οὐκ
ἔστι χρήσασθαι τῇ ἀρετῇ φεύγοντας εὖ παθεῖν προσβια-
ζόμενον. Εἰ δὲ καὶ δι' ἑτέρας τινὰς αἰτίας ὁ πολιτικὸς ἂν
αὐτὸν ἐπαινέσειε, σκεπτέον τίνες εἰσὶν αὗται, ὅπως ἐκβαλλα- 54
βόμενοι τὸ κενὸν καὶ δυσχεραινόμενον, εἴ τι χρήσιμον ἔχει,
μὴ παραλίπωμεν.

γ'. Ἔστιν οὖν κενὸς ἔπαινος, ὁ τῶν ἑαυτοὺς ἐπαινεῖν, ὅπως

E. 9. εἰπεῖν διαπράξασθαι] Sic D. T. V. B. Mez. Vulgo, εἰπεῖν ἢ διαπράξασθαι. Videtur præterea ſupplendum eſſe, μάλιστα δὲ ὅταν λέγηται τὰ ἄλλῳ πεπραγμένα —.

F. 9. αἰτίας] Addidi ex D.

liberaliter profiteatur tale aliquid abs ſe fuiſſe geſtum aut confectum. Hujuſmodi enim laus bonum producit fructum, ex ea tanquam ſemine pluribus et auctioribus pullulantibus laudibus. Quippe gloriam civilis vir non ut præmium aut ſolatium virtutis exigit, aut amplectitur ſuis actionibus comitantem: ſed quod credi et haberi pro probo, cauſam et occaſionem ipſi plurium pulchriorumque parit facinorum. Dicto enim audientibus et amantibus facilius et ſuavius licet prodeſſe: qui ſuſpecti ſunt aut calumniis onerati, virtute ſua non poſſunt uti, et vim facere beneficium ipſorum fugientibus. Si vero alias etiam ob cauſas civilis vir ſeipſum laudare debeat, conſiderandum eſt quales eæ ſint: ut vanitatem et importunitatem evitantes, quod utile eſt interim non prætermittamus.

III. Proinde vana eſt laus eorum qui ſeipſos propterea

ἐπαινεθῶσι, δοκούντων· καὶ καταφρονεῖται μάλιστα, φιλοτι-
μίας ἕνεκα γίνεσθαι καὶ δόξης ἀκαίρου φαινόμενος. Ὡς γὰρ
οἱ τροφῆς ἀποροῦντες, ἐξ αὐτῶν τοῦ σώματος ἀναγκάζονται
παρὰ φύσιν τρέφεσθαι, καὶ τοῦτο τοῦ λιμοῦ τέλος ἐστίν· οὕ-
τως οἱ πεινῶντες ἐπαίνων, ἂν μὴ τύχωσιν ἑτέρων ἐπαινούν-
των, αὐτοὶ τῇ φιλοδοξίᾳ παρ' αὐτῶν ἐπαρκεῖν τι βού-
B λεσθαι καὶ συνεισφέρειν δοκοῦντες, ἀσχημονοῦσιν· ὅταν δὲ
μηδὲ ἁπλῶς καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἐπαινεῖσθαι ζητῶσιν, ἀλλ',
ἁμιλλώμενοι πρὸς ἀλλοτρίους ἐπαίνους, ἔργα καὶ πράξεις
ἀντιπαραβάλλωσιν αὐτῶν, ὡς ἀμαυρώσοντες ἑτέρους, πρὸς
τῷ κενῷ βάσκανον πρᾶγμα καὶ κακόηθες ποιοῦσι. Τὸν
μὲν γὰρ ἐν ἀλλοτρίῳ χορῷ πόδα τιθέντα, περίεργον ἡ παρ-
οιμία καὶ γελοῖον ἀποδείκνυσι· τὴν δὲ ἐν ἀλλοτρίοις ἐπαί-
νοις εἰς μέσον ὑπὸ φθόνου καὶ ζηλοτυπίας ἐξωθουμένην
περιαυτολογίαν, εὖ μάλα δεῖ φυλάττεσθαι, καὶ μηδ' ἑτέ-
ρων ὑπομένειν ἐπαινούντων αὐτόν, ἀλλὰ παραχωρεῖν τοῖς

A. 9. ἑτέρων] Ita omnes libri. At Steph. et hinc Græco-Latinæ, ἑταίρων.

videntur laudare, ut laudentur, ac maxime contemnitur, ab ambitione intempeſtivæ gloriæ proficiſci credita. Sicut enim qui cibi penuria laborant, contra naturam ex ſuis ipſorum corporibus ali coguntur, iſque finis eſt famis: ſic qui laudes eſuriunt, niſi obtingant alii laudatores, decorum violant, dum ob arrogantiam ipſi ſibi aliquid tribuere ac conferre videntur. Quando autem non ſimpliciter et pro ſe laudari cupiunt, ſed certamine adverſus aliorum laudes ſuſcepto, res ſuas geſtas iis opponunt, tanquam obliteraturi, ad vanitatem facinus invidum atque malignum adjiciunt. Nam qui in alieno choro pedem ponit, eum proverbio curioſum atque ridiculum demonſtrant: ſed de ſeipſo inter aliorum laudes in medium ab invidia et obtrectatione extruſum ſermonem, cavere diligenter debemus, ac ne alios quidem ferre qui tum nos laudent, ſed meritis laudem

τιμωμένοις, ἂν ἄξιοι ὦσιν· ἂν δ' ἀνάξιοι καὶ φαῦλοι δόξωσιν εἶναι, μὴ τοῖς ἰδίοις ἐπαίνοις ἀφαιρώμεθα τοὺς ἐκείνων, ἀλλ' ἄντικρυς ἐλέγχοντες, καὶ δεικνύντες οὐ προσηκόντως εὐδοκιμοῦντας. Ταῦτα μὲν οὖν δῆλον ὅτι φυλακτέον. C

δ'. Αὑτὸν δὲ ἐπαινεῖν ἀμέμπτως ἔστι· πρῶτον μὲν ἂν ἀπολογούμενος τοῦτο ποιῇς πρὸς διαβολὴν ἢ κατηγορίαν, ὡς ὁ Περικλῆς, "Καίτοι ἐμοὶ τοιούτῳ ἀνδρὶ ὀργίζεσθε, ὃς οὐδενὸς ἥσσων οἴομαι εἶναι γνῶναί τε τὰ δέοντα, καὶ ἑρμηνεῦσαι ταῦτα, φιλόπολίς τε καὶ χρημάτων κρείσσων." Οὐ γὰρ μόνον ἀλαζονείαν καὶ κενότητα καὶ φιλοτιμίαν ἐκπέφευγε τῷ λέγειν τηνικαῦτα περὶ αὑτοῦ D σεμνόν, ἀλλὰ καὶ φρόνημα καὶ μέγεθος ἀρετῆς ἐνδείκνυσι, τῷ μὴ ταπεινοῦσθαι ταπεινώσης καὶ χειρουμένης τὸν φθόνον. Οὐδὲ γὰρ κρίνειν ἔτι τοὺς τοιούτους ἀξιοῦσιν, ἀλλ' ἐπαίρονται καὶ γάννυνται καὶ συνενθουσιῶσι ταῖς μεγαλαυχίαις, ἄνπερ ὦσι βέβαιοι καὶ ἀληθεῖς· ὡς ἐπιμαρτυρεῖ τὰ γινόμενα.

D. 1. λέγειν] Mez. λέγειν τι.

ſuam concedere: aut ſi eo honore indigni ac vitioſi videantur, non nobis laudandis hunc ipſis adimere, ſed palam arguere atque oſtendere, non competere in eos, qui habetur, honorem. Hæc cavenda eſſe, liquet.

IV. Seipſum autem abſque culpa reprehenſionis laudare aliquis poteſt: primum ſi calumniæ aut accuſationis depellendæ gratia hoc faciat, ut Pericles, *Ac mihi quidem vos iraſcimini, ei viro, qui nemini veſtrum cedo vel peritia rerum, vel elocutione intellectarum, vel amore patriæ, vel pecuniæ deſpicientia.* Non enim crimen modo arrogantiæ, vanitatis, et ambitionis effugit tunc de ſe magnifice loquendo: ſed et altitudinem animi, et virtutis declaravit magnitudinem, eo ipſo invidiam opprimentis, quod dejici ſe et frangi non eſt paſſa. Et non jam ferre de talibus ſuffragia volunt cives: ſed extolluntur, lætantur, et inſtinctu quodam animi proſequuntur talem jactantiam, ſi vera ſit et con-

Θηβαῖοι γοῦν, ἐγκαλουμένων τῶν στρατηγῶν ὅτι τοῦ χρόνου τῆς Βοιωταρχίας ἐξήκοντος αὐτοῖς, οὐκ εὐθὺς ἐπανῆλθον, ἀλλ' εἰς τὴν Λακωνικὴν ἐνέβαλον, καὶ τὰ περὶ Μεσσήνην διῴ-
E κησαν, Πελοπίδαν μὲν ὑποπίπτοντα καὶ δεόμενον, μόλις ἀπέλυσαν· Ἐπαμινώνδου δὲ πολλὰ περὶ τῶν πεπραγμένων μεγαληγορήσαντος, τέλος δὲ φήσαντος ὡς ἕτοιμός ἐστιν ἀποθνήσκειν ἂν ὁμολογήσωσιν ὅτι τὴν Λακωνικὴν διεπόρθησε, καὶ τὴν Μεσσήνην ᾤκισε, καὶ συνέστησεν Ἀρκαδίαν ἀκόντων ἐκείνων, οὐδὲ τὰς ψήφους ἀναλαβεῖν ἐπ' αὐτὸν ὑπέμειναν, ἀλλὰ θαυμάζοντες τὸν ἄνδρα, καὶ χαίροντες ἅμα καὶ γελῶντες ἀπηλλάγησαν. Ὅθεν οὐδὲ τοῦ Ὁμηρικοῦ Σθενέλου παντάπασιν αἰτιατέον τό,

Ἡμεῖς τοι πατέρων μέγ' ἀμείνονες εὐχόμεθ' εἶναι·

F μεμνημένους τοῦ,

Ὦ μοι Τυδέος υἱὲ δαΐφρονος ἱπποδάμοιο,
Τί πτώσσεις; τί δ' ὀπιπτεύεις πολέμοιο γεφύρας;

οὐδὲ γὰρ αὐτὸς ἀκούσας κακῶς, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ φίλου

ſtans. Teſtimonio ſunt hiſtoriæ. Pelopidam a principibus reipublicæ accuſatum, quod exacto Bœotarchiæ tempore non ſtatim domum rediiſſet, ſed in Laconicam irrupiſſet, ac Meſſenam inſtauraviſſet, ſubmittentem ſe et deprecantem Thebani ægre abſolverunt. At contra Epaminondam, qui ejus tum fuerat collega, multa de rebus ſuis geſtis magnifice prædicantem, eumque orationi finem imponentem, ut diceret, *Paratum ſe eſſe mori, ſi fateri velint cives, ipſum iis invitis Laconicam vaſtaſſe, Meſſenam condidiſſe, et Arcades in unum corpus conduxiſſe:* non ſuſtinuerunt iidem ire in ſuffragia, ſed admiratione viri gaudio ſimul riſuque oborto diſceſſerunt. Itaque ne Homericus quidem Sthenelus plane damnandus nobis eſt, cum diceret,

Nos noſtris multo meliores patribus eſſe
Jactamus:—

ſiquidem horum meminimus etiam verborum,

Eheu Tydide, tam forti nate parente,
Quid trepidas, timiduſque acies circumſpicis amplas?

ipſe enim nullo impetitus maledicto, amicum ignominioſe

λοιδορηθέντος ἠμύνατο, τῇ περιαυτολογίᾳ παῤῥησίαν συγγνώμονα τῆς αἰτίας διδούσης. Ἀλλὰ μὴν καὶ Ῥωμαῖοι, Κικέρωνι μὲν ἐδυσχέραινον ἐγκωμιάζοντι πολλάκις ἑαυτοῦ τὰς περὶ Κατιλίναν πράξεις· Σκηπίωνι δὲ εἰπόντι μὴ πρέπειν αὐτοῖς κρίνειν περὶ Σκηπίωνος, δι' ὃν ἔχουσι τὸ κρίνειν πᾶσιν ἀνθρώποις, στεφανωσάμενοι συνανέβησαν εἰς τὸ Καπιτώλιον, καὶ συνέθυσαν. Ὁ μὲν γὰρ οὐκ ἀναγ- 541
καίως, ἀλλ' ὑπὲρ δόξης ἐχρῆτο τοῖς ἐπαίνοις· τοῦ δὲ ἀφῄρει τὸν φθόνον ὁ κίνδυνος.

ε'. Οὐ μόνον δὲ κρινομένοις καὶ κινδυνεύουσιν, ἀλλὰ καὶ δυστυχοῦσι, μᾶλλον ἁρμόζει μεγαλαυχία καὶ κόμπος, ἢ εὐτυχοῦσι. Οἱ μὲν γὰρ οἷον ἐπιδράττεσθαι τῆς δόξης καὶ ἀπολαύειν, χαριζόμενοι τῷ φιλοτίμῳ δοκοῦσιν· οἱ δὲ, πόῤῥω φιλοτιμίας διὰ τὸν καιρὸν ὄντες, ἐξαναφέρειν πρὸς τὴν τύχην καὶ ὑπερείδειν τὸ φρόνημα, καὶ φεύγειν ὅλως

F. 5. συγγνώμονα] D. εὐγνώμονα. Neutrum ſatis aptum. Malim aliud quid: vel, omiſſo παῤῥησίαν, ita τῇ περιαυτολογίᾳ συγγνώμην τῆς αἰτίας διδούσης: vel retento, τῇ περιαυτολογίᾳ παῤῥησίαν εὔλογον τ. αἰτ. δ.

F. 8. Σκηπίωνι—Σκηπίωνος] Sic A. C. Moſc. 1. Harl. Voſſ. Boni item libri aliis locis. Vulgo, Σκιπίωνι—Σκιπίωνος.

compellatum defendit, ipſa cauſa veniam de ſe dicenti conciliante. Et quidem Romani ægre tulerunt Ciceronem crebro res ſuas contra Catilinam geſtas prædicantem: iidem tamen Scipionem dicentem, *Non debere eos ſententiam de Scipione ferre, quibus ipſe poteſtatem decernendi de omnibus hominibus paraviſſet*, coronati in Capitolium deduxerunt, ſacrificioque ejus interfuerunt. Ille enim nulla urgente neceſſitate, tantum gloriæ cupiditate impulſus laudibus ſuis utebatur: hunc, periculum invidia liberavit.

V. Non autem reis duntaxat, et in periculo conſtitutis, ſed etiam iis qui in aliquam inciderunt calamitatem jactantia et faſtus convenit, magis quam cum rebus utuntur ſecundis: hi enim veluti arripere gloriam, et ambitioni ſuæ indulgere videntur: illi procul ab arrogantia ob temporis rationem dejuncti, emergere adverſus opprimentem fortunam, ac magnitudinem animi fulcire, omninoque fu-

τὸ ἐλεεινὸν καὶ συνεπιθρηνοῦν τοῖς ἀβουλήτοις καὶ ταπεινούμενον. Ὥσπερ οὖν τοὺς ἐν τῷ περιπατεῖν ἐπαιρομένους
B καὶ ὑψαυχενοῦντας, ἀνοήτους ἡγούμεθα καὶ κενούς· ἂν δὲ πυκτεύοντες ἢ μαχόμενοι διεγείρωσι καὶ ἀναγάγωσιν ἑαυτούς, ἐπαινοῦμεν· οὕτως ἀνὴρ ὑπὸ τύχης σφαλλόμενος, ἑαυτὸν εἰς ὀρθὸν καθιστὰς καὶ ἀντίπαλον,

Πύκτης ὅπως εἰς χεῖρας,—

ἐκ τοῦ ταπεινοῦ καὶ οἰκτροῦ τῇ μεγαλαυχίᾳ μεταφέρων εἰς τὸ γαῦρον καὶ ὑψηλὸν, οὐκ ἐπαχθὴς οὐδὲ θρασὺς, ἀλλὰ μέγας εἶναι δοκεῖ καὶ ἀήττητος· ὥς που καὶ τὸν Πάτροκλον ὁ ποιητὴς μέτριον καὶ ἀνεπίφθονον ἐν τῷ κατορθοῦν, ἐν δὲ τῷ τελευτᾷν μεγαλήγορον πεποίηκε λέγοντα,

C Τοιοῦτοι δ' εἴπερ μοι ἐείκοσιν ἀντεβόλησαν.

Καὶ Φωκίων τἄλλα μὲν πρᾶος ἦν· μετὰ δὲ τὴν καταδίκην, ἄλλοις τε πολλοῖς διεδείκνυε τὴν μεγαλοφροσύνην, καὶ πρὸς ἕνα τῶν συναποθνησκόντων ὀδυρόμενον καὶ δυσα-

A. 11. περιπατεῖν] Sic omnes libri. At Steph. eumque ſecutæ περιπαθεῖν.

gere adverſarum rerum miſerationem deplorationemque exiſtimantur. Quemadmodum ergo eos qui inter ambulandum ſeſe erigunt, cervicemque ſublimem attollunt, ſtolidos vanoſque putamus: qui in pugillatione vel pugna ſeipſos excitant, eos laudamus: ſic vir fortuna iniqua ubi ſe rectum ſtatuit atque reluctatur,

Tanquam pugilque conferens manum

de abjecto et miſerabili glorioſitate ſua elatum ſe et altum redigens, non moleſtus aut ferox, ſed magnus eſſe videtur atque invictus. Hoc ſcilicet modo Homerus Patroclum moderatum et invidiæ expertem in re præclare gerenda, glorioſum in morte facit,

Si mihi viginti tales equidem occurriſſent.

Et Phocion, manſuetus alias, poſtquam damnatus fuit, cum multis aliis indiciis ſuam detexit magnanimitatem, tum cuidam una moriturorum ejulanti et graviter caſum ſuum

νακτοῦντα, "Τί λέγεις," εἶπεν, "οὗτος, οὐκ ἀγαπᾷς ἀποθνήσκων μετὰ Φωκίωνος;"

ϛ'. Ἔτι τοίνυν οὐχ ἧττον, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἀδικουμένῳ τῷ πολιτικῷ δέδοται τὸ λέγειν τι περὶ αὑτοῦ πρὸς τοὺς ἀγνωμονοῦντας· ὥσπερ ὁ Ἀχιλλεὺς ἄλλως μὲν ὑφίετο τῷ θεῷ τῆς δόξης, καὶ μέτριος ἦν λέγων,

—— αἴκέ ποθι Ζεὺς
Δῶσι πόλιν Τροίην εὐτείχεον ἐξαλαπάξαι·

ὑβρισθεὶς δὲ παρ' ἀξίαν καὶ προπηλακισθεὶς, ἐφίησι τὴν μεγαλαυχίαν τῇ ὀργῇ,

Δώδεκα γὰρ σὺν νηυσὶ πόλεις ἀλάπαξ' ἀνθρώπων. D

καὶ,

— οὐ γὰρ ἐμῆς κόρυθος λεύσσουσι μέτωπον
Ἐγγύθι λαμπομένης.——

Δέχεται γὰρ ἡ παῤῥησία, μέρος οὖσα τῆς δικαιολογίας, τὴν μεγαληγορίαν. Ἀμέλει δὲ καὶ Θεμιστοκλῆς, οὐδὲν ἐπὶ τῶν πράξεων εἰπὼν οὐδὲ ποιήσας ἐπαχθὲς, ὁπηνίκα τοὺς Ἀθηναίους ἑώρα μεστοὺς ὄντας αὐτοῦ καὶ περιορῶντας, οὐκ

C. 5. οὗτος] Forte vera lectio fuit Θούδιππε. Vide Apophthegm. p. 189. A.

ferenti, *Quid? inquit, Non tibi gratum eſt cum Phocione mori?*

VI. Non minor, ſed major etiam civili homini injuria affecto licentia datur de ſe verba faciendi ad ingratos. Sic Achilles alias diis gloriam concedens, et moderate loquens,

—— Si Juppiter olim
Concedet nobis evertere Pergama Troiæ.

indigne autem adfectus contumelia et circumſcriptus, iræ jactantiam permittit,

Cepi bis ſenas comitatus navibus urbes.

et,

Non etenim galeæ fulgorem cernere noſtræ
Comminus audebunt.——

Admittit enim libertas, quæ excuſationis ſui pars eſt, magniloquentiam. Sic nimirum etiam Themiſtocles, cum in actionibus ſuis nullum dictum aut factum moleſtum adhibuiſſet, ab Athenienſibus ſe ob ſatietatem faſtidiri ac deſpici animadvertens, non abſti-

ἐφείδετο λέγειν, « Τί, ὦ μακάριοι, κοπιᾶτε, πολλάκις
E « ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ εὖ πάσχοντες; » καὶ ὅτι, « χειμαζόμενοι « μὲν, ὥσπερ ὑπὸ δένδρον ὑποφεύγετε, γενομένης δὲ « εὐδίας, τίλλετε παρεξιόντες; »

ζ'. Οὗτοι μὲν οὖν ἄλλως ἀδικούμενοι, τῶν κατορθουμένων ἐμέμνηντο πρὸς τοὺς ἀγνωμονοῦντας. Ὁ δ' ἐπ' αὐτοῖς ψεγόμενος οἷς κατώρθωκε, καὶ παντάπασι συγγνωστός ἐστι καὶ ἄμεμπτος, ἐγκωμιάζων τὰ πεπραγμένα· δοκεῖ γὰρ οὐκ ὀνειδίζειν, ἀλλ' ἀπολογεῖσθαι. Τοῦτο γοῦν λαμπρὰν τῷ Δημοσθένει παῤῥησίαν ἐδίδου, καὶ τὸν κόρον ἀφῄρει τῶν ἐπαίνων, οἷς παρὰ πάντα τὸν λόγον ὁμοῦ τι τὸν ὑπὲρ τοῦ στεφάνου κέχρηται, σεμνυνόμενος οἷς ἐνε-
F καλεῖτο περὶ τοῦ πολέμου πρεσβεύμασι καὶ ψηφίσμασιν.

η'. Οὐ πόῤῥω δὲ τούτου τεταγμένον ἔχει τινὰ χάριν τὸ τῆς ἀντιθέσεως, ὅταν ἐφ' ᾧ τις ἐγκαλεῖται, τούτου τοὐναντίον αἰσχρὸν ἀποδεικνύῃ καὶ φαῦλον· ὡς ὁ Λυκοῦργος ἐν Ἀθήναις ἐπὶ τῷ πεπεικέναι τὸν συκοφάντην ἀργυρίου λοι-

E. 1. καὶ ὅτι] Accepi ut ipſius Plutarchi particulam, nectentis duo Themiſtoclis dicta.

nuit dicere, *Quid, O felices, defatigamini ſæpenumero beneficiis ab eodem accipiendis?* Et *tempeſtate oborta ſub arborem hanc confugitis, ſerenitate reddita inter digrediendum frondes ejus ſtringitis?*

VII. Hi ergo injuriis laceſſiti, adverſum ingratos memoriam rerum abs ſe præclare geſtarum intulerunt. Jam cujus recte facta culpantur, is ea ſi laudat, omnino veniam meretur, et reprehenſione vacat: videtur enim non exprobrare, ſed defendere. Hæc res ſplendidam Demoſtheni paravit libertatem, laudumque amolita eſt faſtidium, quas fere per totam pro Corona orationem uſurpavit, jactans ſuas quæ culpabantur de bello legationes et decreta.

VIII. His admodum vicina eſt venuſtas oppoſitionum, cum quæ cui res vitio datur, ejus contrarium turpe oſtendit eſſe atque vitioſum. Ita Lycurgus Athenis, cum ei exprobraretur, quod argento

δυρόμενος, "Εἶτα," ἔφη, "ποῖός τις ὑμῖν δοκῶ εἶναι "πολίτης, ὃς τοσοῦτον χρόνον τὰ δημόσια πράττων παρ' "ὑμῖν, διδοὺς μᾶλλον ἀδίκως ἢ λαμβάνων εἴλημμαι;" Καὶ ὁ Κικέρων, τοῦ Μετέλλου πρὸς αὐτὸν εἰπόντος, ὅτι πλείονας ἀνῄρηκε καταμαρτυρήσας, ἢ συνηγορήσας σέσωκε, "Τίς δὲ," εἶπεν, "οὐ φησὶν ἐν ἐμοὶ πλέον εἶναι πίστεως ἢ "δεινότητος;" Καὶ τὰ Δημοσθένους τοιαῦτα, "Τίς δ' οὐκ "ἂν ἀπέκτεινέ με δικαίως, εἴ τι τῶν τῇ πόλει καλῶν ὑπαρ-"χόντων λόγῳ μόνον αἰσχύνειν ἐπεχείρησα;" καὶ, "Τί ἂν "οἴεσθε λέγειν τοὺς μιαροὺς τούτους ἀνθρώπους, εἰ τότε μὴ "περὶ τούτων ἀκριβολογουμένου, ἀπῆλθον αἱ πόλεις;" Καὶ ὅλως ὁ περὶ τοῦ στεφάνου λόγος εὐφυέστατα ταῖς ἀντιθέσεσι καὶ λύσεσι τῶν αἰτιῶν ἐπεισάγει τοὺς ἐπαίνους.

θ'. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτο χρήσιμόν ἐστιν ἐν ἐκείνῳ τῷ λόγῳ καταμαθεῖν, ὅτι μιγνύων ἐμμελέστατα τῷ περὶ αὑτοῦ λόγῳ τὸν περὶ τῶν ἀκουόντων ἔπαινον, ἀνεπίφθονον ἐποίει καὶ ἀφίλαυτον· οἵους μὲν Εὐβοεῦσιν οἱ Ἀθη-

dato calumniatorem placaſſet, *Et qualis tandem*, inquit, *vobis videor civis, qui apud vos tanto tempore rem gerens publicam, dare potius quam accipere injuſte deprehenſus ſim?* Et Cicero Metello objicienti, plures ipſo teſtimonium contra eos dicente damnatos, quam defendente, abſolutos eſſe, *Quis vero*, inquit, *non hoc dicit, plus in me fidei eſſe quam eloquentiæ?* Talia ſunt etiam iſthæc Demoſthenis, *Quis vero me non jure occidiſſet, ſi quid eorum quæ urbi pulchra ſunt, verbo ſaltem auſus fuiſſem dedecorare?* Et, *Quid exiſtimatis dicturos fuiſſe impuros iſtos homines, ſi tunc me his de rebus ſubtiliter rationes ſubducente abiviſſent civitates?* Omnino autem oratio illa de Corona ingenioſiſſime oppoſitionibus et ſolutionibus cauſarum laudes ſuperinducit.

IX. Verum hoc quoque utile eſt illa ex oratione diſcere, quod de ſe dictis accuratiſſime admiſcens auditorum laudes, invidiam et amorem ſui a ſe removit: ut cum refert quales ſe Euboeenſibus præbuerint Athenienſes, qua-

καίοις αὐτοὺς παρέσχον, οἵους δὲ Θηβαίοις, ὅσα δὲ Βυζαντίους ἀγαθὰ καὶ Χερρονησίτας ἐποίησαν· αὐτῷ δὲ τῆς διακονίας μετεῖναι φάσκων. Λανθάνει γὰρ οὕτω τὸν ἀκροατὴν, τοῖς ἰδίοις ἐπαίνοις συνυποδυόμενον, τὸ τοῦ λέγοντος ἡδέως προσδεχόμενον· καὶ χαίρει μὲν ἐφ' οἷς κατώρθωσε λεγομένοις, τῷ δὲ χαίρειν εὐθὺς ἕπεται τὸ θαυμάζειν καὶ ἀγαπᾷν δι' ὧν κατώρθωσεν. Ὅθεν καὶ Ἐπαμινώνδας, Μενεκλείδου ποτὲ χλευάζοντος αὐτὸν ὡς μεῖζον τοῦ Ἀγα-
C μέμνονος φρονοῦντα, "Δι' ὑμᾶς γε," εἶπεν, "ὦ ἄνδρες Θηβαῖοι, μεθ' ὧν μόνον ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ κατέλυσα τὴν Λακεδαιμονίων ἀρχήν."

ι'. Ἐπεὶ δὲ τῷ μὲν ἑαυτὸν ἐπαινοῦντι πολεμοῦσιν οἱ πολλοὶ καὶ σφόδρα ἄχθονται, τῷ δὲ ἕτερον, οὐχ ὁμοίως, ἀλλὰ καὶ χαίρουσι πολλάκις καὶ συνεπιμαρτυροῦσι προθύμως· εἰώθασιν ἔνιοι τοὺς ταὐτὰ προαιρουμένους καὶ πράττοντας αὐτοῖς, καὶ ὅλως ὁμοιοτρόπους, ἐπαινοῦντες ἐν και-

B. 7. συνυποδυόμενον, τὸ τοῦ λέγοντος—καὶ χαίρει] Locus et olim et nunc turbatus, forte ita reſtituendus συνυποδυόμενον τὸν τοῦ λέγοντος (ſcil. ἔπαινον)—ὃς χαίρει.

les Thebanis, quæ in Byzantios et Cherroneſitas beneficia contulerint: quorum ſe adminiſtrum duntaxat ait. Ita enim occulte propriis laudibus auditori ſe inſinuat, cum voluptate admittenti quæ dicuntur, et gaudenti ſuis pulchris facinoribus: cui gaudio ſtatim comitatur admiratio et amor ejus, cujus opera res ita bene geſta fuit. Eo reſpiciens Epaminondas, Meneclida ipſum aliquando traducente, ut qui de ſe quam Agamemnone amplius ſentiret: *Facio*, inquit, *hoc propter vos, Thebani, quorum ſolorum opera Lacedæmonium imperium unica die everti.*

X. Sed quoniam qui ſeipſos laudant, iis plerique admodum adverſantur et ſuccenſent, non item alios laudantibus, ſed frequenter gaudent alacriterque adſtipulantur ſuis teſtimoniis: ſolent nonnulli iis, quibus idem ſtudium fuit, eædem actiones, iidem denique mores, tempeſtive laudandis

ρῷ, συνοικειοῦν καὶ συνεπιστρέφειν πρὸς ἑαυτοὺς τὸν ἀκροατήν. Ἐπιγνώσκει γὰρ εὐθὺς ἐν τῷ λέγοντι, κἂν περὶ ἄλλου λέγηται, τὴν ὁμοιότητα ἀρετῆς, τῶν αὐτῶν ἀξίαν ἐπαίνων οὖσαν. D
Ὡς γὰρ ὁ λοιδορῶν ἕτερον οἷς αὐτὸς ἔνοχός ἐστιν, οὐ λανθάνει λοιδορῶν μᾶλλον ἑαυτὸν ἢ ἐκεῖνον, οὕτως οἱ ἀγαθοὶ τοὺς ἀγαθοὺς τιμῶντες, ἀναμιμνήσκουσιν αὐτῶν τοὺς συνειδότας· ὥστε εὐθὺς ἐπιφωνεῖν, Σὺ γὰρ ὁ τοιοῦτος; Ἀλέξανδρος μὲν οὖν Ἡρακλέα τιμῶν, καὶ πάλιν Ἀλέξανδρον Ἀνδρόκοπος, ἑαυτοὺς εἰς τὸ τιμᾶσθαι προῆγον ἀπὸ τῶν ὁμοίων. Διονύσιος δὲ, τὸν Γέλωνα διασύρων, καὶ γέλωτα τῆς Σικελίας ἀποκαλῶν, ἐλάνθανεν ὑπὸ φθόνου καθαιρῶν τὸ μέγεθος καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς περὶ αὐτὸν δυνάμεως.

ια'. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ ἄλλως ἐπίστασθαι καὶ παραφυλάττειν τῷ πολιτικῷ προσήκει. E
Τοὺς δὲ ἀναγκασθέντας ἐπαινεῖν αὐτοὺς, ἐλαφροτέρους παρέχει καὶ τὸ μὴ πάντα

C. 10. Ἐπιγνώσκει—τὴν ὁμοιότητα ἀρετῆς] Sic edidi ex D. In primo verbo conſentiunt etiam Voſſ. Colleg. Nov. Mez. Addendum præterea τῆς ante ἀρετῆς. Vulgo, ἐπιγινώσκειν—δι' ὁμοιότητα ἀρετῆς.

D. 6. Ἀνδρόκοπος] Forte Ἀνδρόκοττος ut Xyl.

conciliare ſibi et in ſe convertere auditorem: qui ſtatim intelligit dicentem, etiamſi de alio loquatur, ob virtutis ſimilitudinem dignum eadem eſſe laude. Sicut enim qui alteri exprobrat ea quibus ipſe obnoxius eſt, facile ſentitur non tam alium quam ſeſe vituperare: ſic boni dum bonos honorant, ſui ipſorum memoriam renovant apud eos qui virtutis ipſorum ſunt conſcii, ut ſtatim acclament, Quaſi vero tu non ſis talis? Sic Alexander Herculem venerans, et rurſus Alexandrum Androcottus, effecerunt ut ipſi quoque a ſimilibus honorarentur. Dionyſius autem Gelonem ſubſannando, et *gelota*, (id eſt riſum,) Siciliæ nominando, imprudens per invidiam ſuæ potentiæ magnitudinem auctoritatemque infregit.

XI. Atque hæc quidem etiam alias ſcire et obſervare civilem hominem convenit. Qui vero coguntur ſeſe laudare, eos tolerabiliores facit ſi

προσποιεῖν ἑαυτοῖς, ἀλλ' ὥσπερ φορτίου τῆς δόξης, τὸ μὲν εἰς τὴν τύχην, τὸ δὲ εἰς τὸν θεὸν ἀποτίθεσθαι. Διὸ καλῶς μὲν ὁ Ἀχιλλεύς,

Ἐπειδὴ τόνδ' ἄνδρα θεοὶ δαμάσασθαι ἔδωκαν·

καλῶς δὲ Τιμολέων, ἐν Συρακούσαις Αὐτοματίας βωμὸν ἱδρυσάμενος ἐπὶ ταῖς πράξεσι, καὶ τὴν οἰκίαν Ἀγαθῷ Δαίμονι καθιερώσας· ἄριστα δὲ Πύθων ὁ Αἴνιος, ἐπειδὴ Κότυν ἀποκτείνας ἧκεν εἰς Ἀθήνας, καὶ τῶν δημαγωγῶν διαμιλλωμένων τοῖς ἐγκωμίοις αὐτοῦ πρὸς τὸν δῆμον, ᾔσθετο βασκαίνοντάς τινας καὶ βαρυνομένους, παρελθών, Ταῦτα, εἶπεν, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θεῶν τις ἔπραξεν, ἡμεῖς δὲ τὰς χεῖρας ἐχρήσαμεν. Ἀφῄρει δὲ καὶ Σύλλας τὸν φθόνον, ἀεὶ τὴν τύχην ἐπαινῶν· καὶ τέλος, Ἐπαφρόδιτον ἑαυτὸν ἀνηγόρευσε. Μᾶλλον γὰρ εὐτυχίας ἢ ἀρετῆς ἡττᾶσθαι βούλονται· τὸ μέν, ἀλλότριον ἀγαθὸν ἡγούμενοι,
543 τὸ δέ, οἰκεῖον ἔλλειμμα καὶ παρ' αὐτοὺς γενόμενον. Οὐχ

E. 4. φορτίου] Sic D. Vulgo, φορτικοῦ.
A. 1. παρ' αὐτοὺς] Sumſi a D. Pol. Jannot. Mez. Vulgo, παρ' αὐτοῖς.

non omnia ſibi arrogent: ſed gloriam moleſtam aliis ſentientes, alia fortunæ, alia deo accepta ferant. Itaque præclare Achilles,

Hunc poſtquam ſuperi nobis ſuperare dederunt.

Præclare etiam Timoleon, qui Syracuſis fanum Fortuitæ caſuum ob res a ſe geſtas poſuit, domumque ſuam Bono Genio conſecravit. Optime Python Ænius, qui cum Cotyn interfeciſſet, ac deinde Athenas veniſſet, certatim oratoribus ipſum ad populum laudantibus, cum invidere ſibi quoſdam et indigne ferre hoc ſentiret, progreſſus, *Hæc*, inquit, *Athenienſes*, *deorum aliquis fecit*, *nos manus ei utendas præbuimus.* Sylla quoque invidiam amolitus eſt, identidem Fortunæ mentionem faciens, et ad extremum *Venuſti* cognomen ſibi ſumens. Malunt enim homines fortunæ quam virtutis victoriam aliis concedere: illam alienum bonum, hanc proprium defectum et a ſe ipſis profectum, exiſtimantes.

ἥκιστα γοῦν λέγουσιν ἀρέσαι Λοκροῖς τὴν Ζαλεύκου νομοθεσίαν, ὅτι τὴν Ἀθηνᾶν ἔφασκεν αὐτῷ φοιτῶσαν εἰς ὄψιν ἑκάστοτε, τοὺς νόμους ὑφηγεῖσθαι καὶ διδάσκειν, αὐτοῦ δὲ μηδὲν εἶναι διανόημα μηδὲ βούλευμα τῶν εἰσφερομένων.

ιβ′. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως πρὸς τοὺς παντάπασι χαλεποὺς καὶ βασκάνους ἀνάγκη τὰ φάρμακα καὶ τὰ παρηγορήματα μηχανᾶσθαι. Πρὸς δὲ τοὺς μετρίους οὐκ ἄτοπόν ἐστι χρῆσθαι καὶ ταῖς ἐπανορθώσεσι τῶν ἐπαίνων· εἴ τις ὡς λόγιον, ἢ πλούσιον, ἢ δυνατὸν ἐπαινοίη, κελεύοντα μὴ ταῦτα περὶ αὐτοῦ λέγειν, ἀλλὰ μᾶλλον, εἰ χρηστὸς, B καὶ ἀβλαβὴς, καὶ ὠφέλιμος. Οὐ γὰρ εἰσφέρει τὸν ἔπαινον ὁ τοῦτο ποιῶν, ἀλλὰ μετατίθησιν· οὐδὲ χαίρειν δοκεῖ τοῖς ἐγκωμιάζουσιν αὐτὸν, ἀλλὰ μᾶλλον ὅτι μὴ προσηκόντως, μηδ' ἐφ' οἷς δεῖ, δυσχεραίνειν καὶ ἀποκρύπτειν τὰ φαυλότερα τοῖς βελτίοσιν, οὐκ ἐπαινεῖσθαι βουλόμενος, ἀλλ' ἐπαινεῖν ὡς χρὴ διδάσκων. Τὸ γὰρ, "Οὐ "λίθοις ἐτείχισα τὴν πόλιν, οὐδὲ πλίνθοις ἐγώ· ἀλλ'

Qua re Zaleucus maxime ſuas leges Locrenſibus commendavit, Minervam identidem ſibi in conſpectum venire legeſque dictare et exponere dicens, nihil eorum quæ promulgaret abs ſe excogitatum aut conſultatum eſſe.

XII. Verum hæc quidem remedia, haſque excuſationes fortaſſis neceſſe eſt adverſus plane moroſos invidoſque præparare. Apud moderatos non eſt abſurdum etiam correctionibus laudum uti. Verbi gratia; Laudavit aliquis te a doctrina, aut divitiis, aut potentia: hunc tu jubebis non iſta de te commemorare, verum hoc potius dicere, ſi bonus ſis, ſi innocuus, ſi utilis. Hoc qui facit, non infert, ſed transfert laudem: neque videtur gaudere laudatoribus, ſed ſuccenſere quod non convenienter laudaverint, aut ob eas res quas oportuit, ac deteriora melioribus occultare: ut qui non velit laudari, ſed doceat laudare ita ut decet. Tale aliquid ſpectare videntur iſta Demoſthenis, *Non enim lapidibus ego, non latere cocto urbem munivi: ſed ſi meas*

« ἐὰν τὸν ἐμὸν τειχισμὸν βούλῃ σκοπεῖν, εὑρήσεις καὶ ὅπλα « καὶ ἵππους καὶ συμμάχους," τοιούτου τινὸς ἔοικεν ἅπτεσθαι. Καὶ τὸ τοῦ Περικλέους ἔτι μᾶλλον. Ὀλοφυρόμενοι γὰρ, ὡς
C ἔοικεν, ἤδη καταστρέφοντος αὐτοῦ, καὶ δυσφοροῦντες οἱ ἐπιτήδειοι τῶν στρατηγιῶν ἐμέμνηντο καὶ τῆς δυνάμεως, καὶ ὅσα δὴ τρόπαια καὶ νίκας καὶ πόλεις Ἀθηναίοις κτησάμενος ἀπολέλοιπεν· ὁ δὲ, μικρὸν ἐπαναστὰς, ἐμέμψατο αὐτοὺς ὡς κοινὰ πολλῶν, καὶ τῆς τύχης ἔνια μᾶλλον ἢ τῆς ἀρετῆς ἐγκώμια λέγοντας, τὸ δὲ κάλλιστον καὶ μέγιστον καὶ ἴδιον αὐτοῦ παραλιπόντας, ὅτι δι' αὐτὸν οὐδεὶς Ἀθηναίων μέλαν ἱμάτιον ἀνείληφε. Τοῦτο δὴ τὸ παράδειγμα καὶ ῥήτορι δίδωσιν, ἄν περ ᾖ χρηστὸς, ἐπαινουμένῳ περὶ λόγου
D δεινότητα, μεταθεῖναι τὸν ἔπαινον ἐπὶ τὸν βίον καὶ τὸ ἦθος· καὶ στρατηγῷ θαυμαζομένῳ δι' ἐμπειρίαν πολεμικὴν ἢ δι' εὐτυχίαν, περὶ πρᾳότητός τε καὶ δικαιοσύνης αὐτοῦ παρρησιάσασθαι· καὶ τοὐναντίον αὖ πάλιν, ὑπερφυῶν τινων λεγομένων ἐπαίνων, οἷα πολλοὶ κολακεύοντες ἐπίφθονα

C. 1. δυσφεροῦντες] D. Colleg. Nov. Mez. Vulgo, δυσφοροῦντες.

munitiones conſiderare velis, arma invenies, equos, atque ſocios. Ac multo magis illud Periclis. Cum enim jam morientem neceſſarii mœſti deplorarent, ac præturas commemorarent, potentiam, et quæ tropæa, quas victorias urbeſque Athenienſibus partas relinqueret: paululum ſeſe erigens, reprehendit eos, quod communes multorum, et fortunæ magis quam virtuti debitas laudes retuliſſent, pulcherrima et maxima ipſique propria hac laude prætermiſſa. Quod propter ipſum nemo Athenienſium nigram veſtem unquam ſumſiſſet. Hoc exemplum et oratorem docet, ſiquidem vir bonus ſit, laudatum ob facundiam, laudem in vitam et mores avocare: et imperatorem, ſi ob peritiam rei militaris aut felicitatem ſit in admiratione, de manſuetudine ſua et juſtitia libere loqui. Et contra ubi nimiæ laudationes proferuntur, ut vulgo per adulationem ſolent

λέγουσιν, εἰπεῖν,

> Οὔ τίς τοι θεός εἰμι· τί μ' ἀθανάτοισιν ἐΐσκεις;

ἀλλ' εἴ με γινώσκεις ἀληθῶς, ἐπαίνει τὸ ἀδωροδόκητον, ἢ τὸ σῶφρον, ἢ τὸ εὔγνωμον, ἢ τὸ φιλάνθρωπον. Ὁ γὰρ φθόνος οὐκ ἀηδῶς τῷ τὰ μείζονα παραιτουμένῳ τὰ μετριώτερα δίδωσι, καὶ τὸ ἀληθὲς ἐγκώμιον οὐκ ἀφαιρεῖται τῶν τὰ ψευδῆ καὶ κενὰ μὴ προσδεχομένων. Διὸ καὶ τῶν E
βασιλέων τοὺς μὴ θεοὺς μηδὲ παῖδας θεῶν ἀναγορεύεσθαι θέλοντας, ἀλλὰ φιλαδέλφους, ἢ φιλομήτορας, ἢ εὐεργέτας, ἢ θεοφιλεῖς, οὐκ ἤχθοντο ταῖς καλαῖς μὲν, ἀνθρωπικαῖς δὲ ταύταις προσηγορίαις τιμῶντες. Ὥσπερ αὖ καὶ τῶν γραφόντων καὶ λεγόντων βαρυνόμενοι τοὺς τῆς σοφίας ἐπιγραφομένους ὄνομα, χαίρουσι τοῖς φιλοσοφεῖν, ἢ προκόπτειν, ἤ τι τοιοῦτο περὶ αὐτῶν ἀνεπίφθονον καὶ μέτριον λέγουσιν. Οἱ δὲ ῥητορικοὶ σοφισταὶ, τὸ θείως καὶ τὸ δαιμονίως καὶ τὸ μεγάλως ἐν ταῖς ἐπιδείξεσι προσδεχόμενοι, F
καὶ τὸ μετρίως καὶ τὸ ἀνθρωπίνως προσαπολλύουσι.

invidioſa tribuere, dicere,

> *Non Deus ipſe ego ſum, quid me immortalibus æquas?*

ſi me recte noſti, integritatem meam lauda, aut temperantiam, aut æquanimitatem, aut humanitatem. Invidia enim citra moleſtiam ei qui majora recuſat, minora concedit: veraque laus iis non adimitur, qui falſas et vanas non admittunt. Itaque reges quoque, qui non deos ſe, aut deorum filios, ſed fratrum, aut matris amatores, aut beneficos, aut diis charos appellaverunt, haud gravate pulchris quidem iſtis, ſed humanis tamen cognomentis honoraverunt. Sicut rurſum de his qui ſcribunt aut docent, eos moleſte ferunt, qui ſapientum nomen ſibi adſcribunt, amplectuntur autem ſe philoſophiæ ſtudere, aut proficere, aliudve aliquid tale et moderatum et invidiæ expers, dicentes. At oratores et ſophiſtæ dum declamantes patiuntur ſibi acclamari, *Divinitus*, moderatorum et humanorum laudem amittunt.

ιγ΄. Καὶ μὴν ὥσπερ οἱ τοὺς ὀφθαλμιῶντας ἐνοχλεῖν φυλαττόμενοι, τοῖς ἄγαν λαμπροῖς σκιάν τινα παραμιγνύουσιν· οὕτως ἔνιοι τοὺς αὐτῶν ἐπαίνους μὴ παντελῶς λαμπροὺς μηδὲ ἀκράτους προσφέροντες, ἀλλά τινας ἐλλείψεις ἢ ἀποτεύξεις ἢ ἁμαρτίας ἐλαφρὰς ἐμβάλλοντες, ἀφαιροῦσι τὸ ἐπαχθὲς αὐτῶν καὶ νεμεσητόν. Ὥσπερ ὁ Ἐπειὸς, οὐ μέτρια περὶ τῆς πυκτικῆς εἰπὼν καὶ θρασυνόμενος, ὡς

Ἀντικρὺ χρόα τε ῥήξει,——
Ἦ οὐχ ἅλις, (φησὶν,) ὅττι μάχης ἐπιδεύομαι;—

544 Ἀλλ' οὗτος μὲν ἴσως γελοῖος, ἀθλητικὴν ἀλαζονείαν δειλίας καὶ ἀνανδρίας ἐξομολογήσει παραμυθούμενος. Ἐμμελὴς δὲ καὶ χαρίεις ὁ λήθην τινὰ καθ' αὑτοῦ λέγων, ἢ ἄγνοιαν, ἢ φιλοτιμίαν, ἢ πρός τινα μαθήματα καὶ λόγους ἀκρόασιν· ὡς Ὀδυσσεὺς,

—— αὐτὰρ ἐμὸν κῆρ
Ἤθελ' ἀκουέμεναι, λῦσαι δ' ἐκέλευον ἑταίρους
Ὀφρύσι νευστάζων.——

A. 5. ἀκρόασιν] Legendum ἀκρασίαν, quod et Mez. ac Reiſk. viderunt.

XIII. Porro ſicut qui oculorum debilitate affectis cavent ne moleſtiam exhibeant, ii nimium ſplendidis umbræ aliquid admiſcent: ita ſunt qui ſuas laudes non omnino ſplendidas ac puras proferunt, ſed defectus quoſdam et errata aut levia peccata injiciendo, importunitatem et invidiam declinant. Ita Epeus non mediocriter ſe de pugillatione jactans atque ferociens,

Comminus huic corpus rumpam:—

ſimul et hoc dicit,

Non ſatis eſt aliis me pugnando eſſe minorem?

Quanquam hic quidem fortaſſe ridiculus eſt, athleticam arrogantiam timiditatis et ignaviæ confeſſione excuſans. Is accuratus et elegans, qui oblivionem de ſe aliquam, aut ignorantiam, aut ambitionem, aut immoderatam cupiditatem alicujus diſciplinæ vel ſermonis prodit. Sic Ulyſſes,

Aſt ego Sirenum voces audire cupivi,
Solvere me ſocios nutuque oculiſque jubebam.

καὶ πάλιν,

> Ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην· ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν, B
> Ὄφρ' αὐτόν τε ἴδοιμι, καὶ εἴ μοι ξείνια δοίη.

Καὶ ὅλως ὅσαι μὴ παντάπασιν αἰσχραὶ μηδ' ἀγεννεῖς ἁμαρτίαι, παρατιθέμεναι τοῖς ἐπαίνοις, τὸν φθόνον ἀφαιροῦσι. Πολλοὶ δὲ καὶ πενίας καὶ ἀπειρίας, καὶ νὴ Δία δυσγενείας ἐξομολόγησιν ἔστιν ὅτε τοῖς ἐγκωμίοις παρεμβάλλοντες, ἀμβλυτέρῳ τῷ φθόνῳ χρῶνται. Καθάπερ Ἀγαθοκλῆς χρυσᾶ ποτήρια καὶ τορευτὰ τοῖς νέοις προπίνων, ἐκέλευσε καὶ κεραμεᾶ κομισθῆναι· καὶ, Τοιοῦτόν ἐστιν, ἔφη, τὸ ἐνδελεχὲς καὶ φιλόπονον καὶ ἀνδρεῖον· ἡμεῖς πάλαι ταῦτα, νῦν δὲ ἐκεῖνα ποιοῦμεν. Ἐδόκει γὰρ ἐν κεραμείῳ C τεθράφθαι διὰ δυσγένειαν καὶ πενίαν ὁ Ἀγαθοκλῆς, εἶτα συμπάσης ὀλίγου δεῖν ἐβασίλευσε Σικελίας.

ιδ'. Καὶ ταῦτα μὲν ἔξωθέν ἐστιν ἐπεισάγεσθαι φάρμακα τῆς περιαυτολογίας. Ἕτερα δὲ αὐτοῖς τρόπον τινὰ τοῖς ἐπαινουμένοις ἔνεστιν. Οἷς καὶ Κάτων ἐχρῆτο, φθονεῖσ-

B. 5. ἀπειρίας] Malim ἀπορίας. Itaque verti.

Et,

> *Nec mihi perſuaſum eſt: (melius parere fuiſſet*
> *Multo equidem) volui luſtrare, et munera ab illo*
> *Sperabam.*—

Atque omnino quæcunque non plane turpia et indecora peccata laudibus admixta, invidiam avertunt. Multi paupertatem, inopiam, atque adeo ignobilitatem inter ſuas laudes dum confitentur, invidiam retundunt. Sic Agathocles aurea pocula et cælata præbibens adoleſcentibus, juſſit etiam fictilia proferri: et, *Talis*, inquit, *res eſt adſiduitas laboris ac tolerantia et fortitudo: nos olim lutea, nunc aurea facimus pocula.* Etenim Agathocles, qui ob obſcuritatem generis et egeſtatem credebatur in figuli officina educatus, poſtmodo regnum totius prope Siciliæ obtinuit.

XIV. Atque hæc quidem remedia extrinſecus adſciſcuntur orationi quam de ſe quis habet. Quædam alia in ipſis quodammodo inſunt, qui ſeipſos laudant. His Cato uſus

θαι λέγων ὅτι τῶν ἰδίων ἀμελεῖ, καὶ τὰς νύκτας ἀγρυπνεῖ διὰ τὴν πατρίδα. Καὶ τὸ,

> Πῶς δ' ἂν φρονοίην, ᾧ παρῆν ἀπραγμόνως
> Ἐν τοῖσι πολλοῖς ἠριθμημένῳ στρατοῦ,
> Ἴσον μετασχεῖν τῷ σοφωτάτῳ τύχης.

Καὶ τὸ,

> Ὀκνῶ δὲ μόχθων τῶν πρὶν ἐκχέαι χάριν,
> Καὶ τοὺς παρόντας οὐκ ἀπωθοῦμαι πόνους.

D Ὡς γὰρ οἰκίαν καὶ χωρίον, οὕτω καὶ δόξαν οἱ πολλοὶ καὶ ἀρετὴν, τοῖς προῖκα καὶ ῥαδίως ἔχειν δοκοῦσιν, οὐ τοῖς πριαμένοις πόνων πολλῶν καὶ κινδύνων φθονοῦσιν.

ιέ. Ἐπεὶ δὲ οὐ μόνον ἀλύπως καὶ ἀνεπιφθόνως, ἀλλὰ καὶ χρησίμως καὶ ὠφελίμως προσοιστέον ἐστὶ τοὺς ἐπαίνους, ἵνα μὴ τοῦτο πράττειν, ἀλλ' ἕτερόν τι διὰ τούτου δοκῶμεν· ὅρα πρῶτον εἰ προτροπῆς ἕνεκα καὶ ζήλου καὶ φιλοτιμίας τῶν ἀκουόντων, αὐτὸν ἄν τις ἐπαινέσειεν. Ὥσπερ ὁ Νέστωρ τὰς ἑαυτοῦ διηγούμενος ἀριστείας καὶ μάχας,

C. 14. παρόντας] Recepi ex D. editum jam a Xyl. forte ex codice ſcripto. Vulgo, πλέοντας: quod Valckenarius cum Heathio in πιτνοῦντας mutavit e conjectura. Diatrib. Fragm. p. 119.

eſt, *Invideri ſibi dicens, quod ſuis rebus neglectis noctes patriæ cauſa vig:laret.* Tale et iſtud,

> *Jactone me? qui poteram ſine negotio,*
> *Numeratus in vulgari cenſu exercitus,*
> *Fortuna eadem cum primo ſapientia*
> *Frui.—*

Item,

> *Vereor laborum gratiam profundere*
> *Quos pertuli: neque nunc hos detrecto*
> *novos.*

Ut enim domum aut prædium, ita gloriam quoque et virtutis laudem vulgo, iis qui gratis et nullo negotio, non qui redemerint multis laboribus et periculis, invident.

XV. Quoniam autem non modo citra dolorem aliorum et invidiam, ſed etiam cum eorum utilitate uſurpandæ nobis ſunt noſtræ laudes, ne hoc unum agere, ut nos laudemus, ſed eo ipſo aliud aliquid moliri, videamur: primum hoc conſidera, an excitandi ſtudii æmulationiſque virtutum gratia apud auditores aliquis ſeipſum laudare poſſit. Hoc ſane modo Neſtor ſuas pugnas et præclara facinora narrando, et

τὸν Πάτροκλον παρώρμησε, καὶ τοὺς ἐννέα πρὸς τὴν μονομαχίαν ἀνέστησεν. Ἡ γὰρ ἔργον ὁμοῦ καὶ λόγον ἔχουσα παράκλησις καὶ παράδειγμα καὶ ζῆλον οἰκεῖον, ἔμψυχός E ἐστι, καὶ κινεῖ καὶ παροξύνει, καὶ μεθ' ὁρμῆς καὶ προθυμίας ἐλπίδας ὡς ἐφικτοῦ καὶ οὐκ ἀδυνάτου παρέχει. Διὸ καὶ τῶν ἐν Λακεδαίμονι χορῶν ᾄδουσιν, οἱ μὲν τῶν γερόντων,

Ἄμμες ποτ' ἦμες ἄλκιμοι νεανίαι·

οἱ δὲ τῶν παίδων,

Ἄμμες δέ γ' ἐσσομέσθα πολλῷ κάῤῥονες·

οἱ δὲ τῶν νεανίσκων,

Ἄμμες δέ γ' εἰμέν· αἰ δὲ λῇς, αὐγάσδεο·

καλῶς καὶ πολιτικῶς τοῦ νομοθέτου τὰ πλησίον καὶ οἰ- F κεῖα παραδείγματα τοῖς νέοις δι' αὐτῶν τῶν εἰργασμένων ἐκθέντος.

ιϛ'. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ καταπλήξεως ἕνεκα καὶ

E. 6. Ἄμμες—ἦμες] Prius e Xyl. et Harl. poſterius ex Moſc. 1. 2. Vulgo, Ἀμες—ἦμεν. Alia revocare Dorica ex aliis locis, ubi hi verſus exſtant, nolui; quando ceterum hoc loco codices cum vulgata conſentiebant. Malim præterea in ſingulari ὁ μὲν—ὁ δέ.

Patroclum ad pugnam inſtigavit, et novem Græcos heroäs ad ſingulare cum Hectore prœlium excitavit. Exhortatio enim quæ ſimul ſermoni adjunctum habet et factum et exemplum et propriam æmulationem, animata eſt et movet atque exſtimulat, et cum impetu ac propoſito animi ſpem etiam conſequendi et potiundi ejus, ad quod impellimur, certam injicit. Hinc eſt, quod Lacedæmone chorus ſenum cantat,

Nos fuimus olim juvenes valde ſtrenui:

puerorum,

Nos erimus olim fortiores plurimo:

juvenum,

Fortes ſumus nos: fac, ſi vis, periculum:

legiſlatore præclare et civili rationi convenienter vicina et domeſtica exempla adoleſcentibus eorum qui rem geſſiſſent proponente.

XVI. Enimvero interdum etiam ad reprimendum, ac hu-

συστολῆς ἕνεκα καὶ τοῦ ταπεινῶσαι καὶ λαβεῖν ὑποχείριον τὸν αὐθάδη καὶ ἰταμὸν, οὐ χεῖρόν ἐστι κομπάσαι τι περὶ αὑτοῦ καὶ μεγαληγορῆσαι. Καθάπερ αὖ πάλιν ὁ Νέστωρ,

Ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείοσιν ἠέπερ ὑμῖν
Ἀνδράσιν ὡμίλησα, καὶ οὔ ποτέ μ' οἵ γ' ἀθέριζον.

545 Οὕτω δὲ καὶ πρὸς Ἀλέξανδρον ὁ Ἀριστοτέλης, Οὐ μόνον ἔφη τοῖς πολλῶν κρατοῦσιν ἐξεῖναι μέγα φρονεῖν, ἀλλὰ καὶ τοῖς περὶ θεῶν δόξας ἀληθεῖς ἔχουσι. Χρήσιμα δὲ καὶ πρὸς πολεμίους καὶ πρὸς ἐχθροὺς τὰ τοιαῦτα,

Δυστήνων δέ τε παῖδες ἐμῷ μένει ἀντιόωσι.

Καὶ περὶ τοῦ Περσῶν βασιλέως, μεγάλου δὲ καλουμένου, ὁ Ἀγησίλαος, Τί δ' ἐμοῦ γε μείζων ἐκεῖνος, εἰ μὴ καὶ δικαιότερος; Καὶ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους τῶν Θηβαίων κατηγοροῦντας ὁ Ἐπαμινώνδας, Ἡμεῖς μέντοι ὑμᾶς βραχυλογοῦντας ἐπαύσαμεν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρὸς ἐχ-
B θροὺς καὶ πολεμίους· τῶν δὲ φίλων καὶ πολιτῶν, οὐ μόνον ἐπὶ τοὺς θρασυνομένους καταστορέσαι καὶ ποιῆσαι ταπεινοτέρους, ἀλλὰ καὶ τοὺς περιφόβους καὶ καταπλῆγας ἐξᾶραι πάλιν καὶ

miliandum et cicurandum hominem inſolentem ac ferocem conducit de ſeipſo aliquid tumidius jactare. Ut rurſum Neſtor,

Certe ego cum, quam vos ſitis, melioribus olim
Conſuevi, vixique viris: neque me talem illi
Spreverunt.—

Sic etiam Alexandro Ariſtoteles ſcripſit, *Non his tantum qui magnum tenerent imperium permiſſum eſſe magnifice de ſe ſentire, ſed his etiam qui recte de diis ſtatuerent.* Utilia ſunt etiam adverſus hoſtes et inimicos iſthæc,

Occurrunt nati miſerorum viribus noſtris.

Et de Perſarum rege, qui magnus uſurpabatur, Ageſilaus, *Qui,* inquit, *major me eſt, ſi non etiam juſtior?* Et adverſum Lacedæmonios, cum ii Thebanos accuſarent, Epaminondas, *Sane,* ait, *nos breviloquentiæ veſtræ finem impoſuimus.* Atque hæc quidem in hoſtes et inimicos. De amicis porro et civibus, tempeſtive nos jactando non modo ferocientes retundere poſſumus et humiliores reddere,

παρορμῆσαι, γενομένην ἐν δέοντι μεγαλαυχίᾳ. Καὶ γὰρ ὁ Κῦρος περὶ τὰ δεινὰ καὶ τὰς μάχας ἐμεγαληγόρει, ἄλλοτε δὲ οὐ μεγαλήγορος ἦν. Καὶ Ἀντίγονος ὁ δεύτερος τἆλλα μὲν ἦν ἄτυφος καὶ μέτριος, ἐν δὲ τῇ περὶ Κῶν ναυμαχίᾳ, τῶν φίλων τινὸς εἰπόντος, Οὐχ ὁρᾷς ὅσῳ πλείους εἰσὶν αἱ πολέμιαι νῆες; Ἐμὲ δέ γε αὐτὸν, εἶπε, πρὸς πόσας ἀντιτάττετε; Καὶ τοῦτο δὲ ἔοικε συνιδεῖν C Ὅμηρος· τὸν γὰρ Ὀδυσσέα πεποίηκεν ἀποδειλιώντων τῶν ἑταίρων πρὸς τὸν ψόφον καὶ τὸν κλύδωνα τὸν περὶ τὴν Χάρυβδιν, ἀναμιμνήσκοντα τῆς αὑτοῦ δεινότητος καὶ ἀνδρείας,

Οὐ μὲν δὴ τό γε μεῖζον ἔπι κακὸν, ἢ ὅτε Κύκλωψ
Εἴλει ἐνὶ σπῆϊ γλαφυρῷ κρατερῆ γε βίηφι·
Ἀλλὰ καὶ ἔνθεν ἐμῇ ἀρετῇ βουλῇ τε νόῳ τε
Ἐκφύγομεν.——

οὐ γὰρ ἐστι δημαγωγοῦντος, οὐδὲ σοφιστῶντος ὁ τοιοῦτος ἔπαινος, οὐδὲ κρότον οὐδὲ ποππυσμὸν αἰτοῦντος, ἀλλὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἐπιστήμην ἐνέχυρον τοῦ θαῤῥεῖν τοῖς φίλοις διδόντος. Μέγα γὰρ ἐν καιροῖς ἐπισφαλέσι πρὸς σω- D

ſed et timidos atque attonitos animare. Sic et Cyrus in periculis et prœliis magnifice de ſe loquebatur, non alias. Et Antigonus ſecundus, cætera faſtu vacuus et moderatus, in navali ad Côn prœlio, amicorum quodam dicente, *Non vides quanto plures ſint hoſtium naves?* reſpondit, *Me vero ipſum quot navibus opponis?* Apparet hoc perſpectum fuiſſe Homero. Facit enim Ulyſſem ſociis ad fluctus et ſtrepitum circa Charybdin animos deſpondentibus, in memoriam iis redigentem calliditatem ſuam et fortitudinem,

Non tamen hocce malum nunc grandius ingruit illo,
Cum nos vi tenuit vaſto Polyphemus in antro:
Et tamen hinc virtute mea nos conſilioque
Fugimus.——

Non eſt enim popularem captantis auram, aut ſophiſticæ oſtentationis iſta laudatio, neque ſtrepitum et applauſum quærentis: ſed ejus, qui confidendi pignus virtutem ſcientiamque ſuam amicis exhibeat. Nam in periculis ad ſalutem permultum conducit

τηρίαν, δόξα καὶ πίστις ἀνδρὸς ἡγεμονικὴν ἐμπειρίαν καὶ δύναμιν ἔχοντος.

ιζ'. Ὅτι μὲν οὖν τὸ πρὸς ἔπαινον ἀλλότριον καὶ δόξαν ἀντιπαραβάλλειν ἑαυτόν, ἥκιστα πολιτικόν, εἴρηται πρότερον. Οὐ μὴν ἀλλ' ὅπου βλάπτει καὶ διαφθείρει, ζῆλον ἐμποιῶν πρὸς τὰ φαῦλα καὶ προαίρεσιν πονηρὰν ἐν πράγμασι μεγάλοις ἡμαρτημένος ἔπαινος, οὐκ ἄχρηστόν ἐστιν ἐκκροῦσαι, μᾶλλον δὲ ἀποστρέψαι τὸν ἀκροατὴν ἐπὶ τὰ κρείττω, τὴν διαφορὰν ἐνδεικνύμενον. Ἀγαπήσειε γὰρ ἄν τις, οἶμαι, λοιδορουμένης κακίας καὶ ψεγομένης ἐθέλοντας ἀπέχεσθαι τοὺς πολλοὺς ὁρῶν· εἰ δὲ
Ε προσλάβοι δόξαν ἡ κακία, καὶ τῷ καθ' ἡδονὰς αὐτῆς ἢ πλεονεξίας ἄγοντι προσγένοιτο τιμὴ καὶ τὸ εὐδοκιμεῖν, οὐκ ἔστιν εὐτυχὴς οὕτως οὐδὲ ἰσχυρὰ φύσις ἣν οὐκ ἂν κρατήσειε. Διὸ δεῖ μὴ τοῖς τῶν ἀνθρώπων ἐπαίνοις, ἀλλὰ τοῖς τῶν πραγμάτων, ἄν περ ᾖ φαῦλα, πολεμεῖν τὸν πολιτικόν· οὗτοι γὰρ διαστρέφουσι, καὶ τούτοις τὸ μιμεῖσθαι τὰ αἰσχρὰ καὶ ζηλοῦν, ὡς καλά, συνεισέρχε-

auctoritas et exiſtimatio viri imperatoria peritia ac facultate præditi.

XVII. Cæterum ſupra docuimus, nequaquam civile eſſe laudi et gloriæ alienæ ſeipſum opponere. Tamen ubi falſæ laudes nocent et corrumpunt, ſtudiumque rerum malarum et pravum de rebus magnis conſilium animi generant, non inutile eſt eas refutare, aut potius indicato diſcrimine auditorem ad meliorem avertere ſententiam. Etenim quis non gratum habeat, ſi pleroſque ultro videat abſtinere a vitio quod maledictis ac reprehenſionibus ſit exagitatum? Quod ſi autem malitia honeſtam opinionem nacta fuerit, ejuſque ad voluptatem avaritiamve illecebris honor et gloria accedat, nulla jam ita felix, ita valida eſt natura, quæ his non vincatur. Itaque oportet non hominum laudibus, ſed ipſarum rerum, ſi pravæ ſint, adverſari civilem hominem. Hæ enim laudes pervertunt, ſecumque trahunt imitationem turpium pro ho-

ται. Μάλιστα δὲ ἐξελέγχονται τοῖς ἀληθινοῖς παρατιθεμένοις· οἷον ὁ τῶν τραγῳδιῶν ὑποκριτὴς Θεόδωρος εἰ- F
πεῖν ποτε πρὸς τὸν κωμικὸν λέγεται Σάτυρον, Ὡς οὐ θαυμαστόν ἐστι τὸ γελᾷν ποιεῖν τοὺς θεατὰς, ἀλλὰ τὸ δακρύειν καὶ κλαίειν. Ἄμεινον δ' οἶμαι, ἂν πρὸς τοῦτον αὐτὸν εἴπῃ φιλόσοφος ἀνὴρ, Ἀλλ' οὐ τὸ ποιεῖν, ὦ βέλτιστε, κλαίειν καὶ δακρύειν, τὸ δὲ παύειν λυπουμένους καὶ κλαίοντας, σεμνόν ἐστιν. Ἐπαινῶν γὰρ ἑαυτὸν ὠφελεῖ τὸν ἀκούοντα, καὶ μετατίθησι τὴν κρίσιν. Οὕτω καὶ ὁ Ζήνων πρὸς τὸ πλῆθος τῶν Θεοφράστου μαθητῶν, Ὁ ἐκείνου χορὸς,
ἔφη, μείζων, ὁ ἐμὸς δὲ, συμφωνότερος. Καὶ ὁ Φωκίων, 54
ἔτι τοῦ Λεωσθένους εὐημεροῦντος, ὑπὸ τῶν ῥητόρων ἐρωτώμενος τί τὴν πόλιν αὐτὸς ἀγαθὸν πεποίηκεν, Οὐδὲν, εἶπεν, ἀλλ' ἢ τοῦτο, τὸ, ὑμᾶς ἐμοῦ στρατηγοῦντος, ἐπιτάφιον λόγον μὴ εἰπεῖν, ἀλλὰ πάντας ἐν τοῖς πατρῴοις μνήμασι θάπτεσθαι τοὺς ἀποθνήσκοντας. Πάνυ δὲ χαριέντως καὶ ὁ Κράτης πρὸς τὸ,

F. 4. Ἄμεινον δ' οἶμαι, ἂν] Sic D. Vulgo, ἂν δέ γε οἶμαι.

neſtis habitorum. Maxime autem refelluntur, veris juxta oppoſitis. Hoc modo Theodorus actor tragœdiarum fertur aliquando ad Satyrum hiſtrionem comicum dixiſſe, *Non ſpectatoribus riſum movere, ſed lachrymas elicere admirabilitatem habet.* Rectius etiam fuerit ſi huic ipſi Theodoro philoſophus aliquis diceret, *Atqui, mi homo, non id præclarum eſt fletum movere, ſed fletu et mæſtitia liberare:* nam ſeipſum prædicando, auditorem juvaret, ejuſque judicium corrigeret. Sic Zeno de multitudine diſcipulorum Theophraſti, *Chorus*, inquit, *ejus major, meus eſt concinnior.* Et Phocion, Leoſthene adhuc rem feliciter gerente, interrogatus ab oratoribus quidnam beneficii in urbem contuliſſet, *Nihil*, inquit, *quam quod me prætore vos orationem funebrem nullam habuiſtis, ſed quotquot mortui ſunt, in ſepulchris majorum ſunt humati.* Admodum venuſte etiam Crates his verſibus,

> Ταῦτ' ἔχω ὅσσ' ἔφαγον, καὶ ἐφύβρισα, καὶ μετ' ἔρωτος
> Τέρπν' ἔπαθον——.

ἀντέγραψε τό,

> Ταῦτ' ἔχω ὅσσ' ἔμαθον, καὶ ἐφρόντισα, καὶ μετὰ Μουσῶν
> B Σέμν' ἐδάην——.

Καλὸς γὰρ ὁ τοιοῦτος ἔπαινος καὶ ὠφέλιμος καὶ διδάσκων τὰ χρήσιμα καὶ τὰ συμφέροντα θαυμάζειν καὶ ἀγαπᾷν ἀντὶ τῶν κενῶν καὶ περιττῶν. Διὸ τοῦτο μὲν συγκατατετάχθω τοῖς εἰρημένοις εἰς τὸ πρόβλημα.

ιη'. Λείπεται δὲ ἡμῖν, τοῦ λόγου τὸ ἐφεξῆς ἀπαιτοῦντος καὶ παρακαλοῦντος, εἰπεῖν ὅπως ἂν ἕκαστος ἐκφύγοι τὸ ἐπαινεῖν ἀκαίρως ἑαυτόν. Μέγα γὰρ ἡ περιαυτολογία τὴν φιλαυτίαν ὁρμητήριον ἔχουσα, καὶ τοῖς πάνυ δοκοῦσι μετρίως ἔχειν πρὸς δόξαν, ἐμφύεται πολλάκις ἐπιτιθεμένη. Καθάπερ γὰρ τῶν ὑγιεινῶν ἕν ἐστι παραγγελμάτων τὸ τὰ νο-
C σώδη χωρία φυλάττεσθαι παντάπασιν, ἢ προσέχειν μᾶλλον αὑτῷ γινόμενον ἐν αὐτοῖς, οὕτως ἔχει τινὰς ἡ περι-

B. 10. ἐμφύεται] Sic A. Moſc. 1. Voſſ. Jun. Mez. Vulgo, ἐμφαίνεται.

> *Hæc habeo, quæ edi, quæque exſaturata libido*
> *Hauſit:——*

oppoſuit hos,

> *Hæc habeo, didici ſtudio quæ pulchra, Camœnæ*
> *Me quibus inſtruxere.——*

Pulchra enim eſt hæc laus et utilis, docens utilia et commoda mirari atque amplecti, vanis et otioſis rebus poſthabitis. Itaque hoc cum dictis ad quæſtionem explicandam conjungatur.

XVIII. Reſtat ut ipſa jam diſputatione hoc flagitante porro explicemus qua quis ratione intempeſtivam ſui laudationem cavere poſſit. Etenim amorem ſui arcem habens de ſeipſo dicendi ſtudium munitam, etiam his qui admodum mediocriter erga gloriam affecti videntur, deprehenditur ſæpenumero inſidians. Sicut enim de præceptis bonæ valetudinis tuendæ unum eſt, omnino cavere ſibi a locis inſalubribus, aut majori cura valetudinis uti in illis verſantem: ſic de ſeipſo loquendi ſtudium

αὐτολογία χαιροὺς, καὶ λόγους ὀλισθηροὺς, καὶ περιφέροντας εἰς αὐτὴν ἐκ πάσης προφάσεως. Πρῶτον μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις ἐπαίνοις, ὥσπερ εἴρηται, τὸ φιλότιμον ἐξανθεῖ τὴν περιαυτολογίαν· καί τις αὐτὸ καταλαμβάνει δακνόμενον καὶ γαργαλιζόμενον οἷον ὑπὸ κνησμοῦ, δυσκαρτέρητος ἐπιθυμία καὶ ὁρμὴ πρὸς δόξαν· ἄλλως τε κἂν ἐπὶ τοῖς ἴσοις ἕτερος ἢ τοῖς ἐλάττοσιν ἐπαινῆται. Καθάπερ γὰρ οἱ πεινῶντες, ἑτέρων ἐσθιόντων ἐν ὄψει, μᾶλλον ἐρεθίζονται καὶ παροξύνονται τὴν ὄρεξιν· οὕτως ὁ τοῦ D πλησίον ἔπαινος ἐκκάει τῇ ζηλοτυπίᾳ τοὺς πρὸς δόξαν ἀκρατῶς ἔχοντας.

ιθ'. Δεύτερον, αἱ τῶν εὐτυχῶς καὶ κατὰ νοῦν πεπραγμένων διηγήσεις λανθάνουσι πολλοὺς εἰς μεγαλαυχίαν ὑπὸ χαρᾶς ἐκφέρουσαι καὶ κόμπον· ἐμπεσόντες γὰρ εἰς τὸ λέγειν νίκας τινὰς ἑαυτῶν, ἢ κατορθώσεις ἐν πολιτεύμασιν, ἢ

C. 3. καὶ λόγους] καὶ τόπους. Reiſk.
D. 5. λανθάνουσι] Hanc veriſſimam lectionem ſervarunt D. et Harlei. Primo, abiit in λαμβάνουσι quod plerique habent libri, Ald. Baſ. Xyl. A. C. Moſc. 1. 2. Voſſ. Colleg. Nov. Denique in vulgatum ἐμβάλλουσι, quod Steph. ſumſit ex Leonic. Schott. Anon.

quaſdam habet occaſiones et rationes lubricas, et quovis prætextu propriam laudem elicientes. Primum ubi laudantur alii, ibi (ut diximus) ambitio ſermonem de ſeipſo facile extrudit, animumque morſum aliena laude ac titillatum pruritus inſtar occupat quædam gloriæ cupiditas et ad eam parandam incitatio: idque cum alias, tum adprime ſi alius æqualis aut inferior etiam nobis ſit in ea re ob quam laudatur. Quemadmodum enim eſurientium appetitio aliis coram edentibus magis acuitur et irritatur: ita laus in proximum collata intemperanter erga gloriam affectos quaſi rivalitate quadam accendit.

XIX. Secundo loco narrationes rerum feliciter et ex animi ſententia geſtarum, multos præ lætitia in jactantiam ampullaſque verborum efferunt. Incidentes enim in commemorationem victoriæ ſuæ alicujus, aut rei in republica

παρ' ἡγεμόσι πράξεις, ἢ λόγους εὐδοκιμήσαντας, οὐ κρατοῦσιν, οὐδὲ μετριάζουσιν. Ὧι γένει μάλιστα τῆς περιαυτολογίας, τὸ ναυτικὸν ἰδεῖν ἐστὶ καὶ στρατιωτικὸν ἁλισκόμενον. Συμβαίνει δὲ καὶ τοῖς ἐκ τόπων ἡγεμονικῶν καὶ
E πραγμάτων μεγάλων ἐπανήκουσι, τοῦτο πάσχειν ἐπιεικῶς· μεμνημένοι γὰρ ἀνδρῶν ἐπιφανῶν καὶ βασιλικῶν, συγκαταπλέκουσι περὶ αὐτῶν εὐφημίας τινὰς ὑπ' ἐκείνων εἰρημένας, καὶ νομίζουσιν οὐχ αὐτοὺς ἐπαινεῖν, ἀλλ' ἑτέρων ἐπαίνους διηγεῖσθαι περὶ αὐτῶν γενομένους. Οἱ δὲ ὅλως οἴονται λανθάνειν τοὺς ἀκούοντας, ὅταν βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων δεξιώσεις καὶ προσαγορεύσεις καὶ φιλοφροσύνας ἀπαγγέλλωσιν, ὡς οὐχ αὐτῶν ἐπαίνους, ἀποδείξεις δὲ τῆς ἐκείνων ἐπιεικείας καὶ φιλανθρωπίας διεξιόντες. Ὅθεν εὖ
F μάλα δεῖ προσέχειν ἑαυτοῖς περὶ τοὺς ἑτέρων ἐπαίνους, ὅπως καθαροὶ καὶ ἀνύποπτοι φιλαυτίας καὶ περιαυτολογίας ὦσι· καὶ μὴ δοκῶμεν Πάτροκλον πρόφασιν, σφᾶς δ' αὐτοὺς δι' ἐκείνων ἐπαινεῖν.

præclare geſtæ, aut actiones vel orationes principibus probatas, non ſe tenent, neque modum ſervant. Quo genere ſui prædicandi maxime vides homines nauticos et militares decipi. Accidit etiam his qui e provinciis a ſe gubernatis, aut magnis negotiis revertuntur, hoc frequenter. Mentione enim facta illuſtrium et regiorum hominum, annectunt collaudationes ſui ab iis profectas: arbitrantes non ſe a ſeipſis laudari, ſed aliorum laudes ipſis tributas referri. Sunt qui plane rem ab auditoribus non animadverti putant, cum regum aut imperatorum erga ipſos in dextra danda alloquendo et amice tractando referunt comitatem, non ut ſuas hæc laudes, ſed illorum humanitatis atque benignitatis documenta narrantes. Qua in re attendere ſe quiſque diligenter debet, ut cum alios laudat, laudatio ea ſuſpicione amoris ſui ipſius, ac ſtudii de ſe verba faciundi careat: ac ne videatur

Patroclum prætendendo—

ſeipſum laudandis aliis laudare.

κ΄. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ περὶ τοὺς ψόγους καὶ τὰς κατ-αιτιάσεις γένος ἐπισφαλές ἐστι, καὶ παρέχον ἐκτροπὰς τοῖς περὶ δόξαν νοσοῦσιν. Ὧ, μάλιστα περιπίπτουσιν οἱ γέροντες, ὅταν εἰς τὸ νουθετεῖν ἑτέρους καὶ κακίζειν ἔθη φαῦλα καὶ πράξεις ἡμαρτημένας παραχθῶσι, μεγαλύνοντες αὐτοὺς ὡς περὶ ταῦτα θαυμασίους δή τινας γενομένους. Τούτοις 51
μὲν οὖν, ἂν μὴ μόνον ἔχωσιν ἡλικίαν, ἀλλὰ καὶ δόξαν καὶ ἀρετήν, δοτέον· οὐ γὰρ ἀνωφελές, ἀλλὰ μέγα, ζῆλον ἐμποιοῦν ἅμα καὶ φιλοτιμίαν τινὰ τοῖς οὕτω κολαζομένοις. Οἱ δὲ ἄλλοι σφόδρα φυλάττεσθαι καὶ δεδιέναι τὴν ἐκτροπὴν ταύτην ὀφείλομεν. Ἀνιαροῦ γὰρ ὄντος ἄλλως καὶ μόλις ἀνεκτοῦ τοῦ τῶν πλησίον ἐλέγχου, καὶ δεομένου πολλῆς εὐλαβείας, ὁ μιγνύων ἔπαινον ἴδιον ἀλλοτρίῳ ψόγῳ, καὶ δι᾽ ἀδοξίας ἑτέρου δόξαν αὐτῷ θηρώ-

F. 8. ἔθη] Sic D. Moſc. 1. 2. T. B. Schott. Anon. Jun. Vulgo, ἤθη.
A. 3. ἀλλὰ μέγα, ζῆλον] Sumſi ex D. et Harlei. Vulgo, ἀλλὰ μέγαν ζῆλον.
A. 4. κολαζομένοις] Ita omnes noſtri libri Ald. Baſ. Xyl. A. C. D. Moſc. 1. 2. Voſſ. Harlei. Colleg. Nov. At Stephanus perperam, neſcio unde, κολακευομένοις.

XX. Proinde id dicendi genus, quo alios vituperamus aut culpamus, periculoſum eſt, et ambitioſis multas præbet ad excurrendum in ſui laudationem occaſiones. In hoc vitii cum primis incidunt ſenes, ubi ad caſtigandum alios et culpandum malos mores ac male facta converſi, eo progrediuntur, ut ſeipſos laudibus ferant, qui mirabilem in tali re virtutem oſtenderint ſuam. His quidem, ſi non ætate tantum, ſed gloria etiam et virtute ſint præditi, danda eſt venia: tantum enim abeſt ut inutilis ſit horum jactantia, ut qui hoc modo caſtigantur, magna ſimul virtutis æmulatione et pulchritudinis ſtudio incendantur. Nos alii cavere diligenter et metuere etiam iſtas debemus digreſſiones. Nam cum alioqui moleſta ſit et pœne intolerabilis proximi reprehenſio, multamque requirat cautionem: qui alterius reprehenſioni ſuam immiſcet laudem, ſibique gloriam ex alterius vituperio venatur, moleſtiſſimus plane importuniſſi-

μενος, ἐπαχθὴς παντάπασι καὶ φορτικός ἐστιν, ὡς ἐνευδοκιμεῖν ἀσχημονοῦσιν ἄλλοις βουλόμενος.

κα'. Ἔτι τοίνυν τοῖς μὲν πρὸς τοὺς γέλωτας εὐκαταφόροις
B φύσει καὶ προχείροις, μάλιστα φεύγειν προσήκει καὶ φυλάττεσθαι τοὺς γαργαλισμοὺς καὶ τὰς ψηλαφήσεις, ἐν αἷς τὰ λειότατα τοῦ σώματος ὀλισθαίνοντα καὶ συρρέοντα, κινεῖ καὶ συνεξορμᾷ τὸ πάθος· ὅσοι δὲ πρὸς δόξαν ἐμπαθέστερον ἐρρυήκασι, τούτοις ἄν τις οὐχ ἥκιστα παραινέσειεν ἀπέχεσθαι τοῦ σφᾶς αὐτοὺς ἐπαινεῖν, ὅταν ὑπ' ἄλλων ἐπαινῶνται. Δεῖ γὰρ ἐρυθριᾶν ἐπαινούμενον, οὐκ ἀπερυθριᾶν, καὶ καταστέλλειν τοὺς μέγα τι περὶ αὐτοῦ λέγοντας, οὐκ ἐλέγχειν, ὡς ἐνδεέστερον ἐπαινοῦντας· ὅπερ οἱ πολλοὶ ποιοῦσιν, ὑπομιμνήσκοντες αὐτοὶ, καὶ προσεμφοροῦντες
C ἄλλας τινὰς πράξεις καὶ ἀνδραγαθίας, ἄχρις οὗ τὸν παρ' αὐτῶν καὶ τὸν παρ' ἑτέρων ἔπαινον διαφθείρωσιν. Ἔνιοι μὲν οὖν κολακεύοντες αὐτοὺς, ὥσπερ γαργαλίζουσι καὶ φυσῶσιν· ἔνιοι δὲ, κακοήθως οἷόν τι δέλεαρ μικρὸν εὐλογί-

muſque eſt: quippe qui ex aliorum dedecore decus ſibi videatur velle quærere.

XXI. Addamus hoc. Qui facile in riſum ſolvuntur, ii maxime cavere debent et fugere titillationes atque contrectationes, in quibus læviſſimæ corporis particulæ delabentes et confluentes, excitant impelluntque eam adfectionem. Et qui effuſius ad gloriæ cupiditatem feruntur, iis vel maxime hoc conſulendum eſt, ut cum laudantur ab aliis, ſeſe laudando abſtineant. Eum enim qui laudatur, erubeſcere convenit, abjicere verecundiam non convenit: et inhibere eos, qui magnum aliquid de ipſis dixerint, non reprehendere tanquam intra modum laudes ipſorum proſecutos. Qua in re peccant multi, admonentes præterea de aliis quibuſdam ſuis actionibus et egregiis facinoribus, eaque dictis inculcantes: donec ſimul et a ſe, et ab aliis tributam ipſis laudem corrumpant. Nonnulli dum ſibi ipſis blandiuntur, quaſi titillant ſe atque inflant. Sunt qui aliquam laudem quaſi eſ-

ας ὑποβάλλοντες, ἐκκαλοῦνται τὴν περιαυτολογίαν· οἱ δὲ προσαπυνθάνονται καὶ διερωτῶσιν, ὡς παρὰ τῷ Μενάνδρῳ τὸν στρατιώτην ἵνα γελάσωσι,

— πῶς τὸ τραῦμα τοῦτ' ἔχεις;
Μεσαγκύλῳ. Πῶς πρὸς θεῶν; Ἐπὶ κλίμακα
Πρὸς τεῖχος ἀναβαίνων. Ἐγὼ μὲν δεικνύω
Ἐσπουδακὼς, οἱ δὲ πάλιν ἐπεμυκτήρισαν.

κβ'. Ἐν ἅπασιν οὖν τούτοις εὐλαβητέον ὡς ἔνι μάλιστα, μήτε συνεκπίπτοντα τοῖς ἐπαίνοις, μήτε ταῖς ἐρωτήσεσιν ἑαυτὸν προϊέμενον. Ἐντελεστάτη δὲ τούτων εὐλάβεια καὶ φυλακὴ, τὸ προσέχειν ἑτέροις ἑαυτοὺς ἐπαινοῦσιν, καὶ μνημονεύειν, ὡς ἀηδὲς τὸ πρᾶγμα καὶ λυπηρὸν ἅπασι, καὶ λόγος ἄλλος οὐδεὶς οὕτως ἐπαχθὴς οὐδὲ βαρύς. Οὐδὲ γὰρ ἔχοντες εἰπεῖν ὅτι πάσχομεν ἄλλο κακὸν ὑπὸ τῶν αὑτοὺς ἐπαινούντων, ὥσπερ φύσει βαρυνόμενοι τὸ πρᾶγμα καὶ φεύγοντες, ἀπαλλαγῆναι καὶ ἀναπνεῦσαι σπεύδομεν· ὅπου κόλακι καὶ παρασίτῳ καὶ δεομένῳ δύσοιστον ἐν χρείᾳ D

C. 7. ἵνα γελάσωσι] Xylander accepit pro Menandreis iiſque adjunxit.

cam ſubmittentes maligne, provocent eos, qui ſuorum ipſorum prædicandorum vitio correpti ſunt. Alii percunctantur eo modo quo illi apud Menandrum, ut irrideant,

—Hoc vulnus unde tibi accidit?
Sum læſus haſtili. Qui pro deum? Gradus
Muris admotos conſcendens. Promte ſimul
Oſtendo vulnus: rurſum me ſannis premunt.

XXII. In omnibus his quam poteſt fieri maxime cavendum eſt, ne laudibus præcipites agi nos patiamur, neve interrogati noſmet prodamus. Ad quam rem perfectiſſima eſt hæc cautio atque cuſtodia, ut animadvertamus alios qui ſeipſos laudant, quam ii rem omnibus ingratam moleſtamque agant, utque nulla alia oratio ſit perinde inviſa et gravis. Quippe ut nullam aliam injuriam in nos eorum qui ſeipſos laudant allegare poſſimus: tamen tanquam naturæ inſtinctu moleſte ferentes eam rem et averſantes, dimitti ab eis et reſpirare properamus. Cum quidem adulatori et menſarum aſſeclæ atque indigenti intolerabilis ſit

1 καὶ δυσκαρτέρητον ἑαυτὸν ἐγκωμιάζων πλούσιός τις ἢ σατράπης ἢ βασιλεύς· καὶ συμβολὰς ταύτας ἀποτίνειν μεγίστας λέγουσιν, ὡς ὁ παρὰ Μενάνδρῳ,

Σφάττει με, λεπτὸς γίνομ' εὐωχούμενος,
Τὰ σκώμμαθ' οἷα τὰ σοφά τε καὶ στρατηγικά,
Οἷος δ' ἀλαζών ἐστιν ἀλιτήριος.

Ταῦτα γὰρ οὐ πρὸς στρατιώτας, οὐδὲ νεοπλούτους μόνον, εὐπάρυφα καὶ σοβαρὰ διηγήματα περαίνοντας, ἀλλὰ καὶ πρὸς σοφιστὰς καὶ φιλοσόφους καὶ στρατηγούς, ὀγκουμένους ἐφ' ἑαυτοῖς καὶ μεγαληγοροῦντας, εἰωθότες φάσκειν καὶ λέγειν, ἂν μνημονεύωμεν ὅτι τοῖς ἰδίοις ἐπαίνοις ἀλλότριος ἕπεται ψόγος ἀεί, καὶ γίνεται τέλος ἀδοξία τῆς κενοδοξίας ταύτης, καὶ τὸ λυπεῖν τοὺς ἀκούοντας, ὡς ὁ Δημοσθένης φησὶ, περίεστιν, οὐ τὸ δοκεῖν εἶναι τοιούτους, ἀφεξόμεθα τοῦ λέγειν περὶ αὐτῶν, ἂν μή τι μεγάλα μέλλωμεν ὠφελεῖν ἑαυτοὺς ἢ τοὺς ἀκούοντας.

E. 2. καὶ συμβολὰς—λέγειν] Hæc item Menandrea ducta videntur e verſu qui exſtat apud Athen. VI. p. 270. D. Ceterum Salmaſius τὰ σοφὰ mutat in τ' ἄσοφα. Cleric. ἐστιν ὁ ἀλιτήριος.

E. 10. φάσκειν] Legendum πάσχειν. Sed vel ſic aliquid requiritur ad ſententiæ integritatem.

F. 3. μή τι] Legendum μὴ vel μή τινα.

etiam tunc cum ejus eſt uſus, dives aliquis, aut ſatrapa, aut præbitor: atque has ſymbolas aiunt conviviorum ſe dare maximas, ut ille apud Menandrum,

Hic me enecat, ſio macer conviviis,
Sapientia audiens, et militaria
Dicteria iſta: glcrioſus eſt nimis,
Nimiſque impurus ac ſceleſtus.

Hæc etenim non ad milites duntaxat, atque recens ditatos, prætextatis illis et comtis ſuis narratiunculis alios detinentes, ſed et de ſophiſtis, philoſophis, imperatoribus ſua nimium extollentes atque cum faſtu jactantes, adſueverimus dicere: ſiquidem memoria teneamus propriis laudibus aliorum comitari vituperium, ac vanam hanc gloriæ cupiditatem deſinere in ignominiam, idque ad extremum nos conſequi, quod Demoſthenes dixit, ut offenſis auditoribus exiſtimemur tales non eſſe, quales nos ipſi prædicavimus: his, inquam, conſideratis, ipſi de nobis loqui omittemus, niſi magna id vel cum noſtra, vel cum auditorum utilitate futurum ſperemus.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΩΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΒΡΑΔΕΩΣ ΤΙΜΩΡΟΥΜΕΝΩΝ.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

ΠΑΤΡΟΚΛΕΥΣ. ΤΙΜΩΝ.
ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ. ΟΛΥΜΠΙΚΟΣ.

PERSONÆ COLLOQUII.

PATROCLES. TIMON.
PLUTARCHUS. OLYMPICUS.

548 # ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΩΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΒΡΑΔΕΩΣ ΤΙΜΩΡΟΥΜΕΝΩΝ.

PLUTARCHI

DE

HIS QUI SERO A NUMINE PUNIUNTUR.

α'. ΤΟΙΑΥΤΑ μὲν ὁ Ἐπίκουρος εἰπὼν, ὦ Κύνιε, καὶ
B πρὶν ἀποκρίνασθαί τινα πρὸς τῷ πέρατι τῆς στοᾶς γενομένων ἡμῶν, ᾤχετο ἀπιών· ἡμεῖς δὲ ὅσον τι θαυμάσαι τοῦ ἀνθρώπου τὴν ἀτοπίαν, ἐπιστάντες σιωπῇ, καὶ πρὸς ἀλλήλους διαβλέψαντες, ἀνεστρέφομεν πάλιν ὥσπερ ἐτυγχάνομεν περιπατοῦντες· εἶτα πρῶτος ὁ Πα-

A. 8. Ἐπίκουρος] Forte Ἐπικούρειος.
A. 8. Κύνιε] Legendum videtur Κύντι.

I. HÆC ergo locutus Epicurus, Quinte, prius quam reſponderet quiſquam, cum in ultima porticu nos eſſemus, proripuit ſe atque diſceſſit. Nos cum admirati hominis inſolentiam aliquantulum taciti ſubſtitiſſemus, invicemque intuiti eſſemus, rurſum, ut tum forte deambulabamus, reverſi ſumus. Ibi primus Patrocles, Quid, in-

τροκλέας, Τί οὖν, εἶπεν, ἐᾷν δοκεῖ τὴν ζήτησιν, ἢ τῷ λόγῳ καθάπερ παρόντος, καὶ μὴ παρόντος, ἀποκρινώμεθα τοῦ εἰπόντος; Ὑπολαβὼν δὲ ὁ Τίμων, Ἀλλ' οὐδ' εἰ βαλὼν, εἶπεν, ἀπηλλάγη, καλῶς εἶχε περιορᾷν τὸ βέλος ἐγκείμενον· ὁ μὲν γὰρ Βρασίδας, ὡς ἔοικεν, ἐξελκύσας τὸ C δόρυ τοῦ σώματος, αὐτῷ τούτῳ τὸν βαλόντα πατάξας ἀνεῖλεν· ἡμῶν δὲ ἀμύνασθαι μὲν οὐδὲν ἔργον ἐστὶ δή που τοὺς ἄτοπον ἢ ψευδῆ λόγον εἰς ἡμᾶς ἀφέντας, ἀρκεῖ δὲ αὐτοῖς πρὶν ἅψασθαι τὴν δόξαν, ἂν ἐκβάλλωμεν. Τί οὖν, ἔφην ἐγὼ, μάλιστα κεκίνηκεν ὑμᾶς τῶν εἰρημένων; ἀθρόα γὰρ πολλὰ καὶ κατὰ τάξιν οὐδὲν, ἄλλο δὲ ἀλλαχόθεν ἄνθρωπος, ὥσπερ ὀργῇ τινι καὶ λοιδορίᾳ, σπαράττων ἅμα κατεφόρει τῆς Προνοίας.

β'. Καὶ ὁ Πατροκλέας, Ἡ περὶ τὰς τιμωρίας, εἶπε, τῶν πονηρῶν βραδύτης τοῦ δαιμονίου καὶ μέλλησις ἐμοὶ δοκεῖ καὶ μάλιστα δεινὸν εἶναι· καὶ νῦν ὑπὸ τῶν λόγων τού- D

B. 6. ἐᾷν] Ita Ald. Baſ. Xyl. Ven. Mez. Vulgo, ἐάν.

quit, dimittenda videtur quæſtio, an potius, quamvis abſit dicens, tamen perinde ac ſi adſit, quæſtioni eſt reſpondendum? Sub hæc Timon, Non ſane, ait, ſi conjecto in aliquem noſtrum jaculo abiiſſet, jaculum inhærens corpori negligere conveniebat. Braſidas quidem, ut fertur, haſta e ſuo extracta corpore eum ipſum percuſſit ac necavit, a quo in ipſum fuerat miſſa: nos vero non eſt quod ulciſcamur eos qui falſam et inſolentem in nos ſententiam emiſerunt: quam nobis rurſum ejicere ſatis eſt antequam radices agat. Quid eſt ergo, inquam ego, quod ex iis quæ dixit potiſſimum vos moveat? multa enim confertim, nihil ordine protulit homo, et alia aliunde petita, ira quadam et maledicendi ſtudio interim exagitatus, adverſus Providentiam effudit.

II. Tum Patrocles, Mihi, inquit, vel maxime tarditas et cunctatio numinis in pœna malis irroganda res videtur eſſe gravis atque atrox: et nunc oratione iſtius quaſi rudis factus ſum quod ad opi-

των, ὥσπερ πρόσφατος γέγονα τῇ δόξῃ καὶ καινός· ἔκπαλαι δὲ ἠγανάκτουν ἀκούων Εὐριπίδου λέγοντος,

Μέλλει, τὸ θεῖον δ' ἐστὶ τοιοῦτον φύσει.

καίτοι πρὸς οὐδὲν, ἥκιστα δὲ πρέπει πρὸς τοὺς πονηροὺς ῥάθυμον εἶναι τὸν θεὸν, οὐ ῥαθύμους ὄντας αὐτοὺς, οὐδὲ ἀμβολιεργοὺς τοῦ κακῶς ποιεῖν, ἀλλ' ὀξυτάταις ὁρμαῖς ὑπὸ τῶν παθῶν φερομένους πρὸς τὰς ἀδικίας. Καὶ μὴν τὸ ἀμύνασθαι τῷ παθεῖν, ὥς Θουκυδίδης φησὶν, ὅτι ἐγγυτάτω
1 κείμενον, εὐθὺς ἀντιφράττει τὴν ὁδὸν τοῖς ἐπιπλεῖστον εὐροούσῃ τῇ κακίᾳ χρωμένοις. Οὐδὲν γὰρ οὕτω χρέος ὡς τὸ τῆς δίκης ὑπερήμερον γινόμενον, ἀσθενῆ μὲν ταῖς ἐλπίσι ποιεῖ καὶ ταπεινὸν τὸν ἀδικούμενον, αὔξει δὲ θρασύτητι καὶ τόλμῃ τὸν μοχθηρόν· αἱ δ' ὑπὸ χεῖρα τοῖς τολμωμένοις ἀπαντῶσαι τιμωρίαι, καὶ τῶν μελλόντων εἰσὶν ἐπισχέσεις ἀδικημάτων, καὶ μάλιστα τὸ παρηγοροῦν τοὺς πεπονθότας ἔνεστιν αὐταῖς. Ὡς ἔμοι γε καὶ τὸ τοῦ Βίαντος ἐνοχλεῖ πολλάκις ἀναλαμβάνοντι τὸν λόγον· ἔφη γὰρ, ὡς ἔοικε, πρός

nionem hanc attinet atque novitius. Jampridem cum indignatione audiebam iſthuc Euripidis,

Cunctatur: hæc quippe eſt natura numinis.

Enimvero nullam ad rem, minime autem omnium adverſum malos decebat deum eſſe ſegnem: non ſegnes eos, aut qui ſuæ maleficentiæ diem producant, ſed qui celerrimis impetibus ab animi affectionibus ad flagitia incitentur. Thucydidis eſt ſententia, ultionem maleficio quamproxime adjunctam ſtatim viam intercludere iis qui quamplurimum malitia bonos habente ſucceſſus utuntur. Nullum enim aliud debitum perinde atque dilatio juſtæ vindictæ, injuria affectorum ſpes enervat animoſque eorum dejicit, contra improbos ferocia et audacia augens. Sed ſupplicia ſtatim facinoribus impoſita, etiam futurorum ſunt inhibitiones maleficiorum, illiſque maxime ineſt conſolatio, quæ paſſos injuriam reficiat. Itaque mihi etiam Biantis dictum moleſtum eſt, ſæpe id mecum repetenti: quod dixiſſe fertur

τινα πονηρὸν, ὡς οὐ δέδιε μὴ οὐ δῷ δίκην, ἀλλὰ μὴ οὐκ αὐτὸς ἐπίδῃ. Τί γὰρ Μεσσηνίοις ὄφελος τοῖς προαναιρεθεῖσι τῆς Ἀριστοκράτους τιμωρίας; ὃς προδοὺς τὴν ἐπὶ Τάφρῳ μάχην, καὶ λαθὼν ὑπὲρ εἴκοσιν ἔτη καὶ πάντα ταῦτα βασιλεύσας Ἀρκάδων, ὕστερον ἔδωκε δίκην φωραθείς· οἱ δὲ οὐκέτ' ἦσαν. Ἢ τίνα Ὀρχομενίων τοῖς ἀποβαλοῦσι παῖδας καὶ φίλους καὶ οἰκείους ὑπὸ Λυκίσκου προδοθέντας, ἤνεγκε παραμυθίαν ἡ χρόνοις ὕστερον πολλοῖς ἁψαμένη νόσος καὶ κατανεμηθεῖσα τοῦ σώματος; ὃς ἀεὶ βάπτων καὶ βρέχων τὼ πόδε εἰς τὸν ποταμὸν, 54
ὤμοσε καὶ κατηράσατο σαπῆναι, προδόντος αὐτοῦ καὶ ἀδικήσαντος. Τὰς μὲν γὰρ Ἀθήνησι τῶν ἐναγῶν σωμάτων ῥίψεις, καὶ νεκρῶν ἐξορισμοὺς, οὐδὲ παίδων παισὶν ἰδεῖν ὑπῆρξε τῶν ἀποσφαγέντων ἐκείνων. Ὅθεν Εὐριπίδης ἄτοπος, εἰς ἀποτροπὴν κακίας τούτοις χρώμενος,

F. 4. Τάφρῳ] Recepi: quandoquidem Mez. in libro vetere exſtare notat et habet Jannot. et Coll. Muret. et hiſtoria poſtulat ut monuit Palmer. Exercit. p. 224. Vulgo, Κύπρῳ.

cuidam malo, *Non metuo ne non ſis daturus pœnas, ſed ne ego id non ſim viſurus.* Quid enim utilitatis rediit ad Meſſenios ante interfectos quam de Ariſtocrate ſumtum eſt ſupplicium? qui prodita in Taphro pugna, cum ſupra viginti annos delituiſſet, totoque eo tempore Arcadum rex fuiſſet, tandem deprehenſus pœnas dedit; Meſſeniis pridem peſſundatis. Aut quid ſolatii attulit Orchomeniis, qui proditione Lyciſci liberos, amicos, et familiares ſuos amiſerunt, morbus qui longo poſt tempore Lyciſcum invaſit, corpuſque ejus depaſtus eſt? qui identidem pedes in fluvium intingens imprecatus eſt iis putredinem, ſiquidem prodidiſſet aut inique egiſſet. Nam quod Athenis ſceleſtorum corpora projecta, et cadavera extra fines patriæ deportata ſunt, ne nepotibus quidem videre licuit eorum quos iſti interfecerant. Et Euripides abſurde his utitur verbis, dehortaturus aliquem a malitia,

Οὔτοι προσελθοῦσ' ἡ Δίκη σε· μὴ τρέσῃς·
Παίσει πρὸς ἧπαρ, οὐδὲ τῶν ἄλλων βροτῶν
Τὸν ἄδικον· ἀλλὰ σῖγα καὶ βραδεῖ ποδὶ
Στείχουσα, μάρψει τοὺς κακοὺς ὅταν τύχῃ.

Οὐ γὰρ ἄλλα δή που, ταῦτα δὲ αὐτὰ τοὺς κακοὺς εἰκός ἐστιν ἑαυτοῖς διακελευομένους καὶ παρεγγυῶντας, ἐπιχειρεῖν τοῖς παρανομήμασιν, ὡς τῆς ἀδικίας τὸν μὲν καρπὸν εὐθὺς ὡραῖον καὶ πρόδηλον ἀποδιδούσης, τὴν δὲ τιμωρίαν ὀψὲ καὶ πολὺ τῆς ἀπολαύσεως καθυστεροῦσαν.

γ'. Ταῦτα τοῦ Πατροκλέους διελθόντος, ὑπολαβὼν ὁ Ὀλυμπιχός, Ἐκεῖνο δέ, εἶπεν, ὦ Πατροκλέα, πηλίκον αἱ περὶ ταῦτα τοῦ θείου διατριβαὶ καὶ μελλήσεις ἄτοπον ἔχουσιν; ὅτι τὴν πίστιν ἡ βραδύτης ἀφαιρεῖ τῆς Προνοίας, καὶ τὸ μὴ παρ' ἕκαστον ἀδίκημα τοῖς πονηροῖς ἐπα-
C κολουθοῦν κακόν, ἀλλ' ὕστερον, εἰς ἀτυχήματος χώραν τιθέμενοι, καὶ συμφορὰν οὐ τιμωρίαν ὀνομάζοντες, οὐθὲν ὠφελοῦν-

A. 7. ἡ Δίκη σε—μάρψει] Prius ſumſi ex Voſſ. Venet. Moſc. 1. 2. Coll Muret. Jannot. Mez. pro vulgato ἠδίκησε. Poſterius, pro μάρψῃ, ex A. Venet. Moſc. 1. 2. Mez. Sumſi item σῖγα ex Mez. Salmaſ. pro σιγᾷ.

Trepidare noli: non te accedens comminus
Juſtitia jecur feriet, aut alium improbum.
Sed tacita, lento tardeque adrepens pede
Suo malos aliquando tempore obruet.

Non enim profecto alia, ſed hæc ipſa ea eſſe conſentaneum eſt, quibus mali ſeſe ad capeſſanda flagitia exhortantur atque excitant, quod nimirum malitia fructum ſtatim maturum et ante oculos ſitum præbeat, pœna autem ſero demum et longe poſt fruitionem ſubſequatur.

III. Hæc Patrocle fato, Olympicus iſta ſubjecit. Expediendum erat tibi, Patrocles, quodnam abſurdum cunctatio numinis in puniendo ſecum trahat. Nimirum quod tarditas fidem Providentiæ derogat, et quia non quodvis flagitium malorum aliquid adverſi comitatur, ſed ſpatio temporis ſuccedit; infortunii alicujus loco accipiunt mali, ac non ſupplicium, ſed calamitatem appellantes, nihil percipiunt commodi: ægre qui-

ται, τοῖς μὲν συμβαίνουσιν ἀχθόμενοι, τοῖς δὲ πεπραγμένοις μὴ μεταμελόμενοι; Καθάπερ γὰρ ἡ ποινὴ ἡ παραχρῆμα τὸ πταῖσμα καὶ τὴν ἁμαρτίαν διώκουσα πληγὴ καὶ νύξις ἐπανορθοῖ καὶ μετάγει πρὸς τὸ δέον, οἱ δὲ ὕστερον καὶ μετὰ χρόνον σπαραγμοὶ καὶ ἀνακρούσεις καὶ περιψοφήσεις, ἑτέρου τινὸς ἕνεκα μᾶλλον δοκοῦσι γίνεσθαι ἢ διδασκαλίας, διὸ τὸ λυποῦν ἄνευ τοῦ παιδεύειν ἔχουσιν· οὕτως ἡ καθ' ἕκαστον ὧν πταίει καὶ προσπίπτει ῥαπιζομένη καὶ ἀνακρουο- D
μένη τῷ κολάζεσθαι κακία, μόλις ἂν γένοιτο σύννους καὶ ταπεινὴ καὶ κατάφοβος πρὸς τὸν θεὸν, ὡς ἐφεστῶτα τοῖς ἀνθρωπίνοις πράγμασι καὶ πάθεσιν οὐχ ὑπερήμερον δικαστήν. Ἡ δὲ ἀτρέμα καὶ βραδεῖ ποδὶ, κατ' Εὐριπίδην, καὶ ὡς ἔτυχεν ἐπιπίπτουσα δίκη τοῖς πονηροῖς, τῷ αὐτομάτῳ μᾶλλον ἢ τῷ κατὰ Πρόνοιαν ὅμοιον ἔχει τὸ πεπλανημένον καὶ ὑπερήμερον καὶ ἄτακτον. Ὥστε οὐχ ὁρῶ τί χρήσιμον ἔνεστι τοῖς ὀψὲ δὴ τούτοις ἀλέειν λεγομένοις

C. 4. ἡ ποινὴ] Legendum ἵππον, ut recte et acute conjecit Reiſk.
D. 2. μόλις ἂν] Forte μάλιστ' ἄν.

dem ferentes adverſa quæ eveniunt, ſed facinora ſua tamen non mutantes. Sicut enim equum ea compunctio atque verberatio corrigit et ad officium reducit, quæ confeſtim peccatum et offenſionem inſequitur: quæ vero aliquanto poſt tempore ſubſequuntur convulſiones, agitationes, et clamores, alio magis quam ad docendum pertinere videntur, quia moleſtiam adferunt ſine inſtitutione: ita malus, ſi quoties aliquid delinquit, vapulet pœnaque impoſita reprimatur, ſaltem tandem ad mentem redibit, metuque dei humiliter ſe demittet, eum præſto humanis actionibus atque affectibus intelligens eſſe vindicem, non qui in aliud judicium rejiciat tempus. At juſtitia ea, quæ paulatim, et, ut Euripidi viſum, *tardo pede et utcunque malis ingruit*, ob incertitudinem ac dilationem et inordinatam vindictæ rationem a caſu potius quam a Providentia pendere videtur. Atque adeo non video quid utilitatis adſit iis, quæ *ſero tandem mo-*

E μύλοις τῶν θεῶν, καὶ ποιοῦσι τὴν δίκην ἀμαυράν, καὶ τὸν φόβον ἐξίτηλον τῆς κακίας.

δ'. Ῥηθέντων οὖν τούτων, κἀμοῦ πρὸς αὐτὸν ὄντος, ὁ Τίμων, Πότερον, εἶπε, ἐπιθῶ καὶ αὐτὸς ἤδη τῷ λόγῳ τὸν κολοφῶνα τῆς ἀπορίας, ἢ πρὸς ταῦτα ἐάσω πρότερον αὐτὸν διαγωνίσασθαι; Τί γάρ, ἔφην ἐγώ, δεῖ τὸ τρίτον ἐπεισαγαγεῖν κῦμα, καὶ προσκατακλῦσαι τὸν λόγον, εἰ τὰ πρῶτα μὴ δυνατός ἐστι διώσασθαι μηδὲ ἀποφυγεῖν ἐγκλήματα; Πρῶτον οὖν, ὥσπερ ἀφ' ἑστίας ἀρχόμενοι πατρῴας τῆς πρὸς τὸ θεῖον εὐλαβείας τῶν ἐν Ἀκαδημίᾳ F φιλοσόφων, τὸ μὲν ὡς εἰδότες τι λέγειν περὶ τούτων, ἀφοσιωσόμεθα· πλέον γάρ ἐστι τοῦ περὶ μουσικῶν ἀμούσους, καὶ πολεμικῶν ἀστρατεύτους διαλέγεσθαι, τὸ τὰ θεῖα καὶ δαιμόνια πράγματα διασκοπεῖν, ἀνθρώπους ὄντας, οἷον ἀτέχνους τεχνιτῶν διάνοιαν ἀπὸ δόξης καὶ διανοίας κατ'

E. 4. τῷ λόγῳ] Sic Voſſ. Venet. Pol. Leonic. Schott. Mez. T. V. B. Vulgo, τῷ λογισμῷ.

F. 5. καὶ διανοίας] Corrigo καὶ ὑπονοίας, ut Mez.

lare, molis deorum dicuntur; cum hoc pacto et juſtitia reddatur obſcura, et malitiæ metus evaneſcat.

IV. His ita dictis, cum ego mecum rem meditarer, Timon, Vultiſne, inquit, ut ipſe quoque difficultatibus hujus diſputationis colophonem addam? aut ſinam potius iſtum adverſus hæc decertare? Quid enim, reſpondi ego, attinet tertium fluctum immittere, eoque obruere argumentum, ſi id priora non poſſit depellere aut evitare crimina? Primum itaque ſumto, tanquam a Lare, initio ab avita Academicorum philoſophorum de rebus divinis differendi cautione atque modeſtia: ita de his rebus dicere ac ſi earum ſcientiam profiteremur, pie detractabimus. Gravius enim eſt quam de rebus muſicis imperitum muſices, aut de bellicis militiæ rudem verba facere, res deorum et geniorum velle perſpicere eum qui ſit homo, et tanquam artificis ſententiam artis ignarum opinionibus et probabi-

τὸ εἰκὸς μετιόντας. Οὐ γὰρ ἰατροῦ μὲν ἰδιώτην ὄντα συμβαλεῖν λογισμὸν, ὡς πρότερον οὐκ ἔτεμεν, ἀλλ' ὕστερον, οὐδὲ χθὲς ἔλουσεν, ἀλλὰ σήμερον, ἔργον ἐστί· περὶ θεοῦ δὲ, θνητὸν ῥᾴδιον ἢ βέβαιον εἰπεῖν ἄλλο, πλὴν ὅτι τὸν καιρὸν εἰδὼς ἄριστα τῆς περὶ τὴν κακίαν ἰατρείας, ὡς 55
φάρμακον ἑκάστῳ προσφέρει τὴν κόλασιν, οὔτε μεγέθους μέτρον κοινὸν, οὔτε χρόνον ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πάντων ἔχουσαν. Ὅτι γὰρ ἡ περὶ τὴν ψυχὴν ἰατρεία, Δίκη δὲ καὶ Δικαιοσύνη προσαγορευομένη, πασῶν ἐστι τεχνῶν μεγίστη, πρὸς μυρίοις ἑτέροις καὶ Πίνδαρος ἐμαρτύρησεν, Ἀριστοτέχναν ἀνακαλούμενος τὸν ἄρχοντα καὶ κύριον ἁπάντων θεὸν, ὡς δὴ δίκης ὄντα δημιουργὸν, ᾗ προσήκει, τὸ πότε καὶ πῶς καὶ μέχρι πόσου κολαστέον ἕκαστον τῶν πονηρῶν, ὁρίζειν. Καὶ ταύτης φησὶ τῆς τέχνης ὁ Πλάτων υἱὸν ὄντα τοῦ Διὸς γεγονέναι τὸν Μίνω μαθητὴν, ὡς οὐ δυνατὸν ἐν τοῖς δικαίοις κατορθοῦν, οὐδ' αἰσθάνεσθαι

libus conjecturis inveſtigare. Nam cum perdifficile ſit homini plebeio conſilium medici deprehendere, quod ſecutus, non ante, ſed poſt, ſectionem adhibuit, neque heri lavit ægrotum, ſed hodie; certe de deo non facile aliud quicquam firmum homo pronunciabit, quam eum, ut qui optime opportunum medendi flagitiis tempus habeat cognitum, medicamenti inſtar pœnam ſceleri cuivis imponere, neque eadem in omnibus magnitudinis menſura, neque eodem temporis articulo definitam. Medicinam enim animæ, quæ Juſtitia cognominatur, omnium eſſe artium maximam, præter ſexcentos alios etiam Pindarus teſtatur, principem et dominum omnium deum appellans Ariſtotechnam, (id eſt, artificum præſtantiſſimum:) quippe juſtitiæ adminiſtratorem, quæ jus habet determinandi quando, quomodo, et quatenus, quilibet malorum ſit puniendus. Atque hanc artem Minos Jovis filius, a patre didicit, ut Plato ait, indicans jus recte adminiſtrare, rectamque juris adminiſtratio-

τοῦ κατορθοῦντος, τὸν μὴ μαθόντα μηδὲ κτησάμενον τὴν ἐπιστήμην. Οὐδὲ γὰρ οὓς ἄνθρωποι νόμους τίθενται, τὸ εὔλογον ἁπλῶς ἔχουσι καὶ πάντοτε φαινόμενον, ἀλλ' ἔνια καὶ δοκεῖ κομιδῇ γελοῖα τῶν προσταγμάτων. Οἷον, ἐν Λακεδαίμονι κηρύττουσιν οἱ Ἔφοροι παριόντες εὐθὺς εἰς τὴν ἀρχὴν, μὴ τρέφειν μύστακα, καὶ πείθεσθαι τοῖς νόμοις, ὡς μὴ χαλεποὶ ὦσιν αὐτοῖς. Ῥωμαῖοι δὲ, οὓς ἂν εἰς ἐλευθερίαν ἀφαιρῶνται, κάρφος αὐτῶν λεπτὸν ἐπιβάλλουσι τοῖς σώμασιν· ὅταν δὲ διαθήκας γράφωσιν, ἑτέρους μὲν ἀπολείπουσι κληρονόμους, ἕτεροι δὲ πωλοῦσι τὰς οὐσίας· ὃ δοκεῖ παράλογον εἶναι. Παραλογώτατον δὲ τὸ τοῦ Σόλωνος, ἄτιμον εἶναι τὸν ἐν στάσει πόλεως μηδετέρᾳ μερίδι προσθέμενον, μηδὲ συστασιάσαντα. Καὶ ὅλως πολλὰς ἄν τις ἐξείποι νόμων ἀτοπίας, μήτε τὸν λόγον ἔχων τοῦ νομοθέτου, μήτε τὴν αἰτίαν συνιεὶς ἑκάστου τῶν γραφομένων. Τί δὴ θαυμαστὸν, εἰ τῶν ἀνθρωπίνων οὕτως ἡμῖν ὄντων δυσθεωρήτων,

B. 11. ἕτεροι δὲ πωλοῦσι] Legendum ἑτέροις δ. π. ut Amiot. Mez. Reiſk.

nem intelligere non poſſe, qui eam ſcientiam diſcendo non fuerit conſecutus. Etenim et eæ leges, quæ ab hominibus ponuntur, non ubique habent rationem eorum quæ præcipiuntur illuſtrem, immo quædam videntur omnino ridicula. Ut quod Lacedæmone Ephori ſtatim ab inito magiſtratu edicunt *ne quis myſtacem alat:* et *ut legibus obtemperent, ne eæ ipſis ſint difficiles.* Romani quos in libertatem vindicant, eorum corporibus ſtipulam tenuem injiciunt: et ubi teſtamentum condunt, alii ſcribuntur hæredes, aliis vendunt bona: quod videtur alienum a ratione. Alieniſſimum illud Solonis, qui in ſeditione neutri ſe parti adjungentem ignominia notavit. Et plane multas legum abſurdas eſſe dixerit, qui auctoris mentem, et cauſam ſcriptorum ſingulatim non cognoverit. Quid ergo miremur, ubi humana ita difficulter a nobis intelliguntur, ſi non facile expli-

οὐκ εὔπορόν ἐστι τὸ περὶ τῶν θεῶν εἰπεῖν, ᾧ τινι λόγῳ
τοὺς μὲν ὕστερον, τοὺς δὲ πρότερον τῶν ἁμαρτανόντων κο-
λάζουσιν;

ε΄. Ταῦτα δὲ οὐκ ἀποδράσεως πρόφασίς ἐστιν, ἀλ-
λὰ συγγνώμης αἴτησις· ὅπως ὁ λόγος, οἷον εἰς λιμένα καὶ
καταφυγὴν ἀποβλέπων, εὐθαρσέστερον ἐξαναφέρῃ τῷ πι-
θανῷ πρὸς τὴν ἀπορίαν. Ἀλλὰ σκοπεῖτε πρῶτον ὅτι, κατὰ
Πλάτωνα, πάντων καλῶν ὁ θεὸς ἑαυτὸν ἐν μέσῳ παρά- D
δειγμα θέμενος, τὴν ἀνθρωπίνην ἀρετὴν, ἐξομοίωσιν οὖσαν
ἁμωσγέπως πρὸς αὐτὸν, ἐνδίδωσι τοῖς ἕπεσθαι θεῷ δυ-
ναμένοις. Καὶ γὰρ ἡ πάντων φύσις ἄτακτος οὖσα, ταύ-
την ἔσχε τὴν ἀρχὴν τοῦ μεταβαλεῖν, καὶ γενέσθαι κόσμος,
ὁμοιότητι καὶ μεθέξει τινὶ τῆς περὶ τὸ θεῖον ἰδέας καὶ ἀρετῆς.
Καὶ τὴν ὄψιν αὐτὸς οὗτος ἀνὴρ ἐνάψαι φησὶ τὴν φύσιν ἐν
ἡμῖν, ὅπως ὑπὸ θέας τῶν ἐν οὐρανῷ φερομένων καὶ θαύ-
ματος ἀσπάζεσθαι καὶ ἀγαπᾶν ἐθιζομένη τὸ εὔσχημον ἡ
ψυχὴ καὶ τεταγμένον, ἀπεχθάνηται τοῖς ἀναρμόστοις, καὶ

catu nobis eſt quanam de cauſa dii peccantium aliis maturius, aliis ſerius ſupplicia imponant?

V. Quæ dixi, ea non tergiverſationis ſunt præſcriptio, ſed veniæ petitio: ut diſputatio noſtra portum quaſi et tutum effugienti locum reſpiciens, probabilia ad explicandas quæſtionis difficultates tanto animoſius poſſit conſectari. Proinde hoc primum conſiderate, quod, Platone auctore, deus ſe in medio exemplar omnium bonorum cum propoſuiſſet, humanam virtutem, qua homo ſimilis dei aliquo modo ſaltem redditur, parandam conceſſit his qui deum ſequi poſſunt. Etenim ipſa hujus univerſi natura cum omni careret ordine, habuit principium ſuæ mutationis ut mundus fieret, quod ſimilis particepſque facta eſt cujuſdam ideæ et virtutis quæ in deo erat. Idem ille Plato viſum in nobis a natura fuiſſe accenſum ait, ut ſpectandis admirandiſque cœleſtium corporum motibus, anima noſtra amplecti condocefacta decorum et ordinem, odium con-

πλανητοῖς πάθεσι, καὶ φεύγῃ τὸ εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχεν, ὡς κακίας καὶ πλημμελείας ἁπάσης γένεσιν. Οὐ γὰρ ἔστιν ὅ, τι μεῖζον ἄνθρωπος ἀπολαύειν θεοῦ πέφυκεν, ἢ τὸ μιμήσει καὶ διώξει τῶν ἐν ἐκείνῳ καλῶν καὶ ἀγαθῶν εἰς ἀρετὴν καθίστασθαι. Διὸ καὶ τοῖς πονηροῖς ἐν χρόνῳ καὶ βραδέως τὴν δίκην ἐπιτίθησιν, οὐκ αὐτός τινα τοῦ ταχὺ κολάζειν ἁμαρτίαν δεδιὼς ἢ μετάνοιαν, ἀλλ' ἡμῶν τὸ περὶ τὰς τιμωρίας θηριῶδες καὶ λάβρον ἀφαιρῶν, καὶ διδάσκων μὴ σὺν ὀργῇ, μηδ' ὅτε μάλιστα φλέγεται καὶ σφαδάζει

Πηδῶν ὁ θυμὸς τῶν φρενῶν ἀνωτέρω,

καθάπερ δίψαν ἢ πεῖναν ἀποπιμπλάντας, ἐπιπηδᾶν τοῖς λελυπηκόσιν, ἀλλὰ μιμουμένους τὴν ἐκείνου πρᾳότητα καὶ τὴν μέλλησιν, ἐν τάξει καὶ μετ' ἐμμελείας, τὸν ἥκιστα μετανοίᾳ προσοισόμενον χρόνον ἔχοντας σύμβουλον,

F. 6. μετ' ἐμμελείας] Sic Venet. Xyl. cod. ἐμμελείᾳ. Vulgo, μεταμελείᾳ.

ciperet incompoſitorum et vagorum motuum, temeritatemque et caſui fidentem levitatem fugeret, tanquam omnis vitii et erroris originem. Non eſt enim major alius fructus quem ex deo poſſit capere homo, quam quod imitatione pulchrorum et bonorum quæ divinæ naturæ inſunt, virtute potitur. Propterea deus malis interpoſita mora ac tarde pœnas infligit, non quod vereatur, ne accelerando ſupplicio erret, aut committat cujus pœnitentia aliquando ducatur, ſed ut in vindicandis aliorum peccatis ſævitiam et vehementiam nobis hoc exemplo ſuo eximat: docens non per iram, aut cum maxime fervet et palpitat

Animus, ſuper rationem ſe ſaltu efferens,

tunc nos debere quaſi famis ſitiſve replendæ gratia invadere in eos qui nos irritaverunt, ſed imitatione ductos ejus manſuetudinis et cunctationis, ordine et accuratione, adhibito temporis ſpatio in conſilium, quod minime locum parabit pœnitentiæ, ad pu-

[illegible] τῆς [illegible]. Ὕδατι γὰρ τεταραγμένῳ προσπίπτοντα δι' ἀκρασίαν, πιεῖν ἐστι χεῖρον, ὡς Σωκράτης ἔλεγεν, ἢ θολερὸν ὄντα καὶ διάπλεων τὸν λογισμὸν ὀργῆς καὶ μανίας, πρὶν ἢ καταστῆναι καὶ γενέσθαι καθαρὸν, ἐμφορεῖσθαι τιμωρίας συγγενοῦς καὶ ὁμοφύλου σώματος. Οὐ γὰρ ἐγγυτάτω τὸ ἀμύνεσθαι τοῦ παθεῖν, ὡς Θουκυδίδης ἔλεγεν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπωτάτω κείμενον, λαμβάνει τὸ προσῆκον. Ὡς γὰρ ὁ θυμὸς κατὰ τὸν Μελάνθιον,

Τὰ δεινὰ πράττει τὰς φρένας μετοικίσας·

οὕτω καὶ ὁ λογισμὸς, τὰ δίκαια πράττει καὶ μέτρια, τὴν ὀργὴν καὶ τὸν θυμὸν ἐκποδὼν θέμενος. Ὅθεν ἡμεροῦνται καὶ τοῖς ἀνθρωπίνοις παραδείγμασιν, ἀκούοντες ὡς Πλάτων τε τὴν βακτηρίαν ἀνατεινάμενος τῷ παιδὶ, πολὺν ἔστη χρόνον, B ὡς αὐτὸς ἔφη, τὸν θυμὸν κολάζων· καὶ Ἀρχύτας οἰκετῶν τινα πλημμέλειαν ἐν ἀγρῷ καὶ ἀταξίαν καταμαθὼν, εἶτα ἑαυτοῦ συναισθανόμενος ἐμπαθέστερον ἔχοντος καὶ τραχύτερον πρὸς αὐτοὺς, οὐδὲν ἐποίησεν, ἀλλ' ἢ τοσοῦτον,

niendum nos conferre. Nam, ut Socrates dicebat, *ſi in aquam turbatam incidens, eam ob incontinentiam bibas, minus mali eſt, quam ſi animo conturbato, iræque et furoris pleno, priuſquam ſubſiſtat et purus fiat, eo te des, ut ſupplicio cognati et ad eandem gentem pertinentis, eum expleas.* Non enim ultio proxime injuriam, ut voluit Thucydides, ſed longiſſime potius ab ea diſſita, convenientem ſibi locum obtinuerit. Nam ſicut ira, ut eſt apud Melanthium,

Migrare coacta ratione malas res agit:

ita ratio viciſſim ira et excandeſcentia ſubmotis juſte moderateque agit. Hinc eſt quod etiam humanis exemplis auditis homines fiunt placidiores. Quale eſt Platonis, qui cum ſublato baculo plagam puero intentaſſet, aliquandiu conſtitit, iram (ut ipſe aiebat) puniens: et Archytæ, qui ruri deprehenſa ſervorum ſuorum ſocordia et ordinis neglectione, ut ſenſit ſe aſperius adverſum eos animo eſſe commotum, nihil egit, niſi quod diſcedens

ἀπιὼν, Εὐτυχεῖτε, εἶπεν, ὅτι ὀργίζομαι ὑμῖν. Εἰ γὰρ οὖν ἀνδρῶν λόγοι μνημονευόμενοι καὶ πράξεις λεγόμεναι τὸ τραχὺ καὶ σφοδρὸν ἀπαρύτουσι τῆς ὀργῆς, πολὺ μᾶλλον εἰκὸς ἡμᾶς τὸν θεὸν ὁρῶντας, ᾧ δέος οὐδὲν οὐδὲ μετάνοια πράγματος οὐδενὸς, ὅμως ἐν τῷ μέλλοντι τὴν τι-
C μωρίαν κατατιθέμενον, καὶ περιμένοντα τὸν χρόνον, εὐλαβεῖς περὶ τὰ τοιαῦτα γίνεσθαι, καὶ θεῖον ἡγεῖσθαι μόριον ἀρετῆς τὴν πρᾳότητα καὶ τὴν μεγαλοπάθειαν, ἣν ὁ θεὸς ἐνδείκνυται, τῷ μὲν κολάζειν, ὀλίγους ἐπανορθοῦσαν, τῷ δὲ βραδέως πολλοὺς ὠφελοῦσαν καὶ νουθετοῦσαν.

ς'. Δεύτερον τοίνυν τοῦτο διανοηθῶμεν, ὡς αἱ μὲν δικαιώσεις αἱ παρὰ ἀνθρώπων μόνον ἔχουσι τὸ ἀντιλυποῦν, καὶ ἐν τῷ κακῶς τὸν δεδρακότα παθεῖν ἵστανται, περαιτέρω δὲ οὐκ ἐξικνοῦνται· διὸ τοῖς ἁμαρτήμασι κυνὸς δίκην ἐφυλακτοῦσαι κατακολουθοῦσι, καὶ τὰς πράξεις ἐκ ποδὸς ἐπιδιώκουσι· τὸν θεὸν δὲ εἰκὸς, ἧς ἂν ἐφάπτη-
D ται τῇ δίκῃ ψυχῆς νοσούσης, τά τε πάθη διορᾷν, εἴπη

dixit, *Bona veſtra fortuna ſit quod iratus ſum vobis.* Quod ſi commemoratio humanorum dictorum factorumque iræ vehementiam aſperitatemque poſſunt adimere, multo magis convenit nos in deum intuentes (qui tametſi nullius rei metu pœnitentiave ducatur, tamen ſupplicium differt, et in futurum rejicit tempus) caute in hoc genere verſari, et manſuetudinem graviumque læſionum tolerantiam pro divina habere virtutis parte; quam deus nobis demonſtrat, puniendo paucos emendantem, tardo puniendo multos juvantem atque corrigentem.

VI. Secundum porro hoc conſideremus. Humanæ malefactorum ultiones legitimæ id duntaxat habent, quod viciſſim ægre faciant, repoſitoque maleficio ſubſiſtunt, neque ulterius progrediuntur. Quæ cauſa eſt, quod delicta canum inſtar cum latratu perſequuntur, et facinora extemplo ulciſcuntur. Atqui deum credibile eſt, quamcunque vitio captam animam juſto ſuo judicio aggreditur, ejus motus perſpicere, ſicubi ad pœniten-

τι καμπτόμενα πρὸς μετάνοιαν ἐνδίδωσι, καὶ χρόνον γε πρὸς ἐπανόρθωσιν, οἷς οὐκ ἄκρατος οὐδὲ ἄτρεπτος ἡ κακία πέφυκε, προσιζάνειν. Ἅτε γὰρ εἰδὼς, ὅσην μοῖραν ἀρετῆς ἀπ' αὐτοῦ φερόμεναι πρὸς γένεσιν αἱ ψυχαὶ βαδίζουσι, καὶ τὸ γενναῖον ὡς ἰσχυρὸν αὐταῖς καὶ οὐκ ἐξίτηλον ἐμπέφυκεν, ἐξανθεῖ δὲ παρὰ φύσιν τὴν κακίαν ὑπὸ τροφῆς καὶ ὁμιλίας φαύλης φθειρόμενον, εἶτα θεραπευθὲν ἐνίοις καλῶς, ἀπολαμβάνει τὴν προσήκουσαν ἕξιν, οὐ πᾶσι κατεπάγει τὴν τιμωρίαν ὁμοίως· ἀλλὰ τὸ μὲν E ἀνήκεστον εὐθὺς ἐξεῖλε τοῦ βίου καὶ ἀπέκοψεν, ὡς ἑτέροις γε πάντως βλαβερὸν, αὑτῷ τε βλαβερώτατον, ἀεὶ συνεῖναι μετὰ πονηρίας· οἷς δὲ ὑπ' ἀγνοίας τοῦ καλοῦ μᾶλλον ἢ προαιρέσει τοῦ αἰσχροῦ, τὸ ἁμαρτητικὸν εἰκὸς ἐγγεγονέναι, δίδωσι μεταβαλέσθαι χρόνον· ἐὰν δὲ ἐπιμένωσι, καὶ τούτοις ἀπέδωκε τὴν δίκην· οὐ γάρ που δέδιε μὴ δια-

D. 4. πέφυκε, προσιζάνειν] Mez. πέφυκε, πορίζειν. Venet. additum habet a manu ſecunda διδόναι poſt χρόνον γε quod a correctore potius quam auctore, videtur eſſe. Equidem corrigo, προσπέφυκεν, ὁρίζειν. itemque verti.

tiam inflectatur, tempuſque correctionis definire iis, quibus non mera et incurabilis inolevit nequitia. Videlicet ſciens quantam virtutis portionem animæ ab ipſo ad hominis ortum proficiſcentes ſecum ferant, et quam valida eis, minimeque evanida generoſitas ſit innata: utque eædem contra ſuam naturam vitia proferant cum ſunt victu conſuetudineque malis corruptæ: ita quidem ut nonnullæ recte curatæ, ſibi convenientem recuperent habitum; non omnibus eodem modo pœnam accelerat: ſed quod inſanabile eſt, ſtatim præcidit vitaque privat; quia et omnino aliis nocent, et ſibi multo maxime, qui ſemper in vitiis vivunt: quibus autem ignoratione boni potius quam appetitione mali peccata obrepunt, iis tempus vitia mutandi largitur: quod ſi perſiſtant in vitiis, ipſos quoque punit; non enim periculum eſt ullum, ne ipſius manibus ela-

φύουσιν. Σκόπει δὲ ὅσαι μεταβολαὶ γεγόνασιν εἰς ἦθος
ἀνδρῶν καὶ βίον· ᾗ καὶ τρόπος ὠνομάσθη τὸ μεταβάλλον
αὐτοῦ καὶ ἦθος, ὡς πλεῖστον αὐτοῦ ἐνδύεται τὸ ἔθος, καὶ
F κρατεῖ μάλιστα καθαπτόμενον. Οἶμαι μὲν οὖν καὶ τὸν Κέ-
κροπα διφυᾶ προσαγορεῦσαι τοὺς παλαιοὺς, οὐχ, ὡς ἔνιοι
λέγουσιν, ἐκ χρηστοῦ βασιλέως ἄγριον καὶ δρακοντώδη γε-
νόμενον τύραννον, ἀλλὰ τοὐναντίον ἐν ἀρχῇ σκολιὸν ὄντα
καὶ φοβερὸν, εἶθ' ὕστερον ἄρξαντα πράως καὶ φιλανθρώ-
πως. Εἰ δὲ τοῦτ' ἄδηλον, ἀλλὰ Γέλωνά γε ἴσμεν
καὶ Ἱέρωνα τοὺς Σικελιώτας, καὶ Πεισίστρατον τὸν Ἱππο-
κράτους, ὅτι πονηρίᾳ κτησάμενοι τυραννίδας, ἐχρήσαντο
552 πρὸς ἀρετὴν αὐταῖς, καὶ παρανόμως ἐπὶ τὸ ἄρχειν ἐλ-
θόντες, ἐγένοντο μέτριοι καὶ δημωφελεῖς ἄρχοντες· οἱ μὲν
εὐνομίαν τε πολλὴν καὶ γῆς ἐπιμέλειαν παρασχόντες, αὐ-
τούς τε σώφρονας τοὺς πολίτας καὶ φιλεργοὺς, οὐκ πολυ-
γέλων καὶ λάλων κατασκευάσαντες· Γέλων δὲ καὶ προπο-

A. 5. προπολεμήσας—μάχῃ μεγάλῃ] Prius ſumſi a Venet. pro vulgato προσπολεμήσας. In poſteriore addidi μεγάλῃ ex Ald. Baſ. Xyl. Harlei. A. Venet. Moſc. 1. 2. Colleg. Nov.

bantur. Conſidera vero quam multorum hominum mores et vita fuerint mutata: qua de cauſſa Græci mores *tropos* a mutando, et *ethe* a conſuetudine nominant, quæ in hac re ſemel adhibita plurimum poteſt. Equidem ita ſentio, Cecropem a priſcis fuiſſe biformem dictum, non quod e bono rege immanis et draconis naturam imitans ſit factus tyrannus, ſed contra, quod perverſus ab initio et terribilis, poſtmodo benigne humaniterque imperaverit. Quod ſi hoc incertum eſt, certe Gelonem novimus et Hieronem Siculos, et Piſiſtratum Hippocratis F. qui tyrannide per malitiam parta uſi ſunt ſecundum virtutis rationes, et injuſte potiti imperiis, modeſte iis et cum utilitate publica functi ſunt: nam et optimarum uſu legum, et agriculturæ ſtudio commendando, cives de captatoribus riſuum ac garrulis modeſtos ac induſtrios reddiderunt: et Gelo adverſus

λεμήσας ἄριστα καὶ κρατήσας μάχῃ μεγάλῃ Καρχηδονίων, οὐ πρότερον εἰρήνην ἐποιήσατο πρὸς αὐτοὺς δεομένους, ἢ καὶ τοῦτο ταῖς συνθήκαις προσλαβεῖν, ὅτι παύσονται τὰ τέκνα τῷ Κρόνῳ καταθύοντες. Ἐν δὲ Μεγάλῃ πόλει Λυδιάδας ἦν τύραννος, εἶτ' ἐν αὐτῷ τῷ τυραννεῖν μεταβαλλόμενος, καὶ δυσχεράνας τὴν ἀδικίαν, ἀπ- B
έδωκε μὲν τοὺς νόμους τοῖς πολίταις, μαχόμενος δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἐπιφανῶς ἔπεσεν. Εἰ δέ τις ἢ τύραννον ἀπέκτεινε Μιλτιάδην ἐν Χερρονήσῳ πρότερον, ἢ Κίμωνα συνόντα τῇ ἀδελφῇ διώξας εἷλεν, ἢ Θεμιστοκλέους ἐφ' οἷς ἀσελγαίνων ἐκώμαζε καὶ ὕβριζε δι' ἀγορᾶς, ἀφείλετο τὴν πόλιν, ὡς ὕστερον Ἀλκιβιάδου, γραψάμενος, ἆρ' οὐκ ἂν ἀπολώλεισαν ἡμῖν οἱ Μαραθῶνες; οἱ Εὐρυμέδοντες; τὸ καλὸν

Ἀρτεμίσιον, ὅθι παῖδες Ἀθηναίων ἐβάλοντο
Φαεννὰν κρηπῖδ' ἐλευθερίας; ——

Οὐδὲν γὰρ αἱ μεγάλαι φύσεις μικρὸν ἐκφέρουσιν, οὐδὲ ἀργεῖ δι' ὀξύτητα τὸ σφοδρὸν ἐν αὐταῖς καὶ δραστήριον,

Carthaginienſes geſto optime bello, cum eos magno viciſſet prœlio, pacem petentibus non ante conceſſit, quam id quoque inſertum ejus fuit conditionibus, finem facturos Carthaginienſes Saturno ſuos immolandi liberos. Megalopoli tyrannus fuit Lydiades: is ipſa in tyrannide conſilio mutato et improbata injuſtitia, civibus rempublicam et leges reſtituit, et pro patria in hoſtes pugnans, illuſtrem oppetiit mortem. Jam ſi quis Miltiadem in Cherſoneſo tyrannidem gerentem interfeciſſet, aut Cimonem cum ſorore concumbentem in judicio reum tanti criminis peregiſſet, aut Themiſtoclem laſcive comeſſantem, petulanterque per forum bacchantem Athenis expuliſſet, ſicut poſtmodo de Alcibiade reo facto ſtatutum fuit: nonne periiſſent nobis Marathon, Eurymedon, et pulchrum Artemiſium, ubi

—— *Pubes Attica jecit*
Illuſtre fundamentum libertatis ?

Nihil enim præſtantes naturæ exiguum efferunt, et ob acumen vehementia earum atque efficacitas otioſa eſſe non po-

ἀλλ' ἐν σάλῳ διαφέρονται, πρὶν εἰς τὸ μόνιμον καὶ καθεστηκὸς ἦθος ἐλθεῖν. Ὥσπερ οὖν ὁ γεωργίας ἄπειρος οὐκ ἂν ἀσπάσαιτο χώραν ἰδὼν λόχμης ἔμπλεων δασείας καὶ φυτῶν ἀγρίων, καὶ θηρία πολλὰ καὶ ῥεύματα καὶ πολὺν ἔχουσαν πηλόν, ἀλλὰ τῷ μεμαθηκότι διαισθάνεσθαι καὶ κρίνειν αὐτὰ ταῦτα, τὴν ἰσχὺν καὶ πάνθ' ὅσα ὑποδείκνυσι, καὶ τὴν μαλακότητα τῆς γῆς· οὕτως ἄτοπα πολλὰ καὶ προεξανθοῦσιν αἱ μεγάλαι φύσεις, ὧν ἡμεῖς μὲν τὸ τραχὺ καὶ νύττον οὐ φέροντες, ἀποκόπτειν οἰόμεθα δεῖν καὶ κολούειν· ὁ δὲ βελτίων κριτής, καὶ ἀπὸ τούτων ἐνορῶν τὸ χρηστὸν καὶ γενναῖον, περιμένει λόγου καὶ ἀρετῆς συνεργὸν ἡλικίαν καὶ ὥραν, ᾗ τὸν οἰκεῖον ἡ φύσις καρπὸν ἀποδίδωσι.

ζ. Ταῦτα μὲν οὖν ταύτῃ· τὸν δ' ἐν Αἰγύπτῳ νόμον ἆρ' οὐκ εἰκότως ὑμῖν ἀπογράψασθαι δοκοῦσιν ἔνιοι τῶν Ἑλλήνων, ὃς κελεύει τὴν ἔγκυον, ἂν ἁλῷ θανάτου, μέχρι τέκῃ φυλάττειν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφασαν. Εἶπον οὖν ἐγώ, Εἰ δὲ παιδία μὴ κύῃ τις, ἀλλὰ πρᾶξιν

teſt, ſed quaſi æſtu fluctibuſque jactantur, donec mores ſtabiles atque compoſitos ſibi parent. Sicut ergo rudis aliquis agriculturæ nullo modo probet locum, quem videat denſa obſitum ſylva, agreſtibus ſtirpibus, et multis feris ac rivis lutoque repletum: perito autem, et judicandi gnaro, hæc ipſa virtutem mollitiemque agri demonſtrarent: ſic multa inepta et prava magnæ naturæ primo efferunt, quorum nos aſperitatem et aculeos initio non ferentes, putamus ſtatim exſcindi opprimique debere: qui vero melior eſt ratiocinator harum rerum, is ætatem tempuſque præſtolatur quod rationi et virtuti auxilium fert, quo etiam tempore indoles ſuum profert fructum.

VII. Atque hæc quidem hactenus. Legem autem Ægyptiam nonne videntur recte quidam Græcorum deſcripſiſſe quæ jubet, *gravidam ſi mortis fuerit damnata, aſſervari donec pariat?* Plane aſſenſum ab iis eſt. Tum ego. Quid ſi prægnans aliquis non

ἢ βουλὴν ἀπόρρητον εἰς φῶς ἡλίου δυνατὸς ᾖ προαγα- E γεῖν χρόνῳ καὶ ἀναδεῖξαι, κακόν τι μηνύσας λανθάνον, ἢ σωτηρίου γνώμης γενόμενος σύμβουλος, ἢ χρείας εὑρετὴς ἀναγκαίας, οὐκ ἄμεινον ὁ περιμείνας τῆς τιμωρίας τὸ χρήσιμον τοῦ προανελόντος; ἐμοὶ μὲν γὰρ, ἔφην, δοκεῖ. Καὶ ἡμῖν ὁ Πατροκλέας εἶπεν. Ὀρθῶς· ἔφην. Σκόπει γὰρ εἰ Διονύσιος ἐν ἀρχῇ τῆς τυραννίδος ἔδωκε δίκην, ὡς οὐδεὶς ἂν Ἑλλήνων ᾤκει Σικελίαν ἀνάστατον ὑπὸ Καρχηδονίων γενομένην· ὥσπερ οὐδ᾽ Ἀπολλωνίαν, οὐδ᾽ Ἀνακτόριον, οὐδὲ τὴν Λευκαδίων χερρόνησον ᾤκουν Ἕλληνες, εἰ Περίανδρος ἐκολάσθη μὴ μετὰ πολὺν χρόνον. Οἶμαι F δὲ καὶ Κασσάνδρῳ γενέσθαι τῆς δίκης ἀναβολὴν, ὅπως αἱ Θῆβαι συνοικῶνται πάλιν. Τῶν δὲ τοῦτο τὸ ἱερὸν συγκαταλαβόντων ξένων οἱ πολλοὶ Τιμολέοντι συνδιαβάντες εἰς Σικελίαν, ὅτε Καρχηδονίους ἐνίκησαν καὶ κατέ-

ε. 6. Ὀρθῶς· ἔφην] Ita ſententia poſtulante dedi ex mea correctione. Vulgo, Ὀρθῶς ἔφη.

ſit, ſed progreſſu temporis actionem aut conſilium arcanum in lucem poſſit producere, aut occulti alicujus mali indicium deferre, vel ſalutaris auctor fieri conſilii, aut neceſſarii uſus inventor, nonne rectius facit qui dilato ſupplicio eam utilitatem operitur, quam qui præmature eum interficiat? mihi quidem ſic videtur. Nos quoque idem ſentimus, reſpondit Patrocles. Recte, inquam ego, ſtatuitis. Hoc enim reputa: ſi de Dionyſio ſub initium tyrannidis ſumtum fuiſſet ſupplicium, nemo utique Græcorum Siciliam fuerat inhabitaturus, a Carthaginienſibus evaſtatam. Neque vel Apolloniam, vel Anactorium, vel peninſulam Leucadiam quiſquam Græcorum incoluiſſet, ſi Periandri pœna non fuiſſet in bene longum dilata tempus. Exiſtimo etiam Caſſandro obtigiſſe moram debiti ſupplicii, ut rurſus Thebæ civibus frequentarentur. Barbarorum, qui in hoc templo occupando ſuam ſacrilegis navarunt operam, bona pars cum Timoleonte profecti, poſtquam ibi Carthaginienſes

λύσαντες τὰς τυραννίδας, ἐξώλοντο κακοὶ κακῶς ὕστερον.
Ἐνίοις γὰρ ἀμέλει καὶ κολασταῖς ἑτέρων πονηρῶν, οἷον δη-
μοκοίνοις, ἀπεχρήσατο τὸ δαιμόνιον, εἶτ' ἐπέτριψε, κα-
θάπερ, οἶμαι, τοὺς πλείστους τυράννους. Ὥσπερ γὰρ ὑαί-
553 νης χολὴ, καὶ φώκης πυτία, θηρίων τἆλλα μιαρῶν, ἔχουσί
τι πρὸς τὰς νόσους χρήσιμον, οὕτως ἐνίοις δηγμοῦ δεο-
μένοις καὶ κολάσεως, ἐμβαλὼν ὁ θεὸς πικρίαν τινὰ τυ-
ράννου δυσμείλικτον, καὶ τραχύτητα χαλεπὴν ἄρχοντος,
οὐ πρότερον ἐξεῖλε τὸ λυποῦν καὶ ταράττον, ἢ τὸ νοσοῦν
ἀπαλλάξαι καὶ καθᾶραι. Τοιοῦτο καὶ Φάλαρις ἦν Ἀκρα-
γαντίνοις φάρμακον, καὶ Ῥωμαίοις Μάριος. Σικυωνίοις δὲ
καὶ διαῤῥήδην ὁ θεὸς προεῖπε μαστιγονόμων δεῖσθαι τὴν
πόλιν, ὅτι Τελητίαν παῖδα στεφανούμενον ἐν Πυθίοις ἀφ-
αιρούμενοι Κλεωναίων, ὡς ἴδιον πολίτην, διέσπασαν.
B Ἀλλὰ Σικυωνίοις μὲν Ὀρθαγόρας γενόμενος τύραννος, καὶ
μετ' ἐκεῖνον οἱ περὶ Μύρωνα καὶ Κλεισθένην, τὴν ἀκο-
λασίαν ἔπαυσαν· Κλεωναῖοι δὲ τῆς αὐτῆς οὐ τυχόντες

deviciſſent ac tyrannides deſtruxiſſent, mali male perierunt. Nimirum enim deus quibuſdam malis tanquam carnificibus uti ſolet ad ſumendas de aliis malis pœnas deinde perdere: quod verum eſſe de pleriſque tyrannis arbitror. Quemadmodum enim fel hyænæ, et phocæ coagula fœdorum alioquin animalium aliquid habent ad morbos ſanandos utile: ſic nonnullis morſu et pœna indigentibus deus injiciens tyranni alicujus ſævitiam implacabilem, aut magiſtratus moleſtam aſperitatem, non ante id quod excruciabat ac turbabat ſuſtulit, quam vitioſos morbo liberaſſet ac purgaſſet. Tale medicamentum fuit Agrigentinis Phalaris, Marius Romanis. Sicyoniis Deus diſertis verbis prædixit, *flagella incutientibus urbem opus habere:* quando ii Teletiam puerum ludis Pythiis coronatum, tanquam ſuum civem Cleonæis auferentes, diſcerpſerunt. Et vero Orthagoras tyrannus, ac poſt eum Myron et Cleiſthenes, Sicyoniorum laſciviæ finem impoſuerunt; Cleonæi, qui-

ἀπειπόντες εἰς τὸ μηδὲν ἥκουσι. Καὶ Ὁμήρου δέ που λέγοντος ἀκηκόατε,

> Τοῦ γένετ' ἐκ πατρὸς πολὺ χείρονος, υἱὸς ἀμείνων
> Παντοίην ἀρετήν·——

καίτοι λαμπρὸν οὐδὲν οὐδὲ εὐπρεπὲς ἔργον ἐκεῖνος ὁ τοῦ Κοπρέως παρέσχεν. Ἀλλὰ τὸ Σισύφου καὶ τὸ Αὐτολύκου καὶ τὸ Φλεγύου γένος ἰύθησεν ἐν δόξαις καὶ ἀρεταῖς μεγάλων βασιλέων. Γέγονε δὲ καὶ Περικλῆς Ἀθήνησιν ἐναγοῦς οἰκίας· καὶ Πομπήϊος Μάγνος ἐν Ῥώμῃ, Στράβωνος ὢν υἱός, οὗ τὸν νεκρὸν ὁ Ῥωμαίων δῆμος ὑπὸ μίσους C ἐξέβαλε καὶ κατεπάτησε. Τί οὖν ἄτοπον, εἰ καθάπερ γεωργὸς οὐκ ἐκκόπτει τὴν ἄκανθαν, ἂν μὴ λάβῃ τὴν ἀσπάραγον, οὐδ' οἱ Λίβυες τὸ φρύγανον ἐπικάουσι πρότερον ἢ τὸ λήδανον ἀπ' αὐτοῦ συναγαγεῖν, οὕτως ὁ θεὸς ἐνδόξου καὶ βασιλικοῦ γένους ῥίζαν πονηρὰν καὶ τραχεῖαν οὐκ ἀναιρεῖ πρότερον ἢ φῦναι τὸν προσήκοντα καρπὸν ἀπ' αὐτῆς; Μυρίας γὰρ Ἰφίτου βοῦς καὶ ἵππους ἀπολέσθαι

B. 8. εὐπρεπὲς] Forte, ἐκπρεπές.

bus eadem medela non obtigit, peſſum eunt. Audiviſtis etiam Homerum alicubi ſic loquentem,

> *Filius hoc patre eſt permultum deteriore*
> *Editus, omnigenis potior virtutibus.*—

et tamen filius iſte Coprei nullum præclarum edidit aut memorabile facinus: Siſyphi, Autolyci, et Phlegyæ poſteri gloria et virtute inter magnos reges floruerunt. Quin et Pericles Athenis natus fuit e familia ſcelerata: et Pompeius magnus Romæ patre Strabone, cujus cadaver populus Romanus odio victus dejecit atque calcavit. Quid ergo abſurdi eſt, ſi quo modo agricola ſpinam non exſcindit niſi prius ſumto ex ea aſparago: et Afri ſarmentum non ante comburunt, quam Ladanum inde collegerint: ſic deus nobilis ac regii generis radicem malam atque aſperam non prius abolet, quam debitus ex ea fructus provenerit? Præſtabat enim Phocenſibus aliquot millia boum Iphiti et equorum

ſ!

κρεῖττον ἦν Φωκεῦσι, καὶ πλείονα χρυσὸν ἐκ Δελφῶν οἴ-
D χεσθαι καὶ ἄργυρον, ἢ μήτε Ὀδυσσέα μήτε Ἀσκληπιὸν φῦναι, μήτε τοὺς ἄλλους ἐκ κακῶν καὶ πονηρῶν ἄνδρας ἀγαθοὺς καὶ μεγαλωφελεῖς γενομένους.

η΄. Τὸ δ᾽ ἐν καιρῷ καὶ τρόπῳ προσήκοντι γενέσθαι τὰς τιμωρίας, οὐ βέλτιον εἶναι τοῦ ταχὺ καὶ παραχρῆμα νομίζειν; οἷόν ἐστι τὸ κατὰ Κάλλιππον, ᾧ ξιφιδίῳ φίλος εἶναι δοκῶν ἀπέκτεινε Δίωνα, τούτῳ πάλιν αὐτὸν ὑπὸ τῶν φίλων ἀποθανεῖν· καὶ τὸ, Μιτίου τοῦ Ἀργείου κατὰ στάσιν ἀναιρεθέντος, ἀνδριάντα χαλκοῦν ἐν ἀγορᾷ, θέας οὔσης, ἐμπεσεῖν τῷ κτείναντι τὸν Μίτιον, καὶ ἀνελεῖν. Καὶ τὰ περὶ τὸν Βέσσον τὸν Παίονα καὶ Ἀρίστωνα, τὸν Οἰταῖον ξεναγὸν, οἶσθα δήπουθεν, ὦ Πατροκλέα. Μὰ Δί᾽, εἶπεν, ἀλλὰ
E δέομαι μαθεῖν. Ὁ μὲν Ἀρίστων, ἔφην, τὸν Ἐριφύλης κόσμον ἐνταῦθα κείμενον καθελὼν τῶν τυράννων διδόντων, ἐκό-

D. 6. νομίζειν] Forte, νομίζετε. Mez. εἶναι mutat in δεῖ.
E. 1. Ἀρίστων, ἔφην,] ἔφην, pro vulgato ἔφη, dedi e Xyl. et Moſc. 1. Modo ξεναγὸν, pro ξεναγωγὸν, e Venet. Moſc. 1. 2. Colleg. Nov. Harlei. Voſſ. codice Xyl. Coll. Muret. Schott.

perire, pluſque auri et argenti Delphis ablatum eſſe, quam non naſci Ulyſſem, non Æſculapium, non alios, qui e malis et pravis hominibus præſtantes et utiliſſimi in publicum viri nati ſunt.

VIII. Nonne autem ſic ſtatuendum eſt, tempore et modo convenienti irrogatas pœnas præſtare celeriter ac ſubito immiſſis? quale eſt Callippi, qui quo pugione Dionem ſub amici ſpecie interfecit, eodem rurſus eſt a ſociis ſuis necatus: et Mitii Argivi, qui cum in ſeditione eſſet interemptus, ærea ejus ſtatua in foro, cum exhiberentur ſpectacula, incidit in percuſſorem Mitii, eumque occidit. Quid Beſſo Pæoni, et Ariſtoni Œtæo ductori peregrinorum militum evenerit, ſcis, opinor, Patrocles? Non profecto, aiebat Patrocles, ſed cupio audire. Ariſton, inquam ego, mundum Eriphylæ hic depoſitum, permiſſu tyrannorum abſtulit, donoque ſuæ

μιος τῇ γυναικὶ δῶρον· ὁ δ' υἱὸς αὐτοῦ πρὸς τὴν μητέρα
διοργισθεὶς ἔκ τινος αἰτίας, ὑφῆψε τὴν οἰκίαν, καὶ πάντας ἐν
τῷ αὐτῷ κατέκαυσεν. Ὁ δὲ Βέσσος, ὡς ἔοικε, ἀποκτο-
νὼς τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ, πολὺν χρόνον ἐλάνθανεν, ὕστε-
ρον δὲ πρὸς ξένους ἐπὶ δεῖπνον ἐλθὼν, χελιδόνων τινὰ νε-
οσσιὰν τῇ λόγχῃ νύξας κατέβαλε, καὶ τοὺς νεοσσοὺς δι-
έφθειρε· λεγόντων δὲ, οἷον εἰκὸς, τῶν παρόντων, Ἄνθρωπε,
τί παθὼν ἔργον οὕτως ἀλλόκοτον ἔπραξας; Οὐ γὰρ, ἔφη, F
μου πάλαι καταμαρτυροῦσιν αὗται ψευδῶς καὶ καταβοῶ-
σιν, ὡς ἀποκτονότος τὸν πατέρα; Θαυμάσαντες δὲ οἱ
παρόντες τὸν λόγον, ἐμήνυσαν τῷ βασιλεῖ· καὶ τοῦ πράγ-
ματος ἐξελεγχθέντος, ἔτισεν ὁ Βέσσος τὴν δίκην.

θ'. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἔφην, ἡμεῖς λέγομεν ὥσπερ ἠξίω-
ται, γίγνεσθαί τινα τῆς τιμωρίας ἀναβολὴν, ὑποθέμενοι
τοῖς πονηροῖς· τὰ λοιπὰ δὲ Ἡσιόδου χρὴ νομίζειν ἀκρο-
ᾶσθαι, λέγοντος, οὐχ ᾗ Πλάτων ἀκόλουθον εἶναι τιμωρίαν

F. 6. ἔφην, ἡμεῖς] ἔφην, pro vulgato ἔφη, ſumſi e Xyl. et Colleg. Nov.
F. 6. ὥσπερ ἠξίωται—ὑποθέμενοι] Tranſponendo legendum, ὑποθέμενοι, ὥσπερ ἠξίωται, γίγνεσθαι—.

mulieri apportavit: filius au-
tem ipſius certa quadam de
cauſa iratus matri, domum ſuc-
cendit, in eaque totam fami-
liam combuſſit. Beſſus, ut
narratur, cum patrem ſuum
necaſſet, diuque id ſcelus clam
fuiſſet, poſtea temporis ad hoſ-
pites quoſdam cum iviſſet cœ-
natum, nidum quendam hi-
rundinum haſta incuſſa deje-
cit, pulloſque interfecit: cum-
que ii qui aderant quærerent,
ut fieri adſolet, quanam re
impulſus rem tam inſolentem
egiſſet, *Non*, inquit, *auditis
hirundines falſo de me vocife-
rari et teſtari, me patris mei
eſſe interfectorem?* Mirati qui
intererant, hunc ſermonem ad
regem detulerunt: reque cer-
tis indiciis comperta, pœnas
luit Beſſus.

IX. Verum hæc ita a me
dicta ſunt, poſito, quod pro
certo ſumtum fuerat, moram
aliquam intercipere malorum
ſupplicia. Quod reliquum
eſt, ſtatuamus audiendum eſſe
Heſiodum, qui non ut Plato

554 ἀδικίας πάθην, ἀλλ' ἡλικιῶτιν ἐκ τῆς αὐτῆς ὁμόθεν χώ-
ρας καὶ ῥίζης συναποφυομένην·

Ἡ γὰρ κακὴ [φησὶ] βουλὴ, τῷ βουλεύσαντι κακίστη.

Καὶ,

Ὃς δ' ἄλλῳ κακὰ τεύχει, ἑῷ κακὸν ἥπατι τεύχει.

Ἡ μὲν γὰρ κανθαρὶς ἐν αὑτῇ λέγεται τὸ βοηθητικὸν ἔκ
τινος ἀντιπαθείας ἔχειν συγκεκραμένον· ἡ δὲ πονηρία
συγγεννῶσα τὸ λυποῦν ἑαυτῇ καὶ κολάζον, οὐχ ὕστερον,
ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ ὕβρει τὴν δίκην τοῦ ἀδικεῖν δίδωσι.
Καὶ τῷ μὲν σώματι τῶν κολαζομένων ἕκαστος κακούργων
B ἐκφέρει τὸν αὑτοῦ σταυρόν· ἡ δὲ κακία τῶν κολαστηρίων
ἐφ' ἑαυτὴν ἕκαστον ἐξ αὑτῆς τεκταίνεται, δεινή τις οὖσα
βίου δημιουργὸς οἰκτροῦ, καὶ σὺν αἰσχύνῃ φόβους τε πολ-
λοὺς καὶ πάθη χαλεπὰ καὶ μεταμελείας καὶ ταραχὰς ἀ-
παύστους ἔχοντος. Ἀλλ' οὐδὲν ἔνιοι διαφέρουσι παιδα-

A. 1. πάθην] Ita Plato Leg. V. p. 604. F. item Venet. a manu ſecunda: a prima παθεῖν ut Moſc. 1. 2. Colleg. Nov. Ald. Baſ. Xyl. Vulgata, τῷ παθεῖν, a Stephano eſt.

A. 10. ἕκαστος κακούργων] Sic Venet. Vulgo, ἕκαστος τῶν κακούργων.

affectionem quandam moleſtam animi ſentit eſſe ultionem peccati comitem: ſed ultionem delicti æqualem facit, ſimulque ait eodem e loco eademque radice enaſci. Sic enim inquit:

Molitur damnum ipſe ſibi, qui intentat alii.

Et,

Conſiliumque malum autori fert maxima damna.

Cantharidem ferunt in ſe habere quoddam damni, quod injunxit, remedium, adverſo modo afficientibus præditam facultatibus: ſic malitia ſimul ſecum gignens id quod animum mordet atque vexat, non ſubſequentem, ſed in ipſo malefacto præſentem pœnam habet. Et quemadmodum malefici cum ad ſupplicium educuntur, quiſque ſuam effert crucem: ſic vitioſitas ad ſingula peccata ex ſeſe fabricatur ſingula tormenta: ſolertiſſima opifex vitæ miſerabilis, et in qua præter turpitudinem terrores multi, animique motus graves, pœnitentia, tumultuſque continentes, inſint. Sed plerique plane agunt inſtar

ρίων, ἃ τοὺς κακούργους ἐν τοῖς θεάτροις θεώμενα πολλάκις ἐν χιτῶσι διαχρύσοις καὶ χλαμυδίοις ἁλουργοῖς ἐστεφανωμένους καὶ πυρριχίζοντας, ἄγαται καὶ τέθηπεν ὡς μακαρίους· ἄχρις οὗ κεντούμενοι καὶ μαστιγούμενοι καὶ πῦρ ἀνιέντες ἐκ τῆς ἀνθινῆς ἐκείνης καὶ πολυτελοῦς ἐσθῆτος ὀφθῶσιν. Οἱ γὰρ πολλοὶ τῶν πονηρῶν οἰκίας περιβεβλημένοι C
μεγάλας, καὶ ἀρχὰς καὶ δυνάμεις περιφανεῖς, λανθάνουσιν ὅτι κολάζονται, πρὶν ἂν ὀφθῶσιν ἀποσφαγέντες ἢ καταχρημνισθέντες· ἅπερ ἂν τις οὐ τιμωρίαν εἴποι, πέρας δὲ τιμωρίας καὶ συντέλειαν. Ὥσπερ γὰρ Ἡρόδικον τὸν Σηλυμβριανὸν εἰς φθίσιν ἀνήκεστον πάθος ἐμπεσόντα, καὶ μίξαντα πρῶτον ἀνθρώπων γυμναστικὴν ἰατρικῇ, φησὶν ὁ Πλάτων, μακρὸν ποιῆσαι τὸν θάνατον αὑτῷ καὶ τοῖς ὁμοίως νοσοῦσιν· οὕτω καὶ τῶν πονηρῶν ὅσοι τὴν παραυτίκα πληγὴν ἐκφυγεῖν ἔδοξαν, οὐ μετὰ πλείονα χρόνον, ἀλλ' ἐν πλείονι χρόνῳ, τιμωρίαν μακροτέραν, οὐ βραδυτέραν τι-

C. 7. φησὶν ὁ Πλάτων] Sic Venet. Vulgo, ὥς φησιν ὁ Πλάτων.

puerorum, ſæpenumero maleficos in theatris ſpectantium in veſtibus auro pertextis et lænis purpureis coronatos ſaltare, ſtupentium, utque beatos admirantium, tantiſper dum compungi eos ac flagellari et e pretioſa iſta veſte ignem edere cernant. Etenim malorum multos magnis familiis circumdatos, magiſtratibuſque geſtis et potentia illuſtres, non apparet pœnas dare, donec conflagrent jugulati aut præcipites dejecti: quod non tam recte pœnam, quam extremum et perfectionem pœnæ dixeris. Eſt apud Platonem, *Herodicum Selymbrianum, cum incidiſſet in tabem, morbum inſanabilem, et primus hominum arti medicæ artem corporis exercendi miſcuiſſet, diuturnam ſibi aliiſque eodem modo ægrotantibus mortem reddidiſſe.* Sic et mali homines, cum in præſentia effugiſſe ictum vindictæ putantur, non poſt longius tempus, ſed longiore temporis tractu, ſupplicium non ſerius, ſed diuturnius, perferunt: neque ſe-

D νέοι· οὐδὲ γηράσαντες ἐκολάσθησαν, ἀλλ' ἐγήρασαν κολαζόμενοι. Λέγω δὲ πρὸς ἡμᾶς τὸν πολὺν χρόνον· ἐπεὶ τοῖς γε θεοῖς πᾶν ἀνθρωπίνου βίου διάστημα, ὃ μηδέν ἐστι· καὶ τὸ νῦν, ἀλλὰ μὴ πρὸ ἐτῶν τριάκοντα, τοιοῦτόν ἐστιν οἷον τὸ δείλης, ἀλλὰ μὴ πρωῒ, στρεβλοῦν ἢ κρεμαννύναι τὸν πονηρόν· ἄλλως τε καὶ φρουρούμενον ἐν τῷ βίῳ, καθάπερ εἱρκτῇ, μηδεμίαν μετανάστασιν ἐχούσῃ μηδὲ διάφευξιν, εὐωχίας δὲ πολλὰς διὰ μέσου καὶ πραγματείας καὶ δόσεις καὶ χάριτας, ἀμέλει καὶ παιδιὰς, ὥσπερ ἐν δεσμωτηρίῳ κυβευόντων ἢ πεττευόντων, ὑπὲρ κεφαλῆς τοῦ σχοινίου κρεμαμένου.

ι. Καίτοι τί κωλύει, μηδὲ τοὺς ἐπὶ θανάτῳ καθειργ-
E νυμένους φάναι κολάζεσθαι, μέχρις οὗ τις ἀποκόψει τὸν τράχηλον· μηδὲ τὸν πεπωκότα τὸ κώνειον, εἶτα περιιόντα καὶ προσμένοντα βάρος ἐγγενέσθαι τοῖς σκέλεσιν αὐτοῦ, πρὶν ἢ τὴν συνάπτουσαν ἀναισθησίαν σβέσιν καὶ πῆξιν καταλαβεῖν; εἰ τὸ ἔσχατον τῆς τιμωρίας χρόνον ἡγούμεθα τιμωρίαν·

nes facti puniuntur, ſed in toleranda pœna conſeneſcunt. De tempore longo cum dixi, intelligendum eſt hoc ut ad humanam refertur naturam. Nam diis quidem omne humanæ vitæ ſpatium pro nihilo eſt: et quod nunc, non ante triginta annos, tale eſt, atque hoc, quod non mane, ſed veſperi cruciatur aut ſuſpenditur ſceleratus: maxime qui in hac vita captivus detineatur, tanquam in carcere unde migrare aut effugere non poſſit, utcunque interim multum conviviorum, negotiorum, munerum, officiorumque obtingat: ſcilicet ea ſunt ſimilia ludorum, quos alea aut talis in carcere captivi ludunt, fune ſuper capita pendente.

X. Quanquam quid impedit dicere, neque eos qui ad mortem in carcere incluſi tenentur, puniri antequam cervices præcidantur? neque eum qui cicutam biberit, jamque obambulet et exſpectet dum cruribus ingruat gravitas, prius quam exſtinctio caloris et concretio eum ſenſu ſpolient? ſi extremum duntaxat ſupplicii articulum pro

ἕξων διὰ νυκτός, εἶτα προσιοῦσαν ἔκ τινος ταραχῆς καὶ ὑποψίας ἀνελών, ἑώρα πολλάκις ἐν τοῖς ὕπνοις λέγουσαν αὐτῷ,

Βαῖνε, δίκης ἆσσον· μάλα τοι κακὸν ἀνδράσιν ὕβρις·

οὐ παυομένου δὲ τοῦ φάσματος, ὡς ἔοικε, πλεύσας ἐπὶ τὸ ψυχοπομπεῖον εἰς Ἡράκλειαν, ἱλασμοῖς τισι καὶ χοαῖς ἀνεκαλεῖτο τὴν ψυχὴν τῆς κόρης· ἐλθοῦσα δὲ εἰς ὄψιν, εἶπεν ὅτι παύσεται τῶν κακῶν ὅταν ἐν Λακεδαίμονι γένηται· γενόμενος δὲ, εὐθὺς ἐτελεύτησεν.

ια'. Ὥστε εἰ μηθὲν ἐστὶ τῇ ψυχῇ μετὰ τὴν τελευτὴν, D ἀλλὰ καὶ χάριτος πέρας ἁπάσης καὶ τιμωρίας ὁ θάνατος, μᾶλλον ἄν τις εἴποι τοῖς ταχὺ κολαζομένοις τῶν πονηρῶν καὶ ἀποθνήσκουσι, μαλακῶς καὶ ῥαθύμως χρῆσθαι τὸ δαιμόνιον. Καὶ γὰρ εἰ μηδὲν ἄλλο φαίη τις ἂν ἐν τῷ βίῳ καὶ τῷ χρόνῳ, τῶν πονηρῶν παρέχειν κακὸν, ἀλλ' ἐξελεγχο-

D. 5. ἐν τῷ βίῳ καὶ] Hæc in omnibus libris ſervata, a Stephano et ſequentibus omiſſa, revocavi.
D. 6. παρέχειν] Corrigendum, ὑπάρχειν.

per noctem potiretur: deinde accedentem perturbatione quadam et ſiniſtra ſuſpicione concitus interfecit: hanc ſæpe dormiens vidit ſibi dicere,

Perge ad ſupplicium: valde eſt damnoſa libido:

quod viſum cum non deſineret, Heracleam navigavit ad Pſychopompeion, (qui locus eſt curandis animabus deſtinatus,) puellæque animam deprecationibus inferiiſque certis evocavit: atque ea in conſpectum venit, ac finem ei malorum fore prædixit, ubi Spartam veniſſet: reverſus autem Lacedæmonem, ſtatim periit.

XI. Ac profecto, ſi nihil animæ poſt corpus reliquum eſt, ſed morte omne et beneficium et ſupplicium finitur, celeriter ſua flagitia luentibus et morientibus malis benigne et indulgenter fieri a diis dixeris rectius. Nam ut vitam et tempus nihil aliud mali flagitioſis adferre dicas, tamen ubi vitioſitas convincitur eſſe res

τῆς ἀδικίας, πράγματος ἀκάρπȣ ϗ ἀχαρίςȣ, ϗ
ν ȣδὲν ȣδὲ ἄξιον σπουδῆς ἀναφέροντος ἐκ πολ-
; μεγάλων ἀγώνων, ἡ αἴσθησις αὐτῆς ἀνατρέπει ⁊
ν. Οἷον ἱςορȣ͂σι δή πȣ Λυσίμαχον ὑπὸ δίψης ἐκ-
έντα, καὶ παραδόντα τοῖς Γέταις τὸ σῶμα καὶ τ
ιν, ὡς ἔπιεν ὑποχείριος γενόμενος, εἰπεῖν, Φεῦ τῆς
ακίας, ὃς δι᾽ ἡδονὴν ȣ̓́τω βραχεῖαν, ἐςέρημαι βα-
ς τηλικαύτης. Καίτοι γε πρὸς φυσικὴν πάθȣς
ιν ἀντιβῆναι, παγχάλεπόν ἐςιν· ὅταν δὲ ἄνθρωπος
μάτων ἕνεκεν πλεονεξίας, ἢ φθόνῳ πολιτικῆς δόξης
ωάμεως, ἢ δι᾽ ἡδονήν τινα σȣνȣσίας ἄνομον ἔργον
ιμενος ϗ δεινὸν, εἶτα τȣ͂ πάθȣς ἀφιεὶς τὸ διψῶδες
ιὸν, ἐν χρόνῳ καθορᾷ τὰ αἰσχρὰ ϗ φοβερὰ ⁊ ἀδι-
άθη παραμένοντα, χρήσιμον δὲ μηδὲν μηδὲ ἀναγ-
μηδὲ ὀνησιφόρον, ἆρ᾽ ȣ̓κ εἰκὸς ἐμπίπτειν αὐτῷ πολ-
λογισμὸν, ὡς ὑπὸ κενῆς δόξης ἢ δι᾽ ἡδονὴν ἀνε-
ον καὶ ἄχαριςον, ἀνατρέψας τὰ κάλλιςα καὶ μέ-

et ingrata, ac quæ ope-tium nullum perſolvat ıltis et magnis ærum-um ipſarum rerum ſen-imam ſubvertit. Quo arrant Lyſimachum ſiti Getis corpus impe-e ſuum in manus de-umque dedititius jam , dixiſſe, *Proh me ho-pravum, qui tantillæ tis gratia tantum ami-egnum.* At enim per-: erat homini adverſus riam naturæ affectio-rtendere. Verum ubi homo aut ob avaritiam, aut gloriæ potentiæque civilis invidiam, aut Venereæ voluptatis cauſa facinus injuſtum atque atrox commiſit, ac deinde furioſa ſiti libidinis ſuæ diſſipata, ſumto tempore perſpicit reliquos manſiſſe fœdos et horrendos flagitii impetus, utile autem, neceſſarium, aut conducibile nihil iis partum; nonne in eam ut ſæpenumero incidat cogitationem neceſſe eſt, ſe vanæ gloriæ aut illiberalis ingratæque voluptatis cauſſa, perverſis pulcherrimis

γιστα τῶν ἐν ἀνθρώποις δικαίων, ἐμπέπληκεν αἰσχύνης καὶ ταραχῆς τὸν βίον; Ὥσπερ γὰρ ὁ Σιμωνίδης ἔλεγε παίζων, τὴν τοῦ ἀργυρίου κιβωτὸν εὑρίσκειν ἀεὶ πλήρη, τὴν δὲ τῶν χαρίτων, κενήν· οὕτως οἱ πονηροὶ τὴν κακίαν ἐν ἑαυτοῖς διορῶντες, δι' ἡδονῆς μὲν εὐθὺς κενὴν χάριν ἐχούσης, ἐλπίδος ἔρημον εὑρίσκουσι, φόβων δὲ καὶ λυπῶν καὶ 556
μνήμης ἀτερποῦς καὶ πρὸς τὸ μέλλον ὑποψίας, ἀπιστίας δὲ πρὸς τὸ παρὸν ἀεὶ γέμουσαν. Ὥσπερ τῆς Ἰνοῦς ἐν τοῖς θεάτροις λεγούσης ἀκούομεν, ἐφ' οἷς ἔδρασε μεταμελομένης,

> Φίλαι γυναῖκες, πῶς ἂν ἐξ ἀρχῆς δόμους
> Ἀθάμαντος οἰκήσαιμι, τῶν πεπραγμένων
> Δράσασα μηδέν; ———

ταῦτα ἑκάστου τῶν πονηρῶν εἰκὸς τὴν ψυχὴν ἀναπολεῖν ἐν αὑτῇ, καὶ διαλογίζεσθαι, Πῶς ἂν ἐκβᾶσα τῆς μνήμης τῶν ἀδικημάτων, καὶ τὸ συνειδὸς ἐξ ἑαυτῆς ἐκβαλοῦσα, καὶ καθαρὰ γενομένη, βίον ἄλλον ἐξ ἀρχῆς βιώσει- B

A. 3. Ὥσπερ τῆς Ἰνοῦς] Forte, Καὶ ὥσπερ. Stephanus, neſcio quo errore, invexit Οἰνοῦς, et hinc Græco-Latinæ. Ἰνοῦς habent omnes libri.

et maximis inter homines juribus, vitam turpitudine tumultibuſque impleviſſe? Jocans dicebat Simonides, *ſe argenti ciſtam ſemper invenire plenam, beneficiorum autem vacuam.* Sic etiam pravi homines malitiam in ſe ſuam contemplantes, ob voluptatem vanam ſtatim gratiam habentem inveniunt ſpei inanem eſſe: eandemque ſemper abundare metu, dolore, memoria triſti, et de præſenti ſtatu diffidentiæ, de futuro ſiniſtrarum ſuſpicionum plenam eſſe. In theatris Inonem audimus dicere, pœnitentia factorum ductam,

> *Quonam modo, caræ mulieres, denuo*
> *Athamantis incolam domum, quæ ſunt retro,*
> *Factis diffictis?* ——

nonne hoc modo etiam quævis impia anima ſecum verſat atque rationes init, quomodo excuſſa delictorum memoria, ejectaque conſcientia, puritiem nacta, aliam alio ab initio vitam poſſet vivere? Niſi e-

ιν. Οὐ γάρ ἐστι θαρραλέον, οὐδὲ ἄτυφον, οὐδὲ μόνιμον καὶ βέβαιον ἐν οἷς προαιρεῖται τὸ πονηρόν· εἰ μὴ νὴ Δία σοφοὺς τινὰς εἶναι φήσομεν τοὺς ἀδικοῦντας· ἀλλ' ὅπου φιλοπλουτία καὶ φιληδονία περιμάχητος καὶ φθόνος ἄκρατος ἐνοικίζεται μετὰ δυσμενείας ἢ κακοηθείας, ἐνταῦθα καὶ δεισιδαιμονίαν σκοπῶν ἂν εὕρῃς ὑποκαθημένην, καὶ μαλακίαν πρὸς πόνον, καὶ δειλίαν πρὸς θάνατον, καὶ μετάπτωσιν ὀξεῖαν ὁρμῶν, καὶ χαυνότητα πρὸς δόξαν ὑπὸ ἀλαζονεί-
C ας· καὶ τοὺς ψέγοντας φοβοῦνται, καὶ τοὺς ἐπαινοῦντας δεδίασιν, ὡς ἀδικουμένους τῇ ἀπάτῃ, καὶ μάλιστα τοῖς κακοῖς πολεμοῦντας, ὅτι τοὺς δοκοῦντας ἀγαθοὺς ἐπαινοῦσι προθύμως. Τὸ γὰρ σκληρὸν ἐν κακίᾳ, καθάπερ ἐν φαύλῳ σιδήρῳ, σαθρόν ἐστι, καὶ τὸ ἀντίτυπον εὔθραυστον. Ὅθεν ἐν χρόνῳ πολλῷ μᾶλλον ὡς ἔχουσιν αὑτοὺς καταμανθάνοντες, ἄχθονται καὶ δυσκολαίνουσι, καὶ προβάλλονται τὸν ἑαυτῶν βίον. Οὐ γὰρ δή που παρακαταθήκην μὲν ἀποδοὺς, καὶ γνώρι-

nim omnino ſapientiæ titulum deferimus injuſtitiæ, profecto malitiæ conſiliis atque ad agendum propoſitis nihil fiduciæ, nihil gravitatis, nihil ſtabilitatis, nihil conſtantiæ adeſt: verum ubi vel divitiarum vel voluptatum cupiditas effuſior, vel odium ardentius cum hoſtili malignitate atque improbitate conjunctum inſederit; ibi, re conſiderata diligentius, deprehendes et ſuperſtitionem deliteſcere, et mollitiem labores ſubterfugientem, et mortis metum, et animi impetuum celerem mutationem, et vanitatem animi ob arrogantiam (hiantis: hoc genus hominum et terretur ſi reprehendatur, et laudatores metuit, ut impoſtura ipſorum injuria affectos, eoque vel maxime infeſtos, quia etiam hos alacriter laudent, qui boni videntur. Durities enim malitiæ, itidem ut ferri vitioſi, putrida eſt, rigorque ejus facillime retunditur. Inde fit, ut longo temporis decurſu plenius ſeipſos cognoſcentes, ægre ferant culpentque vitæ ſuæ ſtatum. Scilicet aliquis vitioſus homo ubi depoſitum

μον ἐγγυησάμενος, ἢ πατρίδι μετὰ δόξης καὶ φιλοτιμίας ἐπιδοὺς καὶ συνεισενεγκὼν ὁ φαῦλος, εὐθύς ἐστιν ἐν μεταμελείᾳ, καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἀνιᾶται, διὰ τὸ πάντη D εὐμετάπτωτον αὐτοῦ καὶ πλανώμενον τῆς γνώμης· καὶ κροτούμενοί τινες ἐν τοῖς θεάτροις, εὐθὺς στένουσιν, ὑπονοστούσης τῆς φιλοδοξίας εἰς τὴν φιλαργυρίαν· οἱ δὲ καταθύοντες ἀνθρώπους ἐπὶ τυραννίσι καὶ συνωμοσίαις, ὡς Ἀπολλόδωρος, καὶ χρήματα φίλων ἀποστεροῦντες, ὡς Γλαῦκος ὁ Ἐπικύδους, οὐ μετενόουν οὐδ' ἐμίσουν ἑαυτοὺς, οὐδὲ ἠνιῶντο τοῖς γεγενημένοις. Ἐγὼ μὲν, εἰ θέμις ἐστὶν εἰπεῖν, οὔτε τινὸς θεῶν οὔτε ἀνθρώπων δεῖσθαι κολαστοῦ νομίζω τοὺς ἀνοσιουργοῦντας, ἀλλὰ τὸν βίον αὐτῶν ἐξαρκεῖν ὑπὸ τῆς κακίας διεφθαρμένον ὅλον καὶ συντεταραγμένον. E

ιβ'. Ἀλλὰ σκοπεῖτε τὸν λόγον, ἔφην, μὴ τοῦ καιροῦ πορρωτέρω πρόεισι. Καὶ ὁ Τίμων, Τυχὸν, ἔφη, πρὸς τὸ μέλλον καὶ τὸ λειπόμενον αὐτοῦ μῆκος· ἤδη γὰρ ὥσπερ ἔφεδρον ἀνίστημι τὴν τελευταίαν ἀπορίαν, ἐπεὶ ταῖς προ-

reddidit, aut pro amico fidejuſſit, vel in patriam aliquid ambitioſe impendit, ſtatim pœnitentia ducitur, factumque ei ſuum eſt moleſtum, ob vagam uſquequaque animi mobilitatem: et nonnulli plauſu in theatro excepti, extemplo ingemiſcunt, ambitione in avaritiam recidente: qui vero tyrannidis et conſpirationis gratia homines mactaverunt, ut Apollodorus, aut amicos pecuniis ſpoliaverunt, ut Glaucus Epicydis F. credemus non mutaſſe factum, non in ſeipſos odium concepiſſe, nulla ob facinus affectos fuiſſe moleſtia? Ego, ſi fas eſt dicere, cenſeo ſceleſtos nullo neque deo neque homine indigere qui ſupplicia ipſis imponat: ipſam ad hoc eorum exiſtimo ſufficere vitam, totam a pravitate corruptam atque conturbatam.

XII. Vos tamen, inquam, videritis, ne ultra quam convenit noſtra progrediatur oratio. Hic Timon, Fortaſſe, inquit, longius progreſſa videatur, ſi ad ea quæ reſtant eorumque longitudinem reſpiciatur. Jam enim ego ultimam dubitationem, quæ exi-

ταις διηγώνισαι μετρίως. Ἃ γὰρ Εὐριπίδης ἐγκαλεῖ καὶ παρρησιάζεται πρὸς τοὺς θεοὺς, τὰ τῶν τεκόντων σφάλματα εἰς τοὺς ἐγγόνους τρέποντας, ἀπαθεῖ νόμιζε καὶ τοὺς σιωπῶντας ἡμῶν. Εἴτε γὰρ οἱ δράσαντες αὐτοὶ δίκην ἔδο-
F σαν, οὐθὲν ἔτι δεῖ κολάζειν τοὺς μὴ ἀδικήσαντας, ὅπου δὶς ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς οὐδὲ τοὺς δράσαντας δίκαιον· εἴτε ῥᾳθυμίᾳ καταπροέμενοι τὴν τιμωρίαν ἐν τοῖς πονηροῖς, ὀψὲ παρὰ τῶν ἀναιτίων εἰσπράττουσιν, οὐκ εὖ τῷ ἀδίκως τὸ βραδέως ἀναλαμβάνουσιν. Οἷον ἐνταῦθα δήπουθεν λέγεται ἐλθεῖν Αἴσωπον, ἔχοντα παρὰ Κροίσου χρυσίον, ὅπως τε θύσηται τῷ θεῷ μεγαλοπρεπῶς, καὶ Δελφῶν ἑκάστῳ διανείμῃ μνᾶς τέσσαρας· ὀργῆς δέ τινος, ὡς ἔοικεν, καὶ διαφορᾶς αὐτῷ γενομένης πρὸς τοὺς αὐτόθι, τὴν μὲν θυσίαν ἐποιήσα-
57 το, τὰ δὲ χρήματα ἀνέπεμψεν εἰς Σάρδεις, ὡς οὐκ ἀξίων ὄντων ὠφεληθῆναι τῶν ἀνθρώπων· οἱ δὲ συνθέντες αἰτίαν ἐπ' αὐτὸν ἱεροσυλίας, ἀπέκτειναν, ὤσαντες ἀπὸ τῆς

tum priorum quæſtionum, mediocriter ſane ſolutarum, præſtolata eſt, in medium adduco. Quæ Euripides libero ore incuſans *Diis* objicit, *majorum delicta poſteris imputantibus*, eadem exiſtima nos quoque tacentes vitio iis dare. Sive enim ſontes puniti ſunt, injuſtum eſt porro etiam ab inſontibus pœnas exigi; cum bis ob idem delictum ne eum quidem puniri qui in noxa fuit, æquitas ſinat: ſive ſocordia quadam prætermiſſam pœnam noxiorum ſero ab innocentibus exigunt, non recte tarditatem ſuam injuſtitia exſarciunt. Cujus generis eſt, quod hic actum fertur, Æſopum huc adveniſſe allato a Crœſo auro, ut et magnifico ſacrificio Apollinem veneraretur, et Delphis viritim quaternas minas diſtribueret: cum vero ei offenſa et diſcordia quædam cum Delphicis eſſet oborta, ſacris quidem eum fuiſſe operatum, ſed pecuniam Sardes remiſiſſe, ut qui homines iſtos beneficio indignos judicaret: Delphos è compoſito ſacrilegii inſimulatum eum interfeciſſe præcipitatum

πέτρας ἐκείνης ἣν Ὑάμπειαν καλοῦσιν. Ἐκ δὲ τούτου λέγεται μηνῖσαι τὸ θεῖον αὐτοῖς, ἀφορίαν τε γῆς ἐπαγαγεῖν, καὶ νόσων ἀτόπων ἰδέαν πᾶσαν· ὥστε περιιόντας ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς πανηγύρεσι κηρύσσειν καὶ καλεῖν ἀεὶ τὸν βουλόμενον ὑπὲρ Αἰσώπου δίκην λαβεῖν παρ᾽ αὐτῶν. Τρίτη δὲ γενεᾷ Σάμιος Ἴδμων ἀφίκετο, γένει μὲν οὐδὲν Αἰσώπῳ προσήκων, ἀπόγονος δὲ τῶν πριαμένων αὐτὸν ἐν Σάμῳ γεγονώς· καὶ τούτῳ τινὰς δίκας δόντες οἱ Δελφοὶ, τῶν κακῶν ἀπηλλάγησαν. Ἐξ ἐκείνου δέ φασι καὶ B
τὴν τιμωρίαν τῶν ἱεροσύλων ἐπὶ τὴν Ναυπλίαν ἀπὸ τῆς Ὑαμπείας μετατεθῆναι. Καὶ τὸν Ἀλέξανδρον οὐδὲ οἱ πάνυ φιλοῦντες, ὧν ἐσμὲν καὶ ἡμεῖς, ἐπαινοῦσι, τὸ Βραγχιδῶν ἄστυ συγχέαντα, καὶ διαφθείραντα πᾶσαν ἡλικίαν, διὰ τὴν γενομένην τοῦ περὶ Μίλητον ἱεροῦ προδοσίαν ὑπὸ τῶν προπαππῶν αὐτῶν. Ἀγαθοκλῆς δὲ ὁ Συρακουσίων τύραννος, καὶ σὺν γέλωτι χλευάζων Κερκυ-

B. 2. Ναυπλίαν] Variant libri. Forte legendum Δαυλίν.

de ſaxo, quod Hyampeiam nominant. Ex eo deum iras in ipſos exercuiſſe, et cum ſolo ſterilitatem, tum hominibus omnis generis tetros morbos intuliſſe: ita ut Delphi ſingulis Græcorum conventibus edixerint, ſe paratos eſſe, ſi quis Æſopi gratia pœnas ab ipſis exigere vellet. Tertia demum ætate veniſſe Idmonem Samium, qui genere Æſopum nequaquam attingeret, ſed prognatus ab his eſſet qui Æſopum Sami emiſſent: huic pro delicto ſatis dediſſe Delphos, itaque eos malis liberatos fuiſſe. Ferunt ex hac re tractum, ut ſupplicium ſacrilegorum ab Hyampeia in Nau-pliam petram transferretur. Alexandrum porro ne hi quidem qui vel maxime amant, quorum et nos ſumus, laudant, quod Branchidarum urbem evertit, omniſque ætatis homines interfecit, propter proditionem Mileſii templi, a proavis horum factam. Agathocles vero Syracuſanorum tyrannus etiam cum riſu ſubſannans Corcyræos quærentes

ραίους ἐρωτῶντας, διὰ τί πορθοίη τὴν νῆσον αὐτῶν, Ὅτι νὴ Δία, εἶπεν, οἱ πατέρες ὑμῶν ὑπεδέξαντο τὸν Ὀδυσσέα· καὶ τῶν Ἰθακησίων ὁμοίως ἐγκαλούντων ὅτι πρόβατα λαμβάνουσιν αὐτῶν οἱ στρατιῶται, Ὁ δὲ ὑμέτερος, ἔφη, βασιλεὺς ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς, καὶ τὸν ποιμένα προσεξετύφλωσεν. Ἆρ᾽ οὖν οὐκ ἀτοπώτερος τούτων ὁ Ἀπόλλων, εἰ Φενεάτας ἀπόλλυσι τοὺς νῦν, ἐμφράξας τὸ βάραθρον καὶ κατακλύσας τὴν χώραν ἅπασαν αὐτῶν, ὅτι πρὸ χιλίων ἐτῶν, ὥς φασιν, ὁ Ἡρακλῆς ἀνασπάσας τὸν τρίποδα τὸν μαντικὸν εἰς Φενεὸν ἀπήνεγκε; Συβαρίταις δὲ φράζων ἀπόλυσιν τῶν κακῶν ὅταν τρισὶν ὀλέθροις ἱλάσωνται τὸ μήνιμα τῆς Λευκαδίας Ἥρας; Καὶ
D μὴν οὐ πολὺς χρόνος ἀφ᾽ οὗ Λοκροὶ πέμποντες εἰς Τροίαν πέπαυνται τὰς παρθένους,

Αἳ καὶ ἀναμπέχονοι γυμνοῖς ποσὶν, ἠΰτε δοῦλαι,
Ἠοῖαι σαίρεσκον Ἀθηναίης περὶ βωμὸν,
Νόσφι κρηδέμνοιο, καὶ εἰ βαρὺ γῆρας ἵκανοι,

διὰ τὴν Αἴαντος ἀκολασίαν· ποῦ δὴ ταῦτα τὸ εὔλογον

D. 4. Ἠοῖαι] Sic Mez. Vulgo, Ἠ οἷαι.

cur ipſorum inſulam popularetur, reſpondit, *Quia mehercle majores veſtri Ulyſſem hoſpitio exceperunt:* et Ithacenſibus itidem expoſtulantibus quod milites ipſius eorum oves auferrent, *At veſter*, inquit, *rex cum ad nos veniſſet, præterea etiam excæcavit paſtorem.* Quid? nonne his inſolentior Apollo, ſi Pheneatas qui nunc ſunt perimit obturato barathro, et univerſo eorum agro illuvie perdito, quia ante annos, ut aiunt, mille, Hercules, hinc abrepto tripode, oraculum ad Pheneum tranſtulit? Idemque Sybaritis *finem malorum prædicens, poſtquam tribus exitiis iram Junonis Leucadiæ expiaſſent?* Neque diu eſt quod Locri deſierunt virgines ad Trojam mittere,

Quæ pedibus nudis, ceu ſervæ, corpore nudo,
Sub lucem circum verrebant Palladis aram
Vittarum exſortes, gelidam quoque ad uſque ſenectam,

ob Ajacis libidinem. Ubinam hæc rationem habent? quo

ἴσχει καὶ δίκαιον; Οὐδὲ γὰρ Θρᾷκας ἐπαινοῦμεν ὅτι στίζουσιν ἄχρι νῦν, τιμωροῦντες τῷ Ὀρφεῖ, τὰς αὑτῶν γυναῖκας· οὐδὲ τοὺς περὶ Ἠριδανὸν βαρβάρους, μελανοφοροῦντας ἐπὶ πένθει τοῦ Φαέθοντος, ὥσπερ λέγουσιν. Ἔτι δ' ἄν, οἶμαι, γελοιότερον ἦν, εἰ τῶν τότε ἀνθρώπων ὅτε διεφθάρη Φαέ- E θων παραμελησάντων, οἱ πέντε γενεαῖς ἢ δέκα τοῦ πάθους ὕστερον γεγονότες, ἤρξαντο τὴν ἐσθῆτα μεταβάλλειν ἐπ' αὐτῷ καὶ πενθεῖν. Καίτοι τοῦτο ἀβελτηρίαν μὲν ἔχει μόνον, οὐδὲν δὲ δεινὸν οὐδὲ ἀνήκεστον. Αἱ δὲ τῶν θεῶν ὀργαὶ τίνι λόγῳ παραχρῆμα δυόμεναι, καθάπερ ἔνιοι τῶν ποταμῶν, εἶτα ὕστερον ἐπ' ἄλλους ἀναφερόμεναι, πρὸς ἐσχάτας συμφορὰς ἀποτελευτῶσιν;

ιγ'. Ὡς δὲ πρῶτον ἐπέσχε, δείσας ἐγὼ μὴ πάλιν ἐξ ὑπαρχῆς ἐπαγάγῃ πλείονας καὶ μείζονας ἀτοπίας, εὐθὺς ἠρόμην αὐτόν· Εἶεν· ἔφην, ταῦτα γὰρ πάντα ἀλη- F θινὰ ἡγῇ; Κἀκεῖνος, Εἰ δὲ μὴ πάντα, εἶπεν, ἀλλ' ἔνια, τὴν αὐτὴν ἀπορίαν ἔχειν οὐ νομίζεις τὸν λόγον; Ἴσως,

jure fiunt? Neque enim Thraces laudamus, qui in hanc uſque diem ſuas compungunt uxores ulciſcendi Orphei cauſa: neque barbaros ad Eridanum accolentes, qui atris veſtibus amicti Phaëthontem lugent, ſi vera eſt fama. Magis etiam, puto, ridiculum hoc fuerit, ſi eorum hominum, qui vixerunt pereunte Phaëthonte, nemine id curante, nati quinque aut decem poſt ætatibus cœpiſſent ejus gratia veſtem mutare, et lugere. Quanquam hæc ſtulta duntaxat ſunt, cum nulla pernicie conjuncta. Deorum autem iræ quanam ratione ſubito occultatæ, veluti nonnulli amnium, deinde rurſum in alios erumpunt, et in eorum extremas calamitates deſinunt?

XIII. Ut primum inhibuit vocem, Ego metuens ne de integro orſus plura et graviora proferret abſurda, ſtatim interrogavi hominem; Eſto, inquam. Hæc enim tu omnia vera putas? Tum ille, An, inquit, ſi non omnia, quædam tamen vera ſint, non putas eodem abſurdo rem la-

ἔφην ἐγώ· καὶ τοῖς σφόδρα πυρέττουσιν ἐάν τε ἓν ἱμάτιον, ἐάν τε πολλὰ περιβεβλημένοι τυγχάνωσιν, ταὐτὸ καῦμα καὶ παραπλήσιον, ὅμως δὲ δεῖ εἰς παραμυθίαν ἀφελεῖν τὸ πλῆθος· εἰ δὲ μὴ βούλει, τοῦτο μὲν ἔασον· καίτοι τὰ πλεῖστα μύθοις ἔοικε καὶ πλάσμασιν· ἀναμνήσθητι δέ, τῶν ἔναγχος, τῶν Θεοξενίων, καὶ τῆς καλῆς ἐκείνης μερίδος, ἣν
558 ἀφαιροῦντες, τοὺς Πινδάρου κηρύττουσι λαμβάνειν ἀπογόνους· ὥς σοι τὸ πρᾶγμα σεμνὸν ἐφάνη καὶ ἡδύ. Τίς δὲ οὐκ ἄν, εἶπεν, ἡσθείη τῇ χάριτι τῆς τιμῆς, οὕτως Ἑλληνικῶς καὶ ἀφελῶς ἀρχαϊζούσης; εἰ μὴ μέλαιναν καρδίαν κεχάλκευται ψυχρᾷ φλογί, κατ' αὐτὸν τὸν Πίνδαρον. Ἐῶ τοίνυν, ἔφην, ὅμοιον ἐν Σπάρτῃ κήρυγμα τούτῳ, τὸ Μετὰ Λέσβιον ᾠδόν, ἐπὶ τιμῇ καὶ μνήμῃ Τερπάνδρου τοῦ παλαιοῦ κηρυττόμενον· ὁ γὰρ αὐτὸς ἐστι λόγος. Ἀλλ' ὑμεῖς γε δή που πλέον ἔχειν ἑτέρων ἔν τε Βοιωτοῖς

F. 6. ὅμως δὲ δεῖ] Sic Moſc. 2. et Venet. Vulgo, ὅμως δεῖ.
A. 1. ἀφαιροῦντες] Forte, ἐξαιροῦντες.

borare? Fortaſſe, inquam: ſicut vehementer febricitantibus ſive unica, ſive multis veſtibus ſint amicti, idem aut ſimilis ardor adeſt: tamen recreandi gratia multitudo eſt amolienda. Sed, ſi ita videtur, iſta ſic relinque, quanquam pleraque fabulis et commentis videntur ſimilia. In mentem vero revoca nuper celebrata Theoxenia, et præclaram illam portionem, quam eximiam præco edicit Pindari poſteros accipere debere: et quam tibi res ea fuerit viſa pulchra, quam jucunda. Quis vero, inquit, non delectaretur venuſtate honoris, ita Græcanice et ſimpliciter antiquitatem referentis; niſi ſi *cujus atrum cor*, ut cum ipſo illo Pindaro loquar, *frigida flamma ſit fabricatum?* Miſſum facio igitur, inquam ego, hujus ſimile edictum Spartæ, *ſecundum Leſbium cantorem*, quod proclamabatur in honorem et memoriam Terpandri; eadem eſt enim utriuſque ratio. Sed et vos nimirum inter Bœotos aliis potiores ha-

Ὀφελτιάδαι γένος ὄντες ἀξιοῦτε, καὶ παρὰ Φωκεῦσι, διὰ Δαΐφαντον, ἐμοὶ δὲ καὶ παρῆτε καὶ συνελαμβάνεσθε πρότερον, ὅτε Λυκορμαίοις καὶ Σατιλαίοις τὴν πάτριον Ἡρακλειδῶν μετοῦσι τιμὴν καὶ στεφανηφορίαν συνανασώζων, ἔλεγον ὅτι δεῖ μάλιστα τοῖς ἀφ᾽ Ἡρακλέους γεγονόσι τὰς τιμὰς ὑπάρχειν βεβαίους καὶ τὰς χάριτας, ὧν τοὺς Ἕλληνας εὐεργετήσας, οὐκ ἔτυχεν αὐτὸς ἀξίας χάριτος οὐδὲ ἀμοιβῆς. Καλοῦ γε, εἶπεν, ἡμᾶς ἀγῶνος καὶ φιλοσοφίᾳ πρέποντος μάλα ἀνέμνησας. Ἄφες οὖν, εἶπον, ὦ τᾶν, τὸ σφοδρὸν τοῦτο τῆς κατηγορίας, καὶ μὴ φέρε πικρῶς. εἰ κολάζονταί τινες ἐκ κακῶν γεγονότες ἢ πονηρῶν· ἢ μὴ χαῖρε μηδ᾽ ἐπαίνει τιμωμένης εὐγενείας. Δεῖ γὰρ εἰ τὴν χάριν ἐν τῷ γένει τῆς ἀρετῆς ἀνασώζομεν, εὐλόγως μηδὲ τὴν κόλασιν οἴεσθαι δεῖν ἀπαυδᾶν καὶ προαπολείπειν ἐπὶ ταῖς ἀδικίαις, ἀλλὰ συνεκτρέχειν ἐκείνῃ τὸ κατ᾽ B C

A. 10. Ὀφελτιάδαι γένος ὄντες ἀξιοῦτε] Secutus ſum Xylandrum, e certa emendatione ita edentem: quo item ducunt codicum veſtigia. Vulgo, οἱ φιλτιάδαι γένους ὄντες ἀξίου.

beri vultis, ut qui Opheltiadæ genere ſitis: et apud Phocenſes propter Daiphantum. Et mihi primum adfuiſtis cauſamque meam juviſtis, quando Lycormæis et Satilæis avitam Heraclidarum dignitatem et coronæ geſtationem ambientibus, contendi, maxime poſteris Herculis beneficia et honores oportere ſartos tectos curari, cum ipſi pro collatis in Græcos beneficiis gratia par relata non fuerit. Egregii, inquit, nobis certaminis et philoſophia digni memoriam renovaſti. Mitte ergo, inquam, ſodes, vehementiam iſtam accuſationis, neque inique fer ſi qui malis aut improbis prognati puniuntur, aut lætari ac probare noli ſi bonis natalibus honor habetur. Nam ſi gratiam quæ virtuti refertur arbitramur ad poſteros debere propagari; conſentaneum omnino rationi eſt ut ſentiamus debere etiam pœnas flagitiorum non intercidere, aut ante gratiam deſinere, ſed eodem uſque ſe extendere, ut utrinque pari ſuum cuique tri-

ἀξίαν ἀντιστρόφως ἀποδιδοῦσι. Ὁ δὲ τοὺς ἀπὸ Κίμωνος ἡδέως ὁρῶν Ἀθήνησι τιμωμένους, τῶν δὲ Λαχάρους ἢ Ἀρίστωνος ἐκγόνων ἐλαυνομένων, ἀχθόμενος καὶ ἀγανακτῶν, ὑγρός ἐστι λίαν καὶ ῥᾴθυμος, μᾶλλον δὲ φιλαίτιος ὅλως καὶ δύσκολος πρὸς τὸ θεῖον· ἐγκαλῶν μὲν ἂν ἀνδρὸς ἀδίκου καὶ πονηροῦ παῖδες ἐκ παίδων εὐτυχεῖν δοκῶσιν, ἐγκαλῶν δὲ πάλιν ἂν τὰ γένη κολούηται καὶ ἀφανίζηται
D τῶν φαύλων· αἰτιώμενος δὲ τὸν θεὸν, ὁμοίως μὲν ἂν χρηστοῦ πατρὸς τέκνα πράττῃ κακῶς, ὁμοίως δὲ ἂν πονηροῦ.

ιδʹ. Καὶ ταῦτα μὲν, ἔφην, ὥσπερ ἀντιφράγματά σοι κείσθω πρὸς τοὺς ἄγαν πικροὺς καὶ κατηγορικοὺς ἐκείνους. Ἀναλαβόντες δὲ αὖθις ὥσπερ ἀρχὴν κλωστῆρος, ἐν σκοτεινῷ καὶ πολλοὺς ἑλιγμοὺς καὶ πλάνας ἔχοντι τῷ περὶ τοῦ θεοῦ λόγῳ, καθοδηγῶμεν αὐτοὺς μετ᾽ εὐλαβείας ἀτρέμα πρὸς τὸ εἰκὸς καὶ πιθανόν· ὡς τό γε σαφὲς καὶ τὴν ἀλήθειαν, οὐδ᾽ ἐν οἷς αὐτοὶ πράττομεν, ἀσφαλῶς εἰπεῖν ἔχομεν. Οἷον, διὰ τί τοὺς ἀπὸ φθίσεως ἢ ὑδέρου

buatur ratione. Qui vero Cimonis poſteros Athenis honorari cum voluptate videt, Lacharis contra vel Ariſtonis ſtirpem exſulare indignatur, is nimis quam mollis eſt et ſocors, aut potius querelarum captator et moroſus adverſus deos: incuſans eos ſi injuſti malique hominis poſteritas videatur rebus uti ſecundis: incuſans rurſum ſi familiæ improborum atterantur et aboleantur: et ſive boni, ſive mali patris proli res contingant adverſæ, deos culpans.

XIV. Atque hæc, aiebam, poſita tibi ſunto veluti ſæpes objecta nimis acerbis iſtis et ad vituperandum propenſis. Nunc autem quaſi glomeris initio repetito, in tenebricoſa, et multas involutiones, multos errores habente de diis diſputatione, caute noſmet et paulatim evolvamus filo deducente ad ea quæ probabilia videntur. Veritatem enim et de quo conſtet, ne in his quidem quæ ipſi nos agimus, certo poſſumus habere. Verbi gratia; cur tabe aut inter-

διαφθαρέντων τοὺς παῖδας εἰς ὕδωρ τὼ πόδε βρέχοντας καθίζεσθαι κελεύομεν, ἕως ἂν ὁ νεκρὸς καταχαῇ· δοκεῖ E
γὰρ οὕτω τὸ νόσημα μὴ μεθίστασθαι, μηδὲ προσπελάζειν αὐτοῖς. Ἢ πάλιν, δι' ἣν αἰτίαν αἰγὸς τὸ ἠρύγγιον λαβούσης εἰς τὸ στόμα, ὅλον ἐφίστασθαι τὸ αἰπόλιον, ἄχρις ἂν ἐξέλῃ προσελθὼν ὁ αἰπόλος; Ἄλλαι τε δυνάμεις ἁφὰς ἔχουσαι καὶ διαδόσεις ἀπίστους, ὀξύτησι καὶ μήκεσι δι' ἑτέρων εἰς ἕτερα περαίνουσιν. Ἀλλ' ἡμεῖς τὰ κατὰ τοὺς χρόνους διαλείμματα θαυμάζομεν, οὐ τὰ κατὰ τοὺς τόπους. F
Καίτοι θαυμασιώτερον, εἰ πάθους ἐν Αἰθιοπίᾳ λαβόντος ἀρχὴν, ἀνεπλήσθησαν αἱ Ἀθῆναι, καὶ Περικλῆς ἀπέθανε, καὶ Θουκυδίδης ἐνόσησεν, ἢ εἰ Δελφῶν καὶ Συβαριτῶν γενομένων πονηρῶν, ἡ δίκη φερομένη προσῆλθεν εἰς τοὺς παῖδας. Ἔχουσι γάρ τινας αἱ δυνάμεις ἀναφορὰς ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἐπὶ τὰ πρῶτα καὶ συνάψεις· ὧν ἡ αἰτία, κἂν ὑφ' ἡμῶν ἀγνοῆται, σιωπῇ περαίνει τὸ οἰκεῖον.

cute aqua exſtinctorum liberos, tantiſper dum cadaver comburitur, ſedere jubemus pedibus in aquam demiſſis? creditur enim ſic effici, ut morbus in eos non tranſeat, neque eos attingat. Aut quæ cauſa eſt quod, capra eryngium in os ſumente, totus ſubſiſtit grex, tantiſper dum accedens caprarius eximat? Aliæ quoque ſunt facultates anſis ac propagationibus præditæ, et incredibili celeritate etiam in longinquum penetrantes. Sed nos temporum intervalla miramur, non locorum. Atqui plus admirationis meretur, ſi, lue in Æthiopia exorta, Athenæ ſunt impletæ, mortuuſque eſt Pericles, et morbo correptus Thucydides, quam ſi Delphis ac Sybaritis prava uſis vivendi ratione, pœna in eorum liberos incubuit. Eſt enim facultatibus ſuus quidam recurſus et continuatio ab extremis ad prima pertinens: quorum cauſa, etiam ſi a nobis ignoretur, tacite ſuum peragit officium.

ιε΄. Οὐ μὴν ἀλλά γε τὰ δημόσια τῶν πόλεων μηνί-
559 ματα τὸν τοῦ δικαίου λόγον ἔχει πρόχειρον. Ἓν γάρ τι πρᾶγμα καὶ συνεχὲς ἡ πόλις, ὥσπερ ζῶον οὐκ ἐξιστάμενον αὐτῆς ταῖς καθ' ἡλικίαν μεταβολαῖς, οὐδ' ἕτερον ἐξ ἑτέρου τῷ χρόνῳ γινόμενον, ἀλλὰ συμπαθὲς ἀεὶ καὶ οἰκεῖον αὑτῷ, καὶ πᾶσαν ὧν πράττει κατὰ τὸ κοινὸν ἢ ἔπραξεν αἰτίαν καὶ χάριν ἀναδεχόμενον, μέχρις ἂν ἡ ποιοῦσα καὶ συνδέουσα ταῖς ἐπιπλοκαῖς κοινωνία τὴν ἑνότητα διαφυλάττῃ. Τὸ δὲ πολλὰς πόλεις διαιροῦντα τῷ χρόνῳ ποιεῖν, μᾶλλον δὲ ἀπείρους, ὅμοιόν ἐστι τῷ πολλοὺς τὸν ἕνα ποιεῖν ἄνθρωπον, ὅτι νῦν πρεσβύτερός ἐστι, πρότερον δὲ νεώτερος, ἀνωτέρω δὲ μειράκιον ἦν. Μᾶλλον δὲ ὅλως
B ταῦτά γε τοῖς Ἐπιχαρμείοις ἔοικεν, ἐξ ὧν ὁ αὐξόμενος ἀνέφυ τοῖς σοφισταῖς λόγος· ὁ γὰρ λαβὼν πάλαι τὸ χρέος, νῦν οὐκ ὀφείλει γεγονὼς ἕτερος· ὁ δὲ κληθεὶς

F. 10. ἀλλά γε] Ita A. Moſc. 1. 2. Colleg. Nov. Harlei. Schctt. Vulgo, ἀλλὰ πρός γε.
A. 2. ἐξιστάμενον αὐτῆς] Legendum ἐξιστάμενον αὐτοῦ, cum Mez.
A. 6. ἡ ποιοῦσα] Sumſi a Xyl. et Moſc. 1. 2. Corrigendum etiam ἡ ἐπιοῦσα, vel ἡ ἑνοποιοῦσα. Mez. ſimiliter ἡ ἓν ποιοῦσα.

XV. Enimvero publicæ urbium ob iras deorum calamitates, rationem in promtu ſitam habent. Eſt enim civitas res quædam unica et continens, animalis inſtar: neque mutationibus ſecundum ætates ſuam exuit naturam, aut ratione temporis aliud fit ex alio, ſed ſemper easdem erga ſe affectiones et naturæ ſuæ conſentaneas ſervat, omneſque eorum quæ publice agit aut egit cauſas in ſe continet, quamdiu communitas, quæ mutuis complexibus devincit unumque corpus efficit, unitatem ſuam conſervaverit. Qui vero ex una urbe ratione temporis, inſtituta diviſione, plures atque adeo infinitas facit; is perinde agit ac ſi unum hominem in multos diducat, propterea quod nunc ſenex eſt, ante juvenis, olim adoleſcens fuit. Immo iſthæc planiſſime cum Epicharmeis iſtis quadrant, ex quibus ſophiſtæ ratiocinandi formulam deſumſerunt, *auxomenon*, (id eſt augeſcentem,) appellatam: qua, qui dudum pecuniam ſumſit

ἐπὶ δεῖπνον ἐχθὲς, ἄκλητος ἥκει τήμερον· ἄλλος γάρ ἐστι. Καίτοι μείζονάς γε παραλλαγὰς αἱ ἡλικίαι περὶ ἕκαστον ἡμῶν ποιοῦσιν, ἢ κοινῇ περὶ τὰς πόλεις. Γνοίη γὰρ ἄν τις ἰδὼν τὰς Ἀθήνας ἔτει τριακοστῷ· καὶ τὰ νῦν ἤθη, καὶ κινήματα, παιδιαί τε καὶ σπουδαὶ καὶ χάριτες καὶ ὀργαὶ τοῦ δήμου πάνυ γε τοῖς παλαιοῖς ἐοίκασιν. Ἀνθρώπου δὲ μόλις ἄν τις οἰκεῖος ἢ φίλος ἐντυχὼν διὰ χρόνου μορφὴν γνωρίσειεν· αἱ δὲ τῶν ἠθῶν μεταβολαὶ παντὶ λόγῳ καὶ C
πόνῳ καὶ πάθει καὶ νόμῳ ῥᾳδίως τρεπόμεναι, καὶ πρὸς τὸν ἀεὶ συνόντα τὴν ἀτοπίαν καὶ τὴν καινότητα θαυμαστὴν ἔχουσιν. Ἀλλ' ἄνθρωπός τε λέγεται μέχρι τέλους εἷς ἀπὸ γενέσεως· πόλιν τε τὴν αὐτὴν ὡσαύτως διαμένουσαν ἐνέχεσθαι τοῖς ὀνείδεσι τῶν προγόνων ἀξιοῦμεν, ᾧ δικαίῳ μέτεστιν αὐτῇ δόξης τε τῆς ἐκείνων καὶ δυνάμεως· ἢ λήσομεν εἰς τὸν Ἡρακλείτειον ἅπαντα πράγματα ποταμὸν ἐμβαλόντες, εἰς ὃν οὔ φησι

B. 5. μείζονάς γε] Sic Venet. Vulgo, μείζονάς τε.

mutuam, is nunc eam non debet, cum ſit factus alius: et, qui heri eſt ad cœnam invitatus, is hodie invocatus venit; eſt enim alius. Et vero ætates diſcrimina majora in quovis noſtrum efficiunt, quam in urbibus. Qui enim Athenas vidit, anno poſt trigeſimo agnoſcat: et mores, motus, ludi, ſeria, gratia, iræ populi quæ nunc ſunt, priſcorum ſunt admodum ſimilia. Hominis diu non viſi formam vix domeſticus aut amicus agnoverit occurrens: morum ea eſt ad quemvis ſermonem, laborem, affectionem, ac legem mutatio, ut etiam ei qui ſemper una ſit miranda inſolentia hominis atque novitas videri poſſit. Et tamen unicus homo ab ortu uſque ad mortem dicitur. Ergo urbem quoque eodem modo perdurantem volumus opprobriis majorum ſuorum obnoxiam eſſe, quo etiam ſibi gloriam eorum et potentiam vindicat: niſi imprudentes omnia velimus in Heracliteum illum injicere fluvium, in quem ille negabat

δὶς ἐμβῆναι, τῷ πάντα κινεῖν καὶ ἑτεροιοῦν τὴν φύσιν μεταβάλλουσαν.

ις'. Εἰ δ' ἔστι τι πόλις ἓν πρᾶγμα καὶ συνεχὲς, ἔστι
D δή που καὶ γένος ἐξηρτημένον ἀρχῆς μιᾶς, καὶ δύναμίν τινα καὶ κοινωνίαν διαπεφυκυῖαν ἀναφερούσης, καὶ τὸ γεννηθὲν οὐχ ὥς τι δημιούργημα πεποιημένον ἀπήλλακται τοῦ γεννήσαντος· ἐξ αὐτοῦ γὰρ, οὐχ ὑπ' αὐτοῦ, γέγονεν· ὥστ' ἔχει τι καὶ φέρεται τὸ ἐκείνου μέρος ἐν ἑαυτῷ, καὶ κολαζόμενον προσηκόντως καὶ τιμώμενον. Εἰ δὲ μὴ δόξαιμι παίζειν ἐγὼ, φαίην ἂν ἀνδριάντα Κασάνδρου καταχαλκευόμενον ὑπ' Ἀθηναίων πάσχειν ἀδικώτερα· καὶ τὸ Διονυσίου σῶμα μετὰ τὴν τελευτὴν ἐξοριζόμενον ὑπὸ Συρακουσίων, ἢ τοὺς ἐκγόνους αὐτῶν δίκην τίνοντας. Τῷ μὲν γὰρ ἀνδριάντι τῆς Κα-
E σάνδρου φύσεως οὐθὲν ἔνι, καὶ τὸν νεκρὸν ἡ Διονυσίου ψυχὴ προλέλοιπε· Νυσαίῳ δὲ καὶ Ἀπολλοκράτει καὶ Ἀντιπάτρῳ καὶ Φιλίππῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ὁμοίως παισὶ τῶν πονηρῶν τὸ κυριώτατον ἐμπέφυκε καὶ πάρεστι μέρος, οὐχ ἡ-

bis poſſe eundem deſcendere, natura ſubinde omnia mutante atque alterante.

XVI. Quod ſi urbs una res eſt et continua, eſt nimirum etiam genus a principio pendens uno, quod vim quandam et communionem aſſiduam in ſe habeat, et quod inde naſcitur, non ita a procreante liberatur, quomodo opificium ab opifice: non enim ab ipſo, ſed ex ipſo fit; itaque aliquam convenienter a ſua origine partem trahit, ſive honore, ſive pœna afficiatur. Ac niſi vererer, ne quis jocari me putaret, dicerem graviſſimam injuriam Caſſandri ſtatuæ factam ab Athenienſibus, cum eam conflaverunt: aut Dionyſii cadaveri, cum eſt a Syracuſanis extra fines ipſorum projectum, multo juſtius eorum poſteros pœnas luiſſe. Nam ſtatuæ quidem Caſſandri nihil inerat naturæ, et cadaver Dionyſii ab anima fuit deſertum. Nyſæo autem, Apollocrati, Antipatro, Philippo, aliiſque itidem filiis malorum princeps innata eſt inhæretque portio, non quieta aut otioſa illa, ſed per eam

συχαῖον οὐδὲ ἀργόν, ἀλλὰ ζῶσιν αὐτοὶ καὶ τρέφονται, καὶ διοικοῦνται καὶ φρονοῦσι· καὶ οὐθὲν δεινὸν οὐδ᾽ ἄτοπον ἂν ἐκείνων ὄντες ἔχωσι τὰ ἐκείνων. Καθόλου δ᾽ εἰπεῖν, ὥσπερ ἐν ἰατρικῇ τὸ χρήσιμον καὶ δίκαιόν ἐστι, καὶ γελοῖος ὁ φάσκων ἄδικον εἶναι, τῶν ἰσχίων πονούντων καίειν τὸν ἀντίχειρα, καὶ τοῦ ἥπατος ὑπούλου γεγονότος, ἀμύσσειν τὸ ἐπιγάστριον, καὶ τῶν βοῶν, ἂν εἰς τὰς χηλὰς μαλακιῶσι, περιαλείφειν τὰ ἄκρα τῶν κεράτων· οὕτως ὁ περὶ τὰς κολάσεις ἄλλο τι δίκαιον ἢ τὸ θεραπεύειν τὴν κακίαν ἡγούμενος, καὶ ἀγανακτῶν ἐάν τις δι᾽ ἑτέρων ἐφ᾽ ἑτέρους ἀναφέρῃ τὴν ἰατρείαν, (ὥσπερ οἱ τὴν φλέβα διαιροῦντες ἵνα τὴν ὀφθαλμίαν κουφίσωσιν) οὐδὲν ἔοικε περαιτέρω τῆς αἰσθήσεως ἐφορᾷν· οὐδὲ μνημονεύει ὅτι καὶ διδάσκαλος παίδων ἑνὸς κολαζομένου, ἑτέρους ἐνουθέτησε, καὶ στρατηγὸς ἐκ δεκάδος ἀνελὼν ἕνα, πάντας ἀνέστρεψε. Καὶ οὕτως οὐ μέρει διὰ μέρους ἑτέρου μόνον, ἀλλὰ καὶ ψυχῇ διὰ

E. 7. Καθόλου δ᾽ εἰπεῖν] Ita Venet. Vulgo, Καθόλου δ᾽ εἶπον.

vivunt, aluntur, gubernantur, ſentiunt: et iniquum minime eſt, ſi illorum cum ſint, habeant quæ illorum ſunt. In univerſum denique ſicut in medicina id quod utile eſt, juſtum etiam cenſetur: ridiculus enim ſit qui injuſte fieri dicat quod coxendicibus laborantibus, pollices uruntur: et jecinore vitiato, incidere ventrem circa umbilicum: et boum extrema cornua inungere, quando eorum ungulæ mollitie tentantur: ita qui aliud jus in ſuppliciis quærit quam malitiæ curationem, et indignatur ſi medicina per alios aliis adhibeatur, (veluti cum lippitudinis levandæ gratia vena ſecatur) videtur nihil ultra ea quæ ſentiri poſſunt proſpicere: neque meminit magiſtrum uno puerorum cæſo reliquos officii monere, et decimatione facta imperatorem totum plectere exercitum. Atque ſic quidem non tantum uni parti per aliam, ſed et animæ per animam accidunt quæ-

ψυχῆς γίνονταί τινες διαθέσεις καὶ κακώσεις καὶ ἐπανορθώσεις, μᾶλλον ἢ σώματι διὰ σώματος. Ἐκεῖ μὲν γάρ, ὡς ἔοικε, τὸ αὐτὸ δεῖ πάθος ἐγγίνεσθαι καὶ τὴν αὐτὴν μεταβολήν· ἐνταῦθα δ' ἡ ψυχὴ ταῖς φαντασίαις ἀγομένη, καὶ τὸ θαρρεῖν καὶ δεδιέναι χεῖρον ἢ βέλτιον διαγίγνεσθαι πέφυκεν.

ιζ'. Ἔτι δέ μου λέγοντος, ὑπολαβὼν ὁ Ὀλυμπικός, Ἔοικας, ἔφη, τῷ λόγῳ μεγάλην ὑπόθεσιν ὑπο-
B τίθεσθαι, τὴν ἐπιμονὴν τῆς ψυχῆς. Καὶ ὑμῶν γε, εἶπον ἐγώ, διδόντων, μᾶλλον δὲ δεδωκότων· ὡς γὰρ τοῦ θεοῦ τὸ κατ' ἀξίαν νέμοντος, ἡμῖν ὁ λόγος ἐξ ἀρχῆς δεῦρο παρελήλυθε. Κἀκεῖνος, Εἶτα δ', ἔφη, νομίζεις ἕπεσθαι τῷ τοὺς θεοὺς ἐπιβλέπειν καὶ νέμειν ἕκαστα τῶν καθ' ἡμᾶς, τὸ τὰς ψυχὰς ὑπάρχειν ἢ πάμπαν ἀφθάρτους, ἢ χρόνον τινὰ μετὰ τὴν τελευτὴν ἐπιμενούσας; Οὐκ, ὦ ἀγαθέ, εἶπον, ἀλλὰ μικρὸς οὕτω καὶ κενόσπουδος ὁ θεός ἐστιν, ὥστε

A. 11. Ὀλυμπικὸς] Sic Venet. Vulgo, Ὀλυμπιακός. Aliis item locis illud reſtitui ex codicibus.

dam affectiones, vitia, et correctiones, magis quam corpori per corpus. Ibi enim, uti par eſt, oportet eandem affectionem, eandem mutationem evenire: hic anima viſis ducta ut fidendo metuendove melius aut deterius afficiatur, a ſua habet natura.

XVII. Nondum ego finem dicendi feceram, cum Olympicus ſermonem excipiens, Videris, inquit, huic diſputationi quaſi fundamentum magnum ſuppoſuiſſe, animæ permanſionem. Sane, inquam, vobis dantibus, aut potius jam ante largitis: ſermo enim huc proceſſit ab eo principio, quo dare deus cuique quod eo dignum eſt ponebatur. Tum ille, Ergo, ait, cenſes ex hoc, quod deus ſingulas res noſtras inſpicere, ac diſtribuere pro meritis ponitur, ſequi animas aut omnino interitus eſſe expertes, aut aliquandiu ſaltem a morte corporis ſupereſſe? Non ſane, inquam: ſed ſcilicet ſordidus admodum eſt deus, et inanem ſumere voluit operam, qui noſtrum ni-

μηδὲν ἡμῶν ἐχόντων θεῖον ἐν αὐτοῖς, μηδὲ προσόμοιον ἁμωσγέπως ἐκείνῳ, καὶ διαρκὲς καὶ βέβαιον, ἀλλὰ φύλλοις, ὡς Ὅμηρος ἔφη, παραπλησίως ἀπομαραινομένων C παντάπασι, καὶ φθινόντων ἐν ὀλίγῳ, ποιεῖσθαι λόγον τοσοῦτον, ὥσπερ αἱ τοὺς Ἀδώνιδος κήπους ἐπ' ὀστράκοις τισὶ τιθηνούμεναι καὶ θεραπεύουσαι γυναῖκες· ἐφημέρους ψυχὰς ἐν σαρκὶ τρυφερᾷ καὶ βίου ῥίζαν ἰσχυρὰν οὐ δεχομένῃ βλαστανούσας, εἶτα ἀποσβεννυμένας εὐθὺς ὑπὸ τῆς τυχούσης προφάσεως. Εἰ δὲ βούλει, τοὺς ἄλλους θεοὺς ἐάσας, σκόπει τουτονὶ τὸν ἐνταῦθα τὸν ἡμέτερον, εἴ σοι δοκεῖ τὰς ψυχὰς τῶν τελευτώντων ἀπολλυμένας ἐπιστάμενος εὐθὺς, ὥσπερ ὁμίχλας ἢ καπνοὺς ἀποπνεούσας τῶν σωμάτων, ἱλασμούς τε πολλοὺς προσφέρειν τῶν κατοιχομένων, D καὶ γέρα μεγάλα καὶ τιμὰς ἀπαιτεῖν τοῖς τεθνηκόσιν, ἐξαπατῶν καὶ φενακίζων τοὺς πιστεύοντας. Ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ ἂν προείμην τὴν τῆς ψυχῆς διαμονὴν, εἰ μή τις, ὥσ-

C. 4. ἐφημέρους—προφάσεως] Videtur excidiſſe φυτεύσας, vel εἰδώς.
D. 1. προσφέρειν] An προστάττειν?

hil in nobis divinum, nihil habentium ipſius ſimile quocunque modo, et permanens ac ſtabile, ſed foliorum inſtar, ut eſt apud Homerum, brevi temporis ſpatio emarceſcentium atque pereuntium, tantam habeat rationem, cum quidem quomodo mulieres Adonidis hortos in teſtis colunt atque educant, ita nos animas in diem victuras in carne delicata vitaque non durabili germinantes habeamus, et qualibet occaſione exſtinguendas. Quod ſi lubet, reliquis diis omiſſis, Apollinem hic degentem noſtrum conſidera. Videturne is tibi compertum habens animas mortuorum ſtatim interire, ac fumi inſtar aut nebulæ a corporibus exſpirare, tam multas expiationes vita defunctorum, ac tot tantaque præmia et honores iis habendos exigens, credulis hominibus fraudem facere et ora ſublinere velle? Ipſe profecto animæ perpetuitatem nunquam ſim inficiatu-

περ ὁ Ἡρακλῆς, ὑφελὼν τὸν τρίποδα τῆς Πυθίας, ἀναιρήσῃ καὶ διαφθείρῃ τὸ χρηστήριον. Ἄχρι τοῦ πολλὰ τοιαῦτα προθεσπίζεσθαι καὶ καθ' ἡμᾶς, οἷα καὶ Κόρακι τῷ Ναξίῳ χρησθῆναι λέγουσιν, οὐχ ὅσιόν ἐστι τὴν ψυχὴν καταγνῶναι θάνατον. Καὶ ὁ Πατροκλέας, Τί δ' ἦν, ἔφη, τὸ χρησθὲν, ἢ τίς ὁ Κόραξ οὗτος; ὡς ἐμοὶ καὶ τὸ πρᾶγ-
E μα καὶ τὸ ὀνομαζόμενον, ξένον. Οὐδαμῶς, εἶπον, ἀλλ' αἴτιος ἐγὼ, παρωνύμῳ χρησάμενος ἀντὶ τοῦ ὀνόματος. Ὁ γὰρ ἀποκτείνας ἐν τῇ μάχῃ τὸν Ἀρχίλοχον, ἐκαλεῖτο Καλώνδης, ὡς ἔοικεν· ἦν δ' αὐτῷ Κόραξ ἐπωνύμιον· ἐκβληθεὶς δὲ τὸ πρῶτον ὑπὸ τῆς Πυθίας ὡς ἱερὸν ἄνδρα τῶν Μουσῶν ἀνηρηκὼς, εἶτα χρησάμενος λιταῖς τισι καὶ προστροπαῖς μετὰ δικαιολογίας, ἐκελεύσθη πορευθεὶς ἐπὶ τὴν τοῦ Τέττιγος οἴκησιν, ἱλάσασθαι τὴν τοῦ Ἀρχιλόχου ψυχήν. Τοῦτο δ' ἦν ὁ Ταίναρος· ἐκεῖ γάρ φασιν ἐλθόντα μετὰ στόλου Τέττιγα τὸν Κρῆτα, πόλιν κτί-

D. 6. Ἀχρι τοῦ] Forte Ἄχρι δὲ τοῦ. Mez. Reiſk.
E. 1. ὀνομαζόμενον] Legendum ὄνομα.

rus, niſi quis Herculis in morem erepto Pythiæ tripode aboleat ac perdat hoc oraculum. Quoad enim multa id genus hic dantur reſponſa, quale Coraci Naxio ferunt edictum eſſe, impium eſt animam morte damnare. Ibi Patrocles, Quid, inquit, hoc oraculi eſt, aut quis Corax iſte? nam et res mihi ignota, et inauditum eſt nomen. Nequaquam vero, inquam, ſed ego in cauſa ſum loco nominis cognomine uſus. Is enim qui Archilochum in pugna interfecit, Calondas nomine fuit, cognomento Corax: is primum ejectus a Pythia, ut qui Muſis ſacrum virum necaſſet, uſus deinde ſupplicibus precibus et obſecrationibus cum excuſatione ſui, juſſus eſt proficiſci ad Tettigis habitationem, ibique animam Archilochi placare. Is autem locus erat Tænarus, quo fertur Tettix Cretenſis cum claſſe appuliſſe, et urbe condita habitaſſe prope Pſychopompeum, (qui eſt locus

σαι, καὶ κατοικῆσαι περὶ τὸ ψυχοπομπεῖον. Ὁμοίως
δὲ καὶ Σπαρτιάταις χρησθὲν ἱλάσασθαι τὴν Παυσανίου ψυ- F
χὴν, ἐξ Ἰταλίας μεταπεμφθέντες οἱ ψυχαγωγοὶ, καὶ θύ-
σαντες, ἀπεσπάσαντο τοῦ ἱεροῦ τὸ εἴδωλον.

ιη΄. Εἷς οὖν ἐστιν, ἔφην, λόγος ὁ τοῦ θεοῦ τὴν Πρόνοιαν
ἅμα καὶ τὴν διαμονὴν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς βεβαιῶν, καὶ
θάτερον οὐκ ἔστιν ἀπολιπεῖν, ἀναιροῦντα θάτερον. Οὔσῃ
δὲ τῇ ψυχῇ, μετὰ τὴν τελευτὴν μᾶλλον εἰκός ἐστι καὶ τιμὰς
ἀποδίδοσθαι καὶ τιμωρίας. Ἀγωνίζεται γὰρ, ὥσπερ ἀθλη- 561
τὴς, κατὰ τὸν βίον· ὅταν δὲ διαγωνίσηται, τότε τυγχάνει
τῶν προσηκόντων. Ἀλλὰ ἃς μὲν ἐκεῖ καθ' ἑαυτὴν
οὖσα κομίζεται τῶν προβεβιωμένων χάριτας ἢ τινας κο-
λάσεις, οὐθέν εἰσι πρὸς ἡμᾶς τοὺς ζῶντας, ἀλλ' ἀπιστοῦν-
ται καὶ λανθάνουσιν· αἱ δὲ διὰ τῶν παίδων ἰοῦσαι καὶ διὰ γέ-
νους, ἐμφανεῖς τοῖς δεῦρο γενόμεναι, πολλοὺς ἀποτρέπουσι
καὶ συστέλλουσι τῶν πονηρῶν· ὅτι δ' οὐκ ἔστιν αἰσχίων οὐδὲ
λυποῦσα μᾶλλον ἑτέρα κόλασις, ἢ τοὺς ἐξ ἑαυτῶν κακὰ

animis demulcendis ſacer.) Similiter cum Spartani oraculo eſſent juſſi placare animam Pauſaniæ, exciti ex Italia animarum luſtratores, facto ſacrificio ſimulachrum templo avellerunt.

XVIII. Una igitur, aiebam, eademque ratione et Providentia dei, et animæ humanæ permanſio ſtabilitur, neque poteſt relinqui altero ſublato alterum. Ergo animæ poſt mortem exſtanti magis probabile eſt vel præmia vel pœnas reddi. Vitam enim quaſi certamen quoddam obit, et certamine peracto conſequitur quod meruit. Enimvero quos ibi honores, aut quæ ſupplicia ob actam vitam percipit ea ſola exiſtens, nihil iſta ad nos qui vivimus attinent, ſed ignorantur, fideſque iis derogatur: quæ liberos ſtirpemque pervadunt pœnæ, viventibus conſpicuæ, multos malorum dehortantur atque reprimunt. Non eſſe autem fœdiorem ullam pœnam aut quæ majorem afferat dolorem, quam ſi quis videat ſua culpa ſuis poſteris male eſſe: et cum quis viderit impii ſceleratique

πάσχοντας δι' αὐτοὺς ὁρᾷν, καὶ ὅτι ψυχὴν ἀνδρὸς ἀσεβοῦς καὶ παρανόμου μετὰ θάνατον ἐφορῶσαν οὐκ ἀνδριάντας,
B οὐδὲ τιμάς τινας ἀνατρεπομένας, ἀλλὰ παῖδας ἢ φίλους ἢ γένος ἢ οἰκεῖον αὐτῆς ἀτυχήμασι χρωμένους μεγάλοις δι' αὐτὴν, καὶ δίκην τίνοντας, οὐδεὶς ἂν ἀγαπήσειεν αὖθις ἐπὶ ταῖς τοῦ Διὸς τιμαῖς, ἄδικον γενέσθαι καὶ ἀκόλαστον· ἔχω μὲν τινα καὶ λόγον εἰπεῖν, ἔναγχος ἀκηκοὼς, ὀκνῶ δὲ μὴ φανῇ μῦθος ὑμῖν· μόνῳ οὖν χρῶμαι τῷ εἰκότι. Μηδαμῶς, εἶπεν ὁ Ὀλυμπικὸς, ἀλλὰ διέλθε κἀκεῖνον. Τὰ δὲ αὐτὰ καὶ τῶν ἄλλων δεομένων, Ἐάσατε, εἶπον, ἀποδοῦναί με τῷ λόγῳ τὸ εἰκός· ὕστερον δὲ τὸν μῦθον, ἐὰν δόξῃ, κινήσωμεν, εἴ γε δὴ μῦθος ἐστίν.

C ιθ'. Ὁ γὰρ Βίων τὸν θεὸν κολάζοντα τοὺς παῖδας τῶν πονηρῶν, γελοιότερον εἶναί φησιν ἰατροῦ, διὰ νόσον πάππου καὶ πατρὸς, ἔκγονον ἢ παῖδα φαρμακεύοντος. Ἔστι δὲ τῇ

B. 3. οὐδεὶς ἂν] Forte ſupplendum, ἰδών τις οὐδεὶς ἂν—ἄδικος γενέσθαι καὶ ἀκόλαστος. Itaque verti. Item fere Amiot.

animam hominis poſt mortem inſpectare non ſtatuas ſuas aliquas everti aut honores antiquari, ſed propter ſua ipſius flagitia liberos ſuos, aut amicos, aut neceſſarios gravibus premi calamitatibus et pœnas dare: talem igitur animam qui viderit neminem vel Jovis honoribus inductum iri ut intemperans denuo fiat et injuſtus: poſſim vobis ſermone quodam demonſtrare, quem nuper audivi, niſi verear ne vos fabulam putaretis: itaque tantum utar probabilibus. Quin tu, inquit Olympicus, eum nobis narra. Eadem reliquis orantibus, Sinite, inquam, me probabilia perſequi: deinde, ſi ita videbitur, fabulam, ſiquidem fabula eſt, proferemus.

XIX. Etenim Bion deum qui malorum liberis ſupplicia inferret, magis aiebat ridiculum eſſe medico, qui filio aut nepoti ob morbum patris vel avi medicinam adhiberet. Sunt vero hæ res aliquatenus diffi-

μὲν ἀνόμοια τὰ πράγματα, τῇ δὲ ἐοικότα καὶ ὅμοια.
Νόσου μὲν γὰρ ἄλλος ἄλλον οὐ παύει θεραπευόμενος,
οὐδὲ βέλτιόν τις ἔσχε τῶν ὀφθαλμιώντων, ἢ πυρεττόντων,
ἰδὼν ἄλλον ὑπαλειφόμενον ἢ καταπλαττόμενον· αἱ δὲ
τιμωρίαι τῶν πονηρῶν διὰ τοῦτο δείκνυνται πᾶσιν ὅτι δί-
κης κατὰ λόγον περαινομένης ἔργον ἐστὶν, ἑτέρους δι' ἑτέ-
ρων κολαζομένων ἐπισχεῖν. Ἡ, δὲ προσέοικε τῷ ζητου- D
μένῳ τὸ παραβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ Βίωνος ἔλαθεν αὐ-
τόν· ἤδη γὰρ ἀνδρὸς εἰς νόσημα μοχθηρὸν οὐ μὴν ἀνίατον
ἐμπεσόντος, εἶτ' ἀκρασίᾳ καὶ μαλακίᾳ προεμένου τῷ πά-
θει τὸ σῶμα καὶ διαφθαρέντος, υἱὸν οὐ δοκοῦντα νοσεῖν,
ἀλλὰ μόνον ἐπιτηδείως ἔχοντα πρὸς τὴν αὐτὴν νόσον, ἰα-
τρὸς, ἢ οἰκεῖος, ἢ ἀλείπτης καταμαθὼν, ἢ δεσπότης
χρηστὸς, ἐμβαλὼν εἰς δίαιταν αὐστηρὰν, καὶ ἀφελὼν ὄψα
καὶ πέμματα καὶ πότους καὶ γύναια, φαρμακείαις δὲ χρη-
σάμενος ἐνδελεχέσι, καὶ διαπονήσας τὸ σῶμα γυμνασί-
οις, ἐσκέδασε καὶ ἀπέπεμψε, μεγάλου πάθους σπέρμα μι- E

miles, aliquatenus etiam ſimiles. Alius enim dum ſanatur, alium qui ſimili eſt in morbo, nihil juvat: neque quiſquam ex oculis aut febre laborans levatus eſt malo, quod alium videret ungi aut emplaſtro illini: malorum autem ſupplicia omnibus hoc demonſtrant, Juſtitiæ ratione pergentis opus eſſe aliis puniendis alios coërcere. Neque ſenſit Bion, quid in hac ſimilitudine conveniret propoſitæ quæſtioni. Quippe viri qui in morbum gravem, neque tamen immedicabilem, inciderit, ac deinde ob intemperantiam et mollitiem prodito corpore perierit, filium non ægrotare, ſed proclivem duntaxat ad idem morbi genus creditum medicus, aut neceſſarius aliquis, aut alipta ſentiens, aut bonus dominus, in victus rationem auſteram conjiciens, adimenſque obſonia, bellaria, potationes, ſcorta, utenſque continentibus medicationibus, exercitationibuſque corpus durans, magnum malum exiguo ſemine diſſipando averterit,

χρόνον οὐκ ἐάσαις εἰς μέγεθος προελθεῖν· ἢ γὰρ οὐχ οὕτω παρακελευόμεθα, προσέχειν ἀξιοῦντες ἑαυτοῖς καὶ διαφυλάττεσθαι, καὶ μὴ παραμελεῖν ὅσοι γεγόνασιν ἐκ πατέρων ἢ μητέρων νοσηματικῶν, ἀλλ' εὐθὺς ἐξωθεῖν τὴν ἐγκαταμεμιγμένην ἀρχὴν εὐκίνητον οὖσαν καὶ ἀκροσφαλῆ προκαταλαμβάνοντας. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφασαν. Οὐ τοίνυν ἄτοπον, εἶπον, ἀλλ' ἀναγκαῖον, οὐδὲ γελοῖον, ἀλλ' ὠφέλιμον πρᾶγμα ποιοῦμεν, ἐπιληπτικῶν παισὶ καὶ μελαγ-
F χολικῶν καὶ ποδαγρικῶν γυμνάσια καὶ διαίτας καὶ φάρμακα προσάγοντες, οὐ νοσοῦσιν, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ μὴ νοσῆσαι. Τὸ γὰρ ἐκ πονηροῦ σώματος γινόμενον σῶμα τιμωρίας μὲν οὐδεμιᾶς, ἰατρείας δὲ καὶ φυλακῆς ἄξιόν ἐστιν· ἣν εἴ τις, ὅτι τὰς ἡδονὰς ἀφαιρεῖ, καὶ δηγμὸν ἐπάγει καὶ πόνον, τιμωρίαν ὑπὸ δειλίας καὶ μαλακίας ἀποκαλεῖ, χαίρειν ἐατέον. Ἆρ' οὖν σῶμα μὲν ἔκγονον φαύλου σώματος ἄξιόν ἐστι θεραπεύειν καὶ φυλάττειν, κακίας δὲ ὁμοιότητα συγγενικὴν

E. 3. ἑαυτοῖς] Sumſi a Venet. Vulgo, ἑαυτούς.

non paſſus progrediendo augeri. Nonne enim ſic præcipimus, animadvertendos, non negligendos eſſe qui patre aut matre morboſa nati ſunt, ſtatimque innatum mali principium mobile et ad lædendum in proclivi ſitum ejiciendum eſſe antevertendo? Omnino quidem, reſpondebant. Non ergo abſurdam rem, inquam ego, ſed neceſſariam, neque ridiculam, ſed utilem agimus, quando filiis, comitiali morbo, melancholia, aut podagra detentorum, exercitationes, victus rationem, et medicamenta accommodamus, non quod ægrotent, ſed ut ne hoc fiat. Natum enim e malo corpore corpus ſupplicium ſane nullum, ſed medicinam tamen et cuſtodiam meretur: quam quia voluptatibus abſtinet, morſumque et dolorem infert, qui ob mollitiem et timiditatem ſupplicii afficit nomine, miſſus eſt faciendus. An ergo corpus e vitioſo natum corpore curare et cuſtodire convenit? malitiæ innatam ſimilitudinem in tenera indole

ἐν νέῳ βλαστάνουσαν ἤδη καὶ ἀναφυομένην ἐᾶν δεῖ, καὶ περιμένειν καὶ μέλλειν ἄχρις ἂν ἐκχυθεῖσα τοῖς πάθεσιν ἐμφανὴς γένηται κακόφρονα τὸν ἀμφανῆ πραπίδων καρπόν; ὥς φησι Πίνδαρος. 564

κ'. Ἢ κατὰ τοῦτο μὲν ὁ θεὸς οὐδὲν τοῦ Ἡσιόδου σοφώτερος, διακελευομένου καὶ παρεγγυῶντος,

> Μηδ' ἀπὸ δυστήνοιο τάφου ἀπονοστήσαντα
> Σπερμαίνειν γενεὴν, ἀλλ' ἀθανάτων ἀπὸ δαιτὸς,

ὡς οὐ κακίαν μόνον οὐδ' ἀρετὴν, ἀλλὰ καὶ λύπην καὶ χαρὰν καὶ πανθ' ὅσα ἀναδεχομένης τῆς γενέσεως, ἱλαροὺς καὶ ἡδεῖς καὶ διακεχυμένους ἄγειν πρὸς τὸ τεκνοῦν. Ἐκεῖνο δὲ οὐκ ἔστι, καθ' Ἡσίοδον, οὐδὲ ἀνθρωπίνης ἔργον σοφίας, ἀλλὰ θεοῦ, τὸ διορᾷν καὶ διαισθάνεσθαι τὰς ὁμοιοπα- B
θείας καὶ τὰς διαφορὰς, πρὶν εἰς μεγάλα τοῖς πάθεσιν ἐμπεσούσας ἀδικήματα, γενέσθαι καταφανεῖς. Ἄρκτων μὲν γὰρ ἔτι νήπια, καὶ λύκων τέκνα καὶ πιθήκων, εὐθὺς

A. 3. τὸν ἀμφανῆ] Legendum τ' ἀμφάνη, ut Ruhnk. Similiter fere Venet. τ' ἐκφανεῖ.

germinantem et enaſcentem negligere debemus, et moras nectere tantiſper dum ſe effundat, motibuſque pravis *malignum occulti animi fructum detegat*, ut ait Pindarus?

XX. An hac ratione nihilo deus ſapientior videbitur quam Heſiodus, qui ſic præcipit,

> *Non ſerito rediens triſti de funere prolem:*
> *Da natis operam divum convivia linquens:*

ſcilicet non vitii modo et virtutis, ſed gaudii etiam ac triſtitiæ, omniumque id genus rerum capax quia eſſet genitura, ideo ad procreationem prolis jubens nos hilari animo ſerenoque aggredi? Illud vero non a ſententia Heſiodi proficiſcitur, neque humanæ eſt opus ſapientiæ, ſed dei, perſpicere ingeniorum ſimilitudines, et diſcrimina, priuſquam ab animorum motibus in magna erumpentibus flagitia detegantur. Sane urſorum catuli, et luporum ac ſimiarum, ſta-

ἐμφαίνει τὸ συγγενὲς ἦθος, ὑπὸ μηδενὸς παραμπεχόμενον
μηδὲ καταπλαττόμενον· ἡ δ' ἀνθρώπου φύσις, εἰς ἔθη
καὶ δόγματα καὶ νόμους ἑαυτὴν ἐμβαλοῦσα, κρύπτει τὰ
φαῦλα, καὶ τὰ καλὰ μιμεῖται πολλάκις, ὥστε ἢ παντά-
πασιν ἐξαλεῖψαι καὶ διαφυγεῖν ἐγγενῆ κηλῖδα τῆς κακίας, ἢ
C διαλαθεῖν πολὺν χρόνον, οἷον ἔλυτρόν τι ἑαυτῇ τὴν
πανουργίαν περιβαλοῦσαν· διαλαθεῖν δὲ ἡμᾶς, τοὺς ὥσπερ
ὑπὸ πληγῆς ἢ δήγματος ἑκάστου τῶν ἀδικημάτων μόλις
αἰσθανομένους τῆς κακίας, μᾶλλον δὲ ὅλως τότε γίγνεσθαι
νομίζοντας ἀδίκους ὅτε ἀδικοῦσιν, ἀκολάστους ὅτε ὑβρίζουσιν,
καὶ ἀνάνδρους ὅτε φεύγουσιν· ὥσπερ εἴ τις οἴοιτο τοῖς σκορ-
πίοις ἐμφύεσθαι τὸ κέντρον ὅτε τύπτουσιν, καὶ ταῖς ἐχίδ-
ναις τὸν ἰὸν ὅτε δάκνουσιν· εὐήθως οἰόμενος. Οὐ γὰρ ἅμα
γίγνεται καὶ φαίνεται τῶν πονηρῶν ἕκαστος· ἀλλ' ἔχει μὲν ἐξ ἀρ-
χῆς τὴν κακίαν, χρῆται δέ, καιροῦ καὶ δυνάμεως ἐπιλαβό-
μενος, τῷ κλέπτειν ὁ κλέπτης, καὶ τῷ παρανομεῖν ὁ τυ-
D ραννικός. Ἀλλ' ὁ θεὸς οὔτε ἀγνοεῖ δή που τῆς ἑκάστου διά-

tim ſuam oſtendunt indolem, nulla velatam aut oblitam re: humanum ingenium in mores, opiniones, legeſque ſe conjiciens, ſæpenumero vitiis occultatis bona imitatur, ut aut omnino tandem eluat innatam vitii maculam, aut verſutia tanquam exuvio quodam tectum longo tempore deliteſcat, ac nos fallat: nos, inquam, qui velut icti aut morſi uno quovis flagitiorum vix tandem nequitiam ſentimus, immo tum demum injuſtos fieri putamus homines, cum injuria nos afficiunt, intemperantes cum libidinem exercent, timidos cum fugiunt: non aliter quam ſi quis opinetur ſcorpiis ſtimulum innaſci quando pungunt, et viperis venenum quando mordent. Quæ quidem ſtulta eſt opinio. Non enim ſimul et fit malus aliquis, et malus eſſe cernitur: ſed jam inde ab initio præditus pravitate, occaſionem facultatemque nactus furatur fur, leges violat tyrannicæ indolis homo. At vero deus non ignorat cujuſque ingenium et

θεσιν καὶ φύσιν, ἅτε δὴ ψυχῆς μᾶλλον ἢ σώματος αἰσθάνεσθαι πεφυκὼς, οὔτ' ἀναμένει τὴν βίαν ἐν χερσὶ γενομένην, καὶ τὴν ἀναίδειαν ἐν φωνῇ, καὶ τὴν ἀκολασίαν ἐν αἰδοίοις κολάζειν. Οὐ γὰρ ἀμύνεται τὸν ἀδικήσαντα κακῶς παθὼν, οὐδὲ ὀργίζεται τῷ ἁρπάσαντι βιασθεὶς, οὐδὲ μισεῖ τὸν μοιχὸν ὑβρισθείς· ἀλλ' ἰατρείας ἕνεκα τὸν μοιχικὸν καὶ πλεονεκτικὸν καὶ ἀδικητικὸν κολάζει πολλάκις, ὥσπερ ἐπιληψίαν, τὴν κακίαν πρὶν ἢ καταλαβεῖν ἀναιρῶν.

κα'. Ἡμεῖς δὲ ἀρτίως μὲν ἠγανακτοῦμεν ὡς ὀψὲ καὶ βραδέως τῶν πονηρῶν δίκην διδόντων· νῦν δὲ, ὅτι καὶ πρὶν E
ἀδικεῖν ἐνίους, τὴν ἕξιν αὐτῶν κολούει καὶ τὴν διάθεσιν, ἐγκαλοῦμεν, ἀγνοοῦντες ὅτι τοῦ γενομένου πολλάκις τὸ μέλλον, καὶ τὸ λανθάνον τοῦ προδήλου, χεῖρόν ἐστι καὶ φοβερώτερον· οὐ δυνάμενοι δὲ συλλογίζεσθαι τὰς αἰτίας δι' ἃς ἐνίους μὲν καὶ ἀδικήσαντας ἐᾷν βέλτιόν ἐστιν, ἐνίους δὲ καὶ

E. 2. ἀδικεῖν ἐνίους] Sic Venet. Vulgo, ἀδ. ἐνίων.

naturam, ut qui animam ſuapte natura magis quam corpus ſentiat, neque eo rem differt, ut violentiam jam manibus, impudentiam voce, libidinem pudendis proditam puniat. Non enim ulciſcitur ſe accepta injuria, neque raptori iraſcitur vim paſſus, aut mœchum odit affectus injuria: ſed medicinæ faciendæ cauſa ſæpe plectit ad adulterium, avaritiam, vel injuriam faciendam proclivem, vitium veluti morbum comitialem antevertens priuſquam erumpat.

XXI. Nos interim qui paulo ante indignabamur ob ſera ſontium ſupplicia, nunc id culpamus, quod deus ante quam committantur flagitia ipſum pravum animi habitum coërcet; quippe ignorantes ſæpe futura factis, et occulta apertis deteriora majorique digna metu eſſe: neque docti ratiocinari cauſas, propter quas nonnullos expedit etiam perpetrato ſcelere miſſos facere, alios etiamnum meditantes ma-

διαγινωσκομένους προκαταλαμβάνειν· ὥσπερ ἀμέλει καὶ φάρμακα ἐνίοις μὲν οὐχ ἁρμόζει νοσοῦσιν, ἐνίοις δὲ λυσιτελεῖ καὶ μὴ νοσοῦσιν, ἐπισφαλέστερον ἐκείνων ἔχουσιν. Ὅθεν
F οὐδὲ πάντα τὰ τῶν τεκόντων σφάλματα εἰς τοὺς ἐκγόνους οἱ θεοὶ τρέπουσιν· ἀλλ᾽ ἐὰν μὲν ἐκ φαύλου γένηται χρηστὸς, ὥσπερ εὐεκτικὸς ἐκ νοσώδους, ἀφεῖται τῆς τοῦ γένους ποινῆς, οἷον ἐκποίητος τῆς κακίας γενόμενος· νέῳ δὲ εἰς ὁμοιότητα μοχθηροῦ γένους ἀναφερομένῳ προσήκει δή πουθεν, ὡς χρέα κληρονομίας, διαδέχεσθαι τῆς πονηρίας τὴν κόλασιν. Οὐ γὰρ Ἀντίγονός γε διὰ Δημήτριον, οὐδὲ τῶν πονηρῶν Φυλεὺς δι᾽ Αὐγέαν, οὐδὲ Νέστωρ διὰ Νη-
563 λέα δίκας ἔδωκαν· ἐκ κακῶν μὲν γὰρ, ἀγαθοὶ δὲ ἦσαν· ἀλλ᾽ ὅσων ἡ φύσις ἔστερξε καὶ προσήκατο τὸ συγγενὲς, τούτων ἡ Δίκη διώκουσα τὴν ὁμοιότητα τῆς κακίας, διεξῆλθεν. Ὡς γὰρ ἀκροχορδόνες καὶ μελάσματα καὶ φακοὶ πατέρων ἐν παισὶν ἀφανισθέντες, ἀνέκυψαν ὕστερον ἐν υἱωνοῖς

F. 4. ἐκποίητος] Recepi veriſſimam correctionem, item a Mez. confirmatam.
F. 8. τῶν πονηρῶν] Delet Mez. At Reiſk. corrigit, τῶν παλαι ἡρώων.

leficium pœna anteverti: quomodo medicamentorum quædam non congruunt ægrotantibus, conducunt autem aliis non laborantibus, ſed in periculo quam ægroti verſantibus majore. Hinc eſt, quod non omnia parentum peccata dii in liberos convertunt: ſed ſi quis de malo naſcitur bonus, tanquam bene affecti corpore natus de morboſo, is generis pœna liberatur, veluti e malitia adoptatus in familiam virtutis: at juveni, qui morbo in ſimilitudinem generis refertur atque redigitur vitioſi, ei nimirum convenit tanquam hæredi debitas pœnas vitii perſolvere. Non enim profecto Antigonus propter Demetrium, non Phyleus propter Augeam, non Neſtor propter Neleum ſuſtinuit pœnam: nati enim hi malis, boni ipſi fuerunt: ſed quorum natura amplexa eſt cognatam malitiam, hos Juſtitia ſimilitudinem pravitatis perſequens ſupplicio affecit. Verrucæ, nævi, lentes, parentum in filiis non viſi, aliquando in nepotibus de-

καὶ θυγατριδοῖς· καὶ γυνή τις Ἑλληνὶς τεκοῦσα βρέφος μέλαν, εἶτα κρινομένη μοιχείας, ἐξανεῦρεν αὐτὴν Αἰθίοπος οὖσαν γενεὰν τετάρτην· τῶν δὲ Πύθωνος τοῦ Νισιβέως παίδων, ὃς ἔναγχος τέθνηκε, λεγομένου τοῖς Σπαρτοῖς προσήκειν, ἐξανήνεγκε λόγχης τύπον ἐν τῷ σώματι, διὰ χρόνων τοσούτων ἀνακρούσης καὶ ἀναδύσης, ὥσπερ ἐκ B βυθοῦ, τῆς πρὸς τὸ γένος ὁμοιότητος· οὕτω πολλάκις ἤθη καὶ πάθη ψυχῆς αἱ πρῶται κρύπτουσι γενέσεις καὶ καταδύουσιν, ὕστερον δέ ποτε καὶ δι' ἑτέρων ἐξήνθησε καὶ ἀπέδωκε τὸ οἰκεῖον εἰς κακίαν καὶ ἀρετὴν ἡ φύσις.

κβʹ. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἰπὼν ἐσιώπησα, διαμειδιάσας ὁ Ὀλυμπικός, Οὐκ ἐπαινοῦμέν σε, εἶπεν, ὅπως μὴ δόξωμεν ἀφιέναι τὸν μῦθον, ὡς τοῦ λόγου πρὸς ἀπόδειξιν ἱκανῶς ἔχοντος, ἀλλὰ τότε δώσομεν τὴν ἀπόφασιν ὅταν κἀκεῖνον ἀκούσωμεν. Οὕτως οὖν ἔφην, ὅτι ὁ Σολεὺς Θεσ-

B. 9. κἀκεῖνον] Ita Venet. Vulgo, κἀκεῖνα.
B. 10. ὁ Σολεὺς Θεσπέσιος, ἀνὴρ] Ita Mez. et Reiſk. Vulgo, Σολεὺς ὁ Θεσπέσιος ἀνήρ.

nuo apparuerunt: et quædam mulier Græca cum nigrum peperiſſet infantulum, adulterii poſtulata invenit ſe quarto gradu progeniei ab Æthiope procreatam: ac Pythonis Niſibenſis, qui nuper commutavit vitam cum morte, dictus genus a Spartis (hi ſunt homines e ſatis a Cadmo draconis dentibus enati) ducere, filiorum quidam haſtæ figuram in corpore ſuo in lucem extulit, ſimilitudine generis tam multis poſt ætatibus tanquam e profundo emergente. Eodem modo ſæpe animi adfectiones in prima prole occultantur: in poſterioribus propaginibus natura demum ſimilitudinem vitii aut virtutis inſtaurat.

XXII. His dictis ego cum conticuiſſem, ſubridens Olympicus, Non, inquit, laudamus te, ne quaſi ſatis demonſtrato propoſito videamur fabulam dimittere: hac demum audita, pronunciabimus. Tum ego narrationem ſic ſum proſecu-

πέσιος, ἀνὴρ ἐκείνου τοῦ γενομένου μεθ' ἡμᾶς ἐνταῦθα C Πρωτογένους οἰκεῖος καὶ φίλος, ἐν πολλῇ βιώσας ἀκολασίᾳ τὸν πρῶτον χρόνον, εἶτα ταχὺ τὴν οὐσίαν ἀπολέσας, ἤδη χρόνον τινὰ καὶ διὰ τὴν ἀνάγκην ἐγένετο πονηρὸς, καὶ τὸν πλοῦτον ἐκ μετανοίας διώκων, ταὐτὸ τοῖς ἀκολάστοις ἔπαθε πάθος, οἳ τὰς γυναῖκας ἔχοντες μὲν οὐ φυλάττουσι, προέμενοι δὲ πειρῶσιν αὖθις ἀδίκως ἑτέροις συνούσας διαφθείρειν. Οὐδενὸς οὖν ἀπεχόμενος αἰσχροῦ φέροντος εἰς ἀπόλαυσιν ἢ κέρδος, οὐσίαν μὲν οὐ πολλὴν, δόξαν δὲ πονηρίας ἐν ὀλίγῳ πλείστην συνήγαγε· μάλιστα δὲ αὐτὸν D διέβαλεν ἀνενεχθεῖσά τις ἐξ Ἀμφιλόχου μαντεία· πέμψας γὰρ, ὡς ἔοικεν, ἠρώτα τὸν θεὸν Εἰ βέλτιον βιώσεται τὸν ἐπίλοιπον βίον· ὁ δὲ ἀνεῖλεν, Ὅτι πράξει βέλτιον ὅταν ἀποθάνῃ. Καὶ δὴ τρόπον τινὰ τοῦτο μετ' οὐ πολὺν χρόνον αὐτῷ συνέπεσε. Κατενεχθεὶς γὰρ ἐξ ὕψους τινὸς

B. 11. μεθ' ἡμᾶς] Forte καθ' ἡμᾶς, ut Turneb. vel μεθ' ἡμῶν, ut Mez.

tus. Theſpeſius Solenſis, vir Protogenis, ejus qui hic nobiſcum fuit, familiaris atque amicus, cum primis temporibus perquam diſſolute vixiſſet, atque exinde rem familiarem celeriter perdidiſſet, aliquandiu etiam neceſſitate impellente malis ſe dedit artibus, et pœnitentia ductus, dum divitias ſectatur, idem eſt expertus, quod uſu venire intemperantibus ſolet, qui uxores dum habent, non cuſtodiunt, dimiſſaſque et aliis conjunctas improbe corrumpere conantur. Is ergo Theſpeſius dum nulla turpi re abſtinet, quæ voluptatem aut quæſtum videretur conciliatura, brevi temporis ſpatio opes non ſane magnas, opinionem autem malitiæ ſummam ſibi paravit. Maxime autem eum notavit oraculum ab Amphilocho allatum: cum enim, ut fertur, miſiſſet ad deum, ſcitatum *An reliquum vitæ victurus eſſet melius*, reſponſum fuit, *Melius habiturum poſtquam mortuus foret.* Ac ſane hoc illi quodammodo non poſt multum temporis accidit. De ſublimi enim in cervicem delapſus, ic-

εἰς τράχηλον, οὐ γενομένου τραύματος, ἀλλὰ πληγῆς μόνον, ἐξέθανε, καὶ τριταῖος ἤδη περὶ τὰς ταφὰς αὐτὰς ἀνήνεγκε· ταχὺ δὲ ῥωσθεὶς, καὶ παρ' αὑτῷ γενόμενος, ἄπιστόν τινα τοῦ βίου τὴν μεταβολὴν ἐποίησεν. Οὔτε γὰρ δικαιότερον περὶ τὰ συμβόλαια γινώσκουσιν ἕτερον Κίλικες ἐν τοῖς τότε χρόνοις γενόμενον, οὔτε πρὸς τὸ θεῖον ὁσιώτερον, οὔτε λυπηρότερον ἐχθροῖς, ἢ βεβαιότερον φίλοις· ὥστε καὶ E ποθεῖν τοὺς ἐντυγχάνοντας αὐτῷ τὴν αἰτίαν ἀκοῦσαι τῆς διαφορᾶς, οὐκ ἀπὸ τοῦ τυχόντος οἰομένους γεγονέναι διακόσμησιν εἰς ἦθος τοσαύτην, ὅπερ ἦν ἀληθὲς, ὡς αὐτὸς διηγεῖτο, τῷ τε Πρωτογένει καὶ τοῖς ὁμοίως ἐπιεικέσι τῶν φίλων. Ἐπεὶ γὰρ ἐξέπεσε τὸ φρονοῦν τοῦ σώματος, οἷον ἂν τις ἐκ πλοίου κυβερνήτης εἰς βυθὸν ἀποῤῥιφεὶς πάθοι τοπρῶτον, οὕτως ὑπὸ τῆς μεταβολῆς ἔσχεν· εἶτα μικρὸν ἐξαρθεὶς, ἔδοξεν ἀναπνεῖν ὅλος, καὶ περιορᾶν πανταχό-

E. 2. ἐντυγχάνοντας αὐτῷ] Ita Ald. Baſ. Xyl. A. Moſc. 1. 2. Mez. Vulgo, ἐντυγχάνοντας αὐτοῦ.
E. 3. γεγονέναι διακόσμησιν] Sic Jannot. Schott. Mez. Vulgo, γεγονέναι τῆς διαφορᾶς διακόσμησιν.
E. 9. ὅλος] Sic Ald. Baſ. Xyl. Moſc. 1. 2. Colleg. Nov. et Var. lect. A. Vulgo, ὅλως.

tu abſque ullo vulnere accepto mortuus eſt, tertiaque poſt die ſub ipſam funerationem revixit. Mox recuperatis viribus ad ſe reverſus, incredibilem quandam vitæ mutationem inſtituit. Nam neque juſtiorem in contractibus ullum eo tempore noverunt Cilices, neque majore adverſum deos pietate, neque hoſtibus moleſtiorem, neque magis fidum amicis. Quo factum eſt, ut quibus res cum ipſo erat, cauſam cognoſcere tantæ diverſitatis averent, non vilem aut vulgarem eam fuiſſe arbitrantes. Quam eorum fuiſſe veram opinionem, intelligi poteſt ex his quæ ipſe Protogeni, aliiſque bonis amicis narravit. Nam ſimul atque mens corpore excidit, principio ejuſmodi ſenſit mutationem, qualis eveniat gubernatori e navi in profundum mare abjecto. Deinde paululum elatus, viſus eſt ſibi totus reſpirare, et ani-

F θεν, ὥσπερ ἑνὸς ὄμματος ἀνοιχθείσης τῆς ψυχῆς. Ἑώρα δὲ τῶν προτέρων οὐθὲν ἀλλ' ἢ τὰ ἄστρα παμμεγέθη, καὶ ἀπέχοντα πλῆθος ἀλλήλων ἄπλετον, αὐγήν τε τῇ χροιᾷ θαυμαστὴν ἀφιέντα καὶ τόνον ἔχουσαν· ὥστε τὴν ψυχὴν ἐποχουμένην, λείως οἷον ὥσπερ ἐν γαλήνῃ τῷ φωτὶ ῥᾳδίως πάντῃ καὶ ταχὺ διαφέρεσθαι. Τὰ δὲ πλεῖστα τῶν θεαμάτων παραλιπὼν, ἔφη τὰς ψυχὰς τῶν τελευτώντων κάτωθεν ἀνιούσας πομφόλυγα φλογοειδῆ ποιεῖν ἐξισταμένου

54 τοῦ ἀέρος, εἶτα ῥηγνυμένης ἀτρέμα τῆς πομφόλυγος ἐκβαίνειν τύπον ἐχούσας ἀνθρωποειδῆ, τὸν δὲ ὄγκον εὐσταλεῖς· κινουμένας δὲ οὐχ ὁμοίως, ἀλλὰ τὰς μὲν ἐκπηδᾶν ἐλαφρότητι θαυμαστῇ, καὶ διάττειν ἐπ' εὐθείας ἄνω, τὰς δὲ, ὥσπερ αἱ ἄτρακτοι, περιστρεφομένας ἅμα κύκλῳ· καὶ ποτὲ μὲν κάτω, ποτὲ δὲ ἄνω ῥεπούσας μικτήν τινα φέρεσθαι καὶ τεταραγμένην κίνησιν, καὶ πολλῷ πάνυ χρόνῳ καὶ μόλις ἀποκαθισταμένην. Τὰς μὲν οὖν πολλὰς ἠγνόει

V. 5. οἷον ὥσπερ] Mez. delet. οἷον. Reiſkius corrigit, ὥσπερ ναῦν.

ma veluti unico oculo aperta undiquaque circumſpicere. Conſpexit autem nihil eorum quæ antea: ſed ſtellas ingentes, et inter ſe immenſis diſtantes intervallis, ſplendoremque admirabilis coloris emittentes efficacitate præditum, ita ut anima eo leviter vecta, tanquam in ſerenitate in lumine uſquequaque celeriter vagaretur. Præterea hic plurima ſpectacula ab eo commemorata. Animas autem morientium narrabat cum ſurſum adſcendunt, aëre cedente bullam efficere flammeam: qua deinde ſenſim rupta, exeant forma præditæ humana, mole exigua, et motu non ejuſdem omnibus modi: quaſdam enim celeritate admirabili exilire, et ad rectam lineam ſurſum emicare: alias fuſi inſtar in orbem converſas, alias ſurſum, alias deorſum vergendo, mixta quadam et turbida moveri agitatione, vix longo admodum temporis tractu ſubſiſtente. Pleraſque earum ignorabat,

τίνες εἰσί· δύο δὲ ἢ τρεῖς ἰδὼν γνωρίμους ἐπειρᾶτο προσμῖξαι καὶ προσειπεῖν· αἱ δὲ οὔτε ἤκουον, οὔτε ἦσαν παρ' ἑαυταῖς, ἀλλ' ἔκφρονες καὶ διεπτοημέναι, πᾶσαν ὄψιν ἀποφεύγουσαι καὶ B ψαῦσιν, ἐρέμβοντο πρῶτον αὐταὶ καθ' ἑαυτάς, εἶτα πολλαῖς ὁμοίως διακειμέναις ἐντυγχάνουσαι καὶ περιπλεκόμεναι, φορὰς τε πάσας πρὸς οὐδὲν ἀκρίτως ἐφέροντο, καὶ φωνὰς ἵεσαν ἀσήμους, οἷον ἀλαλαγμοὺς, θρήνου καὶ φόβου μεμιγμένας· ἄλλαι δὲ ἄνωθεν ἐν ἄκρῳ τοῦ περιέχοντος, ὀφθῆναί τε φαιδραὶ, καὶ πρὸς ἀλλήλας ὑπ' εὐμενείας θαμὰ πελάζουσαι, τὰς δὲ θορυβώδεις ἐκείνας ἐκτρεπόμεναι, διεσήμαινον, ὡς ἔοικεν, συστολῇ μὲν εἰς ἑαυτὰς τὸ δυσχεραῖνον, ἐκπετάσει δὲ καὶ διαχύσει τὸ χαῖρον καὶ προσ- C ιέμενον. Ἐνταῦθα μίαν ἔφη συγγενοῦς τινος ἰδεῖν, οὐ μέντοι σαφῶς· ἀποθανεῖν γὰρ ἔτι παιδὸς ὄντος· ἀλλ' ἐκείνην προσανάγουσαν ἐγγὺς, εἰπεῖν, Χαῖρε Θεσπέσιε· θαυ-

C. 1. διαχύσει] Sic. A. et Venet. Vulgo, διαλύσει.
C. 2. συγγενοῦς τινος ἰδεῖν] Sumſi ἰδεῖν ex Coll. Muret. Jannot. Pol. idem Mez. annotavit ex libro vetere. Vulgo, deeſt.

ut retulit, quorum eſſent: duas aut tres notas ſibi cum conſpexiſſet, conatus eſt accedere et alloqui: illæ autem neque audiebant, neque apud ſe erant, ſed mentis expertes ac conſternatæ, omnem conſpectum tactumque fugientes vagabantur primum ſeorſim unaquæque, deinde multis eodem modo affectis obviam factæ et implicatæ, motibus promiſcuis et temerariis ciebantur, voceſque edebant obſcuras, quaſi vociferationes ejulatu et pavore mixtas. Aliæ autem ſupra in ſummo ambientis erant adſpectu ſplendidæ, et invicem ob benevolentiam coëuntes, tumultuantibus iſtis vitatis: ſignificabant nimirum ſeſe in ſe contrahendo moleſtiam, extendendo autem et pangendo gaudium et approbationem. Ibi aiebat quandam cujuſdam cognatorum animam, quem utpote ipſo puero mortuum, non ſatis bene agnoſceret, prope acceſſiſſe, ac dixiſſe, *Salve Theſpeſi.* Mira-

μάσαντος δὲ αὐτοῦ, καὶ φήσαντος ὡς οὐ Θεσπέσιος ἀλλ' Ἀριδαῖός ἐστι, Πρότερόν γε, φάναι, τὸ δὲ ἀπὸ τοῦδε, Θεσπέσιος· οὐδὲ γάρ τοι τέθνηκας, ἀλλὰ μοίρᾳ τινὶ θεῶν ἥκεις δεῦρο τῷ φρονοῦντι· τὴν δὲ ἄλλην ψυχήν, ὥσπερ ἀγκύριον, ἐν τῷ σώματι καταλέλοιπας· σύμβολον δέ σοι καὶ νῦν καὶ αὖθις ἔστω τὸ τὰς ψυχὰς τῶν τεθνηκότων
D μήτε σκιὰν ποιεῖν, μήτε σκαρδαμύττειν. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Θεσπέσιος, ἤδη τε μᾶλλον ἑαυτὸν τῷ λογίζεσθαι συνήγαγε, καὶ διαβλέψας, εἶδεν ἑαυτῷ μέν τινα συναιωρουμένην ἀμυδράν τινα καὶ σκιώδη γραμμήν, ἐκείνους δὲ περιλαμπομένους κύκλῳ καὶ διαφανεῖς ἐντός, οὐ μὴν ὁμοίως ἅπαντας· ἀλλὰ τοὺς μέν, ὥσπερ ἡ καθαρωτάτη πανσέληνος, ἓν χρῶμα λεῖον καὶ συνεχὲς καὶ ὁμαλῶς ἱέντας· ἑτέρων δὲ φολίδας τινὰς διατρεχούσας ἢ μώλωπας ἀραιούς· ἄλλους δὲ κομιδῇ ποικίλους καὶ ἀτόπους τὴν ὄψιν, ὥσπερ

C. 10. καὶ αὖθις] καὶ ſumſi ex Venet. Colleg. Nov. Moſc. 2. Vulgo, deeſt.
D. 3. μέν τινα] τινα delendum.
D. 5. ἐντὸς] Forte, ἐκτός.

tum ſe reſpondiſſe, *Non Theſpeſius ego ſum, ſed Aridæus.* Tum animam intuliſſe, *Prius quidem Aridæus fuiſti, poſtmodo autem Theſpeſius eris: non enim mortem obiiſti, ſed divino quodam fato tua huc venit mens, reliquis animæ facultatibus veluti anchora in corpore relictis: atque rurſum nunc tibi argumento hoc ſit, quod animæ defunctorum neque umbram faciunt, neque connivent.* His auditis Theſpeſius jam et magis colligere ſe et ad rationis uſum redire cœpit, et cum perſpexiſſet, animadvertit ſibi comitari appendicis loco obſcuram quandam et umbroſam lineam, illas vero animas fulgore circundari et intus eſſe pellucidas, non omnes tamen eodem modo: nimirum alias plenæ inſtar puriſſimæ Lunæ unum colorem lævem ac continentem æquabiliter exhibere: alias ſquamis quibuſdam exilibus ac vibicibus percurrentibus maculatas: alias admodum vario et inſolenti adſpectu, nigris notis viperarum inſtar

οἷ' ἔχεις, μελάσμασι κατεστιγμένους· ἄλλους δέ τινας, E ἀμβλείας ἀμυχὰς ἔχοντας. Ἔλεγεν οὖν ἕκαστα φράζων ὁ τοῦ Θεσπεσίου συγγενής, (οὐδὲν γὰρ οὕτω κωλύει τὰς ψυχὰς ὀνόματι τῶν ἀνθρώπων προσαγορεύειν) ὡς Ἀδράστεια μὲν Ἀνάγκης καὶ Διὸς θυγάτηρ, ἐπὶ πᾶσι τιμωρὸς ἀνωτάτω τέτακται τοῖς ἀδικήμασι· καὶ τῶν πονηρῶν οὔτε μέγας οὐδεὶς οὔτε μικρὸς γέγονεν, ὥστε ἢ λαθὼν διαφεύγειν ἢ βιασάμενος· ἄλλη δὲ ἄλλῃ τιμωρία τριῶν οὐσῶν φύλακι καὶ χειρουργῷ προσήκει· τοὺς μὲν γὰρ εὐθὺς ἐν σώματι καὶ διὰ σωμάτων κολαζομένους μεταχειρίζεται Ποινὴ ταχεῖα, πρᾴῳ τινὶ τρόπῳ καὶ παραλείπουσα F πολλὰ τῶν καθαρμοῦ δεομένων· ὧν δὲ μεῖζόν ἐστιν ἔργον ἡ περὶ τὴν κακίαν ἰατρεία, τούτους Δίκη μετὰ τὴν τελευτὴν ὁ δαίμων παραδίδωσι· τοὺς δὲ πάμπαν ἀνιάτους ἀπωσαμένης τῆς Δίκης, ἡ τρίτη καὶ ἀγριωτάτη τῶν Ἀδραστείας ὑπουργῶν Ἐριννὺς, μεταθέουσα πλανωμένους καὶ περιφεύγοντ-

E. 8. ἄλλη δὲ ἄλλῃ] Ita repoſui, loco vulgati ἄλλη δὲ ἄλλη. Xylander edidit, ἄλλη δὲ ἄλλῳ.

compunctas: alias etiam obtuſis diſtinctas fiſſuris. Cæterum ſingula enarrans Theſpeſii ille cognatus (nihil enim impedit, quin hominum nominibus animas adficiamus) docuit Adraſteam Jovis et Neceſſitatis filiam omnibus flagitiis vindicem ſupremo loco collocatam eſſe: neque malorum quemquam ita vel magnum vel parvum umquam fuiſſe, ut aut latendo aut vim faciendo pœnæ ſubducere ſe potuerit. Porro alios aliter puniri, et ipſam tria ſuppliciorum genera tueri atque exſequi. Quoſdam enim, aiebat, ſtatim in corpore et per corpora plectendos pœna velox arripit miti quadam ratione, et quæ multa omittat expiationis indigentia. Quorum vero malitia operoſiorem flagitat medicinam, eos genius poſt mortem Juſtitiæ tradit. Prorſus autem inſanabiles Juſtitia repellente, tertia et ſæviſſima Adraſteæ adminiſtrarum Erinnys hinc inde vagantes at-

ται, ἄλλον ἄλλως, οἰκτρῶς τε καὶ χαλεπῶς ἅπαντας ἠφά-
65 νισε καὶ κατέδυσεν εἰς τὸ ἄῤῥητον καὶ ἀόρατον. Τῶν δ' ἄλ-
λων, ἔφη, δικαιώσεων, ἡ μὲν ὑπὸ τῆς ποινῆς ἐν τῷ βίῳ,
ταῖς βαρβαρικαῖς ἔοικεν. Ὡς γὰρ ἐν Πέρσαις τῶν κο-
λαζομένων τὰ ἱμάτια καὶ τὰς τιάρας ἀποτίλλουσι καὶ
μαστιγοῦσιν, οἱ δὲ παύσασθαι δακρύοντες ἀντιβολοῦσιν·
οὕτως αἱ διὰ χρημάτων καὶ διὰ σωμάτων κολάσεις
ἁφὴν οὐκ ἔχουσι δριμεῖαν, οὐδὲ αὐτῆς ἐπιλαμβάνονται
τῆς κακίας, ἀλλὰ πρὸς δόξαν αἱ πολλαὶ καὶ πρὸς
αἴσθησιν αὐτῶν εἰσιν. Ὃς δ' ἂν ἐκεῖθεν ἀκόλαστος ἐν-
ταῦθα καὶ ἀκάθαρτος ἀφίκηται, τοῦτον ἡ Δίκη διαλαβοῦσα
τῇ ψυχῇ καταφανῆ γυμνόν, εἰς οὐδὲν ἔχοντα καταδῦναι
B καὶ ἀποκρύψασθαι καὶ περιστεῖλαι τὴν μοχθηρίαν, ἀλλὰ
πανταχόθεν καὶ ὑπὸ πάντων καὶ πάντα καθορώμενον, ἔδειξε
πρῶτον ἀγαθοῖς γονεῦσιν, ἂν ὦσι, προγόνοις αὐτοῦ
προσπτυστον ὄντα καὶ ἀνάξιον· ἐὰν δὲ φαῦλοι, κολαζομέ-

que fugientes curſu adſequens miſerabiliter atque immaniter univerſos abolet, inque locum demergit qui neque cerni oculis, neque viſu adiri poteſt. De cæteris vindictis, ea quæ in hac vita pœnam infligit, barbaricarum eſt ſimilis. Sicut enim apud Perſas eorum qui puniuntur veſtes atque tiaras convellunt ac flagellant, ipſis plorantibus et ut deſiſtatur cœpto obſecrantibus: ita ſupplicia quæ a facultatibus et corporibus exiguntur, vehementem non inferunt ictum, neque ipſam attingunt malitiam, ſed pleraque tantum opinionem quandam ſenſumque externum pœnæ præbent. Qui vero hinc pœna evitata et inexpiatus eo pervenit, hunc excipiens Juſtitia conſpicuum atque nudum, ac qui pravitatem ſuam nulli rei immergere, nullo velare modo poſſit, ſed undiquaque ab omnibus talis qualis eſt perſpiciatur, primum parentibus ac majoribus ſuis probis, ſi quidem tales ſint, demonſtrat, indignum ipſis atque conſpuendum: ſin mali fuerunt, pœnas eorum videns, ipſis viciſſim cernen-

νους ἐπιδὼν ἐκείνους καὶ ὀφθεὶς, διώκεται πολὺν χρόνον ἐξαιρούμενος ἕκαστον τῶν παθῶν ἀλγηδόσι καὶ πόνοις, οἳ τοσούτῳ μεγέθει καὶ σφοδρότητι τοὺς διὰ σαρκὸς ὑπερβάλλουσιν, ὅσῳ τὸ ὕπαρ ἂν εἴη τοῦ ὀνείρατος ἐναργέστερον. Οὐλαὶ δὲ καὶ μώλωπες ἐπὶ τῶν παθῶν ἑκάστου τοῖς μὲν μᾶλλον ἐμμένουσι, τοῖς δὲ ἧσσον. Ὅρα δὲ, εἶπε, τὰ C ποικίλα ταῦτα καὶ παντοδαπὰ χρώματα τῶν ψυχῶν· τὸ μὲν ὄρφνιον καὶ ῥυπαρὸν, ἀνελευθερίας ἀλοιφὴν καὶ πλεονεξίας· τὸ δὲ αἱματωπὸν καὶ διάπυρον, ὠμότητος καὶ πικρίας· ὅπου δὲ τὸ γλαυκινόν ἐστιν, ἐντεῦθεν ἀκρασία τις περὶ ἡδονὰς ἐκτέτριπται μόλις· κακόνοια δ' ἐνοῦσα μετὰ φθόνου τουτὶ τὸ ἰῶδες καὶ ὕπουλον, ὥσπερ αἱ σηπίαι τὸ μέλαν, ἀφίησιν. Ἐκεῖ γὰρ ἥ τε κακία τῆς ψυχῆς τρεπομένης ὑπὸ τῶν παθῶν καὶ τρεπούσης τὸ σῶμα τὰς χρόας ἀναδίδωσιν, ἐνταῦθα δὲ καθαρμοῦ καὶ κολάσεως πέρας ἐστὶ, τούτων ἐκλεανθέντων παντάπασι, τὴν ψυχὴν αὐ-

C. 6. κακόνοια δ' ἐνοῦσα] Huc ſatis manifeſto codicum veſtigia ducunt. Vulgo, κακὸν οἷα δεινὸν οὖσα.

C. 11. ἐκλεανθέντων παντάπασι] Forte explendum ita, ἐκλεανθέντων, ὥστε παντάπασι.

tibus plectitur per longum ſatis tempus, ſingula vitia iis luens doloribus ac cruciatibus, qui magnitudine et vehementia tanto ſuperant corporis dolores, quanto res vera eſt quam ſomnium efficacior. Cicatrices autem et vibices reſtant a ſingulis vitiis, majores aliis, aliis minores. Jam mihi, aiebat, conſidera varios iſtos animarum et omnigenos colores. Squalidus iſte et caliginoſus, illiberalium ſordium eſt pigmentum atque avaritiæ: ſanguinolentus et igneus, crudelitatis atque ſævitiæ: cœruleus intemperantiæ circa voluptates: lividus ac violaceus, et qualis atramenti quod ſepia emittit, invidiæ ac malignitatis. Etenim ut hic vitioſitas per animæ motus in corpora certos colores didit: ita ibi color finis eſt luſtrationis atque pœnæ. His coloribus omnino deterſis, anima ſplendida et macularum ex-

D γροειδῆ καὶ σύγχρουν γίνεσθαι. Μέχρι δὲ οὗ ταῦτα ἔνεστι, γίνονταί τινες ἀποτροπαὶ τῶν παθῶν, σφυγμοὺς ἔχουσαι καὶ πήδησιν, ἐνίαις μὲν ἀμυδρὰν καὶ ταχὺ κατασβεννυμένην, ἐνίαις δὲ νεανικῶς ἐντείνουσαν· ὧν αἱ μὲν πάλιν καὶ πάλιν κολασθεῖσαι τὴν προσήκουσαν ἕξιν καὶ διάθεσιν ἀναλαμβάνουσι· τὰς δὲ αὖθις εἰς σώματα ζώων ἐξήνεγκεν βιαιότης ἀμαθίας καὶ φιληδονίας εἶδος· ἡ μὲν γὰρ ἀσθένεια λόγου καὶ δι' ἀργίαν τοῦ θεωρεῖν, ἔρρεψε τῷ πρακτικῷ πρὸς γένεσιν· ἡ δὲ ὀργάνου τοῦ ἀκολάστου δεο-
E μένη, ποθεῖ τὰς ἐπιθυμίας συῤῥάψαι ταῖς ἀπολαύσεσι, καὶ συνεπαίρεσθαι διὰ σώματος· ἐνταῦθα γὰρ οὐδὲν ἢ σκιά τις ἀτελὴς καὶ ὄναρ ἡδονῆς πλήρωσιν οὐκ ἐχούσης πάρεστι. Ταῦτα δὲ εἰπὼν, ἦγεν αὐτὸν ταχὺ μὲν, ἄπλετον δέ τινα τόπον, ὡς ἐφαίνετο, διεξιόντα ῥᾳδίως καὶ ἀπλανῶς, οἷον ὑπὸ πτερῶν τῶν τοῦ φωτὸς αὐγῶν ἀναφερόμενον· μέχρις οὗ πρός τι χάσμα μέγα καὶ κάτω διῆκον ἀφι-

D. 7. βιαιότης] Jun. βιαιοτάτης.

pers redditur. Quandiu autem inhærent, reciprocant affectus cum ſaltu quodam et agitatione, quæ in quibuſdam languidior eſt ac facile exſtinguitur, in aliis vehementer ſe intendit. Atque harum animarum aliæ iterum iterumque punitæ convenientem ſibi habitum affectionemque tandem adipiſcuntur: alias rurſum in corpora animalium expellit violentia quædam inſcitiæ et cupiditatis voluptatum genus: nam rationis imbecillitas ob contemplatricis facultatis ſocordiam activam inclinat ad procreationem: hæc cum inſtrumentum intemperantiæ deſideret, cupit ſuos appetitus ad fruendum perducere, et per corpus implere; iſthic enim nihil niſi umbra quædam imperfecta et ſomnium voluptatis nunquam implendæ adeſt. Hæc locutus, Theſpeſium celeriter ſane, cæterum per immenſum ſpatium, ut apparebat, produxit, facile atque expedite pergentem, quippe qui ſplendore luminis tanquam alis veheretur, do-

κόμενος, ὑπὸ τῆς ἐχούσης ἀπελείφθη δυνάμεως, καὶ τὰς ἄλλας ψυχὰς ἑώρα τοῦτο πασχούσας ἐκεῖ· συστελλόμεναι γὰρ ὥσπερ αἱ ὄρνιθες, καὶ καταφερόμεναι, κύκλῳ τὸ χάσ- F
μα περιῄεσαν· ἄντικρυς δὲ περᾶν οὐκ ἐτόλμων, εἴσω μὲν ὀφθῆναι, τοῖς βακχικοῖς ἄντροις ὁμοίως ὕλῃ καὶ χλοερότητι καὶ χλόαις ἀνθέων ἁπάσαις διαπεποικιλμένον· ἐξέπνει δὲ μαλακὴν καὶ πραεῖαν αὔραν, ὀσμὰς ἀναφέρουσαν ἡδονῆς τε θαυμασίας, καὶ κρᾶσιν, οἷον ὁ οἶνος τοῖς μεθυσκομένοις, ἐμποιοῦσαν· εὐωχούμεναι γὰρ αἱ ψυχαὶ ταῖς εὐωδίαις, διεχέοντό τε καὶ πρὸς ἀλλήλας ἐφιλοφρονοῦντο· καὶ τὸν τόπον ἐν κύκλῳ κατεῖχε βακχεία καὶ γέλως, καὶ πᾶσα μοῦσα παιζόντων καὶ τερπομένων. Ἔλεγε δὲ ταύ- 566
τῃ τὸν Διόνυσον εἰς θεοὺς ἀνελθεῖν, καὶ τὴν Σεμέλην ἀνάγειν ὕστερον· καλεῖσθαι δὲ λήθης τὸν τόπον. Ὅθεν οὐδὲ διατρίβειν βουλόμενον εἴα τὸν Θεσπέσιον, ἀλλ' ἀφεῖλε βίᾳ,

F. 2. εἴσω μὲν—διαπεποικιλμένον] Addendum ἦν.
F. 6. οἷον] Legendum, οἵαν Mez.
A. 4. ἀφεῖλε] Legendum ἀφεῖλκε.

nec ad magnum quendam hiatum deorſum penetrantem fuit perventum: ibi deſertus a vi eum tenente, vidit alias idem pati animas. Inſtar avium enim coëuntes eo, atque in orbem circum hiatum obambulantes, recta tranſire non audebant. Ipſe hiatus intus bacchici in morem antri conſpiciebatur materia, viriditate, et floribus omnis generis varie ornatus: exhalabat autem lenem auram quæ odorem exhibebat ſuavitatis admirabilis, eamque temperiem adferebat fruentibus, quam vinum ſolet ebriis; nam fragrantia illa perfruentes animæ, lætitia perfundebantur, ſibique invicem blandiebantur. Circa eum locum in orbem erat bacchatio, riſus, omniſque jocantium et ſeſe oblectantium muſa. Atque ea, cognatus ille Theſpeſii dicebat, Bacchum in deos abiiſſe, Semelemque poſtea eodem adduxiſſe: vocari autem *Lethæ*, (id eſt Oblivionis,) locum. Itaque cupientem non paſſus eſt ibi commorari Theſpeſium, ſed vi abſtraxit, ſimul

διδάσκων ἅμα καὶ λέγων ὡς ἐκτήκεται καὶ ἀνυγραίνεται τὸ φρονοῦν ὑπὸ τῆς ἡδονῆς· τὸ δὲ ἄλογον καὶ σωματοειδὲς ἀρδόμενον, καὶ σαρκούμενον, ἐμποιεῖ τοῦ σώματος μνήμην, ἐκ δὲ τῆς μνήμης ἵμερον καὶ πόθον ἕλκοντα πρὸς γένεσιν, ἣν οὕτως ὠνομάσθαι νεῦσιν ἐπὶ γῆν οὖσαν, ὑγρότητι βαρυνομένης τῆς ψυχῆς. Ἄλλην οὖν τοσαύτην διελθὼν ὁδὸν, ἔδοξεν ἀφορᾷν κρατῆρα μέγαν, εἰς δὲ
B τοῦτον ἐμβάλλοντα ῥεύματα, τὸ μὲν, ἀφροῦ θαλάσσης ἢ χιόνος λευκότερον, τὸ δὲ, ὁποῖον ἶρις ἐξανθεῖ τὸ ἁλουργὸν, ἄλλα δ᾽ ἄλλαις βαφαῖς κεχρωσμένα, πρόσωθεν ἴδιον ἐχούσαις φέγγος· ὡς δὲ πλησίον ἦλθεν, ὁ κρατὴρ ἐκεῖνος ἀφανισθέντος μᾶλλον τοῦ περιέχοντος, τῶν τε χρωμάτων ἀμαυρουμένων, τὸ ἀνθηρότερον ἀπέλειπε πλὴν τῆς λευκότητος. Ἑώρα δὲ τρεῖς δαίμονας ὁμοῦ καθημένους ἐν σχήματι τριγώνου, πρὸς ἀλλήλους τὰ ῥεύματα μέτροις τισὶν ἀνακεραννύντας. Ἔλεγεν οὖν ὁ τοῦ Θεσπε-

A. 9. ἐπὶ γῆν οὖσαν] Unice hoc verum, ut nec Mez. nec Reiſk. fugeret, in nullo librorum noſtrorum repertum, qui omnes, ut vulgo, ἐπιτείνουσαν.

docens, præ voluptate colliquari et humectari mentem: brutam vero partem rigatam et corroboratam, memoriam corporis excitare: ex ea deſiderium naſci, quod trahat ad generationem, quæ ſic dicatur γένεσις cum ſit ἐπὶ γῆν νεῦσις, inclinatio in terram. Tantundem porro itineris ubi confecit Theſpeſius, viſus eſt ſibi videre ingentem craterem, inque eum rivos influere, quorum alius candidior maris ſpuma aut nivibus eſſet, alius purpuram arcus cœleſtis referret, alii aliis coloribus infecti eminus ſuum perhiberent ſplendorem: ut propius acceſſit, crater ambiente aëre magis abolito, et obſcuratis coloribus floridiſſimum retinuit abſque albedine colorem. Vidit autem tres genios ibi in formam trianguli conſidentes, qui aquam influentem inter ſe menſuris quibuſdam dimetirentur. Huc uſque, aiebat

σιοῦ ψυχοπομπός, ἄχρι τούτου τὸν Ὀρφέα προσελθεῖν,
ὅτε τὴν ψυχὴν τῆς γυναικὸς μετῄει, καὶ μὴ καλῶς δια- C
μνημονεύσαντα λόγον εἰς ἀνθρώπους κίβδηλον ἐξενεγκεῖν,
ὡς κοινὸν εἴη μαντεῖον ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος καὶ Νυκ-
τός· οὐδενὸς γὰρ Ἀπόλλωνι Νύκτα κοινωνεῖν· ἀλλὰ τοῦτο
μὲν ἔφη, Νυκτὸς ἐστὶ καὶ Σελήνης μαντεῖον κοινὸν, οὐ-
δαμοῦ τῆς γῆς περαῖνον, οὐδ' ἔχον ἕδραν μίαν, ἀλλὰ
πάντῃ πλανητὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐνυπνίοις καὶ εἰδώ-
λοις· ἐκ τούτου γὰρ οἱ ὄνειροι μιγνύμενοι, ὡς ὁρᾷς, τῷ
ἀπατηλῷ καὶ ποικίλῳ τὸ ἁπλοῦν καὶ ἀληθὲς περιλαμ-
βάνοντες, διασπείρουσι. Τὸ δὲ Ἀπόλλωνος οὐ κατεῖδες,
εἶπεν, οὐδὲ κατιδεῖν ἔσῃ δυνατός· ἀνωτέρω γὰρ οὐκ ἐπιδί- D
δωσιν, οὐδὲ χαλᾷ τὸ τῆς ψυχῆς ἐπίγειον, ἀλλὰ κατατείνει
τῷ σώματι προσηρτημένον. Ἅμα δ' ἐπειρᾶτο προσά-
γων ἐπιδεικνύειν αὐτῷ τὸ φῶς ἐκ τοῦ τρίποδος, ὡς ἔλεγε,
διὰ τῶν κόλπων τῆς Θέμιδος ἀπερειδόμενον εἰς τὸν Παρ-

B. 10. προσελθεῖν] Lege προελθεῖν.
C. 6. περαῖνον] Vulgabatur περαῖνον μαντεῖον. Ultimum in A. deletum eſt: in Venet. numquam fuit.

Theſpeſii animæ ductor, Orpheum perveniſſe, quo tempore animam uxoris quæſivit: et non probe memoria ſuggerente falſum hunc ad homines ſparſiſſe ſermonem, *Oraculum quod apud Delphos eſt, Apollini eſſe cum Nocte commune*; cum quidem commune Apollini cum Nocte ſit nihil. Verum hoc, addebat, Noctis eſt et Lunæ commune Oraculum, nullo terræ fine incluſum, neque una certa fixum ſede, ſed quod uſquequaque inter homines viſis ſomniiſque vagetur. Hinc enim ſomnia, ut vides, temperata, et fallaci ac vario ſimplex verumque adſciſcentia diſſeminantur. Apollinis autem neque vidiſti, neque videre potes: altius enim ſe non effert neque concedit animæ terreſtris portio, ſed deorſum tendit a corpore dependens. Simulque conatus eſt adducto Theſpeſio oſtendere lumen, quod, ut narrabat, e tripode per ſinus Themidis enititur in Parnaſſum:

ναστόν· καὶ προθυμούμενος ἰδεῖν, οὐκ εἶδεν ὑπὸ λαμπρότητος, ἀλλ' ἤκουε παριὼν φωνὴν ὀξεῖαν γυναικὸς, ἐν μέτρῳ φράζουσαν ἄλλα τέ τινα, καὶ χρόνον, ὡς ἔοικε, τῆς ἐκείνου τελευτῆς. Ἔλεγε δὲ ὁ δαίμων τὴν φωνὴν τῆς ει) Σιβύλλης· ᾄδειν γὰρ αὐτὴν περὶ τῶν μελλόντων ἐν τῷ προσ-
E ώπῳ τῆς σελήνης περιφερομένην. Βουλόμενος οὖν ἀκροᾶσθαι πλείονα, τῇ ῥύμῃ τῆς σελήνης εἰς τοὐναντίον ὥσπερ ἐν ταῖς δίναις ἐξεώσθη, καὶ βραχέα κατήκουσεν· ὧν ἦν καὶ τὸ περὶ τὸ Βέσβιον ὄρος καὶ τὴν Δικαιαρχείαν ὑπὸ πυρὸς φορᾷ γενησομένην· καὶ τι κομμάτιον περὶ τοῦ τότε ἡγεμόνος, ὡς Ἐσθλὸς ἐὼν, νόσῳ τυραννίδα λείψει. Μετὰ δὲ ταῦτα, πρὸς τὴν θέαν τῶν κολαζομένων ἐτρέποντο. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα, δυσχερεῖς καὶ οἰκτρὰς εἶχον ὄψεις μόνον· ἐπεὶ δὲ καὶ φίλοις καὶ οἰκείοις καὶ συνήθεσιν ὁ Θεσπέσιος οὐκ ἂν προσδοκήσας κολαζομένοις ἐνετύγχανε, οἳ καὶ
F δεινὰ παθήματα καὶ τιμωρίας ἀσχήμονας καὶ ἀλγεινὰς

E. 4. Δικαιαρχείαν—φορᾷ] Legendum Δικαιαρχείας ὑπὸ πυρὸς φθοράν.

ſed cum id is videre cuperet, præ ſplendore non conſpexit: audivit tamen præteriens vocem acutam mulieris, carmine edentis cum alia quædam, tum tempus etiam quo ipſe extremum eſſet vitæ diem confecturus. Dicebat autem genius vocem hanc eſſe Sibyllæ, quæ in facie Lunæ circumvehens futura caneret. Cum autem plura vellet audire, impetu Lunæ veluti fluctu in diverſam partem compulſus, pauca percepit: e quibus fuit etiam vaticinium de monte Veſuvio, et Dicæarcheæ conflagratione, ac de principe ejus temporis verſiculum hunc, *Bonus cum ſit, morbo tyrannidem finiet.* Secundum hæc ad ſpectanda ſupplicia ſe converterunt. Atque initio quidem tantum difficilia et miſerabilia viſa ipſis ſunt oblata: poſt in amicos etiam, familiares, et ſocios præter omnem ſuam exſpectationem incidit Theſpeſius, qui graves cruciatus, ac fœda ſupplicia duriſſimaque perferentes, ipſum cum lamentatione et ploratu compella-

ὑπομένοντες, ᾠκτίζοντο πρὸς ἐκεῖνον καὶ ἀνεκλαίοντο. τέλος δὲ τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ κατεῖδεν ἔκ τινος βαράθρου στιγμάτων καὶ οὐλῶν μεστὸν ἀναδυόμενον, ὀρέγοντα τὰς χεῖρας αὐτῷ, καὶ σιωπᾶν οὐκ ἐώμενον, ἀλλ᾽ ὁμολογεῖν ἀναγκαζόμενον ὑπὸ τῶν ἐφεστώτων ταῖς τιμωρίαις, ὅτι περὶ ξένους τινὰς μιαρὸς γενόμενος χρυσίον ἔχοντας, φαρμάκοις διαφθείρειε, καὶ ἐκεῖ διαλαθὼν ἅπαντας, ἐνταῦθ᾽ ἐξελεγχθεὶς, τὰ μὲν ἤδη πέπονθε, τὰ δὲ ἄγεται πεισόμενος. Ἱκετεύειν μὲν οὖν ἢ παραιτεῖσθαι περὶ 567
τοῦ πατρὸς οὐκ ἐτόλμα, δι᾽ ἔκπληξιν καὶ δέος· ὑποστρέψαι δὲ καὶ φυγεῖν βουλόμενος, οὐκ ἔτι τὸν πρᾷον ἐκεῖνον ἑώρα καὶ οἰκεῖον ξεναγὸν, ἀλλ᾽ ὑφ᾽ ἑτέρων τινῶν φοβερῶν τὴν ὄψιν εἰς τὸ πρόσθεν ὠθούμενος, ὡς ἀνάγκην οὖσαν οὕτω διεξελθεῖν, ἐθεᾶτο τῶν μὲν γνωρίμων πονηρῶν γενομένων ἢ κολασθέντων αὐτόθι τὴν σκιὰν οὐκ ἔτ᾽ εἶναι χαλεπῶς οὐδ᾽ ὁμοίως τριβομένην ἀτελῆ περὶ τὸ ἄλογον

A. 6. γνωρίμων] Legendum γνωρίμως ut Reiſk.
A. 7. οὐκ ἔτ᾽ εἶναι—ἦσαν] Locus affectus. Sententiam probabilem adjeci Verſioni. Mox τούτους ex Mez. et Venet. dedi pro τούτοις.

rent: denique etiam patrem ſuum conſpexit e voragine quadam emergentem, plenum puncturarum atque cicatricum, manus adverſus ſe intendentem, ac ſilere non paſſum, ſed coactum a præfectis ſuppliciorum fateri, nefarie ſe hoſpites quoſdam auro præditos veneno ſuſtuliſſe, et cum iſthic latuiſſet, hic ſceleris convictum partim dediſſe pœnas, et jam duci ut reliqua patiatur. Deprecari ibi aut intercedere pro patre non auſus præ metu et terrore Theſpeſius, cum referre pedem et fugere vellet, non jam amplius benignum illum et familiarem vidit ductorem: ſed ab aliis quibuſdam adſpectu terribilibus propulſus; veluti neceſſitas eſſet ita progredi, reliqua ſpectavit. Eorum qui aperte mali fuerant, aut in vita pœnas dederant, animadvertit umbram non ita jam difficilem ſubire pœnam, ſed fere irrita ac laborioſa verſari cupiditate partis animæ irrationalis et af-

καὶ παθητικὸν, ἐπίπονον οὖσαν· ὅσοι δὲ πρόσχημα καὶ
B δόξαν ἀρετῆς περιβαλλόμενοι διεβίωσαν κακίᾳ λανθανούσῃ, τούτους ἐπιπόνως καὶ ὀδυνηρῶς ἠνάγκαζον ἕτεροι περιεστῶτες ἐκτρέπεσθαι τὰ ἐντὸς ἔξω τῆς ψυχῆς, ἰλυσπωμένους παρὰ φύσιν καὶ ἅμα καμπτομένους, ὥσπερ αἱ θαλάττιαι σκολόπενδραι καταπιοῦσαι τὸ ἄγκιστρον, ἐκτρέπουσιν ἑαυτάς· ἐνίους δὲ ἀναδέροντες αὐτοὶ καὶ ἀναπτύσσοντες, ἀπεδείκνυσαν ὑπούλους καὶ ποικίλους, ἐν τῷ λογιστικῷ καὶ κυρίῳ τὴν μοχθηρίαν ἔχοντας. Ἄλλας δ' ἔφη ψυχὰς ἰδεῖν, ὥσπερ τὰς ἐχίδνας περιπεπλεγμένας συνδύο καὶ συντρεῖς καὶ πλείονας, ἀλλήλας ἐσθιούσας ὑπὸ μνησικακίας καὶ κακοθυμίας ὧν ἔπαθον ἐν τῷ ζῆν ἢ
C ἔδρασαν. Εἶναι δὲ καὶ λίμνας παρ' ἀλλήλας, τὴν μὲν χρυσοῦ περιζέοντος, τὴν δὲ μολίβδου ψυχροτάτην, ἄλλην δὲ τραχεῖαν σιδήρου· καί τινας ἐφεστάναι δαίμονας, ὥσπερ οἱ χαλκεῖς ὀργάνοις ἀναλαμβάνοντας καὶ καθιέντας ἐν μέρει τὰς ψυχὰς τῶν δι' ἀπληστίαν καὶ πλεονεξίαν πονηρῶν· ἐν μὲν γὰρ τῷ

B. 4. ἅμα καμπτομένους] ἀνακαμπτομένους, Jun. Mez.

fectibus ſubjectæ. Qui vero ſub prætextu et opinione virtutis vitam latente improbitate exegiſſent, hos alii adſtantes cogebant magno cum labore et dolore interiora animæ foras obvertere, contra naturam torquentes ſeſe et flectentes, quomodo marinæ ſcolopendræ hamo vorato ſeſe volventes invertunt: quoſdam cute derepta explicantes, oſtendebant intus vitioſos, et qui nequitiam in ratione animæ partis principe tectam geſſiſſent. Alias quoque ſe vidiſſe animas perhibebat, quæ viperarum inſtar binæ, ternæ, aut etiam plures complicatæ, invicem ſe manderent, ob memoriam injuriarum et mœſtitiam de rebus in vita actis aut toleratis. Eſſe etiam lacus juxta ſe poſitos, unum ferventis auri, alium frigidiſſimi plumbi, tertium aſperi ferri: his adſtare quoſdam genios, qui fabrorum ærariorum in morem inſtrumentis ſuis animas eorum qui ob avaritiam et ha-

χρυσοῦ διαπύρους καὶ διαφανεῖς ὑπὸ τοῦ φλέγεσθαι γενομένας, ἐνέβαλλον εἰς τὴν τοῦ μολίβδου βάπτοντες· ἐκπαγείσας δὲ αὐτόθι καὶ γενομένας σκληρὰς, ὥσπερ αἱ χάλαζαι, πάλιν εἰς τὴν τοῦ σιδήρου μεθίστασαν· ἐνταῦθα δὲ μέλαιναί τε δεινῶς ἐγίνοντο, καὶ περικλώμεναι διὰ σκληρό- D
τητα, καὶ συντριβόμεναι, τὰ εἴδη μετέβαλλον· εἶθ' οὕτω πάλιν εἰς τὸν χρυσὸν ἐκομίζοντο, δεινὰς, ὡς ἔλεγεν, ἐν ταῖς μεταβολαῖς ἀλγηδόνας ὑπομενούσας. Πάντων δὲ πάσχειν ἔλεγεν οἰκτρότατα τὰς ἤδη δοκούσας ἀφεῖσθαι τῆς Δίκης, εἶτ' αὖθις συλλαμβανομένας· αὗται δ' ἦσαν, ὧν εἴς τινας ἐκγόνους ἢ παῖδας ἡ ποινὴ περιῆλθεν. Ὁπότε γάρ τις ἐκείνων ἀφίκοιτο καὶ περιτύχοι, προσέπιπτεν ὀργῇ καὶ κατεβόα, καὶ τὰ σημεῖα τῶν παθῶν ἐδείκνυεν, ὀνειδίζουσα καὶ διώκουσα φεύγειν καὶ ἀποκρύπτεσθαι βου- E
λομένην, οὐ δυναμένην δέ· ταχὺ γὰρ μετέθεον οἱ κολασταὶ πρὸς τὴν Δίκην, καὶ ἐξ ἀρχῆς ἤπειγον ὀλοφυρομένας,

E. 1. διώκουσα—βουλομένην οὐ δυναμένην δέ·] Prius ſumſi a T. V. B. Mez. poſterius ab Ald. Baſ. Xyl. Vulgo, δοκοῦσα—βουλομένη οὐ δυναμένη δέ.
E. 3. πρὸς τὴν Δίκην—ἤπειγον] Corrigo, πρὸς τὴν ἐξ ἀρχῆς Δίκην ἀπῆγον.

bendi inexpletam cupiditatem malefici fuiſſent lacubus qua demitterent, qua extraherent. Nam in aureo lacu cum candentes ac vi ignis perſpicuæ eſſent redditæ, plumbeo injectæ congelabant: et grandinis ritu duratæ, in ferreo nigerrimæ fiebant, ac confringebantur conterebanturque ob duritiem, formaque mutata rurſum ad aureum lacum rejiciebantur, atroces, ut aiebat, hiſce in mutationibus cruciatus perferentes. Omnium autem miſerrime excruciari eas, quæ jam miſſæ factæ cum viderentur, ad ſupplicium retrahebantur: hæ autem erant, quarum pœnæ in poſteros redundarent. Cum enim harum aliqua eodem pervenit, irata incidit, et clamore obtundit, ſigna oſtendens eorum quæ paſſa eſt, exprobratque et inſequitur fugere et ſe ſubducere fruſtra conantem: celeriter enim tortores accurrunt ad ſupplicium, et denuo compellunt ejulantes ob prænoti-

τῷ προγινώσκειν τὴν τιμωρίαν. Ἐνίας δὲ καὶ πολλὰς ἅμα τῶν ἐκγόνων, ἔλεγε, συνηρτῆσθαι, καὶ καθάπερ μελίττας ἢ νυκτερίδας ἀτεχνῶς ἐχομένας καὶ τετριγυίας ὑπὸ μνήμης καὶ ὀργῆς ὧν ἔπαθον δι' αὐτάς. Ἔσχατα δὲ ὁρῶντος αὐτοῦ τὰς ἐπὶ δευτέραν γένεσιν τρεπομένας ψυχάς, εἴς τε ζῷα παντοδαπὰ καμπτομένας βίᾳ καὶ μετασχηματιζομένας ὑπὸ τῶν ταῦτα δημιουργούντων ὀργάνοις τισὶ καὶ πληγαῖς, τῶν μὲν ὅλα τὰ μέρη συνελαυνόντων, τὰ δὲ ἀποστρεφόντων, ἔνια δ' ἐκλεαινόντων καὶ ἀφανιζόντων παντάπασιν, ὅπως ἐφαρμόσειεν ἑτέροις ἤθεσι καὶ βίοις. Ἐν ταύταις φανῆναι τὴν Νέρωνος ψυχὴν τά τε ἄλλα κακῶς ἔχουσαν ἤδη, καὶ διαπεπαρμένην ἥλοις διαπύροις. Προκεχειρισμένων δὲ καὶ ταύτην τῶν δημιουργῶν Πινδαρικῆς ἐχίδνης εἶδος, ἐν ᾧ κυηθεῖσα καὶ διαφαγοῦσα τὴν μητέρα βιώσεσθαι, φῶς ἔφασκεν ἐξαίφνης διαλάμψαι μέγα, καὶ φωνὴν ἐκ τοῦ φωτὸς γενέσθαι, προστάττουσαν εἰς ἄλλο γένος ἡμερώτερον μεταβαλεῖν, ᾠδικόν τι μαι-

F. 7. δὲ καὶ ταύτην] Legendum cum Reiſk. διὰ καὶ ταύτῃ.

onem pœnæ. Nonnullas quoque et multas poſterorum animas ferebat a ſe invicem pendere, et apum aut veſpertilionum modo, majorum animam inſectari ac ſtridere ob memoriam eorum, quæ ipſis propter eos eveniunt. Extremo loco vidit animas quæ ad ſecundum ortum converſæ in varia animalia vi flecterentur atque transformarentur inſtrumentis ac verberibus, ab iis quibus illud opificium commiſſum eſt: qui integra membra aut contundunt, aut avertunt, aut etiam omnino dedolant atque abolent, ut alii vitæ congruere poſſint. In his conſpexit etiam Neronis animam, male jam cum alias affectam, tum clavis confixam aureis. Huic cum jam opifices formam viperæ Pindaricæ præberent, in qua geſtata in utero et matre pereſa viveret, ſubito, ut narrabat, magnum effulſit lumen, et vox ex

χανησαμένους περὶ ἕλη καὶ λίμνας ζῷον· ὧν μὲν γὰρ ἠδίκησε, δέδωκε δίκας· ὀφείλεσθαι δέ τι καὶ χρηστὸν αὐτῷ παρὰ θεῶν, ὅτι τῶν ὑπηκόων τὸ βέλτιστον καὶ θεοφι- 568
λέστατον γένος ἠλευθέρωσε τὴν Ἑλλάδα. Μέχρι μὲν οὖν τούτων εἶναι θεατής· ὡς δὲ ἀναστρέφειν ἔμελλεν, ἐν παντὶ γενέσθαι κακῷ διὰ φόβον. Γυναῖκα γάρ τινα λαβομένην αὐτοῦ, θαυμαστὴν τὸ εἶδος καὶ τὸ μέγεθος, Δεῦρο δὴ, εἶπεν, οὗτος, ὅπως ἕκαστα μᾶλλον μνημονεύσῃς· καί τι ῥαβδίον, ὥσπερ οἱ ζωγράφοι, διάπυρον προσάγειν, ἑτέραν δὲ κωλύειν· αὐτὸν δὲ ὥσπερ ὑπὸ σύριγγος ἐξαίφνης σπασθέντα πνεύματι νεανικῷ σφόδρα καὶ βιαίῳ, τῷ σώματι προσπεσεῖν, καὶ ἀναβλέψαι σχεδὸν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ μνήματος.

A. 3. τούτων εἶναι] Sic Venet. Moſc. 1. 2. Vulgo, εἶναι τούτων.
A. 10. ἀπ' αὐτοῦ] Legendum ἐπ' αὐτοῦ.

eo edita juſſit *in aliud manſuetius animal mutari, quod circum paludes et lacus caneret: dediſſe enim pœnas flagitiorum, et aliquod ei a diis deberi beneficium, quod ſubditorum optimam piiſſimamque gentem Græcos liberaſſet.* Atque hactenus fuit ſpectator. Reverſurus autem, præ metu in extremum mali venit. Quædam enim mulier mirabili forma ac magnitudine eum arripiens, *Huc*, ait, *ades*, *ut ſingula rectius memoria complectaris:* et bacillum quoddam, quali pictores utuntur, candens ingeſſit: alia autem prohibuit. Ipſe, tanquam a fiſtula, ſubito vento vehementi impulſus in corpus incidit, et oculos aperuit, tantum non jam in ſepulchrum conditus.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΕΙΜΑΡΜΕΝΗΣ.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΕΙΜΑΡΜΕΝΗΣ.

PLUTARCHI

DE

FATO.

ΤΑ περὶ τῆς Εἱμαρμένης δοκοῦντα ἡμῖν, ὡς οἷόν τε
c σαφῶς καὶ συντόμως πειράσομαι ἐπιστεῖλαί σοι,
φίλτατε Πείσων, ἐπειδὴ σὺ τοῦτο ἠξίωσας, οὐκ ἀγνοῶν
ἣν ἔχω πρὸς τὸ γράφειν εὐλάβειαν.

Libellus in editis ſcriptiſque codicibus noſtris corruptiſſimus, ut quovis fere verſu menda progreſſum legentis impediant. Itaque non committendum exiſtimavi quin complures correctiones meas e conjectura quidem profectas, ſed tamen probabiles illas, in contextum reciperem. Quod in reliquo Plutarcheo opere non item feci.

NOSTRAM de Fato ſententiam qua fieri potuit perſpicuitate ac brevitate conſcriptam, ad te mitto, cariſſime Piſo: quando ita tu flagitaſti, non ignarus quam caute me ad ſcribendum conferam.

α΄. Πρῶτον τοίνυν ἴσθι ὅτι Εἱμαρμένη διχῶς καὶ λέγεται καὶ νοεῖται· ἡ μὲν γάρ ἐστιν Ἐνέργεια, ἡ δὲ Οὐσία. Πρῶτον μὲν οὖν Ἐνέργειαν τύπῳ ὑπέγραψεν ὁ Πλάτων, ἔν τε τῷ Φαίδρῳ λέγων, "Θεσμός τε Ἀδραστείας ὅδε, ἥ τις ἂν "ψυχὴ θεῷ ξυνοπαδὸς γενομένη·" ἔν τε τῷ Τιμαίῳ, "νό"μους οὓς ἐπὶ τῇ τοῦ παντὸς φύσει ὁ θεὸς εἶπε ταῖς ἀθα"νάτοις ψυχαῖς·" ἐν δὲ τῇ Πολιτείᾳ, Ἀνάγκης θυγατρὸς Κόρης Λαχέσεως λόγον φησὶν εἶναι τὴν Εἱμαρμένην, οὐ D
τραγικῶς ἀλλὰ θεολογικῶς τὸ ἀρέσκον αὐτῷ ἀποφαινόμενος. Εἰ δὲ κοινότερον ἐθέλοι τις ταῦτα μεταλαβὼν ὑπογράψαι, ὡς μὲν ἐν Φαίδρῳ, λέγοιτ᾽ ἂν ἡ Εἱμαρμένη, λόγος θεῖος ἀπαράβατος δι᾽ αἰτίαν ἀνεμπόδιστον· ὡς δὲ ἐν τῷ Τιμαίῳ, νόμος ἀκόλουθος τῇ τοῦ παντὸς φύσει, καθ᾽ ὃν διεξάγεται τὰ γινόμενα· τοῦτο γὰρ ἡ Λάχεσις ἐργάζεται, ἡ τῆς Ἀνάγκης ἀληθῶς θυγάτηρ, ὡς καὶ πρότερον παρελάβομεν, καὶ ὕστερον ἔτι μᾶλλον εἰσόμεθα

D. 3. Εἰ δὲ κοινότερον—λέγοιτ᾽ ἂν ἡ Εἱμαρμένη] Legendum videtur Εἰ δὲ κοινότερον ἐθέλοι τις ταῦτα μεταλαβεῖν, λέγοιτ᾽ ἂν ὡς μὲν ἐν Φαίδρῳ ὑπογράφεται ἡ Εἱμαρμένη —.

I. Primum hoc ſcito, Fatum dupliciter et dici et intelligi: vel ut *Actionem* (ſic enim *energeian* Græcorum liceat interpretari): vel ut *Subſtantiam* (ſive Naturam.) *Actionem* in Phædro adumbravit Plato, ſic ſcribens, *Lexque hæc eſt Adraſteæ, ut quæcunque anima deo comes,* &c. et in Timæo, *Leges, quas de natura Univerſi deus ſanxit animis immortalibus:* et in Republica, *Fatum* ait *eſſe orationem virginis Lacheſis: quæ Neceſſitatis ſit filia:* non tragice, ſed theologice ſuam opinionem enuncians. Quod ſi quis hæc velit magis vulgaribus verbis exprimi, dicamus in Phædro Fatum deſcribi, ut ſit divina oratio, quæ ob cauſſam ab omni impedimento immunem, invicta nec migrari poſſit: in Timæo, Legem appellari comitem naturæ Univerſi, ſecundum quam omnia quæ fiunt tranſigantur: hoc enim efficit Lacheſis, vere Neceſſitatis filia, ut et ante commemoravimus, et poſtea plenius aperietur per diſputa-

ἐν τοῖς κατὰ σχολὴν λόγοις. Ἥδε μὲν οὖν ἡ κατ' Ἐνέργειαν Εἱμαρμένη.

E β'. Ἡ δὲ κατ' Οὐσίαν ἔοικεν εἶναι σύμπασα ἡ τοῦ κόσμου ψυχὴ τριχῆ διανεμηθεῖσα, εἴς τε τὴν ἀπλανῆ μοῖραν, καὶ εἰς τὴν πλανᾶσθαι νομιζομένην, καὶ τρίτην εἰς τὴν ὑπουράνιον τὴν περὶ γῆν ὑπάρχουσαν· ὧν ἡ μὲν ἀνωτάτω, Κλωθὼ προσαγορεύεται· ἡ δὲ μετ' αὐτὴν, Ἄτροπος· ἡ κατωτάτω δ' αὖ, Λάχεσις, δεχομένη μὲν τὰς οὐρανίας τῶν ἀδελφῶν ἐνεργείας, συμπλέκουσα δὲ καὶ διαδιδοῦσα ταύτας εἰς τὰ ὑπ' αὐτῆς τεταγμένα τὰ ἐπίγεια. Δυνάμει μὲν οὖν εἴρηται ὁποῖα χρὴ λέγεσθαι περὶ

F τῆς κατ' Οὐσίαν Εἱμαρμένης· καὶ γὰρ ἥ τις ἐστὶ, καὶ πόση τις, καὶ ὁποία, καὶ ὅπως τέτακται, καὶ ὅπως ἔχει αὐτή τε πρὸς ἑαυτὴν καὶ δὴ καὶ πρὸς ἡμᾶς, ὡς ἐν ἐπιτομῇ εἴρηται· τὰ δὲ καθ' ἕκαστα περὶ τούτων, ὁ ἕτερος μῦθος ὁ ἐν τῇ Πολιτείᾳ μετρίως αἰνίττεται, καὶ ἡμεῖς εἰς δύναμιν σοι ταῦτα ἐπειράθημεν ἐξηγήσασθαι.

D. 10. Ἥδε μὲν οὖν—Ἡ δὲ κατ' Οὐσίαν] Prius ſumſi a T. V. Xyl. poſterius ex Anon. In utroque conſentiunt Verſiones Turneb. et Amiot. Vulgo, ἤδη μὲν οὖν—τῇ κατ' οὐσίαν.

E. 8. διαδιδοῦσα] Sic margo Venet. Vulgo, διδοῦσα.

tiones in ſchola habendas. Et hoc quidem erat Fatum, ſecundum Actionem.

II. At Fatum, ſecundum Subſtantiam, eſt ut apparet, univerſa mundi anima, in tres partes quaſi diſtributa: ſcilicet in portionem inerrantem, in eam quæ errare ſive vagari putatur, et in eam quæ infra cœlum circa terram verſatur. Harum ſuprema Clotho appellatur: proxima Atropos: infima Lacheſis, quæ ſororum ſuarum cœleſtes actiones excipiens connectit, et in terreſtria, quibus præfecta eſt, didit. Quid, quotuplex, et quale ſit Fatum, quod Subſtantia cenſetur, quis ejus ordo, quis ad ſe invicem, quis ad nos reſpectus, compendio diximus: ſingula autem per aliam in Republica fabulam mediocriter ſignificat Plato: et nos pro virili conati ſumus tibi ea enarrare.

γʹ. Πάλιν γε μὴν τὴν κατ' Ἐνέργειαν Εἱμαρμένην
ἀναλαβόντες λέγωμεν· περὶ γὰρ ταῦτα τὰ πολλὰ ζητή-
ματα φυσικά τε καὶ ἠθικὰ καὶ διαλεκτικὰ τυγχάνει ὄν-
τα. Τίς μὲν οὖν ἐστιν, ἐπιεικῶς ἀφώρισται· ὁποία δέ ἐσ-
τιν, ἑξῆς ῥητέον, εἰ καὶ πολλοῖς ἄτοπον φαίνεται. Ἀπείρων 567
γὰρ ἐξ ἀπείρου, καὶ εἰς ἄπειρον τῶν γινομένων, τὰ πάντα πε-
ριβάλλουσα ἐν κύκλῳ ἡ Εἱμαρμένη, οὐκ ἄπειρος ἀλλὰ
πεπερασμένη ἐστίν. Οὔτε γὰρ νόμος, οὔτε λόγος, οὔτε τι
θεῖον ἄπειρον ἂν εἴη. Ἔτι δ' ἂν μάθοις τὸ λεγόμενον,
νοήσας τήν τε ὅλην περίοδον, καὶ τὸν σύμπαντα χρόνον,
« ὅταν τῶν ὀκτὼ περιόδων, ὥς φησιν ὁ Τίμαιος, τὰ προσ-
« άλληλα συμπερανθέντα τάχη σχῇ κεφαλήν, τῷ ταὐ-
« τοῦ καὶ ὁμοίως ἰόντος ἀναμετρηθέντα κύκλῳ.» Ἐν γὰρ
τούτῳ τῷ λόγῳ ὡρισμένῳ τε ὄντι καὶ θεωρουμένῳ πάντα
ὅσα τε κατ' οὐρανόν, ἅτ' ἐπὶ τὴν γῆν ἐξ ἀνάγκης ἄνω-
θεν συνίσταται, πάλιν μὲν εἰς τὸ αὐτὸ καταστήσεται, πά- B

A. 2. εἰς ἄπειρον τῶν γινομένων] Legendum εἰς ἄπειρον ὄντων τῶν γενομένων.
A. 11. ἅτ'] Corrigo ὅσα τ'.

III. Nobis ad Fatum quod in Actione eſt, referatur oratio: nam de hoc ſunt illæ tam multæ naturalium, moralium, et ad dialecticam pertinentium rerum quæſtiones. Satis definitum eſt, quid ſit hoc Fatum. Dicendum ergo deinceps, quale ſit: quanquam hoc multis videtur abſurdum. Fatum enim cum ſuo orbe omnia, quæ infinita ex infinito in infinitum fiunt, complectatur, infinitum ipſum non eſt, ſed finitum. Nam neque lex, neque oratio, neque divinum quicquam infinitum eſſe poteſt. Idque rectius percipies, quod dixi, ſi conſideres totam converſionem, et univerſum tempus quando octo orbium, ut ait Timæus, inter ſe finibus continuis conjunctæ celeritates ad caput redeunt, dimenſa circulo ejuſdem et eodem ſemper modo moti orbis. Hac enim ratione, quæ definita et eſt et ſpectatur, omnia quæ in cœlo et in terra ex neceſſitate a primordio efficiuntur, et rurſum in eundem ſtatum conſtituentur, et

λιν δ' ἐξ ἀρχῆς ὅλα κατὰ τὰ αὐτὰ ὡσαύτως ἀποδοθήσεται. Μόνη γοῦν ἡ κατ' οὐρανὸν σχέσις, αὐτή τε πρὸς ἑαυτὴν κατὰ πάντα τεταγμένη πρός τε τὴν γῆν καὶ πρὸς τὰ ἐπίγεια πάντα, διὰ μακρῶν περιόδων πάλιν ἐπανήξει ποτέ· αἵ τε μετ' αὐτὴν ἐφεξῆς καὶ ἐχόμεναι, ἀλλήλαις ἐχομένως, παρέσονται, ἑκάστη τὰ αὐτῆς ἐξ ἀνάγκης φέρουσαι. Ἔστω δὲ πρὸς τὸ σαφὲς τῶν περὶ ἡμᾶς νῦν ὄντων, ὅτι οὐ συμβαίνει ἀπὸ τῶν οὐρανίων, ὡς πάντως αἰτίων ὄντων, καὶ τὸ ἐμὲ γράφειν νυνὶ τάδε, καὶ ὡδὶ
C σέ τε πράττειν ἅπερ καὶ ὅπως τυγχάνεις πράττων· πάλιν τοίνυν ἐπειδὰν ἡ αὐτὴ ἀφίκηται αἰτία, τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως, οἱ αὐτοὶ γενόμενοι πράξομεν· οὕτω δὲ καὶ πάντες ἄνθρωποι, καὶ τά γε ἑξῆς κατὰ τὴν ἑξῆς αἰτίαν γενήσεται καὶ πραχθήσεται, καὶ πάνθ' ὅλα καὶ κατὰ μίαν τὴν ὅλην περίοδον, καὶ καθ' ἑκάστην τῶν ὅλων ὡσαύτως, ἀποδοθήσεται.

B. 2. ὅλα κατὰ] Ita correxi vulgatum ἴσα κεῖται, ut mox infra C. in πάνθ' ὅλα κατά: et proxime κατὰ πάντα pro κεῖται πάντα.
B. 7. παρέσονται—Ἔστω] Primum dedi pro παρέχονται: alterum mutandum videtur in Νοείσθω. Mox ἀπὸ τῶν correxi et vulgato αὐτῶν: præiverat T. V. B. Leonic. ἀπὸ αὐτῶν: et Schott. ἀπὸ ſine αὐτῶν.
B. 9. ὅτι οὐ συμβαίνει] Negationem delent Schott. Leonic. Anon. Xyl. Turneb. Amiot. Equidem retinui et Latine reddidi.

rurſum tota eadem et eodem modo reddentur. Itaque ſolus cœli habitus et erga ſe, et erga terram ac terrena omnia ita eſt conſtitutus, ut longis temporum circuitionibus omnia revolvantur atque revertantur: quique illi cœli habitui proximi deinceps ſunt habitus, unus alteri continuatus, ſua quiſque neceſſario adferens eventa et effectus, aderunt. Atque hoc nunc evidentiæ gratia in noſtris rebus intellige, non efficacitate cœleſtium, ut cauſſarum unicarum, vel me nunc ſcribere iſthæc, vel te quidquid agis, eo modo agere quo agis. Rurſum tamen, cum eadem redibit cauſa, ii ipſi nos eadem iſta eodemque modo agemus: idemque de omnibus hominibus et omnibus deinceps rebus valet quæ ſuis deinceps ipſæ cauſſis et fient et agentur: et omnia tota cum in una tota converſione, tum in unaquaque totarum

Φανερὸν τοίνυν ἤδη ὅτι ἔφαμεν τὴν Εἱμαρμένην, ἄπειρον τρόπον τινὰ οὖσαν, μὴ ἄπειρον εἶναι, καὶ τό γε ῥηθὲν ὅτι κύκλος τίς ἐστι, μετρίως που κατῶπται· ὡς γὰρ καὶ ἡ τοῦ κύκλου κίνησις, ὅ τε ταύτην παραμετρῶν χρόνος κύκλος τίς ἐστιν, οὕτω καὶ τῶν κατὰ κύκλον γινομένων ὁ λόγος, κύκλος ἂν νομισθείη.

δ΄. Σχεδὸν μὲν οὖν καὶ τοῦτο δηλοῖ ὁποῖόν τι τυγχά- D
νει ἡ Εἱμαρμένη, πλὴν οὐχ ἥγε Κατὰ Μέρος, οὐδ' ἡ Καθ' Ἕκαστα. Ποία τις οὖν καὶ ἥδε κατὰ τόδε τὸ εἶδος τοῦ λόγου; Ἔστι τοίνυν, ὡς ἄν τις εἰκάσαι, οἷος ὁ πολιτικὸς νόμος· πρῶτον μὲν τὰ πλεῖστα, εἰ καὶ μὴ πάντα, Ἐξ Ὑποθέσεως προστάττει· ἔπειτα μὴν Καθόλου τὰ πόλει προσήκοντα εἰς δύναμιν περιλαμβάνει. Πάλιν δὲ τούτων ἑκάτερον ὁποῖόν τι ἐστὶ σκεπτέον. Ἀκολούθως τοίνυν ὁ πολιτικὸς νόμος περί τε ἀριστέως καὶ λειποτάκτου

C. 10. χρόνος] Vulgo, χρόνου.
D. 2. ἡ Εἱμαρμένη—κατὰ τόδε] Sumſi ἡ, pro vulgato καὶ, ab Venet. κατὰ pro κεῖται ex T. V. κατὰ τόδε pro κατ' αὐτὸ δὲ ex mea correctione.
D. 5. νόμος· πρῶτον] Legendum νόμος, ὃς πρῶτον—. Mox Πάλιν δὲ pro Πάλιν δὴ ex T. V. Anon. Tum τοῦδε νομιμόν ἐστιν ſupplendum τοῦδε, ἢ νομιμόν ἐστιν. Item καθόλου pro ἀκολούθως.

eodem modo redibunt. Manifeſtum ergo jam eſt quod diximus, Fatum quodammodo infinitum, non eſſe tamen infinitum: ac ſatis potuit perſpici eſſe circulum quendam. Ut enim et motus circularis, et circulus temporis eum metientis circulus item eſt: ita ratio etiam eorum quæ circulo fiunt, eſt pro circulo habenda.

IV. Fere id quoque oſtendit, qualis res ſit Fatum, nec tamen, qualis ſit res Fatum particulare, et ſingulare. Quale ergo eſt ſecundum hanc noſtræ diſputationis rationem? Eſt, quantum conjici poteſt, ſimilis civili legi. Primum enim ſi non omnia, tamen pleraque conditione certa mandat: deinde quidem univerſe ſua potentia omnia complectitur, quæ ad civitatem pertinent: quorum utrunque quale ſit, agedum conſideremus. Univerſe Civilis Lex legitimum ſignificat de eo qui rem

διαλέγεται, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως· ἀλλ' οὐ περὶ τοῦδε, ἢ τοῦδε νόμιμόν ἐστιν· ἀλλὰ τὰ μὲν Καθό-
E λου, προηγουμένως· τὰ δὲ ὑποπίπτοντα τούτων, ἑπομένως. Καὶ γὰρ τὸ τιμῆσαι τόνδε τινὰ ἠριστευκότα, καὶ τὸ κολάσαι τόνδε τινὰ λειποτακτήσαντα νόμιμον ἂν φήσαιμεν, ὡς δυνάμει καὶ περὶ τούτων διατεταγμένου τοῦ νόμου· ὃν τρόπον ὁ ἰατρικὸς καὶ ὁ γυμναστικὸς, ὡς εἰπεῖν νόμος, δυνάμει τὰ καθ' ἕκαστα τοῖς ὅλοις συμπεριλαμβάνει· οὕτω δὲ καὶ ὁ τῆς φύσεως νόμος τὰ μὲν Καθόλου, προηγουμένως, τὰ δὲ Καθ' Ἕκαστα, ἑπομένως. Ἔστι
F τε εἱμαρμένα τρόπον τινὰ καὶ ταῦτα πάντα ἐκείνοις συνειμαρμένα. Τάχα δ' ἄν τις τῶν ἄγαν ἀκριβολογουμένων τὰ τοιαῦτα, καὶ τοὐναντίον φαίη προηγουμένα συντετάχθαι τὰ Καθ' Ἕκαστα, εἶναί τε τούτων ἕνεκα

F. 1. πάντα ἐκείνοις] Forte ὄντα ἐκείνοις.
F. 4. εἶναί τε τούτων—ἕνεκά του] εἶναι pro ἐν, et προηγεῖσθαι pro προηγεῖται ipſe correxi: του pro σου præbent Ven. T. V. P. Anon.

fortiter geſſerit, et de eo qui ordinem deſeruerit, eodemque modo etiam de aliis: non autem de certis perſonis: ſed quæ univerſa ſunt, ea principe loco, conſequenter ea quæ ſub iis continentur, proponit. Itaque legitimum dicemus eſſe, ut iſte vel iſte ob rem præclare geſtam honore afficiatur, alius ob deſertam aciem puniatur: ſcilicet quia lex facultate ſignificationis et non expreſſis quidem verbis, ſed tamen ita ut iſtos ea comprehendant, de iis ſanxerit: ſicut medicorum quoque et corpora exercentium leges, ſingularia in univerſalibus poteſtate incluſa proponunt: ita Naturæ etiam Lex univerſalia primarie ac præcipue, conſequenter ſingularia inſtituit: ut iſta fatalia ſint quodammodo, quippe quæ univerſalium Fatis conjuncta ſint, et, fatis, ut ſic dicam, confatalia. Sed fortaſſis eorum aliquis qui iſthæc nimis accurate examinant, ſubtiliuſque rimantur, contra dixerit, Fato præcipue ſingularia, propter hæc univerſalia demum tanquam confatalia deſtinari, quæ horum gratia ſunt:

καὶ τὸ Καθόλου, προηγεῖσθαι δὲ τὴν ἕνεκά του τὸ οὗ ἕνεκα. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν ἄλλοις σκεπτέον· ὅτι δὲ οὐ πάντα καθαρῶς οὐδὲ διαῤῥήδην ἡ Εἱμαρμένη περιέχει, ἀλλ' ὅσα Καθόλου, τοῦτο δὲ ἐν τῷ παρόντι ῥηθὲν, πρός τε τὸν ἑξῆς λόγον, καὶ τὸν ὀλίγον ἔμπροσθεν, χώραν ἔχει. Τὸ μὲν γὰρ ὡρισμένον οἰκεῖον τῇ θείᾳ φρονήσει, ἐν τῷ 570
καθόλου μᾶλλον θεωρεῖται· τοιοῦτος καὶ ὁ θεῖος νόμος ὁ μέντοιγε πολιτικὸς, τὸ δ' ἄπειρον ἐν τῷ καθ' ἕκαστα. Μετὰ δὴ ταῦτα, οἷον μέν ἐστιν Ἐξ Ὑποθέσεως, ὅτι δὲ τοιοῦτον καὶ ἡ Εἱμαρμένη, οἰέσθω. Ἐξ Ὑποθέσεως δὴ ἔφαμεν τὸ μὴ καθ' ἑαυτὸ τιθέμενον, ἀλλὰ πρός ἑτέρῳ τινὶ ὡς ἀληθῶς ὑποτεθὲν, ὁπόσα ἀκολουθίαν σημαίνει. « Θεσμός τε Ἀδραστείας ὅδε· ἥτις ἂν ψυχὴ συν-
« οπαδὸς γενομένη κατίδῃ τι τῶν ἀληθῶν μέχρι τῆς

A. 2. τοιοῦτος—μέντοιγε πολιτικὸς] Legendum, τοιοῦτος μέντοιγε ὁ θεῖος νόμος καὶ ὁ πολιτικός. In hanc ſententiam reddiderunt item Turneb. Amiot. Xyl.

A. 5. οἰέσθω] Potius, ὁρίσθω, vel νοείσθω. Mox πρὸς ἑτέρῳ malim πως ἑτέρῳ. In ὁπόσα item quid eſt vitii, ſenſus ſatis apertus. Ἀληθῶν ex Platone ſumſi pro ἀληθῶς.

præcedit enim id propter quod reliqua ſunt et poſteriora ſunt quæ alterius gratia ſunt iis propter quæ ſunt. Verum de hoc alibi agetur: non omnia autem ſimpliciter atque expreſſe Fato contineri, ſed tantum univerſalia, id in præſentia dictum et ad ſequentes et ad præcedentes noſtræ diſputationis partes congruit. Quod enim definitum eſt, id divinæ convenit prudentiæ: et vero in univerſali conſpicitur: talis ergo eſt et divina lex, et civilis; in ſingularibus infinitas locum habet. Videamus nunc, quid ſit *cum conditione poni*, (quod *ex hypotheſi* Græcis dicitur:) et tale eſſe Fatum intelligamus. *Poni* ergo *certa quadam conditione* dicitur, quod non per ſe vel abſolute, ſed ad aliud relatum, eo poſito ponitur ipſum, atque hac ratione judicatur, hoc illius eſſe conſequens. Quale eſt illud apud Platonem, *Hæc eſt Adraſteæ ſanctio: Quicunque animus Dei comes factus aliquid veri perſpexerit, is uſque ad alteram circuitionem a*

" ἑτέρας περιόδου, εἶναι ἀπήμονα· κἂν ἀεὶ δύνηται τοῦ-
B " το ποιεῖν, ἀβλαβῆ εἶναι." Τοῦτον μὲν δὴ τὸ Ἐξ Ὑποθέσεως ἅμα καὶ Καθόλου. Ὅτι δὲ καὶ ἡ Εἱμαρμένη τοιοῦτον τυγχάνει ὄν, ἔκ τε τῆς οὐσίας αὐτῆς, καὶ ἐκ τῆς προσηγορίας δῆλον. Εἱμαρμένη τε γὰρ προσαγορεύεται ὡς ἂν εἰρομένη τις· θεσμὸς δὲ καὶ νόμος ὑπάρχει, τῷ τὰ ἀκόλουθα τοῖς γινομένοις πολιτικῶς διατετάχθαι.

έ. Ἑξῆς δὲ σκεπτέον καὶ τὰ κατὰ τὸ πρός τι, πῶς μὲν πρὸς τὴν Πρόνοιαν ἡ Εἱμαρμένη ἔχει, πῶς δὲ πρὸς τὴν Τύχην, καὶ τό γε Ἐφ' ἡμῖν, καὶ τὸ Ἐνδεχόμενον, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Πρὸς δὲ τούτῳ διωρίσθω, πῇ μὲν ἀληθὲς, πῇ δὲ ψεῦδος, τὸ πάντα καθ' Εἱμαρμένην. Εἰ μὲν οὖν τὸ
C " Ἐν τῇ Εἱμαρμένῃ πάντα περιέχεσθαι δηλοῖ," συγχωρητέον εἶναι ἀληθές· εἴτε ὅσα περὶ ἀνθρώπους, εἴτε περὶ γῆν ἅπαντα, εἴτε κατ' οὐρανὸν γινόμενα βούλεταί τις ἐν τῇ εἱμαρμένῃ τίθεσθαι, καὶ ταῦτα ὡς πρὸς τὸ παρὸν συγκεχωρήσθω. Εἰ δ', ὅπερ καὶ μᾶλλον ἐμφαίνει, τὸ Καθ'

ſupplicio ſit immunis: et ſi poſſit perpetuo id facere, perpetuo ſit illæſus. Hoc et *univerſe* dictum eſt, et *cum conditione.* Ipſum autem Fatum tale eſſe, e natura ejus, et appellatione conſtat. *Heimarmene* etiam dicitur, quaſi nexa et conſerta: et ſanctio eſt ac lex, quia civili modo conſtitutum habet quid ex factis conſequatur.

V. Deinceps conſideremus ea quæ ad mutuam relationem ſeu affectionem attinent: id eſt, quo pacto Fatum cum Providentia, cum Fortuna, cum Eo quod in Noſtra eſt Poteſtate, cum Contingentia comparetur atque componatur: addendumque eſt, quatenus verum ſit, quatenus falſum, *Omnia fato fieri.* Hæc ergo enunciatio, ſiquidem id notat, *Fato omnia contineri*, prorſus eſt concedenda, ſive quis de rebus humanis et terreſtribus, ſive de cœleſtibus velit intelligi: atque hoc in præſentia, quod ad noſtram attinet diſputationem, conceſſum eſto. Sin, quod multo magis illa vox præ ſe fert, Fa-

Εἱμαρμένην οὐχ ἅπαντα, ἀλλ' αὐτὸ μόνον τὸ ἑπόμενον αὐτῷ σημαίνει, οὐ πάντα ῥητέον καθ' εἱμαρμένην, [οὐδ' εἰ Καθ' Εἱμαρμένην πάντα]. οὐδὲ γὰρ νόμιμα, οὐδὲ κατὰ νόμον πάντα ὁπόσα περιείληφεν ὁ νόμος· καὶ γὰρ προδοσίαν, καὶ λειποταξίαν, καὶ μοιχείαν, καὶ πολλὰ ἕτερα τοιαῦτα περιλαμβάνει, ὧν οὐδὲν ἄν τις εἴποι νόμιμον· D ὁπότε οὐδὲ τὸ ἀριστεῦσαι, ἢ τυραννοκτονῆσαι, ἢ τι ἄλλο κατορθῶσαι, φαίην ἂν ἔγωγε νόμιμον. Τὸ μὲν γὰρ δὴ νόμιμον, πρόσταγμα νόμου ἐστί· τὸ δ' εἴπερ ὁ νόμος προστάττει, πῶς οὐκ ἂν ἀπειθοῖεν καὶ παρανομοῖεν οἵ γε μὴ ἀριστεύοντες, καὶ τυραννοκτονοῦντες, καὶ ὅσοι τὰ τοιαῦτα μὴ κατορθοῦσι; ἢ πῶς εἰ παράνομοι οἵδε, οὐ δίκαιον κολάζειν τοὺς τοιούτους; Εἴ γε μὴν ταῦτα λόγον οὐκ ἔχει, μόνα ῥητέον νόμιμά τε καὶ κατὰ νόμον τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ὁρισθέν-

C. 7. οὐδ' εἰ καθ' Εἱμαρμένην πάντα] Uncis incluſi, ut ex proxime antecedentibus temere repetita et corrupta: unde variæ lectionis inſtar exſtitit ὃ δεῖ καθ' Εἱμαρμένην πάντα λέγειν indeque in hanc deformitatem abiit. Omiſit et Amiotus.

D. 4. τὸ δ' εἴπερ ὁ νόμος] Credo omiſſum eſſe quid et ita ſcriptum fuiſſe: τὸ δὲ ἀριστεύειν καὶ τυραννοκτονεῖν εἴπερ ὁ νόμος—.

tum non omnia, ſed illud potiſſimum ſignificat, quod *Fati eſt conſequens:* non dicendum eſt omnia fieri ſecundum fatum, ne ſi comprehenderentur quidem fato. Non enim legitima ſunt, neque juxta leges fiunt omnia, quæ legibus continentur. Nam et proditionem, et ordinis deſertionem, et adulterium aliaque id genus multa leges complectuntur: quæ legitima eſſe nemo dixerit. Et ego ne rem quidem egregie gerere, aut tyrannum interficere, aut tale aliquid dixerim eſſe legitimum. Quod enim legitimum eſt, legis eſt mandatum. At ſi iſta leges juberent, quomodo non contumaces ac legibus adverſi judicarentur ii, qui nullum præclarum edunt facinus, qui non cædunt tyrannos, qui nihil id genus rerum gerunt? aut ſi hi nihil contra leges delinquunt, cur non juſtum eſt illos alteros puniri? Proinde cum his nulla faveat ratio, iſta tantum dicemus legitima eſſe, et ſecundum leges fieri, quæ legibus ſunt ex-

τὰ ἐπὶ τοῖς ὁπωσοῦν προκατειλημμένοις· μόνα δὲ εἱμαρμένα
E καὶ Καθ' Εἱμαρμένην, τὰ ἀκόλουθα τοῖς ἐν τῇ θείᾳ διατάξει προηγησαμένοις. Ὥστε πάντα μὲν τὰ γινόμενα ἡ Εἱμαρμένη περιλαμβάνει, πολλὰ δὲ τῶν ἐν αὐτῇ, καὶ σχεδὸν ὅσα προηγεῖται, οὐκ ὀρθὸν λέγειν Καθ' Εἱμαρμένην.

ς'. Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, ἑξῆς ῥητέον ὡς τό γ' Ἐφ' ἡμῖν καὶ ἡ Τύχη, τό, τε Δυνατὸν καὶ τὸ Ἐνδεχόμενον, καὶ τὰ τούτων συγγενῆ ταχθέντα ἐν τοῖς προηγουμένοις, ταῦτά τε σώζοιτ' ἂν, καὶ τὴν Εἱμαρμένην σώζοι. Ἡ μὲν γὰρ Εἱμαρμένη πάντα περιέχει, καθάπερ καὶ δοκεῖ· τὰ δ' οὐκ ἐξ ἀνάγκης γενήσεται, ἀλλ' ἕκαστον
F αὐτῶν, οἷον καὶ πέφυκεν εἶναι. Πέφυκε δὲ τὸ Δυνατὸν, ὡς γένος προϋφεστάναι τοῦ Ἐνδεχομένου· τὸ δὲ Ἐνδεχόμενον, ὡς ὕλη τῶν Ἐφ' ἡμῖν προϋποκεῖσθαι· τὸ δὲ

E. 4. ὀρθὸν λέγειν] Sumſi ab Anon. Exempl. Turneb. Nam in var. lectionibus edit. Gr. Lat. eſt ὀρθὸν λόγον T. V. operarum vitio. Vulgo, ὀρθολογεῖν, quod hic non placet.
E. 9. ταῦτά τε] Legendum αὐτά τε.

preſſa, quocunque alias modo acta ſint. Eodemque jure illa tantum fatalia cenſebimus, et fato fieri dicemus, quæ conſequuntur cauſas in divina diſpoſitione cauſarum antegreſſas. Hinc concluditur, omnia quæcunque fiunt, Fato contineri: multa autem, atque adeo pleraque antecedentibus cauſis effecta, non recte Fato addici.

VI. His ita conſtitutis, porro dicendum eſt, quomodo Poteſtas in rebus et actionibus noſtra, Fortuna, Poſſibile, et Contingens, et quæ alia his cognata in antegredientibus ponuntur cauſis, conſtare conſtante Fato poſſint. Etenim Fatum omnia continet, ſicut etiam videtur: neque tamen propterea omnia neceſſario evenient, ſed unumquodque pro ſuæ naturæ modo. Natura porro ita comparatum eſt, ut Poſſibile tanquam genus Contingenti ſit prius: Contingens veluti materia ſubjiciatur iis quæ in Noſtra ſunt Poteſtate, et Noſ-

Ἐφ' ἡμῖν, ὡς κύριον χρῆσθαι τῷ Ἐνδεχομένῳ· ἡ δὲ Τύχη παρεμπίπτει τῷ Ἐφ' ἡμῖν, διὰ τὸ ἐφ' ἑκάτερα ῥοπὴν τοῦ Ἐνδεχομένου. Μάθοις δ' ἂν τὸ λεγόμενον σαφῶς, ἐννοήσας ὡς τὸ γινόμενον ἅπαν καὶ ἡ γένεσις αὐτὴ, οὐ δίχα Δυνάμεως, ἡ δὲ Δύναμις, οὐκ ἄνευ Οὐσίας. 571
Οἷον, ἀνθρώπου εἴτε Γένεσις, εἴτε Γεννητὸν, οὐκ ἄνευ τῆς Δυνάμεως· αὕτη δὲ περὶ ἄνθρωπον· Οὐσία δὲ ὁ ἄνθρωπος. Ἀπὸ δὲ τῆς Δυνάμεως μεταξὺ οὔσης, ἡ μὲν Οὐσία Δυνάμενον, ἡ δὲ Γένεσις καὶ τὸ Γινόμενον, ἄμφω Δυνατά. Τριῶν τοίνυν τούτων, Δυνάμεως καὶ Δυναμένου καὶ Δυνατοῦ, Δυνάμεως μὲν ὡς τὸ εἶναι προϋποκεῖσθαι τὸ Δυνάμενον, Δυνατοῦ δὲ ἡ Δύναμις προϋφίστασθαι. Σαφὲς μὲν οὖν καὶ οὕτω τὸ Δυνατόν. Τύπῳ δ' ἂν ἀφορισθείη, κοινότερον μὲν, τὸ κατὰ Δύναμιν πεφυκὸς γίνεσθαι· κυριώτερον δὲ, ταὐτὸ τοῦτο, ὁπόταν μηδὲν ἔξωθεν ἔχῃ πρὸς τὸ γίνεσθαι ἐμποδών. Τῶν δὲ Δυνατῶν τὰ B

tra Poteſtas quaſi dominium exerceat in Contingentia. At Fortuna iis quæ in Noſtra ſunt Poteſtate incidit, ob libera in utramque partem eventus momenta Contingentiæ. Atque id quod dixi, palam intelliges, ſi hoc conſideres, omne generatum ipſamque generationem, non eſſe abſque facultate: (id eſt Potentia:) Potentiam non abſque Subſtantia. Veluti hominis ſive generatio ſive generatum, abſque Potentia eſt: iſta autem circa hominem eſt, homo Subſtantia eſt. Proxime vero ſunt Potentiæ veluti in medio poſitæ, Subſtantia ut Potens, Generatio vero et generatum ut Poſſibilia. Ergo, cum tria hæc ſint, Potentia, Potens, Poſſibile; Potens, inſtar Subſtantiæ, prius eſt quam Potentia, et Potentia item prior eſt quam Poſſibile. Atque ſic exiſtimo quid Poſſibile ſit, explicatum eſſe ſatis perſpicue. Rudi autem Minerva Poſſibile dividas licet, in id quod uſitatius ſic dicitur, cujus natura fert ut per Potentiam fiat: et in id quod magis proprie ita appellatur illud ipſum, cujus natura fert ut per Potentiam fiat, ſi nil ei obſit extrinſecus, quo minus fiat. Nam Poſſibilium quædam nunquam

μὲν οὐκ ἂν κωλυθείη ποτὲ, ὥσπερ τὰ κατ' οὐρανὸν, ἀνατολαὶ καὶ δύσεις καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια· τὰ δὲ, οἷά τε κωλυθῆναί ἐστι, ὡς πολλὰ μὲν τῶν ἀνθρωπίνων, πολλὰ δὲ καὶ τῶν μεταρσίων. Τὰ μὲν οὖν πρότερα, ὡς ἐξ ἀνάγκης γινόμενα, Ἀναγκαῖα προσαγορεύεται· τὰ δὲ πρὸς τοὐναντίον ἐπιδέχεσθαι, Ἐνδεχόμενα. Ἀφορίζοιτο δ' ἂν καὶ ταῦτα· τὸ μὲν Ἀναγκαῖον Δυνατὸν, τὸ ἀντικείμενον Ἀδυνάτῳ· τὸ δὲ Ἐνδεχόμενον Δυνατὸν, οὗ καὶ τὸ ἀντικείμενον Δυνατόν. Τὸ μὲν γὰρ καταδῦναι τὸν ἥλιον,
C Ἀναγκαῖόν τε ἅμα καὶ Δυνατόν· ἀντίκειται Ἀδύνατον τὸ μὴ καταδῦναι. Τὸ δὲ καταδύντος ἡλίου ὄμβρον γενέσθαι, καὶ μὴ γενέσθαι, ἀμφότερα Δυνατὰ καὶ Ἐνδεχόμενα. Πάλιν δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ Ἐνδεχομένου, τὸ μὲν Ὡς Ἐπιτοπολὺ, τὸ δὲ, Ὡς Ἐπ' ἔλαττον, τὸ δὲ Ὡς Ἐπίσης καὶ ὁπότερον ἔτυχεν· τοῦτο μὲν φανερὸν ὡς αὐτὸ αὑτῷ ἀντιτέτακται· τὸ δὲ Ὡς Ἐπιτοπολὺ καὶ Ἐπ' ἔλαττον ἀλλή-

B. 6. τὰ δὲ πρὸς τοὐναντίον] Forte τὰ δὲ, ὅτι τοὐναντίον.

poſſunt prohiberi, ut ortus occaſuſque cœleſtium corporum, et id genus alia: quædam poſſunt prohiberi, ut pleraque humana, multa eorum etiam quæ in ſublimi fiunt. Ac prioris quidem generis quæ ſunt, Neceſſaria nominantur, quia neceſſario fiunt: poſterioris Contingentia, quia contingere poteſt, ut in diverſam partem eveniant. Sic etiam diſtinguere licet. Neceſſarium Poſſibile eſt, cui opponatur Impoſſibile: Contingens tale Poſſibile, cujus etiam contrarium ſit Poſſibile. Nam *Solem occidere* cum Neceſſarium eſt, tum Poſſibile: quod autem ei adverſatur *Solem non occidere*, id Impoſſibile eſt. *Occidente Sole imbrem fieri*, Contingens eſt, et Poſſibile: itidemque Contingens et Poſſibile *Sole obeunte non delabi imbrem.* Rurſum eorum quæ Contingentia diximus, alia plerumque, alia raro, alia æque, ſeu æqualibus in utramque partem momentis et utrum fors tulerit, fiunt. Quorum hoc ſibi invicem opponi, ſatis eſt manifeſtum: ſicut et quod plerumque, et quod raro fit, inter ſe

λοις· καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τῇ φύσει τὸ πλεῖστον, Ἐφ' Ἡμῖν τε τὸ Ἐπίσης. Τὸ μὲν γὰρ ὑπὸ κύνα καῦμα ἢ ψῦχος, ὧν τὸ μὲν Ὡς Ἐπιτοπολὺ, τὸ δ' Ὡς Ἐπ' ἔλαττον, τῇ φύσει ἄμφω ὑποτέτακται· τὸ δὲ περιπατεῖν καὶ μὴ, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ὧν ἑκάτερον ἐπὶ τῇ αν- D
θρωπίνῃ ὁρμῇ ὑποτέτακται, ὃ δὴ Ἐφ' Ἡμῖν καὶ Κατὰ Προαίρεσιν λέγεται. Γενικώτερον δὲ μᾶλλον τὸ Ἐφ' Ἡμῖν· δύο γὰρ εἶναι εἴδη, τό, τε ἐκ πάθους καὶ θυμοῦ, ἢ ἐπιθυμίας, τό, τε ἐξ ἐπιλογισμοῦ ἢ διανοίας, ὅπερ ἤδη Κατὰ Προαίρεσιν τις εἴποι. Ἔχει δὲ λόγον μὴ τὸ Δυνατὸν καὶ Ἐνδεχόμενον τοῦτο ὅπερ Καθ' Ὁρμὴν καὶ Ἐφ' Ἡμῖν εἴρηται, μὴ τὸ αὐτὸ κατ' ἄλλο λέγεται· κατὰ μὲν γὰρ τὸ μέλλον, Δυνατόν τε καὶ Ἐνδεχόμενον· κατὰ δὲ τὸ παρόν,

C. 10. ψῦχος, ὧν τὸ μὲν] ὧν ipſe addidi: τὸ μὲν ſumſi a Leonic. Schott. Anon. exſtat item in Indice var. lect. Ed. Gr. Lat. ſed falſo nomine Ald. et Baſ.

D. 1. ὅσα τοιαῦτα, ὧν ἑκάτερον ἐπὶ τῇ] Corrigo, ὅσα τοιαῦτα τῶν ἑκατέρων ἐςὶ, τῇ—.

D. 4. δύο γὰρ εἶναι εἴδη] Lego, δύο γὰρ ἔχει εἴδη.

D. 6. Ἔχει δὲ λόγον μὴ] Hæc minus expedio. An legendum Ἔχει δὲ καὶ λόγον, i. e. *habet etiam* τὸ Ἐφ' Ἡμῖν *proportionem, ſeu differentiam graduum, qua.* An potius Ἔχει δὲ λόγον χρόνου. Certe μὴ mutandum in ᾗ. Sententiam, ut potui, reddidi.

pugnant: quæ duo maxime in rebus naturalibus: quod æque fit, ſeu æqualia utroque momenta habet, in noſtris locum habet actionibus. Nam quod ſub ortum caniculæ æſtus eſt aut frigus, quorum hoc raro, illud plerumque contingit, naturæ ambo ſubjecta ſunt: deambulare aut non deambulare poſſumus, et alia ſimilia noſtræ voluntati ſunt ſubjecta, et in Noſtra eſſe Poteſtate, et conſilio delectuve noſtro dicuntur fieri. Generalius tamen eſt id quod in Noſtra Poteſtate eſſe dicimus: cujus duæ ſunt ſpecies: una eorum quæ ſubito animi motu, aut ex ira, vel concupiſcentia fiunt: altera, ubi ratiocinatio et deliberatio præceſſit, quæ jam conſilio et delectu agi dicuntur. Habet idem nominis diverſitatem, qua hoc Poſſibile et Contingens, et id quod in Noſtra Poteſtate eſt atque appetitu noſtro incitante fit, non

Ἐφ' Ἡμῖν τε καὶ Καθ' Ὁρμήν. Ἀφορίζοιτο δ' ἂν
ὧδε· τὸ μὲν Ἐνδεχόμενον, ὅπερ αὐτό τε καὶ τὸ ἀντικεί-
μενον· τὸ δὲ Ἐφ' Ἡμῖν, θάτερον μέρος τοῦ Ἐνδεχομέ-
E νου τὸ κατὰ τὴν ἡμετέραν Ὁρμὴν ἤδη γινόμενον. Ὅτι μὲν
οὖν τὸ Δυνατὸν τοῦ Ἐνδεχομένου πρότερον τῇ φύσει,
τὸ δὲ Ἐνδεχόμενον τοῦ Ἐφ' Ἡμῖν προϋφίσταται, καὶ οἷον
αὐτῶν τυγχάνει ὂν ἕκαστον, καὶ πόθεν ὀνομάζεσθαι, καὶ τά γε
παρακείμενα αὐτοῖς, σχεδὸν εἴρηται.

ζ΄. Περὶ δὲ τῆς Τύχης καὶ τοῦ Αὐτομάτου, καὶ εἴ τι πα-
ρὰ ταῦτα θεωρεῖται, νῦν ἡμῖν λεκτέον. Αἴτιον μὲν δὴ ἡ
Τύχη. Τῶν δὲ Αἰτίων τὰ μὲν Καθ' Αὑτά, τὰ δὲ
Κατὰ Συμβεβηκός· οἷον, οἰκίας, ἢ νεώς, Καθ' Αὑτὸ μὲν
Αἴτιον τὸ οἰκοδομικόν, καὶ τὸ ναυπηγικόν· Κατὰ Συμβε-
F βηκὸς δέ, τὸ μουσικόν, ἢ γεωμετρικόν, καὶ πᾶν ὅ, τι ἂν
τῷ οἰκοδομικῷ ἢ ναυπηγικῷ εἴδει συμβεβήκῃ, εἴτε κατὰ
σῶμα, εἴτε κατὰ ψυχήν, εἴτε κατὰ τὰ ἐκτός. Ὅθεν καὶ

eodem modo de rebus diverſis dicitur: nam ratione futuri *Poſſibile* et *Contingens* dicitur: ratione præſentis temporis, in *Noſtra Poteſtate* et *Secundum Appetitum*. Atque ſic etiam diſcernere poſſis. *Contingens* eſt quod et ipſum et ejus contrarium fieri poteſt: *in Noſtra Poteſtate*, altera jam Contingentiæ pars quæ Appetitu noſtro jam fit. Ergo Contingenti Poſſibile ordine naturæ anteire, Contingenſque eo quod in Noſtra eſſe Poteſtate dicitur prius exſiſtere, qualia ſint, quæ nominum ratio, quæ adjuncta, fere explicatum jam eſt.

VII. Proinde de Fortuna et Caſu, et quæ in his ſpectantur, dicendum eſt. Eſt itaque Fortuna ex Cauſarum numero. Cauſæ autem aliæ *per ſe* ſunt cauſæ, aliæ *per accidens*. Verbi gratia, domus aut navis cauſa *per ſe* eſt ars ædificandi vel naves compingendi: *per accidens*, muſica, geometrica, et quidquid omnino arti domum navimve fabricandi ſive corporis, ſive animi, ſive externarum reſpectu rerum accidit. Unde perſpicu-

δῆλον ὡς τὸ Καθ' Αὑτὸ, ὡρισμένον καὶ ἕν· τὸ δὲ Κατὰ Συμβεβηκὸς, οὐχ ἕν τε, καὶ ἀόριστον. Πολλὰ γὰρ καὶ ἄπει- 572
ρα τῷ ἑνὶ ὑπάρχει παντάπασιν ἀλλήλων διαφέροντα. Τὸ μέντοι Κατὰ Συμβεβηκὸς, ὅταν μὴ μόνον ἐν τοῖς ἕνεκά του γίγνηται, ἀλλὰ καὶ ἐν οἷς ἡ Προαίρεσις, τότε δὴ καὶ τὸ ἀπὸ Τύχης προσαγορεύεται· οἷον, τὸ εὑρεῖν χρυσίον σκάπτοντα ἵνα φυτεύσῃ, ἢ παθεῖν τι ἢ δρᾶσαι τῶν παρὰ τὸ ἔθος φεύγοντα, ἢ διώκοντα, ἢ ἄλλως βαδίζοντα, ἢ αὐτὸ μόνον ἐπιστραφέντα, οὐ τούτου ἕνεκα ὅπερ συνέπεσεν, ἀλλ' ἑτέρου τινὸς χάριν. Διὸ καὶ ἀπρονόητον αἰτίαν καὶ ἄδηλον ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ τὴν Τύχην ἀπέδοσαν τῶν παλαιῶν ἔνιοι. Κατὰ δὲ τοὺς ἀπὸ Πλάτωνος, ἔγγιον ἔτι προσιόντας αὐτῆς τοῦ λόγου, οὕτως ἀφώρισται ἡ Τύχη, B
αἰτία κατὰ συμβεβηκὸς τῶν ἕνεκά του ἐν τοῖς κατὰ προαίρεσιν· ἔπειτα ἤδη καὶ τὸ ἀπρονόητον καὶ τὸ ἄδηλον ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ προστιθέασιν. Καίτοι γε κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ τὸ σπάνιον καὶ παράλογον ἐμφαίνεται τῷ κατὰ συμβε-

um fit, quod per ſe eſt, id unicum eſſe et finitum: id quod per accidens, neque unum eſſe, et infinitum. Nam uni rei infinita inter ſe differentia accidere poſſunt. Cæterum quod per accidens eſt in iis, quæ non modo propter aliquid fiunt, ſed etiam ubi conſilium locum habet, id jam Fortunæ appellationem habet: ut ſi quis plantandi cauſa fodiens, aurum reperiat: aut ſi quid præter morem tibi eveniat fugienti, inſequenti, ambulanti, te obvertenti, cujus gratia tu iſtud non ſuſceperis. Propterea Veterum nonnulli Fortunam cauſam dixerunt eſſe, quæ humana provideri ratione non poſſit. De Platonicorum vero ſententia, qui propius ad rei explicationem acceſſerunt, definitur Fortuna *cauſa per accidens eorum quæ propter aliquid in iis fiunt quæ conſilio aguntur*, adduntque eam *improviſam et ignotam humanæ rationi* eſſe. Et quidem iiſdem de cauſis etiam *rarum* et *nec-opinatum* inhærent ei quod per accidens fit. Quod

βηκός· οἷον δὲ ἐστι τοῦτο, ἢ καὶ μὴ ἐκ τῶν ἀντιρρηθέντων, ἀλλ' ἔκ τε τῶν ἐν τῷ Φαίδωνι γεγραμμένων, σαφέστατα παραπίπτει· γέγραπται δὲ ὧδε· "Οὐδὲ τὰ περὶ τῆς "δίκης ἄρα ἐπύθεσθε ὃν τρόπον ἐγένετο; Ναί· ταῦτα "μὲν ἡμῖν ἤγγειλέ τις· καὶ ἐθαυμάζομέν γε, ὅτι πάλαι "αὐτῆς γενομένης, ὕστερον φαίνεται ἀποθανών· τί οὖν τοῦ-"το, ὦ Φαίδων; Τύχη τις αὐτῷ, ὦ Ἐχέκρατες, συνέ-"βη· ἔτυχε γὰρ τῇ προτεραίᾳ τῆς δίκης ἡ πρύμνα ἐστεμ-"μένη τοῦ πλοίου ὃ εἰς Δῆλον Ἀθηναῖοι πέμπουσιν." Ἐν γὰρ τούτοις τὸ Συνέβη, οὐκ ἀντὶ τοῦ γέγονεν ἀκουστέον, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἐκ συνδρομῆς τινος αἰτιῶν ἀπέβη, ἄλλου πρὸς ἄλλο γεγονότος· ὁ μὲν γὰρ ἱερεὺς ἔστεφε τὸ πλοῖον ἄλλου χάριν, ἀλλ' οὐ Σωκράτους· οἱ δὲ δι' ἑτέρου κατεψηφίσαντο αὐτοῦ· αὐτὸ δὲ τὸ ἀποβὰν, παράλογον καὶ τοιοῦτο ἀπέβη, οἷον κἂν ἐκ προνοίας ἐγεγόνει ἤτοι ἀνθρωπί-

B. 6. ἢ καὶ μὴ—Φαίδωνι] Legendum εἰ καὶ μὴ ἐκ τῶν ἄρτι ῥηθέντων, ἀλλ' ἔκ γε τῶν ἐν τῷ Φαίδωνι—.

C. 7. δι' ἑτέρου] Forte δι' ἕτερον, ut margo Venet.

quale ſit, ſi non ex diſputatis, ſaltem ex Platonis verbis liquido intelligi poteſt. Sic enim ſcribit in Phædone: Ph. *Ergo, ne de judicio quidem inaudiviſtis, quo modo fuerit peractum?* Ech. *Immo: nam renunciavit quidam nobis: ac mirati ſumus, quod dudum eo confecto tam multo poſt ſit mortuus: quidnam hoc rei eſt, cedo Phædo?* Ph. *Fortuna ei, O Echecrates, quædam evenit. Pridie enim ejus diei, qua judicatum eſt, caſu puppis coronata fuit ejus navis, quam Athenienſes quotannis in Delum mittunt.* In his verbis vocabulum Evenit non ſignificat factum aliquid fuiſſe, ſed multo magis concurſu quodam cauſarum obtigiſſe, alio alius gratia facto. Nam ſacerdos navem coronavit non Socratis, ſed alius rei cauſa: illi autem aliam ob cauſam Socratem damnaverunt. Id ipſum vero quod evenit, præter rationem, ac tale evenit, quale etiam providentia vel hominis

[illegible] ἐπὶ κρειττόνων. Καὶ περὶ μὲν τῆς Τύχης [illegible] ἱκανά, * οἷς συνυφίςασθαι ἀνάγκη, τὸ μὲν ἀπ' αὐ- D [illegible] καὶ τοῦ Ἐφ' Ἡμῖν προϋποκεῖσθαι ἐλέχθη. Τὸ δὲ Αὐτόματον, ἐπὶ πλεῖον τῆς Τύχης· εἰ γὰρ καὶ [illegible] περιείληφεν ἔχει, καὶ πολλὰ τῶν ἄλλοτε ἄλλως [illegible] πεφυκότων. Ἔςι δὲ κατ' ὄνομα, ὅπερ Αὐτό[illegible] λέγεται τὸ πεφυκὸς ἄλλου ἕνεκα ὅταν μὴ ἐκεῖνο [illegible] * ἐπεφύκει, οἷον δοκεῖ τὸ ὑπὸ κύνα ψύχος, ποτὲ [illegible] ψύχος οὐ μάτην οὐδὲ * Τὸ δὲ ὅλον, ὡς τὸ Ἐφ' Ἡμῖν μέρος τοῦ Ἐνδεχομένου, οὕτως ἡ Τύχη τοῦ Αὐτομά- E του. Ἔςι δὲ ἑκατέρου ἑκάτερον σύμπτωμα· τὸ μὲν Αὐτόματον τοῦ Ἐνδεχομένου· ἡ δὲ Τύχη τοῦ Ἐφ' Ἡμῖν,

D. 1. ὡς συνυφίςασθαι—ἐλέχθη.] Pauca excidiſſe videntur, magis tranſponendo quam addendo ſupplenda, ita fere—ἱκανὰ, οἷς τε συνυφίςασθαι αὐτὴν ἀνάγκη καὶ τοῦ Ἐφ' Ἡμῖν προϋποκεῖσθαι· τὸ δὲ ἀπ' αὐτῆς παρωνύμως ἐλέχθη. Sententiam Latine reddidimus in Verſione.

D. 5. Ἔςι δὲ κατ' ὄνομα—Τὸ δὲ ὅλον] Corrigenda ex Ariſtot. Phyſ. II, 6. unde ſumta ſunt: forte hoc modo: Ἔςι δὲ κατ' ὄνομα ὅπερ αὐτὸ μάτην γένηται· ὅταν τὸ πεφυκὸς ἄλλου ἕνεκα μὴ ἐκεῖνο περαίνῃ οὗ ἕνεκα ἦν καὶ ἐπεφύκει· οἷον δοκεῖ τὸ ὑπὸ κύνα ψύχος· τότε γὰρ τὸ ψύχος μάτην οὐδὲ ὅτε πέφυκε γέγονεν. Τὸ δὲ ὅλον.

vel divina effici potuiſſet. Atque hæc de Fortuna ſufficiant dicta, et quibuſcum una ſubſiſtere eam neceſſe eſt et ante eam ſubſiſtere id quod in Noſtra eſt Poteſtate. Id vero quod ab ea efficitur eodem nomine Fortuna nominatur. Caſus autem latius patet quam Fortuna: quando et eam complectitur, et multa alia quæ alias aliter accidere ſuapte natura poſſunt. Ipſum nomen hoc indicat. Eſt enim *Automaton* Græcis quod *ipſum* *fruſtra* fit quum illud quod alterius rei cauſſa erat, non illam efficiat rem cujus tamen cauſſa et erat et per naturam ſuam eſt: quale frigus ſub caniculæ ortum eſſe videtur. Tunc enim frigus fruſtra nec ipſo eo tempore quo per naturam ſuam oportebat, accidit. Denique, ſicut quod eſt in Noſtra Poteſtate, pars eſt Contingentis: ſic Fortuna pars eſt Caſus: utque Caſus Contingenti, ita iis quæ in Noſtra ſunt Poteſtate Fortu-

καὶ τούτου οὐχ ἁπάντος, ἀλλ' ὅσαπερ ἂν καὶ κατὰ Προαίρεσιν ᾖ, ὡς προείρηται. Διὸ καὶ τὸ μὲν Αὐτόματον, κοινὸν ἐμψύχων τε καὶ ἀψύχων· ἡ δὲ Τύχη ἴδιον ἀνθρώπου, ἤδη πράττειν δυναμένου. Τεκμήριον δὲ, ὅτι τὸ εὐτυχεῖν καὶ εὐδαιμονεῖν, ταυτὰ εἶναι δοξάζεται· ἡ δὲ εὐδαιμονία, εὐπραξία τις· ἡ δὲ εὐπραξία περὶ μόνον καὶ τέλειον ἄνθρωπον.

η΄. Καὶ τὰ μὲν ἐντὸς τῆς Εἱμαρμένης, τοιαῦτα, τό, τε Ἐνδεχόμενον καὶ Δυνατὸν, ἥ τε Προαίρεσις, καὶ τὸ Ἐφ' Ἡμῖν· ἥ τε Τύχη, καὶ τὸ Αὐτόματον, τά τε
F παρακείμενα αὐτοῖς, ὧν καὶ τὸ Τάχα καὶ τὸ Ἴσως· ἃ δὴ πάντα περιέχει μὲν ἡ Εἱμαρμένη, οὐδὲν δ' αὐτῶν ἐστὶ Καθ' Εἱμαρμένην. Λοιπὸν δ' ἂν εἴη καὶ περὶ Προνοίας εἰπεῖν, ὡς αὐτή γε περιείληφε τὴν Εἱμαρμένην.

θ΄. Ἔστιν οὖν Πρόνοια, ἡ μὲν Ἀνωτάτω καὶ Πρώτη, τοῦ πρώτου θεοῦ νόησις, εἴτε καὶ βούλησις οὖσα, εὐεργέτις ἁπάντων, καθ' ἣν πρώτως ἕκαστα τῶν θείων διαπαν-

na accidit: non omnibus tamen, ſed in quibus conſilium delectuſque adhibentur: uti diximus. Proinde Caſus communis eſt animatorum et animæ expertium: Fortuna hominis eſt propria, ejus qui jam agere poſſit. Idque hinc conſtat quod Fortunatum eſſe et Felicem eſſe pro eodem habentur: et Felicitas eſt quædam agendi dexteritas: hæc autem ſolius eſt perfecti hominis.

VIII. Quæ ergo Fato comprehenduntur, hæc ſunt, Contingens, Poſſibile, Delectus, in Noſtra ſitum Poteſtate, Fortuna, Caſus, iiſque adjuncta, de quibus eſt etiam Fortaſſis, et Perinde: quæ omnia continentur quidem Fato, nullum autem eorum Fatale eſt. Reſtat ut de Providentia etiam dicamus, quomodo hæc Fatum complectatur.

IX. Eſt itaque Providentia, Suprema quidem et Prima, primi dei intelligentia ſive mavis voluntas benefica erga res omnes, qua primum ſingulæ divinæ res omnino

τὸς ἄριστά τε καὶ κάλλιστα κεκόσμηται. Ἡ δὲ Δευτέρα, δευτέρων θεῶν τῶν κατ' οὐρανὸν ἰόντων, καθ' ἣν τά τε 573
θνητὰ γίνεται τεταγμένως, καὶ ὅσα πρὸς διαμονὴν καὶ σωτηρίαν ἑκάστων τῶν γενῶν. Τρίτη δ' ἂν εἰκότι ῥηθείη Πρόνοιά τε καὶ προμήθεια τῶν ὅσοι περὶ γῆν δαίμονες τεταγμένοι τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων φύλακές τε καὶ ἐπίσκοποί εἰσιν. Τριττῆς τοίνυν τῆς Προνοίας θεωρουμένης, κυριώτατα δὲ καὶ μάλιστα τῆς Πρώτης λεγομένης, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμεν εἰπεῖν, εἰ καὶ φιλοσόφοις ἀνδράσι τἀναντία λέγειν δόξαιμεν, ὡς πάντα μὲν Καθ' Εἱμαρμένην καὶ Κατὰ Πρόνοιαν, οὐ μὴν καὶ κατὰ φύσιν· ἀλλ' ἔνια μὲν Κατὰ Πρόνοιαν, καὶ ἄλλα γε κατ' ἄλλην, ἔνια δὲ B
Καθ' Εἱμαρμένην· καὶ ἡ μὲν Εἱμαρμένη πάντως Κατὰ Πρόνοιαν, ἡ δὲ Πρόνοια οὐδαμῶς Καθ' Εἱμαρμένην. Ἔστω δὲ ὁ λόγος τανῦν περὶ τῆς Πρώτης καὶ Ἀνω-

A. 9. ὡς πάντα μὲν Καθ' Εἱμαρμένην—ἔνια δὲ Καθ' Εἱμαρμένην] Hæc et ipſa ſibi et Plutarcheæ diſputationi repugnantia, ita reſtituenda videntur: ὡς πάντα μὲν τὰ Καθ' Εἱμαρμένην, καὶ κατὰ Πρόνοιαν· οὐ μὴν καὶ τὰ κατὰ φύσιν πάντα, καὶ Καθ' Εἱμαρμένην· ἀλλὰ πάντα μὲν κατὰ Πρόνοιαν, καὶ ἄλλό γε κατ' ἄλλην, ἔνια δὲ καθ' Εἱμαρμένην. Ad hanc item rationem correxi Latina.

optime ac pulcherrime ſunt ordinatæ. Secunda vero, ſecundorum eſt deorum, qui per cœlum ingrediuntur, qua et mortalium res ordinate fiunt, et ſingulorum generum permanſio atque ſalus procuratur. Tertia non abſurde dicetur Providentia atque procuratio geniorum, qui circa terram collocati humanarum ſunt cuſtodes inſpectoreſque actionum. Cum ergo triplex ſpectetur Providentia, quarum prima præcipue et potiſſimum ſic nominatur, non verear dicere tametſi hoc philoſophorum ſententiis repugnans videri poterit, omnia quæ Fato fiant, fieri item Providentia: non autem omnia quæ Natura fiant, fieri item Fato: ſed omnia fieri Providentia, alia quidem ſecundum aliam, quædam Fato: et Fatum omnino ſubeſſe Providentiæ, hanc Fato nequaquam: loquimur autem hic de principe Providentia et

πάντα. Τὸ μὲν Κατά τι ὕστερον ἐκείνου, καθ' ὅ, τι ἂν καὶ
λέγηται· οἷον τὸ κατὰ νόμον, τοῦ νόμου, καὶ ὃ κατὰ φύσιν, τῆς
φύσεως· οὕτω δὲ καὶ τὸ Καθ' Εἱμαρμένην, τῆς Εἱμαρμένης
νεώτερον ἂν εἴη. Ἡ δὲ Ἀνωτάτω Πρόνοια πρεσβύτα-
τον ἁπάντων, πλὴν οὗπερ ἐστὶν εἴτε βούλησις, εἴτε νόησις,
εἴτε καὶ ἑκάτερον. Ἔστι δ', ὡς πρότερον εἴρηται, τοῦ πάν-
των πατρός τε καὶ δημιουργοῦ· " Λέγωμεν γὰρ δή, φησὶν
C " ὁ Τίμαιος, δι' ἥν τινα αἰτίαν γένεσιν καὶ τὸ πᾶν τόδε
" ὁ ξυνιστὰς ξυνέστησεν. Ἀγαθὸς ἦν· ἀγαθῷ δὲ οὐδεὶς
" οὐδέποτε περὶ οὐδενὸς ἐγγίνεται φθόνος· τούτου δ' ἐκ-
" τὸς ὤν, πάντα ὅτι μάλιστα ἐβουλήθη γενέσθαι παρα-
" πλήσια ἑαυτῷ. Ταύτην δὴ γενέσεως καὶ κόσμου μά-
" λιστα ἄν τις ἀρχὴν κυριωτάτην παρ' ἀνδρῶν φρονί-
" μων ἀποδεχόμενος, ὀρθότατα ἀποδέχοιτ' ἄν. Βουλη-
" θεὶς γὰρ ὁ θεὸς ἀγαθὰ μὲν πάντα, φαῦλον δὲ μηδὲν
" εἶναι κατὰ δύναμιν, οὕτω δὴ πᾶν ὅσον ἦν ὁρατὸν παραλα-
" βὼν, οὐχ ἡσυχίαν ἄγον, ἀλλὰ κινούμενον πλημμελῶς

et ſumma. Quod autem fit ſecundum aliquid, poſterius eo eſt ſecundum quod fieri dicitur: ut quod ſecundum legem fit poſterius eſt lege, et quod ſecundum naturam, natura eſt poſterius: ita et quod fit ſecundum Fatum, Fato eſt poſterius. Summa autem Providentia, omnium eſt antiquiſſimum, eo excepto, cujus eſt ſive intelligentia, ſive voluntas, ſive utrumque. Eſt autem, ut ante dixi, patris et opificis omnium. *Dicamus enim*, inquit Timæus, *cauſam, cur Univerſum hoc machinatus ſit auctor. Bonus erat: in bonum autem nulla adverſus quicquam aut ulla de re cadit invidia. Ea itaque vacuus, voluit omnia ſibi quam maxime fieri ſimilia. Hanc de origine mundi ſententiam potiſſimam a prudentibus traditam rectiſſime amplecteris. Volens enim Deus omnia bona, nihil, quantum omnino fieri poſſet, malum eſſe, ita omne id quod cernitur adſumens non quietem, ſed motibus citatum incompoſitis et vitioſis, in ordinem diſ*

“ καὶ ἀτάκτως, εἰς τάξιν αὐτὸ ἦγεν ἐκ τῆς ἀταξίας,
“ ἡγησάμενος ἐκεῖνο τοῦδε πάντως ἄμεινον. Θέμις
“ δὲ οὔτ' ἦν οὔτε ἐστὶν τῷ ἀρίστῳ δρᾷν ἄλλο πλὴν τὸ
“ κάλλιστον.” Ταῦτα μὲν οὖν καὶ τὰ τούτων ἐχόμενα μέ- D
χρι ψυχῶν ἀνθρωπίνων, Κατὰ Πρόνοιαν νομιστέον τὴν γε
Πρώτην συνεστηκέναι. Τὰ δὲ ἐντεῦθεν, οὕτω λεγόμενα,
“ Ξυστήσας δὲ τὸ πᾶν, ἰσαρίθμους τοῖς ἄστροις ἔταξε,
“ διεῖλέ τε ψυχὰς ἑκάστην πρὸς ἕκαστον, καὶ ἐμβιβάσας
“ ὡς εἰς ὄχημα, τὴν τοῦ παντὸς φύσιν ἔδειξε, νόμους τε
“ τοὺς εἱμαρμένους εἶπεν αὐταῖς.” Ταῦτα δὲ τίς οὐκ ἂν
διαρρήδην καὶ σαφέστατα οἰηθείη τὴν Εἱμαρμένην δηλοῦν, ὥσ-
περ τινὰ βάσιν, καὶ πολιτικὴν νομοθεσίαν, ταῖς ἀνθρωπίναις
ψυχαῖς προσήκουσαν, ἧς δὴ καὶ τὴν αἰτίαν ἑξῆς ἐπιφέρει;
Τὴν δὲ Δευτέραν Πρόνοιαν ὧδέ πως ἐπισημαίνεται λέ-
γων, “ Διαθεσμοθετήσας πάντα αὐτοῖς, ἵνα τοῖς ἔπειτα E
“ εἴη κακίας ἑκάστων ἀναίτιος, ἔσπειρε τοὺς μὲν εἰς τὴν
“ γῆν, τοὺς δὲ εἰς τὴν σελήνην, τοὺς δὲ εἰς τὰ ἄλλα

D. 2. τήν γε Πρώτην] γε ſumſi ex var. lect. Venet. Vulgo, τε.

poſuit: ratus hunc utique confuſione meliorem eſſe. Fas enim neque fuit neque eſt, ut optimus aliquid faceret niſi pulcherrimum. Hæc et quæ ſequuntur uſque ad diſputationem de animis humanis, de Prima ſunt accipienda Providentia, quæ principio omnia conſtituerit. Poſt ita loquitur, *Igitur poſtquam Univerſum condidiſſet, animas diſtribuit æquali cum ſtellis numero, et cuique ſuam dedit, ac tanquam in vehicula impoſuit, naturamque Univerſi monſtravit, et leges Fati eis dixit.* Hæc quis non cenſeat expreſſe ac planiſſime de Fato dici, tanquam fundamento quodam et civili lege, quæ humanis conveniat animis: cujus etiam cauſam deinceps explicat. Secundam vero Providentiam his indicat verbis, *Cum vero ita legibus latis omnia conſtituiſſet, ut ſi quid poſtmodo accideret mali, ipſe ejus culpa vacaret, alios in Solem, alios in Lunam, alios in alia temporis inſtrumenta diſ-*

« ὄργανα χρόνου. Τὸ δὲ μετὰ τὸν σπόρον τοῖς νέοις παρ-
« έδωκε θεοῖς σώματα πλάττειν θνητά, τό, τε ἐπίλοι-
« πον ὅσον ἐστὶν ψυχῆς ἀνθρωπίνης δέον προσγενέσθαι,
« τοῦτο, καὶ πάντα ὅσα ἀκόλουθα ἐκείνοις ἀπεργασα-
« μένους ἄρχειν καὶ μετὰ δύναμιν ὅτι κάλλιστα καὶ ἄριστα
F « τὸ θνητὸν διακυβερνᾶν ζῶον, ὅτι μὴ κακῶν αὐτὸ
« αὑτῷ γίνοιτο αἴτιον. Ἐν γὰρ τούτοις τὸ μὲν, ἵνα τοῖς
« ἔπειτα εἴη κακίας ἀναίτιος ἑκάστῳ," σαφεστάτην αἰ-
τίαν σημαίνει τῆς Εἱμαρμένης· ἡ δὲ τῶν νέων θεῶν τάξις
καὶ δημιουργία τὴν Δευτέραν Πρόνοιαν δηλοῖ· καί πως
καὶ Τρίτης παρεφάπτεσθαι ἔοικεν, εἴ γε δὴ τούτου χάριν ἡ
θεσμοθεσία, ἵνα τῆς ἔπειτα εἴη κακίας ἑκάστῳ ἀναίτιος·
θεὸς δὲ κακίας ἄμοιρος, οὔτε νόμων, οὔτε Εἱμαρμένης
ἐπιδέοιτ' ἂν, ἀλλὰ τῇ Προνοίᾳ τοῦ γεννήσαντος συνεπι-
74 σπώμενος ἕκαστος αὐτῶν πράττει τὰ αὐτοῦ. Ταῦτα δὲ
ἀληθῆ καὶ ἀρέσκοντα τῷ Πλάτωνι, φανερά μοι δοκεῖ

A. 1. Ταῦτα δὲ ἀληθῆ—μαρτύρια εἶναι] Tranſponendum ita: Ταῦτα δὲ ἀληθῆ καὶ ἀρέσκοντα τῷ Πλάτωνι εἶναι, φανερά μοι δοκεῖ μαρτύρια τά—.

ſeminavit: ac poſt factam ſementem junioribus diis tradidit, ut ii mortalia effingerent corpora, et quod reliquum eſt animæ humanæ indigens illis apponerent: reliquiſque horum conſequentia quæ eſſent perfectis, præeſſent, animalque mortale gubernarent quam fieri omnino poſſet optime, ne id ſibi ipſi mala adſciſceret. His enim vocibus, *Ut ſi quid poſtmodo accideret mali, ipſe ejus culpa vacaret*, luculentiſſimam Fati cauſam reddidit. Juniorum porro deorum ordo et miniſterium, Secundam declarat Providentiam, videturque ſimul etiam Tertiam attingere: ſiquidem propterea legibus ita omnia ſanxit, ut extra culpam mali eſſet, quod ſingulis erat eventurum. Deus autem vitii et malitiæ exſors, neque legibus neque Fato opus habebat: ſed Providentia conditoris unuſquiſque tractus ſuas res agit. Hæc autem vera, et Pla-

μαρτύρια εἶναι, τὰ περὶ τοῦ νομοθέτου ἐν τοῖς Νόμοις οὕτω λεγόμενα· « Ἐπεὶ ταῦτα εἰ ποτέ τις ἀνθρώπων, « φύσει ἱκανὸς, θείᾳ μοίρᾳ γεννηθεὶς, παραλαβεῖν δυνα-« τὸς εἴη, νόμων οὐδὲν ἂν δέοιτο αὐτοῦ ἀρξόντων· ἐπιστή-« μης γὰρ, οὔτε νόμος, οὔτε τάξις οὐδεμία κρείττων, οὐδὲ « θέμις ἐστὶν οὐδενὸς ὑπήκοον οὐδὲ δοῦλον, ἀλλὰ « πάντα ἄρχοντα εἶναι, ἐάν περ ἀληθινὸς ἐλεύθερός τε « ὄντως ᾖ κατὰ φύσιν.»

ι. Ἐγὼ μὲν οὖν τὰ περὶ τοῦ Πλάτωνος ταύτῃ τῇ παροιμίᾳ λαμβάνω. Τριττῆς γὰρ οὔσης τῆς Προνοίας, B ἡ μὲν, ἅτε γεννήσασα τὴν Εἱμαρμένην, τρόπον τινὰ αὐτὴν περιλαμβάνει· ἡ δὲ συγγεννηθεῖσα τῇ Εἱμαρμένῃ, πάντως αὐτῇ συμπεριλαμβάνεται· ἡ δὲ ὡς ὕστερον τῆς Εἱμαρμένης γενομένη, κατὰ τὰ αὐτὰ δὴ ἐμπεριέχεται ὑπ᾽ αὐτῆς, καθὰ καὶ τὸ Ἐφ᾽ Ἡμῖν καὶ ἡ Τύχη εἴρηται.

A. 4. Ἐπεὶ ταῦτα εἰ ποτέ] Recepi ab Anon. T. V. quandoquidem ita eſt apud Platonem Leg. IX. p. 661. A. Vulgo, ἔπη τοῦ τί ποτε.

A. 11. τὰ πρὸς τοῦ Πλάτωνος—λαμβάνω] Corrigo, τὰ τοῦ Πλάτωνος περὶ τῆς Προνοίας ταύτῃ λαμβάνω.

B. 4. ὕστερον τῆς Εἱμαρμένης γενομένη] Ita T. V. B. Var. lect. Venet. Anon. Leonic. Schott. item Verſiones Amiot. Turneb. Xyl. Vulgo, τὴν Εἱμαρμένην γειναμένη.

toni placentia, manifeſte id teſtari videntur mihi, quod in Legibus auctor legum ſic dicit, *Quod ſi quis homo ingenio his ſufficiat, divino natus fato, nihil illi opus fuerit legibus quibus pareat. Nulla enim legum conſtitutio ſcientiæ ejus præſtat : neque fas eſt ulli parere aut ſubditum eſſe eum, ſed omnibus præeſſe et imperare debet, qu. vere liber eſt natura.*

X. Atque ego proinde Platonis ſententiam hac imagine complector. Cum triplex ſit Providentia : una quidem, quippe quæ Fatum genuerit, quodammodo illud complectitur : ea quæ una cum Fato eſt genita, omnino in illa ſimul cum Fato continetur : reliqua, utpote poſt Fatum genita, ab illo comprehenditur, ſicut et de eo quod in Noſtra Poteſtate eſt, et de Fortuna dictum fuit. *Quorum enim*

“ Οἷς γὰρ ἂν συλλάβηται τῆς συνουσίας ἡ τοῦ δαιμονίου “ δύναμις,” ὥς φησι Σωκράτης, μονονουχὶ θεσμόν τινα καὶ τοῦτον Ἀδραστείας διεξιὼν πρὸς τὸν Θεάγην, “ οὗτοί “ εἰσιν ὧν καὶ σὺ ᾔσθησαι· ταχὺ γὰρ παραχρῆμα ἐπιδι- “ δόασιν.” Οὐκοῦν ἐν τούτῳ, τὸ μὲν συλλαμβάνειν
C τισὶ τὸ δαιμόνιον, κατὰ τὴν Τρίτην Πρόνοιαν ἀναθετέον· τὸ δὲ ταχὺ παραχρῆμα ἐπιδιδόναι, Καθ' Εἱμαρμένην· τὸ δὲ ὅλον οὐκ ἄδηλον, ὡς αὐτὸ τοῦτο Εἱμαρμένη τις ἐστίν. Τάχα δ' ἂν οὕτω πολὺ πιθανώτερον δόξειεν καὶ τὴν Δευτέραν Πρόνοιαν ὑπὸ τῆς Εἱμαρμένης περιέχεσθαι, καὶ πάντα ἁπλῶς τὰ γινόμενα· εἴγε καὶ ἡ κατ' Οὐσίαν Εἱμαρμένη ὀρθῶς ἡμῖν εἰς τὰς τρεῖς Μοίρας διανενέμηται, καὶ ὁ τῆς ἀλύσεως λόγος τὰς περὶ οὐρανὸν περιόδους τοῖς Ἐξ Ὑποθέσεως ἀποβαίνουσι συγκαταλέγει. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων οὐκ ἔγωγε ἐπὶ πλέον

B. 7. τῆς συνουσίας ἡ—Θεάγην] Ita repoſui ex Platone, Theag. p. 11. E. Vulgo, ἡ τῆς οὐσίας—θεατήν.

C. 1. κατὰ τὴν Τρίτην Πρόνοιαν ἀναθετέον] Legendum, vel, κατὰ τὴν Τρίτην Πρόνοιαν θετέον· vel τῇ Τρίτῃ Προνοίᾳ ἀναθετέον.

C. 4. Τάχα δ' ἂν οὕτω] Forte, Τάχα δ' ἂν αὖ τῷ.

conſuetudinem genius ſuſcipit, iiſque opem fert, ii (ut ad Socratem loquitur Theages, tantum non hinc quoque ſanctionem quandam Adraſteæ proponens) *ſunt quos etiam tu ſentis: ii celeriter proficiunt.* Quibus in verbis quod ait *quoſdam divinitus adjuvari*, id utique Tertiæ Providentiæ adſcribendum eſt: atque id ipſum *velox incrementum* Fato debetur: neque obſcurum eſt quin hoc totum ſit aliquod Fatum. Ac fortaſſe multo probabilius videbitur, etiam Secundam Providentiam a Fato contineri, atque adeo omnia, quæ fiunt: ſiquidem recte a nobis Fatum quod Subſtantia definitur, in tres diviſum fuit partes ſeu *Parcas:* et illa catenæ fabula cœleſtes orbium circuitiones cum iis recenſet, quæ conditione quadam eveniunt. Verum de his quidem

διενεχθῆναι πρότερον ἐξ ὑποθέσεως λεγόμενα· ἢ ὡς D μᾶλλον συν εἱμαρμένη προκατάρχοντος αὐτῆς τῆς Εἱμαρμένης εἱμαρμένη.

ιά. Ὁ μὲν οὖν ἡμέτερος λόγος, ἐπὶ κεφαλαίων εἰπεῖν, τοιοῦτός τις ἂν εἴη. Ὁ δὲ τούτων ἐναντίος οὐ μόνον Ἐν Εἱμαρμένῃ, ἀλλὰ καὶ Καθ' Εἱμαρμένην πάντα τίθεται· πάντα δὲ θατέρῳ συνῳδεῖ· τὰ δὲ τῷ ἑτέρῳ συνῳδά, δῆλον ὅτι καὶ θάτερον. Κατὰ μὲν οὖν τόνδε τὸν λόγον τὸ Ἐνδεχόμενον εἴρηται· καὶ τό γε Ἐφ' Ἡμῖν δεύτερον· καὶ τρίτον, ἥ τε Τύχη καὶ τὸ Αὐτόματον, καὶ ὅσα καθ' αὐτά· ἔπαινος δὲ καὶ ψόγος, καὶ τὰ τούτων συγγενῆ, τέταρτα· πέμπτον δὲ καὶ ἐπὶ πᾶσιν, εὐχαὶ θεῶν καὶ θεραπεῖαι λεγέσθω· Ἀργοὶ δὲ καὶ Θερίζοντες Λόγοι, E καὶ ὁ Παρὰ τὴν Εἱμαρμένην ὀνομαζόμενος, σοφίσματα ὡς ἀληθῶς κατὰ τοῦτον τὸν λόγον τυγχάνει ὄντα. Κατὰ δὲ τὸν ἐναντίον, μάλιστα μὲν καὶ πρῶτον εἶναι δόξειεν,

D. 1. πρότερον—προκατάρχοντος] Forte, πότερον τὰ Ἐξ Ὑποθέσεως εἱμαρμένα, ἢ μᾶλλον συνειμαρμένα, ὡς προκατάρχοντος—.

ego nolim vehementius contendere utrum ea quæ *cum conditione* fiunt, fatalia ſint, an potius confatalia, ita ut ipſum Fatum cauſſam fatalem ſequatur.

XI. Noſtra ergo ratio, ut in ſumma dicam, talis fere eſt. Quæ autem contraria huic eſt ratio, non tantum in Fato includit omnia, ſed et Fato fieri omnia affirmat: alteri item, (id eſt Stoicæ,) ad omnia congruit: atqui alteri congruens, ipſum idem eſt quod alterum. Ac ad hanc rationem dictum eſt quid ſit Contingens: quid in Noſtra Poteſtate, ſecundum: atque tertium, quid Fortuna, Caſus, et alia quæ ab iis pendent: quarto loco dicendum eſt de laudibus, vituperationibus, et quæ his ſunt cognata: quinto loco ponamus vota ad deos, eorumque cultum. Nam iſtæ argutiunculæ, quæ *Ignava Ratio*, et *Metens*, et is qui *Præter Fatum* appellatur, revera fallaces ſunt concluſiunculæ e diſputatione de Fato tractæ. Ex opinione contraria, id maxime primo-

τὸ Μηδὲν ἀναιτίως γίγνεσθαι, ἀλλὰ κατὰ προηγουμένας αἰτίας· δεύτερον δὲ, τὸ Φύσει διοικεῖσθαι τόνδε τὸν κόσμον, σύμπνουν καὶ συμπαθῆ αὐτὸν αὑτῷ ὄντα· τρίτον δὲ, τὰ πρὸς τούτοις μαρτύρια μᾶλλον ἔοικεν εἶναι, Μαντικὴ μὲν ἅπασιν ἀνθρώποις εὐδόκιμος ὡς ἀληθῶς θεῷ ὑπάρ-
F χουσα· ἡ δὲ τῶν σοφῶν πρὸς τὰ συμβαίνοντα Εὐαρέστησις, ὡς πάντα κατὰ μοῖραν γιγνόμενα, δεύτερα· τρίτον δὲ τὸ πολυθρύλλητον τοῦτο, ὅτι Πᾶν Ἀξίωμα ἢ ἀληθές ἐστιν, ἢ ψευδές. Τούτων γε μὴν ἐπὶ τοσοῦτον ἐμνήσθημεν, ἵνα ὡς ἐπὶ βραχὺ τὰ τῆς Εἱμαρμένης * ἃ χρὴ διερευνήσασθαι, καθὰ τὴν ἀκριβῆ βάσανον ἑκατέρου τῶν λόγων· τὰ δὲ καθ᾽ ἕκαστα τούτων ἐσαῦθις μέτιμεν. * λείπει.

E. 8. τὰ πρὸς τούτοις] Forte, ἃ πρὸς τούτοις.
E. 9. θεῷ] Forte, θεῶν.
F. 5. εἱμαρμένης * ἃ χρὴ διερευνήσασθαι] Levi ſupplemento reſtituendus locus, ita: Εἱμαρμένης κεφάλαια δηλωθείη· ἃ χρὴ διερευνήσασθαι.
F. 7. λείπει] Hoc a librario magis e conjecturæ vanitate, quam rei veritate, appoſitum videtur. Equidem nil deeſſe putem: atque item vertit Turnebus. Ἐσαῦθις eſt *alio tempore.*

que videbitur ſequi, Nihil fieri ſine cauſa, omnia cauſis antegreſſis: deinde, A Natura hunc mundum gubernari, conſpirantem ſecum, mutuiſque obnoxium affectionibus. Tertio loco, videbuntur iis quædam favere teſtimonia: Divinationem puta, quæ ut vere a deo profecta in ſummo eſt apud homines honore: tum ſecundo loco, Sapientium ad quaſvis res accidentes Æquanimitas, tanquam ſi omnia Fato eveniant. Tertium eſt pervulgatum illud, Omne enunciatum aut verum eſſe, aut falſum. Atque horum hactenus mentionem fecimus, ut ſumma brevitate quæſtionis de Fato capita ſignificaremus: quæ oportet perſcrutari, et utriuſque contrariæ rationis momenta ſubtiliſſima ſtatera perpendere. Jam nunc ad ſingularia excutienda veniendum eſt nobis. Sed hæc ſingulatim poſtea perſequemur.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΔΑΙΜΟΝΙΟΥ.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

ΠΡΩΤΑ, Η ΔΙΗΓΗΤΙΚΑ.

ΚΑΦΕΙΣΙΑΣ.	ΑΡΧΙΔΑΜΟΣ.	ΛΥΣΙΘΕΙΔΗΣ.
ΤΙΜΟΘΕΟΣ.	ΑΡΧΙΝΟΥ ΠΑΙΔΕΣ.	ΑΛΛΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ.

ΔΕΥΤΕΡΑ, Η ΔΡΑΜΑΤΙΚΑ.

ΘΗΒΑΙΩΝ ΦΥΓΑΔΕΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΙ ΑΥΤΩΝ.

ΚΑΦΕΙΣΙΑΣ.	ΧΑΡΩΝ.	ΘΕΟΚΡΙΤΟΣ.
ΓΑΛΑΞΙΔΩΡΟΣ.	ΦΥΛΛΙΔΑΣ.	ΦΕΙΔΟΛΑΟΣ.
ΣΙΜΜΙΑΣ.	ΠΟΛΥΜΝΙΣ.	ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ.
ΒΑΚΧΥΛΙΔΑΣ.	ΙΣΜΗΝΟΔΩΡΟΣ.	ΜΕΛΙΣΣΟΣ.
ΘΕΑΝΩΡ.	ΙΠΠΟΣΘΕΝΕΙΔΑΣ.	ΧΛΙΔΩΝ.
ΔΑΜΟΚΛΕΙΔΑΣ.	ΠΕΛΟΠΙΔΑΣ.	ΘΕΟΠΟΜΠΟΣ.
ΔΙΟΤΟΝΟΣ.	ΚΗΦΙΣΟΔΩΡΟΣ.	ΛΥΣΙΘΕΟΣ.
ΜΕΛΩΝ.	ΣΑΜΙΔΑΣ.	ΦΕΡΕΝΕΙΚΟΣ.
ΕΥΜΟΛΠΙΔΑΣ.	ΓΟΡΓΙΔΑΣ.	ΑΜΦΙΘΕΟΣ.

ΘΗΒΑΙΩΝ ΤΥΡΑΝΝΟΙ, ΛΑΚΩΝΙΣΤΑΙ.

ΑΡΧΙΑΣ.	ΦΙΛΙΠΠΟΣ.	ΛΕΟΝΤΙΔΗΣ.	ΥΠΑΤΗΣ.
ΚΑΒΙΡΙΧΟΣ.	ΛΥΣΑΝΟΡΙΔΑΣ ΑΡΜΟΣΤΗΣ.		ΕΙΡΚΤΟΦΥΛΑΞ.

PERSONÆ COLLOQUII.

PRIMÆ, SEU NARRATIONIS.

CAPHISIAS.	ARCHIDAMUS.	LYSITHIDES.
TIMOTHEUS.	ARCHINI FILII.	ALII FAMILIARES.

SECUNDÆ, SEU ACTIONIS.

THEBANORUM EXULES EORUMQUE AMICI.

CAPHISIAS.	CHARON.	THEOCRITUS.
GALAXIDORUS.	PHYLLIDAS.	PHIDOLAUS.
SIMMIAS.	POLYMNIS.	EPAMINONDAS.
BACCHYLIDAS.	ISMENODORUS.	MELISSUS.
THEANOR.	HIPPOSTHENIDAS.	CHLIDON.
DAMOCLIDAS.	PELOPIDAS.	THEOPOMPUS.
DIOTONUS.	CEPHISODORUS.	LYSITHEUS.
MELO.	SAMIDAS.	PHERENICUS.
EUMOLPIDAS.	GORGIDAS.	AMPHITHEUS.

THEBANORUM TYRANNI E LACONUM PARTIBUS.

ARCHIAS. PHILIPPUS. LEONTIDES. HYPATES.
CABIRICHUS. LYSANORIDAS PRÆFECTUS LACO.
CUSTOS CARCERIS.

75 # ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΔΑΙΜΟΝΙΟΥ.

PLUTARCHI

DE

GENIO SOCRATIS.

αʹ. ΑΡΧΙΔΑΜΟΣ. Ζωγράφου τινός, ὦ Καφει-
B σία, * περὶ τῶν θεωμένων τοὺς γεγραμμένους πίνακας λόγον οὐ φαῦλον ἀκούσας ἐν εἰκόνι λελεγμένον· ἔφη γὰρ ἐοικέναι τοὺς μὲν ἰδιώτας καὶ ἀτέχνους θεατὰς ὄχλον ὁμοῦ πολὺν ἀσπαζομένοις, τοὺς δὲ κομψοὺς καὶ φιλοτέχνους καθ' ἕκαστον ἰδίᾳ τῶν ἐντυγχανόντων προσ-

A. 7. ὦ Καφεισία, * περὶ] Lacuna in libris editis et ſcriptis obvia, forte ita ſupplenda, ut ἀκούσας in ἤκουσα mutetur et huc tranſponatur.
B. 4. ἀσπαζομένοις] Sic Baſ. Xyl. T. Vulgo, ἀσπαζομένους.

I. ARCHIDAMUS. Pictoris cujuſdam, Caphiſia, verba recordor, quæ is de ſpectantibus pictas tabulas pronunciavit neque inepte, et cum quadam ſimilitudine. Aiebat enim rudes et artis ignaros ſpectatores ſimiles eſſe eorum, qui magnam ſimul turbam ſalutant: ſcitos autem et artificii ſtudioſos eorum, qui ſingulatim obvios

ἀγορεύουσι· τοῖς μὲν γὰρ οὐκ ἀκριβὴς ἀλλὰ τύπῳ τινὶ γίνεται μόνον ἡ τῶν ἀποτελεσμάτων σύνοψις· τοὺς δὲ τῇ κρίσει κατὰ μέρος τὸ ἔργον διαλαμβάνοντας, οὐδὲν ἀθέατον οὐδὲ ἀπροσφώνητον ἐκφεύγει τῶν καλῶς ἢ τοὐναντίον γεγονότων. Οἶμαι δὲ καὶ περὶ τὰς ἀληθινὰς πράξεις ὁμοίως τῶν μὲν ἀργοτέρων τὴν διάνοιαν ἐξαρ- C κεῖν πρὸς ἱστορίαν, εἰ τὸ κεφάλαιον αὐτὸ καὶ τὸ πέρας πύθοιτο τοῦ πράγματος· τῶν δὲ φιλοτίμων καὶ φιλοκάλων τὸν ὑπὲρ ἀρετῆς ὥσπερ τέχνης μεγάλης ἀπειργασμένον θεατὴν, τὰ καθ᾽ ἕκαστα μᾶλλον εὐφραίνειν· τοῦ μὲν τέλους πολλὰ κοινὰ πρὸς τὴν τύχην ἔχοντος· τοῦ δὲ ταῖς αἰτίαις, καὶ τοῖς * μέρους ἀγῶνας ἀρετῇ πρὸς τὰ συντυγχάνοντα, καὶ τόλμας ἔμφρονας παρὰ τὰ δεινὰ καθορῶντα, καιρῷ καὶ πάθει μεμιγμένου λογισμοῦ. Τοὺ-

C. 1. τὴν διάνοιαν] Legendum, τῇ διανοίᾳ, ut Reiſk.
C. 3. τῶν δὲ φιλοτίμων—μέρους ἀγῶνας ἀρετῇ] Locum ita reſtituendum ſuſpicor: τὸν δὲ φιλότιμον καὶ φιλόκαλον τῶν ὑπ' ἀρετῆς, ὥσπερ τέχνης μεγάλης, ἀπειργασμένων θεατὴν—. τοῦ δὲ ταῖς αἰτίαις καὶ τοῖς ἐπιγεννήμασι ἀκολουθεῖν ἐφιστάνοντος αὐτὸν τοῖς πράγμασι ὡς παροῦσι, τοὺς γεγενημένους ἐπὶ μέρους ἀγῶνας ἀρετῇ—Itaque verti. Τύχην pro τέχνην dedi ex B. E. item τοῖς ante lacunam pro τῆς ex E.

compellant: illos nimirum non exacte in artificum opera inſpicere, ſed inchoatam quandam eorum concipere imaginem: hos judicio partes operis perluſtrantes, nihil inſpectatum, nihil non obſervatum relinquere eorum quæ vel bene vel male facta ſunt. Exiſtimo autem de ſeriis etiam actionibus ignavorum ſufficere cognitioni, ſi ſummam rei exitumque audiant: eleganti autem et liberali ſpectatori operum a Virtute, tamquam arte, abſolutorum, magis jucundam eſſe ſingularum deinceps partium conſiderationem: quandoquidem exitus multa communia habet cum fortuna: cauſſarum autem effectuumque contemplatio ſpectatorem rebus geſtis veluti præſentem conſtituit, cernentem Virtutis habita certamina adverſus ſubitos caſus, prudentemque in periculis audaciam, et Rationem cum temporis affectu

τε δὴ τοῦ γένους τῶν θεατῶν καὶ ὑμᾶς ὑπολαμβάν-
D ων εἶ, διέλθε τε τὴν πρᾶξιν ἥτις ἀπ' ἀρχῆς ὡς ἐπράχθη, καὶ τοῦ λόγου, * γενέσθαι * παρόντος ὡς ἐμοῦ μηδ' ἂν εἰς Θήβας ἐπὶ τούτῳ κατοκνήσαντος ἐλθεῖν, εἰ μὴ καὶ νῦν Ἀθηναίοις πέρα τοῦ δέοντος ἐδόκουν βοιωτίζειν.

ΚΑΦΕΙΣΙΑΣ. Ἀλλὰ ἔδει μὲν, ὦ Ἀρχίδαμε, σοῦ δι' εὔνοιαν, οὕτω προθύμως τὰ πεπραγμένα μαθεῖν σπουδάζοντος, ἐμὲ καὶ ἀσχολίας ὑπέρτερον θέσθαι, κατὰ Πίνδαρον, τὸ δεῦρο ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν διήγησιν· τὸ δὲ, πρεσβείας ἀφιγμένους ἕνεκα, καὶ σχολὴν ἄγοντας ἄχρις οὗ τὰς ἀποκρίσεις τοῦ δήμου λάβωμεν, ἀντιτείνειν καὶ ἀγροικίζεσθαι πρὸς
E εὐγνώμονα καὶ φιλέταιρον, δοκεῖν ἀνεγείρειν τὸ κατὰ Βοιωτῶν ἀρχαῖον εἰς μισολογίαν ὄνειδος ἤδη μαραινόμενον περὶ Σωκράτη τὸν ὑμέτερον· ἡμεῖς δὲ παρὰ δυοῖ τῶν ἱερῶν σπουδάζοντες, οὕτω διεφάνημεν. Ἀλλ' ὅρα τοὺς παρ-

D. 2. καὶ τοῦ λόγου*—*παρόντος] Ita explendus videtur locus: καὶ τοὺς λόγους, οὓς εἰκὸς γενέσθαι σου παρόντος.

E. 1. φιλέταιρον, δοκεῖν] Corrigo, φιλέταιρον ἀκροατὴν δοκεῖ—. Item Xyl. vertit.

E. 3. Σωκράτη—διεφάνημεν] Corrigendum videtur, Σωκράτη τὸν ὑμετέρον, οὗ ἡμεῖς γε παρὰ δύο τῶν ἑταίρων σπουδάζοντες ὄντως διεφάνημεν. Item Latine reddidi.

commixtam. De horum ſpectatorum numero nos quoque eſſe exiſtimans, narra totam ab initio rem ut geſta ſit, et qui ſermones habiti te præſente: nam hujus auditionis gratia ne Thebas quidem proficiſci gravarer: niſi jam nunc Athenienſibus viderer juſto amplius Bœotis ſtudere.

Caphisias. Oportebat ſane, Archidame, in tuam gratiam, qui rem geſtam tanto ſtudio cupis cognoſcere, me etiam poſthabito, ut ait Pindarus, negotio huc ad narrandum venire. Nunc cum legationis cauſſa adſim, otiumque ſuppeditet dum reſponſum a populo accipimus: ſi reluctor, inciviliterque me geram adverſus tam æquanimum et amicum auditorem, videar mihi antiquum illud crimen, quo Bœotis diſſerendi odium exprobratur, renovare: quod crimen per Socratem veſtrum jam evaneſcit, cui nos per duos diſcipulos revera diſſerendi ſtudioſi viſi ſumus. Sed vide

ὄντας, εἰ πρὸς ἀκρόασιν ἅμα πράξεων καὶ λόγων τοσούτων εὐκαίρως ἔχουσιν· οὐ γὰρ βραχὺ μῆκός ἐστι τῆς διηγήσεως· ἐπεὶ σὺ καὶ τοὺς λόγους προσπαραλαβέσθαι κελεύεις.

ΑΡΧΙΔΑΜΟΣ. Ἀγνοεῖς, ὦ Καφεισία, τοὺς ἄνδρας. Ἦ μὴν ἄξιον εἰδέναι, πατέρων ὄντας ἀγαθῶν, καὶ πρὸς ὑμᾶς οἰκείως ἐχόντων. Ὁδὶ μέν ἐστιν ἀδελφιδοῦς Θρασυβούλου Λυσιθείδης· ὁδὶ δὲ Τιμόθεος Κόνωνος υἱός· οὗτοι δὲ F Ἀρχίνου παῖδες· οἱ δὲ ἄλλοι τῆς ἑταιρίας τῆς ἡμετέρας πάντες· ὥστε σοι θέατρον εὔνουν καὶ οἰκείαν ἔχον τὴν διήγησιν.

ΚΑΦΕΙΣΙΑΣ. Εὖ λέγεις· ἀλλὰ τίς ἂν ὑμῖν μέτριος ἀρχὴ γένοιτο τῆς διηγήσεως, πρὸς ἃς ἴστε πράξεις;

ΑΡΧΙΔΑΜΟΣ. Ἡμεῖς, ὦ Καφεισία, σχεδὸν, ὡς εἶχον αἱ Θῆβαι πρὸ τῆς καθόδου τῶν φυγάδων ἐπιστάμεθα. Καὶ γὰρ, ὡς οἱ περὶ Ἀρχίαν καὶ Λεοντίδην Φοιβίδαν πείσαντες ἐν σπονδαῖς καταλαβεῖν τὴν Καδμείαν, τοὺς μὲν

E. 5. ἅμα πράξεων] Sic Baſ. Xyl. Exempl. Turneb.

an iis qui una adſunt, audire tantas res orationeſque ſit tempeſtivum: non enim brevis erit narratio, cum tu orationes quoque habitas ei velis inſeri.

ARCHIDAMUS. Ignoras, O Caphiſia, iſtos: et quidem digni ſunt notitia, bonis nati parentibus, et nobis familiaritate junctis. Hic eſt Lyſithides, Thraſybuli ſobrinus: iſte Timotheus, Cononis F. hi Archini filii: cæteri omnes de noſtro ſunt ſodalitio: ut ſcias theatrum tibi benevolum et auditioni aptum eſſe paratum.

CAPHISIAS. Bene narras. Sed quodnam narrandarum rerum opportunum ſumemus initium?

ARCHIDAMUS. Nos, Caphiſia, fere novimus quis Thebarum fuerit ſtatus ante exſulum reditum. Nam quomodo Archias et Leontides, Phœbidæ Spartano cum perſuaſiſſent Cadmeam pacis tem-

576 ἐξέβαλον τῶν πολιτῶν, τοὺς δὲ φόβῳ κατεῖργον, ἄρχοντες αὐτοὶ παρανόμως καὶ βιαίως, ἔγνωμεν ἐνταῦθα τὸ περὶ Μέλωνα καὶ Πελοπίδαν, ὡς οἶσθα, ἰδιόξενοι γενόμενοι, καὶ παρ' ὃν χρόνον ἔφευγον ἀεὶ συνδιατρίβοντες αὐτοῖς· καὶ πάλιν, ὡς Λακεδαιμόνιοι Φοιβίδαν μὲν ἐζημίωσαν ἐπὶ τῷ τὴν Καδμίαν καταλαβεῖν, καὶ τῆς εἰς Ὄλυνθον στρατηγίας ἀπέστησαν, Λυσανορίδαν δὲ τρίτον αὐτὸν ἀντ' ἐκείνου πέμψαντες, ἐγκρατέστερον ἐφρούρουν τὴν ἄκραν, ἠκούσαμεν· ἔγνωμεν δὲ καὶ τὸν Ἰσμηνίαν οὐ τοῦ βελτίστου θανάτου τυχόντα εὐθὺς ἀπὸ τῆς δίκης περὶ αὐτοῦ γενομένης, Γοργίδου πάντα τοῖς φυγάσι δεῦρο διὰ γραμμάτων
B ἐξαγγείλαντος· ὥστε σοι λείπεται τὰ περὶ τὴν κάθοδον αὐτῶν τῶν φίλων, καὶ τὴν ἅλωσιν τῶν τυράννων διηγεῖσθαι.

β'. Καφεισιας. Καὶ μὴν ἐκείναις γε ταῖς ἡμέραις, ὦ Ἀρχίδαμε, πάντες οἱ τῶν πραττομένων μετέχοντες εἰώθειμεν εἰς τὴν Σιμμίου συνιόντες οἰκίαν, ἔκ τινος

B. 2. φίλων] φυγάδων. Anon.

pore et fœderis occupare alios civium ejecerint, alios metu repreſſerint, ipſi ſummam rerum per vim et injuſte gerentes, novimus, ut qui hic Melonem et Pelopidam privato exceperimus hoſpitio, et quandiu hi exſulaverunt adſidue una verſati ſimus: porro, ut Lacedæmonii Phœbidam multaverint propter occupatam Cadmiam, et a ducendo ad Olynthum exercitu removerint, Lyſanoridaque in ejus locum cum duobus aliis miſſo arcem majori tenuerint præſidio, audivimus. Reſcivimus etiam Iſmeniam ſtatim poſt factum de ipſo judicium morte non optima ſublatum: Gorgida hæc exſulibus huc omnia per litteras renunciante. Itaque tibi reſtat narratio de reditu amicorum, utque tyrannos oppreſſerint.

II. Caphisias. Enimvero iis ipſis diebus, Archidame, omnes conſpirationis ſocii ſolebamus in domo Simmiæ convenire, qui e vulnere quo-

πληγῆς περὶ τὸ σκέλος ἀναλαμβάνοντος αὐτὸν, ἐντυγ-
χάνειν μὲν ἀλλήλοις, εἴ του δέησῃ, φανερῶς δὲ διατρί-
βειν ἐπὶ λόγοις καὶ φιλοσοφίᾳ, πολλάκις ἐφελκόμενοι τὸν
Ἀρχίαν καὶ τὸν Λεοντίδαν εἰς τὸ ἀνύποπτον, οὐκ ὄντας
ἀλλοτρίους παντάπασι τῆς τοιαύτης διατριβῆς. Καὶ γὰρ
ὁ Σιμμίας πολὺν χρόνον ἐπὶ τῆς ξένης γεγονὼς, καὶ πε- C
πλανημένος ἐν ἀλλοδαποῖς ἀνθρώποις, ὀλίγῳ πρόσθεν
εἰς Θήβας ἀφῖκτο, μύθων δὲ παντοδαπῶν, καὶ λόγων
βαρβαρικῶν ὑπόπλεως ὤν, ὁπότε τυγχάνοι σχολὴν
ἄγων ὁ Ἀρχίας, ἡδέως ἠκροᾶτο συγκαθεὶς μετὰ τῶν νέ-
ων, καὶ βουλόμενος ἡμᾶς ἐν λόγοις διάγειν μᾶλλον ἢ
προσέχειν τὸν νοῦν οἷς ἔπραττον ἐκεῖνοι. Τῆς δὲ ἡμέρας
ἐκείνης ἐν ᾗ σκότους ἔδει γενομένου τοὺς φυγάδας ἥκειν
κρύφα πρὸς τὸ τεῖχος, ἀφικνεῖταί τις ἐνθένδε Φερενίκου πέμ-
ψαντος ἄνθρωπος, οὐδενὶ ἢ Χάρωνι τῶν παρ' ἡμῖν γνώρι-
μος· ἐδήλου δὲ τῶν φυγάδων ὄντας δώδεκα τοὺς νεωτάτους

B. 10. εἰς τὸ ἀνύποπτον] εἰς ſumſi ex É. Vulgo, deeſt.
C. 3. μύθων δὲ—ὁπότε] Legendum μύθων τε—ὑπόπλεως· ὢν ὁπότε.
C. 5. συγκαθεὶς] E. συγκαθιεὶς. Forte συγκαθεσθεὶς vel συγκαθίσας.

dam in crus accepto convaleſcebat, ac de rebus neceſſariis colloqui: palam autem diſputationibus et philoſophando tempus terere: ſæpenumero, ut ſuſpicione res vacaret, una perducentes Archiam et Leontidam, non admodum alienos ab hujuſmodi exercitatione. Nam Simmias longum tempus peregrinatus et apud exteros vagatus, paulo ante redierat Thebas, plenus omnis generis fabularum et narrationum barbaricarum. Itaque Archias, ubi erat otioſus, libenter eum audiebat, inter adoleſcentes adſidens: malebatque nos litteras tractare, quam obſervare ipſius actiones. Ea vero die, qua conſtitutum erat ut tenebris ingruentibus exſules clam ad mœnia adeſſent, quidam huc venit miſſus a Pherenico, nemini inter nos, demto Charone, notus: is nunciat, exſulum duodecim ætate reliquis

μετὰ κυνῶν περὶ τὸν Κιθαιρῶνα θηρεῦσαι, ὡς πρὸς ἑσ-
D πέραν ἀφικομένυς· αὐτὸς δὲ πεμφθῆναι ταῦτα προερῶν, καὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ κρυβήσονται παρελθόντες, ὃς παρέξει, γνωσόμενος, ὡς ἂν εἰδότες εὐθὺς ἐκεῖ βαδίζοιεν. Ἀπορυμένων δὲ ἡμῶν καὶ σκοπύντων, αὐτὸς ὡμολόγησεν ὁ Χάρων παρέξειν. Ὁ μὲν οὖν ἄνθρωπος ἔγνω πάλιν ἀπελθεῖν σπουδῇ πρὸς τὺς φυγάδας.

γ'. Ἐμῦ δὲ ὁ μάντις Θεόκριτος τὴν χεῖρα πιέσας σφόδρα, καὶ πρὸς τὸν Χάρωνα βλέψας προερχόμενον, Οὗτος, εἶπεν, ὦ Καφεισία, φιλόσοφος οὐκ ἐστιν, οὐδὲ μετείληφε παιδείας διαφόρυ καὶ περιττῆς ὥσπερ Ἐπαμεινώνδας ὁ σὸς ἀδελφός· ἀλλ' ὁρᾷς ὅτι φύσει πρὸς τὸ κα-
E λὸν ὑπὸ τῶν νόμων ἀγόμενος, τὸν μέγιστον ὑποδύεται κίνδυνον ἑκυσίως ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Ἐπαμεινώνδας δὲ Βοιωτῶν ἁπάντων τῷ πεπαιδεῦσθαι πρὸς ἀρετὴν ἀξιῶν διαφέρειν, ἀμβλὺς ἔτι, καὶ ἀπρόθυμος. * τοσ-

D. 1. ἀφικομένυς] Legendum ἀφιξομένυς. Reiſk.
E. 2. Ἐπαμεινώνδας] Retinui ubique ſcripturam Ald. Baſ. Xyl. quam Stephanus mutavit in Ἐπαμινώνδας.
E. 4. ἀπρόθυμος.*—βελτίονα] Lacuna forte ſic ſupplenda: ἀπρόθυμος· εἰ μὴ εἰς τῦτον, εἰς τίνα βελτίονα. Ita et verti.

minores cum canibus apud Cithæronem venari, ſub veſperam huc venturos, ſeque miſſum ut hoc prædiceret, ac, quis domum præbiturus eſſet venientibus, cognoſceret, in qua occultarentur, ut ea indicata ſtatim eo ſe poſſent recipere ipſi. Hæſitantibus nobis, et deliberantibus, ipſe Charon domum ſe præbiturum promiſit. Atque is quidem nuncius ſtatim ad exſules redire properabat.

III. Meam autem manum Theocritus vates vehementius premens, et Charonem intuens prætereuntem, Hic, aiebat, philoſophus non eſt, Caphiſia, neque inſtitutus ſingulariter et accurate ut frater tuus Epaminondas: vides tamen ut natura per leges ad honeſtatem ducente, ultro maximum pro patria ſubit periculum. Epaminondas autem, qui ſe omnibus Bœotis ad virtutem rectius inſtructum pu-

ὅτον ἅ τινα βελτίονα καιρὸν αὐτῷ πεφυκότι καὶ παρεσκευασμένῳ καλῶς οὕτω χρησόμενος; Κἀγὼ πρὸς αὐτόν, Ὦ προθυμότατε, εἶπον, Θεόκριτε, τὰ δεδογμένα πράτ- F τομεν ἡμεῖς. Ἐπαμεινώνδας δὲ μὴ πείθων ὡς οἴεται βέλτιον εἶναι ταῦτα μὴ πράσσειν, εἰκότως ἀντιτείνει πρὸς ἃ μὴ πέφυκε, μηδὲ δοκιμάζει παρακαλούμενος. Οὐδὲ γὰρ ἰατρὸν ἄνευ σιδήρου καὶ πυρὸς ὑπισχνούμενον τὸ νόσημα παύσειν, εὐγνωμονοίης ἄν, οἶμαι, τέμνειν ἢ ἀποκαίειν βιαζόμενος * οὐκ οἶω καὶ οὗτος * δή που μηδὲ διὰ τῶν πολιτῶν * ἄκριτον, ἀλλὰ καὶ αἵματος ἐμφυλίου καὶ σφαγῆς τὴν πόλιν ἐλευθεροῦσι συναγωνιεῖσθαι προθύμως. Ἐπεὶ δὲ οὐ πείθει τοὺς πολλούς, ἀλλὰ ταύτην ὡρμήκαμεν τὴν ὁδόν, ἐᾶν αὐτὸν κελεύει φόνου καθαρὸν

F. 4. μὴ πέφυκε, μηδὲ δοκιμάζει] Haud ſcio an legendum, πέφυκε μέν, μὴ δοκιμάζει δέ.

F. 7. βιαζόμενος*—προθύμως] Lacuna in hunc fere modum explenda: βιαζόμενος, τὸ πεπονθός· οὐκοῦν καὶ οὗτος λόγῳ καὶ πειθοῖ ταῦτα διαπράττεσθαι διανοούμενος, καὶ δοκιμάζων δήπου μηδένα τῶν πολιτῶν κτείνειν ἄκριτον, οὐκ ἔστιν ἐπιδόξος τοῖς διὰ βίας ἅμα καὶ αἵματος ἐμφυλίου καὶ σφαγῆς τὴν πόλιν ἐλευθεροῦσι συναγωνιεῖσθαι προθύμως.

tat, ſegnis eſt, animique remiſſi: niſi ad præſens tempus, ad quodnam tandem melius tempus uſurus illis naturæ et inſtitutionis ſubſidiis? Tum ego, Alacerrime, inquam, Theocrite, nos, quod decrevimus, agimus. Epaminondas autem non perſuadens nobis præſtare hanc actionem omittere, quæ ipſius eſt ſententia, haud injuria refragatur, ad ſocietatem eorum ad quæ factus non eſt, neque ea probat, vocatus. Nam neque medicum ſine ferro et igne promittentem ſe morbo medicaturum modeſte feceris ſi eum ad ſecandam et urendam adfectam partem adigas: Igitur et Epaminondas ratione et oratione inſtitutum opus perficiendum judicans, nec probans ut quiſquam unus civis indicta cauſſa interficiatur, non ſane ſocium ſe iis adjungat promtum qui patriam civili ſanguine ac cædibus liberare volunt. Et quoniam pleroſque non pertrahit in ſuam ſententiam, noſque hanc viam ingreſſi ſumus; vult ut ipſum cædis pu-

77 ὄντα καὶ ἀναίτιον ἐφεστάναι τοῖς καιροῖς, μετὰ τοῦ δικαίου τῷ συμφέροντι προσποιούμενον· οὐδὲ γὰρ ὅλον ἕξειν τὸ ἔργον, ἀλλὰ Φερένικον μὲν ἴσως καὶ Πελοπίδαν ἐπὶ τοὺς αἰτίους μάλιστα τρέψεσθαι, καὶ πονηρούς· Εὐμολπίδαν δὲ καὶ Σαμίδαν, ἀνθρώπους διαπύρους πρὸς ὀργὴν καὶ θυμοειδεῖς, ἐν νυκτὶ λαβόντας ἐξουσίαν, οὐκ ἀποθήσεσθαι τὰ ξίφη πρὶν ἐμπλῆσαι τὴν πόλιν ὅλην φόνων, καὶ διαφθεῖραι πολλοὺς τῶν διαφερόντων.

δ΄. Ταῦτά μου διαλεγομένου πρὸς τὸν Θεόκριτον, διακούων ὁ Ἀναξίδωρος, ἐγγὺς γὰρ * καὶ Λυσανορίδαν τὸν Σπαρτιάτην ἀπὸ τῆς Καδμείας, ὥσπερ εἰς ταὐτὸν ἡμῖν
B σπεύδοντας. Ἡμεῖς μὲν οὖν ἐπεσχόμεθα. Ὁ δ᾽ Ἀρχίας καλέσας τὸν Θεόκριτον, καὶ τὸν Λυσανορίδαν προσαγαγὼν ἰδίᾳ, λαλεῖ πολὺν χρόνον, ἐκνεύσας τῆς ὁδοῦ μικρὸν ὑπὸ τὸ Ἄμφιον· ὥσθ᾽ ἡμᾶς ἀγωνιᾷν μή τις ὑπόνοια

A. 2. ἕξειν] Ita Xyl. edidit et vertit: item Amiot. Modo, poſt δικαίου, delevi καί.

A. 10. Ἀναξίδωρος*—Λυσανορίδαν] Corrigo, Γαλαξίδωρος, ἐγγὺς γὰρ ἦν, φυλάττεσθαι ἐκέλευε Ἀρχίαν καὶ Λυσανορίδαν—.

B. 4. Ἄμφιον] Forte Ἀμφιόνειον. Mox οἶσθα dedi cum Xyl. pro vulgato οἶσθας.

rum atque innocentem ſinamus ſuis intentum eſſe occaſionibus, cum juſtitia utilitatem conſectaturum. Non enim rem ſuis ſe contenturam finibus, Pherenicum quidem fortaſſis et Pelopidam in ſontes maxime et malos impetum facturos: Eumolpidam autem et Samidam, homines ardentiſſimæ iræ, et audaces, nocturnam adeptos licentiam, gladios non ante depoſituros, quam totam urbem cædibus impleverint, et multos præcipuos viros interfecerint.

IV. Hæc me cum Theocrito colloquente inaudiens Anaxidorus, pone enim erat, cavere jubebat, Archiam et Lyſanoridam Spartanum a Cadmea, veluti eodem pergentes, quo nos contendebamus. Itaque ſermonem inhibuimus. Archias autem Theocritum ad ſe vocans, et ad Lyſanoridam ſeorſim adducens, diu collocutus eſt, paululum a via cum declinaſſent juxta Amphium: ita ut anxie nos

προσαπέστειλεν, ἢ μήνυσις αὐτοῖς, περὶ ἧς ἀνακρίνουσι τὸν Θεόκριτον. Ἐν τούτῳ Φυλλίδας, ὃν οἶσθα, ὦ Ἀρχίδαμε, τότε τοῖς περὶ τὸν Ἀρχίαν πολεμαρχοῦσι γραμματεύων, * ἧκεν καὶ τῆς πράξεως μετέχων· λαβόμενός με τῆς χειρὸς, ὥσπερ εἰώθει, φανερῶς ἔσκωπτεν τὰ γυμνάσια, καὶ τὴν πάλην· εἶτα πόρρω τῶν ἄλλων ἀπαγαγὼν ἐπυνθάνετο περὶ τῶν φυγάδων, εἰ τὴν ἡμέραν φυλάττουσι. Ἐμοῦ δὲ φήσαντος, Οὐκοῦν, εἶπεν, ὀρθῶς ἐγὼ τὴν ὑπο- c
δοχὴν παρεσκεύακα σήμερον, ὡς δεξόμενος Ἀρχίαν, καὶ παρέξων ἐν οἴνῳ καὶ μέθῃ τοῖς ἀνδράσιν εὐχείρωτον. Ἄριστα μὲν οὖν, εἶπον, ὦ Φυλλίδα, καὶ πειράθητι πάντας ἢ πλείους εἰς ταυτὸ τῶν ἐχθρῶν συναγαγεῖν. Ἀλλ' οὐ ῥᾴδιον, ἔφη, μᾶλλον δὲ ἀδύνατον· ὁ γὰρ Ἀρχίας ἐλπίζων τινὰ τῶν ἐν ἀξιώματι γυναικῶν ἀφίξεσθαι τηνικαῦτα πρὸς αὐτὸν, οὐ βούλεται παρεῖναι τὸν Λεοντίδην· ὥσθ' ἡμῖν δίχα διαιρετέον αὐτοὺς ἐπὶ τὰς οἰκίας· Ἀρχίου γὰρ ἅμα καὶ

B. 7. γραμματεύων, * —λαβόμενός] Corrigo, γραμματεύων, πρὸς ἡμᾶς ἧκεν τῆς πράξεως μετέχων, καὶ λαβόμενος ——.

vereremur, ne ad eos ſuſpicio aliqua aut indicium eſſet delatum, de quo Theocritum percunctaretur. Interim Phyllidas, quem noſti, Archidame, polemarchi magiſtratum tum gerenti Archiæ ſcribam fuiſſe, veniens ad nos et ipſe conſpirationis ſocius, me manu more ſuo apprehenſum, cum palam gymnaſia et urbem dicteriis impetiviſſet, procul ab aliis
2 abductum interrogat de exſulibus, an ad diem dictum præſto eſſent futuri. Cumque ego ita eſſe reſpondiſſem, Recte ergo, inquit, ego convivium inſtitui hodie, Archiam invitaturus, et inter pocula facilem captu iis exhibiturus. Optime, inquam ego, mi Phyllida, et operam da, ut vel omnes vel pleroſque hoſtium in unum cogas. Id vero, aiebat ille, non facile, adeoque impoſſibile factu eſt: nam Archias ſperans tunc quandam nobilem matronam ad ipſum venturam, non vult Leontidam intereſſe: itaque bifariam nobis ſecundum domos ſunt noſtri dividendi: Archia e-

D Λεοντίδου προκαταληφθέντων, οἶμαι τοὺς ἄλλους ἐκποδὼν ἔσεσθαι φεύγοντας, ἢ μένειν μεθ' ἡσυχίας ἀγαπῶντας, ἄν τις διδῷ τὴν ἀσφάλειαν. Οὕτω, ἔφην, ποιήσομεν· ἀλλὰ τί πρᾶγμα τούτοις πρὸς Θεόκριτόν ἐστιν, ὑπὲρ οὗ διαλέγονται; Καὶ ὁ Φυλλίδας, Οὐ σαφῶς, εἶπεν, οὐδὲ ὡς ἐπιστάμενος· ἤκουον δὲ σημεῖα καὶ μαντεύματα δυσχερῆ καὶ χαλεπὰ προστίθεσθαι τῇ Σπάρτῃ. * Φειδόλαος ὁ Τῖος ἀπαντήσας, Μικρὸν, εἶπεν, ὑμᾶς ἐνταῦθα περιμεῖναι Σιμμίας· ἐντυγχάνει γὰρ διὰ Λεοντίδην περὶ Ἀμφιθέου παραιτούμενος μεῖναι τὸ διαπράξασθαι φυγὴν E ἀντὶ θανάτου τῷ ἀνθρώπῳ.

έ. Καὶ Θεόκριτος, Εἰς καιρὸν, ἔφη, καὶ ὥσπερ ἐπίτηδες· καὶ γὰρ ἐβουλόμην πυθέσθαι τίνα ἦν τὰ εὑρεθέντα, καὶ τίς ὅλως ἡ ὄψις τοῦ Ἀλκμήνης τάφου παρ' ὑμῖν ἀνοιχθέντος· εἰ δὴ παρεγένου καὶ αὐτὸς, ὅτε πέμψας Ἀγη-

D. 5. Οὐ σαφῶς—ἐπιστάμενος] Forte legendum, Οὐ σαφῶς, εἶπεν, ἔχω εἰπεῖν οὐδ' ὡς ἐπιστάμενος.

D. 7. Σπάρτῃ.* Φειδόλαος ὁ Τῖος] Lego, Σπάρτῃ. Ἐν τούτῳ δὲ Φειδόλαος ὁ Ἁλιάρτιος. Primum et Reiſkius vidit, poſterius Xyl.

D. 8. περιμεῖναι Σιμμίας—ἀνθρώπῳ] Corrigo, περιμεῖναι κελεύει Σιμμίας· ἐντυγχάνει γὰρ ἰδίᾳ Λεοντίδῃ περὶ Ἀμφιθέου, παραιτούμενος διαπράξασθαι φυγὴν ἀντὶ θανάτου τῷ ἀνθρώπῳ.

nim ſimul et Leontida oppreſſis, puto reliquos aut fuga ſe ſubducturos, aut domi quiete contenturos, ac bene ſecum agi exiſtimaturos, ſi ſecuris eſſe concedatur. Ita, inquam ego, agemus. Sed quid hoc rei eſt, de quo cum Theocrito colloquuntur? Non plane novi, ait: audivi autem ſigna et vaticinia ſiniſtra Spartæ obtigiſſe. Interea Phidolaus Haliartius occurrens, Paululum, inquit, exſpectare vos hic jubet Simmias: intercedit enim opera Leontidæ pro Amphitheo, ut mortis ſupplicium ei decretum in exſulium mutetur petens.

V. Tum Theocritus, Tempeſtive, inquit, et veluti dedita opera: volebam enim ſcire quænam inventa, et omnino quæ facies Alcmenæ ſepulchri apud vos aperti eſſet, ſiquidem tu quoque interfu-

σίλαος εἰς Σπάρτην τὰ λείψανα μετεκόμιζε. Καὶ ὁ
Φειδόλαος, Οὐ γὰρ, ἔφη, παρέτυχον, καὶ πολλὰ δυσανασ-
χετῶν καὶ ἀγανακτῶν πρὸς τοὺς πολίτας ἐγκατελείφθην
ὑπ' αὐτῶν. Εὑρέθη δ' οὖν * σώματος, ψέλλιον δὲ
χαλκοῦν οὐ μέγα, καὶ δύο ἀμφορέες κεράμειοι, γῆν ἔχον- F
τες ἐντὸς ὑπὸ χρόνου λελιθωμένην ἤδη καὶ συμπε-
πηγυῖαν, * τοῦ μνήματος * πίναξ χάλκεος ἔχων γράμ-
ματα πολλὰ θαυμαστὰ ὡς παμπάλαια· γνῶναι γὰρ ἐξ
αὐτῶν οὐδὲν παρεῖχε, καίπερ ἐκφανέντα τοῦ χαλκοῦ κα-
ταπλυθέντος, ἀλλ' ἴδιός τις ὁ τύπος καὶ βαρβαρικὸς τῶν
χαρακτήρων ἐμφερέστατος Αἰγυπτίοις· διὸ καὶ Ἀγησίλαος,
ὡς ἔφασαν, ἐξέπεμψεν ἀντιγραφὰς τῷ βασιλεῖ, δεόμε-
νος δεῖξαι τοῖς ἱερεῦσιν εἰ ξυνήσουσιν. Ἀλλὰ περὶ τούτων
μὲν ἴσως ἂν ἔχοι τι καὶ Σιμμίας ἡμῖν ἀπαγγεῖλαι, κατ' 57
ἐκεῖνον τὸν χρόνον πολλὰ τοῖς ἱερεῦσι διὰ φιλοσοφίαν

E. 9. Εὑρέθη—ψέλλιον δὲ] Corrigo, Εὑρέθη δ' οὐδέν τι λείψανον σώματος, ψέλλιον δέ. Ultimum hoc recepi ex Baſ. Xyl. E. T. pro vulgato ψέλλι δέ.

F. 2. συμπεπηγυῖαν, * τοῦ μνήματος * πίναξ] Forte ὑπὸ δὲ τῇ τοῦ μνήματος βάσει ἦν πίναξ——.

F. 5. οὐδὲν παρεῖχε] Sic Baſ. Xyl. Leonic. Schott. Vulgo, οὐδὲ παρεῖχε.

iſti, cum Ageſilaus eo miſit qui reliquias Spartam transferrent. Interfui vero, inquit ille: et valde indignans ac quiritans adverſus cives, ab iis intus relictus ſum. Inventa eſt igitur corporis pars nulla, at armilla ærea non magna, et duæ amphoræ figlinæ, terram continentes intus jam præ vetuſtate in ſaxum concretam: in monumento porro, tabula ærea, litteras continens permultas, et admirandas, utpote vetuſtiſſimas: agnoſci enim non potuerunt, quanquam abluto ære exſtarent: ſed forma peculiaris fuit et barbarica, Ægyptiis maxime ſimilis: itaque etiam Ageſilaus exempla earum regi Ægyptio miſit, rogans ut ſacerdotibus exhiberet, ſi forte ii poſſent intelligere. Verum de his forte Simmias aliquid nobis poteſt indicare, qui ob philoſophiam frequenter iſto tempore ſacerdotes convenit.

συγγενομένους. Ἁλιάρτιοι δὲ τὴν μεγάλην ἀφορίαν καὶ τὴν
ἐπίβασιν τῆς λίμνης οὐκ ἀπὸ ταὐτομάτου γενέσθαι νο-
μίζουσιν, ἀλλὰ μήνιμα τοῦ τάφου τοῦτο περιελθεῖν ἀνασ-
χομένους ὀρυττόμενον. Καὶ ὁ Θεόκριτος μικρὸν διαλιπὼν,
Ἀλλ᾽ οὐδὲ αὐτοῖς, ἔφη, Λακεδαιμονίοις ἀμήνιτον ἔοικεν
εἶναι τὸ δαιμόνιον, ὡς προδείκνυσι τὰ σημεῖα περὶ ὧν
ἄρτι Λυσανορίδας ἡμῖν ἐκοινοῦτο· καὶ νῦν ἄπεισιν εἰς
Ἁλίαρτον ἐπιχώσων αὖθις τὸ σῆμα καὶ χοὰς ποιησό-
B μενος Ἀλκμήνης καὶ Ἀλέου, κατὰ δή τινα χρησ-
μὸν, ἀγνοῶν τὸν Ἄλεον ὅστις ἦν· ἐπανελθὼν δὲ ἐκεῖ-
θεν, οἷός ἐστι τὸν Δίρκης ἀναζητεῖν τάφον, ἄγνωστον ὄν-
τα τοῖς Θηβαίοις, πλὴν τῶν ἱππαρχηκότων· ὁ γὰρ
ἀπαλλαττόμενος τὸν παραλαμβάνοντα τὴν ἀρχὴν μόνος
ἄγων μόνον ἔδειξε νύκτωρ, καὶ τινας ἐπ᾽ αὐτῷ δράσαντες
ἀπύρους ἱερουργίας, ὧν τὰ σημεῖα συγχέουσι καὶ ἀφανί-
ζουσιν ὑπὸ σκότος ἀπέρχονται χωρισθέντες. Ἐγὼ δ᾽ εἴτ᾽ *

A. 5. μήνιμα] Sic B. E. Leonic. Schott. Anon. Vulgo, μνῆμα.
B. 8. Ἐγὼ δ᾽ εἴτ᾽ * —νομίζω] Corrigendum videtur, Ἐγὼ δὲ τὸν μὲν τάφον, ὦ Φειδόλαε, χαλεπῶς ἐξευρήσειν αὐτοὺς νομίζω. Similiter Reiſk. Pro νομίζων ſumſi νομίζω ex B. E.

Haliartii vero magnam illam ſterilitatem et paludis exundationem non fortuito putant accidiſſe, ſed ira numinis adverſum ipſos, quod effodi ſepulchrum paſſi eſſent. Et Theocritus paululum moratus, Videtur, inquit, ipſis quoque Lacedæmoniis ſuccenſuiſſe genius, quod oſtenta monſtrant, de quibus modo nobiſcum ſermones contulit Lyſanoridas: is nunc proficiſcitur Haliartum, rurſum terra ingeſta ſepulchrum obruturus, ac parentaturus Alcmenæ et Aleo, juſſu oraculi cujuſdam, cum quidem neſciat quis ille ſit Aleus: reverſus autem quæret Dirces ſepulchrum, Thebanis ignotum, exceptis qui magiſterium equitum geſſerunt; nam magiſtratu eo decedens ſucceſſorem ſolus eo noctu adducens id oſtendit: ibique ſacrificiis quibuſdam ſine igne factis, quorum veſtigia confundunt et abolent, per tenebras diſcedunt atque a ſe invicem ſeparantur. Ego au-

μὲν ὦ Φειδόλαε, * καλῶς ἐξευρήσειν αὐτοὺς νομίζω· φεύ-
γουσι γὰρ οἱ πλεῖστοι τῶν ἱππαρχηκότων νομίμως, μᾶλ-
λον δὲ πάντες πλὴν Γοργίδου καὶ Πλάτωνος, ὧν οὐδ' C
ἂν ἐπιχειρήσαιεν ἐκπυνθάνεσθαι δεδιότες τοὺς ἄνδρας· οἱ
δὲ νῦν ἄρχοντες ἐν τῇ Καδμείᾳ τὸ δόρυ καὶ τὴν σφραγῖδα
παραλαμβάνουσιν, οὔτε εἰδότες οὐδὲν, οὔτε *

ϛʹ. Ταῦτα τοῦ Θεοκρίτου λέγοντος, ὁ Λεοντίδης ἐξῄει
μετὰ τῶν φίλων· ἡμεῖς δὲ εἰσελθόντες ἀσπαζόμεθα τὸν
Σιμμίαν ἐπὶ τῆς κλίνης καθεζόμενον, οὐ κατατετυχότα τῆς
δεήσεως, οἶμαι, μάλα σύννουν καὶ διαλελυπημένον·
ἀποβλέψας τε πρὸς ἅπαντας ἡμᾶς, Ὦ Ἡράκλεις, εἶ-
πεν, ἀγρίων καὶ βαρβάρων ἠθῶν· εἶτα οὐχ ὑπέρευ Θα- D
λῆς ὁ παλαιὸς ἀπὸ ξένης ἐλθὼν διὰ χρόνου, τῶν φίλων
ἐρωτώντων ὅ, τι καινότατον ἱστορήκοι, Τύραννον, ἔφη, γέ-
ροντα· καὶ γὰρ ᾧ μηδὲν ἰδίᾳ συμβέβηκεν ἀδικεῖσθαι, τὸ

C. 4. οὔτε *] Forte οὔτε μανθάνοντες.
C. 8. διαλελυπημένον] Ita B. E. Vulgo, διαλυπησομένον.
D. 1. ὑπέρευ Θαλῆς] Sic Baſ. Xyl. B. E. Vulgo, ὑπὲρ Εὐθαλῆς.
D. 4. μηδὲν ἰδίᾳ] Sic B. E. Vulgo, μηδενὶ ἰδίᾳ.

tem ſepulchrum quidem, O Phidolaë, non facile eos inventuros exiſtimo. Exſulant enim plerique eorum qui magiſtri equitum fuerunt ſecundum leges, immo omnes, Gorgida demto et Platone, quos non conabuntur interrogare metu ipſorum. Qui vero nunc præfecti ſunt in Cadmea haſtam et ſigillum ad ſe recipiunt, nec ſcientes quidquam nec diſcentes.

VI. Hæc cum dixiſſet Theocritus, Leontidas cum amicis exiit. Nos autem ingreſſi Simmiam convenimus, ob infectam, ut videbatur, rem ſolicitum admodum ac mœſtum, in lecto ſedentem. Oculos enim conjiciens in omnes nos, Dii boni, aiebat, quam feri et barbari ſunt mores iſti? Ergo non præclariſſime Thales ille priſcus, cum longo poſt tempore a peregrinatione domum rediiſſet, amicis interrogantibus quid maxime rarum vidiſſet, reſpondit, Senem tyrannum. Nam etiam is, ad quem nulla privatim injuria pervenit, ipſam importunitatem et

βάρος αὐτὸ καὶ τὴν σκληρότητα τῆς ὁμιλίας δυσχεραίνων, ἐχθρὸς ἐστὶ τῶν ἀνόμων καὶ ἀνυπευθύνων δυναστειῶν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως θεῷ μελήσει· τὸν δὲ ξένον ἴστε τὸν ἀφιγμένον, ὦ Καφεισία, πρὸς ὑμᾶς ὅστις ἐστίν; Οὐκ οἶδα, ἔφην ἐγώ, τίνα λέγεις. Καὶ μήν, ἔφη Λεοντίδης, ἄνθρωπον ὦφθαι παρὰ τὸ Λύσιδος μνημεῖον ἐκ νυκτὸς ἀνι-
E στάμενον, ἀκολουθίας πλήθει καὶ κατασκευῇ σοβαρόν, αὐτόθι κατηυλισμένον ἐπὶ στιβάδων· φαίνεσθαι γὰρ ἄγνου καὶ μυρίκης χαμεύνας, ἔτι δ᾽ ἐμπύρων λείψανα, καὶ χοὰς γάλακτος. ἕωθεν δὲ πυνθάνεσθαι τῶν ἀπαντώντων εἰ τοὺς Πολύμνιος παῖδας ἐνδημοῦντας εὑρήσει. Καὶ τίς ἄν, εἶπον, ὁ ξένος εἴη; περιττῷ γάρ, ἀφ᾽ ὧν λέγεις, τινὶ καὶ οὐκ ἰδιώτῃ προσέοικεν.

ζ. Οὐ γὰρ οὖν, εἶπεν ὁ Φειδόλαος, ἀλλὰ τοῦτον μὲν ὅταν ἥκῃ πρὸς ἡμᾶς δεξόμεθα· νυνὶ δὲ περὶ ὧν ἀρτίως ἠποροῦμεν, ὦ Σιμμία, γραμμάτων, εἴ τι γινώσκεις

D. 9. ἔφη Λεοντίδης, ἄνθρωπον] Legendum, ἔφη, Λεοντίδης φησὶ ἄνθρωπον——.

aſperitatem tyrannidis ægre ferens, inimicus fit injuſtarum et nulli juri ſe ſiſtentium dominationum. Sed hæc fortaſſe diis curæ erunt. Hoſpes vero, Caphiſia, qui ad nos venit, noſtiſne quis ſit? Neſcio, aiebam, de quo loquare. Tum ille, Leontidas inquit, viſum dicit apud Lyſidis monumentum a nocte ſurgentem hominem, comitatus multitudine et apparatu ſplendidum, qui in thoro ibi pernoctaſſet: nam inventos fuiſſe humi ſtratos lectos e vitice et myrica factos, igneorum quoque ſacrificiorum reliquias, et liba lactis: eumque mane ex obviis quæſiviſſe, an Polymnis filios domi eſſet inventurus. Quis vero, dicebam, ille hoſpes fuerit? nam ex iis quæ tu refers, non vulgarem aliquem, ſed eximium fuiſſe apparet.

VII. Non ſane, inquit Philolaus. Sed iſtum nos, ubi venerit, excipiemus. Nunc autem, O Simmia, de quibus recens dubitatio nobis incidit,

πλεῖον, ἐξάγγειλον ἡμῖν· λέγονται γὰρ οἱ κατ' Αἴγυπτον ἱερεῖς τὰ γράμματα συμβαλεῖν τοῦ πίνακος, ἃ παρ' ἡ- F
μῶν ἔλαβεν Ἀγησίλαος τὸν Ἀλκμήνης τάφον ἀνασκευασάμενος. Καὶ ὁ Σιμμίας εὐθὺς ἀναμνησθεὶς, Οὐκ οἶδα, ἔφη, τὸν πίνακα τοῦτον, ὦ Φειδόλαε· γράμματα δὲ πολλὰ παρὰ Ἀγησιλάου κομίζων Ἀγητορίδας ὁ Σπαρτιάτης ἧκεν εἰς Μέμφιν ὡς Χόνουφιν τὸν προφήτην, * ποτὲ συμφιλοσοφοῦντες διετρίβομεν ἐγὼ καὶ Πλάτων καὶ Ἐλλοπίων ὁ Πεπαρήθιος· ἧκε δὲ πέμψαντος βασιλέως, καὶ κελεύσαντος τὸν Χόνουφιν, εἴ τι συμβάλλοι τῶν γεγραμμένων, ἑρμηνεύσαντα ταχέως ἀποστεῖλαι· πρὸς ἑαυτὸν δὲ τρεῖς ἡμέρας ἀναλεξάμενος βιβλίων τῶν παλαιῶν παντοδαποὺς χαρακτῆρας, ἀντέγραψε τῷ βασιλεῖ 579
καὶ πρὸς ἡμᾶς ἔφρασεν, ὡς Μούσαις ἀγῶνα κελεύει συντελεῖσθαι τὰ γράμματα· τοὺς δὲ τύπους εἶναι τῆς ἐπὶ Πρωτεῖ βασιλεύοντι γραμματικῆς, Ἡρακλέα δὲ τὸν

F. 1. ἱερεῖς] Sumſi ab Anon. T. V. Vulgo, ἱερέες.
F. 1. ἃ παρ' ἡμῶν] Forte ὃν παρ' ἡμῶν, ut Reiſk.
F. 6. προφήτην, * ποτὲ] Supplendum videtur, προφήτην, παρ' ᾧ δή ποτε—.

ſi quid habes non vulgare, id nobis aperi: traditum eſt enim Ægyptios ſacerdotes litteras intellexiſſe tabulæ ejus, quam nobis abſtulit Ageſilaus, cum ſepulchrum Alcmenæ diruiſſet. Hic Simmias ſtatim re in memoriam revocata, Tabulam, inquit, iſtam non novi: ſed Agetoridas Spartanus multis cum litteris Memphin venit ad Chonuphin prophetam, cum ibi tunc una philoſopharemur ego, Plato, et Ellopio Peparethius: miſerat autem Agetoridam rex petens a Chonuphi, ut ſi quid ſcriptorum intelligeret, ſtatim hoc interpretatum ad ſe remitteret. Ergo Chonuphis cum per triduum ſeorſim de antiquis libris omnis generis litterarum formas collegiſſet, reſcripſit ad regem, nobiſque indicavit, his litteris ſignificari, *Muſis Græcos debere certamen edere*: eſſe autem litterarum formas ejus grammaticæ, quam Proteo regnante Hercules Amphitryonis F. didicerit: et moneri

Ἀμφιτρύωνος ἐκμαθεῖν· ὑφηγεῖσθαι μέν τοι καὶ παραινεῖν τοῖς Ἕλλησι διὰ τῶν γραμμάτων τὸν θεὸν ἄγειν σχολὴν καὶ εἰρήνην, διὰ φιλοσοφίας ἀγωνιζομένους ἀεὶ, Μούσαις καὶ λόγῳ διακρινομένους περὶ τῶν δικαίων, τὰ ὅπλα καταθέντας. Ἡμεῖς δὲ καὶ τότε λέγειν καλῶς ἡγούμεθα τὸν Χόνουφιν, καὶ μᾶλλον ὁπηνίκα κομιζομένοις ἡμῖν ἀπ' Αἰγύπτου περὶ Καρίαν Δηλίων τινὲς ἀπήντη-
B σαν, δεόμενοι Πλάτωνος ὡς γεωμετρικοῦ λῦσαι χρησμὸν αὐτοῖς ἄτοπον ὑπὸ τοῦ θεοῦ προβεβλημένον. Ἦν δὲ χρησμὸς, Δηλίοις καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι παῦλαν τῶν παρόντων κακῶν ἔσεσθαι διπλασιάσασι τὸν ἐν Δήλῳ βωμόν. Οὔτε δὲ τὴν διάνοιαν ἐκεῖνοι συμβάλλειν δυνάμενοι, καὶ περὶ τὴν τοῦ βωμοῦ κατασκευὴν γελοῖα πάσχοντες· ἑκάστης γὰρ τῶν τεσσάρων πλευρῶν διπλασιαζομένης ἔλαθον τῇ αὐξήσει τόπον στερεὸν ὀκταπλάσιον ἀπεργασάμενοι, δι' ἀπειρίαν ἀναλογίας, ἣ τῷ μήκει διπλάσιον παρέχεται· Πλάτωνα τῆς
C ἀπορίας ἐπεκαλοῦντο βοηθόν. Ὁ δὲ, τοῦ Αἰγυπτίου μνησθεὶς, προσπαίζειν ἔφη τὸν θεὸν Ἕλλησιν, ὀλιγωροῦσι παι-

Græcos his litteris a deo ut armis poſitis pacatam quietamque vitam ducant, et philoſophice concertantes de jure, erudite et cum ratione inter ſe lites tranſigant. Nos et tum Chonuphis ſententiam probavimus, et magis etiam cum nobis ex Ægypto avectis, et circa Cariam navigantibus occurrerunt Delii quidam, qui a Platone, utpote rerum geometricarum perito, flagitarent oraculi explicationem, quod inſolens ipſis deus edidiſſet. Erat autem oraculi hæc ſententia, *Deliis et Græcis calamitatum finem fore præſentium, ſi aram quæ in Delo erat cubica, duplicarent.* Cujus cum ſententiam aſſequi non poſſent, et in altaris ſtructura ridicule eis hoc eveniſſet, ut pro dupla ara, ignoratione proportionis quadruplam excitarent; Platonis opem in hac difficultate explicanda imploraverunt. Ille vero Ægyptii iſtius recordatus, Ludi a deo Græcos dixit, qui eruditionem neglige-

διάνοιας, οἷον ἐφυβρίζοντα τὴν ἀμαθίαν ἡμῶν, καὶ κελεύοντα γεωμετρίας ἅπτεσθαι μὴ παρέργως· οὐ γάρ τοι φαῦλον οὐδ' ἀμβλὺ διανοίας ὁρώσης, ἄκρως δὲ τὰς γραμμὰς ἠσκημένης ἔργον εἶναι, καὶ δυοῖν μέσων ἀνάλογον λῆψιν· ᾗ μόνῃ διπλασιάζεται σχῆμα κυβικοῦ σώματος, ἐκ πάσης ὁμοίως αὐξόμενον διαστάσεως· τοῦτο μὲν οὖν Εὔδοξον αὐτοῖς τὸν Κνίδιον, ἢ τὸν Κυζικηνὸν Ἑλικῶνα, συντελέσειν· μὴ τοῦτο δεῖσθαι χρῆναι ποθεῖν τὸν θεόν, ἀλλὰ προστάσσειν Ἕλλησι πᾶσι, πολέμου καὶ κακῶν μεθεμένους, D Μούσαις ὁμιλεῖν καὶ διὰ λόγων καὶ διὰ μαθημάτων τὰ πάθη καταπραΰνοντας, ἀβλαβῶς καὶ ὠφελίμως ἀλλήλοις συμφέρεσθαι.

η'. Μεταξὺ δὲ τοῦ Σιμμίου λέγοντος, ὁ πατὴρ ἡμῶν Πολύμνις ἐπεισῆλθε, καὶ καθίσας παρὰ τὸν Σιμμίαν, Ἐπαμεινώνδας, ἔφη, καὶ σὲ καὶ τούτους παρακαλεῖ πάν-

C. 4. παρέργως] Sic B. E. Vulgo, παρέργου.
C. 6. καὶ—λῆψιν] Forte, δυοῖν μέσου ἀναλόγου λῆψιν. Xyl. καὶ mutavit in τὴν: forte ex proximo antecedenti ortum. Μέσων Steph. ſumſit a Leonic. et Schott. Nam μέσον habent Ald. Baſ. Xyl. B. E.
C. 10. μὴ τοῦτο δεῖσθαι χρῆναι] Recte Reiſk. μὴ τοῦτο δὲ οἴεσθαι χρῆναι.

rint, eorumque inſultari inſcitiæ, mandarique ut ſerio Geometriæ operam darent; non enim leviter aut ſegniter in tractandis lineis perſpicacis ingenii opus eſſe, datis duabus lineis, aliam quæ continente proportione inter has intercedat invenire: quæ quidem unica ſit cubi duplicandi ratio, ex æquo omnibus ejus auctis dimenſionibus: rem iis ab Eudoxo Cnidio, aut Helicone Cyziceno confectum iri. Neque vero deum hanc aræ duplicationem requirere aut deſiderare, ſed univerſis præcipere Græcis ut bellis et miſeriis ea comitantibus vitatis, Muſis ſeſe dedant, ac litterarum et doctrinæ uſu ſedatis animi turbulentis motibus, innoxie et utiliter inter ſe converſentur.

VIII. Adhuc loquente Simmia, pater noſter Polymnis ingreditur, et juxta eum adſidens, Epaminondas, inquit, te et hos omnes rogat, ut niſi gravius aliquid urgeat nego-

ται, εἰ μή τις ἀσχολία μείζων, ἐνταῦθα περιμεῖναι· βου-
λόμενος ἡμῖν γνωρίσαι τὸν ξένον, ἄνδρα γενναῖον μὲν αὐ-
τὸν * μετὰ γενναίας καὶ καλῆς ἀφιγμένον τῆς προαιρέ-
σεως. * ἐξ Ἰταλίας τῶν Πυθαγορικῶν· ἀφῖκται δὲ Λύ-
σιδι τῷ γέροντι χοὰς χέασθαι περὶ τὸν τάφον, ἔκ τινων
E ἐνυπνίων, ὥς φησι, καὶ φασμάτων ἐναργῶν· συχνὸν δὲ
κομίζων χρυσίον, οἴεται δεῖν Ἐπαμεινώνδα τὰς Λύσιδος
γηροτροφίας ἀποτίνειν, καὶ προθυμότατός ἐστιν οὐ δεομένων
οὐδὲ βουλομένων ἡμῶν τῇ πενίᾳ βοηθεῖν. Καὶ ὁ Σιμμίας
ἡσθεὶς, Πάνυ θαυμαστόν γε λέγεις, εἶπεν, ἄνδρα καὶ φι-
λοσοφίας ἄξιον· ἀλλὰ τίς ἡ αἰτία δι' ἣν οὐκ εὐθὺς
ἥκει πρὸς ἡμᾶς; Ἐκεῖνον, ἔφη, νυκτερεύσαντα περὶ τὸν
F τάφον ἐμοὶ δοκεῖ τὸν Λύσιδος ἦγεν Ἐπαμεινώνδας πρὸς
τὸν Ἰσμηνὸν ἀπολουσόμενον, εἶτ' ἀφίξονται δεῦρο πρὸς
ἡμᾶς· πρὶν δ' ἐντυχεῖν ἡμῖν, ἐπηυλίσατο τῷ τάφῳ,
διανοούμενος ἀνελέσθαι τὰ λείψανα τοῦ σώματος καὶ κο-

D. 9. αὐτὸν *—* ἐξ Ἰταλίας] Hæc ita explenda videntur: αὐτὸν ὄντα, μετὰ γενναίας δὲ καὶ καλῆς ἀφιγμένον τῆς προαιρέσεως· ἔστι γὰρ εἷς ἐξ Ἰταλίας —.
E. 7. Ἐκεῖνον] Corrigo, Ἐκεῖ.
F. 2. Ἰσμηνὸν] Sic Baſ. Xyl. Vulgo, Ἰσμηνίαν.

tium, hic ipſum exſpectetis; vult enim vobis hoſpitem oſtendere, virum præclarum, et præclaro honeſtoque propoſito huc profectum. Is eſt unus de Italicis Pythagoreis, venitque ut Lyſidi ſeni ad ſepulchrum parentet, quibuſdam ſomniis, ut ait, ac ſpectris motus manifeſtis: adfert autem ſecum magnam vim auri, paratiſſimuſque eſt nobis quantumvis recuſantibus perſolvere nutrimenta a nobis ſeni præbita, et paupertatem noſtram, minime id nobis petentibus, ſublevare. Mirum, aiebat Simmias, hominem narras, dignumque philoſophia, ſed quid cauſæ eſt quod non recta ad nos accedit? Eum, inquit pater, quia ad ſepulchrum Lyſidis noctem exegit, ut puto, Epaminondas ad Iſmenum duxit, ibi ſe abluturum: poſtea ad vos venient. Antequam vero vos conveniret, ad ſepulchrum pernoctavit: ſtatuit enim re-

μίζειν εἰς Ἰταλίαν, εἰ μή τι νύκτωρ ὑπεναντιωθείη δαι-
μόνιον. Ὁ μὲν οὖν πατὴρ ταῦτ' εἰπὼν ἐσιώπησεν.

θ'. Ὁ δὲ Γαλαξίδωρος, Ὦ Ἡράκλεις, εἶπεν, ὡς
ἔργον ἐστὶν εὑρεῖν ἄνδρα καθαρεύοντα τύφου καὶ δεισιδαι-
μονίας· οἱ μὲν γὰρ ἄκοντες ὑπὸ τῶν παθῶν τούτων
ἁλίσκονται δι' ἀπειρίαν ἢ δι' ἀσθένειαν· οἱ δὲ, ὡς θεο-
φιλεῖς καὶ περιττοί τινες εἶναι δοκοῖεν, ἐπιθειάζουσι τὰς
πράξεις, ὀνείρατα καὶ φάσματα, καὶ τοιοῦτον ἄλλον
ὄγκον περιϊστάμενοι τῶν ἐπὶ νοῦν ἰόντων. Ὁ πολιτικοῖς 580
μὲν ἀνδράσι, καὶ πρὸς αὐθάδη καὶ ἀκόλαστον ὄχλον ἠναγ-
κασμένοις ζῆν, οὐκ ἄχρηστον ἴσως ἐστὶν, ὥσπερ ἐκ χα-
λινοῦ τῆς δεισιδαιμονίας πρὸς τὸ συμφέρον ἀντισπάσαι
καὶ μεταστῆσαι τοὺς πολλούς· φιλοσοφίας δὲ οὐ μόνον ἔοικεν
ἀσχήμων ὁ τοιοῦτος εἶναι σχηματισμὸς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν
ἐπαγγελίαν ἐναντίος, εἰ πᾶν ἐπαγγειλαμένη λόγῳ τἀγα-
θὸν καὶ τὸ συμφέρον διδάσκειν, εἰς θεοὺς ἐπαναχωρεῖ τῆς τῶν

A. 7. ἐναντίος, εἰ—ἐπαναχωρεῖ] Primum ſumſi ex B. E: ſecundum, a Xyl. tertium item ex B. E. Vulgo, ἐναντίον ἢ—ἐπαναχωρεῖν. Verſionem correxi.

liquias corporis ſecum in Italiam aſportare, niſi noctu genius aliqua adverſaretur. His dictis pater conticuit.

IX. Tum Galaxidorus, dii boni, inquit, quam difficile eſt hominem invenire faſtus vacuum et ſuperſtitionis. Alii enim inviti ob imperitiam aut imbecillitatem hiſce affectibus capiuntur: alii ut diis cari et ſingulares videantur, divinitatem quandam ſuis actionibus affingunt, ſomnia, ſpectra, aliamque id genus pompam ac ſpeciem prætexentes ſuis ipſi cogitatis. Quod quidem civilibus viris, et quibus neceſſe eſt vitam ſuam ad contumacem et diſſolutam turbam accommodare, fortaſſe non eſt inutile; ut ſuperſtitione quaſi fræno multitudinem compeſcant, et ad utilia torqueant. Philoſophiam autem non modo dedecet hic prætextus, ſed et profeſſioni ipſius repugnat: ſiquidem profeſſa bonum et utile ratione docere, deinde ab hoc actionum initio ſe ad de-

πράξεων ἀρχῆς, ὡς τοῦ λόγου καταφρονοῦσα, καὶ τὴν
ἀπόδειξιν, ᾗ δοκεῖ διαφέρειν, ἀτιμάσασα, πρὸς μαν-
τεύματα τρέπεται καὶ ὀνειράτων ὄψεις· ἐν οἷς ὁ φαυλό-
B τατος οὐχ ἧττον τοῦ κατατυγχάνειν πολλάκις φέρεται τοῦ
κρατίστου. Διὸ καὶ Σωκράτης ὁ ὑμέτερος, ὦ Σιμμία, δο-
κεῖ μοι φιλοσοφώτερον χαρακτῆρα παιδείας καὶ λόγου
περιβάλλεσθαι, τὸ ἀφελὲς τοῦτο καὶ ἄπλαστον, ὡς ἐλευ-
θέριον καὶ μάλιστα φίλον ἀληθείας ἑλόμενος· τὸν δὲ τῦ-
φον ὥσπερ τινὰ καπνὸν φιλοσοφίας, εἰς τοὺς σοφιστὰς
ἀποσκεδάσας. Ὑπολαβὼν δὲ ὁ Θεόκριτος, Τί γάρ, εἶ-
πεν, ὦ Γαλαξίδωρε; καὶ σὲ Μέλιτος πέπεικεν ὅτι Σω-
κράτης ὑπερεώρα τὰ θεῖα; τοῦτο γὰρ αὐτοῦ καὶ πρὸς
C Ἀθηναίους κατηγόρησεν. Οὐδαμῶς, ἔφη, τά γε θεῖα·
φασμάτων δὲ, καὶ μύθων, καὶ δεισιδαιμονίας ἀνάπλεω
φιλοσοφίαν ἀπὸ Πυθαγόρου * Ἐμπεδοκλέους δεξάμε-
νος εὖ μάλα βεβακχευμένην, εἴθισεν ὥσπερ τὰ πράγ-

C. 3. Πυθαγόρου—*Ἐμπεδοκλέους] Forte, Πυθαγόρου, ἀπὸ δὲ Ἐμπεδοκλέους—.
C. 4. ὥσπερ τὰ πράγματα] Subeſſe videtur vitium. An corrigendum αὖ περὶ τὰ πράγματα. B. E. habent ὥσπερ πρὸς τὰ πράγματα. Verti, ut potui.

os refert, veluti ſpernens rationem, ac demonſtrationem qua excellere videtur contemnens, ad oracula ſe recipit, ac ſomnia, quæ ſæpenumero deterrimo cuique non viliora offeruntur quam præſtantiſſimis. Itaque Socrates veſter, Simmia, videtur mihi philoſophiæ convenientiorem doctrinæ habitum indutus fuiſſe, ſimplex et figmentorum expers diſputandi genus ut liberale et maxime amicum veritati amplexus: faſtumque veluti fumum quendam a philoſophia in ſophiſtas abigens. Hic Theocritus interpellans, Quid, inquit, Galaxidore? an tibi quoque fidem fecit Melitus, Socratem divina contemſiſſe? hoc enim crimen ei apud Athenienſes impegit. Nequaquam, aiebat Galaxidorus, divina. Sed cum accepiſſet philoſophiam ſpectris, fabulis, et ſuperſtitione obſitam a Pythagora et Empedocle, et admodum bacchantem, aſſuefecit eam ad rerum prudentiam et

ματα πεπύσθαι, καὶ λόγῳ νήφοντι μετεῖναι τὴν ἀλήθειαν.

ι. Εἶεν, εἶπεν ὁ Θεόκριτος· τὸ δὲ Δαιμόνιον, ὦ βέλτιστε, τὸ Σωκράτους, ψεῦδος, ἢ τί φαμέν; ἐμοὶ γὰρ οὐδὲν οὕτω μέγα τῶν περὶ Πυθαγόρου λεγομένων εἰς μαντικὴν ἔδοξε καὶ θεῖον· ἀτεχνῶς γὰρ, οἷον Ὅμηρος Ὀδυσσεῖ πεποίηκε τὴν Ἀθηνᾶν ἐν πάντεσσι πόνοισι παρισταμένην, τοιαύτην ἔοικε τῷ Σωκράτει τοῦ βίου προποδηγὸν ἐξ ἀρχῆς τινα συνάψαι τὸ Δαιμόνιον ὄψιν, ἣ μόνη τοι πρόσθεν ἰοῦσα, τίθει φάος ἐν πράγμασιν ἀδήλοις, καὶ D πρὸς ἀνθρωπίνην ἀσυλλογίστοις φρόνησιν, οἷς αὐτῷ συνεφθέγγετο πολλάκις τὸ Δαιμόνιον ἐπιθειάζον ταῖς αὐτοῦ προαιρέσεσι. Τὰ μὲν οὖν πλείονα καὶ μείζονα Σιμμίου χρὴ καὶ τῶν ἄλλων ἐκπυνθάνεσθαι Σωκράτους ἑταίρων· ἐμοῦ δὲ παρόντος ὅτε πρὸς Εὐθύφρονα τὸν μάντιν ἧκον, ἔτυχε μὲν, ὦ Σιμμία, μέμνησαι γὰρ, ἄνω πρὸς τὸ Σύμβολον

C. 8. οὐδὲν οὕτω μέγα—ἀτεχνῶς γὰρ,] Recepi hæc ex B. E. Vulgo, deſunt.
D. 2. οἷς αὐτῷ] Ita B. E. Credo amplius corrigendum ἐν οἷς αὐτῷ. Vulgo οἷα αὐτῷ.

veritatis indagationem ſobria ratione peragendam.

X. Sint iſthæc, inquit Theocritus. Genium vero Socratis, mi homo, an pro fabula habebimus? Mihi quidem, nil tam magnum ac divinum ad laudem divinationis de Pythagora celebrari videtur. Nam plane, ſicut Homerus Ulyſſi Minervam in omnibus ærumnis facit præſentem auxilio eſſe, ita videtur Genius Socrati viſum quoddam vitæ quod anteiret ab initio ſtatim adjunxiſſe: quod viſum præcedens Socratem, lucem rebus obſcuris inferret et humana ratione non penetrabilibus: ſicut et ſæpe Genius ipſum allocutus eſt, divino quodam inſtinctu propoſita animi ejus dirigens. Horum pleraque et præcipua a Simmia licet, aliiſque Socratis ſociis cognoſcere. Me autem præſente, cum ad Euthyphronem vatem irem, jam Socrates, ut meminiſti Simmia, ſuperne apud Symbolum et Andocidis

Σωκράτης καὶ τὴν οἰκίαν τὴν Ἀνδοκίδου βαδίζων, ἅμα
τε διερωτῶν καὶ διασείων τὸν Εὐθύφρονα μετὰ παιδιᾶς·
ἄφνω δὲ ἐπιστὰς καὶ συμπείσας προσέσχεν οὕτω συχνὸν
E χρόνον· εἶτ᾽ ἀναστρέψας ἐπορεύετο τὴν διὰ τῶν κιβωτο-
ποιῶν, καὶ τοὺς προκεχωρηκότας ἤδη τῶν ἑταίρων * γεγο-
νέναι τὸ Δαιμόνιον. Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ συνανέστρεφον, ἐν
οἷς κἀγὼ τοῦ Εὐθύφρονος ἐχόμενος. Νεανίσκοι δέ τινες τὴν
εὐθεῖαν βαδίζοντες, ὡς δὴ τὸ Σωκράτους ἐλέγξοντες Δαι-
μόνιον, ἐπεσπάσαντο Χάριλλον τὸν αὐλητὴν, ἥκοντα καὶ
αὐτὸν μετ᾽ ἐμοῦ εἰς Ἀθήνας πρὸς Κέβητα· πορευομέ-
νοις δὲ αὐτοῖς διὰ τῶν ἑρμογλυφιῶν παρὰ τὰ δικαστή-
ρια, σύες ἀπαντῶσιν ἀθρόοι βορβόρου περίπλεοι, καὶ κατ᾽
F ἀλλήλων ὠθούμεναι διὰ πλῆθος· ἐκτροπῆς δὲ μὴ
παρούσης, τοὺς μὲν ἀνέτρεψαν ἐμβαλοῦσαι, τοὺς δὲ ἀνεμό-
λυναν. Ἧκεν οὖν καὶ ὁ Χάριλλος οἴκαδε, τά τε σκέλη

D. 10. *συμπείσας*] Forte, *σιωπήσας*. Reiſk. *συμπιέσας τὼ χεῖλε*. Mox pro *οὕτω* legendum *αὐτῷ*.

E. 2. *ἑταίρων * γεγονέναι*] Manifeſta ſententia, his fere explenda verbis *ἑταίρων ἀνεκαλεῖτο, φάσκων αὐτῷ γεγονέναι*—. Sic et Amiot Xyl. Reiſk.

domum ambulabat, ſimul et
interrogans, et per jocum ex-
agitans Euthyphronem: ſubi-
to autem ſubſiſtens, reliquiſ-
que etiam ut ſtarent perſua-
dens, diu ſane commoratus,
deinde converſus per vicum
Fabrorum Arcariorum abiit,
et ſocios qui præceſſerant re-
vocavit, indicans ſe a Genio
monitum ut hac diverteret.
Ac plerique quidem una cum
ipſo converterunt ſe, inter
quos et ipſe fui Euthyphroni
adhærens. Quidam autem a-
doleſcentuli recta procedentes,
nimirum ut Socratis Genium
redarguerent, Charillum tibi-
cinem ſibi adjunxerunt, qui et
ipſe mecum Athenas ad Ce-
betem venerat. Cum autem
ambularent per vicum Sculp-
torum juxta curias judiciari-
as, turba iis ſuum occurrit
cœno oppletarum, quæ ob
multitudinem ſeſe trudentes,
cum decedendi ſpatium homi-
nibus non eſſet, alios impetu
ſuo proſtraverunt, alios com-
maculaverunt. Venit etiam

καὶ ἱμάτια βορβόρου μεστός, ὥστ' ἀεὶ τοῦ Σωκράτους Δαιμονίου μεμνῆσθαι μετὰ γέλωτος. * θαυμάζοντας εἰ μηδαμοῦ προλείποι τὸν ἄνδρα, μηδ' ἀμελεῖ τὸ θεῖον αὐτοῦ.

ιά. Καὶ ὁ Γαλαξίδωρος, Οἴει γὰρ, ἔφη, Θεόκριτε,
τὸ Σωκράτους Δαιμόνιον ἰδίαν καὶ περιττὴν ἐσχηκέναι δύ-
ναμιν; οὐχὶ τῆς κοινῆς μόριόν τι ἀνάγκης τὸν ἄνδρα
πείρᾳ βεβαιωσάμενον, ἐν τοῖς ἀδήλοις καὶ ἀτεκμάρτοις
τῷ λογισμῷ ῥοπὴν ἐπάγειν; ὡς γὰρ ὁλκὴ μία καθ'
ἑαυτὴν οὐκ ἄγει τὸ ζυγὸν, ἰσορροποῦντι δὲ βάρει προσ- 581
τιθεμένη κλίνει τὸ σύμπαν ἐφ' ἑαυτήν· οὕτως ἐφαρμόσει
κληδὼν ἤ τι τοιοῦτον σύμβολον. * καὶ κοῦφον, ἐμβριθῆ διά-
νοιαν ἐπισπάσασθαι πρὸς πρᾶξιν· δυοῖν δ' ἐναντίων
λογισμῶν θατέρῳ προσελθὼν, ἔλυσε τὴν ἀπορίαν, τῆς
ἰσότητος ἀναιρεθείσης, ὥστε κίνησιν γίνεσθαι καὶ ὁρμήν· Ὑπο-

F. 4. ὥστ' ἀεὶ τοῦ —* θαυμάζοντας] ἀεὶ ſumſi ex B. E. Anon. pro vulgato ἄν. Tum lacuna ita fere explenda, μετὰ γέλωτος ἡμᾶς, ἅμα καὶ θαυμάζοντας.

F. 6. προλείποι] Immo προλείπει.

F. 9. ἀνάγκης] Forte ἀγχινοίας ut et Reiſkio in mentem venit. In Latinis certe exprimendum putavi.

A. 2. οὕτως ἐφαρμόσει —* καὶ κοῦφον] Corrigo, οὕτως οὐκ ἀρκέσει κληδὼν ἤ τι τοιοῦτον σύμβολον, καθ' αὑτὸ μικρὸν ὂν καὶ κοῦφον —.

Charillus domum crura et veſtes luto plenus: ut cum riſu Genii Socratis mentionem facere libuerit, nuſquam hominem relinquentis, nuſquam negligentis.

XI. Et Galaxidorus, Putas vero, aiebat, Theocrite, Socratis Genium peculiarem aliquam et eximiam habuiſſe vim, non particulam aliquam communis ſagacitatis eum experientia exploratam habuiſſe, unde in rebus obſcuris et conjectu gravibus rationis momenta fecerit? Ut enim unica drachma pro ſe lancem trutinæ non commovet, adjecta autem æquali ponderi ad ſe totum inclinat: ita omen, aliudve id genus ſignum leviuſculum non percellit animum gravem aut ad agendum incitat: ſed cum animus cogitationibus diverſe trahitur, alteri parti accedens, æqualitate ſublata, dubitationem dirimit, movetque et impellit. Sub hæc pa-

λαβὼν δὲ ὁ πατήρ, Ἀλλὰ μήν, ἔφη, καὶ αὐτός, ὦ Γαλαξίδωρε, Μεγαρικοῦ τινος ἤκουσα, Τερψίωνος δὲ ἐκεῖνος, ὅτι τὸ Σωκράτους Δαιμόνιον, πταρμὸς ἦν ὅ, τε παρ' αὐτοῦ καὶ ὁ παρ' ἄλλων· ἑτέρου μὲν πταρόντος ἐκ δεξιᾶς
B εἴτ' ὄπισθεν εἴτ' ἔμπροσθεν, ὁρμᾶν αὐτὸν ἐπὶ τὴν πρᾶξιν· εἰ δ' ἐξ ἀριστερᾶς, ἀποτρέπεσθαι· τῶν δὲ αὐτοῦ πταρμῶν τὸν μὲν ἔτι μέλλοντος βεβαιοῦν, τὸν δὲ ἤδη πράσσοντος ἐπέχειν καὶ κωλύειν τὴν ὁρμήν. Ἀλλ' ἐκεῖνό μοι δοκεῖ θαυμαστόν, εἰ πταρμῷ χρώμενος, οὐ τοῦτο τοῖς ἑταίροις ἀλλὰ Δαιμόνιον εἶναι τὸ κωλῦον ἢ κελεῦον ἔλεγε· τύφου γὰρ αὖ τινος, ὦ φίλε, κενοῦ, καὶ κόμπου τὸ τοιοῦτον, οὐκ ἀληθείας καὶ ἁπλότητος, οἷς τὸν ἄνδρα μέγαν ὡς ἀληθῶς καὶ διαφέροντα τῶν πολλῶν γεγονέναι δοκοῦμεν, ὑπὸ φωνῆς ἔξωθεν ἢ πταρμοῦ τινος ὁπηνίκα τύχοι θορυβούμενον ἐκ τῶν πράξεων ἀνατρέπεσθαι, καὶ προΐεσθαι τὸ δεδογμένον.
C Αἱ δὲ Σωκράτους ἀφορμαὶ τὸ * ἔχουσαι καὶ σφο-

A. 10. πταρόντος] Sic E. Xyl. Vulgo, παρόντος.
B. 11. προΐεσθαι—* ἔχουσαι] Primum ſumſi a Xyl. Tum ἀφορμαὶ muto in αὖ ὁρμαί. Denique lacunam explent T. V. voce βέβαιον: cui, niſi forte e ſcripto ſit libro, præferam Reiſkii τόνον.

ter, Enimvero, inquit, Galaxidore, ipſe audivi Megaricum dicentem ſe e Terpſione audiviſſe, Genium Socratis fuiſſe ſternutationem cum ipſius, tum aliorum: alio quidem ſternutante a dextra ſive ante ſive poſt ipſum, ſolitum ſe fuiſſe ad agendum conferre: ſin a ſiniſtra fieret, ceſſaſſe: de ipſius ſternutationibus quæ fieret acturo aliquid, confirmaſſe ejus propoſitum: quæ inter agendum, inhibuiſſe. Sed hoc mihi mirum videtur, ſi ſternutatione utens, non ab hac, ſed a Genio ſe juberi aut prohiberi ſociis dixit. Faſtus enim, amice, inanis hoc et arrogantiæ fuerit, non veritatis et ſimplicitatis: quibus vere magnum hunc virum et multis præſtantiorem fuiſſe arbitramur: a voce externa aut ſternutatione fortuita turbatum actiones deſerere, et inſtitutum omittere. Socratis autem videntur in omni re in-

δρότητα φαίνονται πρὸς ἅπαν, ὡς ἂν ἐξ ὀρθῆς καὶ ἰσχυρᾶς ἀφειμέναι κρίσεως καὶ ἀρχῆς. Πενίᾳ γὰρ ἐμμεῖναι παρὰ πάντα τὸν βίον ἑκουσίως, σὺν ἡδονῇ καὶ χάριτι τῶν διδόντων ἔχειν δυνάμενον· καὶ φιλοσοφίας μὴ ἐκστῆναι πρὸς τοσαῦτα κωλύματα· καὶ τέλος εἰς σωτηρίαν καὶ φυγὴν αὐτῷ σπουδῆς ἑταίρων καὶ παρασκευῆς εὐμηχάνου γενομένης, μήτε καμφθῆναι λιπαροῦσι, μήτε ὑποχωρῆσαι τῷ θανάτῳ παίζοντι, χρῆσθαι δ' ἀτρέπτῳ τῷ λογισμῷ πρὸς τὸ D
δεινόν· οὐκ ἔστιν ἀνδρὸς ἐκ κληδόνων ἢ πταρμῶν μεταβαλλομένην ὅτε τύχοι γνώμην ἔχοντος, ἀλλ' ὑπὸ μείζονος ἐπιστασίας καὶ ἀρχῆς ἀγομένου πρὸς τὸ καλόν. Ἀκούω δὲ καὶ τὴν ἐν Σικελίᾳ τῆς Ἀθηναίων δυνάμεως φθορὰν προειπεῖν αὐτὸν ἐνίοις τῶν φίλων. Καὶ πρότερον ἔτι τούτων Πυριλάμπης ὁ Ἀντιφῶντος ἁλοὺς ἐν τῇ διώξει περὶ Δήλιον ὑφ' ἡμῶν δορατίῳ τετρωμένος, ὡς ἤκουσε τῶν ἐπὶ τὰς σπονδὰς ἀφιγμένων Ἀθήνηθεν ὅτι Σωκράτης

D. 1. παίζοντι] Forte πλησιάζοντι, ut Reiſk. vel, παίζοντα δὲ χρῆσθαι ἀτρέπτῳ τῷ λογισμῷ—.

D. 2. μεταβαλλομένην ὅτε τύχοι] Sic B. E. Vulgo, μεταβαλλομένου, ὅτε τύχοι.

citationes ad agendum fuiſſe graves ac vehementes, utpote a recto et ſolido judicio profectæ. Nam ſponte ſua in paupertate totam vitam exigere, cum eſſent qui optima cum gratia et voluptate dare opes cuperent: deinde a philoſophando non deſiſtere, tot objectis impedimentis: denique ſalute ipſi et fuga opera amicorum commode parta, nullis precibus flecti, neque morti concedere, ſed ad eam obeundam hilari conſtantique ratione pergere; hæc non ſunt hominis qui ominibus aut ſternutationibus de ſententia ſua dimoveretur: ſed qui a majore quodam præſidio et principio ad virtutem duceretur. Audio etiam Sicilienſem Athenienſium cladem eum quibuſdam amicorum prædixiſſe. Et ante iſta Pyrilampes Antiphontis F. in fuga apud Delium a nobis captus, pilo vulneratus, cum ex iis qui fœderis feriundi gratia Athenis venerant, audiviſſet Socratem

μετ' Ἀλκιβιάδου καὶ Λάχητος ἐπὶ Ῥητίσης καταβὰς
E ἀπονενοστήκοι, πολλὰ μὲν τοῦτον ἀνεκαλέσατο, πολλὰ δὲ φίλων τινὰς καὶ λοχίτας, οἷς συνέβη μετ' αὐτοῦ παρὰ τὴν Πάρνηθα φεύγουσι παρὰ τῶν ἡμετέρων ἱππέων ἀποθανεῖν, ὡς τοῦ Σωκράτους Δαιμονίου παρακούσαντας, ἑτέραν ὁδὸν οὐχ ἣν ἐκεῖνος ἦγε τετραμμένους ἀπὸ τῆς μάχης. Ταῦτα δ' οἶμαι καὶ Σιμμίαν ἀκηκοέναι. Πολλάκις, ὁ Σιμμίας ἔφη, καὶ πολλῶν· διεβοήθη γὰρ οὐκ ἠρέμα τὸ Σωκράτους Ἀθήνησιν ἐκ τούτων Δαιμόνιον.

ιβ'. Τί οὖν, ὁ Φειδόλαος εἶπεν, ὦ Σιμμία, Γαλαξίδωρον ἐάσωμεν παίζοντα καταβάλλειν τοσοῦτο μαντείας
F ἔργον εἰς πταρμοὺς καὶ κληδόνας, οἷς καὶ οἱ πολλοὶ καὶ ἰδιῶται περὶ μικρὰ προσχρῶνται καὶ παίζοντες; ὅταν δὲ κίνδυνοι βαρύτεροι καὶ μείζονες καταλάβωσι πράξεις, ἐκεῖνο γίνεται τὸ Εὐριπίδειον,

Οὐδεὶς σιδήρου ταῦτα μωραίνει πέλας.

Καὶ ὁ Γαλαξίδωρος, Σιμμίου μὲν, ἔφη, Φειδόλαε, περὶ

D. 10. Λάχητος ἐπὶ Ῥητίσης] Prius ſumſi a Schott. Anon. T. V. B. Poſterius reliqui, quippe haud minus erat incertum B. E. ἐπὶ Ῥηγίσης.

cum Alcibiade et Lachete per Retiſtam deſcendiſſe ac domum evaſiſſe, multis ſeipſum incuſavit, multis amicos ſuos quoſdam et manipulares qui cum ipſo præter Parnetem fugientes a noſtris equitibus occiſi erant, quod Socratis Genio non obtemperantes alia quam ipſe ducebat via a prœlio profecti eſſent. Hæc Simmiam quoque audiviſſe puto. Sæpe, inquit Simmias, audivi, et e multis; nam ex illa re Socratis Genii fama non leviter Athenis increbruit.

XII. Cur ergo, aiebat Phidolaus, O Simmia, Galaxidorum ſinamus jocoſe tantum divinationis opus in ſternutationem et omina dejicere, quibus vulgo etiam in rebus levibus ludentes utuntur? nam ubi pericula graviora, et majores incidunt actiones, tum Euripideum illud fit,

Non inter arma quiſquam hæc nugari volet.

Ego quidem, inquit Galaxidorus, Simmiam, Phidolaë, ſi

τούτων εἴ τι Σωκράτους αὐτὸς λέγοντος ἤκουσεν ἕτοιμος ἀκροᾶσθαι καὶ φείδεσθαι μεθ' ὑμῶν· τὰ δ' ὑπὸ σοῦ λελεγμένα καὶ Πολύμνιος, οὐ χαλεπὸν ἀνελεῖν. Ὡς γὰρ ἐν ἰατρικῇ σφυγμὸς ἢ φλύκταινα, μικρὸν οὐ μικροῦ δὲ σημεῖόν ἐστι· καὶ κυβερνήτῃ πελάγους φθόγγος ἢ ὄρνιθος, ἢ διαδρομὴ κηκῖδος ἀραιᾶς, πνεῦμα σημαίνει καὶ 582
κίνησιν τραχυτέραν θαλάσσης· οὕτω μαντικῇ ψυχῇ πταρμὸς ἢ κληδὼν, οὐ μέγα καθ' αὑτὸ, * συμπτώματος. Οὐδεμιᾶς γὰρ τέχνης καταφρονεῖται τὸ μικροῖς μεγάλα καὶ δι' ὀλίγων πολλὰ προμηνύειν. Ἀλλ' ὥσπερ εἴ τις ἄπειρος γραμμάτων δυνάμεως, ὁρῶν ὀλίγα πλήθει καὶ φαῦλα τὴν μορφὴν, ἀπιστοίη ἄνδρα γραμματικὸν ἐκ τούτων ἀναλέγεσθαι πολέμους μεγάλους, οἳ τοῖς πάλαι συνέτυχον, καὶ κτίσεις πόλεων, πράξεις τε καὶ παθήματα βασι-

F. 8. *φείδεσθαι*] Legendum *πείθεσθαι*: quod Xyl. monuit.

A. 3. *καθ' αὑτὸ, * συμπτώματος*] Legendum, *καθ' αὑτὸ, μεγάλου δὲ σημεῖον συμπτώματος*—· ita Xyl. monuit.

A. 9. *παθήματα—ἕκαστον*] Primum ſumſi a Schott. et Leonic. pro *μαθήματα*. In reliquis turbatur: *ὅμοιόν τι* Stephanus dedit ex Schott. Leonic. Anon. pro veteri *ὀμνύοντι* quod eſt in Ald. Baſ. Xyl. cujus loco B. E. habent *ὀμνύοντι*. Equidem locum ita reſingo, *παθήματα βασιλέων, εἶτα φαίη δαιμόνιόν τι μηνύειν ἐκείνῳ τῶν ἱστορικῶν τούτων ἕκαστον*. Aliam rationem ſecuti ſunt Xyl. Amiot. Reiſk. et Gatakerus de Stilo N. T. p. 59.

quid is ex ipſo auditum Socrate hac de re narrare vult, vobiſcum et audire et credere paratus ſum: quæ vero ſunt abs te et Polymni dicta, nullo negotio refelluntur. Ut enim in medicina pulſus aut puſtula, parvæ res, non parvæ rei ſigna ſunt, et gubernatori ſonitus maritimæ avis, aut diſcurſus raræ nubeculæ, ventum præmonſtrant et maris aſperiorem exagitationem: ſic animæ divinatrici ſternutatio aut omen, res per ſe non magna ſignum eſt magni accidentis. Nam nulli arti hoc neglectui eſt, e parvis magna, et paucis multa prænoſcere. Sane ſi quis literarum ignarus videret numero paucas et forma ineleganti literas, neque crederet hominem grammaticum ex his relegere poſſe magna priſcorum bella, urbium primordia, acta et eventa re-

B λέων, εἶτα φαίνεσθαι ὅμοιόν τι μηνύειν καὶ καταλέγειν ἐκείνῳ δ' ἱστορικῷ τούτων ἕκαστον, ἡδὺς ἄν, ὦ φίλε, γέλως σοὶ τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἀπειρίας ἐπέλθοι· οὕτω σκόπει μὴ καὶ ἡμεῖς τῶν μαντικῶν ἑκάστου τὴν δύναμιν ἀγνοοῦντες, ᾗ συμβάλλει πρὸς τὸ μέλλον, εὐήθως ἀγανακτῶμεν, εἰ νοῦν ἔχων ἄνθρωπος ἐκ τούτων ἂν ἀποφαίνεταί τι περὶ τῶν ἀδήλων, καὶ ταῦτα, φάσκων αὐτὸς οὐ πταρμὸν οὐδὲ φωνὴν, ἀλλὰ Δαιμόνιον αὐτῷ τῆς πράξεως ὑφηγεῖσθαι. Μέτειμι γὰρ ἤδη πρὸς σέ, ὦ Πολύμνι, θαυμάζοντα Σωκράτους, ἀνδρὸς ἀτυφίᾳ καὶ ἀφελείᾳ μάλιστα δὴ φιλοσοφίαν ἐξανθρωπίσαντος, εἰ μὴ πταρμὸν μηδὲ κληδόνα
C τὸ σημεῖον, ἀλλὰ τραγικῶς πάνυ τὸ Δαιμόνιον ὠνόμαζεν. Ἐγὼ γὰρ ἂν τοὐναντίον ἐθαύμαζον ἀνδρὸς ἄκρου διαλεκτικοῦ καὶ κρατεῖν ὀνομάτων ὥσπερ Σωκράτης, εἰ μὴ τὸ Δαιμόνιον ἀλλὰ τὸν πταρμὸν αὐτῷ σημαίνειν ἔλεγεν· ὥσπερ εἴ τις ὑπὸ τοῦ βέλους φαίη τετρῶσθαι, μὴ τῷ βέλει

B. 6. ἂν ἀποφαίνεται] Forte, αὖ ἀποφαίνηται.
B. 7. φάσκων αὐτὸς] Ita dedi, ſenſu flagitante. Omnes libri, φασκῶν αὐτό.
B. 10. φιλοσοφίαν ἐξανθρωπίσαντος] Prius recepi ex B. E. Baſ. Xyl. T. poſterius ex E. Vulgo, φιλοσοφίᾳ ἐξανθρωπήσαντος.

gum, affirmaretque Genium ſignificare illi unamquamque rerum geſtarum; ſuaviter, amice, tibi imperitiam hominis ridere utique ſubiret. At vide ſis, ne eodem modo nos ſingulorum quæ ad divinandum faciunt vim ignorantes, qua ad futurum ea præſciendum conducunt, ſtulte ſuccenſeamus ſi cordatus homo ex his aliquid de re abdita pronunciet: idque adeo dicens non ſternutationem aut vocem, ſed Genium ſibi eſſe agendi ducem. Jam enim ad te, Polymni, me converto, mirantem cur Socrates, qui unus vacuitate faſtus et ſimplicitate maxime humanam reddidit philoſophiam, ſignum id non ſternutationis aut ominis, ſed tragice admodum Genii nomine affecerit. Ego autem mirarer, contra, ſi Socrates, homo diſſerendi et verba recte uſurpandi calidiſſimus, non a Genio, ſed a ſternutatione ſe moneri dixiſſet: perinde ac ſi quis a jaculo ſe vulneratum dicat,

ὑπὸ τοῦ βαλόντος, μεμετρῆσθαι δὲ αὖ τὸ βάρος ὑπὸ τοῦ ζυγοῦ, μὴ τῷ ζυγῷ ὑπὸ τοῦ ἱστάντος. Οὐ γὰρ τοῦ ὀργάνου τὸ ἔργον, ἀλλ' οὗ καὶ τὸ ὄργανον ᾧ χρῆται πρὸς τὸ ἔργον· ὄργανον δέ τι καὶ τὸ σημεῖον, ᾧ χρῆται τὸ σημαῖνον. Ἀλλ', ὅπερ εἶπον, εἴ τι Σιμμίας ἔχει λέγειν, ἀκουστέον, ὡς εἰδότος ἀκριβέστερον.

ιγ'. Καὶ ὁ Θεόκριτος, Πρότερον, ἔφη, τοὺς εἰσιόντας, αἵ τινές εἰσιν ἀποσκεψαμένοις· μᾶλλον δὲ τὸν ξένον ἔοι- D
κεν ἡμῖν Ἐπαμεινώνδας ὧδε κομίζειν. Ἀποβλέψαντες οὖν πρὸς τὰς θύρας, ἑωρῶμεν ἡγούμενον μὲν τὸν Ἐπαμεινώνδαν καὶ συνεστώτων φίλων Ἰσμηνόδωρον καὶ Βακχυλίδαν, καὶ Μέλισσον τὸν αὐλητήν, ἑπόμενον δὲ τὸν ξένον, οὐκ ἀγεννῆ τὸ εἶδος, ἀλλὰ πραότητα καὶ φιλοφροσύνην τοῦ ἤθους ὑποφαίνοντα, καὶ σεμνῶς ἀμπεχόμενον τὸ σῶμα. Καθίσαντος οὖν ἐκείνου μὲν αὐτοῦ παρὰ τὸν

D. 2. ὧδὲ κομίζειν] Sic B.E. Vulgo, διακομίζειν.
D. 4. συνεστώτων] Forte τῶν συνεστώτων, conjurationis ſociorum. Reiſkius, σὺν αὐτῷ τῶν.
D. 7. ἀμπεχόμενον] Sic Baſ. Xyl. T. Vulgo, ἀπεχόμενον.
D. 8. οὖν ἐκείνου] Sic B. E. T. Baſ. Xyl. Vulgo, οὖν ὑπ' ἐκείνου.

non jaculo ab eo qui id conjecit: aut pondus a libra exploratum dicat, non ab appendente per libram. Non enim inſtrumento opus imputari debet, ſed ei cujus eſt inſtrumentum, ac qui eo utitur. Signum vero eſt ex inſtrumentorum numero, eoque is utitur qui aliquid ſignificat. Sed, ut dixi, audiamus ſi quid habet Simmias; rem enim is novit abſolutius.

XIII. Et Theocritus, Prius, inquit, videamus qui ſint qui intrant: atque adeo videtur hoſpitem illum Epaminondas adducere. Ergo ad januam reſpicientes, præcedere vidimus Epaminondam, cumque eo amicos Iſmenodorum, Bacchylidam, Meliſſum tibicinem: ſequi hoſpitem, ſpecie neutiquam illiberali, ſed qui vultu manſuetudinem ingenii comitatemque præ ſe ferret, honeſto veſtitu. Is cum juxta Simmiam, frater pone me, re-

Σιμμίαν, τοῦ δὲ ἀδελφοῦ παρ' ἐμὲ, τῶν δὲ ἄλλων ὡς ἕκαστος ἔτυχε, καὶ γενομένης σιωπῆς, ὁ Σιμμίας τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καλέσας, Εἶεν, εἶπεν, ὦ Ἐπαμεινώνδα, τίνα
E χρὴ τὸν ξένον, καὶ πῶς, καὶ πόθεν προσαγορεύειν; ἀρχὴ γάρ τις ἐντυχίας καὶ γνώσεως αὕτη συνήθης. Καὶ ὁ Ἐπαμεινώνδας, Θεάνωρ, εἶπεν, ὦ Σιμμία, ὄνομα μὲν, γένος δὲ Κροτωνιάτης, τῶν ἐκεῖ φιλοσόφων, οὐ καταισχύνων τὸ μέγα Πυθαγόρου κλέος· ἀλλὰ καὶ νῦν ἥκει δεῦρο μακρὰν ὁδὸν ἐξ Ἰταλίας, ἔργοις καλοῖς καλὰ δόγματα βεβαιῶν. Ὑπολαβὼν δὲ ὁ ξένος, Οὐκοῦν, ἔφη, σὺ κωλύεις, ὦ Ἐπαμεινώνδα, τῶν ἔργων τὸ κάλλιστον. Εἰ
F γὰρ εὖ ποιεῖν φίλους καλὸν, οὐκ αἰσχρὸν εὖ πάσχειν ὑπὸ φίλων· ἡ γὰρ χάρις οὐχ ἧττον δεομένη τοῦ λαμβάνοντος ἢ τοῦ διδόντος, ἐξ ἀμφοῖν τελειοῦται πρὸς τὸ καλόν· ὁ δὲ μὴ δεξάμενος, ὥσπερ σφαῖραν εὖ φερομένην κατῄσχυνεν ἀτελῆ πεσοῦσαν. Ποίου γὰρ οὕτω σκοποῦ βάλλοντα καὶ

E. 2. ἐντυχίας] Sic B. E. Leonic. Schott. Baſ. Xyl. Vulgo, εὐτυχίας.

liqui ut cuique locus obveniret, conſediſſent; facto ſilentio, fratrem meum Simmias compellans, Agedum, Epaminonda, inquit, quem, quomodo, et cujum, debemus hoſpitem hunc ſalutare? is enim receptus compellationis et notitiæ contrahendæ mos eſt. Tum ſic reſpondit Epaminondas; Theanor, O Simmia, hic vocatur, genere Crotoniata, unus de ibi philoſophantibus, magnam Pythagoræ gloriam haud dedecorans: nam et nunc longum iter huc profectus eſt ex Italia, ut pulchris factis pulchras ſententias confirmaret. Ibi hoſpes ſermonem excipiens, Ergo tu, inquit, Epaminonda, pulcherrimum factum impedis. Nam ſi pulchrum eſt amicis benefacere, non eſt turpe ab amicis beneficium accipere. Gratia enim non minus accipiente quam dante opus habet; ab utriſque perficitur ad pulchritudinem. Qui vero non accipit, tanquam pilam recte objectam dedecorat, decidentem fruſtra. Quis autem ſcopus eſt, quem

τυχεῖν ἡδὺ, καὶ διαμαρτάνειν ἀνιαρὸν, ὡς ἀνδρὸς εὖ παθεῖν ἀξίου διὰ χάριτος ἐφιέμενον; ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ὁ τοῦ σκοποῦ μένοντος ἀτυχήσας, σφάλλεται δι' αὐτόν· ἐνταῦθα δὲ ὁ παραιτούμενος, καὶ ἀποφεύγων ἀδικεῖ τὴν χάριν εἰς ὃ ἔσπευσε μὴ περαίνουσαν. Σοὶ μὲν οὖν τὰς αἰτίας ἤδη δῆλον ὑφ' ὧν ἔπλευσα δεῦρο· βούλομαι δὲ 583
καὶ τούτοις διελθὼν χρήσασθαι πρὸς σὲ δικασταῖς. Ἐπεὶ γὰρ ἐξέπεσον αἱ κατὰ πόλεις ἑταιρίαι τῶν Πυθαγορικῶν στάσει κρατηθέντων, τοῖς δ' ἔτι συνεστῶσιν ἐν Μεταποντίῳ συνεδρεύουσιν ἐν οἰκίᾳ πῦρ οἱ Κυλώνειοι περιέθηκαν καὶ διέφθειραν ἐν τούτῳ πάντας, πλὴν Φιλολάου καὶ Λύσιδος νέων ὄντων ἔτι ῥώμῃ καὶ κουφότητι διωσαμένων τὸ πῦρ, Φιλόλαος μὲν εἰς Λευκανοὺς φυγὼν, ἐκεῖθεν ἐσώθη πρὸς τοὺς ἄλλους φίλους ἤδη πάλιν ἀθροιζομένους καὶ κρατοῦντας τῶν Κυλωνείων· Λύσις δὲ ὅπου γέγονεν, ἠγνοεῖτο πο-

A. 2. τούτοις] Sic Baſ. Xyl. T. Vulgo, τούτους.
A. 5. Κυλώνειοι] Sic B. E. hic et infra. Vulgo, Κυκλώνειοι.
A. 6. ἐν τούτῳ] Corrigo, ἐν ταὐτῷ.

tangere ſit jucundius, aut aberrare moleſtius, quam ſi quis virum beneficio dignum demereri cupit? ſed hoc intereſt, quod qui a ſcopo aberrat, ipſe culpam ſuſtinet: hic qui recuſat beneficium, injuriam facit gratiæ eo quo tendit pervenire nequeunti. Tibi quidem cauſſas expoſui, propter quas huc navigavi: volo autem etiam his eas narrare, iiſque adverſum te uti judicibus. Poſtquam ſodalitia Pythagoricorum per ſeditiones ex urbibus ejecta fuerunt, et ſuperſtitibus Metaponti conſeſſum agentibus quadam in domo, ignem Cylonii circumpoſuerunt, omneſque ibi interfecerunt, Philolao et Lyſide demtis, qui juvenes robore et agilitate freti flammas evaſerunt; Philolaus quidem in Lucanos aufugit, eoque incolumis pervenit, et aliis ſeſe adjunxit amicis, qui jam rurſum coibant, Cyloniosque viribus ſuperabant. Lyſis autem quorſum abiiſſet longo

λιν χρόνον· πλὴν γε δὴ Γοργίας ὁ Λεοντῖνος ἐκ τῆς Ἑλ-
B λάδος ἀναπλέων εἰς Σικελίαν, ἀπήγγειλε τοῖς περὶ Ἄρχεσον βεβαίως, Λύσιδι συγγεγονέναι διατρίβοντι περὶ Θήβας. Ὥρμησε δὲ ὁ Ἄρχεσος πόθῳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτὸς, ὡς εἶχε, πλεῦσαι· κομιδῇ δὲ διὰ γῆρας καὶ ἀσθένειαν ἐλλείπων, ἐπέσκηψε μάλιστα μὲν ζῶντα κομίσαι τὸν Λύσιν εἰς Ἰταλίαν, εἰ δὲ μὴ τὰ λείψανα τεθνηκότος. Οἱ δ' ἐν μέσῳ πόλεμοι, καὶ στάσεις, καὶ τυραννίδες ἐκώλυσαν αὐτῷ ζῶντι συντελέσαι τοὺς φίλους τὸν ἆθλον. Ἐπεὶ δὲ ἡμῖν τὸ Λύσιδος δαιμόνιον ἤδη τεθνηκότος ἐναργῶς προϋπέφαινε τὴν τελευτὴν, καὶ τὰς παρ' ὑμῖν, ὦ Πολύμνι,
C θεραπείας καὶ διαίτας τοῦ ἀνδρὸς οἱ σαφῶς εἰδότες ἀπήγγελλον, ὅτι πλουσίας ἐν οἴκῳ πένητι γηροκομίας τυχὼν, καὶ τῶν υἱέων πατὴρ ἐπιγραφεὶς, οἴχοιτο μακαριστὸς, ἀπεστάλην ἐγὼ νέος καὶ εἷς ἀπὸ πολλῶν καὶ πρεσβυτέρων,

B. 6. εἰ δὲ μὴ] δὲ μὴ ſumſi a Xyl. A reliquis abeſt.
C. 3. πατὴρ] Addidi ex B. E.

tempore ignoratum fuit: donec Gorgias Leontinus e Græcia in Italiam navigio revertens, Arceſo nunciavit conſtanter, in Lyſidem ſe incidiſſe Thebis commorantem. Arceſus hominis deſiderio impulſus, recta ſe ad navigandum contulit: ſed cum ob ſenectutem et imbecillitatem plane conficere propoſitum nequiret, amicis negotium dedit, ut, ſi omnino id fieri poſſet, vivum Lyſidem, ſin vero, ejus reliquias in Italiam reportarent. Interea temporis quæ inciderunt bella, ſeditiones, tyrannides, in cauſa fuerunt ne vivo ipſo amici rem effectam darent. Cum autem nobis Lyſidis vita jam defuncti Genius evidenter mortem ejus ſignificaviſſet, et veſtra, Polymni, in eum officia, vitamque ejus apud vos actam narraſſent quibus probe iſta erant comperta, et quomodo in paupere domo curationem ſenectutis liberaliſſimam adeptus, filiorumque pater ſcriptus, beatiſſime diem ſuum obiviſſet; juvenis ego miſſus ſum et unus a multis

ἐχόντων οὐκ ἔχουσι χρήματα διδόντων, πολλὴν χάριν καὶ
φιλίαν ἀντιλαμβανόντων. Λύσις δὲ καὶ κεῖται καλῶς ὑφ'
ὑμῶν, καὶ τάφου καλοῦ κρείττων αὐτῷ χάρις ἐκτινομένη
φίλοις ὑπὸ φίλων καὶ οἰκείων.

ιδʹ. Ταῦτα τοῦ ξένου λέγοντος, ὁ μὲν πατὴρ ἐπεδά-
κρυσε τῇ μνήμῃ τοῦ Λύσιδος πολὺν χρόνον· ὁ δὲ ἀδελ-
φὸς ὑπομειδιῶν, ὥσπερ εἰώθει, πρὸς ἐμέ, Πῶς, ἔφη, D
ποιοῦμεν, ὦ Καφεισία; προϊέμεθα τὴν πενίαν τοῖς
χρήμασι, καὶ σιωπῶμεν; Ἥκιστ', ἔφην ἐγώ, τὴν φίλην
καὶ ἀγαθὴν κουροτρόφον· ἀλλ' ἄμυνε· σὸς γὰρ ὁ λόγος.
Καὶ μὴν ἐγώ, εἶπεν, ὦ πάτερ, ταύτῃ μόνῃ τὴν οἰκίαν
ἐδεδίειν ἁλώσιμον ὑπὸ χρημάτων εἶναι, κατὰ τὸ Καφισίου
σῶμα, καλῆς μὲν ἐσθῆτος δεόμενον, ἵνα τοῖς ἐρασταῖς
ἐγκαλλωπίσηται τοσούτοις οὖσιν, ἀφθόνου δὲ καὶ πολλῆς
τροφῆς, ἵν' ἀντέχῃ πρὸς τὰ γυμνάσια καὶ πρὸς τοὺς ἐν
ταῖς παλαίστραις ἀγῶνας· ὁπηνίκα δὲ οὗτος οὐ προδί-

D. 8. ἐγκαλλωπίσηται] Sic B. E. Vulgo, ἐγκαμπίσηται. Baſ. Xyl. T. V. B. ἐγκομπίσηται.

et natu grandioribus, qui loco beneficii magni accepti amicis indigentibus pecuniam de ſuis copiis largirentur. Lyſis vero a vobis conditus eſt recte, honeſtoque ſepulchro donatus: pro quibus vobis gratiam omnino ab amicis et familiaribus ejus perſolvi par eſt.

XIV. Hæc locuto hoſpite, pater memoriæ Lyſidis aliquandiu illachrymavit. Frater autem more ſuo ſubridens ad me, Quid facimus, Caphiſia? inquit; tacitine paupertatem divitiis prodimus? Minime, inquam ego, caram iſtam et probam puerorum educatricem: proinde tu ei patrocinare, tuum enim eſt dicendi munus. At enim, dicebat, mi pater, hoc unum erat quo metuebam ne divitiæ domum noſtram caperent, Caphiſiæ corpus: nam et veſtitu opus habet pulchro, ut tot tantiſque amatoribus cum faſtu ſe oſtentare poſſit, et copioſo nutrimento, ut gymnaſia et palæſtricos labores perferre queat:

δῶσι τὴν πενίαν, οὐδὲ ὡς βαφὴν ἀνίησι τὴν πάτριον
E πενίαν, ἀλλὰ καίπερ ὢν μειράκιον εὐτελείᾳ καλλωπίζεται καὶ στέργει τὰ παρόντα, τίς ἂν ἡμῖν γένοιτο τῶν χρημάτων διάθεσις καὶ χρῆσις; ἦ που καταχρυσώσομεν τὰ ὅπλα, καὶ τὴν ἀσπίδα πορφύρᾳ συμμεμιγμένῃ πρὸς χρυσίον, ὥσπερ Νικίας ὁ Ἀθηναῖος, διαποικιλοῦμεν; σοὶ δὲ, ὦ πάτερ, Μιλησίαν χλαμύδα, τῇ δὲ μητρὶ περιαλουργὸν ὠνησόμεθα χιτώνιον; οὐ γὰρ εἰς γαστέρα δή που καταχρησόμεθα τὴν δωρεὰν, εὐωχοῦντες αὐτοὺς πολυτελέστερον, ὥσπερ ξένον ὑποδεδεγμένοι βαρύτερον τὸν πλοῦτον. Ἄπαγε, εἶπεν ὁ πατὴρ, ὦ παῖ, μηδέποτε τοιαύ-
F την ἐπίδοιμι μετακόσμησιν τοῦ βίου ἡμῶν. Καὶ μὴν οὐδὲ ἀργὸν, ἔφη, καθισόμεθα φρουροῦντες οἴκοι τὸν πλοῦτον· ἄχαρις γὰρ ἂν οὕτως ἡ χάρις, καὶ ἄτιμος ἡ κτῆσις. Ἐπὶ τί μήν; εἶπεν ὁ πατήρ. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Ἐπαμεινώνδας, Ἰάσωνι μὲν τῷ Θετταλῷ ταγῷ πέμψαντι δεῦρο πολὺ χρυσίον

F. 2. φρουροῦντες] Sic B. E. Baſ. Xyl. Vulgo, φρονοῦντες.

quando autem is quoque paupertatem non prodit, ſed velut ferri tincturam patriam retinet, ac quantumvis adoleſcens frugalitate ſe exornat et contentus eſt præſentibus; ecquis erit pecuniæ uſus, quæ diſpoſitio? nimirum, arma auro obducemus, et ſcutum permixto purpuræ auro, ut Nicias Athenienſis, diſtinguemus? tibi autem, pater, Mileſiam chlamydem, matri prætextam purpura tunicam ememus? non enim puto in ventrem inſumemus donum, ſplendidius convivantes, ut qui hoſpitem aliquem exceperimus graviorem nobis divitias. Apage hoc, dicebat pater, abſit, fili, ut iſtam ego unquam vitæ noſtræ mutationem videam. Atqui, inquit, otioſi quoque ſedere nolemus, domi pecuniam cuſtodientes: ſic enim et ingrata fuerit gratia, et infamis poſſeſſio. Quorſum ergo tandem nobis pecunia? ſubjiciebat pater. Hic Epaminondas, Sane, inquit, inurbanior viſus ſum nuper, cum Jaſoni Theſſalorum duci huc ad nos multum

ἔναγχος πρὸς ἡμᾶς καὶ δεομένῳ λαβεῖν, ἀγροικότερος ἐφάνην ἀποκρινόμενος, ἀδίκων χειρῶν αὐτὸν κατάρχειν, ὅτι μοναρχίας ὢν ἐραστής, ἄνδρα δημότην ἐλευθέρας καὶ αὐτονόμου πόλεως ἐπείρα διὰ χρημάτων. Σοῦ δ', ὦ 584 ξένε, τὴν μὲν προθυμίαν, καλὴ γὰρ καὶ φιλόσοφος, δέχομαι καὶ ἀγαπῶ διαφερόντως· ἥκεις δὲ φάρμακα φίλοις μὴ νοσοῦσι κομίζων. Ὥσπερ οὖν εἰ πολεμεῖσθαι πυθόμενος ἡμᾶς, ἔπλευσας ὅπλοις καὶ βέλεσιν ἡμᾶς ὠφελήσων, εἶτα φιλίαν καὶ εἰρήνην εὗρες, οὐκ ἂν ᾤου δεῖν ἐκεῖνα διδόναι καὶ ἀπολείπειν μὴ δεομένοις· οὕτω σύμμαχος μὲν ἀφῖξαι πρὸς πενίαν ὡς ἐνοχλουμένοις ὑπ' αὐτῆς, ἡ δ' ἐστὶ ῥᾳστη φέρειν ἡμῖν, καὶ φίλη σύνοικος. Οὐκοῦν δεῖ χρημάτων οὐδὲ ὅπλων ἐπ' αὐτήν, μηδὲν ἀνιῶσαν· ἀλλ' ἀπάγγελε τοῖς ἐκεῖ γνωρίμοις, ὅτι κάλλιστα μὲν αὐτοὶ B πλούτῳ χρῶνται, καλῶς δὲ πενίᾳ χρωμένους αὐτόθι φίλους ἔχουσι, τὰς δὲ Λύσιδος ἡμῖν τροφὰς καὶ ταφὰς αὐ-

auri mittenti utque accipere-mus roganti, reſpondi, *Injuriam mihi ab ipſo oriri, qui unius in republica dominationi ſtudens, mei hominis popularis et liberæ civis civitatis pecunia ſollicitaret animum.* Tuam vero, hoſpes, promtitudinem, honeſtam eam et philoſopham, probo, majoremque in modum amplector: venis autem medicamenta amicis non ægrotantibus apportans. Ergo quemadmodum ſi rumore allato nos bello peti, navigaſſes arma nobis et tela præſidio adferens, et huc delatus pacata omnia inveniſſes, non equidem putares danda nobis et relinquenda arma eſſe nihil eorum indigentibus: ita auxilio quidem nobis venire voluiſti adverſus paupertatem, quod ab ea nos infeſtari putabas: illam vero nos ferimus facillime, et cara nobis eſt contubernalis; ut nihil opus ſit pecunia aut armis contra eam, nihil moleſtiæ nobis adferentem. Proinde amicis tuis iſthic renunciato, ipſos divitiis optime uti, hic amicos ipſis eſſe qui paupertate recte utantur. Lyſidis autem alimenta

τὸς ὑπὲρ αὐτῦ Λύσις ἀπέδωκε, τά τε ἄλλα καὶ πενίαν διδάξας μὴ δυσχεραίνειν.

ιε΄. Ὑπολαβὼν δὲ ὁ Θεάνωρ, Ἆρ᾽ οὖν, ἔφη, τὸ πενίαν δυσχεραίνειν ἀγεννές ἐστι; τὸ δὲ πλοῦτον δεδιέναι καὶ φεύγειν οὐκ ἄτοπον, εἰ μὴ λόγῳ τις αὐτὸν, ἀλλὰ σχηματιζόμενος, ἢ δι᾽ ἀπειροκαλίαν, ἢ τῦφόν τινα, διωθεῖται; Καὶ τίς ἂν, ἔφη, λόγος ἀπείργοι τὴν ἐκ καλῶν καὶ δικαίων κτῆσιν, ὡς ὁ Ἐπαμεινώνδας; μᾶλλον δὲ (πρότερον γὰρ ἢ τῷ Θετταλῷ πρὸς τὰς ἀποκρίσεις ἐν-
c δίδου σαυτὸν ὑπὲρ τούτων) εἰπέ μοι πότερον ἡγῇ δόσιν μὲν εἶναί τινα χρημάτων ὀρθὴν, λῆψιν δὲ μηδεμίαν; ἢ καὶ τοὺς διδόντας ἁμαρτάνειν πάντως, καὶ τοὺς λαμβάνοντας; Οὐδαμῶς, εἶπεν ὁ Ἐπαμεινώνδας, ἀλλ᾽ ὥσπερ ἄλλου τινὸς ἐγὼ καὶ πλούτου χάριν τε καὶ κτῆσιν εἶναι νομίζω, τὴν μὲν αἰσχρὰν, τὴν δὲ ἀστείαν. Ἆρ᾽ οὖν, ἔφη ὁ Θεά-

B. 8. οὐκ ἄτοπον, εἰ μὴ λόγῳ] Reſponſio Epaminondæ cum interrogatione Theanoris confuſa. Corrigo, οὐκ ἄτοπον; Ἄτοπον, ἔφη, εἰ μὴ λόγῳ —. Item deinceps in Verſione reddidi.

B. 11. ὡς ὁ Ἐπαμεινώνδας; μᾶλλον δὲ (πρότερον γὰρ] Lego, ὦ Ἐπαμεινώνδα; μᾶλλον δὲ (πρᾳότερον γάρ ——.

et funerationem ipſe pro ſe Lyſis perſolvit, cum alia, tum paupertatem docens æquo animo ferre.

XV. Sub hæc Theanor, Ergo, inquit, paupertatem graviter ferre illiberale eſt, divitias metuere et fugere non abſurdum? Abſurdum ſane, inquit Epaminondas, ſiquidem non ratione, ſed ſimulatione quis divitias, aut imperitia rerum et faſtu reſpuat? Quæ vero ratio, inquit Theanor, poſſeſſionem honeſtam et juſtam ita repudiat, mi Epaminonda? Immo potius leniorem te mihi ad reſpondendum de his rebus præbe quam Theſſalo illi, ac dic, utrum ſtatuas pecuniæ donationem quidem rectam eſſe, non autem acceptionem? an neutrum rectum, et peccare tam dantes quam accipientes? Nequaquam, ait Epaminondas, ſed ut aliarum rerum, ſic et pecuniæ donationem et acceptionem puto eſſe aliam turpem, aliam honeſtam. Tum Thea-

νωρ, ὁ δ᾽ ἃ τὶς ὀφείλων διδοὺς ἑκουσίως καὶ προθύμως, οὐ
καλῶς δίδωσιν; Ὡμολόγησεν. Ὁ δ᾽ ἃ τὶς καλῶς δίδωσι
δεξάμενος, οὐ καλῶς εἴληφεν; ἢ γένοιτ᾽ ἂν δικαιοτέρα χρη-
μάτων λῆψις τῆς παρὰ τοῦ δικαίως διδόντος; Οὐκ ἂν, ἔφη, D
γένοιτο. Δυοῖν ἄρα φίλων, εἶπεν, ὦ Ἐπαμενώνδα, εἰ θατέρῳ
δοτέον, θατέρῳ δή που ληπτέον· ἐν μὲν γὰρ ταῖς μάχαις τὸν εὖ
βάλλοντα τῶν πολεμίων ἐκκλιτέον, ἐν δὲ ταῖς χάρισι τὸν
καλῶς διδόντα τῶν φίλων οὔτε φεύγειν οὔτε ἀπωθεῖσθαι
δίκαιον· εἰ γὰρ ἡ πενία μὴ δυσχερὲς, οὐδ᾽ αὖ πάλιν ὁ
πλοῦτος οὕτως ἄτιμος καὶ ἀπόβλητος. Οὐ γὰρ οὖν, εἶπεν
ὁ Ἐπαμεινώνδας· ἀλλ᾽ ἔστιν ὅτῳ μὴ διδόντι τὸ καλῶς δι-
δόμενον τιμιώτερον ὑπάρχει καὶ κάλλιον· οὑτωσὶ δ᾽ ἐπι-
σκέψαι μεθ᾽ ἡμῶν. Εἰσὶ δήπουθεν ἐπιθυμίαι πολλαὶ, καὶ
πολλῶν ἔνιαι μὲν ἔμφυτοι λεγόμεναι, καὶ περὶ τὸ σῶμα
βλαστάνουσαι, πρὸς τὰς ἀναγκαίας ἡδονάς· αἱ δὲ, ἐπή- E

C. 7. ὁ δ᾽ ἃ τίς ὀφείλων] Forte, ὅ γ᾽ ἄν τις ὤφειλεν· vel ὅ γ᾽, ἅ τινι ὤφειλεν.
D. 4. βάλλοντα] Ita leviter correxi ex βάλλοντι, quod B. E. præbent. Vulgo, θατέρῳ. Baſ. et Xyl. ποιοῦντα.
D. 8. ὅτῳ μὴ διδόντι—οὑτωσὶ δ᾽] Hæc in vulgatis libris deſiderata, recepi ex B. E. διδόντι in λαβόντι mutandum videtur.

nor, Nonne ergo quæ quis debet ultro et alacri dans animo, recte dat? Aſſenſit Epaminondas. Qui vero, inquit Theanor, accipit quod recte aliquis dat, nonne recte accipit? aut juſtius accipi poteſt pecunia quam a juſte dante? Nullo, inquit, modo. Ergo, mi Epaminonda, ſi de duobus amicis dare alter, utique alter accipere debet. In pugna enim hoſtis qui bene telum jecerit declinandus eſt: in beneficio qui recte id præſtat amicum fugere et repellere non eſt juſtum. Nam ſi paupertas moleſta non eſt; viciſſim divitiæ quoque non ita ſunt infames aut aſpernandæ. Sane, inquit Epaminondas: accidit tamen nonnunquam ut beneficium recte datum, rectius et honeſtius ſit non accipere: ſed rem nobiſcum ſic perpende. Multæ ſunt cupiditates ac multorum: aliæ quæ innatæ dicuntur, et circa corpus pullulant ad neceſſarias voluptates incitantes: aliæ inquilinæ, e

λύσεις, αἱ ἕνεκεν κενῶν δοξῶν, ἰσχὺν δὲ καὶ βίαν ὑπὸ χρόνου καὶ συνηθείας ἐν τροφῇ μοχθηρᾷ λαβοῦσαι πολλάκις ἕλκουσι καὶ ταπεινοῦσι τὴν ψυχὴν ἐρρωμενέστερον τῶν ἀναγκαίων· ἔθει δὲ καὶ μελέτῃ πολὺ μέν τις ἤδη καὶ τῶν ἐμφύτων ἀπαρῦσαι παθῶν τῷ λόγῳ παρέσχε· τὸ δὲ πᾶν τῆς ἀσκήσεως κράτος, ὦ φίλε, ταῖς ἐπεισοδίοις καὶ περιτταῖς προσαγαγόντας ἐπιθυμίαις, ἐκπονεῖν χρὴ καὶ ἀποκόπτειν αὐτὰς ἀνείρξεσι καὶ κατοχαῖς ὑπὸ τοῦ λόγου κολαζομένας. Εἰ γὰρ δίψαν ἐκβιάζεται καὶ πεῖναν ἡ πρὸς
F τροφὴν καὶ ποτὸν ἀντίβασις τοῦ λογισμοῦ, μακρῷ δήπου ῥᾷόν ἐστι φιλοπλουτίαν κολοῦσαι καὶ φιλοδοξίαν, ἀποχαῖς ὧν ἐφίενται καὶ ἀνείρξεσιν εἰς τέλος καταλυθείσας· ἢ οὐ δοκεῖ σοι; Ὡμολόγησεν ὁ ξένος. Ἆρ' οὖν, ἔφη, διαφορὰν ὁρᾷς ἀσκήσεως καὶ τοῦ πρὸς ὃ ἄσκησις ἔργου; καὶ καθάπερ ἀθλητικῆς ἔργον μὲν ἂν εἴποις τὴν τοῦ στεφάνου

E. 7. ὦ φίλε,] Sic Baſ. Xyl. Vulgo, ὦ φίλαι.
E. 9. κατοχαῖς] Forte, ἀποχαῖς: ut mox.
F. 6. τοῦ στεφάνου] Legendum περὶ, vel ὑπὲρ, τοῦ στεφάνου.

vanis ortæ opinionibus, tempore et conſuetudine in mala educatione corroboratæ, ſæpe animum trahentes ac deprimentes magis quam neceſſariæ. Atqui adſueſcendo et meditando magnam etiam inſitarum cupiditatum partem rationi abolendam quis præbuit: omnis autem exercitationis vis, amice, adverſum adventitias illas et ſupervacaneas eſt adhibenda concupiſcentias, eæque amputandæ, arcendæ, ac ratione profligandæ atque opprimendæ ſunt. Nam ſi rationis adverſus cibum et potum reluctatio ſitim famemque compeſcit: longe nimirum facilius eſt divitiarum, aut gloriæ cupiditatem elidere, abſtinendo ab his quæ appetunt et retrahendo plane abolitas. Niſi tibi contra videtur. Aſſenſit Theanor. Ergo, inquit Epaminondas, diſcrimen cernis exercitationis, et rei ob quam exercitatio ſuſcipitur? Sicut enim athleticæ opus diceres conflictationem cum ad-

πρὸς τὸν ἀντίπαλον ἅμιλλαν, ἄσκησιν δὲ, τὴν ἐπὶ τοῦτο διὰ τῶν γυμνασίων παρασκευὴν τοῦ σώματος· οὕτω καὶ ἀρετῆς ὁμολογεῖς τὸ μὲν, ἔργον εἶναι, τὸ δ', ἄσκησιν. Ὁμολογήσαντος δὲ τοῦ ξένου, Φέρε τοίνυν πρῶτον εἰπὲ, τῆς ἐγκρατείας τὸ τῶν αἰσχρῶν καὶ παρανόμων ἡδονῶν ἀπέχεσθαι, πότερον ἄσκησιν ἢ μᾶλλον ἔργον καὶ ἀπόδειξιν ἀσ- 585
κήσεως εἶναι νομίζεις; Ἔργον, εἶπεν, ἐγὼ καὶ ἀπόδειξιν. Ἄσκησιν δὲ καὶ μελέτην μετὰ ἐγκρατείας, οὐχ ἥπερ ἔπι νῦν ἐφείλκυσθε πάντες ὑμεῖς ὅταν γυμναζόμενοι, καὶ κινήσαντες, ὥσπερ ζῶα, τὰς ὀρέξεις, ἐπιστῆτε λαμπραῖς τραπέζαις καὶ ποικίλοις ἐδέσμασι πολὺν χρόνον, εἶτα ταῦτα τοῖς οἰκέταις ὑμῶν εὐωχεῖσθαι παραδόντες, αὐτοὶ τὰ λιτὰ καὶ ἁπλᾶ προσφέρησθε, κεκολασμένας ἤδη ταῖς ἐπιθυμίαις· ἡ γὰρ ἐν οἷς ἔξεστιν ἀποχὴ τῶν ἡδονῶν ἄσκησίς ἐστι πρὸς ἃ κεκώλυται. Πάνυ μὲν οὖν, εἶπεν. Ἔστιν

F. 7. ἐπὶ τοῦτο] Sic E. Vulgo, ἐπὶ τούτῳ.
F. 10. εἰπὲ] Legendum, εἶπεν.
A. 2. Ἔργον, εἶπεν, ἐγὼ] Sic Baſ. Xyl. Vulgo, Ἔργον, εἶπον ἐγώ.
A. 4. ἐφείλκυσθε] Non ſincerum. Forte ἐπιδείκνυσθε vel, ἔφη, δείκνυσθε. Modo ἥπερ mutem in ἥνπερ: magis etiam deleam μετά.

verſario coronæ cauſa, exercitationem autem, corporis per gymnaſia ad hoc præparationem: ſic virtutis etiam putodas aliud eſſe opus, aliud exercitationem. Aſſenſo Theanore, Age jam, inquit Epaminondas, jam, ut primum de continentia loquamur, abſtinere a turpibus et injuſtis voluptatibus, exercitationemne an exercitationis opus et demonſtrationem cenſes? Opus ego, inquit Theanor, et demonſtrationem. Exercitationem autem, ait Epaminondas, et meditationem continentiæ, non item putas eſſe qualem vos omnes etiamnum adſciſcitis, qui a gymnaſiis, ubi appetitus, veluti animatos, excitaviſtis, lautis menſis et variis cibis adſtantes aliquandiu, deinde ſervis iſta veſcenda dantes, ipſi utimini vilibus et frugalibus, jam fracto appetitu: nam abſtinentia a licitis voluptatibus exercitatio eſt condocefaciens ad abſtinendum vetitis. Omnino, reſpondit

οὕτω τις, ὦ φίλε, καὶ δικαιοσύνη πρὸς φιλοπλουτίαν καὶ
B φιλαργυρίαν ἄσκησις, οὐ τὸ μὴ κλέπτειν ἐπιόντα νύκτωρ
τὰ τῶν πέλας, μηδὲ λωποδυτεῖν· οὐδ' εἰ μὴ προδίδωσί
τις πατρίδα καὶ φίλους δι' ἀργύριον, οὗτος ἀσκεῖ πρὸς
φιλαργυρίαν· καὶ γὰρ ὁ νόμος ἴσως ἐνταῦθα καὶ ὁ φό-
βος ἀπείργει τὴν πλεονεξίαν τοῦ ἀδικεῖν· ἀλλ' ὁ τῶν δι-
καίων καὶ συγκεχωρημένων ὑπὸ τοῦ νόμου κερδῶν πολλά-
κις ἀφιστὰς ἑαυτὸν ἑκουσίως, ἀσκεῖ καὶ προσεθίζεται, μα-
κρὰν εἶναι παντὸς ἀδίκου καὶ παρανόμου λήμματος. Οὔτε
γὰρ ἐν ἡδοναῖς μεγάλαις μὲν, ἀτόποις δὲ καὶ βλαβε-
ραῖς, οἷόν τε τὴν διάνοιαν ἠρεμεῖν, μὴ πολλάκις ἐν ἐξου-
C σίᾳ τοῦ ἀπολαύειν καταφρονήσασαν, οὔτε λήμματα μοχ-
θηρὰ καὶ πλεονεξίας μεγάλας εἰς ἐφικτὸν ἡκούσας ὑπερ-
βῆναι ῥᾴδιον ᾧ τινι μὴ πόρρωθεν ἐνδέδωκε καὶ κεκόλασται
τὸ φιλοκερδὲς, ἄλλαις ἔξεστιν ἀναίδην εἰς τὸ κερδαίνειν ἀ-

C. 2. εἰς ἐφικτὸν—ἐνδέδωκε] Ita E. Vulgo, ἐφιςὸν—ἐνδέδοται.
C. 4. ἄλλαις—ὁ γὰρ σπαργᾷ περὶ τῆς ἀδικίας] Lego, ἀλλ' αἷς—ὅταν σπαργᾷ περὶ τὰς ἀδίκους. Perperam ἀνατετραμμένον tres Græco-Latinæ.

Theanor. Eſt ergo, inquit Epaminondas, amice, quædam etiam juſtitiæ exercitatio adverſus opum ſtudium et avaritiam: non, quando noctu aliquis proximorum res obiens nihil furatur, neque intervertit aliena, neque patriam non prodit et amicos pecuniæ cauſſa, exercet ſe adverſus avaritiam: ubi lex etiam fortaſſis et metus cupiditatem a maleficio deterrent: ſed qui juſtis et lege licitis lucris ſæpenumero abſtinet, is ultro ſe exercet ac adſuefacit ad longe vitandum omne injuſtam et illicitam capturam. Nam neque in magnis, abſurdis autem et damnoſis, voluptatibus quieſcere animus poteſt, qui non ante ſæpenumero licitam earum fruitionem contemſerit: neque lucra turpia et magnas capturas legibus adverſas facile reſpuere eſt ei, qui non eminus ſtudium lucri et habendi cupiditatem ex animo exciderit: ſed apud quem licitis utilitatibus affatim enu-

κατεθραμμένον, ὁ γὰρ σπαργῶν περὶ τῆς ἀδικίας μάλα μόλις καὶ χαλεπῶς τοῦ πλεονεκτεῖν ἀπεχόμενον. Ἀνδρὶ δὲ μὴ φίλων προϊεμένῳ χάρισι, μὴ βασιλέων δωρεαῖς αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τύχης κλῆρον ἀπειπαμένῳ, καὶ θησαυροῦ φανέντος ἐπιπηδῶσαν ἀποστήσαντι τὴν φιλοπλουτίαν, οὐκ ἐπανίσταται πρὸς τὰς ἀδικίας οὐδὲ θορυβεῖ τὴν διάνοιαν· ἀλλὰ εὐκόλως χρῆται πρὸς τὸ καλὸν αὐτῷ μέγα φρονῶν, καὶ τὰ κάλλιστα τῇ ψυχῇ συνειδώς. Τούτων D
ἐγὼ καὶ Καφεισίας ἐρασταὶ τῶν ἀνθρώπων ὄντες, ὦ φίλε Σιμμία, παραιτούμεθα τὸν ξένον ἐᾶν ἡμᾶς ἱκανῶς ἐγγεγυμνάσθαι τῇ πενίᾳ πρὸς τὴν ἀρετὴν ἐκείνην.

ις'. Ταῦτα τοῦ ἀδελφοῦ διελθόντος, ὅσον, ὁ Σιμμίας δὶς ἢ τρὶς ἐπινεύσας τῇ κεφαλῇ, Μέγας, ἔφη, μέγας ἀνήρ ἐστιν Ἐπαμεινώνδας· τούτου δ' αἴτιος ἐξ ἀρχῆς οὑτοσὶ Πολύμνις, τὴν ἀρίστην τροφὴν ἐν φιλοσοφίᾳ

C. 10. ἐπανίσταται] Malim ἐπανίστησι, ſubaudiendo τὸ φιλοκερδὲς τὴν διάνοιαν ἀνδρί—. Mox ἀγώνων Reiſkius malit pro ἀνθρώπων.

D. 3. ἐγγεγυμνάσθαι] Forte, ἐγγυμνάσασθαι.

D. 5. ὅσον] Abeſt a Baſ. et Xyl. Forte tranſponendum, ita, ὁ Σιμμίας ὅσον δὶς ἢ τρίς.

tritum ad lucrum faciendum fertur, cum injuſto appetitu excitatum turget, difficillime ab injuſta captura abſtinetur. Qui autem neque amicorum beneficiis locum dat, neque regum munera admittit, ipſam quoque fortunæ ſortem reſpuens, et inſultantem theſauro exhibito repellens, nunquam hunc jam divitiarum cupiditas turbabit, aut ad injuſtitiam ſtimulabit: ſed facile ſeipſo utitur ad honeſtatem, magno animo, et ſibi pulcherrime conſcio. Horum, Simmia, hominum ego et Caphiſias admiratores et amatores, hoſpitem rogamus, ut nobis concedat, ut ad virtutem iſtam paupertate nos ſufficienter condocefaciamus.

XVI. Hæc locuto fratre meo, Simmias bis terve capite annuens, Magnus, inquit, magnus vir eſt Epaminondas: cauſſa eſt præcipua Polymnis hic, qui liberis ſuis optimam

τοῖς παισὶ παρεσκευασάμενος. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων αὐτὸς διαλύεσθαι πρὸς αὐτοὺς, ὦ ξένε· τὸν δὲ Λύσιν
E ἡμῖν, εἰ θέμις ἀκοῦσαι, πότερον ἄρα κινεῖς ἐκ τοῦ τάφου καὶ μετοικίζεις εἰς Ἰταλίαν, ἢ καταμένειν ἐνταῦθα παρ' ἡμῖν ἐάσεις εὐμένεσι καὶ φίλοις, ὅταν ἐκεῖ γενώμεθα, συνοίκοις χρησόμενον; Καὶ ὁ Θεάνωρ ἐπιμειδιάσας, Ἔοικεν, ἔφη, Λύσις, ὦ Σιμμία, φιλοχωρεῖν, οὐδενὸς τῶν καλῶν ἐνδεὴς γεγονὼς δι' Ἐπαμεινώνδαν· ἔστι γάρ τι γενόμενον ἴδιον περὶ τὰς ταφὰς τῶν Πυθαγορικῶν ὅσιον, οὗ μὴ τυχόντες, οὐ δοκοῦμεν ἀπέχειν τὸ μακαριστὸν καὶ οἰκεῖον τέλος. Ὡς οὖν ἔγνωμεν ἐκ τῶν ὀνείρων τὴν Λύσιδος τελευτὴν (διαγινώσκομεν δὲ σημείῳ τινὶ φαινομένῳ κατὰ
F τοὺς ὕπνους εἴτε τεθνηκότος, εἴτε ζῶντος εἴδωλόν ἐστιν) ἔννοια πολλοῖς ἐπεισῆλθεν, ὡς ἐπὶ ξένης ὁ Λύσις ἄλλως κεκήδευται, καὶ κινητέος ἐστὶν ἡμῖν, ὅπως ἐκεῖ μεταλάχῃ

D. 10. διαλύεσθαι — ἡμῖν] Primum mutandum in διάλυσαι. Poſterius ſumſi a B. E. pro ὑμῖν.
F. 3. κινητέος] Sic B. E. Vulgo, κινητέον.

in philoſophia paravit educationem. Verum de hoc, hoſpes, tute cum ipſis tranſiges. Lyſidem vero, ſi tamen dicere tibi fas eſt, numnam e ſepulchro moves, et in Italiam transfers, aut hic apud nos relinquis, amicis et benevolis contubernalibus uſurum, cum iſthuc pervenerimus? Tum ſubridens Theanor, Apparet, aiebat, Lyſidem hac regione delectari, cui opera Epaminondæ nihil bonorum defuerit. Habent autem Pythagorici quendam ſepulturæ peculiarem ſacrumque ritum: quo qui carent, eos non putamus aſſecutos eſſe beatum illum et proprium finem. Poſtquam ergo ex ſomniis de morte Lyſidis facti ſumus certiores (eſt autem ſignum quod apparet nobis in ſomniis, unde percipimus ſimulachrum vivine ſit an mortui) venimus in eam cogitationem, Lyſidem apud exteros aliter ſepultum fuiſſe, ideoque corpus ejus transferendum, ut apud nos rite con-

τῶν νομιζομένων. Τοιαύτῃ δὲ διανοίᾳ παραγενόμενος, καὶ πρὸς τὸν τάφον εὐθὺς ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ὁδηγηθεὶς, ἑσπέρας ἤδη χοὰς ἐχεόμην, ἀνακαλούμενος τὴν Λύσιδος ψυχὴν κατελθεῖν, ἀποθεσπίσουσαν ὡς χρὴ ταῦτα πράσσειν. Προϊούσης δὲ τῆς νυκτὸς εἶδον μὲν οὐδὲν, ἀκοῦσαι δὲ φωνῆς ἔδοξα, « τὰ ἀκίνητα μὴ κινεῖν, ὁσίως « γὰρ ὑπὸ τῶν φίλων κεκηδεῦσθαι τὸ Λύσιδος σῶμα, « τὴν δὲ ψυχὴν ἤδη κεκριμένην ἀφεῖσθαι πρὸς ἄλ- « λην γένεσιν, ἄλλῳ δαίμονι συλλαχοῦσαν.» Καὶ μέντοι καὶ συμβαλὼν ἕωθεν Ἐπαμεινώνδᾳ, καὶ τὸν τρόπον 586 ἀκούσας ᾧ θάψειε Λύσιν, ἐπέγνων ὅτι καλῶς ἄχρι τῶν ἀπορρήτων πεπαιδευμένος ὑπ' ἐκείνου τ' ἀνδρὸς εἴη, καὶ χρῷτο ταὐτῷ δαίμονι πρὸς τὸν βίον, εἰ μὴ κακὸς ἐγὼ τεκμαίρεσθαι τῷ πλῷ τὸν κυβερνήτην. Εὐρεῖαι μὲν γὰρ ἀτραποὶ βίων, ὀλίγαι δὲ ἃς δαίμονες ἀνθρώπους ἄγουσιν. Ὁ μὲν οὖν Θεάνωρ ταῦτ' εἰπὼν τῷ Ἐπαμεινώνδᾳ

A. 2. θάψειε] Sic Baſ. Xyl. Vulgo, θάψαις.

datur. Hoc ego conſilio cum huc appuliſſem, eſſemque ab incolis recta ad ſepulchrum Lyſidis deductus, libavi jam veſpera facta, Lyſidis animam evocans, quæ quid quove modo agendum eſſet vaticinaretur. Progrediente nocte, nihil vidi, ſed viſus ſum mihi audire vocem, quæ juberet *immobilia non movere; nam corpus Lyſidis ſancte humatum eſſe, animam jam nunc ſecretam ad alium ortum eſſe demiſſam, aliique Genio ſorte obtigiſſe.* Et quidem prima luce cum Epaminonda congreſſus, audito modo quo Lyſidem ſepeliviſſet, intellexi eum præclare uſque ad ea quæ efferri nefas eſt a Lyſide fuiſſe inſtitutum, eodemque uti in vita Genio, quo uſus eſt ille: niſi male ego ex navigatione de gubernatore conjecturam facio. Latæ enim ſunt vitarum ſemitæ: paucæ, per quas a Geniis homines ducuntur. Hæc fatus, Epaminondam intuitus eſt, quaſi de integro

προσέβλεψεν, οἷον ἐξ ὑπαρχῆς ἀναθεώμενος αὐτοῦ τὴν φύσιν καὶ τὸ εἶδος.

ιζʹ. Ἐν τούτῳ δὲ ὁ μὲν ἰατρὸς προσελθὼν περιέλυσε τοῦ Σιμμίου τὸν ἐπίδεσμον, ὡς θεραπεύσων τὸ σῶ-
B μα· Φυλλίδας δὲ ἐπεισελθὼν μεθ' Ἱπποσθενείδου, καὶ κελεύσας ἐμὲ καὶ Χάρωνα καὶ Θεόκριτον ἐξαναστῆναι, προσῆγεν εἴς τινα γωνίαν τοῦ περιστύλου σφόδρα τεταραγμένος, ὡς διεφαίνετο τῷ προσώπῳ. Κἀμοῦ, μή τι καινότερον, ὦ Φυλλίδα, προσπέπτωκεν, εἰπόντος, Ἐμοὶ μὲν οὐδὲν, ἔφη, καινὸν, ὦ Καφεισία· καὶ γὰρ προῄδειν καὶ προὔλεγον ὑμῖν τὴν Ἱπποσθενείδου μαλακίαν, δεόμενος μὴ ἀνακοινοῦσθαι, μηδὲ παραλαμβάνειν εἰς τὴν πρᾶξιν. Ἐκπλαγέντων δὲ τὸν λόγον ἡμῶν, ὁ Ἱπποσθενείδας, Μὴ λέγε πρὸς θεῶν, ἔφη, Φυλλίδα, ταῦτα· μηδὲ τὴν προπέτειαν εὐτολμίαν οἰόμενος ἀνατρέψῃς καὶ ἡμᾶς καὶ τὴν πόλιν· ἀλλ' ἔασον ἀσφαλῶς, εἴπερ εἵμαρται, κατ-

A. 9. φύσιν καὶ τὸ εἶδος] καὶ vulgo abeſt: additum ex Schott. Leonic. Anon. T. Mox Reiſkius τραῦμα ponit pro σῶμα.

formam ejus et naturam contemplans.

XVII. Sub hæc medicus accedens, tanquam curandi corporis cauſſa tæniam qua crus Simmiæ erat religata, abſtulit. Phyllidas autem cum Hippoſthenida intro veniens, in angulum atrii quendam me, Charonem, et Theocritum ſurgere juſſos abducit, admodum, quod ex vultu apparebat, perturbatus: cumque ego quæſiviſſem, Ecquid novi accidit, Phyllida? Nihil, inquit, novi mihi quidem, qui prævidens ac prædicens vobis Hippoſthenidæ mollitiem, rogavi ne cum homine rem communicaretis, aut in ſocietatem ipſum adſciſceretis. Perterritis nobis hoc ſermone, Hippoſthenidas, Noli obſecro, inquit, iſta dicere, neque temeritatem pro audacia habens nos et civitatem evertere: ſed ſi in fatis eſt, tuto ſine exſules reditum ſibi parare. Tum

ἐλθεῖν τοὺς ἄνδρας. Καὶ ὁ Φυλλίδας παροξυνόμενος, C
Εἰπέ μοι, φησὶν, ὦ Ἱπποσθενείδα, πόσους οἴει μετέχειν τῶν ἀπορρήτων εἰς τὴν πρᾶξιν ἡμῖν; Ἐγὼ μὲν, εἶπεν, οὐκ ἐλάσσους ἢ τριάκοντα γινώσκω. Τί οὖν, ἔφη, τοσούτων τὸ πλῆθος ὄντων τὰ πᾶσι δόξαντα μόνος ἀνήρηκας καὶ διακεκώλυκας, ἐκπέμψας ἱππέα πρὸς τοὺς ἄνδρας ἤδη καθ' ὁδὸν ὄντας, ἀναστρέφειν κελεύσας καὶ μὴ κατατεῖναι σήμερον, ὅτι τῶν πρὸς τὴν κάθοδον αὐτοῖς τὰ πλεῖστα καὶ τὸ αὐτόματον συμπαρεσκεύασεν. Εἰπόντος δὲ ταῦτα τοῦ Φυλλίδου, πάντες μὲν διεταράχθημεν· ὁ δὲ Χάρων τῷ Ἱπποσθενείδᾳ πάνυ σκληρῶς τὴν ὄψιν ἐνερείσας, Ὦ μοχθη- D
ρὲ, εἶπεν, ἄνθρωπε, τί δέδρακας ἡμᾶς; Οὐδὲν, ἔφη, δεινὸν, ὁ Ἱπποσθενείδας, εἰ ἀνεὶς τὴν τραχύτητα τῆς φωνῆς, ἀνδρὸς ἡλικιώτου καὶ πολιὰς παραπλησίως ἔχοντος λογισμῶν μετάσχῃς. Εἰ μὲν γὰρ εὐψυχίαν φιλοκιν-

C. 8. κατατεῖναι] Forte κατιέναι. Mox ὅτι mutandum in ὅτε. Proximum τῶν revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. B. E, pro vulgato τόν.

C. 11. Ἱπποσθενείδα] Ita ſcripſi ubique in hoc loco, cum ex libris tum conſtantiæ cauſſa; quippe in editis variatur in hoc nomine alibi. Ἱπποσθενείδης, alibi Ἱπποσθενίδης legitur.

Phyllidas irritatus, Dic mihi, inquit, Hippoſthenida, quot numero eſſe putes, qui nobis ſecretæ hujus actionis ſint conſcii? Ego, aiebat, triginta non pauciores novi. Cur ergo, dicebat Phyllidas, quæ in tanta multitudine omnibus placuerunt, ea ſolus ſuſtuliſti atque impediviſti, equite miſſo ad viros qui jam erant in itinere reverti jubens, neque hodie Thebas petere, cum quidem ad reditum plurima iis etiam caſus commoda paraviſſet. Hæc fato Phyllida, et omnibus nobis turbatis, Charon acerbo admodum vultu in Hippoſthenidam converſus, Peſſime, inquit, homo, quid feciſti nobis? Nihil mali, ait Hippoſthenidas, ſi aſperitate verborum miſſa, ſententiam hominis æqualis ætate, itidemque canos edentis ponderes. Nam ſi hoc nobis, Phyl-

δεινὸν ἀποδείξασθαι τοῖς πολίταις καὶ θυμὸν ὀλιγωροῦντα τοῦ βίου προῃρήμεθα, Φυλλίδα, πολὺ τὸ τῆς ἡμέρας μῆκος ἔτι· καὶ τὴν ἑσπέραν μὴ περιμένωμεν, ἀλλ' ἤδη βαδίζωμεν ἐπὶ τοὺς τυράννους τὰ ξίφη λαβόντες· ἀποκτείνωμεν, ἀποθνήσκωμεν, ἀφειδῶμεν ἑαυτῶν. Εἰ δὲ ταῦτα μὲν οὔτε δρᾶσαι χαλεπὸν οὔτε παθεῖν, ἐξελέσθαι δὲ
E τὰς Θήβας ὅπλων, τοσούτων πολεμίων περιεχόντων, καὶ τὴν Σπαρτιατῶν φρουρὰν ἀπώσασθαι δυσὶν νεκροῖς ἢ τρισὶν οὐ ῥᾴδιον· (οὐδὲ γὰρ τοσοῦτον εἰς τὰ συμπόσια καὶ τὰς ὑποδοχὰς παρεσκεύασε Φυλλίδας ἄκρατον ὥστε τοὺς χιλίους καὶ πεντακοσίους Ἀρχία μεθυσθῆναι δορυφόρους· ἀλλὰ κἂν ἐκεῖνον ἀνέλωμεν, ἐφεδρεύει τῇ νυκτὶ νήφων Κριτίδας καὶ Ἄρκεσος·) τί σπεύδομεν κατάγειν φίλους καὶ οἰκείους ἄνδρας ἐπὶ προῦπτον ὄλεθρον; καὶ τοῦτο, μηδὲ ἀγνοούντων τῶν ἐχθρῶν παντάπασι τὴν κάθοδον. Διὰ τί γὰρ Θεσπιεῦσι μὲν παρήγγελται τρίτην

E. 7. Κριτίδας καὶ Ἄρκεσος] Forte aliquanto rectius in Vita Pelopid. p. 284, D. Ἑρμιππίδαν καὶ Ἄρκισσον. Prius tamen rectius etiam ſit Ἡριππίδας.

lida, propoſitum eſt, civibus oſtendere fortitudinem periculis ſe objicientem, iramque vitæ contemtricem, multum adhuc ſupereſt diei, neque expectanda nobis veſpera: ſed jam nunc arreptis gladiis eamus ad tyrannos, occidamus, occidamur, vitæ noſtræ non parcamus. Si vero hæc quidem factu et perpeſſu non ſunt difficilia: Thebas autem liberare tot munitas hoſtilibus armis, et præſidium Spartanorum profligare duobus aut tribus hominibus interfectis non eſt in proclivi: (non enim tantum meri in convivium paravit Phyllidas, ut univerſi mille et quingenti Archiæ ſtipatores eo ſe ſint inebriaturi: et ut hunc interficiamus, tamen ſobrii per noctem excubias agent Hermippidas et Arciſſus) quorſum feſtinamus amicos et familiares in certiſſimam adducere perniciem? præſertim cum hoſtes non plane reditus eorum ſint ignari. Cur enim Theſpienſibus ter-

ἡμέραν ταύτην ἐν τοῖς ὅπλοις εἶναι, καὶ προσέχειν ὅταν
οἱ Σπαρτιατῶν ἡγεμόνες καλῶσιν; Ἀμφίθεον δὲ σή-
μερον, ὡς πυνθάνομαι, μέλλουσιν ἀνακρίνοντες ὅταν Ἀρχίας
ἐπανέλθῃ, διαφθερεῖν. Οὐ μεγάλα ταῦτα σημεῖα τοῦ
μὴ λανθάνειν τὴν πρᾶξιν; οὐ κράτιστον ἐπισχεῖν χρόνον οὐχὶ
πολύν, ἀλλ' ὅσον ἐξοσιώσασθαι τὰ θεῖα; Καὶ γὰρ οἱ
μάντεις τῇ Δήμητρι τὸν βοῦν θύοντες, πολὺν θόρυβον
καὶ κίνδυνον λέγουσι δημόσιον ἀποσημαίνειν τὰ ἔμπυρα.
Καὶ τὸ σοὶ πλείστης δεόμενον, ὦ Χάρων, εὐλαβείας, ἐχ-
θὲς ἐξ ἀγροῦ μοι συνοδεύων Ὑπατόδωρος ὁ Ἐριάνθους,
χρηστὸς μὲν ἄλλως καὶ οἰκεῖος ἀνήρ, οὐδὲν δὲ τῶν προ-
εσομένων συνειδώς, Ἔστι σοι, φησίν, ὦ Ἱπποσθενείδα, 587
Χάρων ἑταῖρος, ἐμοὶ δ' οὐ πάνυ συνήθης· ἐὰν οὖν δοκῇ
σοι, φράσον αὐτῷ φυλάττεσθαί τινα κίνδυνον ἐξ ἐνυπνίου
μάλα δυσχεροῦς καὶ ἀτόπου· τῆς γὰρ ἄλλης νυκτὸς ἀμέλει

F. 4. τοῦ μὴ λανθάνειν] μὴ omiſſum a Stephano, revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. B. E.
F. 11. προεσομένων] Forte προεγνωσμένων, vel πραχθησομένων.

tium jam hunc diem mandatum eſt, ut ſint in armis, expectentque Spartanorum ducum juſſa? Et Amphitheum audio hodie, ubi reverſus fuerit domum Archias, interemtum iri, quæſtione prius habita. Non videntur hæc vobis magna ſigna eſſe detectæ aliqua actionis noſtræ? non præſtat aliquantulam rei moram producere, dum numina placantur? Etenim aruſpices cum Cereri bovem immolaſſent, exta portendere magnum tumultum ac periculum publicum pronunciaverunt. Et, quod tibi, Charon, maxime animadvertendum eſt, heri Hypatodorus Erianthis F. e rure mihi factus comes, bonus alioqui vir et neceſſarius, ſed noſtri inſtituti omnino ignarus, Eſt tibi, aiebat, O Hippoſthenida, amicus Charon, mihi non admodum familiaris: ſi tibi ita videtur, mone eum ut a periculo ſibi caveat, propter ſomnium meum valde minax et inſolens: præterita enim noc-

αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ὠδίνειν, ὥσπερ κύουσαν· αὐτὸν δὲ καὶ τοὺς φίλους συναγωνιῶντας εὔχεσθαι, καὶ κύκλῳ παρεῖναι· τὴν δὲ μυκᾶσθαι, καὶ ἀφιέναι φωνάς τινας ἀνάρθρους, τέλος δὲ πῦρ λάμψαι πολὺ καὶ δεινὸν ἐξ αὐτῆς ἔνδοθεν, ὡς τὰ πλεῖστα τῆς πόλεως φλέγεσθαι, τὴν δὲ Καδμείαν καπνῷ μόνῳ περιέχεσθαι, τὸ δὲ πῦρ ἄνω μὴ περιπολάζειν. Ἡ
B μὲν οὖν ὄψις, ὦ Χάρων, ἣν ὁ ἄνθρωπος διεξῆλθε, τοιαύτη τις ἦν. Ἐγὼ δὲ καὶ παραχρῆμα κατέδεισα, καὶ πολὺ μᾶλλον, ἀκούσας σήμερον ὡς εἰς τὴν σὴν οἰκίαν οἱ φυγάδες καταίρειν μέλλουσιν, ἀγωνιῶ μὴ μεγάλων κακῶν ἐμπλήσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς, οὐδὲν ἀξιόλογον τοὺς πολεμίους δράσαντες, ἀλλ᾽ ὅσον διαταράξαντες. Τὴν γὰρ πόλιν πρὸς ἡμῶν τίθεμαι, τὴν δὲ Καδμείαν, ὥσπερ ἐστὶ, πρὸς ἐκείνων.

ιη΄. Ὑπολαβὼν δὲ ὁ Θεόκριτος, καὶ κατασχὼν τὸν Χάρωνα, βουλόμενον εἰπεῖν τι πρὸς τὸν Ἱπποσθενείδαν, Ἀλλ᾽

A. 10. περιέχεσθαι] Ita Xyl. B. E. Vulgo, περιελίσθαι.

te per quietem ſum imaginatus ipſius domum parturire, ut gravidæ ſolent: ipſum et amicos una anxios in orbem circum adſiſtere et vota facere, domum vero mugire, et incompoſitas quaſdam voces edere, tandem ignem copioſum et terribilem emicuiſſe e penetralibus ejus, quo major pars urbis accenſa fuerit, Cadmea ſolo fumo circumventa, igni ad faſtigii ſuperficiem ſe non efferente. Hoc quidem, Charon, ille ſic mihi narravit ſomnium. Ego et tum ſtatim perterritus ſum: et multo magis cum hodie audirem exſules in tuam domum diverſuros, anxie metuere cœpi ne nobis ipſis magnum malum ſimus confecturi, nullum hoſtibus memorabile, niſi quod eos conturbabimus. Urbem enim nobis attribuo, Cadmeam, ut eſt, illis.

XVIII. Hic Theocritus, inhibito Charone dicere aliquid adverſus Hippoſthenidam molientem, interfatus, Mihi

ἔμοιγε, εἶπεν, ἀπ' οὐδενὸς οὕτως οὐδέποτε θαῤῥῆσαι πρὸς τὴν πρᾶξιν, ὦ Ἱπποσθενείδα, παρέστη, καίπερ ἱεροῖς ἀεὶ C χρησαμένῳ καλοῖς ὑπὲρ τῶν φυγάδων, ὡς ἀπὸ τῆς ὄψεως ταύτης· εἴγε φῶς μὲν πολὺ καὶ λαμπρὸν ἐν τῇ πόλει λέγεις ἐξ οἰκίας φίλης ἀνασχεῖν, καπνῷ δὲ συμμελανθῆναι τὸ τῶν πολεμίων οἰκητήριον, οὐδὲν οὐδέποτε δακρύων καὶ ταραχῆς φέρουσι κρεῖττον· ἀσήμους δὲ φωνὰς ἐκφέρεσθαι παρ' ἡμῶν, ὥστε κἂν εἴ τις ἐπιχειρῇ κατηγορεῖν περὶ φωνῆς, ἵν' ἀσαφῆ καὶ τυφλὴν ὑπόνοιαν ἡ πρᾶξις λαβοῦσα μόνον, ἅμα καὶ φανήσεται καὶ κρατήσει. Δυσιερεῖν δέ γε θύοντας εἰκός· ἡ γὰρ ἀρχὴ καὶ τὸ ἱερεῖον οὐ δημόσιον, ἀλλὰ τῶν κρατούντων ἐστίν. Ἔτι δὲ τοῦ Θεοκρίτου λέγοντος, λέγω πρὸς τὸν Ἱπποσθενείδαν, Τίνα πρὸς τοὺς ἄνδρας ἐξαπέστειλας; εἰ γὰρ οὐ πολὺ προεί- D ληφας, διωξόμεθα. Καὶ Ἱπποσθενείδας, Οὐκ οἶδ', εἶ-

C. 1. παρέστη] Sic B. E. Anon. T. Vulgo, πάρεστι.

C. 8. περὶ φωνῆς, ἵν' ἀσαφῆ] Forte περὶ φωνῆς ἡμᾶς, ἀσαφῆ—. Reiſk. περιφάνησιν ἀσαφῆ—.

C. 10. δέ γε θύοντας—ἱερεῖον] Hæc vulgo deſiderata repoſui ex B. E.

vero, inquit, nulla res majorem, Hippoſthenida, agendi fiduciam paravit (quanquam ſemper pro exſulibus ſacrificia addixerint) atque hoc ipſum ſomnium; ſiquidem in urbe lumen copioſum et ſplendidum ex amica domo ais erupiſſe: fumo autem obfuſcatum fuiſſe hoſtium receptaculum, qui nihil unquam melius quam lachrymas et trepidationem ſecum trahit: voces autem a nobis exiviſſe obſcuras, ut etiamſi quis aliqua de voce nos accuſare velit, incerta duntaxat ſuſpicio ſimul et oriatur et diſſipetur. Jam illud non perlitare haruſpices, ſane conſentaneum eſt; nam nec victima nec magiſtratus ſunt civitatis ſed tyrannorum. Nondum finierat ſermonem Theocritus, cum ego ad Hippoſthenidam, Quos, inquam, homines ad exſules ablegaſti? ſi enim non dudum hoc factum eſt, conſequar eos. Et Hip-

πεν, ὦ Καφεισία, δεῖ γὰρ ὑμῖν τἀληθῆ λέγειν, εἰ καταλάβοις ἂν τὸν ἄνθρωπον ἵππῳ χρώμενον τῷ ἐν Θήβαις κρατίστῳ· γνώριμος δ' ὑμῖν ὁ ἄνθρωπός ἐστι, τῶν Μέλωνος ἁρματηλατῶν ἐπιστάτης, καὶ διὰ Μέλωνα τὴν πρᾶξιν ἀπαρχῆς συνειδώς. Κἀγὼ κατιδὼν τὸν ἄνθρωπον, Ἆρ' οὐ Χλίδωνα λέγεις, ὦ Ἱπποσθενείδα, τὸν κέλητι τὰ Ἡραῖα νικῶντα πέρυσιν; Ἐκεῖνον μὲν οὖν αὐτὸν, ἔφησε. Καὶ τίς οὗτος, ἔφην, ἐστὶν, ὁ πρὸς ταῖς αὐλείοις θύραις ἐφεστὼς πάλαι, καὶ προσβλέπων ἡμῖν;
E Ἐπιστρέψας οὖν ὁ Ἱπποσθενείδας, Χλίδων, ἔφη, νὴ τὸν Ἡρακλέα· φεῦ, μή τι χαλεπώτερον συμβέβηκε; Κἀκεῖνος ὡς εἶδεν ἡμᾶς προσέχοντας αὐτῷ, ἀπὸ τῆς θύρας ἡσυχῆ προσῄει· οὗ δ' Ἱπποσθενείδου νεύσαντος αὐτῷ, καὶ λέγειν κελεύσαντος εἰς ἅπαντας, * Οἶδ', ἔφη, τοὺς ἄνδρας ἀκριβῶς, Ἱπποσθενείδα· καί σε μήτε κατ' οἶκον εὑρὼν, μήτε ἐπ' ἀγορᾶς, δεῦρο πρὸς τούτους ἐτεκμαιρόμην ἥκειν,

E. 5. ἅπαντας, * Οἶδ'] Lacuna in ſcriptis et editis, excepto Xyl. Sane vetus librarius in hoc libro lacunarum ſpatia ſubinde temere feciſſe videtur.

poſthenidas, Haud ſcio, ait, an aſſecuturus hominem ſis (verum enim vobis dicere opus habeo) equo vehentem qui Thebis ſunt equorum optimo: notus vobis is eſt, Melonis aurigarum præfectus, et per Melonem totius conſcius ab initio inde rei. Ego autem qui jam hominem conſpexiſſem, Nonne, inquam, Chlidonem dicis, Hippoſthenida, qui ſuperiore anno Junonia ſolo equo vicit? Hunc ipſum, aiebat. Quis ergo, ſubjeci, is eſt quem jampridem ad atrii adſtare oſtium, et in nos reſpicere video? Converſus Hippoſthenidas, Mehercle is eſt, ille ipſe Chlidon, aiebat, Vah! ne quid gravius acciderit! Chlidon autem ubi ſenſit ſe a nobis animadverti, paulatim ab oſtio cœpit progredi, innuente vero Hippoſthenida, et coram omnibus rem exponere jubente, Novi, inquit, probiſſime hos viros, Hippoſthenida: et cum te neque domi neque in foro offendiſſem, huc recta contendi, quod hic te eſſe conjicerem: ne quid vos

καὶ συνέτεινον εὐθὺς, ἵνα μηδὲν ἀγνοῆτε τῶν γεγονότων. Ὡς γὰρ ἐκέλευσας τάχει παντὶ χρησάμενον ἐπὶ τοῦ ὄρους ἀπαντῆσαι τοῖς ἀνδράσιν, εἰσῆλθον οἴκαδε ληψόμενος τὸν ἵππον· αἰτοῦντι δέ μοι τὸν χαλινὸν οὐκ εἶχεν ἡ γυνὴ δοῦναι, ἀλλὰ διέτριβεν ἐν τῷ ταμείῳ πολὺν χρόνον· ὡς δὲ ζητοῦσα καὶ σκαιωρουμένη τὰ ἔνδον, ἱκανῶς ἀπολαύσασά μου, τέλος ὡμολόγησε κεχρηκέναι τῷ γείτονι τὸν χαλινὸν ἑσπέρας, αἰτησαμένης αὐτοῦ γυναικός· ἀγανακτοῦντος δὲ ἐμοῦ καὶ κακῶς αὐτὴν λέγοντος, τρέπεται πρὸς δυσφημίας ἀποτροπαίους, ἐπαρωμένη κακὰς ὁδοὺς, κακὰς δ' ἐπαν- 588
όδους· ἃ νὴ Δία πάντα τρέψειαν εἰς αὐτὴν ἐκείνην θεοί· τέλος δὲ μέχρι πληγῶν προαχθεὶς ὑπὸ ὀργῆς, εἶτα ὄχλου γειτόνων καὶ γυναικῶν συνδραμόντος, αἴσχιστα ποιήσας καὶ παθὼν, μόλις ἀφῖγμαι πρὸς ὑμᾶς, ὅπως ἄλλον ἐκπέμπητε πρὸς τοὺς ἄνδρας, ὡς ἐμοῦ παντάπασιν ἀκρατῶς ἐν τῷ παρόντι καὶ κακῶς ἔχοντος.

F. 5. διέτριβεν] Sic recte Xyl. Ceteri διέτριβον.
F. 8. αὐτοῦ γυναικὸς] Legendum videtur, τῆς αὐτοῦ γυναικός.

eorum quæ acta ſunt lateret. Nam cum tu mihi mandaſſes, ut quanta omnino poſſem celeritate apud montem exſulibus occurrerem, domum me contuli, ut equum ſumerem: petenti autem mihi frænum uxor non habuit quod daret, diuque in cella commorata eſt quærens, et omnem ſus deque vertens ſuppellectilem: denique ubi ſatis diu mihi illuſum fuit, faſſa eſt ſe frænum vicino commodato dediſſe, veſperi ab ejus rogatam uxore: cumque ego indignarer, et maledicta ingererem: converſa ad diras imprecationes, malam itionem, malam reditionem mihi optavit, quæ omina Dii, precor, in ipſam convertant: tandem cum iratus uſque ad verbera perveniſſem, turba vicinorum et mulierum concurrente, turpiſſime re geſta ad vos ægre perveni; quo alium ad illos emittendum ſciretis: ego enim in præſentia plane mihi non conſto, et peſſime ſum affectus.

ιθ'. Ἡμᾶς δὲ τις ἔσχεν ἄτοπος μεταβολὴ τοῦ πάθους· μικρὸν γὰρ ἔμπροσθεν τῷ κεκωλῦσθαι δυσχεραίνοντες, πάλιν διὰ τὴν ὀξύτητα τοῦ καιροῦ καὶ τὸ τάχος, ὡς οὐκ οὔσης ἀναβολῆς, εἰς ἀγωνίαν ὑπηγόμεθα καὶ φόβον. Οὐ μὴν ἀλλ᾽ ἐγὼ προσαγορεύσας τὸν Ἱπποσθε-
B νείδαν καὶ δεξιωσάμενος, ἐθάῤῥυνον, ὡς καὶ τῶν θεῶν παρακαλούντων ἐπὶ τὴν πρᾶξιν. Ἐκ δὲ τούτου, Φυλλίδας μὲν ᾤχετο τῆς ὑποδοχῆς ἐπιμελησόμενος, καὶ τὸν Ἀρχίαν εὐθὺς ἐνσείσων εἰς τὸν πότον· Χάρων δὲ τῆς οἰκίας, * ἐγὼ δὲ καὶ Θεόκριτος πάλιν πρὸς τὸν Σιμμίαν ἐπανήλθομεν, ὅπως τῷ Ἐπαμεινώνδᾳ καιρὸν λαβόντες ἐντυγχάνοιμεν.

κ'. Οἱ δ᾽ ἦσαν πρόσω ζητήσεως οὐκ ἀγεννοῦς ἤδη, ἀλλ᾽ ἧς ὀλίγον ἔμπροσθεν οἱ περὶ Γαλαξίδωρον καὶ Φειδόλαον ἥψαντο διαποροῦντες τίνος οὐσίας καὶ δυνάμεως εἴη

B. 4. τῆς οἰκίας, * ἐγὼ δὲ] Excidiſſe videtur τῆς οἰκίας τῆς αὐτοῦ τὰ ἀναγκαῖα παρασκευάσων, ὡς δεξομένος τοὺς φυγάδας. Xyl. quidem ut integro loco non appoſuit lacunæ ſignum. Mihi ſecus viſum, quando et ſenſus quid deſiderat, et ſpatium exſtat in B. E. Ald. Baſ.

B. 10. τίνος οὐσίας] Sic Xyl. T. V. Vulgo, τις οὐσίας.

XIX. Nos vero ſubita invaſit mutatio. Paulo enim ante indigne ferentes impedimentum actioni injectum, tunc rurſum ob articulum temporis tam celeriter appetentem et dilationis impatientem, in anxietatem et metum fuimus conjecti. Ego tamen Hippoſthenidam comiter amplexus, bono eſſe animo juſſi: quippe diis ipſis nos ad rem gerendam exhortantibus. Secundum hæc Phyllidas abiit, ut convivium appararet, inque id Archiam ſtatim injiceret: Charon, ut domum adornaret. Ego autem et Theocritus ad Simmiam rediimus, ut Epaminondam per occaſionem alloqueremur.

XX. Illi vero jam proceſſerant longe in tractanda quæſtione non ignobili, ſed quam paulo ante Galaxidorus et Phidolaus attigerant, diſquirentes cujuſnam ſubſtantiæ aut facultatis fuiſſet Genius ille qui

τὸ Σωκράτους λεγόμενον Δαιμόνιον. Ἃ μὲν οὖν πρὸς C
τὸν Γαλαξιδώρου λόγον ἀντεῖπεν ὁ Σιμμίας, οὐκ ἠκούσαμεν· αὐτὸς δὲ Σωκράτην μὲν ἔφη περὶ τούτου ἐρόμενός ποτε, μὴ τυχεῖν ἀποκρίσεως, διὸ μηδ' αὖθις ἐρέσθαι· πολλάκις δ' αὐτῷ παραγενέσθαι τοὺς μὲν δι' ὄψεως ἐντυχεῖν θείῳ τινὶ λέγοντας, ἀλαζόνας ἡγουμένῳ, τοῖς δ' ἀκοῦσαί τινος φωνῆς φάσκουσι προσέχοντι τὸν νοῦν καὶ διαπυνθανομένῳ μετὰ σπουδῆς. Ὅθεν ἡμῖν παρίστατο σκοπουμένοις ἰδίᾳ πρὸς ἀλλήλους, ὑπονοεῖν μήποτε τὸ Σωκράτους Δαιμόνιον, οὐκ ὄψις, ἀλλὰ φωνῆς τινος αἴσθησις ἢ λόγου νόησις εἴη, συνάπτοντος ἀτόπῳ τινὶ τρόπῳ D
πρὸς αὐτόν· ὥσπερ καὶ καθ' ὕπνον οὐκ ἔστι φωνή, λόγων δέ τινων δόξας καὶ νοήσεις λαμβάνοντες, οἴονται φθεγγομένων ἀκούειν· ἀλλὰ τοῖς μὲν ὡς ἀληθῶς ὄναρ ἡ τοιαύτη σύνεσις γίνεται, δι' ἡσυχίαν καὶ γαλήνην τοῦ σώματος ὅταν κα-

D. 5. καθεύδωσι. * μόλις] Forte, καθεύδωσι, οἱ δὲ καὶ ἐγρηγορότες, μόλις—. ut fere et Reiſk. vidit.

Socratis dicitur. Quæ ad Galaxidori argumentum reſponderit Simmias, non audivimus. Aiebat autem Simmias aliquando hac de re ipſum Socratem fuiſſe abs ſe interrogatum, ſed nullum dediſſe reſponſum: ideoque poſthac nunquam quæſiviſſe. Sæpe autem ſe interfuiſſe, cum Socrates eos qui viſum quoddam divinum ſibi oblatum dicerent, arrogantes judicaret: iis vero animum adverteret, qui vocem aliquam ſe dicerent audiviſſe, et de ea ſerio percunctaretur. Itaque nobis, cum ſeorſim inter nos iſta conſideraremus ſubiit ſuſpicari, Socratis Genium non viſum aliquod, ſed vocis cujuſdam brutæ obſervationem eſſe, ad ipſum mira quadam ratione delatæ: ſicut in ſomniis quoque vox non eſt, ſed orationum quarundam opiniones concipientes putant ſe loquentes audire. Verum his quidem revera iſta perceptio ſomnium fit ob quietem et tranquillitatem corporis dum dormiunt: nam et vigilantes adeo plu-

θεύδουσι. * μόλις ἐπήκοον ἔχουσι τὴν ψυχὴν τῶν κρειττόνων· καὶ πεπνιγμένοι γε θορύβῳ τῶν παθῶν, καὶ περιαγωγῇ τῶν χρειῶν, εἰσακοῦσαι καὶ προσσχεῖν τὴν διάνοιαν οὐ δύνανται τοῖς δηλουμένοις. Σωκράτει δὲ ὁ νοῦς καθαρὸς ὢν καὶ ἀπαθὴς τῷ σώματι μικρὰ τῶν
E ἀναγκαίων χάριν καταμιγνὺς αὐτὸν, εὐαφὴς ἦν καὶ λεπτὸς ὑπὸ τοῦ προσπεσόντος ὀξέως μεταβαλεῖν· τὸ δὲ προσπίπτον, οὐ φθόγγον, ἀλλὰ λόγον ἄν τις εἰκάσειε δαίμονος, ἄνευ φωνῆς ἐφαπτόμενον αὐτῷ τῷ δηλουμένῳ τοῦ νοοῦντος. Πληγῇ γὰρ ἡ φωνὴ προσέοικε τῆς ψυχῆς, δι᾽ ὤτων βίᾳ τὸν λόγον εἰσδεχομένης, ὅταν ἀλλήλοις ἐντυγχάνωμεν. Ὁ δὲ τοῦ κρείττονος νοῦς ἄγει τὴν εὐφυᾶ ψυχὴν, ἐπιθιγγάνων τῷ νοηθέντι, πληγῆς μὴ δεομένην· ἡ δ᾽ ἐνδίδωσιν αὐτῷ χαλῶντι καὶ συντείνοντι τὰς ὁρμὰς, οὐ
F βιαίως ὑπὸ παθῶν ἀντιτεινόντων, ἀλλ᾽ εὐστρόφους καὶ μα-

D. 7. πεπνιγμένοι] Sumſi a T. Vulgo, πεπνυμένοι: unde et πεπονημένοι corrigere in promtu ſit.

D. 10. σώματι μικρὰ] Sic Baſ. Xyl. Vulgo, σώματα μὴ μικρά.

E. 2. ὀξέως] Sic B. E. Vulgo, ἀξίως.

rimi vix audiunt Deorum voces, ſed defatigati tumultu perturbationum et occupatione multiplici rerum neceſſariarum, exaudire id quod ſignificatur iiſque mentem advertere nequeunt. Socratis autem mens pura et perturbationum vacua, paulumque habens cum corpore commercii neceſſitatis gratia, facile tangebatur, et ab eo quod accideret, celeriter mutabatur. Quod autem accidit, id non ſonum, ſe o ationem Genii ſine ſono fuiſſe probabile eſt, quæ ipſum intellectum eo quod ſignificabat attingeret. Vox quidem ictui animi ſimilis eſt, nobis per aures orationem vi penetrantem recipientibus dum colloquimur. Præſtantioris vero naturæ mens animum idoneum ducit attingens eo quod intelligitur, neque ad hoc ictu opus habet: animus concedit ei intendenti aut laxanti appetitiones, non vi ob perturbationes animi reluctantes, ſed quæ facile tanquam

λαχὰς ὥσπερ ἡνίας ἐνδούσας. Οὐ δεῖ δὲ θαυμάζειν ὁρῶντας, τοῦτο μὲν, ὑπὸ μικροῖς οἴαξι μεγάλων περιαγωγὰς ὁλκάδων, τοῦτο δὲ, τροχῶν κεραμικῶν δίνησιν ἄκρᾳ περιψαύσει χειρὸς ὁμαλῶς περιφερομένων· ἄψυχα μὲν γὰρ, ἀλλ' ὅμως τροχαλὰ ταῖς κατασκευαῖς ὑπὸ λειότητος ἐνδιδῶσι πρὸς τὸ κινοῦν ῥοπῆς γενομένης. Ψυχὴ δὲ ἀνθρώπου μυρίαις ὁρμαῖς οἷον ὕπαληξιν ἐντεταμένη, μακρῷ πάντων ὀργάνων εὐστροφώτατόν ἐστιν, ἄν τις κατὰ λόγον ἅπτηται, ῥοπὴν λαβοῦσα πρὸς τὸ νοηθὲν κινεῖσθαι· ἐνταῦθα γὰρ εἰς τὸν νοῦν, αἱ τῶν παθῶν καὶ ὁρμῶν κα- 589
τατείνουσιν ἀρχαί· τούτου δὲ σεισθέντος, ἑλκόμεναι ἅπασι καὶ συντείνουσι τὸν ἄνθρωπον. Ἧι, καὶ μάλιστα τὸ νοηθὲν ἡλίκην ἔχει ῥώμην καταμαθεῖν δίδωσιν· ὀστᾶ γὰρ ἀναίσθητα καὶ νεῦρα καὶ σάρκες ὑγρῶν περίπλεαι, καὶ βαρὺς ὁ ἐκ τούτων ὄγκος ἡσυχάζων καὶ κείμενος, ἅμα τῷ τὴν ψυχὴν ἐν νηστείᾳ βαλέσθαι, καὶ πρὸς αὐτὸ κινῆσαι τὴν ὁρμὴν, ὅλος

F. 2. ἡνίας ἐνδούσας] Sanum videtur, et referendum ad ὁρμάς.
A. 7. ἐν νηστείᾳ βαλέσθαι] Legendum puto, ἐννοήματος λαβέσθαι: vel ἐν νῷ τι βαλέσθαι.

habena circumagantur. Neque mirum hoc haberi debet, cum videamus magnas onerarias naves exiguis clavis circumduci: et rotam figuli ſumma manu leviter tactam pulchre in gyrum volvi: quæ quanquam anima carent, tamen ad curſum apte facta, ob levitatem moventi concedunt impulſione facta. Animus autem hominis innumeris appetitionibus quaſi rudentibus conſtrictus, longe eſt quam ullum aliud inſtrumentum verſatilior, facilique momento ab eo quod intellexit impellitur ſi quis ratione tangat. Hic enim in mentem principia affectionum et appetitionum deſinunt: eaque exagitata, trahunt intenduntque hominem. Quo loco maxime perſpici poteſt, quantam vim conceptus intellectus habeat. Oſſa quippe ſenſus expertia, et nervi, et carnes humorum plenæ, graviſque moles corporis ex his compacta quieſcens ac jacens, ſimul atque animus cogitatum concipit, ad idque appetitionem movet, tota ſur-

ἀναστὰς καὶ συντεθεὶς, πᾶσι τοῖς μέρεσιν οἷον ἐπτερωμένος φέρεται πρὸς τὴν πρᾶξιν. Οὐδὲ ὁ τῆς κινήσεως καὶ συνεντάσεως καὶ παραστάσεως τρόπος χαλεπὸς, ἢ παντελῶς
B ἄπορος συνοφθῆναι, καθ' ὃν ἡ ψυχὴ νοήσασα ἐφέλκεται ταῖς ὁρμαῖς τὸν ὄγκον, ἀλλ' ἐν ὅσῳ μάλα δίχα φωνῆς ἐννοηθεὶς κινεῖ λόγος ἀπραγμόνως, οὕτως οὐκ ἂν, οἶμαι, δυσπείστως ἔχοιμεν ὑπὸ νοῦ κρείσσονος νοῦν καὶ ψυχῆς θειοτέρας ἀγαγέσθαι θύραθεν ἐφαπτομένην, ἣ πέφυκεν ἐπαφὴν ὁ λόγος ἴσχει πρὸς λόγον, ὥσπερ φῶς ἀνταύγειαν. Τῷ γὰρ ὄντι τὰς μὲν ἀλλήλων νοήσεις οἷον ὑπὸ σκότῳ διὰ φωνῆς ψηλαφῶντες γνωρίζομεν· αἱ δὲ τῶν δαιμόνων φέγγος ἔχουσαι, τοῖς δυναμένοις ἐλλάμπουσιν, οὐ δεόμεναι ῥημάτων οὐδὲ ὀνομάτων,
C οἷς χρώμενοι πρὸς ἀλλήλους οἱ ἄνθρωποι συμβόλοις εἰ-

A. 9. Οὐδὲ ὁ τῆς κινήσεως—ἀνταύγειαν] Turbata oratio ita fere conſtituenda videtur: Εἰ δὲ ὁ τῆς κινήσεως—ταῖς ὁρμαῖς τὸν ὄγκον, ἀλλ' ὅμως σῶμα δίχα φωνῆς ἐννοηθεὶς κινεῖ λόγος—ψυχῆς θειοτέρας ψυχὴν ἂν ἄγεσθαι θύραθεν ἐφαπτομένης ἣ πέφυκεν ἐπαφῇ λόγος ἴσχειν πρὸς λόγον ὥσπερ φῶς ἀνταύγειαν. Sententiam verſioni addidi: δυσπείστως ſumſi ab E: ἔχοιμεν ipſe mutavi: vulgo erat δυστήνως ἔχοι μέν.

gens contentis viribus, omnibuſque membris veluti alata fertur ad agendum. Quod ſi aut omnino nequit, aut adeo difficulter poteſt, cerni modus motionis iſtius atque intentionis et excitationis, quo animus intelligens aliquid, appetitionibus ſuis corpus ſecum trahit: et tamen ſine voce oratio mente concepta nullo negotio corpus movet; ſic, puto, non difficulter nobis perſuaderi patiemur, a mente præſtantiori foris attingente mentem, et ab anima diviniore animam, cieri, attingentibus quidem eo tactu quo oratio divinior orationem humanam movet, ut lux reſplendeſcentiam. Revera enim animorum noſtrorum ſenſa invicem per voces tanquam in tenebris palpantes cognoſcimus. Geniorum cogitationes lucem habent, affulgentque idoneis, nihil opus habentes verbis aut vocabulis: quibus invicem utuntur homines ut teſſeris et imaginibus animo concepto-

δωλα τῶν νοουμένων καὶ εἰκόνας ὁρῶσιν, αὐτὰ δὲ οὐ γινώσκουσι, πλὴν οἷς ἔπεστιν ἴδιόν τι καὶ δαιμόνιον, ὥσπερ εἴρηται, φέγγος. Καί τοι τὸ περὶ τὴν φωνὴν γινόμενον, ἔστιν ᾗ παραμυθεῖται τοὺς ἀπιστοῦντας· ὁ γὰρ ἀὴρ φθόγγοις ἐνάρθροις τυπωθεὶς καὶ γενόμενος δι' ὅλου λόγος καὶ φωνὴ πρὸς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀκροωμένου περαίνει τὴν νόησιν. Ὥστε θαυμάζειν ἄξιον, εἰ καὶ κατὰ τοῦτο τὸ νοηθὲν ὑπὸ τῶν ἀμει * ὁ ἀὴρ τρεπόμενος δι' εὐπάθειαν, ἐνσημαίνεται τοῖς θείοις καὶ περιττοῖς ἀνδράσι τὸν τοῦ νοήσαντος λόγον. Ὥσπερ γὰρ αἱ πληγαὶ τῶν * ὄντων ἀσπίσι χαλκαῖς ἁλίσκονται διὰ τὴν ἀντήχησιν, ὅταν ἐκ βάθους ἀναφερό- D
μεναι προσπέσωσι, τῶν δὲ ἄλλων ἀδήλως διεκθέουσαι λανθάνουσιν· οὕτως οἱ τῶν δαιμόνων λόγοι διὰ πάντων φερόμενοι, μόνοις ἐνηχοῦσι τοῖς ἀθόρυβον ἦθος καὶ νήνεμον ἔχουσι τὴν ψυχήν· οὓς δὴ καὶ ἱεροὺς καὶ δαιμονίους ἀνθρώπους

C. 8. θαυμάζειν ἄξιον] Lego, θαυμάζειν οὐκ ἄξιον· ut Amiot. et Reiſk.

C. 9. ἀμει * ὁ ἀὴρ] Forte, ἀμεινόνων ψυχῶν ὁ ἀήρ· vel δαιμόνων ὁ ἀήρ· vel, εἰ κατὰ τὸ αὐτὸ τὸ νοηθὲν ὑπὸ τῶν δαιμόνων ἀναλαβὼν ὁ ἀήρ.

C. 11. τῶν * ὄντων] Forte, τῶν μεταλλευόντων, ut Reiſk. vel ſimile.

rum: ipſa hæc non percipiunt, niſi quibus peculiaris quidam adeſt et divinus, ut dixi, ſplendor. Jam quod in voce fit, eſt quatenus fidem derogantibus perſuaderi poſſit. Aër nimirum ſonis articulatis informatus, totuſque in vocem mutatus, notionem mentis ad animum audientis perfert. Ut mirandum non ſit, ſi hac ratione etiam præſtantioris mentis conceptu aër ob facilitatem patiendi converſus, divinis et ſingularibus viris orationem mentis intro annunciet. Sicut enim contorum ictus, ſcutis æreis excepti exaudiuntur ob reſonantiam, cum e profundo elati accidunt: alios homines obſcure tranſeunt et fallunt: ſic Geniorum orationes feruntur per omnia, in ſolis tamen reſonant tranquillis et perturbationum vacuis animis: quos homines jam ſacros et divinos nuncupamus. Cæterum ple-

καλεῖμεν. Οἱ δὲ πολλοὶ καταδαρθοῦσιν οἴονται τὸ Δαιμόνιον ἀνθρώποις ἐπιθειάζειν, εἰ δ᾽ ἐγρηγορότας καὶ καθεστῶτας ἐν τῷ φρονεῖν ὁμοίως κινοῦσι, θαυμαστὸν ἡγοῦνται καὶ ἄπιστον· ὥσπερ ἂν εἴ τις οἴοιτο τὸν μουσικὸν ἀνειμένῃ τῇ λύρᾳ χρώμενον, ὅταν συστῇ τοῖς τόνοις ἢ καθαρμοσθῇ μὴ ἅπτεσθαι μηδὲ χρῆσθαι. Τὸ γὰρ αἴτιον οὐ συνορῶσι,
E τὴν ἐν αὐτοῖς ἀναρμοστίαν καὶ ταραχήν, ἧς ἀπήλλακται Σωκράτης ὁ ἑταῖρος ἡμῶν· ὥσπερ ὁ δοθεὶς ἔτι παιδὸς ὄντος αὐτοῦ τῷ πατρὶ χρησμὸς ἀπεθέσπισεν· „ἐᾶν γὰρ αὐ-
„τὸν ἐκέλευσεν ὅ, τι ἂν ἐπὶ νοῦν ἴῃ πράττειν, καὶ μη-
„δὲ βιάζεσθαι μηδὲ παράγειν, ἀλλ᾽ ἐφιέναι τὴν ὁρμὴν τοῦ
„παιδός, εὐχόμενον ὑπὲρ αὐτοῦ Διῒ ἀγοραίῳ, καὶ Μού-
„σαις, τὰ δ᾽ ἄλλα μὴ πολυπραγμονεῖν περὶ Σωκρά-
F „τους, ὡς κρείττονα δήπουθεν ἔχοντος ἐν αὐτῷ μυρίων
„διδασκάλων καὶ παιδαγωγῶν ἡγεμόνα πρὸς τὸν βίον."

κά. Ἡμῖν μέν, ὦ Φειδόλαε, καὶ ζῶντος Σωκράτους

E. 1. ἀπήλλακται] Malim ἀπήλλακτο, ut Reiſk. Mox, ἐφιέναι τῇ ὁρμῇ.

rique putant Genium dormienti homini divinum aliquid inſpirare: mirum et incredibile iis videtur, vigilantibus etiam ac mente ſibi conſtantibus tales motus contingere: quod perinde eſt, ac ſi quis muſicum putet lyra remiſſos habenti nervos utentem, ſi ea concinnetur atque ſuis tonis componatur, non uſurum. Cauſſam ſcilicet hi non perſpiciunt, animi ſui tumultus et inconcinnitatem, quorum vacuus fuit ſocius noſter Socrates: quod patri de puero eo etiamnum datum oraculum prædixit: mandabat enim patri, *ut ſineret eum agere quidquid in mentem veniſſet, et neque vim faceret, neque alio abduceret, ſed liberam pueri appetitionem ferri pateretur: ac pro eo vota faceret Jovi Forenſi et Muſis; de cætera in Socratem nihil curioſe inquireret, nimirum qui in ſe ducem vitæ haberet ſexcentis magiſtris et pædagogis præſtantem.*

XXI. Atque hic quidem meus, Phidolaë, vivo ac mor-

καὶ τεθνηκότος, οὕτως συννοεῖν περὶ τοῦ Δαιμονίου παρίσταται,
τὰς κληδόνας, ἢ πταρμοὺς, ἤ τι τοιοῦτον ἄλλο εἰρηκότων
καταφρονοῦσιν· ἃ δὲ Τιμάρχου τοῦ Χαιρωνέως ἠκούσαμεν
ὑπὲρ τούτου διεξιόντος, οὐκ οἶδα μὴ μύθους, * λογίσονται,
σιωπᾶν ἄμεινον. Μηδαμῶς· εἶπεν ὁ Θεόκριτος, ἀλλὰ
δίελθε αὐτά· καὶ γὰρ εἰ μὴ λίαν ἀκριβῶς, ἀλλ᾽ ἔστιν ὅπη
ψαύει τῆς ἀληθείας καὶ τὸ μυθῶδες· πρότερον δὲ τίς ἦν
οὗτος ὁ Τίμαρχος, φράσον· οὐ γὰρ ἔγνων τὸν ἄνθρωπον. 590
Εἰκότως γε, εἶπεν ὁ Σιμμίας, ὦ Θεόκριτε· νέος γὰρ ὢν
κομιδῇ ἐτελεύτησε, καὶ τοῦ Σωκράτους δεηθεὶς ταφῆναι
παρὰ Λαμπροκλέα τὸν Σωκράτους υἱὸν, ὀλίγαις πρό-
τερον ἡμέραις αὐτοῦ τεθνηκότα, φίλον καὶ ἡλικιώτην γενό-
μενον. Οὗτος οὖν ποθῶν γνῶναι τὸ Σωκράτους Δαιμό-
νιον ἣν ἔχει δύναμιν, ἅτε δὴ νέος οὐκ ἀγεννὴς ἄρτι γε-
γευμένος φιλοσοφίας, ἐμοὶ καὶ Κέβητι κοινωσάμενος μόνοις

F. 7. μύθους, * λογίσονται] Forte, μύθους οἱ πολλοὶ λογίσονται, καὶ—.
A. 4. ὀλίγαις] Sic Baſ. Xyl. Vulgo, ταῖς, quod Steph. habuit a Schott. et Leonic. Nam Ald. B. E. αἷς.

tuo Socrate, de Genio ejus fuit ſenſus, ſpretis ominibus, ſternutationibus, aliis talibus rebus. Quæ autem Timarchum Chæronenſem audivimus hac de re diſſerere, haud ſcio an pro fabulis habituri ſitis, præſtetque ea reticere. Nequaquam, inquit Theocritus, ſed narra iſthæc: nam ut non planiſſime, alicubi tamen etiam fabulæ veritatem attingunt. Prius tamen quis ille fuerit Timarchus expedi: non enim novi hominem.

Conſentaneum eſt, aiebat Simmias, mi Theocrite. Admodum enim adoleſcens mortuus, cum quidem a Socrate petiiſſet ut ſepeliretur juxta Lamproclem Socratis F. paucis ante diebus mortuum, amicum et æqualem ſuum. Is ergo cupiens Socratis Genius quam vim haberet cognoſcere, utpote juvenis generoſa indole, et qui recens philoſophiam guſtaviſſet: re mecum et cum Cebete tantum communicata, in oraculum Tro-

εἰς Τροφωνίου κατῆλθε, δράσας τὰ νομιζόμενα περὶ τὸ μαντεῖον, ἐμμείνας δὲ δύο νύκτας κάτω καὶ μίαν ἡμέραν,
B τῶν πολλῶν ἀπεγνωκότων αὐτὸν ἤδη, καὶ τῶν οἰκείων ὀδυρομένων, περὶ μάλα φαιδρὸς ἀνῆλθε· προσκυνήσας δὲ τὸν θεὸν, ὡς πρῶτον διέφυγε τὸν ὄχλον, διηγεῖτο ἡμῖν θαυμάσια πολλὰ καὶ ἰδεῖν καὶ ἀκοῦσαι.

κβʹ. Ἔφη δὲ, καταβὰς εἰς τὸ μαντεῖον, περιτυχεῖν σκότῳ πολλῷ τὸ πρῶτον, εἶτα ἐπευξάμενος κεῖσθαι πολὺν χρόνον, οὐ μάλα συμφρονῶν ἐναργῶς εἴτ' ἐγρήγορεν, εἴτε ὠνειροπόλει· πλὴν δόξαι γε τῆς κεφαλῆς ἅμα ψόφῳ προσπεσόντι πληγείσης, τὰς ῥαφὰς διαστάσας μεθιέναι τὴν ψυχήν. Ὡς δ' ἀναχωροῦσα καταμίγνυτο πρὸς ἀέρα διαυγῆ καὶ καθαρὸν ἀσμένη, πρῶτον μὲν ἀναπνεῦσαι τότε δοκεῖν
C διὰ χρόνου συχνοῦ, τεινομένην τέως καὶ πλείονα γίνεσθαι τοῦ πρότερον, ὥσπερ ἱστίον ἐκπεταννυμένον. Ἔπειτα κατακούειν ἀμαυρῶς ῥοίζου τινὸς ὑπὲρ κεφαλῆς περιελαυνο-

C. 1. *χρόνου συχνοῦ, τεινομένην*] Forte *χρόνου, στενοχωρουμένην*.
C. 2. *ἱστίον ἐκπεταννυμένον*] Sic Baſ. Xyl. Vulgo, *ἱστίον ἐκτεταννυμένον*.

phonii deſcendit, rite peractis omnibus: cumque duas noctes et unum diem ibi exegiſſet, jam pleriſque actum de eo eſſe putantibus, et familiaribus eum deplorantibus, mane admodum hilaris rediit: deumque comprecatus, ut primum turbam evaſit, nobis mira multa narravit viſa ſibi et audita.

XXII. Aiebat ſe, cum deſcendiſſet in oraculum, initio in magnas incidiſſe tenebras: votis deinde factis diu jacuiſſe, non ſatis ſentientem vigilaretne an ſomniaret: viſum autem ſibi caput ſtrepitu una accidente percuſſum fuiſſe, et ſuturis invicem diſcedentibus animum exiviſſe. Qui ſimul atque recedens, aëri pellucido et puro permixtus fuit, idque lubens, tunc primum longo poſt tempore ſibi reſpirare eſt viſus, hactenus oppreſſus: majorque priſtino factus fuit, inſtar veli a vento inflati. Audivi, aiebat, deinde obſcure quendam ſtrepitum ſupra ca-

μένου φωνὴν ἡδεῖαν ἱέντος· ἀναβλέψας δὲ, τὴν μὲν γῆν
οὐδαμοῦ καθορᾶν, νήσους δὲ λαμπομένας μαλακῷ πυρὶ,
κατ' ἀλλήλων ἐξαμειβούσας ἄλλην ἄλλοτε χρόαν, ὥσ-
περ βαφὴν, ἄγειν τῷ φωτὶ ποικιλλομένῳ κατὰ τὰς με-
ταβολάς· φαίνεσθαι δὲ, πλήθει μὲν ἀναριθμοὺς, μεγέθει
δὲ ὑπερφυεῖς, οὐκ ἴσας δὲ πάσας, ἀλλ' ὁμοίως κυκλο-
τερεῖς· οἴεσθαι δὲ ταύταις τὸν αἰθέρα κύκλῳ φερομέναις
ὑποῤῥοιζεῖν * εἶναι γὰρ ὁμολογουμένην τῇ τῆς κινήσεως λειό-
τητι τὴν πραότητα τῆς φωνῆς ἐκείνης ἐκ πασῶν συνηρ- D
μοσμένης. Διὰ μέσου δὲ αὐτῶν θάλασσαν ἢ λίμνην ὑπο-
κεχύσθαι τοῖς χρώμασι διαλάμπουσαν διὰ τῆς γλαυ-
κότητος ἐπιμιγνυμένοις· καὶ τῶν νήσων ὀλίγας μὲν ἐκ-
πλεῖν κατὰ πόρον, καὶ διακομίζεσθαι πέραν τοῦ ῥεύματος,
ἄλλας δὲ πολλὰς * ἐφέλκεσθαι τῇ * σχεδὸν ὑποφερο-
μένας. Εἶναι δὲ τῆς θαλάσσης πῆ μὲν πολὺ βάθος κατὰ

C. 7. ἄγειν] Forte ἅμα.
C. 10. φερομέναις] Ita Leonic. Vulgo, φερομένας.
C. 11. ὑποῤῥοιζεῖν * εἶναι] Ad ſenſum nil deeſſe videtur.
D. 2. ὑποκεχύσθαι] Sic B. E. Vulgo, ὑπερκεχύσθαι.
D. 6. πολλὰς *—* ὑποφερομένας.] Ultimum ita correxi, pro vulgato ὑποφερομένοις. B. E, ὑποφερομένης. Cæterum locus ſic fere explendus, πολλὰς συνεφέλκεσθαι τῇ ῥύμῃ σχεδὸν ὑποφερομένας.
D. 7. κατὰ νότου—τενάγη] Puto corrigendum, κατὰ νότον μάλιστα, κατὰ δὲ ἄρκτον τενάγη—.

put circumagitatum, et ſuavem emittentem vocem. Suſpiciens autem, terram nuſquam vidi, ſed inſulas ſplendentes molli igni, mutantes alium ex alio colorem, unde varie quaſi tingeretur lumen iſtis mutationibus. Viſæ ſunt mihi inſulæ numero infinitæ, magnitudine immodica, non æquales omnes inter ſe, ſed ſimiliter rotundæ. His putabam in orbem circumvectis, ſubſtrepere ætherem: nam levitati motus reſpondebat vocis illius lenitas, ex omnibus concinnatæ. Per medias inſulas mare aut palus diffundebatur, coloribus glauco admixtis refulgens. Inſularum paucæ per fretum enabant, et trans paludem efferebantur: aliæ multæ impetu freti attrahebantur fere ſubmerſæ. Maris profunditas quibuſdam in locis verſus Auſtrum magna, ver-

νότον, μάλιστα δὲ ἀραιὰ τενάγη καὶ βραχέα, πολλαχῇ δὲ
καὶ ὑπερχεῖσθαι, καὶ ἀπολείπειν αὖθις οὐ μεγάλας ἐκβο-
λὰς λαμβάνουσαν, καὶ τὰς χρόας, τὸ μὲν, ἄκρατον καὶ
E πελάγιον, τὸ δὲ, οὐ καθαρὸν ἀλλὰ συγκεχυμένον καὶ λιμ-
νῶδες. Τῶν δὲ ῥοθίων τὰς νήσους ἅμα περαινομένας ἐπαν-
άγειν, οὐδὲν εἰς ταυτὸ συνάπτειν τὸ πέρας τῇ ἀρχῇ οὐδὲ
ποιεῖν κύκλον, ἀλλ' ἡσυχῇ παραλλάσσειν τὰς ἐπιβο-
λὰς, ἕλικα ποιούσας μίαν ἐν τῷ περιστρέφεσθαι· τούτων
δὲ πρὸς τὸ μέσον μάλιστα τοῦ περιέχοντος καὶ μέγιστον
ἐγκεκλίσθαι τὴν θάλασσαν ὀλίγῳ τῶν ὀκτὼ μερῶν τοῦ
F παντὸς ἔλαττον, ὡς αὐτῷ κατεφαίνετο· δύο δὲ αὐτὴν ἔ-
χειν ἀναστομώσεις πυρὸς ἐμβαλόντος ἐναντίους ποταμοὺς
δεχομένας, ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἀνακοπτομένην κολάζειν καὶ
ἀπολευκαίνεσθαι τὴν γλαυκότητα. Ταῦτα μὲν οὖν ὁρᾶν
τερπόμενος τῇ θέᾳ· κάτω δ' ἀπιδόντι φαίνεσθαι χάσμα

E. 1. λιμνῶδες] Sic B. E. Baſ. Xyl. Vulgo, λιμῶδες.
E. 2. ῥοθίων τὰς νήσους] Corrigo, ῥοθίων δι' ὧν τὰς νήσους. Mox videtur ſcribendum περαιουμένας pro περαινομένας.
E. 5. τούτων δὲ—μέγιστον] Forte, τούτων δὲ πρὸς τὸ μέσον καὶ μάλιστα τοῦ περιέχοντος μέγιστον—. Mox αὐτῷ pro αὐτὸ dedi ex T. V. B. Xyl. Leonic. Schott. Anon.
F. 2. ἐμβαλόντος] Forte, ἐμβαλόντας: ſed ſic etiam nondum perpurgatur locus. Mox pro κολάζειν Reiſkius bene καχλάζειν.

ſus Arctum ſtagna et brevia erant: paſſim etiam effundebatur et recedebat non magnis æſtibus: color alibi ſincerus, et marinus, alibi confuſus et paluſtris. Inſulæ ſimul etiam trajicientes impetu fluctuum revertebantur: neque motus earum finis ad principium redibat, neque circulum conficiebant, ſed converſione ſua paulatim loco excedentes gyrum in ſe non redeuntem trahebant. Harum ad medium maxime ambientis inclinatum erat mare, paulo minus octava Univerſi parte, ut mihi, aiebat, videbatur. Habet autem duos apertos meatus, quibus adverſi fluvii ignis irrumpentis excipiuntur: quo igni magna pars glauci coloris in albedinem fervet. Hoc mihi ſpectaculum fuit jucundum. Deorſum autem intuenti, apparuit hiatus ingens, teres, vel-

μέγα στρογγύλον, οἷον ἐκτετμημένης σφαίρας, φοβερὸν δὲ δεινῶς καὶ βαθὺ, πολλοῦ σκότους πλῆρες οὐχ ἡσυχάζοντος, ἀλλ' ἐκταραττομένου καὶ ἀνακλυζόντος πολλάκις· ὅθεν ἀκούεσθαι μυρίας μὲν ὠρυγὰς καὶ στεναγμοὺς ζώων, μυρίων δὲ κλαυθμὸν βρεφῶν, καὶ μεμιγμένους ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ὀδυρμοὺς, ψόφους δὲ παντοδαποὺς, καὶ θορύβους ἐκ βάθους πόῤῥωθεν ἀμυδροὺς ἀναπεμπομένους· οἷς οὐ μετρίως 591
αὐτὸς ἐκπεπλῆχθαι. Χρόνου δὲ προϊόντος εἰπεῖν τινα πρὸς αὐτὸν οὐχ ὁρώμενον, Ὦ Τίμαρχε, τί ποθεῖς πυθέσθαι; Φράσαι δὲ αὐτὸν ὅτι, Πάντα, τί γὰρ οὐ θαυμάσιον; Ἀλλ' ἡμῖν, φάναι, τῆς ἄνω μέτεστι μικρόν· ἄλλων γὰρ θεῶν ἐκεῖνα· τὴν δὲ Φερσεφόνης μοῖραν ἣν ἡμεῖς διέπομεν, τῶν τεττάρων μίαν οὖσαν, ὡς ἡ Στὺξ ὁρίζει, βουλομένῳ σοι σκοπεῖν πάρεστιν. Ἐρομένου δὲ αὐτοῦ, Τίς ἡ Στύξ ἐστιν; Ὁδὸς εἰς ᾅδου, φάναι, καὶ πρόεισιν ἐναντίας αὐτὴ σχίζουσα, τῇ κορυφῇ τὸ φῶς· ἀνατείνουσα δ', ὡς

A. 4. Φρᾶσαι δὲ αὐτὸν] Sic E. Vulgo, Φράσαι δὲ πρὸς αὐτόν.
A. 9. ἐναντίας—φῶς] Corrigo, ἐξ ἐναντίας, αὐτῇ σχίζουσα τῇ κορυφῇ τὸ φῶς.

uti exciſo globo, terribilis valde et profundus, et plenus tenebrarum non quieſcentium, ſed ſubinde conturbatarum et exæſtuantium. Hinc exaudiebantur infiniti rugitus et gemitus animalium, vagitus infantium, mixti virorum et mulierum ejulatus, omnis generis ſoni et tumultus eminus e profundo ſurſum obtuſe elati: quibus haud mediocriter fui perterritus. Procedente tempore quidam a me non conſpectus dixit mihi, O Timarche, quid cupis cognoſcere? Omnia, inquam ego: quid enim non eſt admirabile? Tum ille, Ad nos quidem, inquit, ſuperiorum iſtorum pars exigua pertinet: ſunt enim aliorum deorum. Proſerpinæ autem portionem, quam nos adminiſtramus, unam de quatuor, ut Styx diſcernit, licet tibi ſi vis contemplari. Cumque interrogaſſem Quidnam Styx eſſet, reſpondit, Viam eſſe ad Inferos, quæ progreditur in contrarium, vertice lucem ſcindens, et, ut vides, ex Orco ſurſum ten-

ὁρᾷς, ἐκ τοῦ ᾅδου κάτωθεν ἡ ψαύει περιφερομένη καὶ
B τοῦ φωτός, ἀφορίζει τὴν ἐσχάτην μερίδα τῶν ὅλων.
Τέσσαρες δέ εἰσιν ἀρχαὶ πάντων· ζωῆς μὲν ἡ πρώτη,
κινήσεως δὲ ἡ δευτέρα, γενέσεως δὲ ἡ τρίτη, φθορᾶς
δ' ἡ τελευταία· συνδεῖ δὲ τῇ μὲν δευτέρᾳ τὴν πρώ-
την Μονὰς κατὰ τὸ ἀόρατον, τὴν δὲ δευτέραν τῇ τρίτῃ
Νοῦς καθ' ἥλιον, τὴν δὲ τρίτην πρὸς τετάρτην Φύσις
κατὰ σελήνην· τῶν δὲ συνδέσμων ἑκάστου Μοῖρα κλειδοῦ-
χος Ἀνάγκης θυγάτηρ κάθηται, τοῦ μὲν πρώτου Ἄτρο-
πος, τοῦ δὲ δευτέρου Κλωθώ, τοῦ δὲ πρὸς Σελήνην Λάχε-
σις, περὶ ἣν ἡ καμπὴ τῆς γενέσεως. Αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι
C νῆσοι θεοὺς ἔχουσι· σελήνη δέ, Δαιμόνων ἐπιχθονίων οὖσα,
φεύγει τὴν Στύγα μικρὸν ὑπερφέρουσα· λαμβάνεται δὲ
ἅπαξ ἐν μέτροις δευτέροις ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἑπτά· καὶ
τῆς Στυγὸς ἐπιφερομένης, αἱ Ψυχαὶ βοῶσι δειμαίνουσαι·
πολλὰς γὰρ ὁ ᾅδης ἀφαρπάζει περιολισθαινούσας· ἄλλας

A. 11. ψαύει—φωτὸς] Legendum videtur, ψαύει ἐπιφερομένη τοῦ φωτός.

dens, qua lumen attingens, ultimam portionem univerſarum rerum determinat. Sunt autem, dicebat, quatuor partes: prima vitæ, motus ſecunda, tertia ortus, interitus quarta. Colligat autem primam cum ſecunda, Unitas, ſecundum id quod viſum fugit: ſecundam cum tertia, Mens, ſecundum Solem: tertiam cum quarta, Natura, ſecundum Lunam. Singulis harum compagum aſſidet Parca, Neceſſitatis filia, clavem tenens: primæ Atropos, ſecundæ Clotho, tertiæ Lacheſis, circa quam flexus eſt originis rerum. Nam reliquæ ſane inſulæ deos habent: Luna, quæ eſt Geniorum in terra degentium, Stygem effugit paululum ſublimius elata: ſemel ab ea occupatur in ſecundis menſuris centum ſeptuaginta ſeptem. Itaque Styge appetente ad Lunam, animæ vociferantur præ metu. Multas enim Pluto rapit delabentes: alias Luna adnatantes ſurſum eve-

δ' ἀνακομίζεται κάτωθεν ἡ σελήνη περιστρεφομένας, αἷς εἰς καιρὸν ἡ τῆς γενέσεως τελευτὴ συνέπεσε, πλὴν ὅσαι μιαραὶ καὶ ἀκάθαρτοι· ταύτας δ' ἀστράπτουσα καὶ μυκωμένη φοβερὸν οὐκ ἐᾷ πελάζειν, ἀλλὰ θρηνοῦσαι τὸν ἑαυτῶν πότμον ἀποσφαλλόμεναι φέρονται κάτω πάλιν ἐπ' ἄλλην γένεσιν, ὡς ὁρᾷς. Ἀλλ' οὐδὲν ὁρῶ, τὸν Τίμαρ-
χον εἰπεῖν, ἢ πολλοὺς ἀστέρας περὶ τὸ χάσμα παλλομέ- D
νους, ἑτέρους δὲ καταδυομένους εἰς αὐτὸ, τοὺς δὲ λάμποντας αὖ κάτωθεν. Αὐτοὺς ἄρα, φάναι, τοὺς Δαίμονας ὁρῶν ἀγνοεῖς· ἔχει γὰρ ὧδε· Ψυχὴ πᾶσα Νοῦ μετέχει, ἄλογος δὲ καὶ ἄνους οὐκ ἔστιν· ἀλλ' ὅσον ἂν αὐτῆς σαρκὶ μιχθῇ καὶ πάθεσιν, ἀλλοιούμενον τρέπεται καθ' ἡδονὰς καὶ ἀλγηδόνας εἰς τὸ ἄλογον. Μίγνυται δ' οὐ πᾶσα τὸν αὐτὸν τρόπον· ἀλλ' αἱ μὲν ὅλαι κατέδυσαν εἰς σῶμα, καὶ δι' ὅλων ἀναταραχθεῖσαι τὸ σύμπαν ὑπὸ παθῶν διαφέρονται κατὰ τὸν βίον· αἱ δὲ πῆ μὲν ἀνεκράθησαν, πῆ δὲ

D. 5. ἄνους] Sic B. E. Vulgo, ἀνθρώπους.
D. 9. ἀναταραχθεῖσαι] Forte, ἀνακραθεῖσαι.

hit, quibus in tempus naſcendi interitus incidit: exceptis quæ ſceleribus ſunt pollutæ; has enim fulminans et mugiens horrendum, non ſinit appropinquare: ſed ſuum lamentantes exitium, inde prolapſæ deorſum feruntur rurſum ad alium ortum, ut vides. Atqui nihil video, aiebam, quam multas ſtellas circa hiatum agitari, aliaſque in eum demergentes, alias ſurſum tendentes. Ipſos ergo, inquit ille, Genios videns ignoras. Res enim ita habet. Omnis anima mentis eſt particeps: neque rationis et mentis expers eſt, niſi quantum carni permixta anima et perturbationibus mutata voluptatibus et doloribus ad brutam deſciſcit naturam. Non omnis autem anima eodem modo miſcetur. Nam aliæ totæ in corpora ſe demergunt, prorſumque in vita perturbationibus corrumpuntur. Aliæ vero interdum ſe emergunt, et foras relinquunt puriſſimam par-

E ἔλιπον ἔξω τὸ καθαρώτατον, οὐκ ἐπισπώμενον, ἀλλ' οἷον
ἀκρόπλουν ἐπιψαῦον ἐκ κεφαλῆς τοῦ ἀνθρώπου, καθάπερ ἐν
βυθῷ δεδυκότος ἄρτημα κορυφαῖον ὀρθουμένης περὶ αὐτὸ
τῆς ψυχῆς ἀνέχον ὅσον ὑπακούει καὶ οὐ κρατεῖται τοῖς πά-
θεσι. Τὸ μὲν οὖν ὑποβρύχιον ἐν τῷ σώματι φερόμενον
Ψυχὴ λέγεται· τὸ δὲ φθορᾶς λειφθὲν, οἱ πολλοὶ Νοῦν
καλοῦντες, ἐντὸς εἶναι νομίζουσιν αὐτῶν, ὥσπερ ἐν τοῖς ἐσ-
όπτροις τὰ φαινόμενα κατ' ἀνταύγειαν· οἱ δὲ ὀρθῶς ὑ-
πονοοῦντες, ὡς ἐκτὸς ὄντα, Δαίμονα προσαγορεύουσι. Τοὺς
μὲν οὖν ἀποσβεννύσθαι δοκοῦντας ἀστέρας, φάναι, τὰς εἰς
F σῶμα καταδυομένας ὅλας ψυχὰς ὁρᾷν νόμιζε· τοὺς δὲ οἷον
ἀναλάμποντας πάλιν καὶ ἀναφαινομένους κάτωθεν, ἀχλύν
τινα καὶ ζόφον ὥσπερ πηλὸν ἀποσειομένους, τὰς ἐκ τῶν σω-
μάτων ἐπαναπλεούσας μετὰ τὸν θάνατον· οἱ δὲ ἄνω δια-
φερόμενοι Δαίμονές εἰσι τῶν Νοῦν ἔχειν λεγομένων ἀνθρώ-
πων. Πειρῶ δὲ κατιδεῖν ἑκάστου τὸν σύνδεσμον ᾗ τῇ

E. 3. ὀρθουμένης] Sic Baſ. Xyl. Vulgo, ὀρθουμένοις. T. V. ἀρτωμένης.

tem, non plane ſubſidentem in corpus, ſed veluti in ſuperficie navigans capite hominem quæ tangat: eique veluti in profundum demerſo ſupra verticem ſuſpenſa et recta manet anima, quatenus menti parens non vincitur a corporis affectibus. Ergo id quod quaſi demerſum in homine fertur, Anima dicitur. Quod autem ab interitu immune eſt, plerique Mentem vocantes intra ipſos eſſe opinantur: quaſi in ſpeculis ſint ea, quæ in iis reſplendent: qui recte intelligunt, ii foris eſſe ſentiunt, Geniumque appellant. Proinde cum cernis ſtellas quæ exſtingui videntur, animas intellige quæ totæ in corpora ſe abdunt: rurſum vero emicantes effulgenteſque ſurſum, caliginem quandam et tenebras veluti cœnum excutientes, eas ſcito, quæ a morte e corporibus huc redeunt: quæ ſuperne differuntur, Genii ſunt hominum, quos ſapientes dicunt. Conare autem unius cujuſli-

ψυχῇ συμπέφυκε. Ταῦτα ἀκούσας αὐτὸς ἀκριβέστερον
προσέχειν καὶ θεᾶσθαι τῶν ἀστέρων ἀποσαλεύοντας, τοὺς μὲν
ἧττον, τοὺς δὲ μᾶλλον, ὥσπερ τοὺς τὰ δίκτυα διαση- 592
μαίνοντας ἐν τῇ θαλάσσῃ φελλοὺς ὁρῶμεν ἐπιφερομένους·
ἐνίους δὲ τοῖς κλωθομένοις ἀτράκτοις ὁμοίως ἐγκατατε-
ταραγμένην καὶ ἀνώμαλον ἕλκοντας, οὐ δυναμένους κα-
ταστῆσαι τὴν κίνησιν ἐπ᾽ εὐθείας. Λέγειν δὲ τὴν φωνήν, τοὺς
μὲν εὐθεῖαν καὶ τεταγμένην κίνησιν ἔχοντας, εὐηνίους ψυ-
χὰς εἶναι διὰ τροφὴν, καὶ παίδευσιν ἀστείαν, οὐκ ἄ-
γαν πήλινον καὶ ἄγριον παρεχομένας τὸ ἄλογον· τοὺς δὲ
ἄνω καὶ κάτω πολλάκις ἀνωμάλως καὶ τεταραγμένως
ἐγκλίνοντας, οἷον ἐκ δεσμοῦ σπαραττομένους, δυσπειθέσι B
καὶ ἀναγώγοις δι᾽ ἀπαιδευσίαν ζυγομαχεῖν ἤθεσι, τῇ μὲν
κρατοῦντας καὶ περιάγοντας ἐπὶ δεξιάν, τῇ δὲ καμπτο-
μένους ὑπὸ τῶν παθῶν καὶ συνεφελκομένους τοῖς ἁμαρ-
τήμασιν, εἶτα πάλιν ἀντιτείνοντας καὶ βιαζομένους· τὸν

A. 7. οὐκ ἄγαν] Sic T. V. Anon. Vulgo, οὐ κατὰ γαῖαν.
B. 2. ἀναγώγοις] Sic T. V. Anon. Vulgo, ἀναλώτοις.

bet vinculum quocum anima conſtringitur perſpicere. His ego auditis, accuratius ſpectavi, ſtellas alias magis, minus alias fluctuantes: quo modo in mari videmus differri hinc inde ſuberis taleas quibus retia indicantur: alias fuſis conglomeratis ſimiles motu agitari inæquabili et conturbato, neque poſſe eum in recta conſtituere linea. Tum vox iſta dixit. Quæ recto et ordinato motu feruntur ſtellæ, eas ob bonam educationem et conveniens alimentum corporum, animis uti obſequentibus, et quorum bruta facultas non ſit plane cœnoſa et fera. Quæ vero ſus deque crebro inæqualiter et conturbate vergunt, velut ruptis vinculis palpitantes, eas conflictari cum refractariis et indomitis ob pravam inſtitutionem ingeniis, et aliquando vincere, et ad dextrum redigere ea latus, interdum flecti perturbationibus, et ad peccandi ſocietatem pertrahi, rurſum deinde eniti: nam co-

μὲν γὰρ σύνδεσμον οἷα χαλινὸν τῷ ἀλόγῳ τῆς ψυχῆς ἐμβεβλημένον, ὅταν ἀντισπάσῃ, τὴν λεγομένην μεταμέλειαν ἐπάγειν ταῖς ἁμαρτίαις, καὶ τὴν ἐπὶ ταῖς ἡδοναῖς ὅσαι παράνομοι καὶ ἀκρατεῖς αἰσχύνην, ἀλγηδόνα καὶ πληγὴν οὖσαν ἐνθένδε τῆς ψυχῆς ὑπὸ τοῦ κρατοῦντος καὶ ἄρχοντος ἐπιστομιζομένης· μέχρις ἂν οὕτω κολαζομένη,
C πειθήνιος γένηται καὶ συνήθης ὥσπερ θρέμμα πρᾶον, ἄνευ πληγῆς καὶ ἀλγηδόνος ὑπὸ συμβόλων ὀξέων καὶ σημείων αἰσθανομένη τοῦ δαίμονος· αὗται μὲν οὖν ὀψέ ποτε καὶ βραδέως ἄγονται, καὶ καθίστανται πρὸς τὸ δέον. Ἐκ δὲ τῶν εὐηνίων ἐκείνων καὶ κατηκόων εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ γενέσεως τοῦ οἰκείου Δαίμονος, καὶ τὸ μαντικόν ἐστι καὶ θεοκλυτούμενον γένος· ὧν τὴν Ἑρμοδώρου τοῦ Κλαζομενίου ψυχὴν ἀκήκοας δήπουθεν, ὡς ἀπολείπουσα παντάπασι τὸ σῶμα νύκτωρ καὶ καθ' ἡμέραν ἐπλανᾶτο πολὺν τόπον,
D εἶτ' αὖθις ἐπανῄει, πολλοῖς τῶν μακρὰν λεγομένων καὶ

B. 11. ἐπιστομιζομένης] Sic Baſ. Xyl. T. Vulgo, ἐπιστομιζομένοις.
C. 7. Ἑρμοδώρου] Corrigendum Ἑρμοτίμου, ut ab aliis vocatur pleriſque.

pulam, veluti frænum brutæ parti animæ injectum, quando retrahit, pœnitentiam peccatis inducere, et voluptatibus injuſtis atque intemperantibus pudorem: hunc eſſe dolorem ictumque animæ a principe parte illatum refrænante animam; donec ita caſtigata obtemperare diſcat, et, cicurata pecudis inſtar, abſque ictu et dolore ſentiat ſe teſſeris argutis ſigniſque a Genio duci. Atque hæ quidem, aiebat vox illa, ſero et tarde ducuntur, conſtituunturque in ſtatu ipſas decente. Ex obſequentibus autem iſtis et menti ultro parentibus ab ortu et initio Genii ſui, ſunt divinæ illæ et cum numinibus colloquentes animæ. Qualis fuit Hermodori Clazomenii anima, quam audiviſti nimirum, corpore omnino deſerto, noctes dieſque multa pervagatam loca, rurſum in corpus rediiſſe, cum præſens multis in longinquo

περιπτομένων ἐντυχοῦσα καὶ παραγενομένη· μέχρις οὗ τὸ σῶμα, τῆς γυναικὸς προδούσης, λαβόντες οἱ ἐχθροὶ ψυχῆς ἔρημον οἴκοι κατέπρησαν· τοῦτο μὲν οὖν οὐκ ἀληθὲς ἐστιν· οὐ γὰρ ἐξέβαινεν ἡ Ψυχὴ τοῦ σώματος, ὑπείκουσα δὲ ἀεὶ καὶ χαλῶσα τῷ Δαίμονι τὸν σύνδεσμον ἐδίδου περιδρομὴν καὶ περιφοίτησιν, ὥστε πολλὰ συνορῶντα κατακούοντα τῶν ἐκτὸς εἰσαγγέλλειν· οἱ δὲ ἀφανίσαντες τὸ σῶμα κοιμωμένου, μέχρι νῦν δίκην ἐν τῷ ταρτάρῳ τίνουσι. Ταῦτα δὲ εἴσῃ, φάναι, σαφέστερον, ὦ νεανία, τρίτῳ μηνί· νῦν δ' ἄπιθι. Παυσαμένης δὲ τῆς φωνῆς, βούλεσθαι μὲν αὐτὸν, ὁ Τίμαρχος ἔφη, θεάσασθαι περιστρέφοντα τίς ὁ φθεγγόμενος εἴη· σφόδρα δὲ τὴν κεφαλὴν αὖθις ἀλγήσας, καθάπερ βίᾳ συμπιεσθεῖσαν, οὐδὲν ἔτι γινώσκειν οὐδ' αἰσθάνεσθαι τῶν καθ' ἑαυτόν· εἶτα μέντοι μετὰ μικρὸν ἀνενεγκὼν, ὁρᾷν αὐτὸν ἐν Τροφωνίου παρὰ τὴν εἴσοδον, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς κατεκλίθη, κείμενον.

D. 7. συνορῶντα] Sic B. E. Xyl. T. V. Vulgo, συνεροῦντα.

dictis ac factis interveniſſet: donec inimici corpus animæ vacuum prodente uxore nacti domi combuſſerunt. Hoc quidem verum non eſt: non enim egreſſa eſt e corpore anima: ſed identidem concedens et laxans Genio compagem, circumcurſitationem admiſit, ut is multa foris audita ac viſa intro annunciaret. Qui vero dormientis corpus cremaverunt, etiamnum in tartaro ſupplicium pendunt. Verum hæc tu adoleſcens, tertio poſt menſe plenius ſcies: nunc abi. Ego autem voce finiente, aiebat Timarchus, convertens me videre volui quis loqueretur: ſed denuo gravi capitis dolore correptus tanquam vi compreſſi, nihil ſentire, nihil intelligere eorum quæ circa me erant potui: deinde paulatim ad me rediens, vidi me in antro Trophonii apud introitum, ubi initio procubueram, jacere.

κγʹ. Ὁ μὲν οὖν Τιμάρχου μῦθος οὗτος. Ἐπεὶ δὲ
ἐλθὼν Ἀθήναζε τρίτῳ μηνὶ κατὰ τὴν γενομένην φωνὴν
F ἐτελεύτησεν, ἡμεῖς δὲ Σωκράτει θαυμάζοντες ἀπηγγέλ-
λομεν, ἐμέμψατο Σωκράτης ἡμᾶς ὅτι μὴ ζῶντος ἔτι
τοῦ Τιμάρχου διήλθομεν· αὐτοῦ γὰρ ἂν ἡδέως ἐκείνου πυ-
θέσθαι καὶ προσανακρῖναι σαφέστερον. Ἀπέχεις, ὦ Θεό-
κριτε, μετὰ τοῦ λόγου τὸν μῦθον· ἀλλ' ὅρα μὴ καὶ τὸν
ξένον ἡμῖν παρακλητέον ἐπὶ τὴν ζήτησιν· οἰκεία γὰρ πάνυ
καὶ προσήκουσα θείοις ἀνδράσι. Τί δ', εἶπεν, Ἐπαμει-
νώνδας οὐ συμβάλλεται γνώμην ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀναγό-
μενος ἡμῖν; Καὶ ὁ πατὴρ μειδιάσας, Τοιοῦτον, ἔφη, τὸ
ἦθος, ὦ ξένε, τὸ τούτου, σιωπηλὸν, καὶ πρὸς τοὺς λόγους εὐλα-
βές, ἄπληστον δὲ τοῦ μανθάνειν καὶ ἀκροᾶσθαι· διὸ καὶ Σπίν-
θαρος ὁ Ταραντῖνος οὐκ ὀλίγον αὐτῷ συνδιατρίψας ἐνταῦθα
χρόνον, ἀεὶ δήπου λέγει, μηδενί πω τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀνθρώ-
593 πων ἐντετυχέναι, μήτε πλείονα γινώσκοντι, μήτε ἐλάττονα
φθεγγομένῳ· σὺ οὖν ἃ φρονεῖς αὐτὸς διελθὲ περὶ τῶν εἰρημένων.

XXIII. Atque hæc eſt Timarchi fabula. Qui cum Athenas veniſſet, et tertio menſe poſt auditam vocem mortuus eſſet, Socrates, cum admiratione ducti rem ei narraremus, increpavit nos, quod non vivo Timarcho hoc feciſſemus; per enim libenter ſe auditurum iſta, et diligentius examinaturum fuiſſe. Habes, Theocrite, expoſitam fabulam. Sed vide, an non hoſpes quoque nobis exhortandus ſit ad hanc quæſtionem tractandam: eſt enim omnino divinis conveniens viris. Quid? aiebat Theanor: Epaminondas ſuam ſententiam non profert, eadem inſtitutus diſciplina? Tum pater renidens, Tale, inquit, eſt ejus ingenium, taciturnum, et caute ad loquendum ſe dans, audiendo et diſcendo inexſaturabile: itaque etiam Spintharus Tarentinus, cum eo hic non exiguum verſatus tempus frequenter dicebat, In neminem ſe hominem ſuæ ætatis incidiſſe, qui et plura noſſet, et pauciora loqueretur. Itaque tu quæ ſentis hac de re ediſſere.

κδ'. Ἐγὼ τοίνυν, ἔφη, τὸν μὲν Τιμάρχου λόγον, ὥσπερ ἱερὸν καὶ ἄσυλον, ἀνακεῖσθαι τῷ θεῷ φημι χρῆναι. Θαυμάζω δ' εἰ τοῖς ὑπὸ Σιμμίου λεγομένοις αὐτοῦ διαπιστήσουσί τινες, κύκνους μὲν γὰρ ἱεροὺς καὶ δράκοντας καὶ κύνας καὶ ἵππους ὀνομάζοντες, ἀνθρώπους δὲ θείους εἶναι καὶ θεοφιλεῖς ἀπιστοῦντες· καὶ ταῦτα, τὸν θεὸν οὐ φίλορνιν, ἀλλὰ φιλάνθρωπον ἡγούμενοι. Καθάπερ οὖν ἀνὴρ φίλιππος οὐ πάντων ὁμοίως ἐπιμελεῖται τῶν ὑπ' αὐτὸ τὸ γένος, ἀλλ' ἀεί τινα ἄριστον ἐξαίρων καὶ ἀποκρίνων, καθ' B
αὑτὸν ἀσκεῖ, καὶ τρέφει, καὶ ἀγαπᾷ διαφερόντως· καὶ ἡμῶν, οἱ ὑπὲρ ἡμᾶς, τοὺς βελτίστους οἷον ἐξ ἀγέλης χαράξαντες, ἰδίας τινὸς καὶ περιττῆς παιδαγωγίας ἀξιοῦσι, οὐχ ὑφ' ἡνίας, οὐδὲ ῥυτήρων, ἀλλὰ λόγῳ διὰ συμβόλων εὐθύνοντες· ὧν οἱ πολλοὶ καὶ ἀγελαῖοι παντάπασιν ἀπείρως ἔχουσιν. Οὐδὲ γὰρ οἱ πολλοὶ κύνες τῶν θηρατικῶν σημείων, οὐδὲ οἱ πολλοὶ ἵπποι τῶν ἱππικῶν συνία-

A. 5. λεγομένοις αὐτοῦ] Forte λεγομένοις περὶ αὐτοῦ, ut Reiſk.
B. 2. καὶ ἡμῶν] Anon. Reiſk. οὕτως καὶ ἡμῶν. Non opus.

XXIV. Ibi Theanor ita dixit. Timarcheam quidem narrationem, tanquam ſacram et inviolabilem, aio dedicandam eſſe numini. Miror autem ſi futuri ſint qui a Simmia dictis fidem denegent: et cum olores, dracones, canes, equos ſacros nominent, homines divinos eſſe ac diis caros inficientur; cum quidem deum non avium, ſed hominum amatorem cenſeant. Enimvero, ſicut vir equorum ſtudioſus, non omnibus eandem equis curam impendit, ſed aliquem ſemper optimum eximium habens ſeorſim exercet atque alit, et majore quam cæteros amore proſequitur: ſic dii de nobis optimos veluti e grege notatos aliquos, peculiari dignantur inſtitutione, non frænis aut habenis, ſed doctrina et teſſeris dirigentes, quarum vulgus et gregarii prorſus imperiti ſunt. Nam neque canum plerique, indicia veſtigiorum, neque equorum, artis equeſtris ſigna,

σιν· ἀλλ' οἱ μεμαθηκότες, εὐθὺς ἀπὸ σιγμοῦ τοῦ τυχόντος, ἢ ποππυσμοῦ, τὸ προςαττόμενον αἰσθανόμενοι, ῥᾳ-
C δίως εἰς ὃ δεῖ καθίστανται. Φαίνεται δὲ γινώσκων καὶ Ὅμηρος ἣν λέγομεν διαφορὰν ἡμεῖς· τῶν γὰρ μάντεων οἰωνοπόλους τινὰς καλεῖ, καὶ ἱερεῖς, ἑτέρους δὲ τῶν θεῶν αὐτῶν διαλεγομένων συνιέντας, καὶ συμφρονοῦντας, ἀποσημαίνειν οἴεται τὸ μέλλον, ἐν οἷς λέγει,

Τῶν δ' Ἕλενος Πριάμοιο φίλος παῖς ξύνθετο θυμῷ
Βουλήν, ἥ ῥα θεοῖσιν ἐφήνδανε μητιόωσι.

Καί,

Ὡς γὰρ ἐγὼν ὄπ' ἄκουσα θεῶν αἰειγενετάων.

Ὥσπερ γὰρ τῶν βασιλέων καὶ τῶν στρατηγῶν τὴν διάνοιαν οἱ μὲν ἐκτὸς αἰσθάνονται καὶ γινώσκουσι πυρσοῖς τισι καὶ κηρύγμασι καὶ ὑπὸ σαλπίγγων, τοῖς δὲ πιστοῖς καὶ συνήθεσιν αὐτοὶ
D φράζουσιν· οὕτω τὸ θεῖον ὀλίγοις ἐντυγχάνει δι' αὐτοῦ καὶ σπανίως, τοῖς δὲ πολλοῖς σημεῖα δίδωσιν, ἐξ ὧν ἡ λεγομένη Μαντικὴ συνέστηκε. Θεοὶ μὲν γὰρ οὖν ὀλίγων ἀνθρώπων κοσμοῦσι βίον, οὓς ἂν ἄκρως μακαρίους τε καὶ θείους

intelligunt: ſed qui didicerunt, quovis ſibilo aut plauſu percipiunt quid jubeantur, ac facile officium peragunt. Videtur autem mihi Homerus quoque hanc noſtri generis differentiam, quam dico, habuiſſe cognitam. Nam vatum alios augures, alios ſacerdotes nominans, quoſdam facit qui ipſorum deorum colloquia intelligant, itaque futura prædicant.

Iſthuc conſilium Phœbo, glaucæque Minervæ
Arridens, Helenus perſenſit mente ſagaci.

Et,

Namque meas talis ſuperum vox venit ad aures.

Sicut enim regum et imperatorum ſententiam exteri percipiunt e facibus quibuſdam ardentibus, præconibus, tubis, quam fidis et familiaribus ii coram exponunt: ſic numen paucos per ſe, idque raro, compellat, pleriſque ſigna ſuggerit, e quibus ſignis Divinatio eſt confecta. Nam dii paucorum hominum vitam exornant, quos ſumme beatos et

ὡς ἀληθῶς ἀπεργάσασθαι βουληθῶσιν· αἱ δὲ ἀπηλλαγμέναι γενέσεως ψυχαί, καὶ σχολάζουσαι τὸ λοιπὸν ἀπὸ σώματος, οἷον ἐλεύθεραι πάμπαν ἀφειμέναι, Δαίμονές εἰσιν ἀνθρώπων ἐπιμελεῖς, καθ' Ἡσίοδον. Ὡς γὰρ ἀθλητὰς καταλύσαντας ἄσκησιν ὑπὸ γήρως, οὐ τελέως ἀπολείπει τὸ φιλότιμον καὶ φιλοσώματον, ἀλλ' ἑτέρους ἀσκουμένους ὁρῶντες ἥδονται, καὶ παρακαλοῦσι, καὶ συμπαραθέουσιν· οὕτως οἱ πεπαυμένοι τῶν περὶ τὸν βίον ἀγώνων δι' E
ἀρετὴν ψυχῆς γενόμενοι Δαίμονες, οὐ παντελῶς ἀτιμάζουσι τὰ ἐνταῦθα πράγματα καὶ λόγους καὶ σπουδάς· ἀλλὰ τοῖς ἐπὶ ταὐτὸ γυμναζομένοις τέλος, εὐμενεῖς ὄντες καὶ συμφιλοτιμούμενοι πρὸς τὴν ἀρετὴν, ἐγκελεύονται καὶ συνεξορμῶσιν, ὅταν ἐγγὺς ἤδη τῆς ἐλπίδος ἁμιλλωμένους καὶ ψαύοντας ὁρῶσιν. Οὐ γὰρ οἷς ἔτυχε συμφέρεται τὸ Δαιμόνιον· ἀλλ' οἷον ἐπὶ τῶν νηχομένων ἐν θαλάττῃ, F
τοὺς μὲν πελαγίους ἔτι καὶ πόρρω τῆς γῆς φερομένους οἱ

D. 5. ἀπεργάσασθαι] Sic E. T. Vulgo, ἀπεργάσαι.
E. 3. πράγματα] Addidi ex B. E.

vere divinos reddere volunt. Animi autem ortu liberati, et vacantes poſtmodo a corpore, ut liberi prorſus emiſſi, Genii ſunt, curam hominum gerentes, ut ait Heſiodus. Et ſicut athletæ ſenectute eis vacationem artis largita non omne tamen protinus abjiciunt ſtudium et curam corporis, ſed delectantur cum alios exerceri vident, exhortantur, iiſque præſto adſunt: ita confectis vitæ ærumnis animi ob præſtantiam in Genios verſi, non plane deſpiciunt res humanas, hominumque rationes et ſtudia: ſed propitii iis qui eundem finem affectant, adjuvant eorum conatus, incitantes et provehentes, cum eos vident propinqua ſpe contendere ad finem, eumque jam attingere. Non enim quoſvis Genius arripit. Sed ſicut de iis qui natant in mari, eos qui in alto adhuc feruntur et procul a terra abſunt, in terra ſtantes dun-

ἐπὶ γῆς ἑστῶτες σιωπῇ θεῶνται μόνον, τοὺς δ' ἐγγὺς ἤδη περιθέοντες καὶ παρεμβαίνοντες, ἅμα δὲ χειρὶ καὶ φωνῇ βοηθοῦντες, ἀνασώζουσιν· οὕτως ὦ * τοῦ δαιμονίου ὁ τρόπος. * ἡμᾶς βαπτιζομένους ὑπὸ τῶν πραγμάτων, καὶ σώματα πολλὰ καθάπερ ὀχήματα μεταλαμβάνοντας, αὐτοὺς ἐξαμιλλᾶσθαι, καὶ μακροθυμεῖν, δι' οἰκείας πειρωμένους ἀρετῆς σώζεσθαι, καὶ τυγχάνειν λιμένος. Ἥτις δ' ἂν ἤδη διὰ μυρίων γενέσεων ἠγωνισμένη μακροὺς ἀγῶνας, εὖ καὶ προθύμως ψυχὴ τῆς περιόδου συμπεραινομένης κιν-
94 δυνεύουσα καὶ φιλοτιμουμένη περὶ τὴν ἔκβασιν ἱδρῶτι πολλῷ ἄνω προσφέρηται, ταύτῃ τὸν οἰκεῖον οὐ νεμεσᾷ Δαίμονα βοηθεῖν ὁ θεός, ἀλλ' ἀφίησι τῷ προθυμουμένῳ· προθυμεῖται δ' ἄλλος ἄλλην ἀνασώζειν ἐγκελευόμενος· ἡ δὲ συνακούει διὰ τὸ πλησιάζειν, καὶ σώζεται· μὴ πειθομένη δὲ, ἀπολιπόντος τοῦ Δαίμονος, οὐκ εὐτυχῶς ἀπαλλάσσει.

F. 5. οὕτως ὦ *—* ἡμᾶς] Sententia quidem univerſe facilis ad explendum, ut Anon. T. V. οὕτως, ὦ ξένε, τοῦ δαιμονίου ὁ τρόπος· ἐᾷ μὲν γὰρ ἡμᾶς. Non recepi, ut e conjectura, non e libro, profectum.

taxat ſpectant, littori autem appropinquantibus jam accurrentes et in aquam deſcendentes manu ſimul et voce ſuccurrunt, eoſque eripiunt: ita, amice, Genius vult nos jam obrutos a rebus, et multa corpora tanquam vehicula mutantes, ipſos eluctari, et tolerare, propria expertos virtute ſervari, et ad portum pervenire. Quæ vero per innumeros ortus ærumnis exactis gravibus anima, jam bene et alacriter circuitione abſoluta, ad ipſum exitum laborat et periclitatur multo cum ſudore enitens ſurſum: huic quin familiaris ejus Genius opituletur, non invidet deus, ſed volentem ſinit: ſtudet autem alius aliam ſervare exhortando: et audit illa ob propinquitatem, ac ſervatur: non obtemperans autem, diſcedente Genio, miſere agit.

κε΄. Τούτων εἰρημένων, ὁ Ἐπαμεινώνδας ἀποβλέψας
εἰς ἐμέ, Σοὶ μέν, εἶπεν, ὦ Καφεισία, σχεδὸν ὥρα βαδί-
ζειν εἰς τὸ γυμνάσιον ἤδη, καὶ μὴ ἀπολείπειν τοὺς συνήθεις·
ἡμεῖς δὲ Θεάνορος ἐπιμελησόμεθα, διαλύσαντες ὅταν B
δέῃ τὴν συνουσίαν. Κἀγὼ ἔφην, Πράττομεν ταῦτα·
ἀλλὰ μακρὸν οἶμαί τι μετ' ἐμοῦ καὶ Γαλαξιδώρου βούλεταί
σοι διαλεχθῆναι οὑτοσὶ ὁ Θεόκριτος. Ἀγαθῇ τύχῃ, εἶ-
πε, διαλεγέσθω. Καὶ προῆγεν ἀναστὰς εἰς τὸ ἐπικάμ-
πτιον τῆς στοᾶς. Καὶ ἡμεῖς περισχόντες αὐτὸν ἐπεχειροῦ-
μεν παρακαλεῖν ἐπὶ τὴν πρᾶξιν. Ὁ δὲ καὶ τὴν ἡμέραν ἔφη
πάνυ σαφῶς εἰδέναι τῆς καθόδου τῶν φυγάδων, καὶ συντετάχ-
θαι μετὰ Γοργίδου τοὺς φίλους πρὸς τὸν καιρόν· ἀποκτενεῖν δὲ
τῶν πολιτῶν ἄκριτον οὐδένα, μὴ μεγάλης ἀνάγκης γε-
νομένης· ἄλλως δὲ καὶ πρὸς τὸ πλῆθος ἁρμόζειν τὸ Θη-
βαίων εἶναί τινας ἀναιτίους καὶ καθαροὺς τῶν πεπραγμένων· καὶ C

B. 2. Πράττομεν] Immo Πράττωμεν.
B. 10. μὴ μεγάλης] Sic E. Baſ. Xyl. Vulgo, μὴ μετὰ μεγάλης.
C. 1. καὶ μᾶλλον] Forte, οἳ μᾶλλον· mox ἀνύποπτον.

XXV. His ita dictis, Epaminondas in me intuens, Tibi quidem, inquit, Caphiſia, tempus adeſt jam in gymnaſium eundi, neque deſtituendi familiares: nos Theanorem curabimus, et ubi viſum fuerit concilium dimittemus. Tum ego, agentur, inquam, iſta: ſed parumper me præſente et Galaxidoro tecum colloqui cupit hic noſter Theocritus. Colloquatur, inquit, bona fortuna. Simulque ſurgens ad anfractum porticus præceſſit. Noſque circumfuſi cœpimus eum ad ſocietatem facinoris exhortari. Ille autem et probe ſibi notum diem reditui exſulum deſtinatum aiebat, et cum Gorgida amicis eſſe ad opportunitatem uſurpandam omnia compoſita: ſe autem nolle quenquam civium indicta cauſſa occidere, non gravi urgente neceſſitate: præterea etiam ad multitudinem Thebanorum eſſe hoc utile,

μᾶλλον ἔξεστιν ἀνυπόπτως τὸν δῆμον ὡς ἀπὸ τοῦ βελτίστου παραινοῦντες. Ἐδόκει ταῦτα ἡμῖν. Κἀκεῖνος μὲν ἀνεχώρησεν αὖθις ὡς τοὺς περὶ τὸν Σιμμίαν. Ἡμεῖς δὲ καταβάντες εἰς τὸ γυμνάσιον, ἐνετυγχάνομεν τοῖς φίλοις, καὶ διαλαμβάνων ἄλλος ἄλλον ἐν τῷ συμπαλαίειν, τὰ μὲν ἐπυνθάνετο, τὰ δὲ ἔφραζε, καὶ συνετάττετο πρὸς τὴν πρᾶξιν. Ἑωρῶμεν δὲ καὶ τοὺς περὶ Ἀρχίαν καὶ Φίλιππον ἀληλιμμένους ἀπιόντας ἐπὶ τὸ
D δεῖπνον. Ὁ γὰρ Φυλλίδας, δεδιὼς μὴ τὸν Ἀμφίθεον προανέλωσιν, εὐθὺς ἀπὸ τῆς Λυσανορίδου προπομπῆς τὸν Ἀρχίαν δεξάμενος, καὶ περὶ τὸ γύναιον ἧς ἐπιθυμῶν ἐτύγχανεν εἰς ἐλπίδας ἐμβαλών, ὡς ἀφιξομένης εἰς τὸν τόπον, ἔπεισε πρὸς ῥαθυμίαν καὶ ἄνεσιν τραπέσθαι μετὰ τῶν εἰωθότων αὐτῷ συνακολασταίνειν.

κϛʹ. Ὀψὲ δὲ ἤδη τότε ψῦχος ἐπέτεινε πνεύματος γενομένου, καὶ διὰ τοῦτο τῶν πολλῶν τάχιον εἰς τὰς οἰκίας ἀνακεχωρηκότων, ἡμεῖς μὲν τοῖς περὶ Δαμοκλείδαν

D. 5. τόπον] Legendum πότον, ut Amiot. Salmaſ. Reiſk.

inveniri quoſdam facinoris innocentes, qui eo facilius citra ſuſpicionem perſuadere optima deinde poſſint. Hac ſententia probata, frater ad Simmiam ſe recepit. Nos in gymnaſium degreſſi amicos convenimus, atque cum uno poſt alterum concertans, alia quæſivit, alia compoſuit ad rem gerendam pertinentia. Vidimus etiam Archiam et Philippum unctos ad cœnam abire. Metuens enim Phyllidas ne ante cœnam Amphitheum tyranni interficerent, ſtatim atque deducto Lyſanorida rediit, Archiam ſalutans, et de muliere quam is concupiſcebat ſpem injiciens, eam iſthuc venturam, perſuaſit ut cum ſuarum libidinum ſociis animo otioſo ſubſequeretur.

XXVI. Sub veſperam jam frigus ſe intendit vento oborto. Ideoque pleriſque maturius domum ſe conferentibus, nos Damoclidam, Pelopidam,

καὶ Πελοπίδαν καὶ Θεόπομπον ἐντυχόντες, ἀνελαμβάνομεν, ἄλλοι δὲ ἄλλως· ἐσχίσθησαν γὰρ εὐθὺς ὑπερβάλλοντες τὸν Κιθαιρῶνα, καὶ παρέσχεν αὐτοῖς ὁ χειμὼν τὰ πρόσωπα E συγκεκαλυμμένοις ἀδεῶς διελθεῖν τὴν πόλιν· ἐνίοις δὲ ἐπήστραψε δεξιὸν ἄνευ βροντῆς εἰσιοῦσι διὰ τῶν πυλῶν· καὶ τὸ σημεῖον ἐδόκει καλὸν πρὸς ἀσφάλειαν καὶ δόξαν, ὡς λαμπρῶν, ἀκινδύνων δὲ τῶν πράξεων ἐσομένων.

κζ΄. Ὡς οὖν ἅπαντες ἔνδον ἦμεν, πεντήκοντα δυοῖν δέοντες, ἤδη τοῦ Θεοκρίτου καθ' ἑαυτὸν ἐν οἰκίσκῳ τινὶ σφαγιαζομένου, πολὺς ἦν τῆς θύρας ἀραγμός· καὶ μετὰ μικρὸν ἧκέ τις ἀγγέλλων ὑπηρέτας τοῦ Ἀρχίου δύο κόπτειν τὴν αὔλειον, ἀπεσταλμένους σπουδῇ πρὸς Χάρωνα, καὶ κελεύειν ἀνοίγειν, καὶ ἀγανακτεῖν, βράδιον ὑπακουόντων. F Θορυβηθεὶς οὖν ὁ Χάρων ἐκείνοις μὲν εὐθὺς ἀνοιγνύναι προσέταξεν, αὐτὸς δὲ ἀπαντήσας, ἔχων στέφανον, ὡς τεθυκὼς καὶ πίνων, ἐπυνθάνετο τῶν ὑπηρετῶν ὅ, τι βούλοιντο. Λέγει δὲ ἅτερος, Ἀρχίας καὶ Φίλιππος ἐπεμ-

et Theopompum obvii facti ad nos recepimus, alii alios. Nam ſtatim, trajecto Cithærone, divulſerant ſeſe: et tempeſtas hoc eis conferebat, ut facie quiſque velata citra metum per urbem incederet: quibuſdam etiam per portas intrantibus fulgur a dextra ſine tonitru affulſit: quod videbatur ſecuritatem portendere ac gloriam, facinus illuſtre ſine periculo confecturis.

XXVII. Cum omnes jam in domo Charonis eſſemus, numero duodequinquaginta, jam Theocrito in quodam conclavi ſeorſim hoſtiam mactante, fores vehementius concrepuerunt: venitque mox quidam nuncians, duos Archiæ apparitores pulſare oſtium, feſtinanter ad Charonem miſſos, qui aperiri juberent, indignarenturque id non eſſe actutum factum. Turbatus hic Charon, aperiri illis ſtatim juſſit: ipſe coronatus eis occurrens, tanquam qui ſacrificaſſet et potaret, quæſivit ex apparitoribus, quid vellent. Alter eorum reſpondit, Miſſos

ψαν ἡμᾶς κελεύοντες ὡς τάχιστα ἥκειν πρὸς αὐτούς. Ἐρομένου δὲ τοῦ Χάρωνος, Τίς ἡ σπουδὴ τῆς τηνικαῦτα μεταπέμψεως αὐτοῖς, καὶ μή τι καινότερον, Οὐδὲν ἴσμεν, ὁ ὑπηρέτης ἔφη, πλέον· ἀλλὰ τί λέγωμεν αὐτοῖς; Ὅτι νὴ Δία, εἶπεν ὁ Χάρων, θεὶς τὸν στέφανον ἤδη, καὶ λαβὼν τὸ ἱμάτιον, ἕπομαι· μεθ' ὑμῶν γὰρ τηνικαῦτα βαδίζων διαταράξω τινάς, ὡς ἀγόμενος. Οὕτως, ἔφησαν,
595 ποίει· καὶ γὰρ ἡμᾶς δεῖ τοῖς ὑπὸ πόλιν φρουροῖς κομίσαι τι πρόσταγμα παρὰ τῶν ἀρχόντων. Ἐκεῖνοι μὲν οὖν ᾤχοντο. Τοῦ δὲ Χάρωνος εἰσελθόντος πρὸς ἡμᾶς, καὶ ταῦτα φράσαντος, ἔκπληξις ἅπαντας ἔσχεν, οἰομένους μεμηνῦσθαι· καὶ τὸν Ἱπποσθενείδαν ὑπενόουν οἱ πλεῖστοι, κωλῦσαι μὲν ἐπιχειρήσαντα τὴν κάθοδον διὰ τοῦ Χλίδωνος, ἐπεὶ δ' ἀπέτυχε, καὶ συνῆπται τῷ καιρῷ τὸ δεινόν, ἐξενηνοχέναι πιθανὸν ὄντα τὴν πρᾶξιν ὑπὸ δέους· οὐ γὰρ ἀφίκετο μετὰ τῶν ἄλλων εἰς τὴν οἰκίαν, ἀλλ' ὅλως ἐδόκει πονηρὸς γεγονέναι καὶ παλίμβολος. Οὐ μὴν ἀλλὰ τόν γε Χάρω-

ſe ab Archia et Philippo, ipſum quam celerrime ad ſe venire jubentibus. Cumque interrogaret, cur ita ſerio ipſum hoc tempore arceſſerent: Nihil, inquit apparitor, nobis præterea notum eſt: ſed quid renunciabimus eis? Nimirum, aiebat Charon, me poſita corona et veſte ſumta vos ſubſecuturum: nam ſi nunc vobiſcum eam, quoſdam turbabo, qui me captum duci putabunt. Sic ergo, dicebant, facito, nam et nos oportet cuſtodibus urbis mandatum aliquod magiſtratus adferre. Cum hi abiiſſent, et ad nos Charon eſſet ingreſſus, hæcque ſignificaſſet, perterriti omnes ſunt, indicium rei delatum eſſe putantes, et pleriſque ſuſpectus erat Hippoſthenidas, quaſi qui conatus reditum exſulum opera Chlidonis impedire, infecta hac re et periculi jam tempore imminente indicium conſpirationis detuliſſet præ metu: atque hoc fiebat probabile, cum in Charonis domum ſe cum aliis non contuliſſet, totuſque videretur improbus et deſertor. Nos tamen univerſi Charonem cen-

να πάντες ᾠόμεθα χρῆναι βαδίζειν, καὶ ὑπακούειν τοῖς ἄρχουσι καλούμενον. Ὁ δὲ κελεύσας τὸν υἱὸν ἐλθεῖν, κάλ- B
λιστον ὄντα Θηβαίων, ὦ Ἀρχίδαμε, παῖδα καὶ φιλοπονώτατον περὶ τὰ γυμνάσια, πεντεκαιδεκαέτη μὲν σχεδὸν, πολὺ δὲ ῥώμῃ καὶ μεγέθει διαφέροντα τῶν ὁμηλίκων, Οὗτος, εἶπεν, ὦ ἄνδρες, ἐμοὶ μόνος ἐστὶ καὶ ἀγαπητὸς, ὥσπερ ἴστε· τοῦτον ὑμῖν παραδίδωμι, πρὸς θεῶν ἅπασι, πρὸς δαιμόνων, ἐπισκήπτων, εἰ. φανείην ἐγὼ πονηρὸς περὶ ὑμᾶς, ἀποκτείνατε, μὴ φείσησθε ἡμῶν· τὸ δὲ λοιπὸν, ὦ ἄνδρες ἀγαθοὶ, πρὸς τὸ συμπόσιον ἀντιτάξασθε, μὴ προήσθε τὰ σώματα διαφθεῖραι τοῖς αἰσχίστοις ἀνάνδρως καὶ C
ἀκλεῶς, ἀλλ' ἀμύνασθε, τὰς ψυχὰς ἀηττήτους τῇ πατρίδι. φυλάττοντες. Ταῦτα τοῦ Χάρωνος λέγοντος, τὸ μὲν φρόνημα καὶ τὴν καλοκαγαθίαν ἐθαυμάζομεν, πρὸς δὲ τὴν ὑποψίαν ἠγανακτοῦμεν, καὶ ἀπάγειν ἐκελεύομεν τὸν παῖδα. Τὸ δ' ὅλον, εἶπεν ὁ Πελοπί-

B. 9. πρὸς τὸ συμπόσιον] Corrigendum, πρὸς τὸ συμπεσὸν ut Xyl. et Reiſk.
C. 1. αἰσχίστοις] Forte ἐχθίστοις.

ſuimus ire debere, et vocantibus magiſtratibus obtemperare. Charon autem filium arceſſens, pulcherrimum, O Archidame, Thebanorum, et in gymnaſiis laborum ſtudioſiſſimum, annos natum fere quindecim, ſed æqualibus robore et magnitudine multo anteeuntem, Hic, inquit, amici, unicus meus eſt filius, et, quod noſtis, carus: hunc ego vobis trado, voſque, per deos omnes, omnes genios, obteſtor, ſi quid mala fide vobiſcum agere me ſentietis, ut eum nulla habita noſtrum ratione interficiatis: vos autem porro adverſus eventum voſmet parate viri, neque committite ut a peſſimis hominibus corpora veſtra interficiantur re parum viriliter et ſine decore geſta: ſed ulciſcimini hoſtes, invictoſque animos patriæ ſervate. Iſta locuto Charone, magnitudinem quidem animi et probitatem hominis admirati ſumus: ſed quod ſuſpectum ſe nobis putabat, inique tulimus, atque abducere filium juſſimus. Omnino autem, dice-

δας, οὐδ' εὖ βεβουλεῦσθαι δοκεῖς ἡμῖν, ὦ Χάρων, μὴ μεταστησάμενος εἰς οἰκίαν ἑτέραν τὸν υἱόν· τί γὰρ αὐτὸν δεῖ κινδυνεύειν μεθ' ἡμῶν ἐγκαταλαμβανόμενον; καὶ νῦν ἐκπεμπτέος, ἵν' ἡμῖν, ἐάν τι πάσχωμεν, εὐγενὴς ὑποτρέφηται τιμωρὸς ἐπὶ τοὺς τυράννους. Οὐκ ἔστιν, εἶπεν ὁ Χάρων, ἀλλ' D αὐτοῦ παραμενεῖ, καὶ κινδυνεύσει μεθ' ὑμῶν· οὐδὲ γὰρ τούτῳ καλὸν ὑποχείριον γενέσθαι τοῖς ἐχθροῖς· ἀλλὰ τόλμα παρ' ἡλικίαν, ὦ παῖ, γευόμενος ἄθλων ἀναγκαίων, καὶ κινδύνευε μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν πολιτῶν ὑπὲρ ἐλευθερίας καὶ ἀρετῆς· πολλὴ δ' ἐλπὶς ἔτι λείπεται· καί που τις ἐφορᾷ θεῶν ἡμᾶς ἀγωνιζομένους περὶ τῶν δικαίων.

κη'. Δάκρυα πολλοῖς ἐπῆλθεν, ὦ Ἀρχίδαμε, πρὸς τοὺς λόγους τοῦ ἀνδρός· οὗτος δὲ ἄδακρυς καὶ ἄτεγκτος, ἐγχειρίσας Πελοπίδᾳ τὸν υἱόν, ἐχώρει διὰ θυρῶν, δεξιούμενος ἕκαστον ἡμῶν καὶ παραθαῤῥύνων. Ἔτι δὲ μᾶλλον

D. 1. τούτῳ καλὸν] Sic B. E. Vulgo, τοῦτο καλόν.

bat Pelopidas, non bono uſus conſilio videre nobis, Charon, qui non aliam in domum tranſtuleris filium: quid enim attinet eum hic una nobiſcum deprehenſum periclitari? atque adeo etiamnum ablegandus eſt, ut ſi quid nobis adverſi contingat, generoſus vindex in tyrannos clam educetur. Minime gentium, aiebat Charon, ſed hic manebit, et una vobiſcum in diſcrimine verſabitur: nam ne hunc quidem expedit in poteſtatem hoſtium pervenire. Tu vero, fili, etiam ante ætatem deguſta certamina neceſſaria, et cum multis boniſque civibus pro libertate et virtute periculum adi. Multum quidem adhuc ſpei ſupereſt, ac fortaſſe aliquis nos deus reſpicit decertantes pro juſtitia.

XXVIII. Hæc, Archidame, verba hominis lachrymas multis excuſſerunt. Ipſe nihil lachrymans, nihil emollitus, tradito in manus Pelopidæ filio, per fores exibat, dextram unicuique noſtrum injiciens, et cohortans ad fiduciam. Magis

ἂν ἠγάσω τοῦ παιδὸς αὐτοῦ τὴν φαιδρότητα καὶ τὸ ἀδαὲς πρὸς τὸν κίνδυνον, ὥσπερ τοῦ Νεοπτολέμου, μήτε ὠχριάσαντος, μήτε E ἐκπλαγέντος, ἀλλ' ἕλκοντος τὸ ξίφος τοῦ Πελοπίδου, καὶ καταμανθάνοντος. Ἐν τούτῳ, Κηφισοδώρῳ Διότονος εἷς τῶν φίλων, παρῆν πρὸς ἡμᾶς ξίφος ἔχων, καὶ θώρακα σιδηροῦν ὑπενδεδυμένος· καὶ πυθόμενος τὴν Χάρωνος ὑπ' Ἀρχίου μετάπεμψιν, ἠτιᾶτο τὴν μέλλησιν ἡμῶν, καὶ παρώξυνεν ἐπὶ τὰς οἰκίας βαδίζειν· φθήσεσθαι γὰρ ἐμπεσόντας αὐτοῖς· εἰ δὲ μή, βέλτιον εἶναι προσελθόντας ἐν ὑπαίθρῳ συμπλέκεσθαι πρὸς ἀλλήλους ἀσυντάκτους καὶ σποράδας, ἢ μένειν ἐν οἰκίσκῳ καθείρξαντας αὐτοὺς, ὥσπερ σμῆνος ἐξαιρεθησομένους ὑπὸ τῶν πολεμίων. Ἐνῆγε F δὲ καὶ ὁ μάντις Θεόκριτος, ὡς τῶν ἱερῶν σωτηρίων καὶ καλῶν, καὶ πρὸς ἀσφάλειαν ἐγγύων αὐτοῖς γεγονότων.

κθ'. Ὁπλιζομένων δὲ ἡμῶν, καὶ συντάττομένων,

D. 11. ἀδαὲς] Baſ. Xyl. ἀδεές.
E. 9. πρὸς ἀλλήλους] Forte ἄλλως, vel αὐτούς. Modo προελθόντας B. Vulgo erat προσελθόντας.

etiam pueri ipſius admiratus fuiſſes alacritatem et confidentiam adverſus periculum, Neoptolemi æmulam: non enim expalluit, non pavit, ſed gladium Pelopidæ extraxit atque contemplatus eſt. Interim ad nos venit Diotonus Cephiſodori amicus gladium geſtans, et loricam ferream indutus: qui cum audiret Charonem ad Archiam eſſe vocatum, culpabat noſtram cunctationem, inſtigabatque ut ad ædes iremus; fore enim, ut anteverteremus eos ſubito irruentes: aut, ſi res ſecus caderet, præſtare ſub dio congredi cum hoſtibus incompoſitis et palantibus quam in domuncula incluſos manere, donec apum examinis inſtar ab hoſtibus eximeremur. Sed et Theocritus vates inſtabat, quod ei ſacra ſalutaria, pulchra, et ſecuritatem ſpondentia eveniſſent.

XXIX. Cum jam nos armaremus et componeremus,

αὖθις ἀφανεῖται Χάρων ἱλαρῷ τῷ προσώπῳ, καὶ μειδιῶν
καὶ προσβλέπων εἰς ἡμᾶς, θαῤῥεῖν ἐκέλευεν, ὡς δεινοῦ
μηδενὸς ὄντος, ἀλλὰ τῆς πράξεως ὁδῷ βαδιζούσης. Ὁ
γὰρ Ἀρχίας, ἔφη, καὶ ὁ Φίλιππος ὡς ἤκουσαν ἥκειν ἐμὲ
96 κεκλημένον, ἤδη βαρεῖς ὑπὸ τῆς μέθης ὄντες, καὶ συν-
εκλελυμένοι τοῖς σώμασι τὰς ψυχὰς, μόλις διαναστάν-
τες, ἔξω προσῆλθον ἐπὶ τὰς θύρας. Εἰπόντος δὲ τοῦ
Ἀρχίου, Φυγάδας, ὦ Χάρων, ἀκούομεν ἐν τῇ πόλει κρύπ-
τεσθαι παρεισελθόντας, οὐ μετρίως ἐγὼ διαταραχ-
θεὶς, Ποῦ δ', εἶπον, εἶναι λέγονται, καὶ τίνες; Ἀγνοοῦμεν,
ὁ Ἀρχίας εἶπε, καὶ σὲ τούτου χάριν ἐλθεῖν ἐκελεύσαμεν,
εἰ δή τι τυγχάνοις σαφέστερον ἀκηκοώς. Κἀγὼ μικρὸν,
ὥσπερ ἐκ πληγῆς ἀναφέρων τὴν διάνοιαν, ἐλογιζόμην
λόγον εἶναι τὴν μήνυσιν, οὐ βέβαιον, οὐδὲ ὑπὸ τῶν
B συνειδότων ἐξενηνέχθαι τὴν πρᾶξιν οὐδενός· οὐ γὰρ ἀγνοεῖν
τὴν οἰκίαν αὐτοὺς, εἴ τις εἰδὼς ἀκριβῶς ἐμήνυεν· ἄλλως δὲ

F. 5. αὖθις] Anon. T. V. Vulgo, αὐτοῖς.
A. 9. ἐκ πληγῆς] Ita Anon. T. V. Vulgo, ἐκπλαγείς.
B. 1. οὐ γὰρ ἀγνοεῖν] Lege, οὐ γὰρ ἂν ἀγνοεῖν.

redit Charon hilari vultu, ac renidens, et in nos intuens, Bono, inquit, eſte animo: res periculo caret, et ſuccedit probe. Archias enim et Philippus ut audiverunt me vocatum adeſſe, jam vino graves, et animis juxta ac corporibus diſſolutis, ægre ſurgentes foras ad oſtium proceſſerunt. Hic cum dixiſſet Archias, Audimus, O Charon, exſules in urbem ſubrepſiſſe, inque ea occultari: Ego non leviter perturbatus, Ubinam, inquam, eſſe, et qui dicuntur? Tum Archias, Ignoramus, ait, ideoque te venire juſſimus, ſi quid tu fortaſſe certius inaudiviſſes. Ego parumper veluti conſternatus animum recolligens, rumorem ratiocinatus ſum eſſe hoc indicium, nihil certi, neque rem ab ullo conſciorum elatam: non enim domum eos ignoraturos fuiſſe, ſi quis rem

ὑποψίαν ἢ λόγον ἄσημον ἐν τῇ πόλει περιφερόμενον ἥκειν εἰς ἐκείνους. Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν ὅτι, Ζῶντος μὲν Ἀνδροκλείδου, πολλάκις ἐπίσταμαι φήμας τοιαύτας ῥυείσας διὰ κενῆς καὶ λόγους ψευδεῖς ἐνοχλήσαντας ἡμῖν· νυνὶ δὲ, ἔφην, οὐδὲν ἀκήκοα τοιοῦτον, ὦ Ἀρχία· σκέψομαι δὲ τὸν λόγον εἰ κελεύεις· κἂν πύθωμαί τι φροντίδος ἄξιον, οὐ λήσεται ὑμᾶς. Πάνυ μὲν οὖν, ὁ Φυλλίδας εἶπεν, μηδὲν, ὦ Χάρων, ἀδιερεύνητον μηδὲ ἄπυστον ὑπὲρ τούτων ἀπολίπῃς· τί γὰρ κωλύει μηδενὸς καταφρονεῖν, ἀλλὰ πάντα φυλάττεσθαι, καὶ προσέχειν; καλὸν δὲ ἡ πρόνοια, καὶ τὸ ἀσφαλές. C Ἅμα δὲ τὸν Ἀρχίαν ὑπολαβὼν, ἀπῆγεν εἰς τὸν οἶκον, ἐν ᾧ πίνοντες τυγχάνουσιν. Ἀλλὰ μὴ μέλλωμεν, ἄνδρες, ἔφη, προσευξάμενοι δὲ τοῖς θεοῖς ἐξίωμεν. Ταῦτα τοῦ Χάρωνος εἰπόντος, εὐχόμεθα τοῖς θεοῖς, καὶ παρεκαλοῦμεν ἀλλήλους.

λʹ. Ὥρα μὲν οὖν ἦν καθ' ἣν ἄνθρωποι μάλιστα

B. 10. ἄπυστον] Ita E. Xyl. Vulgo, ἄπιστον.

compertam detuliſſet: ſed alias ſuſpicionem aut obſcurum rumorem urbem pervagatum ad eos perveniſſe. Dixi ergo Archiæ, Vivente quidem Androclida ſæpenumero memini tales rumores inanes et falſos ſermones nobis obturbaſſe; nunc autem nihil tale audivi, Archia: tamen, ſi jubes, inquiram, ac ſi quid dignum cura comperero, non patiar id a vobis ignorari. Plane, aiebat Phyllidas, nihil, O Charon, hac de re non veſtigatum et inquiſitum relinque: quid enim obſtat, quin nihil contemnamus, ſed omnia caveamus et obſervemus? expedit prudentes eſſe et tutos. Simulque Archiam apprehenſum in conclave ubi potabant reduxit. Proinde, viri, ne ceſſemus, ſed deos comprecati exeamus. Hæc locuto Charone, diis vota fecimus, et invicem nos cohortati ſumus.

XXX. Hora erat ea, qua

περὶ δεῖπνόν εἰσι· τὸ δὲ πνεῦμα μᾶλλον ἐπιτεῖνον ἤδη νιφετὸν ὑπεκίνει ψεκάδι λεπτῇ μεμιγμένον· ὥστε πολλὴν ἐρημίαν εἶναι διὰ τῶν στενωπῶν διεξιοῦσιν. Οἱ μὲν οὖν ἐπὶ Λεοντίδην καὶ τὸν Ὑπάτην ταχθέντες ἐγγὺς ἀλλήλων οἰκοῦντας, ἐν ἱματίοις ἐξῄεσαν, ἔχοντες οὐδὲν ἕτερον τῶν ὅπλων ἢ μάχαι-
D ραν ἕκαστος· ἐν δὲ τούτοις ἦν καὶ Πελοπίδας, καὶ Δαμοκλείδας, καὶ Κηφισόδωρος. Χάρων δὲ καὶ Μέλων, καὶ οἱ μετ' αὐτῶν ἐπιτίθεσθαι τοῖς περὶ Ἀρχίαν μέλλοντες, ἡμιθωράκια ἐνδεδυμένοι, καὶ στεφάνους δασεῖς ἔχοντες, οἱ μὲν ἐλάτης, οἱ δὲ πεύκης, ἔνιοι δὲ καὶ χιτώνια τῶν γυναικῶν ἀμπεχόμενοι, μεθύοντας ἀπομιμούμενοι κώμῳ χρωμένους μετὰ γυναικῶν. Ἡ δὲ χείρων, ὦ Ἀρχίδαμε, τύχη καὶ τὰς τῶν πολεμίων μαλακίας καὶ ἀγνοίας ταῖς ἡμετέραις ἐπανισοῦσα τόλμαις καὶ παρασκευαῖς, καὶ καθάπερ δρᾶμα τὴν πρᾶξιν ἡμῶν ἀπ' ἀρχῆς διαποικίλλουσα
E κινδυνώδεσιν ἐπεισοδίοις εἰς αὐτὸ συνέδραμε τὸ ἔργον,

C. 10. ὑπεκίνει] Sic B. E. Vulgo, ὑπεκρίνει.
C. 11. Ὑπάτην—οἰκοῦντας] Sumſi a Xyl. quando et conſentit Plutarch. in Pelopid. p. 283. C. Vulgo, Ὑπάτην—οἰκοῦντες.

maxime homines cœnæ vacant: et ventus ſeſe intendens nivem tenuis pluviæ guttulis permixtam edebat: itaque magna ſolitudo paſſim erat nobis per vicos euntibus. Qui in Leontidam et Hypatem, horum enim ædes erant vicinæ, mittebantur, tunicati ibant, nihil armorum præter gladios ſecum gerentes: erant in his Damoclidas, Pelopidas, et Cephiſodorus. Charon autem, Melon, et qui cum iis adorturi Archiam erant, ſemithoraces induti, coronas geſtabant denſas, abiegnas alii, alii piceas, quidam et muliebribus induti amiculis, et ebrios ſimulantes qui cum mulieribus comeſſatum irent. At enim Fortuna maligna, Archidame, hoſtium mollitiem et ignorantiam noſtræ exæquans audaciæ atque induſtriæ, actionemque noſtram ludi in morem ſcenici jam inde ab initio periculoſis varians accidentibus, in ipſum rei gerendæ articulum præcipitem et ſummo

ὀξεῖαν ἐπιφέρουσα, καὶ δεινὸν ἀνελπίστου περιπετείας ἀγῶνα. Τοῦ γὰρ Χάρωνος, ὡς ἐνέπεσε τοῖς περὶ Ἀρχίαν καὶ Φίλιππον, ἀναχωρήσαντος οἴκαδε, καὶ διασκευάζοντος ἡμᾶς ἐπὶ τὴν πρᾶξιν, ἧκεν ἐκεῖθεν παρ' ὑμῶν ἐπιστολὴ παρ' Ἀρχίου τοῦ ἱεροφάντου πρὸς Ἀρχίαν ἐκεῖνον, ὄντα φίλον αὐτοῦ καὶ ξένον, ὡς ἔοικεν, ἐξαγγέλλουσα τὴν κάθοδον καὶ τὴν ἐπιβουλὴν τῶν φυγάδων, καὶ τὴν οἰκίαν εἰς ἣν F προσεληλύθεισαν, καὶ τοὺς συμπράττοντας αὐτοῖς. Ἤδη δὲ καὶ τῇ μέθῃ κατακεκλασμένος ὁ Ἀρχίας, καὶ τῇ προσδοκίᾳ τῶν γυναικῶν ἀνεπτοημένος, ἐδέξατο μὲν τὴν ἐπιστολὴν, τοῦ δὲ γραμματοφόρου φήσαντος, ὑπὲρ τῶν σπουδαίων αὐτοῦ γεγράφθαι, Τὰ σπουδαῖα τοίνυν εἰς αὔριον, ἔφη. Καὶ τὴν μὲν ἐπιστολὴν ὑπέθηκεν ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον· αἰτήσας δὲ ποτήριον, ἐκέλευσεν ἐγχεῖν, καὶ τὸν Φυλλίδαν ἐξέπεμπε συνεχῶς ἐπὶ θύρας σκεψόμενον εἰ τὰ γύναια πρόσεισι.

E. 3. ἐνέπεσε] Puto legendum, ἐνέπαισε vel ἐνέπαιξε. Reiſk. ἀνέπεισε τοὺς περὶ Ἀρχίαν—.

F. 3. καὶ τῇ προσδοκίᾳ] Sic Anon. T. V. Vulgo, κἂν τῇ προσδοκίᾳ.

F. 10. πρόσεισι] Sic B. E. Vulgo, προσείη.

cum diſcrimine conjunctum noſtro caſum intulit. Cum enim Charon ab Archia et Philippo domum reverſus nos ad facinus inſtrueret: ecce tibi venit Athenis epiſtola ab Archia ſacerdote ad Archiam tyrannum amicum, ut apparet, hoſpitemque ejus, reditum exſulum, et inſidias, et domum quam ſubiiſſent, et nomina adjutorum nuncians. Sed Archias jam vino fractus, et mulierum exſpectatione dementatus, acceptam epiſtolam, cum tabellarius de rebus ſeriis ſcriptam diceret, *In craſtinum ergo ſeria*, inquiens, pulvinari ſubjecit, poculumque popoſcit, et infundere juſſit: crebro interim Phyllidam ad fores mittens ſpeculatum an mulieres accederent.

λα΄. Τοιαύτης δὲ τὸν πότον ἐλπίδος διαπαιδαγωγούσης, προσμίξαντες ἡμεῖς καὶ διὰ τῶν οἰκετῶν εὐθὺς ὠσάμενοι πρὸς τὸν ἀνδρῶνα, μικρὸν ἐπὶ ταῖς θύ-
597 ραις ἔστημεν, ἐφορῶντες τῶν κατακειμένων ἕκαστον. Ἡ μὲν οὖν τῶν στεφάνων καὶ τῆς ἐσθῆτος ὄψις παραλογιζομένη τὴν ἐπιδημίαν ἡμῶν, σιγὴν ἐποίησεν· ἐπεὶ δὲ πρῶτος ὁ Μέλων ὥρμησε διὰ μέσου, τὴν χεῖρα τῇ λαβῇ τοῦ ξίφους ἐπιβεβληκὼς, Καβίριχος ὁ κυάμιστος ἄρχων τοῦ βραχίονος αὐτὸν παραπορευόμενον ἀντισπάσας, ἀνεβόησεν, Οὐ Μέλων οὗτος, ὦ Φυλλίδα; Τούτου μὲν οὖν ἐξέκρουσε τὴν ἐπιβουλὴν ἅμα τὸ ξίφος ἀνέλκων· διαγωνισάμενον δὲ χαλεπῶς τὸν Ἀρχίαν ἐπιδραμὼν οὐκ ἀνῆκε παίων, ἕως ἀπέκτεινε. Τὸν δὲ Φίλιππον ἔτρωσε μὲν Χάρων περὶ τὸν τράχηλον· ἀμυνόμενον δὲ τοῖς παρακειμένοις ἐκπώ-
B μασιν, ὁ Λυσίθεος ἀπὸ τῆς κλίνης χαμαὶ καταβαλὼν ἀνεῖλε. Τὸν δὲ Καβίριχον ἡμεῖς κατεπραΰνομεν, ἀξιοῦν-

F. 11. πότον] Revocavi ex B. E. Ald. Baſ. Xyl. Vulgo, πόθον.
A. 7. ὦ Φυλλίδα] Sic B. E. Baſ. Xyl. Vulgo, τῷ Φυλλίδᾳ.
A. 8. ἐπιβουλὴν] Legendum, ἐπιβολὴν, ut Reiſk.

XXXI. Hac ſpe convivium producente, ſupervenimus nos, et recta per famulos perrumpentes ad virorum conclave acceſſimus, paululumque ad fores ſubſtitimus, ſingulos accumbentium contemplantes. Cæterum coronarum et veſtium conſpectus decipiens adverſarios, ſilentium fecit. Ut vero primus Melon per medium ſeſe intulit manu capulo enſis admota, Cabirichus fabarum ſorte archon (magiſtratus id genus) creatus, prætereuntem brachio apprehendit, et exclamavit, Nonne hic eſt Melon, Phyllida? Hujus itaque Melon excuſſit manum, ſtrictoque gladio in Archiam ægre aſſurgentem irruens, non ante finem feriendi fecit quam necavit. Philippum Charon in collum vulneravit: et poculis adjacentibus ſe defendere aggreſſum, Lyſitheus a lecto in terram deturbans interfecit. Nos autem Cabirichum de-

τες μὴ τοῖς τυράννοις βοηθεῖν, ἀλλὰ τὴν πατρίδα συνελευθεροῦν, ἱερὸν ὄντα, καὶ τοῖς θεοῖς καθωσιωμένον ὑπὲρ αὐτῆς. Ὡς δὲ καὶ διὰ τὸν οἶνον οὐκ ἦν εὐπαρακόμιστος τῷ λογισμῷ πρὸς τὸ συμφέρον, ἀλλὰ μετέωρος καὶ τεταραγμένος ἀνίστατο, καὶ τὸ δόρυ προεβάλλετο κατ' αἰχμήν, ὅπερ ἐξ ἔθους ἀεὶ φοροῦσιν οἱ παρ' ἡμῖν ἄρχοντες· ἐγὼ μὲν ἐκ μέσου διαλαβὼν τὸ δόρυ καὶ μετεωρίσας ὑπὲρ κεφαλῆς, ἐβόων ἀφεῖναι, καὶ σώζειν ἑαυτόν, εἰ δὲ μή, πεπλήξεσθαι· Θεόπομπος δὲ παραστὰς ἐκ δεξιῶν, καὶ τῷ ξίφει πατάξας αὐτόν, Ἐνταῦθα, ἔφη, κεῖσο μετὰ τού- C
των οἷς ἐκολάκευες, μὴ γὰρ ἐλευθέραις στεφανώσαιο ταῖς Θήβαις, μηδὲ θύσαις ἔτι τοῖς θεοῖς, ἐφ' ὧν κατηρᾶτο πολλὰ τῇ πατρίδι πολλάκις ὑπὲρ τῶν πολεμίων εὐχόμενος. Πεσόντος δὲ τοῦ Καβιρίχου, τὸ μὲν ἱερὸν δόρυ Θεόκριτος παρὼν ἀνήρπασεν ἐκ τοῦ φόνου· τοὺς δὲ θεράποντας ὀλίγους τολμήσαντας ἀμύνασθαι διεφθείραμεν ἡμεῖς· τοὺς

B. 11. Θεόπομπος] Ita Xyl. et ſupra 594. D. item Vit. Pelopid. p. 281. C. Vulgo, Θεόπος.

mitigabamus, orantes ne tyrannis vellet opitulari, ſed patriæ liberandæ adjumento eſſe, homo ſacer, et diis propter eam conſecratus. Cum autem ob merum non facile in mentem ei veniret quid utile eſſet, et dubius animi ſurgeret perturbatuſque, atque haſtæ, quam pro more gerunt ſemper apud nos archontes, cuſpidem objiceret; ego mediam arripui et ſupra caput elevavi, clamans ut dimitteret, ſuæque ſaluti conſuleret, alias percuſſum iri: Theopompus autem a dextra adſtans, gladio eum feriit: et, Hic, inquit, jace cum iis, quibus adulatus es, non enim tu liberatis Thebis coronam geres, neque porro diis ſacrificabis, a quibus patriæ ſæpenumero mala es imprecatus pro hoſtibus vota faciens. Occiſo Cabiricho, Theocritus, qui una nobiſcum aderat, ſacram haſtam ſtatim e cæde rapuit: famulorum paucos reſiſtere aggreſſos nos interfecimus: eos qui ſe conti-

δὲ ἡσυχίαν ἄγοντας εἰς τὸν ἀνδρῶνα κατακλείσαμεν, οὐ βουλόμενοι διαπεσόντας ἐξαγγεῖλαι τὰ πεπραγμένα,
D πρὶν εἰδέναι καὶ τὰ τῶν ἑταίρων εἰ καλῶς κεχώρηκεν.

λβ'. Ἐπράχθη δὲ κἀκεῖνα τοῦτον τὸν τρόπον. Ἔκοψαν οἱ περὶ Πελοπίδαν τοῦ Λεοντίδου τὴν αὔλειον, ἡσυχῇ προσελθόντες, καὶ πρὸς τὸν ὑπακούσαντα τῶν οἰκετῶν, ἔφασαν ἥκειν Ἀθήνηθεν γράμματα Λεοντίδῃ παρὰ Καλλιστράτου κομίζοντες. Ὡς δὲ ἀπαγγείλας καὶ κελευσθεὶς ἀνοῖξαι, τὸν μοχλὸν ἀφεῖλε, καὶ μικρὸν ἐνέδωκε τὴν θύραν, ἐμπεσόντες ἀθρόοι καὶ ἀνατρέψαντες τὸν ἄνθρωπον, ἵεντο δρόμῳ διὰ τῆς αὐλῆς ἐπὶ τὸν θάλαμον. Ὁ δὲ εὐθὺς ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν ἐξενεχθεὶς τῇ ὑπονοίᾳ,
E καὶ σπασάμενος τὸ ἐγχειρίδιον, ὥρμησε πρὸς ἄμυναν, ἄδικος μὲν ἀνὴρ καὶ τυραννικὸς, εὔρωστος δὲ τῇ ψυχῇ, καὶ κατὰ χεῖρα ῥωμαλέος· οὐ μὴν ἔγνω γε τὸν λύχνον καταβαλεῖν, καὶ διὰ σκότους συμμῖξαι τοῖς ἐπιφερομένοις, ἀλλ' ἐν φωτὶ καθορώμενος ὑπὸ τούτων ἅμα τῆς θύρας

D. 1. ἑταίρων] Ita Leonic. Schott. Anon. T. V. Vulgo, ἑτέρων.

nebant, in conclave incluſimus; quod nollemus eos dilapſos rem actam enunciare antequam ſciremus an reliquis etiam ſociis res ſucceſſiſſet.

XXXII. Ii vero ſic egerunt. Pulſavere qui erant cum Pelopida januam Leontidæ, ad quam tacite acceſſerant: et famulo qui exaudiverat eos, dixerunt, venire ſe Athenis, Leontidæ litteras a Calliſtrato adferentes: is ubi renunciavit, juſſuſque aperire amovit repagulum, paululumque fores aperuit; confertim irruerunt, ſubverſoque homine per aulam ad cubile accurrerunt. Leontidas vero confeſtim id quod res erat ſuſpicatus, ſtricto pugione erupit ad vim profligandam, vir ſane injuſtus et tyrannicus, ſed animi corporiſque robore præditus. Non tamen ſenſit ſibi lucernam eſſe ſubvertendam, et per tenebras cum irruentibus depugnandum; itaque in luce a nobis conſpectus, ſimul atque fores aperuit, Cephiſo-

ἀνοιγομένης, παίει τὸν Κηφισόδωρον εἰς τὸν λαγόνα· καὶ
δευτέρῳ τῷ Πελοπίδᾳ συμπεσὼν, μέγα βοῶν ἀνεκαλεῖ-
το τοὺς θεράποντας. Ἀλλ' ἐκείνους μὲν οἱ περὶ τὸν Σα-
μίδαν ἀνεῖργον, οὐ διακινδυνεύοντας εἰς χεῖρας ἐλθεῖν
ἀνδράσιν ἐπιφανεστάτοις τῶν πολιτῶν, καὶ κατ' ἀλκὴν δια-
φέρουσιν. Ἀγὼν δὲ ἦν τῷ Πελοπίδᾳ πρὸς τὸν Λεον-
τίδην, καὶ διαξιφισμὸς ἐν ταῖς θύραις τοῦ θαλάμου στε- F
ναῖς οὔσαις, καὶ τοῦ Κηφισοδώρου πεπτωκότος ἐν μέσοις
αὐτοῖς, καὶ θνήσκοντος, ὥστε μὴ δύνασθαι τοὺς ἄλλους
προσβοηθεῖν. Τέλος δ' ὁ ἡμέτερος λαβὼν μὲν εἰς τὴν
κεφαλὴν οὐ μέγα τραῦμα, δοὺς δὲ πολλὰ, καὶ καταβα-
λὼν τὸν Λεοντίδην, ἐπέσφαξε θερμῷ Κηφισοδώρῳ. Καὶ γὰρ
εἶδε πίπτοντα τὸν ἐχθρὸν ὁ ἀνὴρ, καὶ τῷ Πελοπίδᾳ τὴν
δεξιὰν ἐνέβαλε· καὶ τοὺς ἄλλους ἀσπασάμενος ἅμα ἵλεως
ἐξέπνευσε. Γενόμενοι δὲ ἀπὸ τούτων, ἐπὶ τὸν Ὑπάτην τρέ-
πονται, καὶ τῶν θυρῶν ὁμοίως αὐτοῖς ἀνοιχθεισῶν φεύγοντα
Ὑπάτην ὑπὲρ τέγους τινὸς εἰς τοὺς γείτονας ἀποσφάττουσιν.

F. 11. Ὑπάτην] Ita bis dedi, Xylandrum ſecutus. Vide ſupra p. 596, C. Vulgo, Ἱππάτην.

dorum in ilia ferit, moxque cum Pelopida congreſſus, ſervos magno clamore invocat. Hos autem Samidas et qui cum ipſo erant repreſſerunt, non auſos manum conſerere cum nobiliſſimis et fortiſſimis civium. Digladiabatur in janua cubilis cum Leontida Pelopidas acriter, quæ arcta erat, et jacebat in medio Cephiſodorus animam agens, ita ut reliqui opem ferre Pelopidæ non poſſent. Tandem noſter in caput accepto non magno vulnere, multis illatis dejecit Leontidam, ſupraque calentem etiamnum Cephiſodorum jugulavit. Vidit enim cadere hoſtem Cephiſodorus, et Pelopidæ dextram injecit, reliquiſque conſalutatis placide ſimul exſpiravit. Hoc confecto ad Hypaten contendunt, foribuſque eodem ipſis pacto apertis, Hypaten per tectum quoddam ad vicinos fugientem obtruncant.

598 λγ΄. Ἐκεῖθεν δὲ πρὸς ἡμᾶς ἠπείγοντο, καὶ συμβάλλουσιν ἡμῖν ἔξωθεν περὶ τὴν πολύστυλον. Ἀσπασάμενοι δὲ ἀλλήλους, καὶ συλλαλήσαντες, ἐχωροῦμεν ἐπὶ τὸ δεσμωτήριον· ἐκκαλέσας *ἐπὶ τῆς εἱρκτῆς ὁ Φυλλίδας, Ἀρχίας, ἔφη, καὶ Φίλιππος κελεύουσί σε ταχέως ἄγειν ἐπ᾽ αὐτοὺς Ἀμφίθεον. Ὁ δὲ ὁρῶν καὶ τῆς ὥρας τὴν ἀτοπίαν, καὶ τὸ μὴ καθεστηκότα λαλεῖν αὐτοῦ τὸν Φυλλίδαν, ἀλλὰ θερμὸν ὄντα τῷ ἀγῶνι καὶ μετέωρον, ὑπειδόμενος τὸ πάλαισμα, Πότε, ἔλεγεν, ὦ Φυλλίδα, τηνικαῦτα μετεπέμψαντο δεσμώτην οἱ πο-
B λέμαρχοι; πότε δὲ διὰ σοῦ; τί δὲ κομίζεις παράσημον; Ἅμα δὲ τῷ λόγῳ ξυστὸν ἱππικὸν ἔχων διῆκε τῶν πλευρῶν, καὶ κατέβαλε πονηρὸν ἄνθρωπον, ᾧ καὶ μεθ᾽ ἡμέραν ἐπενέβησαν καὶ προσέπτυσαν οὐκ ὀλίγαι γυναῖκες. Ἡμεῖς δὲ τὰς θύρας τῆς εἱρκτῆς καταχίσαντες ἐκαλοῦμεν ὀνομαστὶ, πρῶτον μὲν τὸν Ἀμφίθεον, εἶτα

A. 2. τὴν πολύστυλον] Sic B. E. Vulgo, τὸν πολύστυλον.
A. 4. ἐκκαλέσας * ἐπὶ] Facilis ad ſupplendum defectus, ἐκκαλέσας δὲ τὸν ἐπὶ. Sic Exempl. Turneb.
A. 5. κελεύουσί] Ita ſcripſi. Omnes libri κελεύσουσι.

XXXIII. Inde ad nos properant, foriſque apud Polyſtylum conveniunt. Hic mutuo dicta ſalute de rebus collocuti, ad carcerem contendimus. Tum Phyllidas carceris præfectum evocans, Archias, inquit, et Philippus jubent te continuo Amphitheum ad ipſos ducere. Ille vero et temporis abſurditatem conſiderans, et Phyllidam parum compoſite loqui animadvertens, utpote adhuc calentem a certamine et æſtuantem, ſuſpicatus fraudem, Quando, inquit, O Phyllida, polemarchi hoc temporis ad ſe captivum vocaverunt? quando per te? quam adfers teſſeram? Loquentis adhuc latus Phyllidas conto equeſtri, quem gerebat, trajecit, improbumque hominem proſtravit, quem etiam interdiu calcaverunt et conſpuerunt haud paucæ mulieres. Nos foribus carceris diffiſſis, nominatim evocavimus, primum Amphitheum, deinde reliquos, ut quiſque cuique

τῶν ἄλλων πρὸς ὃν ἕκαστος ἐπιτηδείως εἶχεν. Οἱ δὲ τὴν φωνὴν γνωρίζοντες ἀπεπήδων ἐκ τῶν χαμευνῶν ἄσμενοι τὰς ἁλύσεις ἐφελκόμενοι· οἱ δὲ τοὺς πόδας ἐν τῷ ξύλῳ δεδεμένοι τὰς χεῖρας ὀρέγοντες ἐβόων, δεόμενοι μὴ ἀπολειφθῆναι. Λυομένων δὲ τούτων, ἤδη πολλοὶ προσεφέροντο τῶν ἐγγὺς οἰκούντων, αἰσθανόμενοι τὰ πραττό- ε
μενα καὶ χαίροντες. Αἱ δὲ γυναῖκες, ὡς ἑκάστη περὶ τοῦ προσήκοντος ἤκουσεν, οὐκ ἐμμένουσαι τοῖς Βοιωτῶν ἤθεσιν, ἐξέτρεχον πρὸς ἀλλήλας, καὶ διεπυνθάνοντο παρὰ τῶν ἀπαντώντων· αἱ δὲ ἀνευροῦσαι πατέρας ἢ ἄνδρας αὐτῶν, ἠκολούθουν· οὐδεὶς δὲ ἐκώλυε· ῥοπὴ γὰρ ἦν μεγάλη πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας, ὁ παρ' αὐτῶν ἔλεος, καὶ δάκρυα καὶ δεήσεις σωφρόνων γυναικῶν.

λδ'. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν πραγμάτων ὄντων, πυθόμενος τὸν Ἐπαμεινώνδαν ἐγὼ καὶ τὸν Γοργίδαν ἤδη μετὰ τῶν

B. 8. ἀπεπήδων] Forte ἀνεπήδων.
C. 1. τὰ πραττόμενα] τὰ vulgo deeſt, aſſumſi ex B.
C. 3. ἤθεσιν] Præſtat ἔθεσιν.
C. 6. ῥοπὴ—γυναικῶν] Sanum: modo accipiatur, ut verti.

notus aut neceſſarius erat, captivos. Qui voce agnita læti e ſtratis in quibus humi procumbebant ſe proripuere, catenas ſecum trahentes: quibus vero pedes in ligno erant incluſi, ii manus intendentes obſecrabant ne relinquerentur. His ſolutis, jam multi in vicinia habitantium accurrebant, ſentientes quid actum eſſet, et gaudentes. Mulieres quoque, ut quæque e ſuis audivit, non ſervato Bœotico more una ad aliam excurrerunt, et quid rei eſſet ex obviis quæſiverunt: aliæ patres aut maritos ſuos reperientes, ſecutæ ſunt. Neque prohibebat quiſquam: multum enim ad obviorum veniam impetrandam cum ipſorum commiſeratio valebat, tum lachrymæ, et obſecrationes caſtarum mulierum.

XXXIV. Hoc modo rebus habentibus, ego audiens Epaminondam et Gorgidam

D φίλων συναθροίζεσθαι περὶ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερόν, ἐπο-
ρευόμην πρὸς αὐτούς· ἧκον δὲ πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ τῶν
πολιτῶν ὁμοῦ, καὶ συνέρρεον ἀεὶ πλείονες. Ὡς δὲ ἀπήγ-
γειλα καθ' ἕκαστον αὐτοῖς τὰ πεπραγμένα, καὶ παρεκά-
λουν βοηθεῖν ἐλθόντας εἰς τὴν ἀγοράν, ἅμα πάντες εὐθὺς
ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν ἐκήρυττον τοὺς πολίτας· τοῖς δὲ τότε
ὄχλοις τῶν συνισταμένων ὅπλα παρεῖχον αἵ θ' ἑστίαι
πλήρεις οὖσαι παντοδαπῶν λαφύρων, καὶ τὰ τῶν ἐγγὺς οἰ-
κούντων ἐργαστήρια μαχαιροποιῶν. Ἧκε δὲ καὶ Ἱπποσθε-
νίδας μετὰ τῶν φίλων καὶ οἰκετῶν τοὺς ἐπιδεδημηκότας κατὰ
τύχην πρὸς τὰ Ἡράκλεια σαλπιγκτὰς συλλαμ-
E βάνων· εὐθέως δέ, οἱ μὲν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἐσήμαινον, οἱ δὲ
κατ' ἄλλους τόπους, πανταχόθεν ἐκταράττοντες τοὺς
ὑπεναντίους, ὡς πάντων ἀφεστώτων, οἱ μὲν καὶ καπνίζοντες
* τὴν Καδμείαν ἔφευγον ἐπισπασάμενοι καὶ τοὺς κρείττους

D. 7. αἵ δ' ἑστίαι] Potius αἵ τε στοαί, ut T. et ipſe Plut. Pelopid. p. 284. A.
D. 10. φίλων καὶ οἰκετῶν] Haud ſcio an corrigendum ſit, φίλων καὶ οἰκείων.
E. 3. οἱ μὲν καὶ καπνίζοντες * τὴν Καδμείαν] Lego οἱ δὲ καὶ καπνίζοντες αὐτοὺς ἐφόβουν, ἕως ἐπὶ τὴν Καδμείαν ἔφευγον—.

jam cum amicis congregari ad Minervæ, ad eos me contuli. Veniebant autem multi conſertim et boni cives, ac ſubinde plures confluebant. Itaque cum illis ordine ſingula uti geſta erant narravi, hortatusque ſum ut in forum progreſſi patriæ opitularentur; ſimul omnes cives ad libertatem publico præconio vocavimus. Turbæ coëunti arma ſuppeditabant cum ædes omnis generis ſpoliorum plenæ, tum tabernæ fabrorum gladiariorum vicinæ. Venit etiam Hippoſthenidas cum amicis et ſervis, adſcitis qui tum forte ad Herculis feſtum advenerant Thebas tubicinibus. Statim vero alii e foro ſignum cecinerunt, alii aliunde, undique adverſariis terrorem objicientes; ita ut omnibus deſiſtentibus, aliis etiam fumum edentibus ad Cadmeam fugerent, ſecum trahentes etiam hos qui meli-

λεγομένους, εἰωθότας δὲ περὶ τὴν ἄκραν κάτω νυκτερεύειν· οἱ δὲ ἄνω, τούτων μὲν ἀτάκτως καὶ τεθορυβημένως ἐπιχεομένων, ἡμᾶς δὲ περὶ τὴν ἀγορὰν ἀφορῶντες οὐδενὸς μέρους ἡσυχάζοντος, ἀλλὰ πανταχόθεν ψόφων καὶ θορύβων ἀναφερομένων, καταβαίνειν μὲν οὐ διενοοῦντο, καίπερ περὶ πεντακισχιλίους τὸ πλῆθος ὄντες· ἐκπεπληγμένοι δὲ F
τὸν κίνδυνον ἄλλως προυφασίζοντο Λυσανορίδαν· περιμένειν γὰρ * ἡ τῆς ἡμέρας ἐκείνης· διὸ καὶ τοῦτον μὲν ὕστερον, ὡς πυνθανόμεθα, χρήμασιν οὐκ ὀλίγοις ἐζημίωσαν τῶν Λακεδαιμονίων οἱ γέροντες· Ἑρμιππίδαν δὲ καὶ Ἄρκεσον ἀπέκτειναν εὐθὺς ἐν Κορίνθῳ λαβόντες, τὴν δὲ Καδμείαν ὑπόσπονδον παραδόντες ἡμῖν, ἀπήλλαττον μετὰ τῶν στρατιωτῶν.

E. 5. *κάτω*] Sic Anon. T. V. Vulgo, *καὶ τῷ.*

F. 2. *Λυσανορίδαν—στρατιωτῶν*] Verba illa *οὐκ ὀλίγοις—Ἄρκεσον*, vulgo deſiderata, ſumſi ex B. E. Reſtat lacuna *παραμένειν γὰρ* * *ἡ τῆς ἡμέρας*: quam nemo facile ita expleat, quin totius loci ordo præpoſterus maneat. Equidem hanc adhuc teneo collocationem ut veriſimilem:— *Λυσανορίδαν παραμένειν ἐπανήξοντα· ἡμῶν δὲ κρατερῶς αὐτοὺς πολιορκούντων ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, τέλος τὴν Καδμείαν ὑπόσπονδον παραδιδόντες ἡμῖν ἀπηλλάττοντο μετὰ τῶν στρατιωτῶν. Διὸ καὶ τοῦτον μὲν ὕστερον, ὡς πυνθανόμεθα, χρήμασιν οὐκ ὀλίγοις ἐζημίωσαν τῶν Λακεδαιμονίων οἱ γέροντες. Ἑρμιππίδαν δὲ καὶ Ἄρκεσον ἀπέκτειναν εὐθὺς ἐν Κορίνθῳ λαβόντες.* Verſionem non huic emendationi, ſed contextui accommodavi.

ores dicuntur, ſolitos circa arcem infra pernoctare. Qui arcem ſupra tenebant, his incompoſite et trepide accurrentibus, cum nos in foro viderent nullibi quieſcere, undique tumultus et ſtrepitus edi, de deſcendendo nullum invenerunt conſilium, quanquam erant numero ad quinquies mille: ſed metu periculi ſe continentes, Lyſanoridæ reditum ſe exſpectare prætexebant. Itaque hunc Spartani poſtea, ut audimus, magna pecunia multaverunt: Hermippidum et Arceſum Corinthi adepti ſtatim interfecerunt. Cadmeam autem nobis certo pacto inito reddiderunt, et præſidium abduxerunt.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΦΥΓΗΣ.

699

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΦΥΓΗΣ.

PLUTARCHI

DE

EXILIO.

α′. ΤΩΝ λόγων ἀρίστους καὶ βεβαιοτάτους, ὥσπερ τῶν φίλων, φασὶν εἶναι τοὺς ἐν ταῖς συμφοραῖς παρόντας ὠφελίμως καὶ βοηθοῦντας. Ἐπεὶ παρεισί γε πολ-
B λοὶ καὶ προσδιαλέγονται τοῖς ἐπταικόσιν, ἀλλὰ ἀχρήστως, μᾶλλον δὲ βλαβερῶς· καθάπερ ἀκόλυμβοι πνιγομένοις ἐπιχειροῦντες βοηθεῖν, περιπλεκόμενοι καὶ συγκα-

B. 3. *συγκαταδύνοντες*] G. *συγκαταδύοντες*. Forte corrigendum, *συγκαταδῦντες*.

I. QUOD de amicis dicitur, idem etiam de oratione recte uſurpatur, eam eſſe optimam atque fidiſſimam, quæ rebus adverſis utiliter adeſt, auxiliumque ſuggerit. Nam multi eſſe præſto ſolent calamitate aliqua ictis, cumque his colloqui, ſed inutiliter, atque adeo damnoſe: ſicut natare neſcientes, dum in aquis demergi incipientibus conantur opem ferre, iiſque complexu nectuntur, una e-

[illegible] Δεῖ δὲ τὸν παρὰ τῶν φίλων καὶ τῶν βοη-
[illegible] λόγον, παρηγορίαν εἶναι, μὴ συνηγορίαν τοῦ λυποῦν-
[illegible] γὰρ συνδακρυόντων καὶ συνεπιθρηνούντων, ὥσπερ
[illegible]χορῶν, ἐν τοῖς ἀβουλήτοις, χρείαν ἔχομεν, ἀλ-
[illegible]ζομένων, καὶ διδασκόντων ὅτι τὸ λυπεῖσθαι καὶ
[illegible]πεινοῦν ἑαυτὸν, ἐπὶ παντὶ μὲν ἄχρηστόν ἐστι καὶ γι-
[illegible] κενῶς καὶ ἀνοήτως, ὅπου δ᾽ αὐτὰ τὰ πράγμα- c
[illegible]σιν ὑπὸ τοῦ λόγου ψηλαφηθέντα καὶ ἀνακα-
[illegible]ντα πρὸς ἑαυτὸν εἰπεῖν,

Οὐδὲν πέπονθας δεινὸν, ἂν μὴ προσποιῇ,

[illegible] γελοῖόν ἐστι, μὴ τῆς σαρκὸς πυνθάνεσθαι τί πέ-
[illegible], μηδὲ τῆς ψυχῆς εἰ διὰ τὸ σύμπτωμα τοῦτο χεί-
[illegible] γέγονεν, ἀλλὰ τοῖς ἔξωθεν συναχθομένοις καὶ συνα-
γανακτοῦσι, διδασκάλοις χρῆσθαι τῆς λύπης.

β′. Ὅθεν αὐτοὶ καθ᾽ αὑτοὺς γινόμενοι περὶ τῶν συμπτωμάτων ὥσπερ φορτίων ἑκάστου τὸν θυμὸν ἐξετάζομεν. Τὸ μὲν γὰρ σῶμα πιέζεται τῷ τοῦ βαρύνοντος

C. 10. θυμὸν ἐξετάζομεν] Forte, σταθμὸν ἐξετάζωμεν.

tiam infra aquas deferuntur. Oportet autem ei qui in dolore eſt, orationem ab amicis adhiberi, non quæ aſſentetur, ſed quæ conſoletur. Quippe in rebus adverſis non opus nobis eſt qui una nobiſcum tragici in modum chori plorent atque lamententur, ſed qui libere nos moneant, doceantque nos, quod cùm alias dolori indulgere, et animo concidere inutile ſit atque futile et fatuum, tum, ubi res ipſæ ratione tractatæ atque ante oculos expoſitæ monent te ſic teipſum debere compellare,

Non facta tibi eſt, ſi diſſimules, injuria:

nimis quam ridiculum eſt non carnem interrogare aliquidne ei acciderit, non animum an iſte eum caſus deteriorem fecerit, ſed foris nobiſcum dolentibus atque indignantibus magiſtris lugendi uti.

II. Itaque ipſi cum ſoli ſumus, calamitatum tanquam onerum pondera examinemus cum animo noſtro. Nam corpus premitur mole impo-

D ἄχθει, ἡ δὲ ψυχὴ τοῖς πράγμασι πολλάκις τὸ βάρος ἐξ αὑτῆς προστίθησιν. Ὁ λίθος φύσει σκληρὸς, ὁ κρύσταλλος φύσει ψυχρός ἐστιν, οὐκ ἔξωθεν εἰκῇ ταύτας τὰς ἀντιτυπίας ἐπιφέροντες καὶ τὰς πήξεις· φυγὰς δὲ καὶ ἀδοξίας καὶ τιμῶν ἀποβολὰς, ὥσπερ αὖ τἀναντία, στεφάνους καὶ ἀρχὰς καὶ προεδρίας, οὐ τὴν αὐτῶν φύσιν, ἀλλὰ τὴν ἡμετέραν κρίσιν μέτρον ἔχοντα τοῦ λυπεῖν καὶ εὐφραίνειν, ἕκαστος ἑαυτῷ κοῦφα καὶ βαρέα καὶ ῥᾴδια φέρειν ποιεῖ· καὶ τοὐναντίον. Ἔξεστι δ' ἀκούειν τοῦ μὲν Πολυνείκους ἀποκρινομένου πρὸς τὸ ἐρώτημα τοῦτο,

E Τί τὸ στέρεσθαι πατρίδος; ἦ κακὸν μέγα;
Μέγιστον· ἔργῳ δ' ἐστὶ μεῖζον ἢ λόγῳ·

τοῦ δὲ Ἀλκμᾶνος, ὡς ὁ γράψας τὸ ἐπιγραμμάτιον πεποίηκε,

Σάρδιες, ἀρχαῖος πατέρων νομὸς, εἰ μὲν ἐν ὑμῖν
Ἐτρεφόμαν, κέλσας ἢ τίς ἀνὴρ μακέλας

E. 5. Σάρδιες—Γύγεω] Ita libri editi et ſcripti; itaque nil mutavi niſi νόμος in νομός: nec multo meliores ſunt lectiones exempli quod in Anthologia Cephalæ ſervatum eſt. Meziriacus non male, verſu tertio ῥήσσον, quarto εἰμὶ καλᾶς πολίτης.

ſita: animus plerumque a ſe gravitatem rebus adjicit. Lapis durus eſt, frigida glacies: ſuapte utrumque natura, non extrinſecus iſtis adſcitis ſuis qualitatibus. Sed exſilia, ignominias, honorum amiſſiones, contraque coronas, magiſtratus, primum in conſeſſu locum, quæ ut nobis vel gaudium vel mœſtitiam adferant, non in ipſorum eſt ſitum natura, ſed noſtro judicio iis modus præſcribitur: ea quivis noſtrum ſibi vel facilia toleratu, vel difficilia ſuo arbitratu facit. Audire licet quid Polynices interrogatus,

Quid? patria carere num magnum eſt malum?

reſpondeat,

Eſt maximum, at re majus quam dici queat.

Sed cognoſce quid in diverſam ſententiam Alcman dixerit, ut quidam de eo hoc epigrammate expreſſit,

O mea, majorumque meorum, patria Sardes,
Mihi in te ſi obtigiſſet educarier:
Rumperem in aurata cava nunc ego tympana veſte,

Χρυσοφόρος, ῥήσσων καλὰ τύμπανα· νῦν δέ μοι Ἀλκμὰν
Οὔνομα, καὶ Σπάρτας εἰμὶ πολίτης,
Καὶ μούσας ἐδάην Ἑλληνίδας, αἵ με τυράννων
Θῆκαν Δασκύλεω κρείσσονα καὶ Γύγεω.

Τὸ γὰρ αὐτὸ πρᾶγμα τῷ μὲν εὔχρηστον ἡ δόξα, καθάπερ F
νόμισμα δόκιμον, τῷ δὲ δύσχρηστον καὶ βλαβερὸν ἐποίησεν.

γʹ. Ἔστω δὲ δεινὸν, ὥσπερ οἱ πολλοὶ λέγουσι καὶ ᾄδουσιν, ἡ Φυγή. Καὶ γὰρ τῶν βρωμάτων πικρὰ πολλὰ καὶ δριμέα καὶ δάκνοντα τὴν αἴσθησίν ἐστιν· ἀλλὰ μιγνύντες αὐτοῖς ἔνια τῶν γλυκέων καὶ προσηνῶν, τὴν ἀηδίαν ἀφαιροῦμεν. Ἔστι δὲ καὶ χρώματα λυπηρὰ τῇ ὄψει, πρὸς ἃ γίνεται τὸ συγχεῖσθαι καὶ μαραυγεῖν διὰ σκληρότητα καὶ βίαν ἀνίκητον· εἰ τοίνυν ἴαμα τῆς δυσχρησ- 600
τίας ἐκείνης ἐμίξαμεν τὴν σκιὰν αὐτοῖς, ἢ τὴν ὄψιν ἀπεστρέψαμεν ἐπί τι τῶν χλοερῶν καὶ προσηνῶν, τοῦτο ἔξεστι ποιεῖν καὶ πρὸς τὰ συμπτώματα, κεραννύντας αὐτοῖς τὰ χρήσιμα καὶ φιλάνθρωπα τῶν νυνί σοι παρόντων, εὐπο-

F. 1. τῷ μὲν—τῷ δὲ] Sic Pol. Januot. Jun. Mez.

Magnæ ſacerdos matris, aut fœdus ſpado,
Alcmanem nunc me Lacedæmon nomine civem
Agnoſcit, eruditum Graiis litteris:
Quæ me non paulo veſtris fecere tyrannis
Præſtantiorem, ſeu Gyge, ſive Daſcyle.

Ita eandem rem numiſmatis inſtar vel utilem vel damnoſam redigit opinio.

III. Eſto tamen, ut multi dicunt atque cantant, Exſilium res gravis atque dura. Atqui multi ſunt cibi amari et acres, mordenteſque palatum, aut linguam vellicantes: quibus tamen dum dulcia quædam et grata admiſcemus, id quod offendebat adimitur. Sunt et colores aſpectu moleſti, ad quos ob vehementiam nimiamque vim oculorum acies confunditur et hebetatur. Quod ſi pro remedio iis adjicere ſolemus umbras, aut avertere oculos ad viridia et jucundum habentia colorem: idem hoc facere potes in tuo caſu, ut cum eo temperes quæ tibi in præſentia commoditates adſunt atque oblectamenta, di-

ρίαν, φίλους, ἀπραγμοσύνην, τὸ μηδὲν ἐνδεῖν τῶν ἀναγκαίων πρὸς τὸν βίον. Οὐ γὰρ οἶμαι πολλοὺς εἶναι Σαρδιανῶν οἳ μὴ τὰ σὰ πράγματα καὶ μετὰ φυγῆς μᾶλλον ἐθελήσουσιν αὐτοῖς ὑπάρχειν, καὶ ἀγαπήσουσιν ἐπὶ ξένης οὕτω διάγοντες, ἢ, καθάπερ οἱ κοχλίαι τοῖς ὀστρά-
B κοις συμφυεῖς ὄντες, ἄλλο δὲ μηδὲν ἀγαθὸν ἔχοντες, τῶν οἴκοι μετέχειν ἀλύπως.

δ΄. Ὥσπερ οὖν ἐν κωμῳδίᾳ τις ἠτυχηκότα φίλον θαρρεῖν καὶ τὴν τύχην ἀμύνεσθαι παρακαλῶν, ἐρομένου τίνα τρόπον, ἀποκρίνεται, Φιλοσόφως· οὕτω καὶ ἡμεῖς αὐτὴν ἀμυνώμεθα φιλοσοφοῦντες ἀξίως·

Τὸν Δία δὲ πῶς ὕοντα; τὸν βορέαν δὲ πῶς;

πῦρ ζητοῦμεν, βαλανεῖον, ἱμάτιον, στέγην· καὶ γὰρ οὐχ ὑόμενοι καθήμεθα, οὐδὲ κλαίομεν. Καὶ σοὶ τοίνυν παρ' ὁντιναοῦν ἔξεστι τὸ κατεψυγμένον τοῦτο τοῦ βίου μέρος ἀναζωπυρεῖν καὶ ἀναθάλπειν, ἑτέρων βοηθημάτων μὴ δεόμε-

A. 6. ἐνδεῖν] Ita Xyl. Mez. E. G. Vulgo, ἐνδεῖ.
B. 7. Τὸν Δία] Ut Senarium ab reliqua oratione diſtinguit Mez.

vitiæ, puta, amici, otium et quod nulla res ad vitam neceſſaria tibi deeſt. Paucos enim Sardianos puto eſſe, qui non malint cum tuis fortunis etiam extorres eſſe optimeque ſecum actum putare, ſi ita potius apud exteros iis detur vivere, quam domo affixos, teſtudinis inſtar, nihil habere boni quo abſque moleſtia perfrui poſſint.

IV. Quemadmodum ergo in comœdia quidam amicum fortunæ iniquitate læſum bono animo eſſe, fortunamque ulciſci jubet, quærentique quonam id facere modo poſſet, *Philoſophice* faciendum reſpondet: ita et nos eam, ut dignum eſt nobis, *philoſophice* ulciſcamur. Quid enim? quomodo pluviarum et Aquilonis injurias defendimus? non equidem ſedemus pluvia vel Borea incidente, aut flemus, ſed ignem, balneum, veſtem, tectum quærimus. Tibi vero ita, ut non facile ulli alteri, hanc vitæ quaſi occupatam frigore partem datum eſt refocillare, atque recalefacere:

ταδύνοντες. Δεῖ δὲ τὸν παρὰ τῶν φίλων καὶ τῶν βοηθούντων λόγον, παρηγορίαν εἶναι, μὴ συνηγορίαν τοῦ λυποῦντος· οὐ γὰρ συνδακρυόντων καὶ συνεπιθρηνούντων, ὥσπερ χορῶν τραγικῶν, ἐν τοῖς ἀβουλήτοις, χρείαν ἔχομεν, ἀλλὰ παρρησιαζομένων, καὶ διδασκόντων ὅτι τὸ λυπεῖσθαι καὶ τὸ ταπεινοῦν ἑαυτὸν, ἐπὶ παντὶ μὲν ἄχρηστόν ἐστι καὶ γινόμενον κενῶς καὶ ἀνοήτως, ὅπου δ' αὐτὰ τὰ πράγμα- C
τα δίδωσιν ὑπὸ τοῦ λόγου ψηλαφηθέντα καὶ ἀνακαλυφθέντα πρὸς ἑαυτὸν εἰπεῖν,

Οὐδὲν πέπονθας δεινὸν, ἂν μὴ προσποιῇ,

κομιδῇ γελοῖόν ἐστι, μὴ τῆς σαρκὸς πυνθάνεσθαι τί πέπονθε, μηδὲ τῆς ψυχῆς εἰ διὰ τὸ σύμπτωμα τοῦτο χείρων γέγονεν, ἀλλὰ τοῖς ἔξωθεν συναχθομένοις καὶ συναγανακτοῦσι, διδασκάλοις χρῆσθαι τῆς λύπης.

β'. Ὅθεν αὐτοὶ καθ' αὑτοὺς γινόμενοι περὶ τῶν συμπτωμάτων ὥσπερ φορτίων ἑκάστου τὸν θυμὸν ἐξετάζομεν. Τὸ μὲν γὰρ σῶμα πιέζεται τῷ τοῦ βαρύνοντος

C. 10. θυμὸν ἐξετάζομεν] Forte, σταθμὸν ἐξετάζωμεν.

tiam infra aquas deferuntur. Oportet autem ei qui in dolore eſt, orationem ab amicis adhiberi, non quæ aſſentetur, ſed quæ conſoletur. Quippe in rebus adverſis non opus nobis eſt qui una nobiſcum tragici in modum chori plorent atque lamententur, ſed qui libere nos moneant, doceantque nos, quod cùm alias dolori indulgere, et animo concidere inutile ſit atque futile et fatuum, tum, ubi res ipſæ ratione tractatæ atque ante oculos expoſitæ monent te ſic teipſum debere compellare,

Non facta tibi eſt, ſi diſſimules, injuria:

nimis quam ridiculum eſt non carnem interrogare aliquidne ei acciderit, non animum an iſte eum caſus deteriorem fecerit, ſed foris nobiſcum dolentibus atque indignantibus magiſtris lugendi uti.

II. Itaque ipſi cum ſoli ſumus, calamitatum tanquam onerum pondera examinemus cum animo noſtro. Nam corpus premitur mole impo-

D ἄχθει, ἡ δὲ ψυχὴ τοῖς πράγμασι πολλάκις τὸ βάρος ἐξ αὑτῆς προστίθησιν. Ὁ λίθος φύσει σκληρός, ὁ κρύσταλλος φύσει ψυχρός ἐστιν, οὐκ ἔξωθεν εἰκῆ ταύτας τὰς ἀντιτυπίας ἐπιφέροντες καὶ τὰς πήξεις· φυγὰς δὲ καὶ ἀδοξίας καὶ τιμῶν ἀποβολάς, ὥσπερ αὖ τἀναντία, στεφάνους καὶ ἀρχὰς καὶ προεδρίας, οὐ τὴν αὑτῶν φύσιν, ἀλλὰ τὴν ἡμετέραν κρίσιν μέτρον ἔχοντα τοῦ λυπεῖν καὶ εὐφραίνειν, ἕκαστος ἑαυτῷ κοῦφα καὶ βαρέα καὶ ῥᾴδια φέρειν ποιεῖ καὶ τοὐναντίον. Ἔξεστι δ' ἀκούειν τοῦ μὲν Πολυνείκους ἀποκρινομένου πρὸς τὸ ἐρώτημα τοῦτο,

E *Τί τὸ στέρεσθαι πατρίδος; ἦ κακὸν μέγα;*
Μέγιστον· ἔργῳ δ' ἐστὶ μεῖζον ἢ λόγῳ·

τοῦ δὲ Ἀλκμᾶνος, ὡς ὁ γράψας τὸ ἐπιγραμμάτιον πεποίηκε,

Σάρδιες, ἀρχαῖος πατέρων νομός, εἰ μὲν ἐν ὑμῖν
Ἐτρεφόμην, κέλσας ἢ τίς ἀνὴρ μακέλας

E. 5. Σάρδιες—Γύγεω] Ita libri editi et ſcripti; itaque nil mutavi niſi νόμος in νομός: nec multo meliores ſunt lectiones exempli quod in Anthologia Cephalæ ſervatum eſt. Meziriacus non male, verſu tertio ῥῆσσον, quarto εἰμὶ καλᾶς πολίτης.

ſita: animus plerumque a ſe gravitatem rebus adjicit. Lapis durus eſt, frigida glacies: ſuapte utrumque natura, non extrinſecus iſtis adſcitis ſuis qualitatibus. Sed exſilia, ignominias, honorum amiſſiones, contraque coronas, magiſtratus, primum in conſeſſu locum, quæ ut nobis vel gaudium vel mœſtitiam adferant, non in ipſorum eſt ſitum natura, ſed noſtro judicio iis modus præſcribitur: ea quivis noſtrum ſibi vel facilia tolerratu, vel difficilia ſuo arbitratu facit. Audire licet quid Polynices interrogatus,

Quid? patria carere num magnum eſt malum?

reſpondeat,

Eſt maximum, et re majus quam dici queat.

Sed cognoſce quid in diverſam ſententiam Alcman dixerit, ut quidam de eo hoc epigrammate expreſſit,

O mea, majorumque meorum, patria Sardes,
Mihi in te ſi obtigiſſet educarier:
Rumperem in aurata cava nunc ego tympana veſte,

Χρυσοφόρος, ῥήσσων καλὰ τύμπανα· νῦν δέ μοι Ἀλκμὰν
Οὔνομα, καὶ Σπάρτας εἰμὶ πολίτης,
Καὶ μούσας ἰδάην Ἑλληνίδας, αἵ με τυράννων
Θῆκαν Δασκύλεω κρέσσονα καὶ Γύγεω.

Τὸ γὰρ αὐτὸ πρᾶγμα τῷ μὲν εὔχρηστον ἡ δόξα, καθάπερ F
νόμισμα δόκιμον, τῷ δὲ δύσχρηστον καὶ βλαβερὸν ἐποίησεν.

γʹ. Ἔστω δὲ δεινόν, ὥσπερ οἱ πολλοὶ λέγουσι καὶ ᾄδουσιν, ἡ Φυγή. Καὶ γὰρ τῶν βρωμάτων πικρὰ πολλὰ καὶ δριμέα καὶ δάκνοντα τὴν αἴσθησίν ἐστιν· ἀλλὰ μιγνύντες αὐτοῖς ἔνια τῶν γλυκέων καὶ προσηνῶν, τὴν ἀηδίαν ἀφαιρούμεθα. Ἔστι δὲ καὶ χρώματα λυπηρὰ τῇ ὄψει, πρὸς ἃ γίνεται τὸ συγχεῖσθαι καὶ μαραυγεῖν διὰ σκληρότητα καὶ βίαν ἀνίκητον· εἰ τοίνυν ἴαμα τῆς δυσχρησ- 600
τίας ἐκείνης ἐμίξαμεν τὴν σκιὰν αὐτοῖς, ἢ τὴν ὄψιν ἀπεστρέψαμεν ἐπί τι τῶν χλοερῶν καὶ προσηνῶν, τοῦτο ἔξεστι ποιεῖν καὶ πρὸς τὰ συμπτώματα, κεραννύντας αὐτοῖς τὰ χρήσιμα καὶ φιλάνθρωπα τῶν νυνί σοι παρόντων, εὐπο-

F. 1. τῷ μὲν—τῷ δὲ] Sic Pol. Jannot. Jun. Mez.

Magnæ ſacerdos matris, aut fœdus ſpado,
Alcmanem nunc me Lacedæmon nomine civem
Agnoſcit, eruditum Graiis litteris:
Quæ me non paulo veſtris fecere tyrannis
Præſtantiorem, ſeu Gyge, ſive Daſcyle.

Ita eandem rem numiſmatis inſtar vel utilem vel damnoſam redigit opinio.

III. Eſto tamen, ut multi dicunt atque cantant, Exſilium res gravis atque dura. Atqui multi ſunt cibi amari et acres, mordenteſque palatum, aut linguam vellicantes: quibus tamen dum dulcia quædam et grata admiſcemus, id quod offendebat adimitur. Sunt et colores aſpectu moleſti, ad quos ob vehementiam nimiamque vim oculorum acies confunditur et hebetatur. Quod ſi pro remedio iis adjicere ſolemus umbras, aut avertere oculos ad viridia et jucundum habentia colorem: idem hoc facere potes in tuo caſu, ut cum eo temperes quæ tibi in præſentia commoditates adſunt atque oblectamenta, di-

ῥίαν, φίλους, ἀπραγμοσύνην, τὸ μηθὲν ἐνδεῖν τῶν ἀναγκαίων πρὸς τὸν βίον. Οὐ γὰρ οἶμαι πολλοὺς εἶναι Σαρδιανῶν οἳ μὴ τὰ σὰ πράγματα καὶ μετὰ φυγῆς μᾶλλον ἐθελήσουσιν αὐτοῖς ὑπάρχειν, καὶ ἀγαπήσουσιν ἐπὶ ξένης οὕτω διάγοντες, ἢ, καθάπερ οἱ κοχλίαι τοῖς ὀστρά-
B κοις συμφυεῖς ὄντες, ἄλλο δὲ μηδὲν ἀγαθὸν ἔχοντες, τῶν οἴκοι μετέχειν ἀλύπως.

δ΄. Ὥσπερ οὖν ἐν κωμῳδίᾳ τις ἠτυχηκότα φίλον θαῤῥεῖν καὶ τὴν τύχην ἀμύνεσθαι παρακαλῶν, ἐρομένου τίνα τρόπον, ἀποκρίνεται, Φιλοσόφως· οὕτω καὶ ἡμεῖς αὐτὴν ἀμυνώμεθα φιλοσοφοῦντες ἀξίως·

Τὸν Δία δὲ πῶς ὕοντα; τὸν βορέαν δὲ πῶς;

πῦρ ζητοῦμεν, βαλανεῖον, ἱμάτιον, στέγην· καὶ γὰρ οὐχ ὑόμενοι καθήμεθα, οὐδὲ κλαίομεν. Καὶ σοὶ τοίνυν παρ' ὁντιναοῦν ἔξεστι τὸ κατεψυγμένον τοῦτο τοῦ βίου μέρος ἀναζωπυρεῖν καὶ ἀναθάλπειν, ἑτέρων βοηθημάτων μὴ δεόμε-

A. 6. ἐνδεῖν] Ita Xyl. Mez. E. G. Vulgo, ἐνδεῖ.
B. 7. Τὸν Δία] Ut Senarium ab reliqua oratione diſtinguit Mez.

vitiæ, puta, amici, otium et quod nulla res ad vitam neceſſaria tibi deeſt. Paucos enim Sardianos puto eſſe, qui non malint cum tuis fortunis etiam extorres eſſe optimeque ſecum actum putare, ſi ita potius apud exteros iis detur vivere, quam domo affixos, teſtudinis inſtar, nihil habere boni quo abſque moleſtia perfrui poſſint.

IV. Quemadmodum ergo in comœdia quidam amicum fortunæ iniquitate læſum bono animo eſſe, fortunamque ulciſci jubet, quærentique quonam id facere modo poſſet, *Philoſophice* faciendum reſpondet: ita et nos eam, ut dignum eſt nobis, *philoſophice* ulciſcamur. Quid enim? quomodo pluviarum et Aquilonis injurias defendimus? non equidem ſedemus pluvia vel Borea incidente, aut flemus, ſed ignem, balneum, veſtem, tectum quærimus. Tibi vero ita, ut non facile ulli alteri, hanc vitæ quaſi occupatam frigore partem datum eſt refocillare, atque recalefacere:

νον, ἀλλὰ χρώμενον εὐλογίστως τοῖς παροῦσιν. Αἱ μὲν γὰρ ἰατρικαὶ σικύαι τὸ φαυλότατον ἐκ τοῦ σώματος C ἀναλαμβάνουσαι, κουφίζουσι καὶ σώζουσι τὸ λοιπόν· οἱ δὲ φιλόλυποι καὶ φιλαίτιοι τῷ τὰ χείριστα τῶν ἰδίων συνάγειν ἀεὶ καὶ διαλογίζεσθαι καὶ προστετηκέναι τοῖς ἀνιαροῖς, ἄχρηστα καὶ τὰ χρήσιμα ποιοῦσιν ἑαυτοῖς, ἐν ᾧ μάλιστα καιρῷ βοηθεῖν πέφυκε. Τοὺς γὰρ δοιοὺς πίθους, ὦ φίλε, οὓς Ὅμηρος ἔφη κηρῶν ἐμπλείους ἐν οὐρανῷ κεῖσθαι, τὸν μὲν D ἀγαθῶν, τὸν δὲ φαύλων, οὐχ ὁ Ζεὺς ταμιεύων κάθηται, καὶ μεθιεὶς τοῖς μὲν ἤπια καὶ μεμιγμένα, τοῖς δὲ ἄκρατα ῥεύματα τῶν κακῶν· ἀλλ' ἡμῶν αὐτῶν οἱ μὲν νοῦν ἔχοντες ἐκ τῶν ἀγαθῶν τοῖς κακοῖς ἐπαρυτόμενοι τὸν βίον ποιοῦσιν ἡδίω καὶ ποτιμώτερον· τοῖς δὲ πολλοῖς ὥσπερ ἠθμοῖς ἐμμένει καὶ προσίσχεται τὰ φαυλότατα, τῶν βελτιόνων ὑπεκρεόντων.

ε΄. Διὸ κἂν ἀληθῶς κακῷ τινὶ καὶ λυπηρῷ περιπέ-

C. 1. σώματος] αἵματος, Pol. Jannot.

non qui indigeas adminiculis externis, ſed ut rationi convenienter utaris iis quæ tibi parata ſunt. Nam cucurbitulæ medicorum humorem e corpore peſſimum ad ſe trahentes, allevant et ſervant reliquum: qui vero ægritudini animi nimis ſunt dediti, ii dum peſſima quæque ſuarum rerum conquirunt, de iis ſecum ſoli diſputant, inhærentque iis unde ad ipſos moleſtia pervenit, ii etiam ea, ex quibus utilitatem capere poterant, inutilia ſibi reddunt. Quo quidem tempore potiſſimum iis opitulandum eſt. Duobus enim iſtis doliis, quæ fatalium eventuum plena Homerus in cœlo ait jacere, non Jupiter promus adſidet, ut aliis lenia et temperata, aliis ſincera malorum exhibeat fluenta: ſed noſtrum unuſquiſque, ſi ſapimus, haurientes de bonis quo mala temperemus, vitam facimus jucundiorem et tolerabiliorem: cæteris tanquam colis aut cribris intus manent atque inhærent, optimis per foramina aut rimas ejectis.

V. Quapropter, ſi in veram aliquam incidimus cala-

σωμεν, ἐπάγεσθαι δεῖ τὸ ἱλαρὸν καὶ τὸ εὔθυμον ἐκ τῶν
ὑπαρχόντων καὶ ὑπολειπομένων ἀγαθῶν, τῷ οἰκείῳ
τὸ ἀλλότριον ἐκλεαίνοντας· ὧν δὲ ἡ φύσις οὐδὲν ἔχει
κακόν, ἀλλὰ ὅλον καὶ πᾶν τὸ λυποῦν ἐκ κενῆς δόξης
E ἀναπέπλασται, τούτων δεῖ, καθάπερ τοῖς δεδιόσι τὰ
προσωπεῖα παιδίοις, ἐγγὺς καὶ ὑπὸ χεῖρα ποιοῦν-
τες καὶ ἀναστρέφοντες ἐθίζομεν καταφρονεῖν, οὕτως ἐγγὺς
ἁπτομένους καὶ συνερείδοντας τὸν λογισμόν, τὸ σαθρὸν καὶ
τὸ κενὸν καὶ τετραγῳδημένον ἀποκαλύπτειν. Οἷόν ἐστιν ἡ
νῦν σοι παροῦσα κατάστασις ἐκ τῆς νομιζομένης πατρί-
δος. Φύσει γὰρ οὐκ ἔστι πατρίς, ὥσπερ οὐδὲ οἶκος, οὐδὲ
ἀγρός, οὐδὲ χαλκεῖον, ὡς Ἀρίστων ἔλεγεν, οὐδὲ ἰατρεῖον·
ἀλλὰ γίνεται, μᾶλλον δὲ ὀνομάζεται καὶ καλεῖται τούτων
F ἕκαστον ἀεὶ πρὸς τὸν οἰκοῦντα καὶ χρώμενον. Ὁ γὰρ ἄν-
θρωπος, ἥ φησιν ὁ Πλάτων, φυτὸν οὐκ ἔγγειον οὐδὲ ἀ-
κίνητον, ἀλλ' οὐράνιόν ἐστιν, ὥσπερ ἐκ ῥίζης τὸ σῶμα τῆς

E. 6. κατάστασις] Legendum μετάστασις. Xyl.

mitatem, id quod ad hilaritatem animique tranquillitatem facit, ex iis quæ in noſtra ſunt poteſtate arceſſere debemus, et bonorum quæ nobis adhuc ſuperſunt conſideratione aliunde oblatum incommodum mitigare. Ubi vero in ipſa re nihil ineſt mali, ſed omnis dolor inanis opinionis errore confictus eſt, ibi quemadmodum larvas pueris metuentibus propius adhibemus retectas, inque manus tradimus, ut adſueſcant eas contemnere: ita nos quoque rationis lumine propius admoto detegemus quidquid præter rem putridum, vanum, et tragice inflatum nobis objicitur. Talis autem eſt tua e patria, quam putas, nunc tibi imperata commigratio. Natura enim patriam nullam cuiquam fecit, ut neque domum, neque agrum, neque ærariam, ut Ariſton dicebat, neque medicam officinam: ſed fit, aut potius nominatur horum unumquodque quovis tempore ab eo qui poſſidet et utitur. Quippe homo, ſi Platoni credimus, planta eſt non terræ infixa aut immobilis, ſed cœleſtis, cujus

κεφαλῆς ὀρθὸν ἱστώσης, πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνεστραμμένον. Ὅθεν ὁ μὲν Ἡρακλῆς εἶπεν,

> Ἀργεῖος, ἢ Θηβαῖος· οὐ γὰρ εὔχομαι
> Μιᾶς· ἅπας μοι πύργος Ἑλλήνων, πατρίς·

ὁ δὲ Σωκράτης βέλτιον, οὐκ Ἀθηναῖος οὐδὲ Ἕλλην,
ἀλλὰ κόσμιος εἶναι φήσας, ὡς ἄν τις Ῥόδιος εἶπεν, ἢ Κο-
ρίνθιος· ὅτι μηδὲ Σουνίῳ μηδὲ Ταινάρῳ μηδὲ τοῖς Κεραυ- 601
νίοις ἐνέκλεισεν ἑαυτόν.

> Ὁρᾷς τὸν ὑψοῦ τὸν δ' ἄπειρον αἰθέρα,
> Καὶ γῆν πέριξ ἔχονθ' ὑγραῖς ἐν ἀγκάλαις;

οὗτοι τῆς πατρίδος ἡμῶν ὅροι εἰσὶ, καὶ οὐδεὶς οὔτε φυγὰς ἐν τούτοις, οὔτε ξένος, οὔτε ἀλλοδαπὸς, ὅπου τὸ αὐτὸ πῦρ, ὕδωρ, ἀὴρ, ἄρχοντες οἱ αὐτοὶ καὶ διοικηταὶ καὶ πρυτάνεις, ἥλιος, σελήνη, φωσφόρος· οἱ αὐτοὶ νόμοι πᾶσι, ὑφ' ἑνὸς τάγματος καὶ μιᾶς ἡγεμονίας τροπαὶ βόρειοι,

F. 5. ὁ μὲν Ἡρακλῆς] Stob. Tit. xxxviii. p. 230, εὖ μὲν ὁ Ἡρακλῆς. Latinos verſus pro Xylandreis Grotianos expoſui.

F. 9. ὡς ἄν τις—ἑαυτόν] Subeſt quid corruptelæ vel certe obſcuritatis. Latina dedi pro Xylandreis mea, niſi vera, probabiliora tamen illis.

A. 4. ἔχονθ' ὑγραῖς ἐν ἀγκάλαις] Ita Xyl. Jannot. Mez. Vulgo, ἔχοντα ὑγραῖς ἀγκάλαις.

tanquam e radice caput ſurſum erectum in cœlum dirigatur. Inde eſt quod Hercules dixit,

> *Argivus, aut Thebanus? Haud unam mibi*
> *Adſcribo: patria eſt Graia qua tellus patet.*

Et Socrates melius, qui non Athenienſem, non Græcum, ſed Mundanum (ſeu mundi civem) ſe eſſe dixit, quomodo Rhodius aut Corinthius aliquis diceretur: neque enim ſe incluſerat Sunio, Tænaro, aut Cerauniis montibus.

> *Vides ſublime fuſum immoderatum æthera,*
> *Qui tenero terram circumvectu amplectitur?*

iſti patriæ noſtræ ſunt termini, neque hic quiſquam exſul, hoſpes, peregrinus eſt, ubi idem ignis, aqua, aer, ubi iidem gubernatores atque diſpenſatores, Sol, Luna, Lucifer, ubi eædem omnibus leges, ſub eodem magiſtratu, ſol-

τροπαὶ νότιοι, ἰσημερία, πλειάς, ἀρκτοῦρος, ὧραι σπόρων,
B ὧραι φυτειῶν· εἷς δὲ βασιλεὺς καὶ ἄρχων, θεός, ἀρχήν τε καὶ μέσα καὶ τελευτὴν ἔχων τοῦ παντός, εὐθεία περαίνει κατὰ φύσιν περιπορευόμενος· τῷ δὲ ἕπεται Δίκη τῶν ἀπολειπομένων τοῦ θείου νόμου τιμωρός, ᾗ χρώμεθα πάντες ἄνθρωποι φύσει πρὸς πάντας ἀνθρώπους, ὥσπερ πολίτας.

ϛʹ. Τὸ δέ σε μὴ κατοικεῖν Σάρδεις, οὐθέν ἐστιν· οὐδὲ γὰρ Ἀθηναῖοι πάντες κατοικοῦσι Κολυττόν, οὐδὲ Κορίνθιοι Κράνειον, οὐδὲ Πιτάνην Λάκωνες· ἆρα οὖν ξένοι καὶ ἀπόλιδές εἰσιν Ἀθηναίων οἱ μεταστάντες ἐκ Μελίτης εἰς Διωμίδα, ὅπου καὶ μῆνα Μεταγειτνιῶνα καὶ θυσίαν ἐπώνυμον ἄγουσι τοῦ μετοικισμοῦ τὰ Μεταγείτνια, τὴν πρὸς
C ἑτέρους γειτνίασιν εὐκόλως καὶ ἱλαρῶς ἐκδεχόμενοι καὶ στέργοντες; οὐκ ἂν εἴποις. Τί οὖν τῆς οἰκουμένης μέρος ἢ τῆς γῆς ἁπάσης ἕτερον ἑτέρου μακράν ἐστιν, ἣν ἀποδεικνύουσιν οἱ μαθηματικοὶ σημείου λόγον ἔχουσαν ἀδιασ-

ſtitium æſtivum, bruma, æquinoctium, Pleias, Arcturus, tempora ſerendi, tempora plantandi, ubi unus rex et princeps deus, principium, medium, finemque complexus Univerſi recta pergit, et ſecundum naturam circumiens: hunc comitatur Juſtitia ultrix eorum qui divinam legem deſeruerunt: hac omnes homines, natura, adverſus omnes utuntur tanquam cives.

VI. Quod autem non habitas Sardibus, nihil eſt. Nam ne Athenienſes quidem omnes Colyttum inhabitant, neque univerſi Corinthii Cranium, neque Pitanam Lacones. Ergone tibi peregrini atque extorres videbuntur Athenienſes, qui ex Melita in Diomeam commigraverunt? Illi vero et menſem Metageitnionem appellarunt, et ſacrificia Metageitnia peragunt, commigrationem in viciniam e ſuis ſedibus, unde illis nomen, æquo hilarique animo ferentes. Quæ autem terræ pars ab altera longe poteſt diſtare, cum ipſam totam Mathematici demonſtrent cum cœlo comparatam puncti loco eſſe? Nos au-

κεφαλῆς ὀρθὸν ἱστώσης, πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνεστραμμένον. Ὅθεν ὁ μὲν Ἡρακλῆς εἶπεν,

Ἀργεῖος, ἢ Θηβαῖος· οὐ γὰρ εὔχομαι
Μιᾶς· ἅπας μοι πύργος Ἑλλήνων, πατρίς·

ὁ δὲ Σωκράτης βέλτιον, οὐκ Ἀθηναῖος οὐδὲ Ἕλλην, ἀλλὰ κόσμιος εἶναι φήσας, ὡς ἄν τις Ῥόδιος εἶπεν, ἢ Κορίνθιος· ὅτι μηδὲ Σουνίῳ μηδὲ Ταινάρῳ μηδὲ τοῖς Κεραυ- 601
νίοις ἐνέκλεισεν ἑαυτόν.

Ὁρᾷς τὸν ὑψοῦ τὸν δ' ἄπειρον αἰθέρα,
Καὶ γῆν πέριξ ἔχονθ' ὑγραῖς ἐν ἀγκάλαις;

οὗτοι τῆς πατρίδος ἡμῶν ὅροι εἰσὶ, καὶ οὐδεὶς οὔτε φυγὰς ἐν τούτοις, οὔτε ξένος, οὔτε ἀλλοδαπὸς, ὅπου τὸ αὐτὸ πῦρ, ὕδωρ, ἀὴρ, ἄρχοντες οἱ αὐτοὶ καὶ διοικηταὶ καὶ πρυτάνεις, ἥλιος, σελήνη, φωσφόρος· οἱ αὐτοὶ νόμοι πᾶσι, ὑφ' ἑνὸς τάγματος καὶ μιᾶς ἡγεμονίας τροπαὶ βόρειοι,

F. 5. ὁ μὲν Ἡρακλῆς] Stob. Tit. xxxviii. p. 230, εὖ μὲν ὁ Ἡρακλῆς. Latinos verſus pro Xylandreis Grotianos expoſui.

F. 9. ὡς ἄν τις—ἑαυτόν] Subeſt quid corruptelæ vel certe obſcuritatis. Latina dedi pro Xylandreis mea, niſi vera, probabiliora tamen illis.

A. 4. ἔχονθ' ὑγραῖς ἐν ἀγκάλαις] Ita Xyl. Jannot. Mez. Vulgo, ἔχοντα ὑγραῖς ἀγκάλαις.

tanquam e radice caput ſurſum erectum in cœlum dirigatur. Inde eſt quod Hercules dixit,

Argivus, aut Thebanus? Haud unam mihi
Adſcribo: patria eſt Graia qua tellus patet.

Et Socrates melius, qui non Athenienſem, non Græcum, ſed Mundanum (ſeu mundi civem) ſe eſſe dixit, quomodo Rhodius aut Corinthius aliquis diceretur: neque enim ſe incluſerat Sunio, Tænaro, aut Cerauniis montibus.

Vides ſublime fuſum immoderatum æthera,
Qui tenero terram circumvectu amplectitur?

iſti patriæ noſtræ ſunt termini, neque hic quiſquam exſul, hoſpes, peregrinus eſt, ubi idem ignis, aqua, aer, ubi iidem gubernatores atque diſpenſatores, Sol, Luna, Lucifer, ubi eædem omnibus leges, ſub eodem magiſtratu, ſol-

τροπαὶ νότιοι, ἰσημερία, πλειὰς, ἀρκτοῦρος, ὧραι σπόρων,
B ὧραι φυτειῶν· εἷς δὲ βασιλεὺς καὶ ἄρχων, θεὸς, ἀρχήν τε καὶ μέσα καὶ τελευτὴν ἔχων τοῦ παντὸς, εὐθεία περαίνει κατὰ φύσιν περιπορευόμενος· τῷ δὲ ἕπεται Δίκη τῶν ἀπολειπομένων τοῦ θείου νόμου τιμωρὸς, ᾗ χρώμεθα πάντες ἄνθρωποι φύσει πρὸς πάντας ἀνθρώπους, ὥσπερ πολίτας.

ϛʹ. Τὸ δέ σε μὴ κατοικεῖν Σάρδεις, οὐθέν ἐστιν· οὐδὲ γὰρ Ἀθηναῖοι πάντες κατοικοῦσι Κολυττὸν, οὐδὲ Κορίνθιοι Κράνειον, οὐδὲ Πιτάνην Λάκωνες· ἆρα οὖν ξένοι καὶ ἀπόλιδές εἰσιν Ἀθηναίων οἱ μεταστάντες ἐκ Μελίτης εἰς Διωμίδα, ὅπου καὶ μῆνα Μεταγειτνιῶνα καὶ θυσίαν ἐπώνυμον ἄγουσι τοῦ μετοικισμοῦ τὰ Μεταγείτνια, τὴν πρὸς
C ἑτέρους γειτνίασιν εὐκόλως καὶ ἱλαρῶς ἐκδεχόμενοι καὶ στέργοντες; οὐκ ἂν εἴποις. Τί οὖν τῆς οἰκουμένης μέρος ἢ τῆς γῆς ἁπάσης ἕτερον ἑτέρου μακρὰν ἐστὶν, ἣν ἀποδεικνύουσιν οἱ μαθηματικοὶ σημείου λόγον ἔχουσαν ἀδιασ-

ſtitium æſtivum, bruma, æquinoctium, Pleias, Arcturus, tempora ſerendi, tempora plantandi, ubi unus rex et princeps deus, principium, medium, finemque complexus Univerſi recta pergit, et ſecundum naturam circumiens: hunc comitatur Juſtitia ultrix eorum qui divinam legem deſeruerunt: hac omnes homines, natura, adverſus omnes utuntur tanquam cives.

VI. Quod autem non habitas Sardibus, nihil eſt. Nam ne Athenienſes quidem omnes Colyttum inhabitant, neque univerſi Corinthii Cranium, neque Pitanam Lacones. Ergone tibi peregrini atque extorres videbuntur Athenienſes, qui ex Melita in Diomeam commigraverunt? Illi vero et menſem Metageitnionem appellarunt, et ſacrificia Metageitnia peragunt, commigrationem in viciniam e ſuis ſedibus, unde illis nomen, æquo hilarique animo ferentes. Quæ autem terræ pars ab altera longe poteſt diſtare, cum ipſam totam Mathematici demonſtrent cum cœlo comparatam puncti loco eſſe? Nos au-

τάτου πρὸς τὸν οὐρανόν; Ἀλλ' ἡμεῖς, ὥσπερ μύρμηκες ἢ μέλιτται, μυρμηκιᾶς μιᾶς ἢ κυψέλης ἐκπεσόντες ἀδημονοῦμεν καὶ ξενοπαθοῦμεν, οὐκ εἰδότες οἰκεῖα πάντα ποιεῖσθαι καὶ νομίζειν, ὥσπερ ἐστί. Καίτοι γελῶμεν τὴν ἀβελτηρίαν τοῦ φάσκοντος ἐν Ἀθήναις βελτίονα σελήνην εἶναι τῆς ἐν Κορίνθῳ· τρόπον τινὰ τὸ αὐτὸ πάσχοντες, ὅταν ἀμφιγνοῶμεν ἐπὶ ξένης γενόμενοι τὴν γῆν, τὴν θάλατταν, τὸν ἀέρα, τὸν οὐρανόν, ὡς ἕτερα καὶ διαφέροντα τῶν συνήθων. Ἡ μὲν γὰρ φύσις ἐλευθέρους ἡμᾶς καὶ λελυ- D μένους ἀφίησιν· ἡμεῖς δὲ αὐτοὶ συνδέομεν ἑαυτούς, συστενοχωροῦμεν, ἐγκατοικοδομοῦμεν εἰς μικρὰ καὶ γλίσχρα συνελαύνομεν. Εἶτα τῶν μὲν Περσῶν βασιλέων καταγελῶμεν, εἴγε δὴ ἀληθές, ὅτι, τὸ τοῦ Χοάσπου μόνον ὕδωρ πίνοντες, ἄνυδρον αὐτοῖς τὴν ἄλλην ποιοῦσιν οἰκουμένην· ὅταν δὲ μεταστῶμεν εἰς ἕτερα χωρία, τοῦ Κηφισοῦ γλιχόμενοι, καὶ τὸν Εὐρώταν ἢ τὸν Ταΰγετον ἢ τὸν Παρνασσὸν

C. 7. εἰδότες οἰκεῖα] Stob. et Damaſcen. MS. εἰδότες οὐδὲ μεμαθηκότες οἰκεῖα.

tem, inſtar formicarum aut apum, ſi ex uno nido aut alveari excidimus, in mœrore ſumus, et peregrinos nos eſſe factos ægre ferimus, ignari omnia, ut ſunt, noſtra putare atque uſurpare. Ridemus quidem eum, qui dixit meliorem Athenis eſſe Lunam quam Corinthi: et tamen idem quodammodo nobis evenit, cum extra patriam conſtituti, terram, mare, aërem, cœlum dubii conſideramus, tanquam diverſa ab iis quibus adſueveramus. Quippe natura nos liberos ſolutoſque dimittit: ipſi noſmet devincimus, in anguſtias concludimus, inque arctum compingimus. Ergo Perſarum reges ſubſannamus, qui, ſiquidem hoc vere narratur, ſolam Choaſpis aquam bibentes, totum reliquum orbem terrarum aquæ expertem ſibi faciunt: ipſi interim alio locorum tranſlati, Cephiſi, Eurotæ, Taygeti, Parnaſſive deſi-

ἐπιποθοῦντες, ἄπολιν καὶ ἀοίκητον αὐτοῖς τὴν οἰκουμένην ποιοῦμεν.

ζ'. Αἰγυπτίων μὲν οὖν οἱ δι' ὀργήν τινα καὶ χαλεπότητα
E τοῦ βασιλέως εἰς Αἰθιοπίαν μετοικιζόμενοι, πρὸς τοὺς δεομένους ἐπανελθεῖν ἐπὶ τέκνα καὶ γυναῖκας, ἐπιδεικνύντες τὰ αἰδοῖα κυνικώτερον, οὔτε γάμων ἔφασαν οὔτε παίδων ἀπορήσειν, ἄχρις οὗ ταῦτα μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσιν· εὐπρεπέστερον δὲ ἐστὶ καὶ σεμνότερον εἰπεῖν, ὡς ὅπου καὶ ὅτῳ μετρίων πρὸς τὸν βίον εὐπορεῖν συμβέβηκεν, ἐνταῦθα οὗτος οὔτε ἄπολις, οὔτε ἀνέστιος, οὔτε ξένος ἐστί· μόνον ἔχειν δεῖ πρὸς τούτοις νοῦν καὶ λογισμόν,
F ὥσπερ ἄγκυραν κυβερνήτην ἵνα παντὶ χρῆσθαι λιμένι προσορμισθεὶς δύνηται. Πλοῦτον μὲν γὰρ ἀποβαλόντα, ῥᾷον οὐκ ἔστι καὶ ταχέως συναγαγεῖν· πατρὶς δὲ γίνεται πᾶσα πόλις εὐθὺς ἀνθρώπῳ χρῆσθαι μεμαθηκότι, καὶ ῥίζας ἔχοντι πανταχοῦ ζῆν τε καὶ τρέφεσθαι καὶ παντὶ τόπῳ προσφύεσθαι δυναμένας· οἵας εἶχε Θεμιστοκλῆς, οἵας Δημήτριος ὁ Φαληρεύς. Οὗτος μὲν γὰρ ἐν Ἀλεξαν-

derio mundum nobis ad habitandum non ſatis idoneum reddimus.

VII. Sane quidam Ægyptiorum ab offenſo et irato rege in Æthiopiam demigrantes, hortantibus ut ad liberos et uxores ſuas redirent, pudenda (caninum quidem ſatis hoc) oſtendentes reſponderunt, *Quandiu hæc ſecum eſſent habituri, neque uxores ipſis neque liberos defore.* Honeſtius hoc et majori cum gravitate dixeris, Hominem ubicunque mediocriter ſuppeditabunt res ad vitam tolerandam neceſſariæ, neque urbe, neque lare cariturum: tantum adſit mens et ratio, anchoræ et gubernatoris vice, ut quovis portu, ad quem delatus fuerit, uti poſſit. Ut enim divitiæ amiſſæ non facile aut celeriter poſſunt reparari: ita patria fit quævis urbs homini qui rebus uti poſſit, radiceſque habeat, quibus vivere ubique et ali, et adnaſci queat, quales habuit Themiſtocles, habuit Demetrius Phalereus. Hic enim poſtquam in exſilium fuit actus, Alexandreæ

δωρεᾷ μετὰ τὴν φυγήν, πρῶτος ὢν τῶν Πτολεμαίου φίλων, οὐ μόνον αὐτὸς ἐν ἀφθόνοις διῆγεν, ἀλλὰ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις δωρεὰς ἔπεμπε. Θεμιστοκλῆς δὲ χορηγίᾳ βα- 603
σιλικῇ πρυτανευόμενος εἰπεῖν λέγεται πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας, Ἀπωλόμεθα ἄν, εἰ μὴ ἀπωλόμεθα. Διὸ καὶ Διογένης ὁ Κύων πρὸς τὸν εἰπόντα, Σινωπεῖς σου φυγὴν ἐκ Πόντου κατέγνωσαν, Ἐγὼ δέ, εἶπεν, ἐκείνων ἐν Πόντῳ μονήν,

Ἄκραις ἐπὶ ῥηγμῖσιν Εὐξείνου Πόντου.

Στρατόνικος δὲ τὸν ἐν Σερίφῳ ξένον ἠρώτησεν, Ἐφ' ὅτῳ τῶν ἀδικημάτων φυγὴ τέτακται παρ' αὐτοῖς ἐπιτίμιον· Ἀκούσας δ' ὅτι, Τοὺς ῥᾳδιουργοὺς φυγαδεύουσι, Τί οὖν, εἶπεν, οὐκ ἐρᾳδιούργησας, ὅπως ἐκ τῆς στενοχωρίας ταύτης μεταστῇς; ὅπου φησὶν ὁ Κωμικὸς τὰ σῦκα ταῖς σφενδό- B
ναις τρυγᾶσθαι, καὶ πάντα ἔχειν ὅσων δεῖ τὴν νῆσον.

η΄. Ἂν γὰρ σκοπῇς ἄνευ κενῆς δόξης τὴν ἀλήθειαν, ὁ μίαν πόλιν ἔχων, ξένος ἐστὶ τῶν ἄλλων ἁπασῶν καὶ ἀλ-

B. 4. ὁ μίαν] Ita omnes libri, excepto Stephano et qui eum ſequuntur, ubi vitioſe exſtat ὁμοίαν.

primo inter Ptolemæi regis amicos loco, non ipſe modo vixit in abundantia rerum, ſed Athenienſibus etiam dona miſit. Themiſtocles cum regio ſumtu omnia ſuppeditarentur, ad uxorem et liberos dixiſſe fertur, *Periiſſemus niſi periiſſemus.* Ideo Diogenes etiam dicenti, Sinopenſes te exſilio e Ponto damnaverunt: reſpondit, *Et ego illos manſione in Ponto,*

Ad Euxini maris prærupta littora.

Stratonicus autem in Seripho ex hoſpite quæſivit, quodnam flagitium apud ipſos exſilio puniretur, reſpondentique, eos qui mala fraude egiſſent, *Cur*, inquit, *ergo non falſum committis, ut ex his anguſtiis emigres?* et tamen Comicus ibi ait ficus fundis dejici, omniaque habere neceſſaria inſulam.

VIII. Enimvero ſi ipſam veritatem remota inani opinione conſideres, qui uni urbi ſe addicit, is a reliquis omni-

λότριος. Οὐ γὰρ δοκεῖ καλὸν οὐδὲ δίκαιον εἶναι, καταλιπόντα τὴν ἑαυτοῦ, νέμειν ἑτέραν. Σπάρταν ἔλαχες, ταύτην κόσμει· κἂν ἄδοξος ᾖ, κἂν νοσώδης, κἂν ταράττηται στάσεσιν ὑφ' ἑαυτῆς καὶ πράγμασι μὴ ὑγιαίνουσιν. Οὗ δὲ ἡ τύχη τὴν ἰδίαν ἀφήρηται, τούτῳ δίδωσιν ἔχειν τὴν ἀρέσασαν. Τὸ γὰρ καλὸν ἐκεῖνο παράγγελμα τῶν
C Πυθαγορείων, Ἑλοῦ βίον ἄριστον, ἡδὺν δὲ αὐτὸν ἡ συνήθεια ποιήσει, κἀνταῦθα σοφόν ἐστι καὶ χρήσιμον. Ἑλοῦ πόλιν τὴν ἀρίστην καὶ ἡδίστην, πατρίδα δὲ αὐτὴν ὁ χρόνος ποιήσει· καὶ πατρίδα μὴ περισπῶσαν, μὴ ἐνοχλοῦσαν, μὴ προστάττουσαν, εἰσένεγκαι, πρέσβευσον εἰς Ῥώμην, ὑπόδεξαι τὸν ἡγεμόνα, λειτούργησον. Ἂν γὰρ τούτων τις μνημονεύῃ φρένας ἔχων καὶ μὴ παντάπασι τετυφωμένος, αἱρήσεται καὶ νῆσον οἰκεῖν φυγὰς γενόμενος, Γύαρον, ἢ Κίναρον σκληρὰν, ἄκαρπον, καὶ φυτεύεσθαι κακὴν, οὐκ ἀθυμῶν, οὐδὲ ὀδυ-

B. 6. νέμειν] Item in ſola Steph. et eam ſequentibus abeſt.
C. 8. σκληρὰν—κακὴν] Forte Poetæ Senarius.

bus eſt alienus, et peregrinus in iis. Non enim juſtum videtur, ſua relicta eum habitare aliam. Spartam nactus es, eam orna: etiamſi obſcura ſit, ſi morbis obnoxia, ſi ſeditionibus maliſque rebus turbetur. Cui vero ſuam urbem fortuna adimit, ei concedit habitare quam delegerit. Pulchrum enim illud Pythagoreorum præceptum, *Delige vitæ rationem optimam, ſuavem eam conſuetudo faciet:* etiam hic ſapienter poteſt uſurpari. Urbem delige optimam et tibi jucundiſſimam, patriam eam tibi tempus faciet, et quidem patriam, quæ te non diſtrahat occupationibus, non moleſta ſit interpellando, non jubeat modo Romam ire legatum, excipere modo præfectum, alias publica obire miniſteria. Quæ ſi quis memoria repetat non plane faſtu inflatus, ſua patria ejectus vel inſulam ſibi pro domicilio deliget, Gyaron, puta, aut Cinarum aſperam, ſterilem, atque cultu difficilem:

ἐῤῥωμένος, οὐδὲ λέγων ἐκεῖνα τὰ τῆς παρὰ Σιμωνίδῃ γυναικῶν,

> Ἴσχει δέ με πορφυρέας ἁλὸς ἀμφιταρασσομένας ὀρυγμαδός. D

ἀλλὰ μᾶλλον τὸ τοῦ Φιλίππου λογιζόμενος· πεσὼν γὰρ ἐν παλαίστρᾳ, καὶ μεταστραφεὶς, ὡς εἶδε τοῦ σώματος τὸν τύπον, Ὦ Ἡράκλεις, εἶπεν, ὡς μικροῦ μέρους τῆς γῆς φύσει μετέχοντες, ὅλης ἐφιέμεθα τῆς οἰκουμένης.

θ'. Οἶμαί σε τὴν Νάξου γεγονέναι θεατὴν, εἰ δὲ μὴ, τὴν Θουρίας ἐνταῦθα πλησίον οὔσης· ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἐχώρει τὸν Ἐφιάλτην καὶ τὸν Ὦτον, αὕτη δὲ τοῦ Ὠρίωνος ἦν οἰκητήριον. Ὁ δὲ Ἀλκμαίων ἰλὺν νεοπαγῆ τοῦ Ἀχελώου προσχωννύντος ἐπῴκησεν ἀποφεύγων τὰς Εὐμενίδας, ὡς οἱ ποιηταὶ λέγουσιν· ἐγὼ δὲ κἀκεῖνον εἰκάζω, φεύγοντα E πολιτικὰς ἀρχὰς καὶ στάσεις, καὶ συκοφαντίας ἐριννυώδεις, ἑλέσθαι βραχὺ χωρίον ἀπραγμόνως ἐν ἡσυχίᾳ κατοικεῖν. Τιβέριος δὲ Καῖσαρ ἐν Καπρέαις ἑπτὰ ἔτη διητήθη με-

D. 7. Θουρίας] Legendum γ' Ὑρίας monuit L. Holſten. ad Steph. Byz. p. 337. ita enim ſcribere voluit, non θ' Ὑρίης ut expreſſum legitur.

idque non animo æger, non lugens, neque iſta mulierum apud Simonidem uſurpans verba,

> *Tenet me purpurei maris*
> *Fremitus circum exagitati.*

Sed illud Philippi potius ſecum reputabit, qui cum aliquando in palæſtra cecidiſſet, poſtquam converſus in pulvere ſuam vidit imaginem, *Dii boni*, dixit, *univerſum terræ orbem appetimus, tam exigua terræ portione a natura nobis tributa!*

IX. Exiſtimo Naxum abs te ſpectatam, aut ſaltem Hyriam ei vicinam: atqui illa Otum et Ephialtem cepit, hæc Orionis fuit domicilium. Et Alcmæon in limo recens compacto quem Achelous aggeſſerat, ſedem poſuit, cum, ut eſt apud poëtas, Eumenides fugeret. Ego autem arbitror eum quoque civiles fugiſſe magiſtratus et ſeditiones furioſaſque calumnias, ac ſibi delegiſſe exiguam ſedem, ubi in otio tranquille viveret. Tiberius ſane Cæſar ſeptennium uſque ad mortem Capreis vixit, tanto-

χρι τῆς τελευτῆς· καὶ τὸ τῆς οἰκουμένης ἡγεμονικὸν ἱερὸν, ὥσπερ εἰς καρδίαν συνηγμένον, οὐδαμοῦ μετέστη τοσοῦτον χρόνον. Ἀλλ᾽ ἐκείνῳ μὲν αἱ τῆς ἡγεμονίας φροντίδες ἐπιχεόμεναι καὶ προσφερόμεναι πανταχόθεν, οὐ καθαρὰν παρεῖχον οὐδὲ ἀκύμονα τὴν νησιῶτιν ἡσυχίαν. Ὧι δὲ
F ἔξεστιν εἰς μικρὰν ἀποβάντι νῆσον, οὐ μικρῶν ἀπηλλάχθαι κακῶν, οὗτος ἄθλιός ἐστι, μὴ προσλαλῶν ἑαυτῷ τὰ Πινδαρικὰ, μηδὲ ἐπᾴδων πολλάκις,

Ἐλαφρὰν κυπάρισσον φιλέειν,
Ἐᾶν δὲ νομὸν Κρήτας περιδαίων·
Ἐμοὶ δ᾽ ὀλίγον μὲν γᾶς δέδοται,
Ὅθεν ἄδρυς, πενθέων δὲ οὐκ ἔλαχον οὐδὲ στασίων,

οὐδὲ προσταγμάτων ἡγεμονικῶν, οὐδὲ ὑπουργιῶν ἐν πολιτικαῖς χρείαις, καὶ λειτουργιῶν δυσπαραιτήτων.

ι. Ὅπου γὰρ οὐ φαύλως δοκεῖ λέγειν ὁ Καλλίμαχος, τὸ,

Μὴ μετρεῖν σχοίνῳ Περσίδι τὴν σοφίην,

ἤπου τὴν εὐδαιμονίαν σχοίνοις καὶ παρασάγγαις μετροῦντες,

F. 5. περιδαίων—ἄδρυς] Forte Παριδαίων—ἀδρός: prius et Mez. monuit, et ita vertit Amiot. poſterius etiam Reiſkio placuit.

que tempore totius orbis terrarum imperii ſacra in uno corde concluſa, locum nuſquam mutaverunt. Verum ei quidem curæ imperii circumfuſæ et undiquaque ingruentes, non conceſſerunt puram et tranquillam quietem inſularem. Cui vero licet in exiguam digreſſo inſulam [non parvis liberari malis, is miſer eſt, ſi non ſecum Pindarica iſta loquitur, ac ſæpe cantillat,

Amabo levem cupreſſum,
Omiſſis Cretæ paſcuis
Terræ mibi datum eſt parum:
Careo interim doloribus:

et vero abſunt ſeditiones, mandata principum, miniſteria publica, et officia difficulter excuſanda.

X. Si enim recte dixit Callimachus, *Non debere nos ſapientiam ſchœno Perſica metiri*, cur beatitatem ſchœnis aut paraſangis metientes, ſi inſulam

ἐρρωμένος, οὐδὲ λέγων ἐκεῖνα τὰ τῆς παρὰ Σιμωνίδῃ γυναικῶν,

Ἴσχει δέ με πορφυρέας ἁλὸς ἀμφιταρασσομένας ὀρυγμαδός. D

ἀλλὰ μᾶλλον τὸ τοῦ Φιλίππου λογιζόμενος· πεσὼν γὰρ ἐν παλαίστρᾳ, καὶ μεταστραφεὶς, ὡς εἶδε τοῦ σώματος τὸν τύπον, Ὦ Ἡράκλεις, εἶπεν, ὡς μικροῦ μέρους τῆς γῆς φύσει μετέχοντες, ὅλης ἐφιέμεθα τῆς οἰκουμένης.

θʹ. Οἶμαί σε τὴν Νάξου γεγονέναι θεατήν, εἰ δὲ μὴ, τὴν Θυρίας ἐνταῦθα πλησίον οὔσης· ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἐχώρει τὸν Ἐφιάλτην καὶ τὸν Ὦτον, αὕτη δὲ τοῦ Ὠρίωνος ἦν οἰκητήριον. Ὁ δὲ Ἀλκμαίων ἰλὺν νεοπαγῆ τοῦ Ἀχελώου προσχωννύντος ἐπῴκησεν ἀποφεύγων τὰς Εὐμενίδας, ὡς οἱ ποιηταὶ λέγουσιν· ἐγὼ δὲ κἀκεῖνον εἰκάζω, φεύγοντα E πολιτικὰς ἀρχὰς καὶ στάσεις, καὶ συκοφαντίας ἐριννυώδεις, ἑλέσθαι βραχὺ χωρίον ἀπραγμόνως ἐν ἡσυχίᾳ κατοικεῖν. Τιβέριος δὲ Καῖσαρ ἐν Καπρέαις ἑπτὰ ἔτη διητήθη μέ-

D. 7. Θυρίας] Legendum γ' Ὑρίας monuit L. Holſten. ad Steph. Byz. p. 337. ita enim ſcribere voluit, non θ' Ὑρίης ut expreſſum legitur.

idque non animo æger, non lugens, neque iſta mulierum apud Simonidem uſurpans verba,

Tenet me purpurei maris
Fremitus circum exagitati.

Sed illud Philippi potius ſecum reputabit, qui cum aliquando in palæſtra cecidiſſet, poſtquam converſus in pulvere ſuam vidit imaginem, *Dii boni*, dixit, *univerſum terræ orbem appetimus, tam exigua terræ portione a natura nobis tributa !*

IX. Exiſtimo Naxum abs te ſpectatam, aut ſaltem Hyriam ei vicinam: atqui illa Otum et Ephialtem cepit, hæc Orionis fuit domicilium. Et Alcmæon in limo recens compacto quem Achelous aggeſſerat, ſedem poſuit, cum, ut eſt apud poëtas, Eumenides fugeret. Ego autem arbitror eum quoque civiles fugiſſe magiſtratus et ſeditiones furioſaſque calumnias, ac ſibi delegiſſe exiguam ſedem, ubi in otio tranquille viveret. Tiberius ſane Cæſar ſeptennium uſque ad mortem Capreis vixit, tanto-

χρι τῆς τελευτῆς· καὶ τὸ τῆς οἰκουμένης ἡγεμονικὸν ἱερὸν, ὥσπερ εἰς καρδίαν συνηγμένον, οὐδαμοῦ μετέστη τοσοῦτον χρόνον. Ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν αἱ τῆς ἡγεμονίας φροντίδες ἐπιχεόμεναι καὶ προσφερόμεναι πανταχόθεν, οὐ καθαρὰν παρεῖχον οὐδὲ ἀκύμονα τὴν νησιῶτιν ἡσυχίαν. Ὧι δὲ
F ἔξεστιν εἰς μικρὰν ἀποβάντι νῆσον, οὐ μικρῶν ἀπηλλάχθαι κακῶν, οὗτος ἄθλιός ἐστι, μὴ προσλαλῶν ἑαυτῷ τὰ Πινδαρικὰ, μηδὲ ἐπάδων πολλάκις,

Ἐλαφρὰν κυπάρισσον φιλέειν,
Ἐᾶν δὲ νομὸν Κρήτας περιδαίων·
Ἐμοὶ δ' ὀλίγον μὲν γᾶς δέδοται,
Ὅθεν ἄδρυς, πενθέων δ' οὐκ ἔλαχον οὐδὲ στασίων,

οὐδὲ προσταγμάτων ἡγεμονικῶν, οὐδὲ ὑπουργιῶν ἐν πολιτικαῖς χρείαις, καὶ λειτουργιῶν δυσπαραιτήτων.

ι'. Ὅπου γὰρ οὐ φαύλως δοκεῖ λέγειν ὁ Καλλίμαχος, τὸ,

Μὴ μετρεῖν σχοίνῳ Περσίδι τὴν σοφίην,

ἦπου τὴν εὐδαιμονίαν σχοίνοις καὶ παρασάγγαις μετροῦντες,

F. 5. περιδαίων—ἄδρυς] Forte Παριδαίων—ἀδρός: prius et Mez. monuit, et ita vertit Amiot. poſterius etiam Reiſkio placuit.

que tempore totius orbis terrarum imperii ſacra in uno corde concluſa, locum nuſquam mutaverunt. Verum ei quidem curæ imperii circumfuſæ et undiquaque ingruentes, non conceſſerunt puram et tranquillam quietem inſularem. Cui vero licet in exiguam digreſſo inſulam [non parvis liberari malis, is miſer eſt, ſi non ſecum Pindarica iſta loquitur, ac ſæpe cantillat,

Amabo levem cupreſſum,
Omiſſis Cretæ paſcuis
Terræ mihi datum eſt parum:
Careo interim doloribus:

et vero abſunt ſeditiones, mandata principum, miniſteria publica, et officia difficulter excuſanda.

X. Si enim recte dixit Callimachus, *Non debere nos ſapientiam ſchœno Perſica metiri*, cur beatitatem ſchœnis aut paraſangis metientes, ſi inſulam

ἐὰν νῆσον οἰκῶμεν διακοσίων σταδίων, ἀλλὰ μὴ τεσσάρων 603 ἡμερῶν, ὥσπερ ἡ Σικελία, περίπλουν ἔχουσαν, ὀδυνᾷν ἑαυτοὺς καὶ θρηνεῖν ὀφείλομεν ὡς κακοδαιμονοῦντες; Τί γὰρ ἡ πλατεῖα χώρα πρὸς τὸν ἄλυπον βίον; Οὐκ ἀκούεις τοῦ Ταντάλου λέγοντος ἐν τῇ τραγῳδίᾳ,

> Σπείρω δ' ἄρουραν δώδεκα ἡμερῶν ὁδὸν,
> Βερεκύνθα χῶρον, ———

εἶτα μετ' ὀλίγον λέγοντος,

> Θυμὸς δέ ποθ' ἁμὸς οὐρανῷ κυρῶν ἄνω,
> Ἔραζε πίπτει, καί με προσφωνεῖ τάδε,
> Γίνωσκε τἀνθρώπεια μὴ σέβειν ἄγαν.

Ὁ δὲ Ναυσίθοος τὴν εὐρύχωρον Ὑπέρειαν καταλιπὼν διὰ τὸ γειτνιᾷν τοὺς Κύκλωπας αὐτῇ, καὶ μεταστὰς εἰς νῆσον,

> ——— ἑκὰς ἄλλων ἀλφηστάων, B

καὶ κατοικῶν ἀνεπίμικτος

> Ἀνθρώπων ἀπάνευθε, πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ,

τὸν ἥδιστον παρεσκεύασε βίον τοῖς ἑαυτοῦ πολίταις. Τὰς

B. 1. ἄλλων] Malim ἀνδρῶν ut exempla Homer. Od. Z. 8.

incoleremus ducenti ſtadiorum, non ut Sicilia quatridui ambitu contentam, deploraremus noſmet tanquam infelices? Quid enim confert loci amplitudo ad moleſtiæ vacuitatem? Non audis quid in tragœdia dicat Tantalus,

> *Bis ſex dierum menſura conſero ego agros,*
> *Berecyntbia arva.—*

ac paulo poſt dicentem,

> *Animus meus ſurſum uſque evectus ad polum,*
> *Decidit humi, et me ſic videtur alloqui,*
> *"Diſce haud nimis magni facere mortalia."*

Et Nauſithous amplam ſpatiis Hypereian deſerens quod vicini ei eſſent Cyclopes, in inſulam commigravit,

> *Quæ procul a reliquis mortalibus uſque remota,*
> *Solaque in undoſi ſedes foret æquore ponti:*

et evitatis aliorum hominum commerciis, ſuaviſſimam ſuis civibus vivendi rationem pa-

δὲ Κυκλάδας πρότερον μὲν οἱ Μίνω παῖδες, ὕστερον δὲ οἱ Κόδρου καὶ Νείλεω κατῴκησαν· ἐν αἷς νῦν οἱ ἀνόητοι φυγάδες οἴονται κολάζεσθαι. Καίτοι ποία φυγαδικὴ νῆσος οὐκ ἔστι πλατυτέρα τῆς Σκιλλουντίας χώρας, ἐν ᾗ Ξενοφῶν μετὰ τὴν στρατείαν τὸ λιπαρὸν εἶδε γῆρας; Ἡ δ' Ἀκαδημία, τρισχιλίων δραχμῶν χωρίδιον ἐωνημένον, οἰκητήριον ἦν Πλάτωνος καὶ Ξενοκράτους καὶ Πολέμωνος, αὐτόθι σχολαζόντων καὶ καταβιούντων τὸν ἅπαντα χρόνον·
C πλὴν μίαν ἡμέραν ἐν ᾗ Ξενοκράτης καθ' ἕκαστον ἔτος εἰς ἄστυ κατῄει Διονυσίων καινοῖς τραγῳδοῖς, ἐπικοσμῶν, ὡς ἔφασαν, τὴν ἑορτήν. Ἀριστοτέλην δὲ καὶ λελοιδόρηκε Θεόκριτος ὁ Χῖος, ὅτι τὴν παρὰ Φιλίππῳ καὶ Ἀλεξάνδρῳ δίαιταν ἀγαπήσας,

——— εἵλετο ναίειν
Ἀντ' Ἀκαδημίας Βορβόρου ἐν προχοαῖς.

ἔστι γὰρ ποταμὸς περὶ Πέλλην· ὃν Μακεδόνες Βόρβορον καλοῦσι. Τὰς δὲ νήσους ὥσπερ ἐπίτηδες ὑμνῶν καὶ

ravit. Jam Cyclades inſulas olim Minois filii, poſtea Codri et Nelei progenies inhabitaverunt: hodie in iis fatui exſules ſupplicium ſe perferre putant. Quanquam quæ tandem exſulibus deſtinata inſula non eſt amplior Scilluntio prædio, in quo Xenophon poſt expeditionem illam nobilem præclare conſenuit? Academia tribus drachmarum millibus emta, domicilium fuit Platonis, Xenocratis, Polemonis ibi diſputantium ac totam ætatem conterentium: unica demta die, qua Xenocrates quotannis in Aſtu ivit Liberalibus, novis Tragœdis certantibus, ut, quod aiunt, condecoraret feſtivitatem. Ariſtoteli etiam exprobravit Theocritus Chius, quod Philippi et Alexandri convictum amans,

Spreta Academia, loca qua ſe Borborus amnis
Effundit poſthæc maluerit colere.

Eſt enim fluvius apud Pellam, qui Macedonibus dicitur Borborus: (cum Græce ea vox cœnum ſignificet). Quid quod Homerus inſulas nobis quaſi ex profeſſo prædicat at-

συνιστὰς ἡμῖν ὁ ποιητής,

> Λῆμνον δ' εἰσαφίκανε πόλιν θείοιο Θόαντος.

καὶ,

> Ὅσσον Λέσβος ἄνω μακάρων ἕδος ἐντὸς ἐέργει. D

καὶ,

> Σκῦρον ἑλὼν αἰπεῖαν Ἐνυῆος πτολίεθρον,

καὶ,

> Οἳ δ' ἐκ Δουλιχίοιο Ἐχινάων θ' ἱεράων
> Νήσων, αἳ ναίουσι πέρην ἁλὸς Ἤλιδος ἄντα.

Καὶ τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν νῆσον οἰκεῖν φασὶ τὸν θεοφιλέστατον Αἴολον, τὸν σοφώτατον Ὀδυσσέα, τὸν ἀνδρειότατον Αἴαντα, τὸν φιλοξενώτατον Ἀλκίνουν.

ια'. Ὁ μὲν οὖν Ζήνων, πυθόμενος τὴν ἔτι λοιπὴν εἶχε ναῦν μετὰ τῶν φορτίων καταπεποντωμένην ὑπὸ τῆς θαλάσσης, Εὖγε, εἶπεν, ὦ τύχη, ποιεῖς, εἰς τρίβωνα καὶ βίον φιλόσοφον συνελαύνουσα ἡμᾶς. Ἀνὴρ δὲ μὴ τετυφωμένος παντάπασι μηδὲ ὀχλομανῶν, οὐκ ἄν, οἶμαι, E

D. 1. μακάρων] Legendum Μάκαρος ex Homer. Il. Ω. 544. ut Mez. monuit ad Ovid. Ep. p. 262. T. I.

que celebrat,

> *Lemnum divini venit inde Thoantis in urbem.*

item,

> *Et quæ Leſbus habet ſedes præclara deorum.*

et,

> *Scyron Enyei celſam cum cepimus urbem.*

rurſum,

> *At qui Dulichium ſacras et Echinadas alto*
> *Incoluere mari, claræ e regione jacentis*
> *Elidis——.*

Ac de illuſtribus viris habitaſſe in inſulis aiunt, diis chariſſimum Æolum, ſapientiſſimum Ulyſſem, fortiſſimum Ajacem, hoſpitalitatis laude clariſſimum Alcinoum.

XI. Zeno, cum narratum ei eſſet, navim, quam unam reliquam habuerat, una cum mercibus eſſe a mari abſorptam, *Bene*, inquit, *O fortuna, facis, in pallium me et vitam compellens philoſophicam.* Homo autem non faſtu tumens, neque plane inſaniens turbæ hominum amore, non, puto, culpabit fortunam ſi ab ea in

τὴν τύχην μέμψαιτο συνελαυνόμενος εἰς νῆσον, ἀλλ'
ἐπαινέσειεν ὅτι τὸν πολὺν ἄλυν καὶ ῥέμβον ἑαυτοῦ, καὶ
πλάνας ἐν ἀποδημίαις, καὶ κινδύνους ἐν θαλάσσῃ, καὶ
θορύβους ἐν ἀγορᾷ περιελοῦσα, μόνιμον καὶ σχολαῖον καὶ
ἀπερίσπαστον καὶ ἴδιον βίον ὡς ἀληθῶς δίδωσι, κέντρῳ καὶ
διαστήματι περιγράψασα τὴν τῶν ἀναγκαίων χρείαν. Ποία
γὰρ νῆσος οἰκίαν οὐκ ἔχει, περίπατον, λουτρόν, ἰχθῦς,
λαγωοὺς, ἄγρας καὶ παιδιᾶς χρῆσθαι βουλομένοις; τὸ μέ-
γιστον, ἡσυχίας, ἧς διψῶσιν ἕτεροι, σοὶ πολλάκις τυχεῖν
F ἔνεστι· ἀλλὰ πεττεύοντας καὶ ἀποκρυπτομένους οἴκοι συκο-
φάνται καὶ πολυπράγμονες ἐξιχνεύοντες καὶ διώκοντες
ἐκ τῶν προαστείων καὶ τῶν κήπων, εἰς ἀγορὰν καὶ εἰς αὐλὴν
βίᾳ κατάγουσιν· εἰς δὲ νῆσον οὐκ ἐνοχλῶν τις, οὐκ αἰτῶν,
οὐ δανειζόμενος, οὐκ ἐγγυήσασθαι παρακαλῶν, οὐ συναρ-
104 χαιρεσιάσαι, δι' εὔνοιαν δὲ καὶ πόθον οἱ βέλτιστοι τῶν ἀ-
ναγκαίων καὶ οἰκείων πλέουσιν· ὁ δὲ ἄλλος βίος ἄσυλος

inſulam aliquam detrudatur, ſed gratias aget, quod ipſi multas iſtas moleſtias, vagoſque errores, et jactationes peregrinationum, pericula navigationum, tumultuſque forenſes adimens, ſtabilem et quietam, otioſamque et ſuaviſſimam re vera vitam dederit, rerum neceſſariarum menſuram veluti circino deſcribens. Quæ enim inſula eſt, quæ non habeat domum, ambulationem, lavacrum, piſces, lepores, ſi quis venatione et animi oblectatione parum ſeria uti velit? Et quod eſt potiſſimum, quies, cujus ſitis pleroſque tenet, tibi plerumque in manu tua erit. Teſſeris ludentes, et domi ſeſe occultantes, inveſtigant ſycophantæ et curioſi homines, conſectanturque, et ex ſuburbanis, hortiſque in forum et aulam vi pertrahunt: in inſulam nemo interpellandi, petendi, æs alienum contrahendi, aut ad fidejuſſionem exorandi, vel comitiorum officia oratum, navigat: ſed hoc faciunt neceſſariorum et familiarium optimus quiſque, benevolentia et deſiderio impulſus: reliquum vi-

ἱερὸς ἀνεῖται τῷ βουλομένῳ καὶ μεμαθηκότι σχολάζειν. Ὁ δὲ τοὺς περιτρέχοντας ἔξω, καὶ τοῦ βίου τὸ πλεῖστον ἐν πανδοχείοις καὶ πορθμείοις ἀναλίσκοντας εὐδαιμονίζων, ὅμοιός ἐστι τῷ τοὺς πλανήτας οἰομένῳ τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων πράττειν ἄμεινον· καίτοι τῶν πλανήτων ἕκαστος ἐν μιᾷ σφαίρᾳ, καθάπερ ἐν νήσῳ περιπολῶν, διαφυλάττει τὴν τάξιν· ἥλιος γὰρ οὐχ ὑπερβήσεται μέτρα· φησὶν ὁ Ἡράκλειτος· εἰ δὲ, μὴ Ἐρινύες μιν Δίκης ἐπίκουροι ἐξευρήσουσιν.

ιβ'. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὦ φίλε, καὶ τὰ τοιαῦτα πρὸς ἐκείνους λέγωμεν κἀκείνοις ἐπᾴδωμεν, οἷς εἰς νῆσον ἀπῳκισμένοις ἀνεπίμικτα ποιεῖ τὰ ἄλλα

Πόντος ἁλὸς, ὃ πολεῖς ἀέκοντας ἐρύκει·

σοὶ δὲ οὐχ ἑνὸς δεδομένου μόνον ἀλλὰ ἀπειρημένου τόπου, πασῶν ἐστιν ἐξουσία πόλεων ἡ μιᾶς κώλυσις. Ἀλλὰ μὴν τῷ, "Οὐκ ἄρχομεν, οὐδὲ βουλεύομεν, οὐδὲ "ἀγωνοθετοῦμεν," ἂν ἀντιθῇς τὸ "Οὐ στασιάζομεν, οὐκ

tæ tanquam in aſylo conſtituti et ſacroſancti eſt ei, qui velit et didicerit liberali otio frui. At qui foris diſcurrentes, vitæque majorem partem in diverſoriis publicis et teloniis conſumentes beatos prædicant, ſimiles ſunt eorum qui planetas inerrantibus ſtellis meliore putant eſſe conditione. Et tamen unuſquiſque planetarum ſuo in orbe tanquam inſula aliqua ita circumvertitur, ut ſuum ſervet ordinem. *Sol enim*, inquit Heraclitus, *nunquam ſuos fines tranſgredietur: ſi peccaverit, Furiæ eum Juſtitiæ adjutrices invenient.*

XII. Verum enimvero hæc, amice, his dicimus atque accinimus, quibus cum in inſulam commigratum eſt, commercia cum aliis præcidit

Unda maris, multos invitos illa repellens

tibi, cum non ſit unus adſignatus locus, ſed uno prohibitum, dum uno interdicitur, omnium aliorum poteſtas eſt data. Porro autem his cogitationibus, *Non gero magiſtratum, non ſum in ſenatu, non præmiorum in certaminibus ſum arbiter*, ſi hæc opponas, *Non interſumus ſeditionibus, non*

" ἀναλίσκομεν, οὐδὲ προσηρτήμεθα θύραις ἡγεμόνος· " οὐδὲ νῦν μέλει ἡμῖν ὅστις ὁ κεκληρωμένος τὴν ἐπαρ- " χίαν ἐστὶν, εἰ ἀκρόχολος, εἰ ἐπαχθής." Ἀλλ᾽ ἡμεῖς, καθάπερ Ἀρχίλοχος τῆς Θάσου τὰ καρποφόρα καὶ οἰνόπεδα παρορῶν, διὰ τὸ τραχὺ καὶ ἀνώμαλον, διέβαλε τὴν νῆσον, εἰπὼν,

——ἥδε δ᾽ ὥστ᾽ ὄνου ῥάχις
Ἕστηκεν ὕλης ἀγρίας ἐπιστεφής,

οὕτω τῆς φυγῆς πρὸς ἓν μέρος τὸ ἄδοξον ἐντεινόμενοι, παρορῶμεν τὴν ἀπραγμοσύνην καὶ τὴν σχολὴν καὶ τὴν ἐλευθερίαν. Καίτοι τοὺς γε Περσῶν βασιλέας ἐμακάριζον, ἐν Βαβυλῶνι τὸν χειμῶνα διάγοντας, ἐν δὲ Μηδίᾳ τὸ θέρος, ἐν δὲ Σούσοις τὸ ἥδιστον τοῦ ἔαρος. Ἔξεστι δή που καὶ τῷ μεθεστῶτι, μυστηρίοις ἐν Ἐλευσῖνι διατρίβειν, Διονυσίοις ἐν Ἄργει πανηγυρίζειν, Πυθίων ἀγομένων εἰς Δελφοὺς παρελθεῖν, Ἰσθμίων εἰς Κόρινθον, ἄν περ ᾖ φιλοθέωρος· εἰ δὲ

B. 11. Ἀλλ᾽ ἡμεῖς] Sic Baſ. Xyl. Vulgo, ἀλλ᾽ ὡς ἡμεῖς.
C. 11. ἐν Ἄργει] Excidit ſupplementum ſententiæ, quæ ita deſiderat ſcribi, ἐν ἄστει, Νεμείοις ἐν Ἄργει. Majori etiam vitio tres Græco-Latinæ, ἐν ἀρχῇ exhibent.

ſumtus facimus, non fores præfecti obſervamus, non curæ nobis eſt cui nunc provincia noſtra obtigerit, iracunduſne ſit an importunus. Sed quemadmodum Archilochus Thaſi inſulæ frugifera arva et vineta ſilentio prætermittens, eam ob aſperitatem et inæqualitatem traduxit, ita ſcribens,

—illa aſini dorſum velut
Stat, materie ſylveſtri prorſus obſita :

ſic nos exſilii unam partem acrius conſideramus, in qua eſt obſcuritas et ignominia, ab altera otium, quietem, et libertatem negligimus. At enim reges Perſarum eo nomine felices prædicant, quod hyemem Babylone, æſtatem in Media, Suſis ſuaviſſimum veris tempus exigerent. Licet vero exſuli myſteriorum tempore Eleuſine degere, Liberalibus Athenis, Nemeis Argi intereſſe, Pythiis Delphos, Iſthmiis Corinthum ſe conferre, ſiquidem ſpectaculis delectatur : ſin ve-

μὴ, σχολὴ, περιπάτος, ἀνάγνωσις, ὕπνος ἀθορύβητος· τὸ D τοῦ Διογένους, Ἀριστοτέλης ἀριστᾷ, ὅταν δοκῇ Φιλίππῳ, Διογένης ὅταν Διογένει· μήτε πραγματείας, μήτε ἄρχοντος, μήτε ἡγεμόνος τὴν συνήθη δίαιταν περισπῶντος.

ιγ'. Διὰ τοῦτο τῶν φρονιμωτάτων καὶ σοφωτάτων ὀλίγους ἂν εὕροις ἐν ταῖς ἑαυτῶν πατρίσι κεκηδευμένους· οἱ δὲ πλεῖστοι μηδενὸς ἀναγκάζοντος, αὐτοὶ τὸ ἀγκύριον ἀράμενοι, μεθωρμίσαντο τοὺς βίους, καὶ μετέστησαν, οἱ μὲν εἰς Ἀθήνας, οἱ δὲ ἐξ Ἀθηνῶν. Τίς γὰρ εἴρηκε τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος ἐγκώμιον τοιοῦτον οἷον Εὐριπίδης;

Ἡ πρῶτα μὲν λεὼς οὐκ ἐπακτὸς ἄλλοθεν,
Αὐτόχθονες δ' ἔφυμεν· αἱ δ' ἄλλαι πόλεις E
Πεσσῶν ὁμοίως διαφορηθεῖσαι βολαῖς,
Ἄλλαι παρ' ἄλλων εἰσὶν ἐξαγώγιμοι.
Εἰ δὲ πάρεργον χρή τι κομπάσαι γύναι,
Οὐρανὸν ὑπὲρ γῆς ἔχομεν εὖ συγκεκραμένον·
Ἵν' οὔτ' ἄγαν πῦρ, οὔτε χεῖμα συμπιτνεῖ.
Ἃ δὲ Ἑλλὰς Ἀσία τε τρέφει κάλλιστα,

D. 7. αὐτοὶ] Sic Venet. Vulgo, αὐτό.
E. 7. Ἃ δὲ Ἑλλὰς—συνθηρεύομεν] Nil mutavi; quando nec codices Plutarchei quid mutabant. Probo Muſgravium in priori verſu corrigentem, Ἃ δ' Ἑλλάς Ἀσίς τ' ἐκτρέφει κάλλισ' ἀεί: in poſteriore τῆς γῆς item probo, non item οὐ θηρεύομεν. T. III. p. 562.

ro, otium in manibus eſt, deambulatio, lectio, ſomnus abſque interturbatione, Diogenis illud, *Prandet Ariſtoteles quando Philippo lubet, Diogenes quando Diogeni:* cum neque negotium, neque magiſtratus, neque præfectus victus rationem uſitatam tibi interrumpat.

XIII. Ob hanc adeo cauſam paucos de prudentiſſimis et ſapientiſſimis invenies in ſua patria ſepultos. Plerique nemine cogente revulſis anchoris vitæ navim ad alium portum applicuerunt, alii Athenas, alii ex Athenis. Quis enim ita patriam ſuam laudavit, ut Euripides, cujus hæc ſunt?

Primum, nec inquilinus nos populus ſumus,
Sed indigenæ, natique in hoc adeo ſolo:
Cum cæteræ urbes teſſerarum inſtar citæ
Aliis aliæ cives mittant identidem.
Quod ſiquid extra propoſitum me feminæ
Jactare fertis, cælum temperie optima
Tellurem apud nos ambit: haud æſtus gravis
Nos urget: haud hyems gelu nimio premit.
Tum quidquid habet Aſia, aut jucundum Græcia,

Τῆς γε δέλεαρ ἔχοντες συνθηρεύομεν.

Ἀλλ' ὁ ταῦτα γράψας εἰς Μακεδονίαν ᾤχετο, καὶ παρ' Ἀρχελάῳ κατεβίωσεν. Ἀκήκοας δι' ἐπῶν καὶ τουτὶ τὸ ἐπιγραμμάτιον,

F Αἰσχύλον Εὐφορίωνος Ἀθηναῖον τόδε κεύθει
Μνῆμα καταφθίμενον πυροφόροιο Γέλας.

καὶ γὰρ καὶ οὗτος εἰς Σικελίαν ἀπῆρε, καὶ Σιμωνίδης πρότερον. Τὸ δὲ, "Ἡροδότου Ἁλικαρνασσέως ἱστορίης ἀπόδειξις ἥδε," πολλοὶ μεταγράφουσιν, "Ἡροδότου Θουρίου·" μετῴκησε γὰρ εἰς Θουρίους, καὶ τῆς ἀποικίας ἐκεί-
605 νης μετέσχε. Τὸ δὲ ἱερὸν καὶ δαιμόνιον,

Ἐν Μούσαις πνεῦμα, Φρυγίας κοσμήτορα μάχας

Ὅμηρον, οὐ τοῦτο πεποίηκε πολλαῖς ἀμφισβητήσιμον πόλεσιν, ὅτι μὴ μιᾶς ἐστὶν ἐγκωμιαστής; Καὶ ξενίου Διὸς πολλαὶ τιμαὶ καὶ μεγάλαι.

ιδ'. Εἰ δὲ φήσει τις ὅτι δόξαν οὗτοι καὶ τιμὰς ἐθη-

E. 10. δι' ἐπῶν] Non placet. Malim δὲ δήπου.
F. 6. Θούρους] Ita omnes libri, excepto Xyl. qui Θουρίους habet.

Hoc omne conſectamur genii gratia.

Et tamen is ipſe, qui hæc ſcripſit, in Macedoniam abiit, atque apud Archelaum vitæ reliquum exegit. Audiviſti, puto, etiam hoc Epigramma,

Æſchylus Euphorionis, Athenis natus, in arvis
Frugiferi jacet hic poſt ſua fata Gelæ.

Nam et hic in Siciliam abiit, et ante eum Simonides. Tum illud, *Herodoti Halicarnaſſei hiſtoriæ editio hæc*, ſunt qui ſic ſcribant, *Herodoti Thurii.* Migravit enim Thurios, parſque fuit ejus coloniæ. Jam ſacrum illum et divinum Muſarum ſpiritum, Phrygiæ exornatorem pugnæ, Homerum, nonne hæc eſt cauſſa cur tam multæ urbes ſibi vindicare voluerint, quod non unam aliquam laudat? At Jovi quoque Hoſpitali multi habentur magnique honores.

XIV. Quod ſi quis dicat, iſtos gloriam et honores cap-

φρόνων, ἐπὶ τοὺς σοφοὺς ἐλθὲ, καὶ τὰς σοφὰς Ἀθήνησι σχολὰς καὶ διατριβάς· ἀνάπεμπασαι τὰς ἐν Λυκείῳ, τὰς ἐν Ἀκαδημίᾳ, τὴν Στοὰν, τὸ Παλλάδιον, τὸ Ὠδεῖον. Εἰ τὴν Περιπατητικὴν ἀσπάζῃ μάλιστα καὶ τεθαύμακας, Ἀριστοτέλης ἦν ἐκ Σταγείρων· Θεόφραστος, ἐξ Ἐρέσου· Στράτων, ἐκ Λαμψάκου· Γλύκων, ἐκ Τρωάδος· Ἀρίσ- B
των ἐκ Κέω· Κριτόλαος, Φασηλίτης. Εἰ τὴν Στωϊκὴν· Ζήνων, Κιτιεύς· Κλεάνθης, Ἄσιος· Χρύσιππος, Σολεύς· Διογένης, Βαβυλώνιος· Ἀντίπατρος, Ταρσεύς· ὁ δὲ Ἀθηναῖος Ἀρχέδημος εἰς τὴν Πάρθων μεταστὰς, ἐν Βαβυλῶνι Στωϊκὴν διαδοχὴν ἀπέλιπε. Τίς οὖν τούτους ἐδίωξεν; οὐδείς· ἀλλ' αὐτοὶ διώκοντες ἡσυχίαν, ἧς οὐ πάνυ μέτεστιν οἴκοι τοῖς ἡντιναοῦν δόξαν ἢ δύναμιν ἔχουσι, τὰ μὲν ἄλλα λόγοις, τοῦτο δὲ ἔργοις ἡμᾶς διδάσκουσι. Καὶ γὰρ νῦν οἱ δοκιμώτατοι καὶ κράτιστοι ζῶσιν ἐπὶ ξένης, οὐ

A. 11. Ἐρέσου] Sic Baſ. Alii aliter. Vulgo, Ἐφέσου.
B. 6. τούτους] Sumſi a Stob. et Damaſceno MS. qui habent τούτους ἐδίωξεν οὐδείς. Vulgo, τοιούτους.
B. 9. τὰ μὲν ἄλλα] Forte, Καὶ τὰ μὲν ἄλλα—.

taſſe, ad Sapientes animum refer, ſapienteſque illas Athenienſium ſcholas et diſputationes tecum recenſe, Lycei, Academiæ, Stoæ, Palladii, Odei. Si Peripateticam reliquis præfers philoſophiam, Stageira patriam habuit Ariſtoteles, Ereſſum Theophraſtus, Lampſacum Straton, Troadem Glycon, Ceum Ariſton, Phaſelites fuit Critolaus. Si Stoicam probas: Citienſis erat Zeno, Cleanthes Aſius, Chryſippus Solenſis, Diogenes Babylonius, Antipater Tarſenſis: adeoque Athenienſis Archidemus ad Parthos abiit, ac Babylone Stoicæ ſcholæ ſucceſſionem reliquit. Quis autem illos extorres egit? Nemo: ſed ultro otium ſectantes honeſtum, quod non temere contingit iis qui in patria alicujus nominis ſunt aut potentia pollent, reliqua verbis, nos docuerunt hoc factis. Atque etiam hodie celeberrimi et præſtantiſſimi viri vivunt extra patriam, non indicto, ſed

C μεταστάντες, ἀλλὰ μεθιστάντες, οὐδὲ φυγαδευθέντες, ἀλλὰ φυγόντες αὐτοὶ πράγματα καὶ περισπασμοὺς καὶ ἀσχολίας ἃς αἱ πατρίδες φέρουσι. Καὶ γὰρ τοῖς παλαιοῖς, ὡς ἔοικεν, αἱ Μοῦσαι τὰ κάλλιστα τῶν συνταγμάτων καὶ δοκιμώτατα, Φυγὴν λαβοῦσαι συνεργὸν, ἐπετέλεσαν. Θουκυδίδης Ἀθηναῖος συνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων ἐν Θρᾴκῃ περὶ τὴν Σκαπτὴν ὕλην· Ξενοφῶν, ἐν Σκιλλοῦντι τῆς Ἠλείας· Φίλιστος ἐν Ἠπείρῳ· Τίμαιος ὁ Ταυρομενίτης, ἐν Ἀθήναις· Ἀν-
D δροτίων Ἀθηναῖος, ἐν Μεγάροις· Βακχυλίδης ὁ ποιητὴς, ἐν Πελοποννήσῳ. Πάντες οὗτοι καὶ πλέονες ἄλλοι τῶν πατρίδων ἐκπεσόντες, οὐκ ἀπέγνωσαν, οὐδὲ ἔρριψαν ἑαυτοὺς, ἀλλ᾽ ἐχρήσαντο ταῖς εὐφυΐαις, ἐφόδιον παρὰ τῆς τύχης μὲν τὴν Φυγὴν λαβόντες, δι᾽ ἣν πανταχοῦ καὶ τεθνηκότες μνημονεύονται· τῶν δὲ ἐκβαλόντων καὶ στασιασάντων οὐδὲ εἷς λόγος οὐδενὸς ἀπολελείπται.

D. 7. ἀπολέλειπται] Sic E. G. Vulgo, ἀπολέλιπται.

ultro ſuſcepto Exſilio: neque juſſi fugere, ſed ſponte ſua fugientes negotia, occupationes, moleſtias, quas patria adfert. Etenim Muſæ, quantum video, veteribus pulcherrima et nobiliſſima ſcripta ut componerent, exſilium pro adjumento adſumſerunt. Thucydides Athenienſis bellum Peloponneſiorum et Athenienſium conſcripſit in Thracia apud Scapten Hylen: Xenophon in Scillunte Elidis: Philiſtus in Epiro: Timæus Tauromenii in Sicilia natus, Athenis: Androtion Athenienſis Megaræ: Bacchylides poëta in Peloponneſo. Hi omnes, iiſque adhuc plures, patria ſua amiſſa non deſponderunt animos, neque ſeſe projecerunt, ſed bonitate ſuorum ingeniorum uſi, tanquam commeatum fortuna Exſilium ſuppeditante, apud omnes etiam poſt mortem fama ſunt celebri: neque eorum qui illos ejecerunt, ulla ullius a poſteris habetur ratio.

ιε'. Διὸ καὶ γελοῖός ἐστιν ὁ νομίζων ἀδοξίαν τῇ φυγῇ
προσεῖναι. Τί λέγεις; ἄδοξός ἐστι Διογένης; ὃν ἰδὼν
Ἀλέξανδρος ἐν ἡλίῳ καθήμενον, ἐπιστὰς ἠρώτησεν εἴ τι-
νος δεῖται· τοῦ δὲ μηδὲν ἀλλ' ἢ σμικρὸν ἀποσκοτῆσαι κε-
λεύσαντος· ἐκπλαγεὶς τὸ φρόνημα, πρὸς τοὺς φίλους E
εἶπεν, Εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἤμην, Διογένης ἂν ἤμην. Ἠ-
δόξει δὲ Κάμιλλος ἐκ τῆς Ῥώμης ἐλαυνόμενος, ἧς δεύ-
τερος κτίστης νῦν ἀναγορεύεται; Καὶ μὴν Θεμιστοκλῆς
οὐ τὴν ἐν τοῖς Ἕλλησι δόξαν φυγὼν ἀπέβαλεν, ἀλλὰ τὴν
ἐν τοῖς βαρβάροις προσέλαβε. Καὶ οὐδείς ἐστιν οὕτως
ἀφιλότιμος, οὐδὲ ἀγεννής, ὃς μᾶλλον ἂν ἐβούλετο Λεω-
βάτης ὁ γραψάμενος, ἢ Θεμιστοκλῆς ὁ φυγαδευθεὶς εἶναι·
καὶ Κλώδιος ὁ ἐκβαλὼν, ἢ Κικέρων ὁ ἐκβληθείς· καὶ
Ἀριστοφῶν ὁ κατηγορήσας, ἢ Τιμόθεος ὁ μεταστὰς ἐκ τῆς F
πατρίδος.

ις'. Ἀλλ' ἐπεὶ πολλοὺς τὰ τοῦ Εὐριπίδου κινεῖ δυνα-

XV. Quare is quidem ridiculus eſt, qui Exſilium putat cum ignominia conjunctum. Quid enim dices? Obſcurus fuit Diogenes? quem cum Alexander vidiſſet in Sole apricantem, et quæſiviſſet aliquane re indigerit: iſque reſpondiſſet, *Nulla, niſi ut paulum ſecedens Solis radios non intercipias:* miratus animi magnitudinem, amicis dixit, *Niſi Alexander eſſem, Diogenes vellem eſſe.* Obſcuruſne fuit Camillus Roma ejectus, qui nunc alter Romæ conditor dicitur? Et quidem Themiſtocles ſolum Græciæ coactus vertere, non amiſit partam apud Græcos gloriam, ſed apud Barbaros novam eſt adeptus. Neque adeo quiſquam eſt abjecto animo, qui non mallet eſſe Themiſtocles ejectus, quam Leobates qui de eo retulit ejiciendo: aut qui Clodius potius rogationem de Cicerone in exſilium mittendo ferens, quam Cicero exulare juſſus: vel Ariſtophon accuſator quam Timotheus patria extruſus.

XVI. Cæterum, quando multos verba Euripidis movent, qui vehementer accuſare

πῶς τῆς φυγῆς κατηγορεῖν δοκοῦντος, ἴδωμεν ἃ λέγει καθ' ἕκαστον ἐρωτῶν καὶ ἀποκρινόμενος,

Τί τὸ στέρεσθαι πατρίδος, ἢ κακὸν μέγα;
Μέγιστον· ἔργῳ δ' ἐστὶ μεῖζον ἢ λόγῳ.
Τίς ὁ τρόπος αὐτοῦ; τί φυγάσι τὸ δυστυχές;
Ἓν μὲν μέγιστον· οὐκ ἔχει παῤῥησίαν.
Δούλου τόδ' εἶπας, μὴ λέγειν ἅ τις φρονεῖ.
606 Τὴν τῶν κρατούντων ἀμαθίαν φέρειν χρεών.

Ταῦτα πρώτως οὐκ ὀρθῶς οὐδὲ ἀληθῶς ἀξιοῦται. Πρῶτον μὲν γὰρ οὐ δούλου τὸ μὴ λέγειν ἅ τις φρονεῖ, ἀλλὰ νοῦν ἔχοντος ἀνδρὸς ἐν καιροῖς καὶ πράγμασιν ἐχεμυθίας καὶ σιωπῆς δεομένοις· ὥσπερ αὐτὸς ἀλλαχόθι βέλτιον εἴρηκε,

Σιγᾷν θ' ὅπου δεῖ, καὶ λέγειν ἵν' ἀσφαλές.

Ἔπειτα δὲ τὴν τῶν κρατούντων ἀμαθίαν οὐχ ἧττον οἴκοι μένοντας ἢ φεύγοντας ἀνάγκη φέρειν· ἀλλὰ καὶ μᾶλλον πολλάκις οἱ μένοντες τῶν ἀπαλλαγέντων τοὺς ἰσχύοντας ἐν πόλεσιν ἀδίκως περὶ συκοφαντεῖν ἢ βιάζεσθαι δεδίασι. Τὸ δὲ μέγισ-

A. 2. πρώτως] Sic E. et margo G. ſaltem melius vulgato πρῶτος.

Exſilium videtur, videamus quidnam ille ſingulatim dicat, interrogante et reſpondente introductis,

Jocaſta. *Quid, patria carere num magnum eſt malum?*
Polynices. *Eſt maximum, et re majus, quam dici queat.*
Joc. *Modus exſilî quis eſt? quid exſulibus grave eſt?*
Pol. *Hoc maximum unum eſt, libertate quod carent.*
Joc. *Servile ſane eſt, non dicere quod ſentias.*
Pol. *Dominorum ad hæc oportet ferre inſcitiam.*

Hæc neque recte, neque vere concedi ſibi ille poſtulat. Principio enim non ſervi hoc eſt, non dicere quod ſentias, ſed viri cordati, cum occaſio et res ſilentium taciturnitatemve deſiderant: quod ipſe alio loco melius pronunciavit,

Tacere, ubi res poſcit: cum tutum eſt, loqui.

Deinde dominorum, ſive eorum penes quos poteſtas rerum eſt, inſcitiam non minus ii coguntur ferre, qui domi ſunt, quam qui exſulant: imo illi metu calumniarum aut violentiæ magis plerumque tolerare iſtam coguntur. Illud

τον καὶ ἀτοπώτατον, εἰ παῤῥησίαν τῶν φυγάδων ἀφαιρεῖται. *
Θαυμαστὸν γὰρ εἰ Θεόδωρος ἀπαῤῥησίαστος ἦν, ὃς, Λυσιμά-
χου τοῦ βασιλέως εἰπόντος πρὸς αὐτὸν, Ἡ πατρίς σε
τοιοῦτον ὄντα ἐξέβαλε; Ναὶ, εἶπε, μὴ δυναμένη φέρειν,
ὥσπερ ἡ Σεμέλη τὸν Διόνυσον. Ἐπιδείξαντος δὲ αὐτῷ Τε-
λεσφόρον ἐν γαλεάγρᾳ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορωρυγμένον,
καὶ περικεκομμένον τὴν ῥῖνα καὶ τὰ ὦτα, καὶ τὴν γλῶτταν ἐκ-
τετμημένον, καὶ εἰπόντος, Οὕτως ἐγὼ διατίθημι τοὺς κα-
κῶς με ποιοῦντας. Τί δὲ, Διογένης οὐκ εἶχε παῤῥησίαν;
ὃς εἰς τὸ τοῦ Φιλίππου στρατόπεδον παρελθὼν ὁπηνίκα μα- C
χούμενος ἐχώρει τοῖς Ἕλλησι, καὶ πρὸς αὐτὸν ἀναχθεὶς
ὡς κατάσκοπος, Ναὶ κατάσκοπος, ἔφη, τῆς ἀπληστίας ἀ-
φῖχθαι αὐτοῦ καὶ τῆς ἀφροσύνης, ἥκοντος ἐν βραχεῖ καιρῷ
διακυβεῦσαι περὶ τῆς ἡγεμονίας ἅμα καὶ τοῦ σώματος.
Τί δέ; Ἀννίβας ὁ Καρχηδόνιος, οὐκ ἐχρῆτο παῤῥη-
σίᾳ πρὸς Ἀντίοχον, βασιλέα ὄντα, φυγὰς ὤν; ὁπηνίκα
καιροῦ διδόντος ἐκέλευεν αὐτὸν ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις·

B. 9. ποιοῦντας] Excidit reſponſum Theodori.

vero graviſſimum eſt et abſurdiſſimum peccatum, exſulibus libertatem adimi. Mirum enim ſi dicendi libertas Theodoro Cyrenæo fuit ademta, qui, cum ei rex Lyſimachus diceret, Te talem patria ejicit? *Omnino*, reſpondit, *neque enim me ferre poterat, ſicut et Bacchum Semele ejecit, cum ferre nequiret amplius.* Cumque ei rex Teleſphorum oſtendiſſet, qui oculis, naribus, auribuſque mutilatus in cavea continebatur, ac diceret, Sic ego tracto eos qui mihi male faciunt: * Quid? An Diogeni libertas fuit ademta? qui cum in caſtra Philippi bellum Græcis inferentis veniſſet, eſſetque ad ipſum pro exploratore adductus, faſſus eſt ſe veniſſe exploratum Philippi inexplebilem avaritiam ac dementiam, qui eo iret, ut momento horæ de imperio ſuo atque etiam vita pugnæ aleam ſubiret. An vero Annibal non uſus eſt libertate dicendi adverſus Antiochum, exſul adverſus regem? quem cum oblata occaſione juſſiſſet hoſtes aggredi,

τοῦ δὲ θυομένου καὶ τὰ σπλάγχνα κωλύειν φάσκοντος, ἐπετίμησεν, εἰπών, Σύ τι κρέας λέγει ποιεῖς, οὔ τι νοῦν ἔχων ἄνθρωπος. Ἀλλ' οὐδὲ γεωμετρῶν φυγὴ παῤῥησίαν, οὐδὲ γραμματικῶν ἀφαιρεῖται, περὶ ὧν ἴσασι καὶ μεμαθή-
D κασι διαλεγομένων· πόθεν γε δὴ καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνθρώπων. Ἀλλὰ τὸ ἀγεννὲς πανταχοῦ τὴν φωνὴν ἐμφράττει, τὴν γλῶσσαν ἀποστρέφει, ἄγχει, σιωπᾶν ποιεῖ. Τὰ δ' ἑξῆς τοῦ Εὐριπίδου ποῖα τινά ἐστιν;

Αἱ δ' ἐλπίδες βόσκουσι φυγάδας, ὡς λόγος.
Καλοῖς βλέπουσί γ' ὄμμασιν, μέλλουσι δέ.

Καὶ τοῦτο τῆς ἀβελτηρίας ἔγκλημα μᾶλλον ἢ τῆς φυγῆς ἐστιν. Οὐ γὰρ οἱ μαθόντες οὐδὲ ἐπιστάμενοι χρῆσθαι τοῖς παροῦσιν, ἀλλ' οἱ ἀεὶ τοῦ μέλλοντος ἐκκρεμάμενοι, καὶ γλιχόμενοι τῶν ἀπόντων, ὡς ἐπὶ σχεδίας διαφέρονται τῆς
E ἐλπίδος· κἂν μηδέποτε τοῦ τείχους ἐκτὸς προέλθωσι,

Φίλοι δὲ πατρὸς καὶ ξένοι σ' οὐκ ὠφέλουν;
Εὖ πράσσε· τὰ φίλων δ' οὐδὲν, ἤν τις δυςυχῇ.
Οὐδ' εὐγένειά σ' ἦρεν εἰς ὕψος μέγα;
Κακὸν τὸ μὴ ἔχειν· τὸ γένος δ' οὐκ ἔβοσκέ με.

iſque mactata hoſtia negaret exta addicere, *Quid*, inquit, *tu carnem pluris facis, quam hominem prudentem?* Porro autem cum ſoli mutatio neque geometris neque litteratoribus libertatem adimat de rebus ſibi perceptis diſſerendi: bonis atque honeſtis viris eam adimet? Enimvero futile ingenium ubique et vocem intercludit, et linguam pervertit, ſuffocat, ſilere cogit. Qualia vero ſunt quæ ſequuntur apud Euripidem?

Joc. *Spes anne paſcunt exſulem, fama ut refert?*

Pol. *Blando tuentes ore, ſed tarde nimis.*

Id crimen profecto ſtultitiæ potius intentetur, quam Exſilio. Qui enim non didicerunt, neque norunt rebus præſentibus recte uti, ii ſemper a futuris pendentes, et abſentia deſiderantes, ſpe tanquam rate feruntur atque fluctuant, etiam ſi nunquam extra muros prodeant.

Joc. *Patris juvere nil amici et heſpites?*

Pol. *Felix vide ut ſis: nil miſeros iſti juvant.*

Joc. *Non nobilitas in altum te tua extulit?*

Pol. *Malum eſt habere nihil: me non aluit genus.*

Ταῦτα ἤδη καὶ ἀχάριστα τοῦ Πολυνείκους, ἀτιμίαν μὲν εὐγενείας, ἀφιλίαν δὲ τῆς φυγῆς κατηγοροῦντος, ὃς διὰ τὴν εὐγένειαν ἠξιώθη μὲν φυγὰς ὢν γάμων βασιλικῶν· φίλων δὲ συμμαχίᾳ καὶ δυνάμει τοσαύτῃ πεφραγμένος ἐστράτευσεν, ὡς αὐτὸς μετὰ μικρὸν ὁμολογεῖ, F

Πολλοὶ Δαναῶν καὶ Μυκηναίων ἄκροι
Πάρεισι, λυπρὰν χάριν, ἀναγκαίαν δ' ἐμοὶ
Διδόντες.———

Ὅμοια δὲ καὶ τὰ τῆς μητρὸς ὀλοφυρομένης,

Ἐγὼ δέ σοι οὔτε πῦρ ἀνῆψα γόνιμον ἐν γάμοις,
Ἀνυμέναια δ' Ἰσμηνὸς ἐκηδεύθη
Λουτροφόρου χλιδᾶς.———

Ταύτην ἔδει χαίρειν καὶ ἀγαπᾶν πυνθανομένην ναίοντα βασίλεια τηλικαῦτα τὸν υἱόν· ἡ δὲ θρηνοῦσα τὴν οὐκ ἀναφθεῖσαν λαμπάδα καὶ τὸν οὐ παρασχόντα λουτρὸν Ἰσμηνὸν, ὡς ἐν Ἄργει μήτε ὕδωρ τῶν γαμούντων, μήτε 607 πῦρ ἐχόντων, τὰ τοῦ τύφου κακὰ καὶ τῆς ἀβελτηρίας τῇ φυγῇ περιτίθησιν.

ιζʹ. Ἀλλ' ἐπονείδιστον ὁ φυγὰς ἐστι; Παρά γε τοῖς

Hæc vero jam Polynices ingrate dicit, ignominiam nobilitati, amicorum inopiam Exſilio inſcribens, qui et ob generis ſplendorem exſul regiis eſt dignatus nuptiis, et amicorum ſociorumque tanta ſtipatus multitudine bellum ſuſcepit: quod ipſum ipſe paulo poſt ſic fatetur,

Multi Mycenæorum, multi principes
Danaorum et una nunc adſunt, mihi gratiam
Dantes moleſtam hanc, qua mihi ſit peropus tamen.

Qualis vero eſt illa lamentatio matris,

Non ego tibi pro more in nuptiis
Facem ſuccendi, non lavacra mollia
Iſmenus præbuit tibi.

Enimvero gaudere debebat, ac gratiſſimum hoc habere, quod inaudiret filium in tanta regia habitare: illa vero non accenſam facem deplorans, et non ſuppeditatas ab Iſmeno aquas, quaſi vero Argis et aqua et ignis deeſſent nuptiis, faſtus et ſtoliditatis mala Exſilio appingit.

XVII. Attamen, inquies, exprobratur Exſuli Exſilium.

ἀφρόνων· οἳ καὶ τὸν πτωχὸν λοιδόρημα ποιοῦνται, καὶ τὸν φαλακρὸν, καὶ τὸν μικρὸν, καὶ, νὴ Δία, τὸν ξένον, καὶ τὸν μέτοικον. Ἀλλὰ μὴν οἱ μὴ τούτοις ὑποφερόμενοι θαυμάζουσι τοὺς ἀγαθοὺς, κἂν πένητες ὦσι, κἂν ξένοι, κἂν φυγάδες. Ἀλλ' οὐχ ὁρῶμεν ὥσπερ τὸν Παρθενῶνα καὶ τὸ Ἐλευσίνιον, οὕτω καὶ τὸ Θησεῖον ἅπαντας προσκυνοῦντας; Καὶ μὴν ἔφυγε Θησεὺς ἐξ Ἀθηνῶν, δι' ὃν οἰκοῦσι νῦν εἰς Ἀθήνας ἄνθρωποι, καὶ πόλιν ἀπέβαλεν ἣν οὐκ
B ἔσχεν, ἀλλ' αὐτὸς ἐποίησε. Τῇ δὲ Ἐλευσῖνι τί λείπεται καλὸν, ἂν αἰσχυνώμεθα τὸν Εὔμολπον, ὃς ἐκ Θρᾴκης μεταστὰς ἐμύησε καὶ μυεῖ τοὺς Ἕλληνας; Κόδρος δὲ τίνος ὢν ἐβασίλευσεν; οὐ Μελάνθου φυγάδος ἐκ Μεσσήνης; Τὸ δὲ τοῦ Ἀντισθένους οὐκ ἐπαινεῖς; πρὸς τὸν εἰπόντα ὅτι, Φρυγία σου ἐστὶν ἡ μήτηρ, Καὶ γὰρ ἡ τῶν θεῶν. Τί οὖν οὐ καὶ σὺ λοιδορούμενος φυγὰς, ἀποκρίνῃ, Καὶ γὰρ ὁ τοῦ Ἡρα-

A. 11. οἰκοῦσι νῦν εἰς Ἀθήνας ἄνθρωποι] Non plane ſanum videtur. An μετοικοῦσι.

A quo tandem, niſi a fatuis? qui et pauperiem, et calvitiem, et brevitatem ſtaturæ exprobrant, et pro flagitio deputant, ſi quis peregrinus ſit, aut inquilinus. Verum qui in horum ſententiam non deſcendunt, ii admirationi habent viros bonos, ſive pauperes ii ſint, ſive peregrini, ſive exſules. Nonne autem videmus ut Parthenonem et Eleuſinium, ita etiam Theſeium ab omnibus adorari? et tamen exſulavit Athenis Theſeus, cui hoc debent homines, quod Athenas inhabitant: urbeque excidit, quam non inquilinus tenuit, ſed ipſe condidit. Quid vero Eleuſini præclarum relinquetur, ſi nos Eumolpi pudet? qui e Thracia Athenas profectus initiavit ſacris, atque etiamnum initiat Græcos. Cujus denique filius Codrus Athenis regnavit? nonne Melanthi, qui Meſſèna extorris fuit? An non laudas Antiſthenis dictum? qui objicienti matrem ipſius Phrygiam fuiſſe, reſpondit, *Etiam deorum matrem Phrygiam fuiſſe.* Tu quoque, ſi quis te probri cauſa exſulem appellet, reſpondebis,

Ταῦτα ἤδη καὶ ἀχάριστα τοῦ Πολυνείκους, ἀτιμίαν μὲν εὐγενείας, ἀφιλίαν δὲ τῆς φυγῆς κατηγοροῦντος, ὃς διὰ τὴν εὐγένειαν ἠξιώθη μὲν φυγὰς ὢν γάμων βασιλικῶν· φίλων δὲ συμμαχίᾳ καὶ δυνάμει τοσαύτῃ πεφραγμένος ἐστράτευσεν, ὡς αὐτὸς μετὰ μικρὸν ὁμολογεῖ, F

> Πολλοὶ Δαναῶν καὶ Μυκηναίων ἄκροι
> Πάρεισι, λυπρὰν χάριν, ἀναγκαίαν δ' ἐμοὶ
> Διδόντες.——

Ὅμοια δὲ καὶ τὰ τῆς μητρὸς ὀλοφυρομένης,

> Ἐγὼ δέ σοι οὔτι πῦρ ἀνῆψα γόνιμον ἐν γάμοις,
> Ἀνυμέναια δ' Ἰσμηνὸς ἐκηδεύθη
> Λουτροφόρου χλιδᾶς.——

Ταύτην ἔδει χαίρειν καὶ ἀγαπᾶν πυνθανομένην ναίοντα βασίλεια τηλικαῦτα τὸν υἱόν· ἡ δὲ θρηνοῦσα τὴν οὐκ ἀναφθεῖσαν λαμπάδα καὶ τὸν οὐ παρασχόντα λουτρὸν Ἰσμηνόν, ὡς ἐν Ἄργει μήτε ὕδωρ τῶν γαμούντων, μήτε 607 πῦρ ἐχόντων, τὰ τοῦ τύφου κακὰ καὶ τῆς ἀβελτηρίας τῇ φυγῇ περιτίθησιν.

ιζ'. Ἀλλ' ἐπονείδιστον ὁ φυγάς ἐστι; Παρά γε τοῖς

Hæc vero jam Polynices ingrate dicit, ignominiam nobilitati, amicorum inopiam Exſilio inſcribens, qui et ob generis ſplendorem exſul regiis eſt dignatus nuptiis, et amicorum ſociorumque tanta ſtipatus multitudine bellum ſuſcepit: quod ipſum ipſe paulo poſt ſic fatetur,

> *Multi Mycenæorum, multi principes*
> *Danaorum et una nunc adſunt, mibi gratiam*
> *Dantes moleſtam banc, qua mibi ſit peropus tamen.*

Qualis vero eſt illa lamentatio matris,

> *Non ego tibi pro more in nuptiis*
> *Facem ſuccendi, non lavacra mollia*
> *Iſmenus præbuit tibi.*

Enimvero gaudere debebat, ac gratiſſimum hoc habere, quod inaudiret filium in tanta regia habitare: illa vero non accenſam facem deplorans, et non ſuppeditatas ab Iſmeno aquas, quaſi vero Argis et aqua et ignis deeſſent nuptiis, faſtus et ſtoliditatis mala Exſilio appingit.

XVII. Attamen, inquies, exprobratur Exſuli Exſilium.

ἄφροσιν· οἳ καὶ τὸν πτωχὸν λοιδόρημα ποιοῦνται, καὶ τὸν φαλακρὸν, καὶ τὸν μικρὸν, καὶ, νὴ Δία, τὸν ξένον, καὶ τὸν μέτοικον. Ἀλλὰ μὴν οἱ μὴ τούτοις ὑποφερόμενοι θαυμάζουσι τοὺς ἀγαθοὺς, κἂν πένητες ὦσι, κἂν ξένοι, κἂν φυγάδες. Ἀλλ' οὐχ ὁρῶμεν ὥσπερ τὸν Παρθενῶνα καὶ τὸ Ἐλευσίνιον, οὕτω καὶ τὸ Θησεῖον ἅπαντας προσκυνοῦντας; Καὶ μὴν ἔφυγε Θησεὺς ἐξ Ἀθηνῶν, δι' ὃν οἰκοῦσι νῦν εἰς Ἀθήνας ἄνθρωποι, καὶ πόλιν ἀπέβαλεν ἣν οὐκ
B ἔσχεν, ἀλλ' αὐτὸς ἐποίησε. Τῇ δὲ Ἐλευσῖνι τί λείπεται καλὸν, ἂν αἰσχυνώμεθα τὸν Εὔμολπον, ὃς ἐκ Θρᾴκης μεταστὰς ἐμύησε καὶ μυεῖ τοὺς Ἕλληνας; Κόδρος δὲ τίνος ὢν ἐβασίλευσεν; οὐ Μελάνθου φυγάδος ἐκ Μεσσήνης; Τὸ δὲ τοῦ Ἀντισθένους οὐκ ἐπαινεῖς; πρὸς τὸν εἰπόντα ὅτι, Φρυγία σου ἐστὶν ἡ μήτηρ, Καὶ γὰρ ἡ τῶν θεῶν. Τί οὖν οὐ καὶ σὺ λοιδορούμενος φυγὰς, ἀποκρίνῃ, Καὶ γὰρ ὁ τοῦ Ἡρα-

A. 11. οἰκοῦσι νῦν εἰς Ἀθήνας ἄνθρωποι] Non plane ſanum videtur. An μετοικοῦσι.

A quo tandem, niſi a fatuis? qui et pauperiem, et calvitiem, et brevitatem ſtaturæ exprobrant, et pro flagitio deputant, ſi quis peregrinus ſit, aut inquilinus. Verum qui in horum ſententiam non deſcendunt, ii admirationi habent viros bonos, ſive pauperes ii ſint, ſive peregrini, ſive exſules. Nonne autem videmus ut Parthenonem et Eleuſinium, ita etiam Theſeium ab omnibus adorari? et tamen exſulavit Athenis Theſeus, cui hoc debent homines, quod Athenas inhabitant: urbeque excidit, quam non inquilinus tenuit, ſed ipſe condidit. Quid vero Eleuſini præclarum relinquetur, ſi nos Eumolpi pudet? qui e Thracia Athenas profectus initiavit ſacris, atque etiamnum initiat Græcos. Cujus denique filius Codrus Athenis regnavit? nonne Melanthi, qui Meſſena extorris fuit? An non laudas Antiſthenis dictum? qui objicienti matrem ipſius Phrygiam fuiſſe, reſpondit, *Etiam deorum matrem Phrygiam fuiſſe.* Tu quoque, ſi quis te probri cauſa exſulem appellet, reſpondebis,

κλέους τοῦ καλλινίκου πατὴρ φυγὰς ἦν· καὶ ὁ τοῦ Διονύσου πάππος, ὃς ἐξεπέμφθη τὴν Εὐρώπην ἀνευρεῖν, οὐδὲ αὐτὸς ἐπανῆλθε,

Φοίνιξ πεφυκώς, ἐκ δ' ὀρίζεται γένος,

εἰς τὰς Θήβας παραγενόμενος, Εὔϊον ὀρσιγυναῖκα Διόνυ- C
σον μαινομέναις ἀνθέοντα τιμαῖς. Καὶ περὶ μὲν ὧν Αἰσχύλος ᾐνίξατο καὶ ὑπεδήλωσεν εἰπών,

Ἁγνόν τ' Ἀπόλλω φυγάδ' ἀπ' οὐρανοῦ θεόν,

εὔστομά μοι κείσθω, καθ' Ἡρόδοτον. Ὁ δ' Ἐμπεδοκλῆς ἐν ἀρχῇ τῆς φιλοσοφίας προαναφωνήσας,

Ἔστι τ' Ἀνάγκης χρῆμα, θεῶν ψήφισμα παλαιόν,
Εὖτέ τις ἀμπλακίῃσι φόνῳ φίλα γυῖα μιήνῃ,
Δαίμονες οἵ τε μακραίωνος λελόγχασι βίοιο.
Τρίς μιν μυρίας ὥρας ἀπὸ μακάρων ἀλάλησθαι·

B. 11. γένος,—Εὔϊον—] Valckenarius ad Eur. Phœn. p. 596. γένος in χθονὸς mutandum cenſet: idem in Ep. ad Rover. ſub finem p. 80. proximum poetæ locum ita corrigit: Εὔϊον, ὀρσιγύναικα Διόνυσον, Μαινομέναις συνθέοντα τιθήναις. Prius non adeo requirendum. Hoc animadvertendum, excidiſſe Plutarchi quædam verba, quibus jungantur duo illi poëtarum loci, ſuppleta ad ſenſum quidem a Xylandro in Latina interpretatione. Reiſkius, παραγενόμενος· γεννᾷ δ' Εὔϊον—.

C. 4. Ἁγνόν—θεὸν] Sic Xyl. Mez. et partim Ald. Baſ. Venet. in ἀπ' conſentiunt. Vulgo, Ἁγνόν τ' Ἀπόλλωνος φυγάδ' οὐρανοῦ θεόν. Vid. ſupra p. 417. E.

C. 7. Ἔστι τ' Ἀνάγκης] Ita Mez. quod proxime accedit ad veterem lectionem Ἐστί τι Ἀνάγκης quam habent Ald. Baſ. Xyl. E. G. Vulgo, Ἔστι τῆς Ἀνάγκης. Ultimo verſu Τὴν mutandum in ὧν cum Mez.

Etiam Herculis, cui ob victoriarum pulchritudinem Callinico nomen factum eſt, pater exul erat: et avus Liberi patris, miſſus ad quærendum Europam, domum non rediit,

Phœnixque natus, exſul mutavit genus,

Thebas veniens

—Bacchas cientem Liberum
Gaudentem furioſis coli honoribus.

Quod vero Æſchylus obſcure ſignificat dicens,

Caſtumque Apollinem, exſulem cælo deum,

de eo meum os, ut cum Herodoto loquar, continens eſto. Empedocles porro ſic orſus ſuam philoſophiam,

Fata jubent, ſtant hæc decreta antiqua deorum,
Si quid peccando longævi dæmones errant:
Quiſque luit pœnas, cæloque extorris ab alto
Triginta horarum per terras millia oberrat:

D Τὴν καὶ ἐγὼ νῦν εἰμι φυγὰς θεόθεν καὶ ἀλήτης,

οὐχ ἑαυτὸν, ἀλλ᾽ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ πάντας ἀποδείκνυσι μετανάστας ἐνταῦθα καὶ ξένους καὶ φυγάδας ἡμᾶς ὄντας· οὐ γὰρ αἷμα, φησὶν, ἡμῖν οὐδὲ πνεῦμα συγκραθὲν, ὦ ἄνθρωποι, ψυχῆς οὐσίαν καὶ ἀρχὴν παρέσχεν· ἀλλ᾽ ἐκ τούτων τὸ σῶμα συμπέπλασται, γηγενὲς καὶ θνητόν. Τῆς δὲ ψυχῆς ἀλλαχόθεν ἡκούσης δεῦρο, τὴν γένεσιν ἀποδημίαν ὑποκορίζεται, τῷ πραοτάτῳ τῶν ὀνομάτων· τὸ δὲ ἀληθέστατον, φεύγει καὶ πλανᾶται θείοις ἐλαυνομένη δόγμασι καὶ νόμοις· εἶτα ὥσπερ ἐν νήσῳ σάλον ἐχούσῃ πολὺν, καθάπερ φησὶν ὁ Πλάτων, ὀστρέου τρόπον ἐνδεδεμένη

E τῷ σώματι, διὰ τὸ μὴ μνημονεύειν μηδὲ ἀναφέρειν

Ἐξ οἵης τιμῆς τε καὶ ὅσσου μήκεος ὄλβου,

μεθέστηκεν οὐ Σάρδεων Ἀθήνας, οὐδὲ Κορίνθου Λῆμνον ἢ Σκῦρον, ἀλλ᾽ οὐρανοῦ καὶ σελήνης γῆν ἀμειψαμένη καὶ τὸν ἐπὶ γῆς βίον, ἐὰν μικρὸν ἐνταῦθα τόπον ἐκ τόπου παραλ-

E. 2. ὅσσου] Sic Stob. Vulgo, ὅσου.
E. 5. ἐὰν] Sumſi a Stobæo et Damaſc. qui ceterum non recte ἐὰν μικρὸν δὲ ἐνταῦθα. Vulgo, ἵνα.

Sic et ego nunc ipſe vagor, divinitus exſul:

oſtendit non ſe modo, ſed ſuo exemplo omnes homines hic exſules et inquilinos eſſe. Hoc enim voluit intelligi, Non ſanguis vobis, O homines, non ſpiritus concretus animæ ortum naturamque præbuit: ſed ex his corpus conformatum eſt terrigenum atque mortale. Originem animæ aliunde huc advenientisleniſſimo vocabulo peregrinationis indicat: quæ, ſi veriſſime loqui velis, exſulat et vagatur divinis ejecta decretis atque legibus. Deinde tanquam in inſula quæ multis agitatur fluctibus, oſtrei in morem, ut Plato ait, illigata corpori, quia non meminit, neque reminiſcitur *ex quanto honore, et quanta beatitate demigraverit*, non Sardibus Athenas, non Corintho in Lemnum aut Scyrum, ſed de cœlo et Luna in terram et terreſtrem vitam delata, ut ibi

λάξῃ, δυσαναχετεῖ καὶ ξενοπαθεῖ, καθάπερ φυτὸν ἀγεννὲς ἀπομαραινόμενον. Καίτοι φυτῷ μέν ἐστί τις χώρα μᾶλλον ἑτέρας ἑτέρα πρόσφορος, ἐν ᾗ τρέφεται καὶ βλαστάνει βέλτιον· ἀνθρώπου δὲ οὐδεὶς ἀφαιρεῖται τόπος εὐδαιμονίαν, ὥσπερ οὐδὲ ἀρετὴν οὐδὲ φρόνησιν. Ἀλλ' F
Ἀναξαγόρας μὲν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὸν τοῦ κύκλου τετραγωνισμὸν ἔγραφε· Σωκράτης δὲ φάρμακον πίνων ἐφιλοσόφει, καὶ παρεκάλει φιλοσοφεῖν τοὺς συνήθεις, εὐδαιμονιζόμενος ὑπ' αὐτῶν· τὸν δὲ Φαέθοντα καὶ τὸν Τάνταλον εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβάντας, οἱ ποιηταὶ λέγουσι ταῖς μεγίσταις συμφοραῖς περιπεσεῖν διὰ τὴν ἀφροσύνην.

exiguum ſubinde locum alio loco mutet, ægre fert inſolentem ſui mutationem, ac tanquam degener planta emarceſcit. Quanquam plantæ quidem unus locus alio eſt creſcendo germinandoque aptior: homini felicitatem nullus locus adimit: ut neque virtutem, neque prudentiam. Itaque et Anaxagoras in carcere quadraturam circuli deſcripſit: et Socrates venenum bibens philoſophabatur, adque philoſophandum familiares exhortabatur, beatuſque ab iis prædicabatur. Phaëthontem autem atque Tantalum, cum ii in cœlum aſcendiſſent, poëtæ in maximas tradunt ob ſtultitiam deveniſſe calamitates.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΑΡΑΜΥΘΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΔΙΑΝ ΓΥΝΑΙΚΑ.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΑΡΑΜΥΘΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΔΙΑΝ ΓΥΝΑΙΚΑ.

PLUTARCHI

CONSOLATIO AD UXOREM SUAM.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΙ ΕΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ.

PLUTARCHUS

UXORI S.

B α'. ΟΝ ἔπεμψας ἀπαγγελοῦντα περὶ τῆς τοῦ παιδίου τελευτῆς, ἔοικε διημαρτηκέναι καθ' ὁδὸν εἰς Ἀθήνας πορευόμενος· ἐγὼ δὲ εἰς Τάναγραν ἐλθὼν ἐπυθόμην περὶ τῆς θυγατριδῆς. Τὰ μὲν οὖν περὶ τὴν ταφὴν

B. 4. περὶ τῆς θυγατριδῆς] Non ſincerum: nec in præpoſitione, nec in nomine. Vindob. παρά: recte. Alteri quid faciam neſcio: an μητραδελφῆς vel ſimile. Amiotus plane omiſit.

I. QUEM miſiſti mihi de obitu filiolæ nuntiaturum, eum apparet a via aberraſſe cum Athenas iret. Ego autem Tanagram veniens, de nepte inaudivi. Et quæ ad ſepulturam quidem pertinent, exiſtimo jam eſſe per-

ἤδη νομίζω γεγονέναι· γεγονότα δὲ ἐχέτω ὥς σοι μέλλει καὶ νῦν ἀλυπότατα καὶ πρὸς τὸ λοιπὸν ἕξειν. Εἰ δέ τι βουλομένη μὴ πεποίηκας, ἀλλὰ μένεις τὴν ἐμὴν γνώμην, οἴει δὲ κουφότερον οἴσειν γενομένου· καὶ τοῦτο ἔσται δίχα πάσης περιεργίας καὶ δεισιδαιμονίας· ὧν ἥκιστά σοι μέτεστι.

β'. Μόνον, ὦ γύναι, τήρει κἀμὲ τῷ πάθει καὶ σεαυτὴν ἐπὶ τοῦ καθεστῶτος. Ἐγὼ γὰρ αὐτὸ μὲν οἶδα καὶ ὁρί- C
ζω τὸ συμβεβηκὸς ἡλίκον ἐστίν· ἂν δέ σε τῷ δυσφορεῖν ὑπερβάλλουσαν εὕρω, τοῦτό μοι μᾶλλον ἐνοχλήσει τοῦ γεγονότος. Καίτοι οὐδὲ αὐτὸς ἀπὸ δρυὸς οὐδ' ἀπὸ πέτρης ἐγενόμην· οἶσθα δὲ καὶ αὐτὴ, τοσούτων μοι τέκνων ἀνατροφῆς κοινωνοῦσα, πάντων ἐκτεθραμμένων οἴκοι δι' αὐτῶν ἡμῶν· ταύτη δὲ ὅτι καὶ σοὶ ποθούσῃ θυγάτηρ μετὰ τέσσαρας υἱοὺς ἐγεννήθη, κἀμοὶ τὸ σὸν ὄνομα θέσθαι παρέσχεν ἀφορμὴν, οἶδα ἀγαπητὸν διαφερόντως γενόμενον.

C. 7. ταύτη—οἶδα ἀγαπητὸν—γενόμενον] Mez. primum mutat in τοῦτο: equidem malim poſtrema mutare in ἀγαπητὴν—γενομένην. Idem οἶδα mutat in οἶσθα, ut Amiot.

acta: itaque velim facta omnia, ut et nunc et in poſterum quam maxime tibi vacuitatem doloris præſtent. Quod ſi quid volens aliud, id prætermiſiſti, meamque exſpectas ſententiam, arbitrariſque te facilius laturam me præſente: hoc quoque fiat citra omnem curioſitatem et ſuperſtitionem: a quibus alioquin longe abes.

II. Tantum, mea uxor, et me et te huic caſui ſerva animo compoſito atque tranquillo. Ego enim ipſe ſcio, atque definio quanta ſit accepta calamitas: ſi vero te graviter ferendo modum excedentem offendero, id me magis etiam quam res ipſa perturbabit. Sane ipſe quoque non ſum (quod aiunt) e quercu natus aut ſaxo: quod tute ſcis, quæ me tot liberum educandorum adjutorem habuiſti, quos omnes domi noſtræ, noſtraque opera educavimus. Hanc autem, quæ tibi deſideranti filia poſt quatuor filios nata fuit, occaſionemque mihi dedit ut tuum ei nomen imponerem, ſcio egregie caram fuiſſe. Et pecu-

Πρόσεστι δὲ καὶ δριμύτης ἰδία τις τῷ πρὸς τὰ τηλικαῦτα φιλοστόργῳ, τὸ εὐφραῖνον αὐτῆς καθαρόν τε ὂν ἀτέχνως, καὶ πάσης ἀμιγὲς ὀργῆς καὶ μέμψεως. Αὐτὴ δὲ καὶ
D φύσει θαυμαστὴν ἔσχεν ἀχολίαν καὶ πραότητα, καὶ τὸ ἀντιφιλοῦν καὶ χαριζόμενον αὐτῆς, ἡδονὴν ἅμα καὶ κατανόησιν τοῦ φιλανθρώπου παρεῖχεν· οὐ γὰρ μόνον βρέφεσιν ἄλλοις, ἀλλὰ καὶ σκεύεσιν οἷς ἐτέρπετο καὶ παιγνίοις, τὴν τιτθὴν διδόναι καὶ προσφέρειν τὸν μαστὸν προσεκαλεῖτο, καθάπερ πρὸς τράπεζαν ἰδίαν ὑπὸ φιλανθρωπίας μεταδιδοῦσα τῶν καλῶν ὧν εἶχε, καὶ τὰ ἥδιστα κοινουμένη τοῖς εὐφραίνουσιν αὐτήν.

γ΄. Ἀλλ' οὐχ ὁρῶ, γύναι, διὰ τί ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ζώσης μὲν ἔτερπεν ἡμᾶς, νυνὶ δὲ ἀνιάσει καὶ συνταράξει, λαμβάνοντας ἐπίνοιαν αὐτῶν. Ἀλλὰ δέδια πάλιν μὴ συνεκβάλωμεν τῷ λυποῦντι τὴν μνήμην, ὥσπερ ἡ Κλυ-
E μένη λέγουσα,

—— Μισῶ δ' εὐάγκαλον
Τόξον κρανείας, γυμνάσια δ' οἴχοιτο·

liaris dolori acrimonia ineſt apud animum liberorum amore flagrantem, cum conſideratur quam illa delectaverit, quam ingenio fuerit mundo, et omnis iræ reprehenſioniſque puro. Tum naturalis illa bilis vacuitas et manſuetudo, mutuuſque amor et gratia ſimul et voluptatem exhibebat et humanitatis contemplationem: non enim aliis modo infantibus, ſed vaſis etiam atque ludicris quibus delectabatur nutricem mammam præbere hortabatur: præ humanitate tanquam ad menſam communem ea vocans, ſuaviſſimiſque rebus impertiens ea quæ habebat jucunda.

III. Verum non video, mea uxor, cur hæc et alia id genus vivente ea nos cum delectaverint, nunc in memoriam revocata perturbare et dolorem adferre debeant. Sed metuo viciſſim, ne una cum dolore etiam memoriam abjiciamus, ut Clymene illa dicens,

Odi nunc arcum corneum habilem,
Exercitationes pereant :

ἀεὶ φεύγουσα καὶ τρέμουσα τὴν ὑπόμνησιν τοῦ παιδὸς, ὅτι συμπαροῦσαν αὐτὴν εἶχεν· πᾶν γὰρ ἡ φύσις φεύγει τὸ δυσχεραινόμενον. Δεῖ δὲ, ὥσπερ αὐτὴ πάντων ἥδιστον ἡμῖν ἄσπασμα καὶ θέαμα καὶ ἄκουσμα παρεῖχεν ἑαυτὴν, οὕτω καὶ τὴν ἐπίνοιαν αὐτῆς ἐνδιαιτᾶσθαι καὶ συμβιοῦν ἡμῖν πλέον ἔχουσαν, μᾶλλον δὲ πολλαπλάσιον, τὸ εὐφραῖνον ἢ τὸ F λυποῦν· εἴπερ ἄρα τι τῶν λόγων οὓς πολλάκις εἰρήκαμεν πρὸς ἑτέρους, εἰκός ἐστι καὶ ἡμῖν ὄφελος ἐν καιρῷ γενέσθαι, καὶ μὴ καθῆσθαι, μηδ' ἐγκαλεῖσθαι πολλαπλασίας ταῖς ἡδοναῖς ἐκείναις λύπας ἀνταποδιδόντας.

δ'. Καὶ τοῦτο λέγουσιν οἱ παραγενόμενοι, καὶ θαυμάζουσιν ὡς οὐδὲ ἱμάτιον ἀνείληφας πένθιμον, οὐδὲ σαυτῇ τινὰ προσήγαγες ἢ θεραπαινίσιν ἀμορφίαν καὶ αἰκίαν, οὐδὲ ἦν παρασκευὴ πολυτελείας πανηγυρικῆς περὶ τὴν ταφὴν, ἀλλ' ἐπράττετο κοσμίως πάντα καὶ σιωπῇ μετὰ τῶν ἀναγ-

E. 5 συμπαροῦσαν] Deſidero quid, veluti συμπαροῦσαν ἀνία αὐτὴν, vel ſimile.

quia ſemper fugiebat et formidabat recordationem pueri qui una eas obiverat. Fugit enim natura omne id quod moleſtiam adfert. Oportet autem, quemadmodum ipſa nobis fuit omnium jucundiſſimum oblectamentum et ſpectaculum atque auditio, ita recordationem quoque ipſius nobiſcum aſſiduo eſſe atque vivere, quæ multo, immo multis modis plus adferat lætitiæ quam doloris: ſiquidem par eſt eorum ſermonum, quos ſæpenumero inter nos habuimus, ſuo tempore ad nos quoque aliquam redire utilitatem: neque nos deſidere, et multiplices iis quæ læta percepimus dolores opponere.

IV. Hoc quoque narrant qui interfuerunt, et admirantur, te neque lugubrem ſumſiſſe veſtem, neque vel tibi vel ancillis ullam intuliſſe deformitatem, ullum planctum, neque fuiſſe in ſepultura ſumtum ullum inſolentem aut magnificum adhibitum, ſed cum neceſſariis omnia eſſe peracta modice et tacite. Atque id

609 χειμῶν. Ἐγὼ δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἐθαύμαζον, εἰ μηδέποτε καλλωπισαμένη περὶ θέατρον ἢ πομπὴν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡδονὰς ἄχρηστον ἡγησαμένη τὴν πολυτέλειαν, ἐν τοῖς σκυθρωποῖς διεφύλαξας τὸ ἀσφαλὲς καὶ λιτόν. Οὐ γὰρ ἐν βακχεύμασι δεῖ μόνον τὴν σώφρονα μένειν ἀδιάφθορον, ἀλλὰ μηδὲν οἴεσθαι ἧττον τὸν ἐν πένθεσι σάλον, καὶ τὸ κίνημα τοῦ πάθους ἐγκρατείας δεῖσθαι διαμαχομένης οὐ πρὸς τὸ φιλόστοργον, ὡς οἱ πολλοὶ νομίζουσιν, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἀκόλαστον τῆς ψυχῆς. Τῷ μὲν γὰρ φιλοστόργῳ χαριζόμεθα τὸ ποθεῖν, καὶ τὸ τιμᾶν καὶ τὸ μεμνῆσθαι τῶν ἀπογενομένων·
B ἡ δὲ θρήνων ἄπληστος ἐπιθυμία, καὶ πρὸς ὀλοφύρσεις ἐξάγουσα καὶ κοπετοὺς, αἰσχρὰ μὲν οὐχ ἧττον τῆς περὶ τὰς ἡδονὰς ἀκρασίας, λόγῳ δὲ συγγνώμης ἔτυχεν, ὅτι τὸ λυπηρὸν αὐτῆς καὶ πικρὸν ἀντὶ τοῦ τερπνοῦ τῷ αἰσχρῷ πρόσεστι. Τί γὰρ ἀλογώτερον, ἢ τὸ γέλωτος μὲν ὑπερ-

A. 4. ἀσφαλὲς] Legendum ἀφελὲς, ut Bryan. et Plut. Vit. T. II. p. 564. et Reiſk.

quidem mirum mihi non eſt viſum, ſi, quæ ne ad theatrum quidem aut ſolennes pompas unquam te comere aut ornare conſueviſſes, luxumque adeo ad ipſas inutilem voluptates putaviſſes; in triſti materia frugalitatem conſervaſſes. Non enim in bacchationibus modo oportet modeſtam mulierem corruptelæ expertem manere, ſed ita ſentire, etiam in luctu quoque concuſſionem animi opus habere continentia, non quæ adverſus naturalem in liberos parentum amorem pugnet, ut multi arbitrantur, ſed contra incompoſitos intemperanteſque animi motus. Condonamus enim dilectioni liberorum deſiderium, honorem, et memoriam defunctorum: ſed lugendi inexpleta cupiditas, ad lamentationes planctuſque provehens, non minus turpis eſt quam intemperantia voluptatum: verbis tamen effectum eſt, ut veniam impetraret, quia loco delectationis dolor et acerbitas turpitudini conjunguntur. Quid enim, quæſo, magis eſt a ratione alie-

βολὰς καὶ περιχαρείας ἀφαιρεῖν, τοῖς δὲ κλαυθμῶν καὶ ὀδυρμῶν ῥεύμασιν ἐκ μιᾶς πηγῆς φερομένοις εἰς ἅπαν ἐφιέναι; καὶ περὶ μύρου μὲν ἐνίους καὶ πορφύρας διαμάχεσθαι ταῖς γυναιξὶν, κουρὰς δὲ συγχωρεῖν πενθίμους, καὶ βαφὰς ἐσθῆτος μελαίνης, καὶ καθίσεις ἀμόρφους, καὶ κατακλίσεις ἐπιπόνους· καὶ, ὃ δὴ πάντων ἐστὶ χαλεπώτατον, ἂν C
οἰκέτας ἢ θεραπαινίδας κολάζωσιν ἀμέτρως καὶ ἀδίκως, ἐνίστασθαι καὶ κωλύειν αὐτὰς, ὑφ᾽ ἑαυτῶν δὲ ὠμῶς κολαζομένας καὶ πικρῶς, περιορᾶν ἐν πάθεσι καὶ τύχαις ῥαστώνης καὶ φιλανθρωπίας δεομένας;

ε΄. Ἀλλὰ ἡμῖν γε, γύναι, πρὸς ἀλλήλους οὔτ᾽ ἐκείνης ἐδέησε τῆς μάχης, οὔτε ταύτης οἶμαι δεήσειν. Εὐτελείᾳ μὲν γὰρ τῇ περὶ τὸ σῶμα καὶ ἀθρυψίᾳ τῇ περὶ δίαιταν οὐδείς ἐστι τῶν φιλοσόφων, ὃν οὐκ ἐξέπληξας ἐν ὁμιλίᾳ καὶ συνηθείᾳ γενόμενον ἡμῖν· οὔτε τῶν πολιτῶν, ᾧ μὴ θέαμα παρέχεις ἐν ἱεροῖς καὶ θυσίαις καὶ θεάτροις τὴν σεαυτῆς ἀφέλειαν. Ἤδη δὲ καὶ περὶ τὰ τοιαῦτα D

num, quam nimium riſum et gaudium amputare, fletui et ejulatui ex eodem fonte promananti fluxum liberum permittere? aut de unguento et purpura nonnullos cum uxoribus delitigare, interim concedentes tonſuram lugubrem, atratam veſtem, ſeſſionem deformem, accubitum laborioſum? aut, quod omnium eſt atrociſſimum, ſi ſervos ancillaſve dominæ aliquando immodice et inique puniant, obſtare iis et prohibere: pati interim eas acerbe de ſeipſis ſumere ac crudeliter ſupplicium tali in caſu, qui aliquam animi relaxationem humaniorem requirat?

V. Verum nobis, mea uxor, neque iſta opus fuit lite, neque hac opus fore puto. Nam frugalitate quod vel ad cultum corporis, vel ad victus rationem attinet, nullus philoſophorum eſt, quem noſtra familiaritate ac conſuetudine uſum non in tui admirationem traxeris: neque civium, cui non in ſacris, ſacrificiis, et theatris tua cultus vilitas ſpectaculo fuerit. Jam vero etiam in ſimili re magnam a-

πολλὴν εὐστάθειαν ἐπεδείξω, τὸ πρεσβύτατον τῶν τέκνων
ἀποβαλοῦσα· καὶ πάλιν, ἐκείνου τοῦ καλοῦ Χάρωνος ἡμᾶς
προλιπόντος. Μέμνημαι γὰρ ἀπὸ θαλάσσης ξένους μοι
συνοδεύσαντας, ἀπηγγελμένης τῆς τοῦ παιδίου τελευτῆς, καὶ
συνελθόντας ἅμα τοῖς ἄλλοις ἐς τὴν οἰκίαν· ἐπεὶ δὲ
πολλὴν κατάστασιν ἑώρων καὶ ἡσυχίαν, ὡς ὕστερον διη-
γοῦντο καὶ πρὸς ἑτέρους, ᾤοντο μηδὲν εἶναι δεινὸν, ἀλλὰ κε-
νὸν ἄλλως ἐξενηνέχθαι λόγον· οὕτω σωφρόνως κατεκόσμη-
E σας τὸν οἶκον, ἐν καιρῷ πολλὴν ἀκοσμίας ἐξουσίαν διδόν-
τι. Καίτοι τῷ σεαυτῆς ἐκεῖνον μαστῷ ἐξέθρεψας, καὶ
τομῆς ἠνέσχου τῆς θηλῆς προσθλάσιν λαβούσης. Γενναῖα
γὰρ ταῦτα καὶ φιλόστοργα.

ϛ΄. Τὰς δὲ πολλὰς ὁρῶμεν μητέρας ὅταν ὑπ᾽
ἄλλων τὰ παιδία καθαρθῇ καὶ γανωθῇ, καθάπερ παίγνια
λαμβανούσας εἰς χεῖρας, εἶτ᾽ ἀποθανόντων ἐκχεομένας
εἰς κενὸν καὶ ἀχάριστον πένθος, οὐχ ὑπ᾽ εὐνοίας· εὐλό-

D. 3. Χάρωνος] Χαίρωνος Xyl.
E. 2. ἐκεῖνον] Sic Vindobon. et Verſio Xyl. Vulgo, ἐκεῖνο.

nimi gravitatem declaraviſti, liberorum natu maximo amiſſo: et rurſum, cum nos elegans iſte Chæron reliquiſſet. Memini enim quando a mari cum hoſpitibus mihi domum redeunti allatus eſt de pueri morte nuntius, illique una mecum domum venerunt, aliis etiam comitantibus: eos cum omnia intus pacata, altamque offendiſſent tranquillitatem, opinatos fuiſſe, id quod poſtea etiam aliis narraverunt, nihil accidiſſe adverſi, vanumque fuiſſe illum rumorem. Ita tu tum modeſte domum adornaveras, eo tempore, quod magnam confuſionis materiam præberet. Atque hunc quidem tuis uberibus lactaveras, ac mammæ colliſionem paſſæ ſectionem ſuſtinueras. Hæc enim generoſam et prolis ſuæ amantem decent.

VI. Alias pleraſque matres videmus quando liberos ſuos tanquam ludicrum aliquod ab aliis in manus traditos ſumunt, poſtea iis mortuis in vanum ingratumque luctum effundi; non ob amorem hoc; is enim

γιστον γὰρ εὔνοια καὶ καλόν· ἀλλὰ μικρῷ τῷ φυσικῷ πάθει πολὺ συγκεραννύμενον τὸ περὶ κενὴν δόξαν, ἄγρια ποιεῖ καὶ μανικὰ καὶ δυσεξίλαστα πένθη. Καὶ τοῦ- F
το φαίνεται μὴ λαθεῖν Αἴσωπον· ἔφη γὰρ οὗτος ὅτι τοῦ Διὸς τὰς τιμὰς διανέμοντος τοῖς θεοῖς, ᾔτει καὶ τὸ Πένθος· ἔδωκεν οὖν αὐτῷ, παρὰ τοῖς αἱρουμένοις δὲ μόνοις καὶ θέλουσι. Ἐν ἀρχῇ μὲν οὖν οὕτω τοῦτο γινόμενόν ἐστιν· αὐτὸς γὰρ ἕκαστος εἰσάγει τὸ πένθος ἐφ' ἑαυτόν· ὅταν δὲ ἱδρυνθῇ χρόνῳ, καὶ γένηται σύντροφον καὶ σύνοικον, οὐδὲ πάλιν βουλομένων ἀπαλλάττεται. Διὸ δεῖ μάχεσθαι περὶ θύρας αὐτῷ, καὶ μὴ προσίεσθαι φρουρὰν δι' ἐσθῆτος ἢ κουρᾶς, ἢ τινος ἄλλου τῶν τοιούτων, ἃ καθ' ἡμέραν ἀπαν- 610
τῶντα καὶ δυσωποῦντα, μικρὰν καὶ στενὴν καὶ ἀνέξοδον καὶ ἀμείλικτον καὶ ψοφοδεῆ ποιεῖ τὴν διάνοιαν· ὡς οὔτε γέλωτος αὐτῇ μετὸν, οὔτε φωτὸς, οὔτε φιλανθρώπου τραπέζης, τοιαῦτα περικειμένῃ καὶ μεταχειριζομένῃ διὰ τὸ πένθος.

F. 5. γινόμενόν ἐστιν] An? γινόμενον, ἰδεῖν ἐστιν.
F. 7. οὐδὲ πάλιν] οὐδὲ πάνυ. Venet.

honeſte ac circumſpecte agit: ſed quod exiguæ naturali affectioni multum vanæ gloriæ ſtudium admixtum, feros facit, et furioſos, implacabileſque luctus. Atque hoc videtur non ignoraſſe Æſopus. Ait enim ille, cum Jupiter diis honores divideret, et Luctus quoque ſibi aliquid poſceret: conceſſum ei eſſe ut honoraretur, ſed tantum ab iis qui volentes ultroque id facerent. Et profecto ab initio luctus ita habet. Unuſquiſque luctum ſibi ipſe adſciſcit: qui ubi actis radicibus ſubſedit, familiariſque eſt factus, non jam volentibus his quos occupavit rurſum abit. Ergo præ foribus ei repugnandum eſt, neque committendum, ut veſte, tonſura, aliave conſimili re nobis quaſi præſidium imponat: quæ quotidie occurrentia, et fatuum incutientia pudorem, ita dejiciunt, inque anguſtias redigunt, et meticuloſum faciunt animum, ut luctus gratia ſic obſeſſus, neque riſum, neque lucem, neque menſam humaniorem participet mœ-

Ἀμέλειαι δὲ σώματος ἕπονται τῷ κακῷ τούτῳ, καὶ διαβολαὶ πρὸς ἄλειμμα καὶ λουτρὸν καὶ τὴν ἄλλην δίαιταν· ὧν πᾶν τοὐναντίον, ἔδει τὴν ψυχὴν πονοῦσαν αὐτὴν βοηθεῖσθαι διὰ τοῦ σώματος ἐρρωμένου. Πολὺ γὰρ ἀμβλύνεται καὶ χαλᾶται τοῦ λυποῦντος, ὥσπερ ἐν εὐδίᾳ κῦμα, τῇ γαλήνῃ
B τοῦ σώματος διαχεομένου· ἐὰν δὲ αὐχμὸς ἐγγένηται καὶ τραχύτης ἐκ φαύλης διαίτης, καὶ μηδὲν εὐμενὲς μηδὲ χρηστὸν ἀναπέμπῃ τὸ σῶμα τῇ ψυχῇ, πλὴν ὀδύνας καὶ λύπας, ὥσπερ τινὰς πικρὰς καὶ δυσχερεῖς ἀναθυμιάσεις, οὐδὲ βουλομένοις ἔτι ῥᾳδίως ἀναλαβεῖν ἐστι· τοιαῦτα λαμβάνει πάθη τὴν ψυχὴν οὕτω κακωθεῖσαν.

ζʹ. Καὶ μὴν, ὅγε μέγιστον ἐν τούτῳ καὶ φοβερώτατόν ἐστι, οὐκ ἂν φοβηθείην κακῶν γυναικῶν εἰσόδους καὶ φωνὰς καὶ συνεπιθρηνήσεις, αἷς ἐκτρίβουσι καὶ παραθήγουσι τὴν λύπην, οὔθ' ὑπ' ἄλλων οὔτ' αὐτὴν ὑφ' ἑαυτῆς
C ἐῶσαι μαρανθῆναι. Γινώσκω γὰρ ποίους ἔναγχος ἀγῶνας ἠγωνίσω, τῇ Θέωνος ἀδελφῇ βοηθοῦσα, καὶ μαχο-

rens. Huic malo comitatur corpori neglectio, et averſatio unctionis, lavacri, ac reliquæ victus rationis: cum contra debeat anima a corpore bene habente ſibi auxilium arceſſere. Magna enim pars mœſtitiæ retunditur atque luxatur, quando corpus veluti fluctus in tranquillitate maris diffuſum eſt: ubi autem ſqualor et aſperitas ex victus mala ratione obortus facit, ut corpus nihil commodum aut gratum animo ſuggerat, tantum dolores et moleſtias, tanquam acerbas quaſdam et infenſas exhalationes ſubmittat; ne volentes quidem facile ad quietem animi ſeſe poſſunt recipere, tot pravis affectionibus animo læſo.

VII. Id vero quod in tali re maximum eſt, et apprime metuendum, nihil me terret: ſcilicet malarum mulierum aditus, voces, et in lamentando ſocietas: quibus illæ dolorem exacuunt, non ſinentes eum vel aliis rebus, vel a ſeipſo confici atque elangueſcere. Non enim neſcio quantum nuper certamen certaveris, cum opem tuliſti Theonis ſo-

μένη ταῖς μετ' ὀλοφυρμῶν καὶ ἀλαλαγμῶν ἔξωθεν ἐπιούσαις, ὥσπερ ἀτεχνῶς πῦρ ἐπὶ πῦρ φερούσαις. Τὰς μὲν γὰρ οἰκίας τῶν φίλων ὅταν καιομένας ἴδωσι, σβεννύουσιν ὡς ἔχει τάχους ἕκαστος ἢ δυνάμεως· ταῖς δὲ ψυχαῖς φλεγομέναις αὐτοὶ προσφέρουσιν ὑπεκκαύματα. Καὶ τῷ μὲν ὀφθαλμιῶντι τὰς χεῖρας οὐκ ἐῶσι προσάγειν τὸν βουλόμενον, οὐδὲ ἅπτονται τοῦ φλεγμαίνοντος· ὁ δὲ πενθῶν κάθηται παντὶ τῷ προστυχόντι παρέχων ὥσπερ ῥεῦμα κινεῖν καὶ διαχειμαίνειν τὸ πάθος, ἐκ μικροῦ τοῦ γαργαλίζοντος καὶ D
κινοῦντος, εἰς πολλὴν καὶ δυσχερῆ κάκωσιν ἀναξηραινόμενον. Ταῦτα μὲν οὖν οἶδ' ὅτι φυλάξῃ.

η'. Πειρῶ δὲ τῇ ἐπινοίᾳ μεταφέρουσα σεαυτὴν ἀποκαθιστάναι πολλάκις εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ἐν ᾧ μηδέπω τοῦ παιδίου τούτου γεγονότος, μηδὲν ἔγκλημα πρὸς τὴν τύχην εἴχομεν· εἶτα τὸν νῦν καιρὸν τοῦτον ἐκείνῳ συνάπ-

D. 2. ἀναξηραινόμενον] Corrigo, ἀναξαινόμενον, ut Reiſk.

rori, et pugnaviſti contra mulieres, quæ extrinſecus cum ejulatibus et conclamationibus tanquam ignem inferentes accurrebant. Quippe amicorum ædes cum vident ardere homines, unuſquiſque ad extinguendum incendium omnem ſuam celeritatem, omnem vim confert: cum animum vident ardere, ipſi fomites et alimenta incendio ſuggerunt. Et cui oculi dolent, illum non patiuntur, quantumvis cupientem, inflammationi manum adjungere, neque eam ipſi tangunt: qui in luctu eſt, ſedet dolorem ſuum inhibens cuivis tanquam fluentum aliquod commovendum, atque exacerbandum: cum quidem is ex levi agitatione et titillatione in magnum ac difficillimum curatu morbum abeat. Verum ego ſatis ſcio, ab his te tibi cauturam.

VIII. At enim id te conari velim, ut frequenter te cogitatione in illud transferas tempus, quo tempore nondum nobis iſta prole nata nihil erat quod cum fortuna conqueremur: deinde hanc cum illa continues tempeſtatem, atque

την· ὡς ὁμοίων πάλιν τῶν περὶ ἡμᾶς γεγονότων. Ἐπεὶ τὴν γένεσιν, ὦ γύναι, τοῦ τέκνου δυσχεραίνειν δόξομεν, ἀμεμπτότερα ποιοῦντες αὐτοὺς τὰ πρὶν ἐκείνην γενέσθαι
E πράγματα. Τὴν δὲ ἐν μέσῳ διετίαν ἐξαιρεῖν μὲν οὐ δεῖ τῆς μνήμης, ὡς δὲ χάριν καὶ ἀπόλαυσιν παρασχοῦσαν, ἐν ἡδονῇ τίθεσθαι· καὶ μὴ τὸ μικρὸν ἀγαθὸν, μέγα νομίζειν κακόν· μηδὲ ὅτι τὸ ἐλπιζόμενον οὐ προσέθηκεν ἡ τύχη, καὶ περὶ τοῦ δοθέντος ἀχαριστεῖν. Ἀεὶ μὲν γὰρ ἡ περὶ τὸ θεῖον εὐφημία καὶ τὸ πρὸς τὴν τύχην ἵλεων καὶ ἀμεμφὲς, καλὸν καὶ ἡδὺν ἀποδίδωσι καρπόν· ἐν δὲ τοῖς τοιούτοις, ὁ μάλιστα τῆς μνήμης τῶν ἀγαθῶν ἀπαρυτόμενος, καὶ τοῦ βίου πρὸς τὰ φωτεινὰ καὶ λαμπρὰ μεταστρέφων καὶ μεταφέρων ἐκ τῶν σκοτεινῶν καὶ ταρακτικῶν
F τὴν διάνοιαν, ἢ παντάπασιν ἔσβεσε τὸ λυποῦν, ἢ τῇ πρὸς τοὐναντίον μίξει μικρὸν καὶ ἀμαυρὸν ἐποίησεν. Ὥσπερ γὰρ

E. 8. ἀπαρυτόμενος] Sic A. ſaltem melius vulgato ἀπαρυτλόμενος. Corrigendum puto, vel ἐπαρυτόμενος, vel ἀπαρτώμενος.

ſic ratiocinere, eundem nunc eſſe noſtrum, qui tunc fuit, ſtatum. Alioqui videbimur, mea uxor, inique ferre illum filiolæ noſtræ partum, ſi res noſtras ante ortum ejus minus culpandas pronunciemus fuiſſe. Biennium vero, quod interceſſit neutiquam eximendum eſt memoriæ, ſed voluptati nobis ducendum, quod nobis gratam oblectationem præbuerit: neque debemus exiguum bonum pro magno malo deputare: aut adverſus fortunam ingrati pro eo quod dedit eſſe, quia non adjecit id quod ſpe conceperamus. Semper quidem pulchrum ſuavemque fructum fert de diis bona verba dicere, fortunamque æquo animo et citra incuſationem ferre: in tali autem caſu qui bona in memoriam ſibi revocat, et cogitationem ab obſcuris et animum conturbantibus ad lucida ac ſplendida convertit; aut omnino is dolorem exſtinguit, aut cum contrariis temperando exilem debilemque reddit. Sicut enim unguentum ſemper

τὸ μύρον ἀεὶ μὲν εὐφραίνει τὴν ὄσφρησιν, πρὸς δὲ τὰ
δυσώδη φάρμακόν ἐστιν· οὕτως ἡ ἐπίνοια τῶν ἀγαθῶν ἐν
τοῖς κακοῖς καὶ βοηθήματος ἀναγκαίου παρέχεται χρείαν
τοῖς μὴ φεύγουσι τὸ μεμνῆσθαι τῶν χρηστῶν, μηδὲ πάντα
καὶ πάντως μεμφομένοις τὴν τύχην. Ὅπερ ἡμῖν παθεῖν
οὐ προσήκει, συκοφαντοῦσι τὸν ἑαυτῶν βίον, εἰ μίαν ἔσ- 611
χηκεν ὥσπερ βιβλίον ἀλοιφὴν ἐν πᾶσι καθαροῖς καὶ ἀκε-
ραίοις τοῖς ἄλλοις.

θ'. Ὅτι μὲν γὰρ ἐξ ὀρθῶν ἐπιλογισμῶν εἰς εὐσταθῆ διάθεσιν τελευτώντων ἤρτηται τὸ μακάριον, αἱ δὲ ἀπὸ τῆς τύχης τροπαὶ μεγάλας ἀποκλίσεις οὐ ποιοῦσιν, οὐδὲ ἐπιφέρουσι συντυχικὰς ὀλισθήσεις τοῦ βίου, πολλάκις ἀκήκοας. Εἰ δὲ δεῖ καὶ ἡμᾶς, καθάπερ οἱ πολλοὶ, τοῖς ἔξωθεν κυβερνᾶσθαι πράγμασι καὶ τὰ παρὰ τῆς τύχης ἀπαριθμεῖν, καὶ κριταῖς χρῆσθαι πρὸς εὐδαιμονίαν τοῖς ἐπιτυχοῦσιν ἀνθρώποις, μὴ σκόπει τὰ νῦν δάκρυα καὶ

A. 7. συντυχικὰς] συγχυτικὰς. Reiſk.
A. 9. παρὰ τῆς τύχης] Sic Vindob. Vulgo, περὶ τῆς τύχης.

olfactui adfert delectationem, adverſus fœtida etiam remedii vim obtinet: ſic bonorum in animo commemoratio rebus adverſis uſum quoque neceſſarii auxilii præbet iis qui non fugiunt meminiſſe commodorum præteriti temporis, neque ubique et ſemper culpant fortunam. Quod ſane minime nos decet, ut calumniam vitæ noſtræ impingamus, ſi ea libri inſtar, reliquis omnibus puris et ſinceris, unicam lituram habet.

IX. Sæpenumero hoc audiviſti, beatitudinem pendere a rectis conſiliis in affectionem animi conſtantem deſinentibus, fortunæ autem mutationes nullum magnum momentum adferre ad ſummam vitæ. Si tamen opus ſit nos quoque gubernari rebus externis, ac fortuita cum vulgo enumerare, judicibuſque noſtræ felicitatis uti quibuſvis hominibus; noli reſpicere in præ-

B τὰς ἐπιθρηνήσεις τῶν εἰσιόντων, ἔθει τινὶ φαύλῳ περαινομένας πρὸς ἕκαστον· ἀλλ᾽ ἐννόει μᾶλλον ὡς ζηλουμένη διατελεῖς ὑπὸ τούτων, ἐπὶ τέκνοις, καὶ οἴκῳ καὶ βίῳ· καὶ δεινόν ἐστιν ἑτέρους μὲν ἡδέως ἂν ἑλέσθαι τὴν σὴν τύχην καὶ τούτου προσόντος ἐφ᾽ ᾧ νῦν ἀνιώμεθα, σὲ δὲ ἐγκαλεῖν καὶ δυσφορεῖν παρούσης, καὶ μηδὲ ἀπ᾽ αὐτοῦ τοῦ δάκνοντος αἰσθάνεσθαι πηλίκας ἔχει τὰ σωζόμενα χάριτας ἡμῖν· ἀλλ᾽ ὥσπερ οἱ τοὺς ἀκεφάλους καὶ μειούρους Ὁμήρου στίχους ἐκλέγοντες, τὰ δὲ πολλὰ καὶ μεγάλα τῶν πεποιημένων ὑπερορῶντες, οὕτως ἐξακριβοῦν καὶ συκοφαντεῖν τοῦ βίου τὰ φαῦλα, τοῖς δὲ χρηστοῖς ἀνάρθρως καὶ
C συγκεχυμένως ἐπιβάλλουσαν, ὅμοιόν τι τοῖς ἀνελευθέροις καὶ φιλαργύροις πάσχειν, οἳ πολλὰ συνάγοντες οὐ χρῶνται παροῦσιν, ἀλλὰ θρηνοῦσι καὶ δυσφοροῦσιν ἀπολομένων. Εἰ δὲ ἐκείνης ἔχεις οἶκτον ἀγάμου καὶ ἄπαιδος οἰχομένης, αὖθις ἔχεις ἐπ᾽ ἄλλοις ἡδίω σεαυτὴν ποιεῖν, μηδενὸς τού-

ſentes lachrymas, et luctus, hominum qui ad te veniunt caſum tuum miſerantes, pravo quodam more ſuſceptos: ſed hoc potius conſidera, quomodo ii te ſinguli ſuſpiciant ob liberos, domum, vitam. Turpe vero fuerit, cum alii tuam exoptent fortunam, etiam cum hoc quod nunc nobis moleſtiam adfert conjunctam, te eam præſentem vituperare: neque ex ipſo calamitatis morſu ſentire, quantum habeant gratiæ ea quæ ſuperſunt. An ſicut nonnulli capite vel fine carentes Homeri verſus feligunt, multis interim tot atque præclaris ejus poematum partibus ſupina oſcitantia præteritis: ita incommoda vitæ calumnioſe conquiremus et enumerabimus, commodis promiſcue neglectis? imitabimurque avaros et ſordidos homines, qui multa ubi quæſiverunt, non utuntur partis, ſed amiſſa deplorant? Sin autem eam miſeraris quod innupta atque ſine ſobole deceſſerit, alia habes quibus te conſoleris, quorum nullius non particeps et compos fuit filiola. Non enim ſunt hæc

των ἀτελῆ μηδὲ ἄμοιρον γενομένην· οὐ γάρ ἐστι ταῦτα μεγάλα μὲν τοῖς στερομένοις ἀγαθά, μικρὰ δὲ τοῖς ἔχουσιν. Ἐκείνη δ' εἰς τὸ ἄλυπον ἥκουσα, λυπεῖν ἡμᾶς οὐ δεῖται· τί γὰρ ἡμῖν ἀπ' ἐκείνης κακόν, εἰ μηδὲν ἐκείνῃ νῦν ἐστι λυπηρόν; καὶ γὰρ αἱ τῶν μεγάλων στερήσεις, ἀποβάλλουσι τὸ λυποῦν εἰς τὸ μὴ δεῖσθαι περιγενόμεναι. D
Τιμοξένα δὲ ἡ σή, μικρῶν μὲν ἐστέρηται· μικρὰ γὰρ ἔγνω, καὶ μικροῖς ἔχαιρε· ὧν δὲ οὔτε αἴσθησιν ἔσχεν, οὔτε εἰς ἐπίνοιαν ἦλθεν, οὔτ' ἔλαβεν ἐπίνοιαν, πῶς ἂν στέρεσθαι λέγοιτο;

ι. Καὶ μὴν ἃ τῶν ἄλλων ἀκούεις οἳ πείθουσι πολλούς, λέγοντες ὡς οὐδὲν οὐδαμῆ τῷ διαλυθέντι κακόν, οὐδὲ λυπηρόν ἐστιν, οἶδα ὅτι κωλύει σε πιστεύειν ὁ πάτριος λόγος καὶ τὰ μυστικὰ σύμβολα τῶν περὶ τὸν Διόνυσον ὀργιασμῶν, ἃ σύνισμεν ἀλλήλοις οἱ κοινωνοῦντες. Ὡς οὖν ἄφθαρτον οὖσαν τὴν

C. 6. ἀτελῆ μηδὲ ἄμοιρον γενομένην] Forte, ἀτελοῦς μηδὲ ἀμοίρου γενομένης: aut vulgata, ſiquidem ſana eſt, eodem ſenſu accipienda quem Latine reddidimus.

D. 4. οὔτ' ἔλαβεν ἐπίνοιαν] Lego cum Reiſkio, οὔτ' ἔλαβεν ἐπιθυμίαν.

magna bona iis quibus deſunt, et interim parva, habentibus. Illa vero cum jam eo venerit, ubi nullus eſt dolori locus, nihil noſtro opus habet dolore. Quid enim nobis ab ea mali evenire poteſt, cum omni ipſa vacet moleſtia? nam magnarum rerum amiſſiones dolorem abjiciunt, cum eo pertinuerint, ut rebus amiſſis non ſit opus. Cæterum Timoxena tua paucis eſt privata rebus: pauca enim norat, paucisque gaudebat: quæ vero neque ſenſu neque cogitatione percepit, quomodo ei hæc ademta diceres?

X. Enimvero quæ alios audis dicere, quibus perſuadent vulgo, *nullum malum, nullum incommodum eſſe iis qui ſoluti ſunt corpore*: ſcio ne credas vera, impediri te doctrina a majoribus accepta, ac myſticis teſſeris ſacrorum Bacchi, quæ nobis inter nos notæ ſunt, qui eas communicamus. Itaque

E ψυχὴν διανοοῦ ταὐτὸ ταῖς ἁλισκομέναις ὄρνισι πάσχειν· ἂν μὲν γὰρ πολὺν ἐντραφῇ τῷ σώματι χρόνον, καὶ γένηται τῷ βίῳ τούτῳ τιθασὸς ὑπὸ πραγμάτων πολλῶν καὶ μακρᾶς συνηθείας, αὖθις καταίρουσα, πάλιν ἐνδύεται, καὶ οὐκ ἀνίησιν οὐδὲ λήγει τοῖς ἐνταῦθα συμπλεκομένη πάθεσι καὶ τύχαις διὰ τῶν γενέσεων. Μὴ γὰρ οἴου λοιδορεῖσθαι καὶ κακῶς ἀκούειν τὸ γῆρας, διὰ τὴν ῥυσότητα καὶ τὴν πολιὰν, καὶ τὴν ἀσθένειαν τοῦ σώματος· ἀλλὰ τοῦτο αὐτοῦ τὸ χαλεπώτατόν ἐστιν, ὅτι τὴν ψυχὴν F ἕωλόν τε ποιεῖ ταῖς μνήμαις τῶν ἐκεῖ, καὶ λιπαρῆ περὶ ταῦτα, καὶ κάμπτει καὶ πιέζει, τὸν σχηματισμὸν, ὃν ἔσχεν ὑπὸ τοῦ σώματος ἐν τῷ πεπονθέναι, διαφυλάττουσα· ἡ δὲ ληφθεῖσα μὲν * ὑπὸ κρειττόνων ἔρχεται, καθάπερ ἐκ καμπῆς ὑγρᾶς καὶ μαλθακῆς ἀναχαίτισμα πρὸς ὃ πέφυκεν. Ὥσπερ γὰρ τὸ πῦρ ἄν τις ἀποσβέσας εὐθὺς ἐξάπτῃ, πά-

F. 3. διαφυλάττουσα—πέφυκεν] Corrigo ac ſuppleo: διαφυλάττουσαν. Ἡ δὲ ληφθεῖσα μὲν, μένουσα δὲ βραχὺν ἐν τῷ σώματι χρόνον, ἐλευθερωθεῖσα ὑπὸ κρειττόνων, ἔρχεται, καθάπερ ἐκ καμπῆς ὑγρᾶς καὶ μαλθακῆς ἀναχαιτίσασα, πρὸς ὃ πέφυκεν. Latina et hic ſupplevi et in proximis antea correxi.

ergo animam, utpote interitus expertem, cogita idem pati, quod accidit avibus captivis. Si enim multum temporis in corpore ea fuerit educata, multiſque rebus et longa conſuetudine cicurata huic vitæ ſe ſubdiderit: rurſum avolans, denuo ſubit corpus, neque deſinit novis ortibus ſubinde implicari hujus vitæ caſibus atque eventis. Noli enim arbitrari propterea ſenectutem male audire et culpari, quia rugas, canos, imbecillitatemque corporis ſecum trahit: ſed hoc habet moleſtiſſimum ea, quod per eam anima ad rerum divinarum memoriam quaſi obſoleſcit ac præſentium corporearumque rerum nimio ſtudio imbuitur, flectiturque et premitur, figuram quam affecta a corpore accepit, conſervans. Illa autem anima quæ capta quidem eſt corpore, ſed breve in eo tempus manet, liberata inde a Diis, redit: tanquam e molli flexu metæ renitens ad ſuam naturam. Sicut enim ignis exſtinctus, ſi quis illico accendat, rurſum

λιν ἀναῤῥιπίζεται, καὶ ἀναλαμβάνει ταχέως, * ὅπως ὤκιστα πύλας ἀΐδαο περῆσαι, πλὴν ἔρωτα πολὺν ἐγγενέσθαι τῶν αὐτόθι πραγμάτων, καὶ μαλαχθῆναι πρὸς τὸ σῶμα, καὶ συντακῆναι καθάπερ ὑπὸ φαρμάκων.

ια'. Τοῖς δὲ πατρίοις καὶ παλαιοῖς ἔθεσι καὶ νόμοις ἐμφαίνεται μᾶλλον ἡ περὶ τούτων ἀλήθεια. Τοῖς γὰρ αὐτῶν νηπίοις ἀποθανοῦσιν οὔτε χοὰς ἐπιφέρουσιν, οὔτ' ἄλλα δρῶσι περὶ αὐτὰ οἷα εἰκὸς ὑπὲρ θανόντων ποιεῖν τοὺς ἄλλους. Οὐ γὰρ μέτεστι γῆς οὐδὲν οὔτε τῶν περὶ γῆν αὐτοῖς· οὐδ' αὖ περὶ ταφὰς καὶ μνήματα, καὶ προθέσεις νεκρῶν φιλοχωροῦσι καὶ παρακάθηνται τοῖς σώμασιν· οὐ γὰρ ἐῶσιν οἱ νόμοι τοὺς τηλικούτους, ὡς οὐχ ὅσιον εἰς βελτίονα καὶ 612

F. 7. *ταχέως—ὅπως ὤκιστα*] Ita fere ſupplenda videntur: *ἂν δὲ πλείονα χρόνον ἀποσβεσθὲν μείνῃ, χαλεπωτέραν καὶ δυσεργοτέραν ἔχει τὴν ἀναζωπύρωσιν· οὕτω ψυχὴ βραχὺ καὶ ὀλίγον ὁμιλήσασα τῷ θνητῷ τούτῳ καὶ σκοτεινῷ βίῳ, ταχέως ἀναλαμβάνει τὸ τοῦ προτέρου καὶ φανοῦ βίου φῶς καὶ σέλας· οἷς δὲ μὴ συμβέβηκε, κατὰ τὸν ποιητὴν, ὅπως ὤκιστα πύλας ἀΐδαο περῆσαι, οὐδέν ἐστι πλὴν ἔρωτα—.* In Latinis item ſupplevi.

A. 7. *σώμασιν—βελτίονα*] Legendum, ut et Reiſkius vidit, *σώμασιν· οὐδὲ γ' αὖ ἐῶσιν οἱ νόμοι θρηνεῖν* (vel *πενθεῖν*) *τοὺς τηλικούτους, ὡς οὐχ ὅσιον ὂν εἰς βελτίονα.* Item verti.

exſuſcitatur, ac celeriter reficitur, at diutius exſtinctus manens, difficilius reficitur: ita anima in hac mortali et obſcura vita breve tempus verſata celeriter ad prioris vitæ lucem inſtauratur. Quibus vero non obtigit ſecundum poetam, *citiſſime*

Plutonia tecta ſubire:

his nil niſi magnus amor rerum terreſtrium ingeneratur, emolliunturque uſu corporis et tanquam medicamentis colliquantur.

XI. Sed in acceptis a majoribus per manus moribus atque legibus magis elucet harum rerum veritas. Suis enim infantibus mortuis neque inferias libant, neque aliud quicquam faciunt eorum, quæ fieri mortuis apud alios ſolent: neque enim terræ, aut terreſtrium infantes ullam partem percipiunt: neque hic in terra eorum animi circum eorum ſepulchra et monimenta ac cadaverum expoſitionem commorantur aut adſident. Neque leges ſinunt lugere eos, quippe nefas, utpote in

θειοτέραν μοῖραν ἅμα καὶ χώραν μεθεστηκότας. * ἐπεὶ δὲ
τὸ ἀπιστεῖν χαλεπώτερόν ἐστιν αὐτοῖς ἢ τὸ πιστεύειν, τὰ μὲν
B ἐκτὸς οὕτως ὡς οἱ νόμοι προστάττουσιν, ἔχωμεν· τὰ δ'
ἐντὸς, ἔτι μᾶλλον ἀμίαντα καὶ καθαρὰ καὶ σώφρονα. *
λείπει.

A. 9. μεθεστηκότας * ἐπεὶ] Forte ſic integranda, μεθεστηκότας. Καὶ οὐκ ἀγνοῶ μὲν, ὅτι ταῦτα πολλὰς ἔχει ἀπορίας· ἐπεὶ—. Item verti.

B. 3. λείπει] In cod. Vindob. deſinit ſine nota defectus. Neque videtur deeſſe ad ſenſum quidquam, ad concinnitatem unum διαφυλάττωμεν.

meliorem ac diviniorem conditionem ſimul locumque delatos. Neque vero me latet, habere hanc doctrinam nonnullas dubitationes: quoniam vero difficilius eſt fidem iis derogare quam adhibere, externa quidem ſicut leges præcipiunt conſtituamus: interna autem etiam magis incontaminata, pura atque moderata ſunto.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ Α.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

α'. Εἰ δεῖ φιλοσοφεῖν παρὰ πότον.

β'. Πότερον αὐτὸν δεῖ κατακλίνειν τὰς ἑστιωμένας τὸν ὑποδεχόμενον, ἢ ἐπ' αὐτοῖς ἐκείνοις ποιεῖσθαι.

γ'. Διὰ τί τῶν τόπων ὁ καλέμενος ὑπατικὸς ἔσχε τιμήν.

δ'. Ποῖόν τινα δεῖ τὸν συμποσίαρχον εἶναι.

ε'. Πῶς εἴρηται, Μεσικὴν δ' ἄρα ἔρως διδάσκει.

ς'. Περὶ τῆς Ἀλεξάνδρε πολυποσίας.

ζ'. Ὅτι μᾶλλον ἀκράτῳ χαίρεσιν οἱ γέροντες.

η'. Διὰ τί τὰ γράμματα πόῤῥωθεν οἱ πρεσβύτεροι μᾶλλον ἀναγινώσκεσι.

θ'. Διὰ τί τῷ ποτίμῳ βέλτιον ὕδατι ἢ τῷ θαλαττίῳ πλύνεται τὰ ἱμάτια.

ι'. Διὰ τί τῆς Αἰαντίδος φυλῆς Ἀθήνησιν ἐδέποτε τὸν Χορὸν ἔκριναν ὕστατον.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

PLUTARCHI

CONVIVALIUM DISPUTATIONUM

LIBER PRIMUS.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

ΤΟ, Μισέω μνάμονα συμπόταν, ὦ Σόσσιε Σενεκίων, ἔνιοι πρὸς τοὺς ἐπιστάθμους εἰρῆσθαι λέγουσι, φορτικοὺς ἐπιεικῶς καὶ ἀναγώγους ἐν τῷ πίνειν ὄντας· οἱ γὰρ ἐν Σικελίᾳ Δωριεῖς, ὡς ἔοικε, τὸν ἐπίσταθμον Μνάμονα προσηγόρευον. Ἔνιοι δὲ τὴν παροιμίαν

PROŒMIUM.

PROVERBIUM illud, Soſſi Senecio, *Odi memorem compotorem*, ſunt qui in epiſtathmos, (hoc eſt bibendi magiſtros ſive arbitros in conviviis) referendum putent, qui plerumque ea in re importuni ſunt et immoderati: etenim Dorienſes in Sicilia qui degunt, magiſtrum bibendi in convivio Mnamona (id eſt memorem) appellaſſe exiſtimantur. Alii adagium illud imperare cenſent oblivionem

οἴονται τοῖς παρὰ πότον λεγομένοις καὶ πραττομένοις D
ἀμνηστίαν ἐπάγειν· διὸ τήν τε λήθην οἱ πάτριοι λόγοι καὶ
τὸν νάρθηκα τῷ θεῷ συγκαθιεροῦσιν, ὡς ἢ μηδενὸς δέον
μνημονεύειν τῶν ἐν οἴνῳ πλημμεληθέντων, ἢ παντελῶς
ἐλαφρᾶς καὶ παιδικῆς νουθεσίας δεομένων. Ἐπεὶ δὲ καὶ
σοὶ δοκεῖ τῶν μὲν ἀτόπων ἡ λήθη τῷ ὄντι σοφὴ κατ᾽ Εὐ-
ριπίδην εἶναι· τὸ δὲ ὅλως ἀμνημονεῖν τῶν ἐν οἴνῳ, μὴ μό-
νον τῷ φιλοποιῷ λεγομένῳ μάχεσθαι τῆς τραπέζης, ἀλλὰ
καὶ τῶν φιλοσόφων τοὺς ἐλλογιμωτάτους ἀντιμαρτυροῦντας
ἔχειν, Πλάτωνα, καὶ Ξενοφῶντα, καὶ Ἀριστοτέλην, καὶ
Σπεύσιππον, Ἐπίκουρόν τε, καὶ Πρύτανιν, καὶ Ἱερώνυμον, E
καὶ Δίωνα τὸν ἐξ Ἀκαδημίας, ὡς ἄξιόν τινος σπουδῆς
πεποιημένους ἔργον, ἀναγράψασθαι λόγους παρὰ πότον
γενομένους· ᾠήθης τε δεῖν ἡμᾶς τῶν σποράδην πολλάκις ἐν

D. 7. ἀμνημονεῖν] Hæc eſt vetus lectio, Ald. Baſ. Xyl. E. H. Vat. Flor. perperam a Stephano mutata in ἀμνημονεύειν.

E. 4. ἔν τε Ῥώμῃ] Ita correxerunt Steph. Amiot. Mez. Edidit tamen Steph. ἐν τῇ Ῥώμῃ, ut habet item Anon. Omnes alii libri, et editi Ald. Baſ. Xyl. et ſcripti E. H. Venet. Flor. Vat. Palat. ἐν ἑτέρῳ μή.

eorum quæ inter pocula dicuntur atque aguntur: ideoque majorum noſtrorum ritu Oblivio et ferula una cum Baccho dedicantur: quo indicatur aut nihil eorum in memoria habendum quæ per vinum peccantur, aut levi omnino ac puerili pœna corrigendum eſſe. Quando autem tibi quoque videtur *oblivio malorum* revera *eſſe bona*, quod idem Euripides pronunciavit: prorſus autem oblivione conterere quæ inter pocula fiunt, non modo adverſari menſæ officio, quod ei tribuitur amicitiarum conciliandarum: ſed adverſantes habere etiam clariſſimos philoſophos, Platonem, Xenophontem, Ariſtotelem, Speuſippum, Epicurum, Prytanim, Hieronymum, Dionem Academicum, qui operæ pretium cenſuerunt colloquia conſcribere in convivio habita: exiſtimaſtique debere nos colligere quidquid de rebus ad humanitatem pertinentibus memoria dignum ſparſim vel Ro-

τε Ῥώμῃ μεθ' ἡμῶν καὶ παρ' ἡμῖν ἐν τῇ Ἑλλάδι, παρούσης ἅμα τραπέζης καὶ κύλικος, φιλολογηθέντων συναγαγεῖν τὰ ἐπιτήδεια· πρὸς τοῦτο γενόμενος, τρία μὲν ἤδη σοὶ πέπομφα τῶν βιβλίων, ἑκάστου δέκα προβλήματα περιέχοντος· πέμψω δὲ καὶ τὰ λοιπὰ ταχέως, ἂν ταῦτα δόξῃ μὴ παντελῶς ἄμουσα μηδὲ ἀπροσδιόνυσα εἶναι.

mæ vel in Græcia, in menſa et inter pocula, diſputatum ſit; ego id opus aggreſſus, tres jam ad te miſi libros, quorum unuſquiſque decem complecteretur quæſtiones: miſſurus etiam brevi reliquos, ſi tibi hæc videbuntur non plane a Muſarum et Bacchi venuſtate aliena.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ Α′.

Εἰ δεῖ φιλοσοφεῖν παρὰ πότον.

QUÆSTIO I.

An philoſophandum ſit inter pocula.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

ΣΟΣΣΙΟΣ ΣΕΝΕΚΙΩΝ. ΑΡΙΣΤΩΝ. ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ. ΚΡΑΤΩΝ. ΑΛΛΟΙ.

PERSONÆ COLLOQUII.

SOSSIUS SENECIO. ARISTO. PLUTARCHUS. CRATO. ALII.

α′. ΠΡΩΤΟΝ δὲ πάντων τέτακται τὸ περὶ τοῦ φιλο- F
σοφεῖν παρὰ πότον. Μέμνησαι γὰρ ὅτι ζητήσεως Ἀθήνησι μετὰ δεῖπνον γενομένης, εἰ χρηστέον ἐν οἴνῳ φιλοσόφοις λόγοις, καὶ τί μέτρον ἐστὶ χρωμένοις, Ἀρίστων παρὼν, Εἰσὶ γὰρ, ἔφησε, πρὸς τῶν θεῶν, οἱ φιλοσόφοις χώραν ἐπ᾽ οἴνῳ μὴ διδόντες; Ἐγὼ δὲ εἶπον, Ἀλλ᾽ οὐ γάρ εἰσιν, ὦ ἑταῖρε, οἳ

F. 2. Μέμνησαι] Sic H. Baſ. Xyl. Amiot. Vulgo, Μέμνηται.

I. PRIMUM locum huic quæſtioni tribuimus, Sitne inter pocula philoſophandum. Meminiſti enim aliquando Athenis quæſtione poſt cœnam oborta, an in vino, et quatenus utendum eſſet philoſophicis diſputationibus, Ariſtonem, qui tum una aderat, dixiſſe, Suntne igitur, dii boni, qui in convivio philoſophiæ locum denegent? Tunc ego, Sunt, aiebam, amice, et vero admodum gravem ſimu-

καὶ πάνυγε σεμνῶς καταφρονούμενοι λέγουσι μὴ δεῖν, ὥσ-
613 περ οἰκοδέσποιναν, ἐν οἴνῳ φθέγγεσθαι φιλοσοφίαν· καὶ τοὺς Πέρσας ὀρθῶς φασι μὴ ταῖς γαμεταῖς ἀλλὰ ταῖς παλλακίσι συμμεθύσκεσθαι καὶ συνορχεῖσθαι· ταὐτὸ δὴ καὶ ἡμᾶς ἀξιοῦσι ποιεῖν, εἰς τὰ συμπόσια τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ὑποκριτικὴν ἐπεισάγοντας, φιλοσοφίαν δὲ μὴ κινοῦντας, ὡς οὔτε συμπαίζειν ἐκείνην ἐπιτήδειον οὖσαν, οὔτε ἡμᾶς τηνικαῦτα σπουδαστικῶς ἔχοντας· οὐδὲ γὰρ Ἰσοκράτην τὸν σοφιστὴν ὑπομεῖναι δεομένων εἰπεῖν τι παροίνιον, ἀλλ' ἢ τοσοῦτον, Ἐν οἷς μὲν ἐγὼ δεινὸς, οὐχ ὁ νῦν καιρὸς, ἐν οἷς δ' ὁ νῦν καιρὸς, οὐκ ἐγὼ δεινός.

β'. Καὶ ὁ Κράτων ἀνακραγὼν, Εὖ γε, εἶπε, νὴ τὸν Διόνυσον, ἐξώμνυτο τὸν λόγον, εἰ τοιαύτας ἔμελλε περαί-
B νειν περιόδους αἷς ἔμελλε χαρίτων ἀνάστατον γενήσεσθαι συμπόσιον. Οὐχ ὅμοιον δὲ οἶμαι ῥητορικὸν ἐξαίρειν συμποσίου λόγον, καὶ φιλόσοφον· ἀλλ' ἕτερον ἐστι τὸ φιλοσοφίας, ἣν, τέχνην περὶ βίον οὖσαν, οὔτε τινὸς παιδιᾶς οὔτε

lantes ſeveritatem, philoſophiam dicunt tanquam matremfamilias non debere loqui inter pocula: Perſaſque laudant, qui non cum uxoribus ſed pellicibus ſuis inebrientur atque ſaltent: eodemque modo a nobis volunt muſicam et hiſtriones introduci, philoſophiam omitti: quod neque nos tum feriis vacare rebus poſſimus, neque illa ad colludendum ſit idonea. Nam Iſocratem quoque rhetorem in convivio ut oraret rogatum, nihil aliud dignatum dicere, quam hoc unum, *Quæ ipſe noſſet, ea in præſentia non eſſe tempeſtiva: quæ vero præſens tempus requireret, eorum ſe eſſe ignarum.*

II. Ibi tum Crato exclamans, Probe, inquit, per Bacchum, ejeravit orationem, ſiquidem erat tales conſerturus verborum comprehenſiones, quæ Gratias fuerant e convivio exturbaturæ. Sed non ſimilia ſunt, opinor, hæc, orationem rhetoricam, et philoſophicam convivio excludere. Alia enim eſt philoſophiæ cauſa, quam, ut pote artem vitæ magiſtram, par eſt nullo

τινὸς ἡδονῆς διαγωγὴν ἐχούσης ἀποστατεῖν εἰκὸς, ἀλλὰ πᾶσι παρεῖναι τὸ μέτριον καὶ τὸν καιρὸν ἐπιφέρουσαν· ἢ μηδὲ σωφροσύνην, μηδὲ δικαιοσύνην οἰόμεθα δεῖν εἰς τοὺς πότους δέχεσθαι, κατειρωνευόμενοι τὸ σεμνὸν αὐτῶν. Εἰ μὲν οὖν, ὥσπερ οἱ τὸν Ὀρέστην ἑστιῶντες, ἐν θεσμοθετείῳ σιγῇ τρώγειν καὶ πίνειν ἐμέλλομεν, ἦν τι τοῦτο τῆς ἀμαθίας οὐκ εὐτυχὲς παραμύθιον· εἰ δὲ πάντων μὲν ὁ Διόνυσος Λύσιός C
ἐστι καὶ Λύδιος, μάλιστα δὲ τῆς γλώττης ἀφαιρεῖται τὰ χαλινὰ, καὶ πλείστην ἐλευθερίαν τῇ φωνῇ δίδωσιν, ἀβέλτερον οἶμαι καὶ ἀνόητον ἐν λόγοις πλεονάζοντα καιρὸν ἀποστερεῖν τῶν ἀρίστων λόγων, καὶ ζητεῖν μὲν ἐν ταῖς διατριβαῖς περὶ συμποτικῶν καθηκόντων, καὶ τίς ἀρετὴ συμπότου, καὶ πῶς οἴνῳ χρηστέον, ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν συμποσίων ἀναιρεῖν φιλοσοφίαν, ὡς ἔργῳ βεβαιοῦν ἃ διδάσκει λόγῳ, μὴ δυναμένην.

B. 9. ἐν θεσμοθετείῳ σιγῇ] Recepi ex Schott. Anon. T. V. quibuſcum fere conſentit θεσμοθετίῳ quod eſt in E. H. Venet. Vatic. Palat. Aliud Xyl. malebat, v. c. ἐνθέσμῳ σιωπῇ : quod probat Mez. et Schottus Obſ. Hum. V, 29. non item ego.

C. 2. καὶ Λύδιος] Aut delendum, aut legendum καὶ Λύαιος. Vide ſupra, p. 68. C.

C. 4. πλεονάζοντα καιρὸν] Ita Steph. et, ut videtur, Vatic. et Palat. quando nil varietatis inde notatum. Ald. Baſ. Xyl. E. H. Venet. Flor. πλεονάζον τὸ ἄκαιρον.

etiam a joco, ludo, aut oblectatione abeſſe, adeſſe omnibus, modumque et morem imponere: niſi forte temperantiam etiam et juſtitiam velimus a conviviis arcere, ſeveritatem earum præſcribendo. Quod ſi tanquam iis qui Oreſtem accipiebant convivio in curia Athenis edendum nobis bibendumque eſſet, non infelix hoc noſtræ inſcitiæ nobis eſſet remedium. Si autem Bacchus vere eſt Lyſius et Liber, ac maxime ſolvit linguam frenis, libertatemque voci plurimam concedit; ſtultum ego arbitror eſſe, intempeſtivam velle orationis abundantiam optimis exuere ſermonibus, et cum in ſcholis diſputetur de officio convivarum, ac quæ ſit virtus compotoris, quomodo utendum vino; ex ipſis conviviis tollere philoſophiam, tanquam re comprobare quod verbis docet non valentem.

γ'. Σοῦ δὲ εἰπόντος, οὐκ ἄξιον εἶναι Κράτωνι περὶ τούτων ἀντιλέγειν, ὅρον δέ τινα καὶ χαρακτῆρα τῶν παρὰ πότον φιλοσοφουμένων ζητεῖν, ἐκφεύγοντα τοῦτο δὴ τὸ
D παιζόμενον οὐκ ἀηδῶς πρὸς τοὺς ἐρίζοντας καὶ σοφιστιῶντας,

Νῦν δ' ἔρχεσθ' ἐπὶ δεῖπνον, ἵνα ξυνάγωμεν Ἄρηα,

καὶ παρακαλοῦντος ἡμᾶς ἐπὶ τὸν λόγον· ἔφην ἐγὼ πρῶτον, Ὅτι μοι δοκεῖ σκεπτέον εἶναι τὸ τῶν παρόντων· ἂν μὲν γὰρ πλείονας ἔχῃ φιλολόγους τὸ συμπόσιον, ὡς τὸ Ἀγάθωνος, Σωκράτεις, Φαίδρους, Παυσανίας, Ἐρυξιμάχους· καὶ τὸ Καλλίου, Χαρμίδας, Ἀντισθένεις, Ἑρμογένεις, ἑτέρους τούτοις παραπλησίους, ἀφήσομεν αὐτοὺς μύθῳ φιλοσοφεῖν, οὐχ ἧττον ταῖς Μούσαις τὸν Διόνυσον ἢ ταῖς Νύμφαις κεραννύντας· ἐκεῖναι μὲν γὰρ αὐτὸν τοῖς σώμασιν ἵλεω καὶ πρᾷον, αὗται δὲ ταῖς ψυχαῖς
E Μειλίχιον ὄντως καὶ Χαριδότην ἐπεισάγουσι. Καὶ γὰρ

C. 10. Σοῦ] Sic H. Ald. Baſ. Xyl. Amiot. Mez. At Steph. τοῦ ex Coll. Muret. Leonic. Schott. Anon.
D. 8. μύθῳ] Interpretes non reddiderunt. Nec ſane in hunc locum congruit.
D. 10. κεραννύντας] Sic T. V. Vulgo, κεραννύντες.

III. Hic cum tu diceres, Non eſſe æquum ut hac de re adverſus Cratonem diſputaremus, finem tamen et notam eorum de quibus inter pocula philoſopharemur quærere juberes, ut effugeretur id, quod non ineleganti joco torquetur in contentioſos et ſophiſtico morbo laborantes,

Nunc ite ad cœnam, ut pugnandi copia detur:

noſque ad id diſquirendum exhortarere: ego, Id primum, inquam, conſiderandum cenſeo, quales ſint qui una adſunt. Si enim in convivio ſint plures litterati, ut in Agathonis Socrates, Phædri, Pauſaniæ, Eryximachi: et in Calliæ, Charmidas, Antiſthenes, Hermogenes, aliique horum ſimiles; concedemus iis uſum ſermonum philoſophicorum, ut non minus Muſis, quam Nymphis Bacchum diluant: quem hæ corporibus mitem, illæ animis revera Meilichium et Charidotam, (hoc eſt benignum et beneficum,) præ-

ἐὰν δ' ὀλίγοι τινὲς ἀπαίδευτοι παρῶσιν, ὥσπερ ἄφωνα γράμματα φωνήεντι, ἐν μέσῳ πολλῶν τῶν πεπαιδευμένων ἐμπεριλαμβανόμενοι, φθογγῆς τινος οὐ παντελῶς ἀνάρθρου καὶ συνέσεως κοινωνήσουσιν· ἂν δὲ πλῆθος ᾖ τοιούτων ἀνθρώπων οἳ παντὸς μὲν ὀρνέου, παντὸς δὲ νεύρου καὶ ξύλου μᾶλλον ἢ φιλοσόφου φωνὴν ὑπομένουσι, τὸ τοῦ Πεισιστράτου χρήσιμον. Ἐκεῖνος γὰρ ἐν διαφορᾷ τινι πρὸς τοὺς υἱοὺς γενόμενος, ὡς ᾔσθετο τοὺς ἐχθροὺς χαίροντας, ἐκκλησίαν συναγαγὼν, ἔφη βούλεσθαι μὲν αὐτὸς πεῖσαι τοὺς παῖδας, ἐπεὶ δὲ δυσκόλως ἔχουσιν, αὐτὸν ἐκείνοις πείθεσθαι καὶ F
ἀκολουθήσειν. Οὕτω δὴ καὶ φιλόσοφος ἀνὴρ ἐν συμπόταις μὴ δεχομένοις τοὺς λόγους αὐτοῦ, μεταθέμενος ἕψεται, καὶ ἀγαπήσει τὴν ἐκείνων διατριβὴν, ἐφ' ὅσον μὴ ἐκβαίνει τὸ εὔσχημον· εἰδὼς ὅτι ῥητορεύουσι μὲν ἄνθρωποι διὰ λόγου, φιλοσοφοῦσι δὲ καὶ σιωπῶντες καὶ παίζοντες, καὶ νὴ Δία σκωπτόμενοι καὶ σκώπτοντες. Οὐ γὰρ μόνον ἀδικίας ἐσχάτης ἐστὶν, ὥς φησι Πλάτων, μὴ ὄντα δίκαιον, 614

ſtabunt. Etenim ſi pauci quidam interſint rudes, tanquam mutæ litteræ in medio vocalium contenti, inter frequentes eruditos, ſoni cujuſdam non omnino inconcinni, et intelligentiæ fient participes. Ubi autem multitudo erit talium hominum, qui cujuſcumque avis, nervi, aut ligni malunt, quam philoſophi vocem audire, utile eſt Piſiſtratum æmulari. Is cum ei quædam cum filiis diſcordia incidiſſet, ſentiretque hoc inimicis gaudio eſſe, advocata concione dixit, Voluiſſe ipſum liberis ſuis perſuadere ſuam ſententiam, quia autem obſtinate diſſentirent, ſe ipſis obſecuturum. Sic etiam philoſophus inter convivas non admittentes ipſius orationem, mutato inſtituto iis morem geret, eorumque rationem probabit, quatenus decoro ſuo non repugnat: ſcietque, homines oratione uti inſtrumento rhetorices, philoſophari poſſe etiam tacentes, jocantes, atque adeo etiam dicteriis impetitos et impetentes. Non enim modo extrema eſt injuſtitia, ut ait Plato, juſtum videri cum non

εἶναι δοκεῖν, ἀλλὰ καὶ συνέσεως ἄκρας, φιλοσοφοῦντα μὴ δοκεῖν φιλοσοφεῖν, καὶ παίζοντα διαπράττεσθαι τὰ τῶν σπουδαζόντων. Ὡς γὰρ αἱ παρ' Εὐριπίδῃ μαινάδες ἄνοπλοι καὶ ἀσίδηροι τοῖς θυρσαρίοις παίουσαι τοὺς ἐπιτιθεμένους τραυματίζουσιν, οὕτω τῶν ἀληθινῶν φιλοσόφων καὶ τὰ σκώμματα καὶ οἱ γέλωτες τοὺς μὴ παντελῶς ἀτρώτους κινοῦσιν ἁμωσγέπως, καὶ συνεπιστρέφουσιν.

δ'. Οἶμαι δὲ διηγήσεων εἶναί τι συμποτικῶν γένος, ὧν τὰς μὲν ἱστορία δίδωσι, τὰς δὲ ἐκ τῶν ἀνὰ χεῖ-
B ρα πραγμάτων λαβεῖν ἔστιν, πολλὰ μὲν εἰς φιλοσοφίαν παραδείγματα, πολλὰ δὲ εἰς εὐσέβειαν ἐχούσας ἀνδρικῶν τε πράξεων καὶ μεγαλοθύμων, ἐνίας δὲ χρηστῶν καὶ φιλανθρώπων ζῆλον ἐπαγούσας· αἷς ἄν τις ἀνυπόπτως χρώμενος διαπαιδαγωγῇ τοὺς πίνοντας, οὐ τὰ ἐλάχιστα τῶν κακῶν ἀφαιρήσει τῆς μέθης. Οἱ μὲν οὖν τὰ βούγλωσσα καταμιγνύντες εἰς τὸν οἶνον, καὶ τοῖς ἀποβρέγ-

B. 7. ἀποβρέγματι τῶν περιστερεώνων] Debetur emendationi H. Junii, unde Stephanus recepit. Ald. Baſ. et codices ſcripti ἀπὸ ἐρέγματι τῶν ἀριστερέων. Prius Xyl. correxit in ἀποβρέγμασι.

ſis: ſed etiam ſummæ ſcientiæ, philoſophari ita ut hoc non videaris agere, et ludentem res ſerias conficere. Atque ut Bacchæ inermes apud Euripidem, et ferro carentes, thyrſulis ſuis feriunt et ſauciant eos quos adoriuntur: ita verorum philoſophorum et ſales, et riſus eos qui non plane ſunt ſtupidi, movent aliquo modo, et circumagunt.

IV. Exiſtimo etiam quoddam conviviis accommodatum eſſe narrationum genus: quarum alias hiſtoria ſuggerit, alias ſumere e rebus occurrentibus licet, multa philoſophicæ doctrinæ exempla, multa pietatis habentes, ſtudiumque æmulandi, facta fortiter, magnanime, benigne, humaniter, ingenerantia: quibus ſi quis apud nec opinantes quicquam tale utatur, is bibentes tanquam pædagogus moderans, non minima ebrietatis mala intercluſerit. Sunt qui bugloſſa vino admiſcent, aut ſolum rigant verbenarum adi-

μασι τῶν περιστερεώνων καὶ ἀδιάντων τὰ ἐδάφη ῥαίνοντες,
ὡς τούτων τινὰ τοῖς ἑστιωμένοις εὐθυμίαν καὶ φιλοφροσύ-
νην ἐνδιδόντων, ἀπομιμούμενοι τὴν Ὁμηρικὴν Ἑλένην
ὑποφαρμάττουσαν τὸν ἄκρατον, οὐ συνορῶσιν ὅτι κἀ-
κεῖνος ὁ μῦθος ἐκπεριελθὼν ἀπ' Αἰγύπτου μακρὰν ὁδὸν C
εἰς λόγους ἐπιεικεῖς καὶ πρέποντας ἐτελεύτησεν. Ἡ γὰρ
Ἑλένη πίνουσιν αὐτοῖς διηγεῖται περὶ τοῦ Ὀδυσσέως,

Ἀλλ' οἷον τόδ' ἔρεξε καὶ ἔτλη καρτερὸς ἀνήρ.
Αὐτόν μιν πληγῇσιν ἀεικελίῃσι δαμάσσας.

τοῦτο γὰρ ἦν, ὡς ἔοικε, τὸ νηπενθὲς φάρμακον καὶ ἀνώδυνον,
λόγος ἔχων καιρὸν ἁρμόζοντα τοῖς ὑποκειμένοις πάθεσι
καὶ πράγμασιν. Οἱ δὲ χαρίεντες κἂν ἀπ' εὐθείας φι-
λοσοφῶσι, τηνικαῦτα διὰ τοῦ πιθανοῦ μᾶλλον ἢ βιαστι-
κοῦ τῶν ἀποδείξεων ἄγουσι τὸν λόγον. Ὁρᾷς γὰρ ὅτι καὶ
Πλάτων ἐν τῷ συμποσίῳ περὶ τέλους διαλεγόμενος, καὶ
τοῦ πρώτου ἀγαθοῦ, καὶ ὅλως θεολογῶν, οὐκ ἐντείνει τὴν
ἀπόδειξιν, οὐδ' ὑποκονίεται, τὴν λαβὴν, ὥσπερ εἰώθεν, εὐ- D

antorumque ſuccis imbuta aqua, quod hæc conviviis hilaritatem aliquam et comitatem parare opinantur, imitantes Homericam Helenam, quæ vino medicamentum injecerit, neque intelligunt fabulam illam longo itinere ex Ægypto uſque deductam, tandem in ſermones decoros et elegantes deſinere. Bibentibus enim narrat Helena de Ulyſſe,

Infracta quantum tolerarit mente laborem.
Cum ſe verberibus fœde multaſſet acerbis.

hoc enim fuit, opinor, illud mœrorem abolens nepenthes medicamentum, omnemque amoliens dolorem, oratio præſenti rei et eventibus accommodata. Porro autem elegantiore doctrina præditi homines, etiam ſi ita philoſophentur, ut id præ ſe haud obſcure ferant, tamen oratione probabili adque perſuadendum apta magis utuntur, quam violentia demonſtrationum. Vides enim ut Plato in Convivio de Fine differens, et primario bono, omninoque theologica tractans, tamen non contendat demonſtrationem, neque more ſuo luctatorem referat, qui validis et inevita-

τόνον ποιῶν καὶ ἄφυκτον, ἀλλ' ὑγροτέροις λήμμασι, καὶ
παραδείγμασι, καὶ μυθολογίαις προσάγεται τοὺς ἄνδρας.
ε'. Εἶναι δὲ δεῖ καὶ αὐτὰς τὰς ζητήσεις ὑγροτέρας, καὶ
γνώριμα τὰ προβλήματα, καὶ τὰς πεύσεις ἐπιεικεῖς,
καὶ μὴ γλίσχρας· ἵνα μὴ πνίγωσι τοὺς ἀνοητοτέρους, μηδὲ
ἀποτρέπωσιν. Ὥσπερ γὰρ τὰ συμπόσια πινόντων δι' ὀρ-
χήσεως καὶ χορείας νενόμισται σαλεύειν, ἂν δὲ ὁπλομαχεῖν
ἀναστάντας ἢ δισκεύειν ἀναγκάζωμεν αὐτοὺς, οὐ μόνον ἀ-
τερπὲς ἀλλὰ καὶ βλαβερὸν ἔσται τὸ συμπόσιον· οὕτω τὰς
ψυχὰς αἱ μὲν ἐλαφραὶ ζητήσεις ἐμμελῶς καὶ ὠφελίμως κι-
E νοῦσιν, ἐριδαντέων δὲ, κατὰ Δημόκριτον, καὶ ἱμαντελικτέων
λόγους ἀφετέον, οἳ αὐτούς τε κατατείνουσιν ἐν πράγμασι
γλίσχροις καὶ δυσθεωρήτοις, τοὺς τε παρατυγχάνοντας ἀ-
νιῶσι. Δεῖ γὰρ ὡς τὸν οἶνον, κοινὸν εἶναι καὶ τὸν λόγον, οὗ
πάντες μεθέξουσιν. Οἱ δὲ τοιαῦτα προβλήματα καθι-
έντες, οὐδὲν ἂν τῆς Αἰσωπείου γεράνου καὶ ἀλώπεκος

D. 7. συμπόσια πινόντων] Præſtat σώματα πινόντων ut corrigunt Mez. et Reiſk.

bilibus adverſarium conſtringat nexibus, ſed mollioribus ſumtionibus, exemplis, ac fabulis fidem convivis faciat.

V. Cæterum ipſæ etiam quæſtiones eſſe debent magis familiares atque notæ, et interrogationes moderatæ, neque nimis ſubtiles: ne iis rudiores opprimantur aut a colloquio fugentur. Sicut enim compotorum corpora ita ſolent in convivio verſari, ut ad ſaltationem ſe aut choreas conferant, ſi vero ad depugnandum armis, aut diſcum jactandum eos cogas, non modo injucundum, ſed et damnoſum fuerit convivium: ſic animos quæſtiones faciles concinne et utiliter movent, a contentioſis autem, ut ait Democritus, et perplexis vitilitigationibus abſtinendum, quæ et proponentem eas in rebus tenuibus et intellectu difficilibus moleſte occupant, et præſentibus ſunt odioſæ. Nam ut vini, ita orationis quoque ad omnes convivas pertinens eſſe debet communitas. Qui vero quæſtiones proponunt abſtruſas, ii ab

ἐπιεικέστεροι πρὸς κοινωνίαν φανεῖεν· ὧν ἡ μὲν ἔτνος τι λιπαρὸν κατὰ λίθου πλατείας καταχεαμένη, ἀλλὰ γέλωτα παρέχουσαν, ἠνία· ἐξέφευγε γὰρ ὑγρότητι τὸ ἔτ- F νος τὴν λεπτότητα τοῦ στόματος αὐτῆς· ἐν μέρει τοίνυν ἡ γέρανος αὐτῇ καταγγείλασα δεῖπνον, ἐν λαγυνίδι προὔθηκε λεπτὸν ἐχούσῃ καὶ μακρὸν τράχηλον, ὥστε αὐτὴν μὲν καθιέναι τὸ στόμα ῥᾳδίως καὶ ἀπολαύειν, τὴν δὲ ἀλώπεκα μὴ δυναμένην, κομίζεσθαι συμβολὰς πρεπούσας. Οὕτω τοίνυν ὅταν οἱ φιλόσοφοι παρὰ πότον εἰς λεπτὰ καὶ διαλεκτικὰ προβλήματα καταδύντες ἐνοχλῶσι τοῖς πολλοῖς ἕπεσθαι μὴ δυναμένοις· ἐκεῖνοι δὲ πάλιν ἐπ' 615 ᾠδάς τινας καὶ διηγήματα φλυαρώδη καὶ λόγους βαναύσους καὶ ἀγοραίους ἐμβάλλωσιν ἑαυτοὺς, οἴχεται τῆς συμποτικῆς κοινωνίας τὸ τέλος, καὶ καθύβρισται ὁ Διόνυσος. Ὥσπερ οὖν Φρυνίχου καὶ Αἰσχύλου τὴν τραγῳδίαν εἰς

E. 8. καταχεαμένη—ἠνία] Primum ſumſi ab Anon. et V. Ultimum abeſt in omnibus libris ante Stephanum, qui item habent καταχεαμένην. Forte legendum, καταχεαμένη ἠνία ἅμα γέλωτα παρέχουσαν.

A. 1. ἐπ' ᾠδάς—ἑαυτοὺς] Sic T. V. Anon. Vulgo, ἐπῳδὰς—ἑαυτοῖς.

hac non minus abſunt, quam grus et vulpes Æſopi. De his vulpes ad cœnam invitatæ grui pultem tenuem in tabula propoſuit, quam ob liquorem hæc diffluentem edere nequiret aut roſtro prehendere, itaque ridicula eſſet: viciſſim grus vulpi ad convivium vocatæ cibum in laguncula propoſuit, quæ tenue haberet et longum collum, ut ipſa vulpe interim eſuriente per id roſtro inſerto cibum nullo capere poſſet negotio. Ita etiam quando philoſophi inter pocula ſubtiles et dialecticas quæſtiones ſuſcipientes, reliquis nihil earum intelligentibus moleſtiam exhibent: hi contra cantationes, narrationes nugarum plenas, ſermones illiberales, atque forenſes proferunt, actum eſt de convivalis ſocietatis fine, et contumelia Bacchus afficitur. Sicut itaque, cum Phrynichi et Æſchyli tragœdiæ in res ludicras

μύθους καὶ πάθη προσαγόντων, ἐλέχθη, τί ταῦτα πρὸς τὸν Διόνυσον; οὕτως ἐμοί γε πολλάκις εἰπεῖν παρέστη πρὸς τοὺς ἕλκοντας εἰς τὰ συμπόσια τὸν κυριεύοντα, ὦ ἄνθρωπε, τί ταῦτα πρὸς τὸν Διόνυσον; Ἄ,δειν μὲν γὰρ ἴσως τὰ καλούμενα σκολιὰ κρατῆρος ἐν μέσῳ προκειμένου, καὶ στεφάνων διανεμομένων, οὓς ὁ θεὸς ἐλευθερῶν
B ἡμᾶς ἐπιτίθησιν, οὐ καλὸν δὲ οὐδὲ συμποτικόν. Ἐπεί τοι καὶ τὰ σκολιά φασιν οὐ γένος ᾀσμάτων εἶναι πεποιημένων ἀσαφῶς, ἀλλ' ὅτι πρῶτον μὲν ἦδον ᾠδὴν τοῦ θεοῦ κοινῶς ἅπαντες μιᾷ φωνῇ παιανίζοντες, δευτέραν δὲ ἐφεξῆς ἑκάστῳ μυρσίνης παραδιδομένης, ἣν οἴσακον, οἶμαι, διὰ τὸ ᾄδειν τὸν δεξάμενον, ἐκάλουν· ἐπὶ δὲ τούτῳ λύρας περιφερομένης, ὁ μὲν πεπαιδευμένος ἐλάμβανε, καὶ ἦδεν ἁρμοζόμενος, τῶν δὲ ἀμούσων οὐ προσιεμένων σκολιὸν

A. 9. Ἄ,δειν μὲν γὰρ ἴσως] Malim ἔθος pro ἴσως. Ceterum ᾄδειν pro ᾄδει ſumſi ex H. Anon. T. V.

B. 5. οἴσακον] Ita Anon. T. V. Stephanus, ἄσακον. Antea ἄσαρκον ut libri ſcripti. Xyl. ἄσαρον.

et fabuloſas detorquerentur, dictum fuit, Quid hæc ad Bacchum? ita mihi ſæpe incidit dicere ad eos qui in convivia argutias ſophiſtarum traherent, Mi homo, quid hæc ad Bacchum? Cantat enim fortaſſe aliquis Scholion quod vocatur carmen, quaſi obliquum ſi diceres, cratere in medium propoſito, et corollis diſtributis, quas deus libertatem donans nobis imponit, non honeſtum autem, neque convivio aptum. Quandoquidem ſcholia etiam dicunt non eſſe genus cantilenæ obſcure conditæ, ſed quia primum ſolerent cantare pæanem deo una omnes voce, laudes ipſius celebrando: deinde unuſquiſque propriam cantilenam, accepta myrto, quam ex eo aſaron appellabant, quod cantaret is cui tradita ea eſſet. Et quia deinde lyra circumlata, eruditus illud carmen concinne modulabatur, recuſabant rudes muſicæ, ſcholion fuit nominatum, quod neque facile eſſet, neque om-

ὠνομάσθη τὸ μὴ κοινὸν αὐτοῦ μηδὲ ῥᾴδιον. Ἄλλοι δέ φασι τὴν μυρσίνην οὐκ ἐφεξῆς βαδίζειν, ἀλλὰ καθ' ἕκαστον ἐπὶ κλίνην διαφέρεσθαι· τὸν γὰρ πρῶτον ᾄσαντα τῷ πρώτῳ τῆς δευτέρας κλίνης ἀποστέλλειν, ἐκεῖνον C δὲ τῷ πρώτῳ τῆς τρίτης, εἶτα τὸν δεύτερον ὁμοίως τῷ δευτέρῳ· καὶ τὸ ποικίλον καὶ πολυκαμπὲς, ὡς ἔοικε, τῆς περιόδου, σκολιὸν ὠνομάσθη.

nibus commune carmen. Alii myrtum non ordine traditam fuiſſe aiunt, ſed a lectulo in lectulum tranſmiſſam: ita ut qui primus ceciniſſet, primo in ſecunda menſa eam mitteret, is primo tertiæ, eodemque modo ſecundi ſecundis: itaque ob varietatem et flexuum multitudinem in circuitione ſcholion fuiſſe dictum.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ Β'.

Πότερον αὐτὸν δεῖ κατακλίνειν τοὺς ἑστιωμένους τὸν ὑποδεχόμενον, ἢ ἐπ' αὐτοῖς ἐκείνοις ποιεῖσθαι.

QUÆSTIO II.

An convivas is qui convivio excipit, ipſe debeat collocare, an vero collocationem convivarum arbitrio permittere.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

ΤΙΜΩΝ. ΞΕΝΟΣ. ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ. Ὁ ΠΑΤΗΡ ΑΥΤΟΥ. ΛΑΜΠΡΙΑΣ. ΑΛΛΟΙ.

PERSONÆ COLLOQUII.

TIMON. HOSPES. PLUTARCHUS. PATER EJUS. LAMPRIAS. ALII.

D α'. ΤΙΜΩΝ ὁ ἀδελφὸς ἑστιῶν πλείονας, ἕκαστον ἐκέλευε τῶν εἰσιόντων ὅποι βούλεται παρεμβάλλειν καὶ κατακλίνεσθαι, διὰ τὸ καὶ ξένους, καὶ πολίτας, καὶ συνήθεις, καὶ οἰκείους, καὶ ὅλως παντοδαποὺς τοὺς κεκλημένους τότε εἶναι. Πολλῶν οὖν ἤδη παρόντων, ξένος τις ὥσπερ εὐπάρυφος ἐκ κωμῳδίας, ἐσθῆτί τε περιττῇ καὶ ἀκολουθίᾳ

I. TIMON frater meus cum excepiſſet convivio complures, unumquemque eo quo liberet loco juſſit accumbere, ideo quod et hoſpites, et cives, et familiares, et domeſtici, denique variorum generum homines erant quos invitaverat. Cum jam adeſſent multi, quidam veluti e comoedia belle prætextatus, veſtitu nimio et comitatu puerorum aliquan-

παίδων ὑποσολοικότερος, ἧκεν ἄχρι τῶν θυρῶν τοῦ ἀνδρῶνος, καὶ κύκλῳ ταῖς ὄψεσιν ἐπελθὼν τοὺς κατακειμένους, οὐκ ἠθέλησεν εἰσελθεῖν, ἀλλ' ᾤχετο ἀπιών· καὶ πολλῶν μεταθεόντων, οὐκ ἔφη τὸν ἄξιον ἑαυτοῦ τόπον ὁρᾶν λειπόμενον. Ἐκεῖνον μὲν οὖν πολλῷ γέλωτι χαίροντας, εὐ- E φημοῦντας, ἐκπέμπειν δόμων ἐκέλευον οἱ κατακείμενοι· καὶ γὰρ ἦσαν πολλοὶ μετρίως ὑποπεπωκότες.

β'. Ἐπεὶ δὲ τὰ περὶ τὸ δεῖπνον τέλος εἶχεν, ὁ πατὴρ ἐμὲ πορρωτέρω κατακείμενον προσειπὼν, Τίμων, ἔφη, κἀγὼ κριτήν σε πεποιήμεθα διαφερόμενοι· πάλαι γὰρ ἀκούει κακῶς ὑπ' ἐμοῦ διὰ τὸν ξένον· εἰ γὰρ διετάττετο ἀπ' ἀρχῆς, ὥσπερ ἐκέλευον ἐγὼ, τὰς κλίσεις, οὐκ ἂν εὐθύνας ὑπείχομεν ἀταξίας ἀνδρὶ δεινῷ

Κοσμῆσαι ἵππους τε καὶ ἀνέρας ἀσπιδιώτας.

Καὶ γὰρ δὴ Παῦλον Αἰμίλιον στρατηγὸν λέγουσιν, ὅτε F Περσέα καταπολεμήσας ἐν Μακεδονίᾳ, πότους συνεκρότει, κόσμῳ τε θαυμαστῷ περὶ πάντα καὶ τῇ λοιπῇ

tum inſolentior, uſque ad fores pervenit cœnaculi: cumque oculis pervagatus eſſet perſonas accumbentium, ingredi noluit, ſed proripuit ſeſe, multiſque qui retraherent hominem accurrentibus, negavit locum ſibi ipſo dignum eſſe relictum. Hunc ergo qui accumbebant effuſe ridentes, juſſere cum gaudio et fauſtis ominibus domo emitti: multi enim jam mediocriter adbiberant.

II. Finita cœna, pater me, qui longius ab illo diſcumbebam, alloquens, Timon, inquit, et ego te judicem noſtræ controverſiæ ſtatuimus: jamdudum enim abs me objurgatur hoſpitis iſtius gratia. Nam ſi ab initio, uti juſſeram, locum cuique ſuum adſignaſſet, non impegiſſet nobis ordinis confuſi crimen homo ille, gnarus

Ordine quemque ſuo peditemve equitemve locare.

Sane Paulum quoque Æmilium imperatorem aiunt, cum debellato Perſeo in Macedonia convivia agitaret, uſum admirabili ordine atque apparatu

τάξει χρώμενον, εἰπεῖν· Ὅτι τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός ἐστι καὶ φάλαγγα συστῆσαι φοβερωτάτην, καὶ συμπόσιον ἥδιστον· ἀμφότερα γὰρ εὐταξίας εἶναι. Καὶ τοὺς ἀρίστους καὶ τοὺς βασιλικωτάτους ὁ ποιητὴς εἴωθε κοσμήτορας λαῶν προσαγορεύειν. Καὶ τὸν μέγαν θεὸν ὑμεῖς που φατὲ τὴν ἀκοσμίαν
616 εὐταξίᾳ μεταβαλεῖν εἰς κόσμον, οὔτε ἀφελόντα τῶν ὄντων οὐδὲν, οὔτε προσθέντα, τῷ δὲ ἕκαστον ἐπὶ τὴν προσήκουσαν χώραν καταστῆσαι, τὸ κάλλιστον ἐξ ἀμορφοτάτου σχῆμα περὶ τὴν φύσιν ἀπεργασάμενον. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὰ σεμνότερα καὶ μείζονα παρ' ὑμῶν μανθάνομεν· αὐτοὶ δὲ καὶ τὴν περὶ τὰ δεῖπνα δαπάνην ὁρῶμεν οὐδὲν ἔχουσαν ἐπιτερπὲς οὐδὲ ἐλευθέριον, εἰ μὴ τάξεως μετάσχοι. Διὸ καὶ γελοῖόν ἐστι, τοῖς μὲν ὀψοποιοῖς καὶ τραπεζοκόμοις σφόδρα μέλειν τι πρῶτον, ἢ τι δεύτερον, ἢ μέσον, ἢ τελευταῖον ἐπάξουσι· καὶ, νὴ Δία, μύρου τινὰ καὶ στεφάνων, καὶ ψαλτρίας, ἂν τύχῃ παροῦσα, χώραν καὶ
B τάξιν εἶναι· τοὺς δ' ἐπὶ ταῦτα καλουμένους, εἰκῇ καὶ ὡς

omnium rerum dixiſſe, Ejuſdem viri eſſe et armatam aciem quam maxime terribilem, et convivium quam jucundiſſimum inſtruere: in utroque enim artem ordinis recte inſtituendi requiri. Et Homerus præſtantiſſimos viros regnandique gnariſſimos ſolet Koſmetoras, (id eſt ordinatores populorum,) appellare. Vos quoque magnum illum deum alicubi pronunciatis ordine confuſionem dum tolleret, Mundum conſtituiſſe, nulla re vel addita vel detracta, ſed eo naturæ de fœdiſſima pulcherrimam formam reddidiſſe, quod ſuis quæque in locis conſtitueret. Verum hæc nos graviora atque majora a vobis diſcimus. Ipſi autem cernimus ſumtum qui in convivia fit, ordo ſi abſit, nihil jucundum habere, nihil liberale. Proinde ridiculum eſt coquis et menſæ miniſtris curæ eſſe quid primo, quid ſecundo, medio ultimove loco apportent: atque adeo etiam unguentis, ſertis, fidicinæ, ſi adhibeatur, ſuum eſſe ordinem atque locum: iſtos, qui ad hæc vocantur temere et fortuito ju-

ἔτυχε κατακλίναντα χορτάζειν μήτε ἡλικίας, μήτε ἀρχῆς, μήτε ἄλλῳ τινὶ τῶν ὁμοίων τὴν ἁρμόττουσαν ἀποδιδόντα τάξιν, ἐν ᾗ τιμᾶται μὲν ὁ προέχων, ἐθίζεται δὲ ὁ δευτερεύων, γυμνάζεται δὲ ὁ τάττων πρὸς διάκρισιν καὶ στοχασμὸν τοῦ πρέποντος. Οὐ γὰρ ἕδρα μέν ἐστι καὶ στάσις τοῦ κρείττονος, κατάκλισις δὲ οὐκ ἔστιν· οὐδὲ προπίεται ἑτέρῳ πρὸ ἑτέρου μᾶλλον ὁ ἑστιῶν, περὶ δὲ τὰς κατακλίσεις παρόψεται τὰς διαφοράς, εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τὴν λεγομένην Μίαν Μύκονον ἀποφήνας τὸ συμπόσιον. Ἡ μὲν οὖν τοῦ πατρὸς δικαιολογία τοιαύτη C
τις ἦν.

γ'. Ὁ δὲ ἀδελφὸς εἶπεν, Ὅτι τοῦ Βίαντος οὐκ εἴη σοφώτερος, ὥστε ἐκείνου δυεῖν φίλων ἀπειπαμένου διαιτᾶν, αὐτὸς ὁμοῦ τοσούτων μὲν οἰκείων, τοσούτων δὲ ἑτέρων γίνεσθαι κριτής, οὐ περὶ χρημάτων ἀλλὰ περὶ προτείων ἀποφανούμενος, ὥσπερ οὐ φιλοφρονήσασθαι παρακεκληκώς, ἀλλ' ἀνιᾶσαι τοὺς ἐπιτηδείους. Ἄτοπος μὲν οὖν,

beri diſcumbere, neque ætatis, magiſtratus, aliarumve id genus rerum ullam haberi rationem; cum quidem conveniente inſtituto ordine, et honore afficiatur præſtantior, et qui eo minor eſt, adſueſcat locum cedere digniori, præterea is qui collocat exerceatur in judicio et conjectura de decoro facienda. Neque enim ſuus in conſeſſu, ſuus in adſtando locus eſt potiori, nullus eſt in diſcumbendo: neque præbitor, qui alii prius quam aliis præbibit, in locis menſarum diſtribuendis diſcrimina perſonarum negliget, et principio ſtatim totum convivium faciet *unam*, quod aiunt, *Myconum.* Hoc fere modo pater ſuam cauſſam egit.

III. Frater autem, Non ego ſum, aiebat, Biante ſapientior: ut cum ille arbiter inter duos amicos eſſe recuſaverit, ego una de tot neceſſariis, tot aliis, judicium faciam, laturus non de pecuniaria re, ſed de dignitate atque præſtantia ſententiam: quaſi vero non ad tractandum comiter amicos, ſed ad ægre iis faciendum invitaſſem. Sane ineptus fuit

ἔφη, καὶ παροιμιώδης Μενέλαος, εἴγε σύμβουλος ἐγένετο μὴ παρακεκλημένος· ἀτοπώτερος δὲ ὁ ποιῶν ἑαυτὸν ἀνθ' ἑστιάτορος δικαστὴν καὶ κριτὴν τῶν οὐκ ἐπιτρεπόν-
D των, οὐδὲ κρινομένων, τίς ἐστι βελτίων τινὸς, ἢ χείρων· οὐ γὰρ εἰς ἀγῶνα καθείκασιν, ἀλλ' ἐπὶ δεῖπνον ἥκουσιν. Ἀλλ' οὐδ' εὐχερὴς ἡ διάκρισίς ἐστι· τῶν μὲν ἡλικίᾳ, τῶν δὲ οἰκειότητι διαφερόντων. Ἀλλὰ δεῖ, καθάπερ ὑπόθεσιν μελετῶντα συγκριτικὴν, τοὺς Ἀριστοτέλους τόπους ἢ τοὺς Θρασυμάχου ὑπερβάλλοντας ἔχειν προχείρους, οὐδὲν τῶν χρησίμων διαπραττόμενον, ἀλλὰ τὴν κενὴν δόξαν ἐκ τῆς ἀγορᾶς καὶ τῶν θεάτρων εἰς τὰ συμπόσια μετάγοντα, καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάθη πειρώμενον ἀνιέναι συνουσίᾳ, τὸν δὲ τῦφον ἐπισκευάζοντα, ὃν πολὺ μᾶλλον
E οἶμαι προσήκει τῆς ψυχῆς ἢ τὸν πηλὸν ἀπονιψαμένους τῶν ποδῶν, ἐλαφρῶς καὶ ἀφελῶς παρὰ πότον ἀλλήλοις συμ-

D. 3. ἡλικίᾳ, τῶν δ' οἰκειότητι] Plenius Palat. ἡλικίᾳ, τῶν δὲ δυνάμει, τῶν δὲ χρείᾳ, τῶν δ' οἰκειότητι.

D. 9. ἀνιέναι—πολὺ μᾶλλον] Sic Steph. quocum conſentiunt Schott. Anon. Exempl. Turneb. Amiot. et partim MSS. Antea legebatur, ἅμα μὲν συνουσίᾳ, τὸν δὲ τύχῃ ἐπισκευάζοντα * ὃν πολὺ μᾶλλον.

Menelaus, et proverbio locum dedit, qui ad conſilium dandum acceſſiſſet non vocatus. Abſurdior fuerit, qui ſe pro convivatore judicem conſtituat, ac diſceptare velit nemine ei judicium deferente, aut cauſſam dicente, quis quo ſit melior aut deterior: cum quidem ii non ad certamen, ſed ad cœnam venerint. Tum dijudicatio ipſa non eſt facilis, aliis ætate, aliis familiaritate præſtantibus: oportebatque, tanquam declamationem qui meditaretur in comparandis inter ſe aliquibus verſaturam, in promtu habere locos Ariſtotelis, aut Thraſymachi hyperballontas, (quibus de excellentia continentur argumenta), et tamen ſic nihil utile conficias, inanem duntaxat gloriam a foro et theatro in convivia traduxeris, cumque alias animi perturbationes conemur conſuetudine convivali ſolvere, faſtum inſtruimus, quem multo magis oportet ex animo eluere, quam cœnum a pedibus detergere, ut in convivio poſſimus facile et comiter cum

φέρεσθαι. Νῦν δὲ, τὴν μὲν ἐξ ὀργῆς τινος ἢ πραγμάτων ἔχθραν πειρώμεθα τῶν κεκλημένων ἀφαιρεῖν, τῇ δὲ φιλοτιμίᾳ πάλιν ὑπεκκάομεν καὶ ἀναζωπυροῦμεν, τοὺς μὲν ταπεινοῦντες, τοὺς δὲ ὀγκοῦντες. Καίτοι γε, εἰ μὲν ἀκολουθήσουσι τῇ κατακλίσει προπόσεις τε συνεχέστεραι καὶ παραθέσεις, ἔτι δὲ ὁμιλίαι καὶ προσαγορεύσεις, παντάπασι γενήσεται σατραπικὸν ἡμῖν ἀντὶ φιλικοῦ τὸ συμπόσιον. Εἰ δὲ περὶ τἄλλα τὴν ἰσότητα τοῖς ἀνδράσι φυλάξομεν, τί F
οὐκ ἐντεῦθεν ἀρξάμενοι πρῶτον ἐθίζομεν ἀτύφως καὶ ἀφελῶς κατακλίνεσθαι μετ' ἀλλήλων, εὐθὺς ἀπὸ τῶν θυρῶν ὁρῶντας ὅτι δημοκρατικῶς ἐπὶ τὸ δεῖπνον, καὶ οὐκ ἀριστοκρατικῶς ἐξ αἱρετῶν, ὥσπερ ἐπὶ τὴν πόλιν, κέκληνται; ἐφ' οὗ κατακλιθεὶς ὁ πλούσιος συγκατεκλίθη τοῖς εὐτελεστάτοις.

F. 4. ὁρῶντας] Sic Ald. Baſ. Xyl. Flor. Palat. Vatic. Mez. Vulgo, ὁρῶντες.

F. 4. ὅτι δημοκρατικῶς—εὐτελεστάτοις] Sic Steph. ut videtur, ſecutus Turnebum et Amiotum. Nam omnes noſtri libri ſcripti conſentiunt cum editis prioribus, id eſt, Aldina, Baſ. Xyl. ita: ὅτι Δημόκριτος ἐπὶ τὸ δεῖπνον καὶ οὐκ * ἐξαίρετον ὡς * πόλιν, ἐφ' οὗ κατακλιθεὶς ὁ πλούσιος ἐν τῇ κατακλίσει τοῖς εὐτελεστάτοις. Forte diligentius ordinare oportet locum turbatum, hunc fere in modum, ὅτι δημοκρατικῶς ἐπὶ τὸ δεῖπνον, καὶ οὐκ ἀριστοκρατικῶς, ἐξ αἱρετῶν ὡς ἐπὶ τὴν πόλιν κέκληνται, ἐφ' ᾧ συγκατακλιθεὶς ὁ πλούσιος οὐκ ἐγκαλήσει τοῖς εὐτελεστάτοις. Ita quidem Latina ſupplevi.

aliis verſari. Nunc, cum iras et inimicitias vocatorum tentemus convivio abolere, rurſum eas ambitione injecta exſuſcitamus atque incendimus, dum alios deprimimus, alios extollimus. Jam ſiquidem accubitui comitabuntur frequentiores propinationes, miſſus, colloquia, compellationes, omnino pro amico et familiari ſatrapicum habebimus convivium. Sin erit ut æqualitatem inter convivas velimus aliis in rebus ſervare, cur non hoc ſumto exordio adſuefacimus eos ſimpliciter et abſque faſtu inter ſe diſcumbere? cum ſtatim ab ipſa janua poſſint cernere, ſe electos vocari ad convivium veluti ad rempublicam, non optimatum illam, ſed popularem, ea conditione ut contentus ſit dives accumbens cum tenuiſſimis.

δ'. Ἐπεὶ δὲ καὶ ταῦτα ἐρρήθη, καὶ τὴν κρίσιν ἀπῄτουν οἱ παρόντες, ἔφην ἐγὼ, Διαιτητὴς ᾑρημένος, οὐ κριτὴς, βαδιεῖσθαι διὰ μέσου. Νέους μὲν γὰρ, εἶπον, ἑστιῶντας,
617 καὶ πολίτας καὶ συνήθεις ἐθιστέον, ὥς φησι Τίμων, ἀφελῶς καὶ ἀτύφως καταvέμειν αὑτοὺς εἰς ἣν ἂν τύχωσι χώραν, καλὸν εἰς φιλίαν ἐφόδιον τὴν εὐκολίαν λαμβάνοντας. Ἐν δὲ ξένοις, ἢ ἄρχουσιν, ἢ πρεσβυτέροις φιλοσοφοῦντες δέδια μὴ δοκῶμεν τῇ αὐλείῳ τὸν τῦφον ἀποκλείοντες, εἰσάγειν τῇ παραθύρῳ μετὰ πολλῆς ἀδιαφορίας· ἐν ᾧ καὶ συνηθείᾳ τι καὶ νόμῳ δοτέον. Ἢ καὶ προπόσεις καὶ προσαγορεύσεις ἀνέλωμεν, αἷς πρὸς τοὺς ἐπιτυγχάνοντας οὐδ' ἀκρίτως, ἀλλ' ὡς ἐνδέχεται μάλιστα χρώμενοι, τιμῶμεν

Ἕδρῃ τε κρέασίν τε, ἰδὲ πλείοις δεπάεσσιν,

ὥς φησιν ὁ τῶν Ἑλλήνων βασιλεὺς, τὴν τάξιν ἐν προ-

A. 5. φιλοσοφοῦντες] Forte, ἰσονομοῦντες.
A. 8. αἷς πρὸς τοὺς — χρώμενοι] Forte, αἷς οὐ πρὸς ἐπιτυγχάνοντας οὐδ' ἀκρίτως, ἀλλ' ὡς ἐνδέχεται ἐμμελέστατα χρώμενοι.

IV. Cum hæc quoque eſſent dicta, et ſententiam poſtularer, Ego, inquam, non ut judex adſcitus pronunciabo, ſed tanquam honorarius arbiter medium feram. Nam ſi quis adoleſcentes, cives, aut familiares convivio excipiat, condocefaciendi ſunt, ut aiebat Timon, abſque delectu et faſtu quemvis locum accumbendi boni conſulere, et viaticum ad amicitiam præclarum uſurpare facilitatem. Sed de hoſpitibus, magiſtratum gerentibus, aut natu grandioribus hoc modo philoſophari ſi intendamus, verendum puto ne videamur faſtum oſtio atrienſi excludentes per poſticum admittere, dum nimiam indifferentiam atque æqualitatem introducimus. Hic enim et conſuetudini aliquid dandum eſt, et legibus concedendum. Niſi propinationes etiam volumus et compellationes abolere, quibus adverſum eos quibus cum nobis res eſt, non promiſcue utimur, ſed quantum omnino fieri poteſt honoramus

Aſſeſſu, carnis miſſu, pleniſque cululis:

ut ille Lyciorum rex inquit, ordini honoris primas partes

τῇ τιμῇ τιθέμενος. Ἐπαινοῦμεν δὲ καὶ τὸν Ἀλκίνουν, ὅτι τὸν B ξένον ἱδρύει παρ' αὐτόν,

> Υἱὸν ἀναστήσας ἀγαπήνορα Λαοδάμαντα,
> Ὅς οἱ πλησίον ἷζε· μάλιστα δέ μιν φιλέεσκεν.

τὸ γὰρ εἰς τὴν τοῦ φιλουμένου χώραν καθίσαι τὸν ἱκέτην, ἐπιδέξιον ἐμμελῶς καὶ φιλάνθρωπον. Ἔστι δὲ καὶ παρὰ τοῖς θεοῖς διάκρισις τῶν τοιούτων. Ὁ μὲν γὰρ Ποσειδῶν, καίπερ ὕστατος εἰς τὴν ἐκκλησίαν παραγενόμενος,

> Ἷζεν ἄρ' ἐν μέσσοισιν,——

ὡς ταύτης αὐτῷ τῆς χώρας προσηκούσης. Ἡ δὲ Ἀθηνᾶ φαίνεται τὸν πλησίον ἀεὶ τοῦ Διὸς τόπον ἐξαίρετον ἔχουσα· καὶ τοῦτο παρεμφαίνει μὲν ὁ ποιητὴς δι' ὧν ἐπὶ C τῆς Θέτιδος φησιν,

> Ἡ δ' ἄρα πὰρ Διῒ πατρὶ καθίζετο, εἷξε δ' Ἀθήνη.

Διαῤῥήδην δὲ ὁ Πίνδαρος λέγει,

> Πῦρ πνέοντος ἅτε κεραυνοῦ ἄγχιστα ἡμένη.

Καίτοι φησὶ Τίμων, οὐ δεῖν ἀφαιρεῖσθαι τῶν ἄλλων

C. 6. φησὶ Τίμων] Corrigo, φήσει Τίμων.

tribuens. Alcinoum quoque laudamus, qui hoſpitem juxta ſe collocaret,

> *Gnatum juſſiſſet cum ſurgere Laodamanta,*
> *Carus præ reliquis ipſum qui pone ſedebat.*

admodum enim humanum fuit et ſcitum factum, quod ſupplicem in locum dilecti recepit. Sed et apud deos eſt judicium et diſcrimen hujus rei. Neptunus enim quanquam ultimus veniſſet in concionem, nihilominus

> *In medio conſedit:*——

nimirum hoc loco ei convenіente. Minerva autem videtur eximium hunc locum habuiſſe, ut ſemper Jovi proxime aſſideret: idque poëta notat de Thetide dicens,

> *Aſſedit patrique, locum cedente Minerva.*

et Pindarus diſerte dixit,

> *Spiranti flammas quæ prope fulmini aſſidet.*

Dicit quidem Timon, non debere multis auferri quod

ἑνὶ προσνέμοντα τὴν τιμήν. Ὅσῳ αὐτὸς ἔοικε ποιεῖν μᾶλλον· ἀφαιρεῖται γὰρ ὁ κοινὸν ποιῶν τὸ ἴδιον· ἴδιον δὲ τὸ κατ' ἀξίαν ἑκάστου· καὶ ποιεῖ δρόμου καὶ σπουδῆς τὸ πρωτεῖον, ἀρετῇ καὶ συγγενείᾳ καὶ ἀρχῇ καὶ τοῖς τοιούτοις ὀφειλόμενον. Καὶ τὸ λυπηρὸν εἶναι τοῖς κεκλημένοις φεύγειν δοκῶν, μᾶλλον ἐφέλκεται καθ' αὑτοῦ· λυπεῖ γὰρ ἀποστερῶν τῆς συνήθους τιμῆς ἕκαστον. Ἐμοὶ δὲ οὐ λίαν χαλεπὸν εἶναι
D δοκεῖ τὸ περὶ τὴν διάκρισιν. Πρῶτον μὲν γὰρ ἐφάμιλλοι τοῖς ἀξιώμασι πολλοὶ πρὸς μίαν κλῆσιν οὐ ῥᾳδίως ἀπαντῶσιν. Ἔπειτα πλειόνων τόπων ἐν δόξῃ γεγονότων, ἀφθονία τῆς διανομῆς ἐστιν, ἄν τις εὐστοχεῖν δύνηται, τῷ μὲν ὅτι πρῶτος, τῷ δὲ ὅτι μέσος, τῷ δ' ὅτι παρ' αὐτόν, ἢ μετὰ φίλου τινός, ἢ συνήθους, ἢ καθηγητοῦ, διδοὺς ἑκάστῳ τῶν ἀξιωματικῶν λεγομένων· τοῖς δὲ ἄλλοις δωρεὰς καὶ φιλοφροσύνην ἔλιπον

C. 7. ἑνὶ προσνέμοντα—μᾶλλον] Hæc ex Palat. ſupplevi. Vulgo, ἑνὶ ποιεῖν μᾶλλον.

D. 7. τοῖς δὲ ἄλλοις—τιμῆς] δὲ ſumſi ex E. H. Venet. Vat. Palat. Ald. Baſ. Xyl. Ceterum, corrigo: τοῖς δὲ ἄλλοις εὐκαίρως φιλοφροσύνας, ἄλυπον ἀναπαυλὰν μᾶλλον, ἢ ἀφαίρεσιν, τιμῆς. Mox δυσδιάκριτοι Steph. dedit: quocum conſentit Anon. nec diſſentiunt Flor. Venet. in ceteris non niſi, τοι, ultima pars vocis, exſtat.

uni tribuas. Atqui is magis adimit quod proprium unius ſit qui multis facit commune. Proprium autem unicuique eſt, quod quiſque meretur: ac feſtinationi curſuique tribuit primas partes, debitas potius virtuti, affinitati, magiſtratui, et ſimilibus. Et quod fugere vult ne convivis moleſtiam exhibeat, in id ipſum incidit: nam ægre facit alicui, qui eum uſitato honore privat. Cæterum dijudicatio mihi quidem non admodum videtur difficilis. Primum, quia non facile multi una invitantur dignitate æquales. Deinde cum multa ſint loca honorata, ſatis copiæ eſt honores diſtribuendi, modo quis conjicere poſſit quis primus ſit, quis medius, tum alios juxta amicum, aut familiarem, aut magiſtrum collocabit, adjungens ſingulos iis quibus in diſcumbendo bonos fuit habitus: reliquis ego munuſcula et amicam tracta-

ἀνάπαυσιν μᾶλλον τῆς τιμῆς. Ἂν δὲ δυσδιάκριτοι μὲν αἱ ἀξίαι, δύσκολοι δὲ οἱ ἄνδρες ὦσιν, ὅρα τινὰ μηχανὴν ἐπάγω. Κατακλίνω γὰρ εἰς τὸν ἔνδοξον μάλιστα τόπον, ἂν μὲν ᾖ πατήρ, τοῦτον ἀρξάμενος· εἰ δὲ μή, πάππον, ἢ E
πενθερόν, ἢ πατρὸς ἀδελφόν, ἤ τινα τῶν ὁμολογουμένην καὶ ἰδίαν ἐχόντων παρὰ τῷ δεχομένῳ τιμῆς ὑπεροχήν· ἐκ τοῦ Ὁμήρου τὸ θεώρημα τοῦτο λαμβάνων καθηκόντων. Καὶ γὰρ ἐκεῖ δήπουθεν ὁ Ἀχιλλεὺς τὸν Μενέλεων καὶ τὸν Ἀντίλοχον περὶ τῶν δευτερείων τῆς ἱπποδρομίας ὁρῶν διαφερομένους, καὶ δεδοικὼς μὴ πορρωτέρω προέλθωσιν ὀργῆς καὶ φιλονεικίας, ἑτέρῳ βούλεται τὸ ἔπαθλον ἀποδιδόναι, λόγῳ μὲν Εὔμηλον οἰκτείρων καὶ τιμῶν, ἔργῳ δὲ τῆς ἐκείνων διαφορᾶς τὴν αἰτίαν ἀφαιρῶν.

ε'. Ἐμοῦ δὲ τοιαῦτα λέγοντος, ὁ Λαμπρίας ἐκ πα- F
ραβύστου καθήμενος, καθάπερ εἰώθει, μέγα φθεγξάμενος, ἠρώτα τοὺς παρόντας, εἰ διδόασιν αὐτῷ νουθετῆσαι ληροῦντα

E. 2. ὁμολογουμένην—παρὰ τῷ δεχομένῳ] Prius effeci ex ὁμολογουμένων, quod Palat. præbuit. Poſterius ipſe conſequenter correxi. Vulgo, ὁμοβούλων καὶ ἰδίαν ἐχόντων παραδεχομένου—.

tionem potius, quam honorem adhibeo. Quod ſi honoribus pares ſint convivæ, interim moroſi: vide quam ego machinam admoveam. Honeſtiſſimum locum tribuo patri, ſi adſit, aut avo, ſocero, patruo, aut alicui cognatorum, ei denique cui apud convivatorem peculiaris ſit quædam honoris prærogativa. Idque adeo commentum unum eſt de iis, quæ ex Homeri pulchre præceptis deſumuntur. Ibi enim Achilles cum videret Menelaum et Antilochum de equeſtris victoriæ præmio contendere, metueretque ne ira et rixa longius procederet, alii illud præmium tribuit, verbis hoc præſcribens, miſeratione ſe ductum Eumelo hunc honorem deferre, facto autem cauſam contentionis illorum tollens.

V. Hæc me locuto, Lamprias, qui more ſuo in lectulo inferiore ſedebat, alta voce ex iis qui aderant quæſivit, Paterenturne a ſe corrigi deliran-

δικαστήν. Κελευόντων δὲ πάντων χρῆσθαι παρρησίᾳ, καὶ μὴ φείδεσθαι, Τίς δ' ἂν, ἔφη, φείσαιτο φιλοσόφου γένε-
618 σιν, καὶ πλούτῳ καὶ ἀρχαῖς, ὥσπερ θέαν, ἐν συμποσίῳ κατανέμοντος, ἢ προεδρίας ψηφισμάτων Ἀμφικτυονικῶν διδόντος; ὅπως μηδὲ ἐν οἴνῳ τὸν τῦφον ἀποφύγωμεν. Οὔτε γὰρ πρὸς τὸ ἔνδοξον, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἡδὺ δεῖ ποιεῖσθαι τὰς κατακλίσεις· οὔτε τὴν ἑνὸς ἑκάστου σκοπεῖν ἀξίαν, ἀλλὰ τὴν ἑτέρου πρὸς ἕτερον σχέσιν καὶ ἁρμονίαν, ὥσπερ ἄλλων τινῶν εἰς μίαν κοινωνίαν παραλαμβανομένων. Οὐδὲ γὰρ ὁ οἰκοδόμος τὸν Ἀττικὸν λίθον ἢ τὸν Λακωνικὸν πρὸ τοῦ βαρβαρικοῦ διὰ τὴν εὐγένειαν τίθησιν· οὐδὲ ὁ ζωγράφος τῷ πολυτελεστάτῳ χρώματι τὴν ἡγουμένην ἀποδίδωσι χώραν· οὐδὲ ὁ ναυπηγὸς προ-
B τάττει τὴν Ἰσθμικὴν πίτυν, ἢ τὴν Κρητικὴν κυπάριττον· ἀλλ' ὡς ἂν ἀλλήλοις ἕκαστα συντεθέντα καὶ συν-

A. 7. παραλαμβανομένων] Sic E. Xyl. Mez. Vulgo, παραλαμβανόμενον.
A. 9. διὰ τὴν εὐγένειαν] διὰ vulgo deeſt : recepi a Xyl. et V.

tem judicem. Cum omnes juſſiſſent eum libero uti ſermone, nihilque parcere, Quis tandem, inquit, philoſopho parcat, qui natalibus, opibus, magiſtratibus, quaſi ſpectandi primarium in theatro locum aliquem in convivio tribuat, aut primum jus dicendæ inter Amphictyones ſententiæ? ſcilicet ut ne inter pocula quidem a faſtu ſimus immunes. Non enim in collocandis ad menſas conviviis reſpiciendum eſt ad gloriam, aut unius cujuſvis dignitatem, ſed ad jucunditatem: puta, quo modo unus ad alium ſit affectus, quomodo ipſis inter ſe conveniat, quo pacto aliæ etiam res in aliquam recipiuntur communitatem. Nimirum qui domum ædificat, non lapidem Atticum aut Laconicum ob nobilitatem præponit: neque pictor colori pretioſiſſimo locum principem attribuit: neque naves compingens faber Iſthmicam abietem, aut Creticam cupreſſum reliquis priorem lignis ponit. Sed ut inter ſe compoſita atque con-

ἁρμοσθέντα μέλλῃ τὸ κοινὸν ἔργον ἰσχυρὸν καὶ καλὸν καὶ χρήσιμον παρέχειν, οὕτω κατανέμουσι. Καὶ τὸν θεὸν ὁρᾷς, ὃν Ἀριστοτέχναν ἡμῶν ὁ Πίνδαρος προσεῖπεν, οὐ πανταχοῦ τὸ πῦρ ἄνω τάττοντα, καὶ κάτω τὴν γῆν, ἀλλ᾽ ὡς ἂν αἱ χρεῖαι τῶν σωμάτων ἀπαιτῶσι.

Τοῦτο μὲν ἐν κόγχαισι θαλασσονόμοις βαρυνώτοις,
Ναὶ μὴν, κηρύκων τε λιθοῤῥίνων χελύων τε

φησὶν Ἐμπεδοκλῆς,

Ἔνθ᾽ ὄψει χθόνα χρωτὸς ὑπέρτατα ναιετάουσαν.

οὐχ ἣν ἡ φύσις δίδωσι χώραν, ἀλλ᾽ ἣν ἡ πρὸς τὸ κοινὸν C ἔργον ποθεῖ σύνταξις, ταύτην ἔχουσαν. Πανταχοῦ μὲν οὖν ἀταξία πονηρὸν, ἐν δὲ ἀνθρώποις, καὶ ταῦτα, πίνουσιν, ἐγγενομένη, μάλιστα τὴν αὐτῆς ἀναδείκνυσι μοχθηρίαν, ὕβρει καὶ κακοῖς ἄλλοις ἀμυθήτοις· ἃ προειδέσθαι καὶ φυλάξασθαι, τακτικοῦ καὶ ἁρμονικοῦ ἀνδρός ἐστιν.

ϛ'. Ὀρθῶς οὖν ἔφαμεν λέγειν αὐτὸν ἡμεῖς, καὶ, Τί

B. 5. ἡμῶν] ὑμνῶν. Mez. Reiſk.

cinnata totum ſint opus factura validum, pulchrum, utile, ſic ea diſponunt. Ipſum adeo deum vides, quem Pindarus noſter *optimum artificem* cognominavit, non ubique ſupra ignem, infra terram poſuiſſe, ſed in eo uſum ac neceſſitatem corporum ſecutum. Empedoclem audi,

Inſpice tergigraves conchas quandoque marinas:
Buccinus, exemploque obducta chelys tibi ſaxo
Eſſe poteſt, ſummo ut videas in corpore terram.

hanc enim habent hæc conſtitutionem, quam non naturalis locorum diſtributio, ſed novi operis confectio exigebat. Sane confuſio et ordinis diſturbatio ubique mala eſt: verum ubi ea incidit hominibus, et quidem potantibus, contumelia, aliiſque infandis malis demonſtrat ſuam pravitatem: quæ prævidere atque præcavere hominis eſt ordinis atque concinnitatis gnarum ſe eſſe profitentis.

VI. Recte eum iſta dixiſſe affirmavimus, et interrogavi-

δὴ φθονεῖς τῶν τακτικῶν ἡμῖν καὶ ἁρμονικῶν; ἐλέγομεν.
Οὐδεὶς, ἔφη, φθόνος, ἂν μέλλητε πείθεσθαι μεταχινοῦντί
D μοι καὶ μετακοσμοῦντι τὸ συμπόσιον, ὥσπερ τῷ Ἐπαμει-
νώνδᾳ τὴν φάλαγγα. Συνεχωροῦμεν οὖν οὕτω ποιεῖν ἅπαν-
τες. Ὁ δὲ τοὺς παῖδας ἐκ μέσου κελεύσας γενέσθαι,
καταβλέψας ἕκαστον, Ἀκούσατε, εἶπεν, ὡς μέλλω συν-
τάττειν ὑμᾶς ἀλλήλοις· βούλομαι γὰρ προσειπεῖν. Δο-
κεῖ γάρ μοι καὶ τὸν Ὅμηρον οὐκ ἀδίκως ὁ Θηβαῖος αἰ-
τιάσασθαι Παμμένης ὡς τῶν ἐρωτικῶν ἄπειρον, ὅτι φῦλα
φύλοις συνέταξε, καὶ φατρίας φατρίαις συνέμιξε· δέον
ἐραστὴν μετ᾽ ἐρωμένου παρεμβάλλειν, ἵνα ᾖ σύμπνους ἡ φά-
λαγξ δι᾽ ὅλης ἔμψυχον ἔχουσα δεσμόν. Τοῦτο κἀγὼ βού-
E λομαι ποιῆσαι τὸ συμπόσιον ἡμῶν, οὐ πλουσίῳ πλούσιον,
οὐδὲ νέῳ νέον, οὐδὲ ἄρχοντι συγκατακλίνων ἄρχοντα, καὶ
φίλῳ φίλον· ἀκίνητος γὰρ αὕτη καὶ ἀργὴ πρὸς εὐνοίας

C. 8. ἐλέγομεν] Forte ſanum. Forte legendum, ἐλέγχων· vel Ἐμοὶ μὲν οὐδεὶς, ἔφη, φθόνος—. Ald. Baſ. Xyl. E. H. Palat. Vat. ὧν ἐλέγομεν.
D. 5. προσειπεῖν] προειπεῖν. Mez. et Xyl. Verſ.

mus curnam nobis iſtas ordinis atque concinnitatis rationes invideret. Profecto, inquit, non invideo, ſi permittitis mihi, ut quo pacto phalangem Epaminondas, ego convivii ordinem mutem, melioremque redigam. Univerſi nos poteſtatem ei permiſimus hoc agendi. Ille pueris e medio juſſis diſcedere, in ſingulos intuitus, Audite, inquit, quo modo vos ſtatuerim componere: volo enim prædicere. Videtur mihi Pammenes Thebanus haud injuria reprehendiſſe Homerum, ut amatoriæ rei ignarum, qui tribus tribubus, curias curiis adjungi juberet; cum oporteret amatori amaſium adponi, ut tota phalanx animato devincta vinculo conſpiraret. Pammenem ego ſecutus, ita convivas diſponam, non ut divitem diviti, juveni juvenem, principem principi, amico amicum adjungam: quæ diſpoſitio otioſa eſt, neque ad benevolentiam parandam augendamve quic-

ἐπίδοσιν καὶ γένεσιν ἡ τάξις· ἀλλὰ τῷ δεομένῳ τὸ οἰκεῖον προσαρμόττων, κελεύω φιλολόγῳ μὲν ὑποκατακλίνεσθαι φιλομαθῆ, δυσκόλῳ δὲ πρᾶον, ἀδολέσχῳ δὲ πρεσβύτῃ φιλήκοον νεανίσκον τῷ δὲ ἀλαζόνι τὸν εἴρωνα, τῷ δὲ ὀργίλῳ τὸν σιωπηλόν· ἐὰν δέ που κατίδω πλούσιον μεγαλόδωρον, ἄξω πρὸς αὐτὸν ἐκ γωνίας τινὸς ἀναστήσας πένητα χρηστόν, ἵν' ὥσπερ ἐκ πλήρους κύλικος εἰς κενὴν ἀπορροή τις γένηται. Σοφιστὴν δὲ κωλύω συγκατακλί- F
νεσθαι σοφιστῇ, καὶ ποιητὴν ποιητῇ·

Πτωχὸς γὰρ πτωχῷ φθονέει καὶ ἀοιδὸς ἀοιδῷ.

καίπερ Σωσικλῆς οὗτος καὶ Μόδεστος ἐνταῦθα συνερείδοντες ἔπος παρ' ἔπος ἐζωπύρουν φλόγα μέν, ἀλλὰ κινδυνεύουσι τὰ κάλλιστα. Διΐστημι δὲ καὶ στραγγαλιῶντας, καὶ φιλολοιδόρους, καὶ ὀξυθύμους, ἀλλήλων τινὰ παρεντιθεὶς μέσον, ὥσπερ μάλαγμα τῆς ἀντιτυπίας. Ἀλειπτικοὺς δὲ καὶ κυνη- 619

F. 5. ἐζωπύρουν—κάλλιστα] Forte ζωπυροῦσιν φλόγα ὅμοιοι, ἅμα συννεύουσι τὰς κεφαλάς. Non dubitavi in Latinis reddere.

A. 1. Ἀλειπτικοὺς—συνάγω] Forte: Ἀλειπτικοὺς δὲ καὶ κυνηγετικοὺς χωρίζω· γεωργικοὺς δὲ συνάγω.

quam conducit: ſed id quod unicuique deeſt accommodans, homini qui de rebus ad humanitatem [illegible] facientibus libenter differat, ſtudioſum diſcendi apponam, moroſo manſuetum, loquaci ſeni adoleſcentem audiendi avidum, glorioſo ſubſannatorem, iracundo tacitum: quod ſicubi divitem conſpexero munificum, excitabo ex angulo aliquo et ad eum adducam probum pauperem, ut tanquam e pleno poculo in vacuum aliquid ex illo in hunc defluat. Sophiſtam vero adſidere ſophiſtæ, aut poëtam poëtæ nolo:

Urit enim cantor cantorem, et egenus egenum.

quanquam Soſicles iſte et Modeſtus verſum verſui apponentes, veluti flando excitantes flammam, capita conferunt. Rixoſos etiam, dicaces, et iracundos divello in medium interjiciens placidum aliquem, tanquam ad emolliendum extremorum rigorem, deditos contra palæſtræ, vena-

γητικοὺς καὶ γεωργικοὺς συνάγω· τῶν γὰρ ὁμοιοτήτων, ἡ μὲν μάχιμος, ὥσπερ ἀλεκτρυόνων· ἡ δὲ ἐπιεικὴς, ὥσπερ ἡ τῶν κολοιῶν. Συνάγω δὲ καὶ ποτικοὺς εἰς ταυτὸ καὶ ἐρωτικοὺς, οὐ μόνον ὅσοις ἔρωτος δῆγμα πρόσεστιν, ὥς φησι Σοφοκλῆς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ γυναιξὶ καὶ τοὺς ἐπὶ παρθένοις δακνομένους· τῷ γὰρ αὐτῷ θαλπόμενοι πυρὶ, μᾶλλον ἀλλήλων ἀντιλήψονται, καθάπερ ὁ κολλώμενος σίδηρος· ἂν μὴ, νὴ Δία, τοῦ αὐτοῦ τύχωσιν ἢ τῆς αὐτῆς ἐρῶντες.

A. 4. ποτικοὺς] Sic Baſ. Xyl. Venet. Palat. Turneb. Amiot. Mez. Vulgo, ποιητικούς. Alii etiam, πωντικούς.
A. 5. ἔρωτος δῆγμα] Addendum παιδικοῦ. Vid. ſupra p. 77. B.

tioni, aut agriculturæ conjungo. Similia enim quædam inter ſe conjuncta pugnam cient; ut galli: aliis convenit, ut graculis. Potores etiam conduco in unum, et amatores, non modo quos amor urit puerorum, ut ait Sophocles, ſed etiam qui mulieres et virgines depereunt. Eodem enim flagrantes igni, magis invicem coaleſcent, ſicut ferruminatione glutinatum ferrum: niſi quidem forte ejuſdem amore ſive maris ſive feminæ ardeant.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ Γ'.

Διὰ τί τῶν τόπων ὁ καλούμενος ὑπατικὸς ἔχει τιμήν. B

QUÆSTIO III.

Cur is locus, qui conſularis appellatur, in honore habeatur.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

ΤΑ ΑΥΤΑ.

PERSONÆ COLLOQUII.

EÆDEM.

ΤΟΥΤΟΥ περὶ τῶν τόπων ἐνέπεσε ζήτησις. Ἄλλοι γὰρ ἄλλοις ἔντιμοι· Πέρσαις μὲν ὁ μεσαίτατος, ἐφ' οὗ κατακλίνεται ὁ βασιλεύς· Ἕλλησι δὲ, ὁ πρῶτος· Ῥωμαίοις δὲ ὁ τῆς μέσης κλίνης, τελευταῖος, ὃν ὑπατικὸν προσαγορεύουσι· τῶν δὲ περὶ τὸν Πόντον Ἑλλήνων ἐνίοις, ὥσπερ Ἡρακλεώταις, ἔμπαλιν ὁ τῆς μέσης πρῶτος. Ἀλλὰ περὶ οὗ γε ὑπατικοῦ λεγομένου μάλιστα διηπο-

B. 8. Τούτου] Legendum Ἐκ τούτου. Prior vox in codicibus, huic continua, ἐρῶντες, præpoſitionem abſtulit.

SECUNDUM hæc incidit quæſtio de locis. Alius enim apud alios locus honoratur, ut Perſis medius, quem accumbens rex occupat, videtur honeſtiſſimus: apud Græcos primus: apud Romanos mediæ menſæ ultimus, quem ipſi conſularem vocant: apud quoſdam Græcorum juxta Pontum habitantium, ut Heracleotas, mediæ menſæ primus. Maxime autem de conſulari loco dubitatum a nobis

C ροῦμεν· οὗτος γὰρ ἐπρώτευε τῇ τιμῇ καθ' ἡμᾶς· καὶ τὴν αἰτίαν οὔτε ὡς ὁ πρῶτος, οὔτε ὡς ὁ μέσος εἶχε, νενομισμένην ἔτι· καὶ τῶν συμβεβηκότων αὐτῷ τὰ μὲν οὐκ ἦν ἴδια τούτου μόνου, τὰ δὲ οὐδεμιᾶς ἄξια σπουδῆς ἐφαίνετο. Πλὴν τρία γε τῶν λεχθέντων ἐκίνει. Πρῶτον μὲν, ὅτι τοὺς βασιλεῖς καταλύσαντες οἱ ὕπατοι, καὶ πρὸς τὸ δημοτικώτερον ἅπαντα μετακοσμήσαντες, ἐκ τῆς μέσης καὶ βασιλικῆς χώρας, ὑπῆγον αὐτοὺς κάτω συγχωροῦντες, ὡς μηδὲ τοῦτο τῆς ἀρχῆς αὐτῶν καὶ ἐξουσίας ἐπαχθὲς εἴη τοῖς συνοῦσι. Δεύτερον δὲ, ὅτι τῶν δυοῖν κλινῶν ἀποδεδομένων τοῖς παρακεκλημένοις, ἡ τρίτη καὶ ταύτης ὁ πρῶτος τόπος μάλιστα τοῦ ἑστιῶντός ἐστιν· ἐνταῦθα γὰρ ὥσπερ ἡνίοχος ἢ κυβερνήτης ἐπὶ δεξιὰ πρὸς τὸ ἐπιβλέπειν ἐξικνεῖται τῆς ὑπηρεσίας, καὶ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι, καὶ τοῦ διαλέγεσθαι
D τοῖς παροῦσιν οὐκ ἀπήρτηται τῶν συνεγγίστα τόπων·

C. 2. οὔτε ὡς ὁ πρῶτος, οὔτε ὡς ὁ μέσος] Articulum poſteriore loco ſumſi ab Flor. Palat. Vat. Priore, ipſe addidi, et ſententiæ et conſequentiæ cauſſa.

C. 9. μηδὲ τοῦτο—ἐξουσίας] τοῦτο revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. E. H. Flor. Palat. Vatic. loco vulgati τό. Tranſpoſui cum Palat. et Mez. vulgatum—ἀρχῆς καὶ αὐτῶν ἐξουσίας.

C. 13. ἐπὶ δεξιὰ—ἐξικνεῖται] Prius mutandum videtur in ὑπερδέξιος vel ὑπερδέξια. Poſt. in tribus Gr. Lat. vitio abiit in ἐξικνεῖσθαι.

fuit, qui cum apud nos haberetur præcipuus, cauſa ejus rei neque ut quia primi loci, neque ut medii, definiri poterat: tum quæ ei accidunt, partim non ſunt propria, partim nullius videntur momenti. Tria tamen ex his quæ dicta ſunt, nos moverunt. Unum, quod ejectis regibus conſules, cum ad popularem formam omnia redigerent, ſeipſos e medio et regio loco deorſum ſubduxerunt: ne vel ipſe locus, tanquam regii imperii ac poteſtatis reliquiæ quædam, moleſtus eſſet civibus. Secundum, quod, cum duæ menſæ invitatis tribuuntur, tertia ejuſque primus locus maxime convivatori congruit: ibi enim tanquam auriga aut gubernator dextre poteſt intueri in miniſteria, et a proximis locis non ita longe removetur, quin compellare poſſit et col-

ὁ μὲν γὰρ ὑπ' αὐτὸν, ἢ γυναικὸς ἢ παίδων ἐστίν· ὁ δὲ ὑπὲρ αὐτὸν, εἰκότως τῷ μάλιστα τιμωμένῳ τῶν κεκλημένων ἀπεδόθη, ἵνα ἐγγὺς ᾖ τοῦ ἑστιῶντος. Τρίτον δὲ ἔχειν ἴδιον οὗτος ὁ τόπος ἐδόκει τὸ πρὸς τὰς πράξεις εὐφυές· οὐ γάρ ἐστιν ὁ τῶν Ῥωμαίων ὕπατος οἷος Ἀρχίας ὁ Θηβαίων πολέμαρχος, ὥστε γραμμάτων ἢ λόγων αὐτῷ μεταξὺ δειπνοῦντι φροντίδος ἀξίων προσπεσόντων, ἐπιφθεγξάμενος, "Εἰς ἕω τὰ σπουδαῖα," τὴν μὲν ἐπιστολὴν παρῶσαι, λαβεῖν δὲ τὴν θηρίκλειον· ἀλλὰ μάλ' ἐμμεμαὼς E
καὶ περιεσκεμμένως ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς. Οὐ γὰρ μόνον ὠδῖνα τίκτει κυβερνήτῃ σοφῷ, κατὰ τὸ λεγόμενον πᾶς βόλος, ἀλλὰ καὶ πότου πᾶσα καὶ ἀνέσεως ἡδονὴ στρατηγῷ καὶ ἄρχοντι φροντίδος ἄξιόν ἐστι. Καὶ ἵνα ἀκοῦσαί τε ἃ δεῖ καὶ προστάξαι καὶ ὑπογράψαι δύνηται, τοῦτον ἐξ-

E. 3. ὠδῖνα τίκτει—ἀκοῦσαί τε ἃ δεῖ] Sic Steph. edidit, ut ait, lectionem a vetere codice allatam: quæ fere exſtat in Exempl. Turneb. et Amiot. verſione. In omnibus aliis noſtris libris et editis, et ſcriptis ita exſtat: ὠδῖνα τίκτει κυβ * σοφῷ κατὰ τὸ * ἀλλὰ καὶ πότου πᾶσα καὶ ἀνε * γω καὶ ἄρχοντι φροντίδος ἄξιόν ἐστιν ἵνα * ἀκοῦσαι τε ἃ δεῖ. Xylander principium hujus loci audacter ita immutatum edidit. Ὠδῖνα τίκτει νὺξ κυβερνήτῃ σοφῷ· κατὰ τὸ Αἰσχύλειον. Eſt Æſchyli dictum Suppl. 777.

loqui: locus enim infra eum, uxoris eſt aut liberorum, qui ſupra, is ut par eſt, tribuitur convivarum honoratiſſimo. Tertium fuit, quod hujus loci proprium videbatur, opportunitas nimirum ad actiones obeundas. Non enim conſul Romanorum more Archiæ Thebanorum polemarchi agit, ut literis inter cœnandum aut ſermone aliquo conſideratiōnem requirente oblatis, tantum fatus, *In craſtinum ſeria*, epiſtolam rejiciat, ac poculum Thericleum arripiat: ſed in hoc ipſo temporis articulo ſolicitum admodum ac circumſpectum ſe præbet. Quippe non modo

Nox incutit gubernatori, qui ſapit,
Dolorem, ——

ut eſt apud Æſchylum: ſed et in quovis convivio, quavis animi recreatione et oblectatione, convenit magiſtratui ac principi curare, ut et audiat, et mandet quæ opus eſt, et

αἵρετον ἔχει τὸν τόπον· ἐν ᾧ τῆς δευτέρας κλίνης τῇ πρώτῃ συναπτούσης, ἡ γωνία διάλειμμα ποιοῦσα τῇ
F καμπῇ, δίδωσι καὶ γραμματεῖ καὶ ὑπηρέτῃ καὶ φύλακι σώματος καὶ ἀγγέλῳ τῶν ἀπὸ στρατοπέδου προσελθεῖν, διαλεχθῆναι, πυθέσθαι, μήτε τινὸς ἐνοχλοῦντος αὐτῷ, μήτε τινὸς ἐνοχλουμένου τῶν συμποτῶν, ἀλλὰ καὶ χεῖρα καὶ φωνὴν ὑπαρδέξιον ἔχοντι καὶ ἀκώλυτον.

E. 7. τῇ πρώτῃ συναπτούσης] Immo τῇ τρίτῃ συναπτούσης· ut Mez. et Reiſk.
F. 5. ἀκάλυτον] In E. et H. addita ſunt hæc ſigna † † defectus. Nec tamen quid ad ſententiam deſideramus.

ſubſcribat: quod ut facere poſſit, hunc habet locum eximium: ubi ſecunda menſa ad tertiam applicata angulus flexu ſuo intercapedinem facit, quæ ſpatium accedendi, alloquendi, et audiendi præbeat ſcribæ, lictori, ſtipatori, nuncio ab exercitu venienti: cum interim conſul neque moleſtiam cuiquam convivarum exhibeat, neque ipſi obturbetur a quoquam, ſed et dextram et vocem liberam habeat atque expeditam.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ Δ΄. 610

Ποῖόν τινα δεῖ τὸν συμποσίαρχον εἶναι.

QUÆSTIO IV.

Qualem oporteat eſſe magiſtrum convivii.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

ΚΡΑΤΩΝ. ΘΕΩΝ. ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ. ΑΛΛΟΙ.

PERSONÆ COLLOQUII.

CRATO. THEO. PLUTARCHUS. ALII.

α΄. ΚΡΑΤΩΝ ὁ γαμβρὸς ἡμῶν καὶ Θέων ὁ ἑταῖρος ἔν τινι πότῳ παροινίας ἀρχὴν λαβούσης, εἶτα παυσαμένης, λόγον ἐποιήσαντο περὶ τῆς συμποσιαρχίας, οἰόμενοί με δεῖν στεφανηφοροῦντα μὴ περιιδεῖν ἔθος ἐκλειφθὲν παντάπασιν, ἀλλ᾽ ἀνακαλεῖν καὶ καταστῆσαι πάλιν τῆς ἀρχῆς τῆς νενομισμένης ἐπιστασίαν περὶ τὰ συμπόσια καὶ διακόσμησιν· ἐδόκει δὲ ταῦτα καὶ τοῖς ἄλλοις, ὥστε θό- B
ρυβον ἐκ πάντων καὶ παράκλησιν γενέσθαι. Ἐπεὶ τοίνυν,

I. CRATO adfinis, et Theo ſocius noſter, quodam in convivio cum jam et cœptum eſſet largius potari, et deſitum, mentionem intulerunt de magiſtro compotationis, cenſueruntque me, ut qui ſertum gererem, non debere negligere conſuetudinem jam fere omnino exoleſcentem de eo qui præeſſet convivio, ſed eam in uſum revocare. Hæc ſententia ita placuit reliquis, ut univerſi cum ſtrepitu me ad id cohortarentur. Ibi ego, Quando, inquam, omnibus

ἔφην ἐγὼ, δοκεῖ ταῦτα πᾶσιν, ἐμαυτὸν αἱροῦμαι συμποσίαρχον ὑμῶν, καὶ κελεύω τοὺς μὲν ἄλλους ὡς βούλονται πίνειν ἐν τῷ παρόντι, Κράτωνα δὲ καὶ Θέωνα τοὺς εἰσηγητὰς καὶ νομοθέτας τοῦ δόγματος, ἔν τινι τύπῳ βραχέως διελθεῖν ὁποῖον ὄντα δεῖ τὸν συμποσίαρχον αἱρεῖσθαι, καὶ τί ποιούμενος τέλος ὁ αἱρεθεὶς ἄρξει, καὶ πῶς χρήσεται τοῖς κατὰ συμπόσιον· διελέσθαι δὲ τὸν λόγον αὐτοῖς ἐπιτρέπω.

β΄. Μικρὰ μὲν οὖν ἠκκίσαντο παραιτούμενοι· κελευ-
C όντων δὲ πάντων πείθεσθαι τῷ ἄρχοντι, καὶ ποιεῖν τὸ προσταττόμενον, ἔφη πρότερος ὁ Κράτων, Ὅτι δεῖ τὸν μὲν φυλάκων ἄρχοντα, φυλακικώτατον, ὥς φησιν ὁ Πλάτων, εἶναι· τὸν δὲ συμποτῶν, συμποτικώτατον. Ἔστι δὲ τοιοῦτος, ἂν μήτε τῷ μεθύειν εὐάλωτος ᾖ, μήτε πρὸς τὸ πίνειν ἀπρόθυμος· ἀλλ' ὡς ὁ Κῦρος ἔλεγε Λακε-

B. 8. χρήσεται—ἐπιτρέπω.] Sic Mez. Amiot. Reiſk. Vulgo, χρῆσθαι τοῖς κατὰ συμπόσιον δεῖ, διελέσθαι τὸν λόγον αὐτοῖς ἐπιτρέπων.
B. 11. ἠκκίσαντο] Sic Palat. Vulgo, ἠκίσαντο.

vobis ita videtur, ego meipſum convivii imperatorem conſtituo, injungoque reliquis, ut in præſentia bibant ſuo quiſque arbitratu: Cratoni autem ac Theoni autoribus hujus decreti, atque legiſlatoribus, ut breviter atque ſub exemplo explicent, qualis ſit arbiter ille compotationis deligendus, et in quem ſcopum intentus debeat, ac qua ratione moderari compotationi. Ipſi viderint, quomodo inter ſe vices diſſerendi partiri velint.

II. Cum illi ſimulata tergiverſatione uſi aliquantulum eſſent, omnes tamen iis ſuaderent ut principi obtemperarent, et juſſa exequerentur, prior ita orſus eſt dicere Crato, Quemadmodum Plato præfectum vigilum vult eſſe quam maxime vigilem, ita inter convivas is debet magiſter conſtitui, qui quam maxime ſit aptus compotando. Talis erit, qui neque obruatur facile ebrietate, et tamen ad bibendum ſit alacris: ſitque Cyri ſimilis, qui ad Lacedæmonios

δαιμονίοις γράφων, ὅτι τά τε ἄλλα τοῦ ἀδελφοῦ βασιλικώτερος εἴη, καὶ φέροι καλῶς πολὺν ἄκρατον. Ὅ, τε γὰρ παροινῶν, ὑβριστὴς καὶ ἀσχήμων· ὅ, τε αὖ παντάπασι νήφων, ἀηδὴς, καὶ παιδαγωγεῖν μᾶλλον ἢ συμποσιαρχεῖν ἐπιτήδειος. Ὁ μὲν οὖν Περικλῆς ὁσάκις ᾑρημένος στρατηγὸς ἀνελάμβανε τὴν χλαμύδα, πρῶτος εἰώθει διαλέγεσθαι πρὸς αὑτὸν, ὥσπερ ὑπομιμνήσκων, "Ὅρα D
" Περίκλεις· ἐλευθέρων ἄρχεις, Ἑλλήνων ἄρχεις, Ἀ-
" θηναίων ἄρχεις." Ὁ δὲ συμποσίαρχος ἡμῶν ἐκεῖνα λεγέτω πρὸς αὑτὸν, " Φίλων ἄρχεις·" ἵνα μήτε ἀσχημονεῖν ἐπιτρέπῃ, μήτε τὰς ἡδονὰς ἀφαιρῇ. Δεῖ δὲ καὶ σπουδῆς τὸν ἄρχοντα πινόντων οἰκεῖον εἶναι, καὶ παιδιᾶς μὴ ἀλλότριον, ἀλλ' εὖ πως συγκεκραμένον πρὸς ἀμφότερα, σμικρῷ δὲ μᾶλλον, ὥσπερ οἶνον ἀστεῖον, ἀπονεύοντα τῇ φύσει πρὸς τὸ αὐστηρόν· ὁ γὰρ οἶνος ἄξει τὸ ἦθος

D. 2. Ἑλλήνων ἄρχεις] Sine ratione omiſit Steph. Revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. H. Flor. Vatic.

D. 8. σμικρῷ] Vulgo omnes σμικρῶς. Mez. σμικρόν.

ſcribens, profitebatur ſe cum aliis in rebus fratre ad regnum gerendum aptiorem eſſe, tum facile etiam multum meri ferre. Nam et vinoſus, contumelioſus fuerit et indecorus; et omnino ſobrius, injucundus, ac mores quam convivium regendo aptior. Pericles quidem quoties prætor creatus chlamydem primum indueret, ſecum ſolebat colloqui tanquam ſemetipſum commonefaciens, *Animum adverte Pericles, liberis hominibus imperas, Græcis imperas, Athenienſibus imperas:* ita noſter convivii moderator ſecum reputabit, Amicis ſe præeſſe: ut neque permittat eos turpiter agere, neque voluptatibus prohibeat. Et oportet eum cum ſeriis bibentium ſtudiis eſſe accommodatum, tum a jocis eorumdem haud alienum, ſed ad utraque probe temperatum: ita quidem, ut boni inſtar vini nonnihil ad auſteritatem ingenio ſit propenſiore: id enim vino emollietur, et ad

εἰς τὸ μέτριον, μαλακώτερον ποιῶν καὶ ἀνυγραίνων. Ὥσ-
περ γὰρ ὁ Ξενοφῶν ἔλεγε τοῦ Κλεάρχου τὸ σκυθρωπὸν
E καὶ ἄγροικον ἄλλως, ἐν ταῖς μάχαις ἡδὺ καὶ φαιδρὸν
ἐπιφαίνεσθαι, διὰ τὸ θαῤῥαλέον· οὕτως ὁ μὴ φύσει πι-
κρὸς, ἀλλὰ σεμνὸς καὶ αὐστηρὸς, ἐν τῷ πίνειν ἀνιέμενος,
ἡδίων γίνεται καὶ προσφιλέστερος. Ἔτι τοίνυν αὐτῷ δεῖ
προσεῖναι τὸ μάλιστα μὲν ἑκάστου τῶν συμποτῶν ἐμ-
πείρως ἔχειν, τίνα λαμβάνει μεταβολὴν ἐν οἴνῳ, καὶ
πρὸς τί πάθος ἀκροσφαλής ἐστι, καὶ πῶς φέρει τὸν ἄ-
κρατον. Οὐ γὰρ οἴνου μὲν ἐστι πρὸς ὕδωρ ἕτερον ἑτέρα
F μίξις, ἣν οἱ βασιλικοὶ γινώσκοντες οἰνοχόοι, νῦν μὲν
πλέον, νῦν δὲ ἔλαττον ὑποχέουσιν· ἀνθρώπου δὲ πρὸς
οἶνον οὐκ ἔστι ἰδία κρᾶσις, ἣν τῷ συμποσιάρχῃ γινώσκειν
προσήκει, καὶ γινώσκοντι φυλάττειν· ἵν', ὥσπερ ἁρμονικὸς,
τὸν μὲν ἐπιτείνων τῇ πόσει, τὸν δὲ ἀνιεὶς καὶ ὑποφειδό-
μενος, εἰς ὁμαλότητα καὶ συμφωνίαν ἐκ διαφορᾶς κα-

E. 8. ἑτέρα] Sic Venet. Palat. Vatic. V. et Salmaſius correxit item Xyl. et Amiot. Vulgo, ἑτέρω.

mediocritatem redigetur. Atque ut Xenophon ait, Clearchum hominem alioqui auſterum et agreſtem, in prœliis ob audaciam jucundum hilaremque fuiſſe viſum: ita qui natura non moroſus, ſed gravis ſit atque auſterus, inter potandum miteſcens, amicior fit atque jucundior. Præterea debet peritus quam maxime eſſe, quam unicuique convivarum mutationem vinum adferat, et ad quod affectionis genus proclivior ſit, ac quomodo merum ferat. Non enim vini quidem eſt alius alia ad aquam contemperatio, quam pincernæ regii habentes cognitam, alias plus, alias minus aquæ ſuffundunt: homo autem ad vinum non habet ſuum temperamentum, ſed et eſt, et magiſtro convivii cognitum eſſe debet, ab eoque obſervari; ut, muſici in morem, aliorum animos potando contentiores, aliorum abſtinendo remiſſiores reddens, e diverſitate æquabilitatem atque con-

ταστήσῃ τὰς φύσεις· ὅπως μὴ κοτύλῃ μηδὲ κυάθοις τὸ
ἴσον, ἀλλὰ καιροῦ τινι μέτρῳ καὶ σώματος δυνάμει τὸ
οἰκεῖον ἑκάστῳ καὶ πρόσφορον ἀπονέμηται. Εἰ δὲ τοῦτό 621
γε δύσκολον, ἐκεῖνα δὲ πάντως ἐξειδέναι τῷ συμποσιάρ-
χῳ προσήκει τὰ κοινὰ περὶ τὰς φύσεις καὶ τὰς ἡλι-
κίας· οἷον, πρεσβῦται τάχιον μεθύσκονται νέων· σαλευ-
όμενοι, ἠρεμούντων· ἔλλυποι δὲ καὶ πεφροντικότες, εὐθύμων
καὶ ἱλαρῶν· ἀνέδην καὶ κατακόρως ἀπάγοντες τῶν ἀσελ-
γαινόντων. Καὶ τοιαῦτα γινώσκων μέν τις μᾶλλον τοῦ
ἀγνοοῦντος εὐσχημοσύνην καὶ ὁμόνοιαν συμποσίῳ πρυτα-
νεύσειε. Καὶ μὴν ὅτι γε δεῖ τὸν συμποσίαρχον οἰκείως
ἔχειν καὶ φιλικῶς πρὸς ἅπαντας, ὕπουλον δὲ μηδενὶ
μηδὲ ἀπεχθῆ τῶν ἑστιωμένων εἶναι, παντί που δῆλον· οὔτε B
γὰρ ἐπιτάττων ἀνεκτὸς, οὔτε ἀπονέμων ἴσος, οὔτε προσ-
παίζων, ὁμοίως ἀνέγκλητος ἔσται. Τοιοῦτον, ἔφη, σοὶ,

A. 1. τοῦτό γε—ἐκεῖνα δὲ] Mez. τοῦτο—ἐκεῖνά γε.

A. 6. ἱλαρῶν—ἀσελγαινόντων] Sic Steph. At in omnibus aliis noſtris libris ἱλαρῶν * ἀνέδην καὶ κατὰ * ἀπάγοντες τῶν ἀσελγαινόντων. Equidem ita conjeci, ἱλαρῶν· ἀνέδην καὶ κατακόρως ᾄδοντες τῶν σιγώντων.

ſonantiam conficiat; ne hemina et acetabulis æqualitas æſtimetur, ſed modo quodam opportunitatis et vi corporum ſua unicuique vini portio tribuatur. Quod ſi hoc difficile eſt, iſta quidem omnino tenenda ſunt arbitro bibendi communia de naturis et ætatibus: puta, quod ſenes facilius inebriantur quam juvenes, qui moventur ſubinde quam quieſcentes, inſomniis et curis vexati, quam qui animo quieto ſunt et hilari, affatim canentes tacentibus. Atque hæc qui cognita habeat, facilius ignaro, decorum concordiamque convivio temperando adſciſcet. Illud nemo ſane ignorat, magiſtrum convivii omnibus debere amicum eſſe convivis atque acceptum, cum nullo ſimultates aut inimicitias exercere: alioqui neque imperando tolerabilis, neque diſtribuendo æqualitatis obſervans, neque colludendo inculpabilis erit. Talem ergo, aiebat, tibi ego, mi Theo, con-

Θέων, ἐγὼ τὸν ἄρχοντα συμποσίου πλάσας, ὥσπερ ἐκ κηροῦ, τοῦ λόγου παραδίδωμι.

γʹ. Καὶ ὁ Θέων, Ἀλλὰ δέχομαι μὲν, εἶπεν, οὕτω μᾶλλον ἀπειργασμένον τὸν ἄνδρα καὶ συμποτικόν· εἰ δὲ χρήσομαι κατὰ πᾶν αὐτῷ, καὶ μὴ καταισχυνῶ τὸ ἔργον, οὐκ οἶδα· οὗτος δέ μοι δοκεῖ τοιοῦτος ὢν τὸ συμπόσιον ὡς ἀληθῶς ἄξειν ἡμῖν, καὶ μὴ ὄψεσθαι νῦν μὲν ἐκκλησίαν δημοκρατουμένην, νῦν δὲ σχολὴν σοφιστοῦ γενομένην, αὖθις δὲ κυβευτήριον, εἶτά που σκηνὴν, καὶ θυ-
c μέλην. Ἢ γὰρ οὐχ ὁρᾶτε, τοὺς μὲν δημαγωγοῦντας καὶ δικαζομένους παρὰ δεῖπνον, τοὺς δ' μελετῶντας καὶ ἀναγινώσκοντας αὐτῶν τινα συγγράμματα, τοὺς δὲ μίμοις καὶ ὀρχησταῖς ἀγωνοθετοῦντας; Ἀλκιβιάδης δὲ καὶ Θεόδωρος τελεστήριον ἐποίησαν τὸ Πολυτίωνος συμπόσιον, ἀπομιμούμενοι δᾳδουχίας καὶ ἱεροφαντίας. Ὧν οὐδὲν,

B. 7. μᾶλλον—τὸ ἔργον] Forte, καλὸν—τὸ σὸν ἔργον. Illud Reiſkio item placuit.
B. 9. οὐκ οἶδα—ὄψεσθαι] Stephano debetur hæc lectio. Omnes alii libri et ſcripti et editi ita habent: οὐκ οἶδα * τὸν δέ μοι δοκεῖτοι * σων τὸ συμπόσιον * ἄξειν ἡμῖν καὶ μὴ ὄψεσθαι. Quod ita ſupplere tentavi: οὐκ οἶδα· Οὐ μὴν ἀλλὰ τόνδέ μοι δοκεῖτε ὀρθῶς ἂν αἱρήσεσθαι, ὃς ἂν μέλλῃ τὸ συμπόσιον ἐπιτροπεύσων, συμπόσιον ὂν διαφυλάξειν, καὶ μὴ περιόψεσθαι—.

vivii præfectum verbis tanquam e cera fictum trado.

III. Tum Theo, Equidem, inquit, accipio virum probe et convivio convenienter formatum: neſcio autem an ſi ubique eo utar, decoraturus ſim opus. Igitur recte mihi bibendi magiſtrum eligere videamini eum qui poſcit convivium ita conſervare ut convivium maneat, ne videatur eſſe modo concio populi rempublicam in ſua poteſtate habentis, alias ſchola rhetorica, mox ludus talarius, interdum ſcena et pulpitum. Niſi forte non videtis inter cœnandum alios de republica et judiciis diſputantes, alios declamitantes et ſcripta ſua recitantes, quoſdam mimis et ſaltatoribus præmia conſtituentes. Alcibiades vero et Theodorus Polytionis convivium pro adyto ubi homines ſacris initiarentur uſurpavere, facigerationes et myſticas ac-

οἶμαι, τῷ ἄρχοντι περιοπτέον· ἀλλὰ καὶ λόγοις καὶ θεάμασι, καὶ παιδιαῖς δώσει τόπον, ἐκείνοις μόνοις ὅσα πρὸς τὸ συμποτικὸν τέλος ἐξικνεῖται· τοῦτο δὲ ἦν φιλίας ἐπίτασιν, ἢ γένεσιν δι' ἡδονῆς ἐνεργάσασθαι τοῖς παροῦσι· διαγωγὴ γάρ ἐστιν ἐν οἴνῳ τὸ συμπόσιον εἰς φι- D
λίαν ὑπὸ χάριτος τελευτῶσα. Ἐπεὶ δὲ πανταχοῦ πλήσμιον, καὶ πανταχοῦ βλαβερὸν τὸ ἄκρατον· ἡ δὲ μίξις οἷς ἂν ἐν καιρῷ καὶ μετὰ μέτρου προσγένηται πράγμασιν, ἀφαιρεῖται αὐτὸ, καὶ βλάπτει τὰ ἡδέα καὶ λυπεῖ τὰ ὠφέλιμα· δῆλον ὅτι καὶ τοῖς πίνουσιν ὁ ἐπιστάτης μεμιγμένην τινὰ παρέξει διαγωγήν. Ἀκούων οὖν πολλῶν λεγόντων, ὅτι πλοῦς μὲν ὁ παρὰ γῆν, περίπατος δὲ ὁ παρὰ θάλατταν, ἥδιστός ἐστιν· οὕτως παραβαλεῖ τῇ σπουδῇ τὴν παιδιὰν, ὅπως οἵ τε παίζοντες ἁμωσγέπως σπουδῆς τινος ἔχωνται, καὶ πάλιν οἱ σπουδάζοντες ἀνα- E

D. 5. ἀφαιρεῖται—ὠφέλιμα] Steph. αὐτὸ primus dedit, et ſic Anon. At omnes alii libri habent ἄνω. Corrigo, ἀφαιρεῖται αὐτῶν καὶ τὸ βλάπτειν τὸ ἡδέα, καὶ λυπεῖν τὰ ὠφέλιμα.

D. 7. Ἀκούων] Sic E. Palat. Vatic. Salmaſius ex vetere libro. Vulgo, ἀκούω.

tiones imitando. Quæ omnia ego præfecto convivii nequaquam negligenda arbitror: ſed et ſermonibus et ſpectaculis, et ludicris locum dabit iis duntaxat, quorum uſus ad ſcopum convivii pertingit: is autem eſt amicitiæ vel confirmationem vel initium voluptate quadam inter convivas efficere. Eſt enim convivium oblectatio inter pocula, ob gratiam in amicitiam deſinens. Jam cum in omnibus rebus id quod ſincerum ac nulla alia re permixtum eſt, faſtidioſum ſit et damnoſum, ipſa autem mixtio niſi tempeſtive et modo adhibito fit, omnia turbet, et cum jucundis utilitatem detrahat, tum utilia moleſta reddat: nimirum etiam bibentibus arbiter mixtam quandam providebit oblectationem. Quod ergo vulgo dici ſolet, jucundiſſimam eſſe *navigationem prope terram, et deambulationem juxta mare*: id huc tranſferet, itaque ſeria jocis temperabit, ut et jocantes ſerium utcunque aliquid ſectentur, et rurſum ſeria agentes animum

θαρρῶσιν, ὥσπερ οἱ ναυτιῶντες ἐγγύθεν εἰς τὴν παιδιὰν ἀποβλέποντες. Ἔστι γὰρ καὶ γέλωτι χρῆσθαι πρὸς πολλὰ τῶν ὠφελίμων, καὶ σπουδὴν ἡδεῖαν παρασχεῖν,

Ὧν αὖ ἐχινόποδας καὶ ἀνὰ τρηχεῖαν ὄνωνιν
Φύονται μαλακῶν ἄνθεα λευκοΐων.

Ὅσαι δὲ ἄνευ σπουδῆς ἐπεισκωμάζουσι τοῖς συμποσίοις
παιδιαί, ταύτας ἐπιμελῶς διακελεύσεται τοῖς συμπό-
ταις εὐλαβεῖσθαι· μὴ λάθωσιν ὕβριν καὶ ἀσέλγειαν, καθά-
περ ὑοσκύαμον, λαβόντες οἴνῳ, καὶ τοῖς λεγομένοις προσ-
F τάγμασιν ἐξυβρίζωσι, προστάττοντες ᾄδειν ψελλοῖς, ἢ
κτενίζεσθαι φαλακροῖς, ἢ ἀσκωλιάζειν χωλοῖς. Ὥσπερ
Ἀγαπήστορι τῷ Ἀκαδημαϊκῷ λεπτὸν ἔχοντι καὶ κατ-
εφθινηκὸς τὸ σκέλος ἐπηρεάζοντες οἱ ξυμπόται, πάντας
ἐκέλευσαν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ποδὸς ἑστῶτος ἐκπιεῖν τὸ ποτή-
ριον, ἢ ζημίαν καταβαλεῖν· τοῦ δὲ προστάσσειν περιελ-
θόντος εἰς αὐτόν, ἐκέλευσε πάντας οὕτως πιεῖν ὡς ἂν

E. 9. ὕβριν—ἐξυβρίζωσι] Steph. addidit καὶ ἀσέλγειαν cujus loco in omnibus libris ſpatium vacuum eſt: idem οἴνῳ, τοῖς mutavit in οἰνωτοῖς· ἐξυβρίζοντες fecit ex ἐξυβρίζουσι. Ego οἴνῳ τοῖς revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. E. H. porro ἐξυβρίζωσι ex Palat. conſequenter addidi καὶ ante τοῖς.

recipiant, veluti a nauſea, dum ad ludum jocumque propinquum reſpiciunt. Nam et riſus poteſt ad multa utilia accommodari, et feriæ res dulcedine aliqua temperari,

Inter echinopodes velut aſperam et inter ononin
Interdum florent mollia leucoia.

Qui vero ludi ſine feriis rebus comeſſatum veniunt in convivia, eos jubebit accurate cavere, ne fallant contumeliam, ſicut altercum vino, inſerentes, iis quæ vocantur mandatis, ut dum balbos cantare, calvos ſe pectere, aut claudos ſaltare jubent. Sicut Agapeſtori Academico, cui crurum alterum tabe conſumtum et exile erat, inſultantes compotores, juſſerunt unumquemque uno dextro ſtantem in pede poculum ebibere, aut multam perſolvere. Cum autem jus mandandi ad ipſum perveniſſet, omnes juſſit ita ut ip-

αὐτὸν ἴδωσι· καὶ κεραμίου κενοῦ κομισθέντος, εἰς τοῦτο τὸν
ἀσθενῆ πόδα καθεὶς ἐξέπιε τὸ ποτήριον, οἱ δ' ἄλλοι
πάντες, ὡς ἐφαίνετο πειρωμένοις ἀδύνατον, ἀπέτισαν τὴν
ζημίαν. Χαρίεις οὖν Ἀγαπήστωρ· καὶ ποιητέον εὐκόλως 621
οὕτω καὶ ἱλαρῶς τὰς ἀμύνας, καὶ προστάγμασιν ἐθιστέον
χρῆσθαι πρὸς ἡδονὴν καὶ ὠφέλειαν, τὰ οἰκεῖα καὶ δυνατὰ
καὶ κοσμοῦντα τὸν δρῶντα, προστάσσοντας, ᾠδικοῖς ᾆσαι,
ῥητορικοῖς εἰπεῖν, φιλοσόφοις λῦσαί τι τῶν ἀπορουμένων,
ποιηταῖς προενέγκασθαι στίχους. Ἡδέως γὰρ εἰς τοῦτο
ἕκαστος ἄγεται καὶ προθύμως ἵνα αὐτὸς αὑτοῦ τυγχάνοι
κράτιστος ὤν. Ὁ μὲν οὖν τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς ἆθ-
λον ὑπὸ κήρυκος κατήγγειλε τῷ καινὴν ἡδονὴν ἐξευ-
ρόντι· συμποσίου δὲ βασιλεὺς ἀστεῖον ἆθλον ἂν καὶ γέρας
προθείη τῷ παιδιὰν ἀνύβριστον εἰσηγησαμένῳ, καὶ τέρψιν B
ὠφέλιμον, καὶ γέλωτα μὴ μώμου μηδὲ ὕβρεων, ἀλλὰ

F. 8. κενοῦ] Amiot. Mez. ξενοῦ.

ſum viderent bibere: allataque inani teſta, in eam inſerto debili pede poculum exhauſit: reliqui omnes cum periculo facto præſtare ſe id non poſſe viderent, multam ſolverunt. Scitus profecto Agapeſtor: atque ita omnino cum facilitate et hilaritate ulciſcenda ſunt alia. Proinde mandatis iſtis adſueſcemus uti ad voluptatem et utilitatem accommodate: eaque imperare, quæ juſſo ſint familiaria, et præſtari ab eo poſſint, præſtantemque ornent: ut muſicos jubeamus canere, oratoriam artem callentes dicere, philoſophos quæſtionem aliquam obſcuram ſolvere, poëtas verſus recitare. Libenter enim unuſquiſque et alacriter ad rem eam ducitur,

In qua ſeipſo cernitur præſtantior.

Sane rex Aſſyriorum præconis voce præmium ei pollicitus eſt, qui novam voluptatem aliquam excogitaſſet: at convivii rex merito præmium et honorem detulerit ei qui jocum contumeliæ purum, et oblectationem utilem, riſumque non momi et injuriarum, ſed gratiæ et comitatis ſocium in convivium introduxerit:

χάριτος καὶ φιλοφροσύνης ἑταῖρον, ἐν οἷς τὰ πλεῖστα ναυαγεῖ συμπόσια, μὴ τυχόντα παιδαγωγίας ὀρθῆς. Ἔστι δὲ σώφρονος ἀνδρὸς ἔχθραν φυλάττεσθαι καὶ ὀργὴν, ἐν ἀγορᾷ, τὴν ἐκ πλεονεξίας· ἐν γυμνασίοις καὶ παλαίστραις, ἐκ φιλονεικίας· ἐν δὲ ἀρχαῖς καὶ φιλοτιμίαις, ἐκ φιλοδοξίας· ἐν δὲ δείπνῳ καὶ παρὰ πότον, ἐκ παιδιᾶς ἐπιτιθεμένην.

hanc enim ad rem pleraque convivia naufragium faciunt, dum non recte gubernantur. Eſt autem hominis modeſti ac prudentis iram atque inimicitias vitare: quarum occaſiones in foro ex avaritia, in palæſtra et gymnaſiis e contendendi ſtudio, in magiſtratibus et honorum petitionibus ex ambitione, in cœna atque inter pocula e jocis captatæ nobis inſidiantur.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ Ε'. c

Πῶς εἴρηται, μουσικὴν δ' ἄρα ἔρως διδάσκει.

QUÆSTIO V.

Quomodo dictum ſit, Amor docet muſicam.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

ΣΟΣΣΙΟΣ. ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ. ΑΛΛΟΙ.

PERSONÆ COLLOQUII.

SOSSIUS. PLUTARCHUS. ALII.

α'. ΠΩΣ εἴρηται τὸ,

——— μουσικὴν δ' ἄρα
Ἔρως διδάσκει, κἂν ἄμουσος ᾖ τοπρὶν,

ἐζητεῖτο παρὰ Σοσσίῳ, Σαπφικῶν τινῶν ᾀσθέντων, ὅπου καὶ τὸν Κύκλωπα μούσαις εὐφώνοις ἰᾶσθαί φησι τὸν ἔρωτα Φιλόξενος. Ἐλέχθη μὲν οὖν ὅτι πρὸς πάντα τόλμαν ὁ ἔρως καὶ καινοτομίαν συγχωρῆσαι δεινός ἐστιν, ὥσπερ καὶ

C. 10. *μουσικὴν*] Utroque loco diſſentiunt libri a vulgata. In inſcriptione *ποιητικὴν* habet Vatic. In contextu *ποιητὴν* Flor. Venet.
C. 12. *ὅπου καὶ*] Forte, *ὥς που καί*: vel, *καὶ ὅπως*.

I. QUOMODO dictum ſit,

—Muſicam quidem
Amor docet, licet fueris prius rudis,

quæſitum eſt apud Soſſium, cum carmina quædam Sapphica recitata eſſent, quando etiam Philoxenus *Cyclopem Camœnis bene ſonantibus ſanaſſe amorem* ſcripſit. Dictum ergo fuit, Amorem vim habere ad omnia audendum, et novas res tentandum impellendi: quam-

Πλάτων τὸν αὐτὸν καὶ παντὸς ἐπιχειρητὴν ὠνόμασε· καὶ
D γὰρ λάλον ποιεῖ τὸν σιωπηλόν, καὶ θεραπευτικὸν τὸν αἰσχυντηλόν, ἐπιμελῆ δὲ καὶ φιλόπονον, τὸν ἀμελῆ καὶ ῥάθυμον· ὃ δ' ἄν τις μάλιστα θαυμάσειεν, φειδωλὸς ἀνήρ τε καὶ μικρολόγος, ἐμπεσὼν εἰς ἔρωτα, καθάπερ εἰς πῦρ σίδηρος, ἀνεθεὶς καὶ μαλαχθεὶς, ἁπαλὸς καὶ ὑγρὸς καὶ ἡδίων. Ὥστε τουτὶ τὸ παιζόμενον μὴ πάνυ φαίνεσθαι γελοῖον, Ὅτι πράσου φύλλῳ τὸ τῶν ἐρώντων δέδεται βαλάντιον. Ἐλέχθη δὲ καὶ ὅτι τῷ μεθύειν τὸ ἐρᾶν ὅμοιόν ἐστι· ποιεῖ γὰρ θερμοὺς καὶ ἱλαροὺς καὶ διακεχυμένους· γενόμενοι δὲ τοιοῦτοι, πρὸς τὰς ἐπῳδοὺς καὶ συμμέτρους μάλιστα φωνὰς ἐκφέρονται. Καὶ τὸν Αἰσχύλον φασὶ τὰς τραγῳ-
E δίας πίνοντα ποιεῖν καὶ διαθερμαινόμενον. Ἦν δὲ Λαμπρίας ὁ ἡμέτερος πάππος ἐν τῷ πίνειν εὑρετικώτατος αὐτὸς αὑτοῦ καὶ λογιώτατος· εἰώθει δὲ λέγειν,

C. 16. τὸν αὐτὸν] Forte, αὐτὸν Ἴτυν. Nam apparet ex καὶ, alterum nomen adfuiſſe. Ἴτυς eſt in Sympoſ. p. 328. B. ἐπιχειρητὴς παντὸς in Timæo p. 543. A.

D. 1. θεραπευτικὸν] Haud ſcio an corrigendum ſit θρασύτερον, vel ſimile.

obrem Plato eum nihil intentatum relinquere dixit. Nam et de taciturno loquacem, et de verecundo officioſum reddit, et de negligente induſtrium, de ſocorde impigrum: et quod maxime videatur alicui mirum, tenax homo et ſordidus in amorem incidens, tanquam ferrum in ignem, emollitur, mitiorque fit et facilior: ut jam non plane ridiculum ſit illud verbum, vulgo quod fertur, *Amantium crumenas folio porri ligatas eſſe.* Hoc quoque dictum fuit, amorem ebrietati eſſe ſimilem: facit enim calidos et hilares ac diſſolutos: et qui tales ſunt redditi, ad cantillandum voceſque menſura contentas maxime efferuntur. Atque adeo Æſchylum aiunt cum vino incaluiſſet tragœdias ſcripſiſſe. Lamprias quoque avus noſter inter potandum inveniendi ac diſputandi facultate ſibi ipſe præſtabat: ac ſolebat dicere a vi-

ὅτι τῷ λιβανωτῷ παραπλησίως ἀπὸ θερμότητος ἀνα-
θυμιᾶται. Καὶ μὴν ἥδιστα τοὺς ἐρωμένους ὁρῶντες, οὐχ
ἧττον ἡδέως ἐγκωμιάζουσιν ἢ ὁρῶσι· καὶ πρὸς πάντα λά-
λος ὢν ἔρως, λαλίστατός ἐστιν ἐν τοῖς ἐπαίνοις· αὐτοί τε
γὰρ οὕτω πεπεισμένοι τυγχάνουσι, καὶ βούλονται πεπεῖσθαι F
πάντας, ὡς καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἐρῶντες. Τοῦτο καὶ τὸν
Λυδὸν ἐπῆρε Κανδαύλην τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς ἐπισπᾶσ-
θαι θεατὴν εἰς τὸ δωμάτιον τὸν Γύγην· βούλονται γὰρ
ὑπ' ἄλλων μαρτυρεῖσθαι· διὸ καὶ γράφοντες ἐγκώμια
τῶν καλῶν, ἐπικοσμοῦσιν αὐτὰ μέλεσι καὶ μέτροις καὶ
ᾠδαῖς, ὥσπερ εἰκόνας χρυσῷ καλλωπίζοντες, ὅπως ἀκού-
ηταί τε μᾶλλον ὑπὸ πολλῶν καὶ μνημονεύηται· καὶ
γὰρ ἂν ἵππον καὶ ἀλεκτρυόνα, κἂν ἄλλό τι τοῖς ἐρω-
μένοις διδῶσι, καλὸν εἶναι καὶ κεκοσμημένον εὐπρεπῶς βού- 623
λονται καὶ περιττῶς τὸ δῶρον· μάλιστα δὲ λόγον κόλακα

F. 3. Κανδαύλην—Γύγην] Nomina hæc deſunt in libris ſcriptis et editis ante Stephanum. Loco prioris eſt ſpatium: loco poſterioris, τὴν, unde Xyl. fecit οἰκέτην.

ni calore vaporem quendam ſe, veluti a thure fit, ſentire edi, quo oppleretur. Jam cum amaſios lubentiſſime amatores videant, non minus libenter eos laudant quam vident: et Amor alioqui loquax in laudando et verboſiſſimus. Nam qui amant, cum ſibi ipſis hoc perſuaſerunt, tum aliis perſuaſum volunt eſſe, pulchros abs ſe et bonos amari. Quæ res etiam Candaulem illum Lydum eo pertraxit, ut in cubile introduceret ſervum cui ſpectandam ſuam uxorem præberet. Ipſi enim volunt ſuorum amaſiorum pulchritudinis teſtes eſſe. Itaque cum laudationes ſcribunt, eas cantilenis et verſibus exornant, tanquam auro ſtatuas, ut et audiantur et memorentur a pluribus. Atque etiam ſi equum, gallum, aliudve quippiam amaſio donent, ut elegans ſit impenſe decoratum munus laborant: quo magis orationem quam

προσφέροντες, ἡδὺν ἐθέλουσι φαίνεσθαι καὶ γαῦρον καὶ
περιττὸν, οἷος ὁ ποιητικός ἐστιν.

β'. Ὁ μέντοι Σόσσιος ἐπαινέσας ἐκείνους, εἶπεν
ὡς, Οὐ χεῖρον ἄν τις ἐπιχειρήσειεν ὁρμηθεὶς ἀφ' ὧν Θεό-
φραστος εἴρηκε περὶ Μουσικῆς· καὶ γὰρ ἔναγχος, ἔφη, τὸ
βιβλίον ἀνέγνων. Λέγει δὲ Θεόφραστος, Μουσικῆς ἀρχὰς
τρεῖς εἶναι, λύπην, ἡδονὴν, ἐνθουσιασμὸν, ὡς ἑκάστου τούτων
παρατρέποντος ἐκ τοῦ συνήθους, καὶ ἐγκλίνοντος τὴν φω-
νήν. Αἵ τε γὰρ λῦπαι τὸ γοερὸν καὶ θρηνητικὸν ὀλισ-
B θηρὸν εἰς ᾠδὴν ἔχουσι· διὸ καὶ τοὺς ῥήτορας ἐν τοῖς ἐπι-
λόγοις, καὶ τοὺς ὑποκριτὰς ἐν τοῖς ὀδυρμοῖς, ἀτρέμα τοῦ
μελῳδεῖν προσάγοντας ὁρῶμεν, καὶ παρεντείνοντας τὴν φω-
νήν. Αἵ τε σφοδραὶ περιχάρειαι τῆς ψυχῆς, τῶν μὲν ἐλαφρο-
τέρων τὸ ἦθος καὶ τὸ σῶμα πᾶν ἐπαίρουσι, καὶ παρακαλοῦσιν
εἰς ἔῤῥυθμον κίνησιν, ἐξαλλομένων καὶ κροτούντων, εἴπερ
ὀρχεῖσθαι μὴ δύνανται. Μανίαι τε ἀλαλαί τε ὀρινομένων

A. 3. φαίνεσθαι] Sic Salmaſ. e vetere libro. Vulgo, φέρεσθαι.
B. 6. ἔῤῥυθμον] Salmaſ. ἄῤῥυθμον. Omnes alii ante Steph. libri, ἔνρυθμον.

adulandi gratiâ adhibent, ſuavem eſſe volunt, nitidam, atque elatam: qualis eſt poëtarum.

II. His collaudatis Soſſius, Non minus commode, inquit, argumenta aliquis duxerit ex his quæ de Muſica ſcripſit Theophraſtus: quem librum nuper ego legi. Is enim tria ait Muſicæ eſſe principia, dolorem, voluptatem, inſtinctum divinum: quorum unumquodvis vocem a conſueto modo averſam ad canendum inclinet. Quippe gemitus dolentium et ejulationes ad cantilenam ſunt proclives: unde oratores in concluſionibus, et hiſtriones in deplorationibus ſenſim ad ſuccinendum videmus accedere. Et exſultans animi gaudium eorum quorum leviora ſunt ingenia, totum corpus exagitat, et admotum corporis ſaltationemque numeris aptam concitat, aut, ſi ſaltandi quis ignarus ſit, ad plaudendum:

ἐριαύχενι σὺν κλόνῳ, κατὰ Πίνδαρον· οἱ δὲ χαρίεντες ἐν τῷ πάθει τούτῳ γενόμενοι τὴν φωνὴν μόνην εἰς τὸ ᾄδειν, καὶ φθέγγεσθαι μέγα, καὶ μέλη περιίενται. Μάλιστα δὲ ὁ ἐνθουσιασμὸς ἐξίστησι καὶ παρατρέπει τό, τε σῶμα καὶ τὴν φωνὴν τοῦ συνήθους καὶ καθεστηκότος. C
Ὅθεν αἵ τε βακχεῖαι ῥυθμοῖς χρῶνται, καὶ τὸ χρησμῳδεῖν ἐμμέτρως παρέχεται τοῖς ἐνθεαζομένοις· τῶν τε μαινομένων ὀλίγους ἰδεῖν ἐστιν ἄνευ μέτρου καὶ ᾠδῆς ληροῦντας. Οὕτω δὲ τούτων ἐχόντων, εἰ βούλοιο καθορᾶν ὑπ' αὐγὰς διαπτύξας τὸν ἔρωτα, καὶ καταμανθάνειν, οὐκ ἂν ἄλλο πάθος εὕροις οὔτε λύπας δριμυτέρας ἔχον, οὔτε σφοδροτέρας περιχαρείας, οὔτε μείζονας ἐκστάσεις καὶ παραφροσύνας· ἀλλ' ὥσπερ τὴν Σοφοκλέους πόλιν, ἰδεῖν ἐστιν ἀνδρὸς ἐρωτικοῦ ψυχήν, Ὁμοῦ μὲν θυμιαμάτων γέμουσαν,

B. 9. γενόμενοι—φθέγγεσθαι] Rectius ſit legere, κινούμενοι—φθέγγονται.
C. 2. βακχεῖαι—παρέχεται] Forte Βακχαὶ—παρέπεται. Prius monuit et Mez. et vertit Amiot.

atque tunc *exagitatorum hominum* videas (quod eſt apud Pindarum) *furores, et conclamationes cum fremitu et cervicum jactatione:* modeſtiores vocem duntaxat ad cantandum, grandiuſque dicendum, et ad modos accommodant. Maxime autem divinus inſtinctus et corpus et vocem de conſueto ſtatu modoque exturbat atque pervertit. Unde et in orgiis Bacchi numeri ſervantur, et oracula per verſus a captis furore vatibus eduntur: paucoſque inſanentium videre eſt, qui non ſua deliria carmine et cantu enuncient. His ita habentibus, ſi explicatum in aperto amorem intueri velis, ac pernoſcere, invenies nullam aliam animi perturbationem vel dolores adferre acriores, vel gaudia vehementiora, vel majores furores mentiſque abalienationes: ſed animam hominis amore capti, inſtar Sophocleæ urbis

D Ὁμοῦ δὲ παιάνων τε καὶ στεναγμάτων.

Οὐδὲν οὖν ἄτοπον οὐδὲ θαυμαστὸν, εἰ πάσας ὅσαι Μουσικῆς εἰσιν ἀρχαὶ, περιέχων ὁ Ἔρως ἐν αὐτῷ καὶ συνειληφὼς, λύπην, ἡδονὴν, ἐνθουσιασμὸν, τά τε ἄλλα φιλόπονός ἐστι καὶ λάλος, εἴς τε ποίησιν μελῶν καὶ μέτρων, ὡς οὐδὲν ἄλλο πάθος, ἐπίφορος καὶ κατάντης.

D. 4. φιλόπονός] Immo, φιλόλογος ut et Reiſk. vidit.

Totam refertam ſuffitibus et odoribus,
Pæanibus reſonantemque, et ululatibus.

Abſurdum itaque non eſt aut mirum, ſi omnia principia Muſicæ amor in ſe complexus, dolorem videlicet, voluptatem, inſtinctum divinum, cum alias induſtrius et garrulus, etiam ad condenda carmina et verſus magis ullo animi alio motu præceps ſit.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ ϛʹ.

Περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου πολυποσίας.

QUÆSTIO VI.

De Alexandri bibacitate.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

ΦΙΛΙΝΟΣ. ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ. ΑΛΛΟΙ.

PERSONÆ COLLOQUII.

PHILINUS. PLUTARCHUS. ALII.

αʹ. ΛΟΓΟΣ ἦν περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, ὡς E οὐ πολὺ πίνοντος, ἀλλὰ πολὺν χρόνον ἐν τῷ πίνειν καὶ διαλέγεσθαι τοῖς φίλοις ἕλκοντος. Ἀπεδείκνυε δ' αὐτοὺς φλυαροῦντας Φίλινος ἐκ τῶν βασιλικῶν ἐφημερίδων, ἐν αἷς συνεχέστατα γέγραπται καὶ πλειστάκις, Ὅτι, τήνδε τὴν ἡμέραν ἐκ τοῦ πότου ἐκάθευδεν, ἔστι δ' ὅτε καὶ τὴν ἐφεξῆς· διὸ καὶ πρὸς τὰς συνουσίας ἀργότερος ἦν, ὀξὺς δὲ καὶ θυμοειδής· ἅπερ σωματικῆς ἐστι θερμότητος. Λέγεται δὲ

I. SERMO inciderat de rege Alexandro, quod is non bibiſſet multum, ſed inter pocula diſſerendo cum amicis multum extraxiſſet temporis. Eum vanitatis convicit Philinus ex diariis commentariis regiis, in quibus creberrime et continenter ſcriptum eſt, *Hanc diem rex a compotatione dormivit:* aliquando etiam, *et poſteram.* Itaque ad Venerem quoque fuit ſegnior, alias acer et iracundus: quæ res calorem corporis arguunt. Ac dicitur corpus ejus ſuaviſſime

καὶ τοῦ χρωτὸς ἥδιστον ἀποπνεῖν, ὥστε καταπιμπλάναι τοὺς χιτωνίσκους εὐωδίας ἀρωματιζούσης· ὃ δοκεῖ καὶ αὐτὸ θερ-
F μότητος εἶναι. Διὸ καὶ τῆς οἰκουμένης οἱ ξηρότατοι καὶ θερμότατοι τόποι τήν τε κασίαν καὶ τὸν λιβανωτὸν ἐκφέρουσι· πέψει γάρ τινι τῶν ὑγρῶν ὁ Θεόφραστός φησιν ἐπιγίνεσθαι τὴν εὐωδίαν, ὅταν ἐξαιρεθῇ τὸ βλαβερὸν ὑγρὸν ὑπὸ θερμότητος. Δοκεῖ δὲ καὶ Καλλισθένης ἐν διαβολῇ γενέσθαι πρὸς αὐτὸν ὡς δυσχεραίνων δειπνεῖν διὰ τὸν πότον· ἐπεὶ καὶ κύλικα, λεγομένην Ἀλεξάνδρου, μεγάλην,
624 ἐλθοῦσαν ἐπ᾽ αὐτὸν, ἀπεώσατο, φήσας οὐκ ἐθέλειν Ἀλεξάνδρου πιὼν, Ἀσκληπιοῦ δεῖσθαι. Ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου πολυποσίας.

β΄. Μιθριδάτην δὲ, τὸν πολεμήσαντα Ῥωμαίοις, ἐν τοῖς ἀγῶσιν οὓς ἐπετέλει, καὶ πολυφαγίας ἆθλα θεῖναι καὶ πολυποσίας, φασί· νικῆσαι δ᾽ αὐτὸν ἀμφότερα,

F. 5. Καλλισθένης—ἐπεὶ] Ita Steph. et jam antea correxit Turneb. ac vertit Amiot. In ſcriptis noſtris ut in prioribus editis, ita exſtat: κα * ἐν διαβολῇ * τον ὡς δυσχεραι * δειπνεῖν διὰ τὸν * ἐπεί.

oluiſſe, ita ut tuniculæ fragrantia replerentur aromatum odorem æmulante: quod ipſum etiam caliditati videtur deberi: ſiquidem terræ ſicciſſima et calidiſſima loca thus et caſiam proferunt: et fragrantiam Theophraſtus naſci tradit coctione quadam humorum, quando quod noxium erat, calore excoctum fuerit atque diſſipatum. Videtur autem etiam Calliſthenes in calumniam apud eum veniſſe tanquam ægre ferens cœnare ob bibendi neceſſitatem: quando etiam magnum calicem, qui Alexandri dicebatur, ad ſe delatum recuſavit, fatus, *Non velle ſe epoto Alexandri calice, opus habere Æſculapio.* Hæc ergo de bibacitate Alexandri.

II. Mithridatem porro, qui Romanis bellum fecit, in certaminibus quæ inſtituit, aiunt etiam præmium propoſuiſſe ei qui plurimum ediſſet, et ei qui bibiſſet plurimum: ipſum utriuſque rei victoriam conſecutum eſſe: omnino autem

Ἡρακλῆν Ἀλεξανδρεῖς ὑπεκορίζοντο, κατὰ τοὺς πατέρας C ἡμῶν γενόμενον. Οὗτος ἀπορῶν συμπότου παραμένοντος, ἐκάλει τοὺς μὲν ἐπὶ πρόπομα, τοὺς δ' ἐπ' ἄριστον, ἄλλους δ' ἐπὶ δεῖπνον, ἐσχάτους δὲ τινὰς ἐπὶ κῶμον· ἀπαλλαττομένων δὲ τῶν πρώτων, δεύτεροι συνῆπτον, εἶτ' ἐφεξῆς οἱ τρίτοι, καὶ τέταρτοι· κἀκεῖνος οὐδὲν διάλειμμα ποιῶν, ἅπασιν ἐξήρκει, καὶ τοὺς τέσσαρας πότους συνδιέφερε.

δ'. Τῶν δὲ Δρούσῳ τῷ Τιβερίου Καίσαρος υἱῷ συμβιούντων, ὁ πάντας ἐν τῷ πίνειν περιγενόμενος ἰατρὸς ἑάλω τῶν πικρῶν ἀμυγδάλων πέντε ἢ ἓξ ἑκάστοτε προλαμβάνων, ἕνεκα τοῦ μὴ μεθύσκεσθαι· κωλυθεὶς δὲ καὶ D παραφυλαχθεὶς, οὐδ' ἐπὶ μικρὸν ἀντέσχεν. Ἔνιοι μὲν οὖν ᾤοντο τὰς ἀμυγδαλίδας δηκτικόν τι καὶ ῥυπτικὸν ἔχειν τῆς σαρκὸς, ὥστε καὶ τῶν προσώπων τὰς ἐφηλίδας ἐξαίρειν·

B. 11. Ἡρακλῆν] Omnes libri et ſcripti, et editi ante Steph. Ἡρακλῶν· qui vulgatum ſumſit ab Leonico et Schotto. Turnebus et hoc et Ἡρακλείδιον habet.

D. 3. ἐξαίρειν] Immo ἐξαιρεῖν.

patrum noſtrorum vixit memoria, diminutive Heraclus ab Alexandrinis dictus. Is, cum ei adſiduus compotor nullus obtingeret, quoſdam ad matutinam potationem, alios ad prandium, ad cœnam rurſum aliquos, et tandem alios ad commeſſationem invitavit, ita ut primis continuo ſecundi, itaque deinceps tertii et quarti ſuccederent: ipſe nulla facta intercapedine omnibus ſufficiebat, quatuorque una compotationes peragebat.

IV. Inter hos qui cum Druſo Tib. Cæſaris F. vixerunt, medicum bibendo aliis omnibus palmam præripientem, deprehenſum eſt quinque aut ſex amygdalas amaras ſubinde ante compotationem edere ſolitum, ne inebriaretur: et prohibitum, ac ne id facere poſſet obſervatum, facillime a vino fuiſſe victum. Sunt qui putent amygdalides illas vim quandam mordendæ rodendoque tergendæ carnis habere, ita ut etiam de faciebus maculas tollant ex ardore Solis contractas: eas ergo ante pota-

ὅταν οὖν παραληφθῶσι, τῇ πικρότητι τοὺς πόρους ἀμύσσειν, καὶ δηγμὸν ἐμποιεῖν, ὑφ' οὗ τὸ ὑγρὸν καταστάζουσιν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς διατμιζόμενον. Ἡμῖν δὲ μᾶλλον ἡ τῆς πικρότητος ἐδόκει δύναμις ἀναξηραντικὴ καὶ δάπανος ὑγρῶν εἶναι· διὸ τῇ γεύσει πάντων ἐπὶ τῶν χυλῶν ὁ πικρὸς ἀηδέστατος· τὰ γὰρ φλεβία τῆς γλώττης, ὡς ὁ Πλάτων φησὶ, μαλακὰ καὶ μανότερα ὄντα, συντείνει παρὰ φύσιν ἡ τῆς ξηρότητος φύσις, ἐκτηκομένων τῶν ὑγρῶν. Καὶ τὰ ἕλκη E
τοῖς πικροῖς ἐπιχναίνουσι φαρμάκοις, ὡς ὁ ποιητής φησιν,

——— ἐπὶ δὲ ῥίζαν βάλε πικρὴν
Χερσὶ διατρίψας ὀδυνήφατον, ἥ οἱ ἁπάσας
Ἔσχ' ὀδύνας· τὸ μὲν ἕλκος ἐτέρσετο, παύσατο δ' αἷμα.

τὸ γὰρ τῇ γεύσει πικρὸν, τῇ δυνάμει ξηραντικὸν, ὀρθῶς προσηγόρευσε. Φαίνεται δὲ καὶ τὰ διαπάσματα τῶν γυναικῶν, οἷς ἀναρπάζουσι τοὺς ἱδρῶτας, πικρὰ τῇ φύσει

D. 10. μαλακὰ καὶ μανότερα] Apud Platonem Tim. p. 541. C. rectius puto, ἁπαλὰ καὶ νοτερά.

E. 7. διαπάσματα] Sic Baſ. Xyl. Turneb. Leonic. Schott. Mez. Vulgo et reliqui libri, διασπάσματα.

tionem ſumtas amaritudine ſua meatus vellicare ac mordere, ut ſic humorem a capite devellant, iſque evaporetur. Nobis magis hoc viſum eſt, amarorem vim exſiccandi humoremque conſumendi habere. Etenim guſtatu omnium ſaporum injucundiſſimus eſt amarus, qui venulas linguæ, ut Plato ait, molliores ac rariores contra naturam conſtringit. Sed et vulnera ut coëant efficitur injectis amaris, quæ ſiccitate ſua humorem conſumant: quemadmodum Homerus dixit,

Contritam manibus radicem injecit amaram.
Omnes hæc pepulit de corpore quippe dolores,
Subſtitit et ſicco contentus vulnere ſanguis.

Nam guſtatu amarum quod ſit, id recte dixit vi ſiccandi præditum. Videntur etiam mulierum quæ vocantur diapaſmata, quibus ſudores coërcent, amara eſſe natura, et

καὶ στυπτικὰ ὄντα σφοδρότητι τοῦ στρυφνοῦντος πικροῦ.
F Οὕτως οὖν, ἔφην, τούτων ἐχόντων, εἰκότως ἡ τῶν ἀμυγδάλων πικρότης βοηθεῖ πρὸς τὸν ἄκρατον, ἀναξηραίνουσα τοῦ σώματος τὰ ἐντὸς, καὶ οὐκ ἐῶσα πίμπλασθαι τὰς φλέβας, ὧν διατάσει φασὶ καὶ ταραχῇ συμβαίνει τὸ μεθύειν. Τεκμήριον δὲ τοῦ λόγου μέγα τὸ συμβαῖνον περὶ τὰς ἀλώπεκας· ἂν γὰρ ἀμυγδάλας πικρὰς φαγοῦσαι μὴ ἐπιπίωσιν, ἀποθνήσκουσι, τῶν ὑγρῶν ἀθρόως ἐκλειπόντων.

E. 9. *σφοδρότητι τοῦ στρυφνοῦντος πικροῦ*] Sic Steph. ex Turnebi Exemplo. Antea legebatur *σφοδρότητι τοῦ στρυφνοῦ τὸ πικρὸν*, et ita quoque codices noſtri. Ergo, re adhuc integra ad conjiciendum, corrigo ad ſententiæ neceſſitatem, *σφόδρα, ταύτῃ καταῤῥοφεῖν τὸ ὑγρόν.*

F. 7. *φαγοῦσαι—ἐκλειπόντων*] Sic Steph. ex Turnebi Exemplo. In prioribus editis et noſtris codicibus eſt, *φαγοῦσαι ἐπιπίωσιν* * *τῶν ὑγρῶν ἀθρο* * *πoντων.*

vi adſtringendi prædita, vehementiæ ſtipanti comitante amarore. His, aiebam, ſic habentibus, non abs re creditur, amaritudinem amygdalarum remedio adverſus vinum eſſe, cum interiora corporis exſiccans, non patiatur impleri venas, quarum diſtentione dicunt et conturbatione ebrietatem oboriri. Magnum autem hujus rei argumentum eſt id, quod vulpibus uſuvenit, quæ ſi amygdalas amaras edant, neque ſtatim aquam lambant, mori, humore illico omni conſumto.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ Ζʹ.

Διὰ τί μᾶλλον ἀκράτῳ χαίρουσιν οἱ γέροντες.

QUÆSTIO VII.

Cur ſenes magis delectentur mero.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ. ΑΛΛΟΙ.

PERSONÆ COLLOQUII.

PLUTARCHUS. ALII.

ΕΖΗΤΕΙΤΟ περὶ τῶν γερόντων, διὰ τί μᾶλλον ἀκρατοτέρῳ τῷ ποτῷ χαίρουσιν. Οἱ μὲν οὖν κατεψυγμένην τὴν ἕξιν αὐτῶν καὶ δυσεκθέρμαντον οὖσαν οἰόμενοι, διὰ τοῦτο τῇ σφοδρότητι τῆς κράσεως ἐναρμόττειν, ἐφαίνοντο κοινόν τι καὶ πρόχειρον, οὐχ ἱκανὸν δὲ πρὸς τὴν αἰτίαν, οὐδ᾽ ἀληθὲς λέγοντες. Καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων τὸ αὐτὸ συμβέβηκε. Δυσκίνητοι γάρ εἰσι καὶ B
δυσμετάβλητοι πρὸς τὰς ἀντιλήψεις τῶν ποιοτήτων,

A. 12. διὰ τοῦτο] Supplendum, καὶ διὰ τοῦτο.

QUÆSITUM fuit de ſenibus, cur meraciore potu magis gauderent. Ii qui refrigeratam eorum corporis habitudinem et calefactu difficilem cauſſabantur, cui propterea vini meraci temperies commodius conveniret, nihil novi, ſed in promtu quod eſſet, neque ſufficienter vereque cauſſam explicaret, attulerunt. Idem enim in reliquis ſenſibus contingit. Difficulter etenim moventur, difficulter qualita-

ἂν μὴ κατάκοροι καὶ σφόδρα προσπέσωσιν, αἰτία δὲ ἡ τῆς ἕξεως ἄνεσις· ἐκλυομένη γὰρ καὶ ἀτονοῦσα πλήττεσθαι φιλεῖ. Διὸ τῇ τε γεύσει μάλιστα τοὺς δηκτικοὺς προσίενται χυμούς· ἥ τε ὄσφρησις αὐτῶν ὅμοια πέπονθε πρὸς τὰς ὀσμάς, κινεῖται γὰρ ὑπὸ τῶν ἀκράτων καὶ σφοδρῶν ἥδιον· ἡ δὲ ἁφὴ πρὸς τὰ ἕλκη δυσπαθής, τραύματα γὰρ ἐνίοτε λαμβάνοντες οὐ μάλα πονοῦσιν. Ὁμοιότατον δὲ γίνεται ἐπὶ τῆς ἀκοῆς· οἱ γὰρ μουσικοὶ γηρῶντες, ὀξύτερον ἁρμόζονται καὶ σκληρότερον, οἷον ὑπὸ πληγῆς καὶ
C τῆς συντόνου φωνῆς ἐγείροντες τὸ αἰσθητήριον. Ὅ, τι γὰρ σιδήρῳ πρὸς ἀκμὴν στόμωμα, τοῦτο σώματι πνεῦμα παρέχει πρὸς αἴσθησιν· ἐνδόντος δὲ τούτου καὶ χαλάσαντος, ἀργὸν ἀπολείπεται καὶ γεῶδες τὸ αἰσθητήριον, καὶ σφοδροῦ τοῦ νύττοντος, οἷον ὁ ἄκρατός ἐστι, δεόμενον.

B. 3. σφόδρα] Immo, σφοδραί, ut Reiſk.
B. 7. ἀκράτων—ἀκοῆς] Primum dedi pro ἀκρατῶν, monente Stephano: qui locum hunc explevit ductu Exempli Turnebiani, lacerum in reliquis libris ſcriptis et editis ita: ἀκρατῶν * ἥδιον ἡ δὲ ἁφὴ τὰ ἕλκη δυσπα * τραύματα γὰρ * λαμβάνοντες * ἃ πονοῦσιν ὁ * τατον δὲ γίνεται τῆς ἀκοῆς—.

tibus adficiuntur, niſi eæ nimiæ iis accidant. In cauſſa eſt laxatio ſeu remiſſio temperamenti: quod ob languorem porro non niſi ictu aliquo perculſum ſolet affici. Itaque etiam odoratus eodem modo ſe habet ad odores: movetur enim a meris ſuavius: et tactus ad lacerationes ſentiendas hebes eſt, ut vulnera nonnunquam accipientes non valde doleant. Simillimum eſt negotium auditus; nam muſici ſeneſcentes, fides acutius intendunt ac durius, veluti ictum quendam adhibentes ſenſui contentiorem vocis ſonum. Quod enim ferro duratio ad vim roburque confert, id corpori ad ſenſum præbet ſpiritus. Spiritu ergo minuente et langueſcente, otioſum ac terrenum relinquitur ſenſus inſtrumentum, requiritque aliquid, a quo vehementius percellatur: tale autem eſt merum.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ Η'.

Διὰ τί τὰ γράμματα πόῤῥωθεν οἱ πρεσβύτεροι μᾶλλον ἀναγινώσκουσιν.

QUÆSTIO VIII.

Cur ſeniores facilius litteras eminus legant.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ. ΛΑΜΠΡΙΑΣ. ΑΛΛΟΙ.

PERSONÆ COLLOQUII.

PLUTARCHUS. LAMPRIAS. ALII.

α'. ΤΑΥΤΑ δὲ ἡμῶν εἰς τὸ προκείμενον εὑρεσιλο-
γούντων, ἐδόκει τὸ τῆς ὄψεως ἀντιπίπτειν. Οἱ γὰρ πρεσ- D
βύτεροι πόῤῥω τὰ γράμματα τῶν ὀμμάτων ἀπάγοντες
ἀναγινώσκουσιν, ἐγγύθεν δὲ οὐ δύνανται· καὶ τοῦτο παρα-
δηλῶν ὁ Αἰσχύλος φησὶν,

Οὐδ' ἄποθεν εἶδες αὐτόν· οὐ γὰρ ἐγγύθεν
Ὁρᾷς, γέρων δὲ γραμματεὺς γενοῦ σαφής.

D. 5. Οὐδ' ἄποθεν—Ὁρᾷς, γέρων] Item Stephanus exhibuit a Turnebo acceptum. Omnes ſcripti et editi mutilum habent locum, ita: οὐδὲ ἀπο * αὐτὸν, οὐ γὰρ ἐγγύθεν * γέρων—. Credo ſententiam deſiderare tale quid Εἰ δ' ἄποθεν εἶδες αὐτὸν, οὐδ' ἄρ' ἐγγύθεν Ὁρᾷς.

I. HÆC nobis de propoſita quæſtione ita comminiſcentibus argumenta, videndi ſenſus refragari putabatur. Nam ſeniores cum procul ab oculis dimovent litteras, legere eas poſſunt, admotas propius nequeunt. Idque ſignificans Æſchylus inquit,

At ni procul vidiſti, non illum prope
Viſurus es; certus legens fac ſis ſenex.

ἐνδηλότερον Σοφοκλῆς τὸ αὐτὸ περὶ τῶν γερόντων,

> Βραδεῖα μὲν γὰρ ἐν λόγοισι προσβολὴ
> Μόλις δι' ὤτος ἔρχεται τρυπωμένου,
> E Πόῤῥω δὲ λεύσσων, ἐγγύθεν δὲ πᾶς τυφλός.

Εἴπερ οὖν πρὸς τὴν ἐπίτασιν καὶ σφοδρότητα μᾶλλον ὑπακούει τῶν γερόντων αἰσθητήρια, πῶς ἐν τῷ ἀναγινώσκειν, τὸν ἐγγύθεν ἀντιφωτισμὸν οὐ φέρουσιν, ἀλλὰ προάγοντες ἀπωτέρω τὸ βιβλίον ἐκλύουσι τὴν λαμπρότητα τῷ ἀέρι, καθάπερ οἶνον ὕδατι, κατακεραννυμένην;

β'. Ἦσαν μὲν οὖν οἱ πρὸς τοῦτο ἔλεγον, ὡς ἀπάγουσι τῶν ὄψεων τὸ βιβλίον οὐ μαλακώτερον τὸ φῶς ποιοῦντες, ἀλλ' οἷον ἐπιδραττόμενοι καὶ περιλαμβάνοντες
F αὐγὴν πλείονα, καὶ πληροῦντες ἀέρος λαμπροῦ τὴν μεταξὺ τῶν ὀμμάτων καὶ τῶν γραμμάτων χώραν. Ἕτεροι δὲ τοῖς συμβάλλουσι τὰς αὐγὰς προσεῖχον. Ἐπεὶ γὰρ ἀποτείνεται τῶν ὀφθαλμῶν ἑκατέρου κῶνος, πρὸς τῷ ὄμματι

D. 9. δι' ὤτος] Sic E. Palat. Baſ. Xyl. Mez. Vulgo, δ' ἰωτός.
E. 2. ὑπακούει τῶν] Legendum, ὑπακούει τὰ τῶν. Mez.

Idem hoc Sophocles de ſenibus magis diſerte dixit,

> *Tarde ſeni ſermones accidunt enim,*
> *Ægreque perforatas aures permeant:*
> *Videt eminus, cæcutit omnis comminus.*

Si ergo ſentiendi inſtrumenta ſenibus ita ſunt comparata, ut contentiore et vehementiore ſenſili facilius moveantur; cur lecturi propinquam luminis circumfuſionem non ferunt, ſed librum ab oculis longius abducunt, ſplendorem infringunt, aëre, tanquam vinum aqua, eum diluentes?

II. Fuerunt qui ad hoc dicerent non luminis diminuendi gratia ſenes librum ab oculis removere, ſed ut quaſi complecterentur et continerent plus lucis, aëreque ſplendido implerent ſpatium quod oculis eſt et litteris interjectum. Alii in eorum ſententiam conceſſerunt, qui radios viſus concurrere arbitrantur. Nam cum porrigatur ab utroque oculo turbo ſive meta, (conum Græci dicunt) cujus apex in ipſo inſiſtat oculo, baſis rem viſam

τὴν κορυφὴν ἔχων, ἕδραν δὲ καὶ βάσιν ἣ περιλαμβάνει τὸ ὁρώμενον, ἄχρι μέν τινος εἰκός ἐστιν ἰδίᾳ τῶν κώνων ἑκάτερον φέρεσθαι· γενόμενοι δὲ ἀποτέρω, καὶ συμπεσόντες ἀλλήλοις, ἓν τὸ φῶς ποιοῦσι· διὸ καὶ τῶν ὁρωμένων ἕκαστον, ἓν οὐ δύο φαίνεται, καίπερ ἀμφοτέροις ἅμα τοῖς ὄμμασι καταφαινόμενον· αἰτία γὰρ ἡ τῶν κώνων σύναψις εἰς ταυτὸ καὶ σύλλαμψις ἐκ δυεῖν μίαν ὄψιν ἀπειργασμένη. Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, οἱ μὲν ἐγγὺς προσάγοντες τὰ γράμματα πρεσβῦται, μηδέπω τῶν αὐγῶν συγκεχυμέ- 626
νων, ἀλλ' ἑκάτερα χωρὶς ἐπιθιγγάνοντες, ἀσθενέστερον ἐπιλαμβάνονται· οἱ δ' ἀποτέρω προθέμενοι, μεμιγμένου τοῦ φωτὸς ἤδη πολλοῦ γεγονότος, μᾶλλον ἐξακριβοῦσιν, ὥσπερ οἱ ταῖς δυσὶν ὁμοῦ χερσὶν κατέχοντες ὃ τῇ ἑτέρᾳ μὴ δύνανται.

γ'. Λαμπρίας δὲ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἱερωνύμου μόνον οὐκ

A. 7. Λαμπρίας—ἀπέρχεται] Dubito de hujus lectionis veritate quam Stephanus exhibuit et expreſſit Amiotus. Antea ita legebatur: Λαμπρίας δὲ ὁ * τὴν Ἱερώνυμον * οὐκ ἀνέγνωκεν * εὐφυίαν, ἐμπεσὼν ὅτι τοῖς προσπίπτουσιν ἀπὸ τῶν ὁρατῶν * σιν πρὸς τὴν ὄψιν ὁρώμενα πρῶτον μὲν ἀπέρχεται: nec aliter libri ſcripti. Ergo haud ſcio an probabilius ita ſuppleatur locus: Λαμπρίας δὲ ὁ ἀδελφὸς ἔφη θαυμάζειν εἴτις τὴν Ἱερωνύμου βίβλον οὐκ ἀνέγνωκεν ἐν ᾗ φησιν κατ' Ἐμπεδοκλέα, ὅτι τοῖς προσπίπτουσιν &c. Alteram tamen lectionem in Latinis reddidi.

comprehendat: probabile eſt aliquo uſque conos ſeorſim ferri iſtos, longius progreſſos concurrere, unamque lucem efficere: quo fit ut quidquid videtur, unicum non geminum cernatur, tametſi utroque oculo conſpicitur: in cauſa enim eſt conorum coitus, e duabus unam viſionem reddens. His ita conſtitutis, ſenes ubi litteras propius oculis admoverunt, conis nondum in unum conjunctis, utroque ſeorſim attingentes rem videndam, imbecillius apprehendunt: longius autem ab oculis eas intuentes, luce jam amplificata et confuſa in unam, ſubtilius pervident; tanquam duabus manibus id tenentes, quod una non poſſunt.

III. Lamprias autem incidens in noſtrum ſermonem, tantum non prælegit ſcitum illud Hieronymi commentum,

ἀνέγνωκεν εὐφυΐαν ἐμπεσὼν, ὅτι τοῖς προσπίπτουσιν ἀπὸ
τῶν ὁρατῶν εἴδεσιν πρὸς τὴν ὄψιν ὁρῶμεν, ἃ πρῶτον
μὲν ἀπέρχεται μεγάλα καὶ παχυμερῆ· διὸ τοὺς γέροντας
B ἐγγύθεν ἐπιταράττει βραδύπορον καὶ σκληρὰν ἔχοντας τὴν
ὅρασιν· ἀνενεχθέντων δὲ εἰς τὸν ἀέρα, καὶ λαβόντων διασ-
τήματα, τὰ μὲν γεώδη περιθραύεται καὶ ἀποπίπτει, τὰ
δὲ λεπτὰ προσπελάζοντα ταῖς ὄψεσιν, ἀλύπως καὶ ὁμα-
λῶς ἐναρμόττει τοῖς πόροις, ὥστε ἧττον ταραττομένους,
μᾶλλον ἀντιλαμβάνεσθαι. Καὶ γὰρ αἱ τῶν ἀνθῶν ὀσμαὶ,
πόῤῥωθεν εὐωδέστεραι προσπίπτουσιν· ἂν δὲ ἐγγύθεν ἄγαν
προσάγῃς, οὐχ οὕτω καθαρὸν οὐδὲ ἄκρατον ὀδώδασιν.
Αἴτιον δὲ, ὅτι πολλὰ τῶν γεωδῶν καὶ θολερῶν συναπο-
φέρεται τῇ ὀσμῇ, καὶ διαφθείρει τὴν εὐωδίαν ἐγγύθεν λαμ-
βανομένην· ἂν δὲ ἄπωθεν, τὰ μὲν θολερὰ καὶ γεώδη
C περιῤῥεῖ καὶ ὑποπίπτει, τὸ δὲ εἰλικρινὲς καὶ θερμὸν αὐτοῦ
ὑπὸ λεπτότητος διασώζεται πρὸς τὴν αἴσθησιν.

B. 7. ἂν δὲ ἐγγύθεν] Sic Ald. Baſ. Xyl. E. H. Venet. Palat. Vulgo, ἂν δὲ τὰ μὲν ἐγγύθεν. Nam τὰ μὲν huc invectum e proximo, ubi perperam abeſt in Ald. Baſ. Xyl. Flor.

dicentis, videre nos ita dum ſpecies ex rebus viſis ad viſum accidant: hæ quippe primum quidem ferri craſſas et magnas; itaque ſenibus ob propinquitatem obturbare, quorum oculi duriores ſunt et tardius penetrantur: cum autem in aërem efferuntur, intervallo jam facto, terreſtres partes defringi atque decidere, tenues ad viſum accedere, et æquabiliter ac ſine moleſtia meatibus applicari, ut minus turbati facilius apprehendant. Nam florum etiam odores longius accidentes, ſuaviores ſunt: ſi nimis prope florem admoveas, non ita pura ſincerave eſt fragrantia: cujus rei cauſa eſt, quod terreſtria ac turbida multa una cum odore exhalant, eumque hauſtum in propinquo vitiant: ſi vero removeas florem aliquantum, terreſtria decidunt, quod ſincerum eſt et calidum, id ob ſuam tenuitatem ad ſenſus inſtrumentum perfertur.

δ'. Ἡμεῖς δὲ τὴν Πλατωνικὴν φυλάττοντες ἀρχὴν, λέγομεν ὅτι πνεῦμα τῶν ὀμμάτων αὐγοειδὲς ἐκπίπτον ἀνακιρνᾶται τῷ περὶ τὰ σώματα φωτὶ, καὶ λαμβάνει σύμπηξιν, ὥστε ἓν ἐξ ἀμφοῖν σῶμα διόλου συμπαθὲς γενέσθαι· κεράννυται δὲ ἕτερον ἑτέρῳ συμμετρίας λόγῳ τε καὶ ποσότητος· οὐ γὰρ ἀναιρεθῆναι δεῖ θάτερον ὑπὸ θατέρου κρατηθὲν, ἀλλ' ἀπ' ἀμφοῖν ἔς τι μέσον ἁρμονίᾳ καὶ κοινωνίᾳ συναχθέντων μίαν δύναμιν ἀποτελεσθῆναι. Ὄντος οὖν τοῦ τῶν παρηλίκων· εἴτε ῥεῦμα χρὴ προσαγορεύειν τὸ διὰ τῆς κόρης φερόμενον, εἴτε πνεῦμα φωτοειδὲς, εἴτε αὐγὴν· ἀσθενοῦς καὶ ἀδρανοῦς, οὐ γίνεται D κρᾶσις πρὸς αὐτὸ τῷ ἐκτὸς, οὐδὲ μίξις, ἀλλὰ φθορὰ καὶ σύγκρισις, ἂν μὴ μακρὰν τὰ γράμματα τῶν ὀμμάτων ἀπάγοντες, ἐκλύωσι τὴν ἄγαν λαμπρότητα τοῦ φωτὸς, ὥστε μὴ πολλὴν, μηδὲ ἄκρατον, ἀλλ' ὁμοιοπαθῆ καὶ

C. 3. φυλάττοντες ἀρχὴν, λέγομεν] Legendum ἐλέγομεν· jam enim Plutarchus loquitur. Ceterum ſecutus ſum Palat. Stephanus dedit, οὐ φυγόντες ἀρχὴν λ. Priores, φυγόντες ἀρχὴν λ.

D. 3. σύγκρισις] Forte, ἔκτρωσις. Mez. σύγχυσις.

IV. Nos autem Platonicum ſecuti principium dicemus, ſpiritum lucis ſimilem ex oculis excidere, et cum luce quæ circa corpus eſt commiſceri, ac cum ea concreſcere, ita ut ex ambobus unum fiat corpus conſentiens. Porro mixtio ea fit unius cum altero, ratione proportionis cujuſdam ac certæ quantitatis: non enim debet alterum ab altero ſuperatum aboleri, ſed ex ambobus in medium quoddam harmonia et communione redactis una vis confici. Quæ cum ſint, provecta ætate hominibus, ſive fluxus appellari debet, ſive ſpiritus lucidus id quod per pupillam fertur, ſive lux, cum ſit imbecillius jam et languidius, non temperatur neque commiſcetur cum re videnda, ſed perit atque confunditur; niſi litteras ii longius ab oculis abducentes, nimium lucis ſplendorem languefaciant, ut non nimia et

σύμμετρον ἀπαντῆσαι πρὸς τὴν ὄψιν. Ὃ δὴ καὶ τοῦ περὶ
τὰ νυκτίνομα τῶν ζώων παθήματος αἴτιόν ἐστιν· ἡ γὰρ
ὄψις αὐτῶν, ὑπὸ τοῦ μεθημερινοῦ φωτὸς ἀδρανὴς οὖσα
κατακλύζεται καὶ κρατεῖται, μὴ δυναμένη πρὸς πολὺ
καὶ ἰσχυρὸν ἀσθενοῦς καὶ ὀλίγης ἀρχῆς κεράννυσθαι· πρὸς
δὲ τὸ ἀμαυρὸν καὶ λεπτὸν, οἷον ἀστέρος, φῶς αὐγὴν διαρ-
E κῆ καὶ σύμμετρον ἐξίησιν, ὥστε κοινωνεῖν καὶ συνεργεῖσθαι τὴν
αἴσθησιν.

D. 10. ἀσθενοῦς] Forte ἀπ' ἀσθενοῦς ut Reiſk. Nec ſpernenda correctio Mez. pro δυναμένη—ἀρχῆς, legentis δυναμένης αὐγῆς.

ſincera, ſed moderata ac proportione conſentiens oculo occurrat. Atque ea cauſa eſt etiam, quod animalia quædam noctu vident. Viſus enim eorum diurna luce, cum ſit imbecillis, obruitur, cum non poſſit cum magna et valida luce facultas exilis et languida commiſceri: cum obſcura autem luce et tenui, qualis eſt ſtellarum, fulgorem ſufficientem miſceri et proportione ei reſpondentem emittunt, ut hac temperatione viſio poſſit fieri.

τρέμα διαλύουσι· καὶ τὸ, νηστεύσαντας ἀργότερον ἐσθίειν ἢ προφαγόντας· οὐδενὸς αὐτῶν αἰτίαν ἀπέδωκεν. Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς εἰπὼν ὅτι ταῦτα Χρύσιππος ἄλλως ἐν παραδείγματος λόγῳ προὔθετο, ῥᾳδίως ἡμῶν καὶ ἀλόγως ὑπὸ τοῦ εἰκότος ἁλισκομένων, καὶ πάλιν ἀπιστούντων τῷ παρὰ
627 τὸ εἰκὸς, ἐπιστρέφων, Σοὶ δ', ἔφη, βέλτιστε, τί πρᾶγμα περὶ τούτων διαπορεῖν; εἰ γὰρ ἡμῖν αἰτιῶν ζητητικὸς καὶ θεωρητικὸς γέγονας, μὴ μακρὰν οὕτως ἀποσκήνου τῶν ἰδίων· ἀλλ' εἰπὲ δι' ἣν αἰτίαν Ὅμηρος ἐν ποταμῷ πλύνουσαν, οὐκ ἐν τῇ θαλάττῃ, καίπερ ἐγγὺς οὔσῃ, τὴν Ναυσικάαν πεποίηκε, καίτοι θερμοτέραν γε καὶ διαφανεστέραν εἰκὸς καὶ ῥυπτικωτέραν εἶναι.

β′. Καὶ ὁ Θέων, Ἀλλὰ τοῦτό γε, εἶπε, τῷ γεώδει

A. 1. Σοὶ δ', ἔφη] Forte, Σοὶ δ', ἔφην, ut Anon. T. V.
A. 3. ἀποσκήνου] Rectius ἀποσκηνοῦ. Reiſk.
A. 6. διαφανεστέραν εἰκὸς καὶ] Repudiandum et verbo et ſenſu Reiſkianum διαφαγεστέραν: de re conſtat ex Ariſtot. Probl. XXIII, 8, 9, 38. Pro vulgato ἢ ſumſi καὶ ex Turneb. Baſ. et Xyl. forte certius cum Mez. corrigatur ἦν. Nexum Latine reddidi.
A. 8. τῷ γεώδει—τῇ θαλάττῃ] Ita Steph. et conſentiunt partim codices noſtri. Ald. Baſ. Xyl. τῶν γεωδῶν Ἀριστοτέλης πάλαι διαλέλυκε βέβληκας ἡμῖν * τῇ θαλάττῃ.

vitur: quod qui jejunarunt, lentius edunt quam qui ante aliquid comederunt:) nullam ullius horum cauſſam reddidiſſet. Reſpondit Themiſtocles, Chryſippum obiter, hæc et ut exempla protuliſſe, ut corrigeret nos, qui facile et abſque ratione probabilibus ſaltem capi, ac contra quidquid ſpeciem veri apertam non habet, averſari ſolemus. Tibi vero, addebat, mi homo, quæ cauſa eſt de his rebus diſpiciendi? Nam ſi tantus nobis cauſarum inquiſitor et conſiderator ades, non eſt quod tam longe a tibi propriis divertas regionibus: verum hoc expedi, cur Homerus Nauſicaam fecerit in fluvio, non in mari lavantem, quod tamen erat in propinquo; cum quidem appareat marinam aquam, quippe calidiorem et pellucidiorem majore vi tergendi præditam eſſe.

II. Ibi Theo, Atqui hanc, inquit, abs te propoſitam quæſtionem jam pridem Ariſtote-

Ἀριστοτέλης πάλαι διαλέλυκεν, ὃ προβέβληκας ἡμῖν. Καὶ γὰρ τῇ θαλάττῃ τὸ τραχὺ καὶ γεῶδες ἐνδιέσπαρται, καὶ τοῦτο ποιεῖ τὴν ἁλυκότητα μεμιγμένον· ἢ καὶ μᾶλλον ἡ θάλαττα τούς τε νηχομένους ἐξαναφέρει, καὶ στέγει τὰ βά- B ρη, τοῦ γλυκέος ἐνδιδόντος διὰ κουφότητα καὶ ἀσθένειαν· ἔστι γὰρ ἄμικτον καὶ καθαρόν· ὅθεν ἐνδύεται διὰ λεπτότητα, καὶ δεξιὸν τοῦ θαλαττίου μᾶλλον ἐκτήκει τὰς κηλῖδας. Ἢ οὐ δοκεῖ σοι τοῦτο πιθανῶς λέγειν Ἀριστοτέλης;

γ'. Πιθανῶς, ἔφην ἐγὼ, οὐ μὴν ἀληθῶς. Ὁρῶ γὰρ ὅτι καὶ τέφρᾳ καὶ λίθοις, κἂν μὴ παρῇ δὲ ταῦτα, κονιορτῷ πολλάκις παχύνουσι τὸ ὕδωρ, ὡς μᾶλλον τῶν γεηρῶν τῇ τραχύτητι καταπλύνειν δυναμένων τὸν ῥύπον· αὐτοῦ δὲ τοῦ ὕδατος διὰ λεπτότητα καὶ ἀσθένειαν οὐχ ὁμοίως τοῦτο δρῶντος. Τὸ μὲν οὖν παχυμερὲς τῆς θαλάττης οὐ κα- C

A. 10. τραχὺ καὶ γεῶδες] παχὺ potius legendum videatur ex Ariſtot. Probl. XXIII. 13, 14, 22.

C. 1. οὐ καλῶς εἶπε —κατασύρει τὸν ῥύπον] Ita Steph. exhibuit, et ante eum item vertit Amiotus: credo, ex conjectura Turnebi, ut in pleriſque alibi lacunis factum: et hic contra Plutarchi mentem. Libri omnes ita: οὐ * πέτου τόποτε * πρὸς τὴν κα * τὴν δριμύτητα, καὶ γὰρ αὕτη τοὺς * ἀναστομοῦσα καὶ * κατασύρει τὸν ῥύπον. In principio quidem malim ita explere, οὐκ εἶπε τοῦτο ποιεῖν μὴ δύνασθαι, ἅτε πρὸς τὴν—cetera ut Steph.

les explicavit. Etenim mari permiſtæ ſunt partes aſperæ atque terreſtres, unde ei ſalſugo. Atque ideo mare et facilius fert natantes et onera ſuſtinet: cum dulcis aqua ob levitatem et imbecillitatem iis cedat. Ideo aqua dulcis, ut quæ ſincera ſit, et impermixta, facile in veſtes ſua tenuitate penetrat, rurſumque perfluens magis quam marina maculas eluit. Aut eſt, cur non videatur tibi Ariſtoteles hoc probabiliter dixiſſe?

III. Probabiliter, ſane, inquam ego, at non vere. Video enim cinerem quoque, et lapides, aut iis deficientibus pulverem aquæ injici, ut craſſior fiat: nimirum quod terreſtria ob aſperitatem magis valeant ad eluendas ſordes; cum aqua per ſeſe id ob tenuitatem minus efficere poſſit. Ergo maris craſſities non in

λῶς εἴπῃ τοῦτό ποτε ποιεῖν, ἅτε πρὸς τὴν κάθαρσιν ἔχοι τὴν δριμύτητα· καὶ γὰρ αὕτη τοὺς πόρους ἀναστομοῦσα καὶ ἀνοίγουσα κατασύρει τὸν ῥύπον. Ἐπεὶ δὲ πᾶν τὸ λιπαρὸν δυσέκπλυτόν ἐστι, καὶ κηλῖδα ποιεῖ, λιπαρὰ δὲ ἡ θάλασσα, τοῦτο ἂν αἴτιον εἴη μάλιστα τοῦ μὴ καλῶς πλύνειν. Ὅτι δὲ ἐστὶ λιπαρά, καὶ αὐτὸς εἴρηκεν Ἀριστοτέλης· οἵ τε γὰρ ἅλες λίπος ἔχουσι καὶ τοὺς λύχνους βέλτιον παρέχουσι καιομένους· αὐτή τε ἡ θάλαττα προσραινομένη ταῖς φλοξὶ, συνεκλάμπει, καὶ καίεται μάλιστα τῶν ὑδάτων τὸ θαλάττιον· ὡς δ' ἐγῷμαι, διὰ τοῦτο καὶ θερμό-
D τατόν ἐστιν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον. Ἐπεὶ τῆς πλύσεως τέλος ἡ ξηρανσίς ἐστι, καὶ μάλιστα φαίνεται καθαρὸν τὸ μάλιστα ξηρὸν γινόμενον· δεῖ δὲ τὸ πλῦνον ὑγρὸν τῷ ῥύπῳ ταχέως συνεξελθεῖν, ὥσπερ τῷ νοσήματι τὸ ἐλλέβορον. Τὸ μὲν οὖν γλυκὺ ῥᾳδίως ὁ

D. 2. ξηρανσίς] Omnes libri ψύξις, nec temere repudiandum erat. In vulgato conſentit Anon. cum Stephano.

D. 3. δεῖ δὲ] Legendum δεῖ δέ.

cauſſis ponitur ab Ariſtotele, quibus mare ad lavandum non valeat; quippe craſſities adjunctam habet acrimoniam, quæ meatibus reſerandis ſordes ſecum aufert. Omne autem pingue difficulter eluitur, et nævum facit. Pingue autem eſt mare: idque in cauſa eſſe puto, quod aqua ejus non bene eluit. Pinguem vero eſſe aquam marinam, ipſe Ariſtoteles docuit. Nam, ipſo teſte, et ſalibus ineſt pingue quippiam: et lucernæ melius ardent ſale injecto: et injecta in flammam aqua marina una exardeſcit: neque ulla eſt alia aqua quæ perinde incendatur: utque mea fert ſententia, idcirco etiam eſt calidiſſima. Sed et alia ſuppeditat ratio. Finis lotionis eſt exſiccatio, et maxime purum videtur, quod eſt maxime exſiccatum: oportet autem humorem qui eluat, una cum ſordibus abire, ſicut veratrum cum vitioſis humoribus quos expurgat. At dulcem aquam, eo quia levis eſt,

ἥλιος ἐξάγει διὰ κουφότητα· τὸ δὲ ἁλμυρὸν ἐνισχόμενον τοῖς πόροις διὰ τραχύτητα δυσξήραντόν ἐστι.

δ'. Καὶ ὁ Θέων ὑπολαβὼν, Οὐδὲν, ἔφη, λέγεις. Ἀριστοτέλης γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ φησὶ, τοὺς ἐν θαλάττῃ λουσαμένους, τάχιον ἀποξηραίνεσθαι τῶν γλυκέσι χρησαμένων, ἂν ἐν ἡλίῳ στῶσι. Λέγει γάρ· εἶπον· ἀλλ' E
ᾤμην σε μᾶλλον Ὁμήρῳ τἀναντία λέγοντι πιστεύσειν. Ὁ γὰρ Ὀδυσσεὺς μετὰ τὸ ναυάγιον ἐντυγχάνει τῇ Ναυσικάᾳ,

Σμερδαλέος ὀφθῆναι· κεκακωμένος ἅλμῃ·

καὶ πρὸς τὰς θεραπαινίδας φησὶν,

Ἀμφίπολοι στῆθ' οὕτω ἀπόπροθεν, ὄφρ' ἐγὼ αὐτὸς
Ἅλμην ὤμοιϊν ἀπολούσομαι.———

καταβὰς δὲ εἰς τὸν ποταμὸν,

Ἐκ κεφαλῆς ἔσμηχεν ἁλὸς χνόον·

ὑπερφυῶς τοῦ ποιητοῦ τὸ γινόμενον συνεωρακότος. Ὅταν γὰρ ἐκ τῆς θαλάττης ἀναδύντες ἐν τῷ ἡλίῳ στῶσι, τὸ

ſol facile extrahit: ſalſa in meatibus inhæreſcens, ob aſperitatem difficilius reſiccari rem patitur.

IV. Nihil dicis, inquit Theo: nam eodem in libro Ariſtoteles affirmat, qui in mari laverint, eos celerius ſiccari ſi in ſole ſteterint, quam qui in dulci aqua. Dicit vero, inquam ego: ſed exiſtimabam te Homero potius crediturum, qui contrariam ſententiam pronunciat. Nam apud hunc Ulyſſes a naufragio Nauſicaæ occurrens

Terribilis viſu, ſalſæ fœdatus aquæ vi:

ancillis ejus hæc dicit,

Vos hinc auferte ancillæ, mihi dum ſalis acrem
Abluero de corpore aquam.——

cumque in fluvium deſcendiſſet,

A capite exterſit ſpumam maris.——

Et vero ingenioſiſſime poëta ſenſit quid hac in re eveniat. Qui enim e mari emergunt, ii ſi in ſole ſtent, tenuiſſimum

F λεπτότατον καὶ κουφότατον τῆς ὑγρασίας ἡ θερμότης διεφόρησε· τὸ δὲ ἁλμυρὸν αὐτὸ καὶ τραχὺ καταλειφθὲν ἐφίσταται, καὶ παραμένει τοῖς σώμασιν ἁλώδης ἐπίπαγος, μέχρι ἂν αὐτὸ ποτίμῳ καὶ γλυκεῖ κατακλύσωσιν.

et leviſſimum humoris quod eſt, a calore diſſipatur: quod autem ſalſum eſt et aſperum, id relictum inhæret corporibus, ſalſugo quædam concreta, donec potabili ac dulci eluatur aqua.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ Ι'. 628

Διὰ τί τῆς Αἰαντίδος φυλῆς Ἀθήνησιν οὐδέποτε τὸν χορὸν ἔκρινον ὕστατον.

QUÆSTIO X.

Quare Athenis chorus Æantidis (ſive Ajaceæ) tribus nunquam ultimo loco ponatur.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

ΦΙΛΟΠΑΠΠΟΣ. ΜΑΡΚΟΣ. ΜΙΛΩΝ. ΓΛΑΥΚΙΑΣ. ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ. ΑΛΛΟΙ.

PERSONÆ COLLOQUII.

PHILOPAPPUS. MARCUS. MILO. GLAUCIAS. PLUTARCHUS. ALII.

α'. ἘΝ δὲ τοῖς Σεραπίωνος ἐπινικίοις, ὅτε τῇ Λεοντίδι φυλῇ τὸν χορὸν διατάξας ἐνίκησεν, ἑστιωμένοις ἡμῖν, ἅτε δὴ καὶ φυλέταις οὖσι δημοποιήτοις, οἰκεῖοι λόγοι τῆς ἐν χειρὶ φιλοτιμίας παρῆσαν· ἔσχε γὰρ ὁ ἀγὼν ἐντονωτάτην ἅμιλλαν, ἀγωνοθετοῦντος ἐνδόξως, καὶ μεγαλοπρεπῶς Φιλοπάππου τοῦ βασιλέως ταῖς φυλαῖς ὁμοῦ B

B. 1. τοῦ βασιλέως] Rege Syriæ Comagenæ, Antiocho Philopappo. Vid. Animadverſ.

I. CUM celebraremus Serapionis victoriam, qui choro Leontidis tribus vicerat, quem ipſe inſtruxiſſet, exceptis convivio nobis, ut qui in civitatem tribumque illam eſſemus adſciti, accommodata præſenti ambitioni diſputatio incidit. Fuerat enim certatum acerrima contentione, ſplendide præmia diſponente Philopappo rege et magnifice omnibus

πάσαις χορηγοῦντος· ἐτύγχανε δὲ συνεστιώμενος ἡμῖν, καὶ τῶν παλαιῶν τὰ μὲν λέγων, τὰ δὲ ἀκούων, διὰ φιλανθρωπίαν οὐχ ἧττον ἢ φιλομάθειαν.

β΄. Προεβλήθη δέ τι τοιοῦτον ὑπὸ Μάρκου τοῦ γραμματικοῦ. Νεάνθη τὸν Κυζικηνὸν ἔφη λέγειν ἐν τοῖς κατὰ πόλιν μυθικοῖς, Ὅτι τῇ Αἰαντίδι φυλῇ γέρας ὑπῆρχε τὸ μὴ κρίνεσθαι τὸν αὐτῆς χορὸν ἔσχατον· ὁ μὲν, ἔφη, πρὸς ἀπόδειξιν ἱστορίας ἀναφέρει· εἰ δὲ τοῦτο γοῦν νοθεύει, προκείσθω τῆς αἰτίας ἐν κοινῷ πᾶσιν ἡ ζήτησις. Εἰπόντος δὲ τοῦ ἑταίρου Μίλωνος, Ἂν οὖν ψεῦδος ᾖ τὸ λε-
C γόμενον; Οὐδὲν, ἔφη, δεινὸν ὁ Φιλόπαππος, εἰ ταὐτὸ πεισόμεθα Δημοκρίτῳ τῷ σοφῷ διὰ φιλολογίαν· καὶ γὰρ ἐκεῖνος, ὡς ἔοικε, τρώγων σίκυον, ὡς ἐφάνη μελιτώδης ὁ χυμὸς, ἠρώτησε τὴν διακονοῦσαν ὁπόθεν πρίαιτο· τῆς δὲ

B. 8. τὸν αὐτῆς χορὸν—νοθεύει,] Sic Steph. dedit, partim ex Vulcob. priores editiones et codices noſtri ita habent, τὸν * χορὸν ἔσχατον μὲν * ὢν ἔφη προ * ξιν ἱστορίας ὁ ἀνα * εἰ δὲ τοῦτο γοῦν νοθεύει. Pars vitii reſtituta eſt; pars vacat, ita reſtituenda, τὸν αὐτῆς χορὸν ἔσχατον· ὁ μὲν, ἔφη, πρὸς ἀπόδειξιν ἱστορίας ἀναφέρει· εἰ δὴ τούτῳ γ' οὐ νοθεύετε. Reddidi in Verſione.

tribubus ex æquo ſumtus præbente. Is Philopappus tum forte una in convivio adfuit, de rebus antiquis quædam narrans, quædam inaudiens, non minus humanitatis cauſſa, quam ob diſcendi ſtudium.

II. Propoſuit autem tunc Marcus grammaticus tale quidpiam de quo diſpiceretur. Neanthem Cyzicenum in iis, quæ perſcripſiſſet de fabuloſis urbium, aſſerere, hunc Æantidi tribui honorem eximium habitum fuiſſe, ut nunquam chorо ipſius ultimus locus adſignaretur: neque tamen, inquit, hoc dictum confirmat hiſtorica auctoritate: quare ſi illud propterea non ut falſum repudiatis propoſita ſit in medium omnibus cauſſæ indagatio. Hic cum Milo ſocius dixiſſet, Quid ſi mendacium iſthuc eſt? Philopappus, Nihil, inquit, mali eſt ſi ob ſtudium cognoſcendi nobis idem eveniat, quod ſapienti illi Democrito: is enim cum forte ficum ederet, ſaporque mel referre videretur, quæſivit e famula, unde emiſſet: cumque

κῆπόν τινα φραζούσης, ἐκέλευσεν ἐξαναστὰς ἡγεῖσθαι καὶ δεικνύναι τὸν τόπον· θαυμαζούσης δὲ τῆς γυναικός, καὶ πυνθανομένης τί βούλεται, Τὴν αἰτίαν, ἔφη, δεῖ με τῆς γλυκύτητος εὑρεῖν· εὑρήσω δὲ τοῦ χωρίου γενόμενος θεατής. Κατάκεισο δή, τὸ γύναιον εἶπε μειδιῶν, ἐγὼ γὰρ ἀγνοήσασα τὸ σίκυον εἰς ἀγγεῖον ἔθηκα μεμελιτωμένον· ὁ δὲ D ὥσπερ ἀχθεσθεὶς, Ἀπέκναισας, εἶπε, καὶ οὐδὲν ἧττον ἐπιθήσομαι τῷ λόγῳ, καὶ ζητήσω τὴν αἰτίαν, ὡς ἂν οἰκείας καὶ συγγενοῦς οὔσης τῷ σικύῳ τῆς γλυκύτητος. Οὐκ οὖν μηδὲ ἡμεῖς τὴν Νεάνθους ἐν ἐνίοις εὐχέρειαν ἀποδράσεως ποιησόμεθα πρόφασιν· ἐγγυμνάσασθαι γὰρ, εἰ μηδὲν ἄλλο χρήσιμον, ὁ λόγος παρέξει.

γ΄. Πάντες οὖν ὁμαλῶς ἐρρύησαν πρὸς τὸ τὴν φυλὴν ἐγκωμιάζειν, εἴ τι καλὸν πρὸς δόξαν αὐτῇ ὑπῆρχεν ἀναλεγόμενοι· καὶ γὰρ ὁ Μαραθὼν εἰς μέσον εἵλκετο, δῆμος ὢν ἐκείνης τῆς φυλῆς· καὶ τοὺς περὶ Ἁρμόδιον

C. 9. Κατάκεισο δή] Pro vulgato δὲ dedi δὴ ex Palat. et Vatic. Mox τὸ σίκυον revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. pro τὸν σίκυον.

ea hortum quendam nominaſſet, eo juſſit ſe, de menſa illico ſurgens, adduci, ſibique locum commonſtrari: mirante muliercula, et quid ſibi vellet interrogante, Oportet, inquit, me cauſam dulcedinis invenire, quod fiet loco a me conſpecto: tum ſubridens illa, Adſide, ait, menſæ; ipſa enim imprudens in vaſe, quod melle imbutum fuerat, ficus poſueram: tum philoſophus indignabundus, Enecaſti me, inquit, et tamen meditabor, cauſſamque inquiram, ac ſi dulcedo ficui a natura eſſet attributa. Nos quoque itidem Neanthis levitatem in rebus nonnullis non uſurpabimus pro ſubterfugiendi diſputationem occaſione: nam, ut nihil utile aliud, ſaltem exercitationis copiam iſta præbebit.

III. Ex eo univerſi ad laudandam illam tribum ſeſe dederunt, conquiſitis quæcunque ad gloriam ei parandam viderentur conducere. Venit enim in medium Marathon, pagus ſeu curia illius tribus: et Harmodius Æantidibus ad-

E Αἰαντίδας ἀπέφαινον, Ἀφιδναίους γε δὴ τῶν δήμων γεγονότας. Γλαυκίας δὲ ὁ ῥήτωρ καὶ τὸ δεξιὸν κέρας Αἰαντίδαις τῆς ἐν Μαραθῶνι παρατάξεως ἀποδοθῆναι ταῖς Αἰσχύλου εἰς τὴν μεθορίαν ἐλεγείαις ἐπιστοῦτο, ἠγωνισμένου τὴν μάχην ἐκείνην ἐπιφανῶς· ἔτι δὲ καὶ Καλλίμαχον ἀπεδείκνυε τὸν πολέμαρχον ἐξ ἐκείνης ὄντα τῆς φυλῆς, ὃς αὐτόν τε παρέσχεν ἄριστον ἄνδρα, καὶ τῆς μάχης μετά γε Μιλτιάδην αἰτιώτατος κατέστη, σύμψηφος ἐκείνῳ γενόμενος. Ἐγὼ δὲ τῷ Γλαυκίᾳ προσετίθην, ὅτι καὶ τὸ ψήφισμα καθ᾽ ὃ τοὺς Ἀθηναίους ἐξήγαγε, τῆς
F Αἰαντίδος φυλῆς πρυτανευούσης γραφείη, καὶ ὅτι περὶ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην εὐδοκιμήσειεν ἡ φυλὴ μάλιστα, διὸ καὶ ταῖς Σφαγίτισι Νύμφαις τὴν ἐπινίκιον καὶ πυθόχρηστον

E. 1. Ἀφιδναίους γε δὴ τῶν δήμων] Prius ſumſi a Baſ. Xyl. Leonic. Schott. Anon. pro Ἀφνιδαίους quod ceteri habent. Revocavi τῶν δήμων minime illam repudiandam formam ex Ald. Baſ. E. H. Venet. Flor. Palat. Vatic. pro τὸν δῆμον, a Steph. et Xyl. invecto.

E. 4. εἰς τὴν μεθορίαν ἐλεγείαις ἐπιστοῦτο] εἰς addidit Stephanus: idem ἐπιστοῦτο dedit pro πιστούμενος: in neutro noſtris aſſentientibus libris. Ceterum Xylander corrigit, Αἰσχύλου μετὰ τὴν ἐξορίαν ἐλεγείαις itaque reddidit ut in verſione reliqui. Amiotus vertit in hunc ſenſum, elegiis in laudem hujus regionis factis. Reiſkius Μεθουρίαν inſulam ſignificari ſuſpicatur. Equidem putem μεθορίαν ab ipſo Æſchylo, pro μετοικίαν, uſurpatam, in titulo Elegiæ factæ in *Exilium* Sicilienſe ſuum.

F. 3. Σφαγίτισι] Xyl. corrigit Σφραγίτισι: recte, opinor ex Plutarcho Ariſtid. p. 330. E.

ſcriptus fuit, qui curia ſcilicet Aphidnæus fuiſſet. Glaucias autem orator in acie quoque apud Marathonem cornu dextrum huic tribui fuiſſe datum ex elegiis Æſchyli (quas ille, qui magna cum gloria illud prœlium obiviſſet, poſtea ſolo verſo conſcripſit) demonſtrabat: quin et Callimachum polemarchum arguebat ex ea fuiſſe tribu, qui et præclariſſime ſeſe geſſit, et poſt Miltiadem, cui ſuffragatus erat, maxime autor illius fuit pugnæ. His a Glaucia dictis ego id adjeci, Decretum etiam, cujus vi Athenienſes in prœlium eduxit Miltiades, factum fuiſſe prærogativam tenente Æantide tribu: et Plataica pugna maxime nobilem fuiſſe ejuſdem tribus virtutem: itaque etiam eandem tribum ſacrificium Sphragitidibus Nymphis oraculo Delphico præceptum

ἀπῆγον Αἰαντίδα θυσίαν εἰς Κιθαιρῶνα, τῆς πόλεως τὸ ἱερεῖον καὶ τὰ ἄλλα παρεχούσης αὐτοῖς. Ἀλλ' ὁρᾷς, ἔφην, ὅτι πολλὰ καὶ ταῖς ἄλλαις φυλαῖς ὑπάρχει, καὶ πρώτην γε τὴν ἐμὴν ἴστε δὴ τὴν Λεοντίδα μηδεμιᾷ δόξης 629
ὑφιεμένην. Σκοπεῖτε δὲ δὴ μὴ πιθανώτερον λέγεται τὸ, παραμύθιον τοῦ ἐπωνύμου τῆς φυλῆς καὶ παραίτησιν εἶναι τὸ γινόμενον· οὐ γὰρ εὔκολος ἐνεγκεῖν ἧτταν ὁ Τελαμώνιος, ἀλλ' οἷος ἀφειδεῖν πάντων ὑπ' ὀργῆς καὶ φιλονεικίας· ἵνα οὖν μὴ χαλεπὸς ᾖ μηδὲ ἀπαραμύθητος, ἔδοξε τῆς ἥττης ἀφελεῖν τὸ δυσχερέστατον, εἰς τὴν ἐσχάτην χώραν μηδέποτε τὴν φυλὴν αὐτοῦ καταβαλόντας.

A. 1. δόξης] Sic T. V. Mez. Vulgo, δόξῃ.

pro victoria gratias agendi cauſa, in Cithæronem adduxiſſe, hoſtiam et reliqua præbente civitate. Sed vides, aiebam, etiam reliquis tribubus multa eſſe eximia, meæ præcipue: nam Leontidem me dicere intelligitis, quæ gloria nulli concedit. Proinde conſiderate, an non hoc ſit probabilius, id ad demulcendam deliniendamque Ajacis, a qua Æantidi tribui nomen eſt, iracundiam, eſſe inſtitutum. Non enim facile patitur Telamonis F. ſe poſteriore loco haberi, ſed ob iram et contendendi ſtudium paratus eſt quidvis in quoſvis conari. Is ergo ne difficilis et implacabilis eſſet, viſum fuit quod ei poſthabito moleſtiſſimum erat futurum præcavere, et ita rem temperare, ut tribus ipſius nunquam ultimo loco poneretur.